Sven Wimnell 30 januari 2010:
Planering, klimat och välfärdsfördelning.

http://wimnell.com/omr36-39za.pdf

Sven Wimnell 30 januari 2010:
Planering, klimat och välfärdsfördelning.

http://wimnell.com/omr36-39za.pdf

Innehåll

7 **En inledning om planering.**

9 **Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?**
Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har arbetats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.
(Se även Sven Wimnells hemsida http://wimnell.com)

10 Systemets avdelningar på högsta nivån.
10 Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer.
10 Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter.
10 Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller.
10 Individer och samhällen planerar framtiden.

16 Klassifikationssystem för verksamheter.
18 Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
19 Bilder med samband mellan områdena 1-9 mm och något om informationsflöden.
20 De stora huvudområdena och deras samband.
Den fundamentala påverkanskedjan.
21 Schema med politiska och opolitiska planeringar.
22 Schema över påverkans -och förändringdproblem.
23 Bild med pilar för påverkan mellan olika områden.
24 Ett schema med alla verksamheterna 10-99.
25 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.
26 Hjärnan. Funktioner.
27 Hjärnan. De inre delarna.
28 Om den fundamentala påverkanskedjan.
29 System för att skaffa och sprida kunskaper och värderingar.
30 De olika mediernas andel av befolkningens mediekonsumtion.
31 Informations- och kunskapsflöden.

32 Miljö och energi, mänskliga rättigheter, i-länder och u-länder, krig och fred.
32 Kunskapskanalen på TV: Storforum: Efter Kyoto.
33 Därför är det klimatmöte i Köpenhamn.
34 De avgörande stridsfrågorna på klimatmötet i Köpehamn.
35 FN:s framtidsscenarier för klimatet är rena fantasier.

37 Tällberg Foundation Papers. Vi kan inte förhandla med Naturen.
40 Köpenhamn – *station på vägen*.
41 Ge klimatarbetet en nystart.
43 Politiken rår inte på naturlagarna.
44 Klimatförhandlingarna.
49 Riskerna mörkas *Falsk trygghet*.
50 Ompröva 2- gradersmålet. *Farlig klimatpåverkan redan här.*
55 Globalt kontrakt för miljö och utveckling.
57 Slutord. Referenser.

59 Temperaturen höjs
60 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.
66 EU skärper tonen mot Israel.
67 Sören Wibeck: ”Ett land, två folk - Israel-Palestina-konfliktens historia.
69 Gud och kunskapens äpple.
72 Fredspristagaren försvarade sina krig.
73 Overrekkelsestalen.
78 Inget nytt nedrustningsavtal.

79 **Klimatmöte och välfärdsfördelning.**
79 Nu måste världens ledare leva upp till klimatlöftena.
81 Försurningen gick att hejda
84 Obama måste göra nytt utspel.
85 Obama satsar på småföretagen.
86 Al Gore: USA borde minska utsläpp ännu mer.
87 56 tidningar publicerar gemensam ledare för klimatet.
89 Svenskar tycker avtal är viktigt.

91 Varning för splittring.
92 Ökad spekulation i utsläppsrätter.
93 U-länder splittras på klimatmötet.
94 Den ojämna byteshandeln.
97 Global skatt på koldioxid det mest effektiva för miljön.
98 EU föreslår Tobin-skatt.
100 Allt att vinna på miljöarbete.
102 Största miljöbovarna.

102 Första utkastet till långsiktigt klimatavtal.
103 EU enigt om klimatmiljarder.
104 Klimatmötet splittrat om vilket avtal förhandlingarna gäller.
105 Ny klimatoenighet i EU.
106 Klimatet: i omvänd ordning.
107 Kina kan bli grönt snabbare än väntat.
108 Kina ställer ökade krav på USA.
109 Afrikanska länder kräver nyordning i Köpenhamn.
109 Obama läxade upp bankchefer.
110 Jordens smältande isar måste räddas redan nu.
112 COP15 kan bli världens största toppmöte.
112 Böckerna som ger svar på klimatfrågorna.

114 Trycket ökar när toppolitikerna kommer.
114 Det går alldeles för långsamt framåt.
115 USA har nyckeln till framgång.
115 Kärngrupp av ledare ska hjälpa Rasmussen till succé.
116 FN: Avtal möjligt utan åtaganden om bistånd.
117 Brown varnar för klimatmisslyckande.
117 Reinfeldt försöker pressa USA.
118 Reinfeldt talar om ‘positiv energi’ i Köpenhamn.
118 Nattmangling att vänta om slutdokument.
120 Så långt ifrån varandra är länderna.

123 Klimatfrågan kan inte lösas.
124 Vårt land kommer att drabbas hårt.
125 Två grader höjer havet sju meter.
126 Varmt vatten tar större plats än kallt.
126 Kyligt i Köpenhamn.
128 Rika länder öppnar plånboken.
129 Reinfeldt kallar till ‘räddningsmöte’.
130 Klimatmötet lever farligt.
131 Temperaturen höjs med 3 grader.
131 De värsta stötestenarna.

132 Dödläget bröts några minuter i tolv.
133 USA lovar pengar till omställning i u-länderna.
134 Livsstilen viktigare än klimatet i Obamas USA.
136 Uppskjuten budgetsanering grund för nästa kris.

137 Nytt bud om överenskommelse – följt av ett nej.
139 Fiasko i Köpenhamn.
141 Köpenhamnsöverenskommelsen.
141 Ingenting har hänt.
143 Miljörörelsen: Ett misslyckande.
144 Klimatmötet i Köpenhamn ett monumentalt nederlag.
147 Här är plan B – mixtra med hela klotet.
148 Världens medier om klimatmötet.
149 Klimatmötet en milstolpe.
151 Fiasko för FN.
152 Det finns i alla fall en vinnare.
153 Förändrat klimat tvingar djur och växter att flytta.
154 Klimatmötet: Resultat och misslyckanden punkt för punkt.
156 FN kan fatta beslut om klimatet utan enhällighet.
158 Europa på väg få ny roll i världen.
159 Snabbguide: Så funkar EU.
162 EU bearbetar "katastrof" i Köpenhamn.
163 USA-senaten antog sjukvårdsreform.
164 Kina reviderar upp tillväxt för 2008.
164 Våga kritisera Kina.
166 Så ska vi fortsätta arbetet med att rädda klimatet.

168 En sammanhållen klimat- och energipolitik i Sverige. Informationsblad om propositionerna 2008/09:162 och 163.
173 Företagen lovar guld.

174 **Världsproblem. Bistånd. Planering.**
174 Fördelningsproblem.
176 Läget i världen. Globaliseringen.
178 Människornas verksamheter avgör världens framtid.
179 Planering och styrning. En svensk världsplanering behövs.
179 Om Sven Wimnells hemsida på Internet, lades in våren 1998, har adressen http://wimnell.com
182 Klassifikationssystemet är ett hjälpmedel.

186 Folkhälsomål.
188 Förenta Nationernas Millenniedeklaration. Sammandrag.
190 FN:s Konvention om barnets rättigheter.
192 De mänskliga rättigheterna.
196 Rio-deklarationen om miljö och utveckling. Agenda 21. 1992.
198 Förenta Nationerna, FN.
201 Europeiska kommissionen.
203 Nominerade ledamöter av Barrosokommissionen (2009–2014).
210 Otydligt maktskifte.
211 Stockholmsprogrammet (EU)
216 Det departemeten arbetar med. Utdrag från regeringens sidor på Internet.
221 Utrikespolitik och internationellt samarbete i Sverige.
221 Utrikespolitik och internationellt samarbete2009.
222 Utrikespolitik och internationellt samarbete 2008.
225 Folkrätt och mänskliga rättigheter.
227 Internationella domstolar.
228 Sveriges internationella överenskommelser (SÖ).
230 Global utveckling och bistånd.
232 Det nya utvecklingssamarbetet.
233 Åtta huvuddrag i politiken för global utveckling.
234 Internationellt utvecklingssamarbete.
236 Multilateralt samarbete.
237 Millenniemålen - global agenda för utveckling.
239 Samarbete genom EU.

243 OECD:s biståndskommitté, DAC.
244 Budget och mål: Internationellt bistånd.
246 Frågor och svar om global utveckling och bistånd.
248 Budgetprop för 2010.
249 Utgiftsomr 5. Internationell samverkan.
249 Utgiftsområde 6. Försvar och samhällets krisberedskap.
250 Utgiftsområde 7. Internationellt bistånd.
251 Utgiftsområde 7. Avsnitt 3.6 Biståndspolitikens inriktning.
279 Sida.

299 Nu ska arterna räddas.
300 Är en ny finansvärld möjlig?
302 00-talet i retur.
303 Obama pekar ut al-Qaida bakom bomb.
304 Inne 2010: elbil, stat och långärmat.

306 **Sverige.**
306 Skillnaden mellan fattiga och rika ökar dramatiskt.
309 Högerregeringen ödelägger människors liv.
310 Vår violinist tvingas sluta – hon hann inte bli frisk.
311 Jobbskatteavdraget når inte syftet.
312 Vänsterns idétorka. Socialdemokratin borde ha öppet mål.
313 Beslut om försäkringsreglerna.
314 Regeringen har tvingats till pudel efter pudel.
315 SD får över fem procent.
316 Oppositionen nöjda med opinionssiffror.
318 Sifo ger oppositionen egen majoritet.
318 Alliansens underläge oroar Reinfeldt.
320 Moderaterna backar.
321 Starkt MP i valårets början.
322 Först om fem år kan krisen vara över.
323 Valet 2010 avgörande för framtiden i storstäderna.
325 DN:s Johan Schück om 2010 års ekonomi.
326 Ekonomer spår något lägre inflation.
326 1.759 varslade i december.

327 KI: Botten är nådd.
327 Det händer i din plånbok nästa år.
329 Vi inför nya regler som sänker läkemedelspriserna.
331 Dags att sätta punkt för planekonomin i jordbruket.
333 Fet mat orsakar inte övervikt.
335 7 av 10 föräldrar vill att deras barn ska flytta hemifrån.
336 Nio av tio bibliotek drabbas.
337 Vi går mot striktare regler i det finansiella systemet.
339 Det moderata fotfolket lyssnar inte på Reinfeldt.
342 När vi litar på andra mår vi bra.

344 Konsumentverkets hushållsbudgetar: för 2009 och bostadskostnader mm.
348 Årskostnader år 2009, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
348 Pensionärers kostnader 2009.
349 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. 2006 och 2009. Skatter och överskott i hushållsbudgetarna.
350 Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna. Kommentarer till tabellen för 2006.
351 Inkomstskatterna för förvärvsarbetande icke-pensionär med jobbskatteavdrag inkomståret 2009.
351 Skatteförslag.
353 Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.

355 Utredningar av Sven Wimnell.
355 Beskrivningar om svensk politik 050605-081108.

356 Innehåll i Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. (http://wimnell.com/omr36-39y.pdf)
363 Innehåll i Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bidrag och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39z.pdf

365 **Sammanfattning och några kommentarer.**
366 Sammanfattning av Planering, klimat och välfärdsfördelning.
374 Människornas verksamheter, kort sammanfattning på en sida.
375 Den fundamentala påverkanskedjan
377 Verksamheter i Haiti.
379 Klimatplanering. Världsplanering. Att planera Sverige och världen

380 **Komplettteringar 2010**
381 Socialdemokraterna - historia och ideologi.
383 Vänsterpartiet - historia och ideologi.
384 Miljöpartiet - historia och ideologi.
386 Moderaterna - historia och ideologi.
388 Folkpartiet - historia och ideologi.
389 Centerpartiet - historia och ideologi.
391 Kristdemokraterna - historia och ideologi.
392 Piratpartiet - historia och ideologi.
393 Småpartier kan avgöra höstens val.
395 Partiledardebatt angav valfrågorna.
396 Världens utmaningar under tiotalet: Maktfördelningen.
397 Världens utmaningar under tiotalet: Fattigdomen.
397 Världens utmaningar under tiotalet: Konflikterna.
398 Världens utmaningar under tiotalet: Klimatet och miljön.
399 Rapport i FN: Färre dör i krig.
399 Fattigdom allvarligaste problemet.
400 Klimat. Dags för världen att gå från kunskap till handling.

404 Pierre Rosanvallon: ”Demokratin som problem.
406 Opinionsbildning: Alla tar hjälp av andra som vet mer.
407 Manuel Castells: Communication Power.
409 Journalisterna som gav oss sanningen åter.
413 Italiens osynliga slavar.
415 Flykting- och asylfrågor, skydd mot terrorism, tull och migration. Malmström utfrågas i EU-parlamentet.
419 Hushållskassornas gyllene år.
420 Nästan bara män har miljoninkomster.
420 Fler svenskar än någonsin.
421 ISF Inspektionen för socialförsäkringen.
422 MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
423 Så här vill vi förändra regelverket för A-kassan.
425 Så blir sjukförsäkringen om vi vinner valet i höst.
428 TCO: ”Större hänsyn måste tas till individen
429 Rödgrön plattform för Sveriges säkerhets- och försvarspolitik.
430 Vår politik (s)
430 Våra viktigaste frågor (V)
431 Håll koll på kunskap.
432 Skolinspektionen om skolors arbete med skriftliga omdömen.
434 Bara hälften av skolornas pengar går till undervisning.
436 Borg föreslår ny bankskatt.
437 95 000 i EU dör varje år i yrkesrelaterad cancer.
439 Mer gränshandel lyfter Systembolaget.
440 Fler pappor väljer att ta ledigt.
441 Ljudterror — på jobbet och på krogen.
442 Ambassader läggs ned och nya öppnas.
443 GM överens med Spyker om försäljning.

444 Skalvet i Haiti: Detta har hänt.
447 Ett av världens mest härjade länder.
448 FN lovar mer och snabbare hjälp.
449 FN-chef vill öka fredsbevarande styrka.
450 Haiti kan inte räddas om inte USA tar ledningen.
451 Vi behöver vatten och mat snabbt.
453 Risken för epidemier ökar.
454 Port-au-Prince i kriminellas händer.
455 Hård kamp för Haitis övergivna barn.
456 Efter skalvet — vem styr Haiti?
457 Så kan du hjälpa de nödställda på Haiti.
459 De vill skapa ordning mitt i kaoset.
462 Vanmakten är det värsta. Letandet efter överlevande avslutas.

En inledning om planering.

Det är problem med världens klimat. Klimatförändringarna ger redan svåra konsekvenser och det blir säkert värre om inget görs för att förbättra utvecklingen. Det finns också andra problem, om välfärdsfördelningen i världen mm. Det är bråttom att göra något.

Det behövs planeringar som klargör utvecklingen och riktar in den på lämpligt sätt mot framtiden. Planeringar bör inehålla fyra moment:
hur var det,
hur är det,
hur kan det bli och
hur bör det bli.
Vi i världen lever på det hela taget i ett planeringslöst tillstånd. Det finns delvis beskrivningar om hur det var, hur det är, kan bli och bör bli, men det finns inga heltäckande beskrivningar som systematiskt går igenom alla problem och sätter alla delar i relation till varandra.

Det är människorna som kan göra något för att förbättra utvecklingen och människorna agerar enskilt och i grupper som finns i olika storlekar.

* Hela världens befolkning representeras av Förenta nationerna, FN. I FN finns underliggande organisationer som svarar för delar av de totala verksamheterna.

* Befolkningar i grupper av länder representeras av regionala organisationer som Europeiska unionen, EU, och motsvarande eller likande organisationer i andra delar av världen. I EU finns bl a Kommissionen med underavdelningar och Europaparlamentet med partigrupper och utskott.

* Befolkningen i de olika länderna representeras av regeringar och riksdagsförsamlingar o d med departement och riksdagsutskott o d. Under dessa finns myndigheter med särskilda uppgifter.

* På lägre nivåer kommer kommunstyreler och kommunförsamlingar, med underavdelningar.

De nu nämnda har vissa bestämda maktbefogenheter. Vid sidan av dem finns organisationer för arbetsgivare och anställda av många kategorier och organisationer för olika uppgifter och intressen, t ex forskare, tillverkare och konsumenter.

Nedanför eller utanför organisationerna finns de enskilda människorna med egna kunskaper, erfarenheter och tycken.

När man säger att organisationerna representerar dem inom gruppen är det inte helt korrekt, de representerar på sin höjd en majoritet i gruppen, och de kanske bara representerar ett ledarskikt i gruppen.

I alla planeringsmomentet hur det var, hur det är, kan bli och bör bli kan göras olika beskrivningar som strider mot varandra. T ex när det gäller kostnader för klimatförbättringar finns olika beskrivningar om hur det bör bli, fattiga länder anser att de rika länderna bör betala mycket, men de rika länderna tenderar av girighet att motsätta sig det.

Arbetsgivare och anställda brukar ha olika uppfattningar om lönernas storlek. Socialdemokrater och moderater kan ha olika uppfattningar i många ärenden. Journalister kan vinkla beskrivningar om hur det är. Direktiv till offentliga utredningar kan vara missledande. Politiker kan göra beskrivningar som utelämnar viktig information för att få fler röster. De kommersiella reklammakarna är specialister på att med

förföriska formuleringar framställa varor och tjänster som enbart fördelaktiga för köparna.

Beskrivningar i de fyra planeringsmomenten kan vara av olika kvalitet och kan vara dåliga. Beskrivningar från vetenskapliga institutioner ligger vanligen högt på kvalitetsskalan.

Planeringars uppgift är i första hand att reda ut vad man bör vilja, i andra hand att besluta om åtgärder som leder dit man vill. Vilja och åtgärder bör bedömas efter konsekvenser i viktiga avseenden, varom mera längre fram idet följande.

Det är viktigt att observera, att man kan planera vad man vill utan att ha möjlighet att besluta om åtgärder. Sverige bör hålla sig med en världsplanering som underlag för deltagande i styrningar i internationella organisationer och som underlag för utbyten med delar av världen som inte regleras genom sådana organisationer.

Planeringar syftar i första hand till att skaffa sig kunskaper och i andra hand till att påverka. Det är sålunda bra att skaffa sig kunskaper om hur det var, är, kan bli och bör bli i andra länder, t ex USA, Kina, Ryssland, utan att ha möjlighet att besuta om förhållandena i de länderna.

Med planeringar avses här kunskapsbildande processer och ska inte förknippas med s k planhushållningar som förekom i det kommunistiska Sovjetunionen.

När det gäller åtgärder som kan följa av uppfattningar om vad man bör vilja och göra finns det två olika områden som beror av maktförhållandena: offentliga demokratiskt styrda beslut i offenliga organisationer och beslut av privata organisationer och enskilda personer.

Det vill säga offentliga organisationer av typ FN, EU, stater och kommuner som har laglig rätt besluta. I världen har sådana organisationer numera vanligen ledning som är vald genom allmänna val, direkt eller indirekt, men det förekommer också ledningar av diktaturtyp o d, som inte följer av allmänna val. De offentliga organisationernas åtgärder är inte opartiska utan beror av var ledningsmajoriteten hör hemma i de politiska skalorna, höger, vänster eller något annat.

Privata organisationer är företag av olika slag, oljebolag, biltillverkare, läkemedelstillverkare, telefonbolag, handelsbolag, tidningsutgivare etc och arbetsgivarorganisationer, branschorganisationer, löntagarorganisationer, ideella föreningar etc. Privata organisationer är numera ofta styrda på ett eller annat sätt av de demokratiska organisationern, men har stor frihet att tycka och göra vad de vill.

Den 6 december 09 börjar FNs klimatmöte i Köpenhamn. Det är meningen att man bl a ska få fram åtgärder som minskar utsläpp av koldioxidgaser mm som påverkar jordens klimat och kan förstöra jordklotet om inget görs för att förhindra det. Eftersom gaserna sprids i atmosfären är det en fråga för hela världens befolkning. Men eftersom det huvudsakligen är enskilda personer och privata organisationer som gör utsläppen är det svårt att styra förändringar. Utsläpparna inser inte tillräckligt väl konsekvenserna av den förstörelse som pågår.

Världen är på katastrofkurs. Vill man undvika katastroferna måste människorna i världen få kunskper och bli medvetna om hur saker hänger ihop.

Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har arbetats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld. (Se även Sven Wimnells hemsida http://wimnell.com)

När man ser ut över världen finner man lätt på både nära och långt håll kriser och elände som leder till olycka för många. Människorna försöker alltid lösa sina problem, med deras olika grader av komplexitet, olika rumsliga dimensioner (lokala - nationella- globala), olika tidsperspektiv (kortsiktiga -långsiktiga), mer eller mindre välinformerade om verkligheten som omger dem. Ofta med oförändrade förhållanden som resultat och inte sällan till det sämre.

Några viktiga frågor i samband med mänskliga verksamheter:

* Hur kan man undvika svåra konflikter mellan grupper av människor och mellan individer?
* Hur kan man göra det lättare för människor med olika bakgrund och olika yrken att kommunicera?
* Hur kan man lösa detaljerna utan att förlora de stora sammanhangen ?
* Hur kan man minska informationsstressen, en ny svensk folksjukdom?
* Hur kan man bli litet mer förutseende så att man undviker sorgligheterna?
* Kan man inte planera och styra utvecklingen på ett förnuftigt sätt så att man når lyckligare förhållanden? Det är utgångspunkten .

För att få svar på detta har forskningsarbetet gått efter fyra vägar :

1. Undersökningar och beskrivningar om världen och alla dess problem med tillstånd och förändringar.
2. Konstruktion och beskrivning av ett beskrivningssystem eller ett klassifikationssystem som på ett systematiskt sätt redovisar eller ger en bild av världen och dess problem. I systemet klassificeras problemen in så att de och deras samband kan förstås och så att systemet kan bli ett hjälpmedel för styrningar mot framtiden.
3. Undersökningar och beskrivningar om planeringar som medel att förbättra världen och om beskrivningssystemet - klassifikationssystemet som ett hjälpmedel för planeringar.
4. Förslag om slutsatser och åtgärder som kan förbättra utvecklingen. Några påpekanden och förslag som är särskilt viktiga och av grundläggande betydelse.

Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig och så att man får hjälp att forma framtiden på bra sätt.

En sådan sortering görs i det här redovisade klassifikationssystemet. Systemet är uppbyggt med utgångspunkt från världens största system för klassifikation av dokument, det mer än 100 år gamla amerikanska biblioteksystemet DC, Dewey Classification, och det på det systemet senare byggda DK, eller som det ockå heter UDK, Universella Decimalklassifikationen.

Men det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter. Till verksamheter räknas tankeverksamheter o d i människors inre.

Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. **Psykologiska och filosofiska verksamheter.**
2. **Religiösa verksamheter o d.**
3. **Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**
4. **Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.**
5. **Naturforsknings- och matematikverksamheter.**
6. **Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
7. **Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
8. **Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.**
9. **Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.**

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga
hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande örhållanden.
Hur kan det bli ? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och
sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder

personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

De nio verksamhetsområdena har delats upp så att det blir 129 verksamhetsområden:

1-4: 44 områden. 5-6: 41 och 7-9 45 områden. Varje sådant område är vanligen mycket innehållsrikt och kan delas upp i mindre områden, men för förståelsen av det hela är det lämpligt med just de 129 förtecknade områdena.

Verksamheterna är inte i alla områden av samma karaktär. Man kan säga att det i huvudområdena 1-4 i grunden är fråga om tankeverksamheter och registrering av tankeverksamheter o d. Område 5 gäller i grunden naturforskningsverksamheter och 6 teknologisk-ekonomisk användning av naturforskningens rön till kroppslig-materiell nytta. Områden 7-9 kan anses gälla kulturella verksamheter, där man visserligen använder materiella ting, men där huvudsyftet är nytta för psyket, verksamheterna kan beskrivas som informationsverksamheter med olika slags uttrycksmedel.

Den uppgjorda förteckningen över verksamheterna är grundad på mycket långa studier där verksamheterna hämtats från från etablerade system och klassifikationer för näringsgrenar, yrken, utbildningar, forskningar och biblioteksystemens dokument mm. Utgångspunkten för huvudupplägget är det mer än 100 år gamla biblioteksystemet DC, som dock i väsentliga avseenden reviderats med hänsyn till de under de många åren inträffade samhällsförändringarna. I några delar stämmer systemt mer med DK och det udda svenska biblioteksystemet SAB .

I det följande först en sida med en sammanfattning av områdena 1-9. Sedan två sidor med något utförligare om 1-9 och därefter två sidor med de 129 områdena.

1 Filosofiska och psykologiska verksamheter o d
10 Övergripande samhällkunskap.101 Arkiv. 102 Bibliotek. 103-107 Encyklopedier mm 108 Samhällsguiden od.109 Filosofihistoria od.
11-19 Individens inre verklighet.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer. Regler.
3 Politiska vetenskaper och verksamheter.
4 Sambandsforskning. Infostruktur.
5 Naturforskning och matematik.

6 Teknologiska/ekonomiska verksamheter
61 Hälso- o sjukvård 62 Ingenjörsvetenskap 63 Biologisk produktion
641-642 Mathållning. 643 Boende. 644 Energi- o hygienförsörjning.
645 Hemutrustning. 646 Personlig hygien 647 Hushållsekonomi .
648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård .
651 Kontorsverksamheter Datoranvändning.
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. 6525-629 Militärt .
653 Handel. 654 Tele. Internet. 655 Förlag. 656.Transporter
657 Penningverksamheter. 658 Företagsekonomi Arbetskraft . 659 Reklam. 66-69 Tillverkning av varor, byggnader och anläggningar.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
70 Allmänt om konst o kultur. 71 Planering av fysiska miljöer.
72 Formgivning av byggnader och anläggningar. 73 Museer. Skulptur.
74 Formgivning av föremål. 75-77 Bildkonst. 78 Musik.

7911-7913 Seder o bruk. 7914-7919 Film Radio TV o d. 792 Teater od. 793 Sällskapsnöjen. Lek. Hobby. Fritid. 794 Spel. Lotteri. Tips.

7951 Socialtjänst. 7952-7956 Sociala miljöer 7957 Undervisning. Forskning. 7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Grupper o d.

796-799 Sport Idrott o d. Motion.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
90 Tidningar. Tidskrifter. Journalistik.
91 Allmän geografi. Reseskildring. Lokalhistoria.
92 Biografi. Släkthistoria. Memoarer.
93-99 Allmän historia.

1 Filosofiska och psykologiska verksamheter o d
10 Övergripande samhällkunskap och övergripande värderingar.
101 Arkiv. 102 Bibliotek. 103-107 Encyklopedier mm
108 Samhällsguiden od.109 Filosofi- idé- och lärdomshistoria.

11-19 Individens inre verklighet. 11 Kunskaper. Erfarenheter.
12 Framtidsvisioner. 13 Känslor.Värderingar. 14 Ideologi.
15 Psyke. 16 Logik. 17 Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

3 Politiska vetenskaper och verksamheter.
31 Statistik. Demografi.
32 Statssystem. Demokrati. Val. Folkomröstning.
33 Nationalekonomi. Internationell ekonomi.
34 Lagar. Förordningar. Traktat. Konventioner. Juridik.
35 Demokratiska församlingar.
351 Rikdagen. 352 Kommuner. 353 Regeringen. 354 EU, FN o d.
36-39 Politiska krav

4 Sambandsforskning. Infostruktur.

5 Naturforskning och matematik.
50 Allmän naturkunskap.
51 Matematik. 52 Astronomi. Rymdforskning. 53 Fysik. 54 Kemi.
55 Geologi. Klimat. 56 Paleontologi. Arkeologi.
57 Biologi. Mikrobiologi. Ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära.
58 Botanik. 59 Zoologi.

6 Teknologiska/ekonomiska verksamheter
60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter
61 Hälso- och sjukvård. Räddningstjänst. Veterinärverksamhet. Djurförsök.
62 Ingenjörsvetenskap : Maskiner. El Elektronik. Apparater. Gruvor. Militärt. Byggnader. Väg och vatten. Hygien. Transportmedel.
63 Biologisk produktion. Jordbruk. Skogsbruk. Trädgård.
Djurhållning. Jakt. Fiske.
64 Hushållsverksamheter.
641-642 Matlagning. Servering.
643 Boende.
644 Energi- o hygienförsörjning.
645 Hemutrustning. 646 Personlig hygien.
647 Hushållsekonomi Fastighetsförvaltning.
648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård. Hemvård i allmänhet.

651 Kontorsverksamheter. Datoranvändning.
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525-629 Militära verksamheter.
653 Handel.
654 Telekommunikationer. Internet.
655 Förlag. Informationsspridning.
656.Transporter. Resebyrå. Lagring.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
658 Företagsekonomi. Arbetskraft. Arbetsförmedling. Arbetarskydd
659Marknadsföring. Reklam.
66-68 Tillverkning av varor.69 Tillverkning – byggande av byggnader och anläggningar.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

70 Allmänt om konst o kultur.

71 Planering av fysiska miljöer.
72 Formgivning av byggnader o anläggningar. Arkitektur
73 Skulptur.Museer.Utställningar.
74 Konsthantverk. Formgivning bruksföremål. Design. Inredning
75-77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt .Teckenkonst. 77 Foto.
78 Musik.
79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport
7911-7913 Seder o bruk. Etnologi. Etnografi. Mode .Livscykeln. Familjebildning. Takt. Kvinnorörelser. Folktro. Folkminnen.
7914-7919 Film. Radio. TV o d. Offentliga fester o d.
792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek. Hobby. Fritid.
794 Skicklighets- o turspel. Lotteri. Tips.

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
7951 Sociologi. Socialvård. Socialtjänst.
7952-7956 Sociala miljöer i olika fysiska miljöer. Polis Kriminalvård o d. Integration.
7957 Undervisning. Forskning. Dagis.
7958 Sociala miljöer i boendet.
7959 Sociala miljöer o verksamheter i grupper o d.

796-799 Sport. Idrott o d. Motion.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk. 801 Allmänt.
802 Engelska. 803 Germanska. Tyska. Svenska mm.
804 Franska od. 805 Italienska o d. 806 Spanska. Portugisiska o d.
807 Latin. Grekiska.
808 Slaviska o baltiska.
809 Orientaliska o övriga språk.

81 Litteraturvetenskap.

82-89 Skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

90 Tidningar. Tidskrifter .Journalistik.

91 Allmän geografi. Reseskildring. Lokalhistoria.

92 Biografi. Släkthistoria. Memoarer.

93-99 Allmän historia.
93 Världshistoria. Forntidshistoria.
94-99 Medeltid o nyare tid.
94 Allmänt och Europa.
95 Asien.
96 Afrika.
97 Nord- o Mellanamerika.
98 Sydamerika.
99 Oceanien. Polarområdena. Rymden.

Klassifikationssystem för verksamheter.

O....1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

O....10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
O....101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
O....102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
O....103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
O....104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
O....105 Övergripande om forskning
O....106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
O....107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
O....108 Samhällskunskap. Samhällsguiden.
O....109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

O....11/19 Individernas inre verkligheter.
O....11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
O....12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
O....13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
O....14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
O....15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
O....16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
O....17 Individens moral och uppfattningar om moral.
O....18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

O....2 Religiösa verksamheter o d
O....20 Övergripande religiösa verksamheter o d
O....21 Allmän religionsvetenskap
O....22/28 Kristna religioner
O....29 Icke kristna religioner o d

O....3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
O....31 Statistik och demografi
O....32 Statsvetenskap
O....33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
O....34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
O....35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
O....351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
O....352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
O....353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
O....354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

O....36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
O....36...om individernas kroppsliga förhållanden.
O....37...om utbildning o d.
O....38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
O....39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

O....4 Sambandsforskningsverksamheter.
O....40. 41- 49. Systemvetenskap. Infostruktur.

O....5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
O....50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
O....51 Matematik
O....52 Astronomi, rymdforskning
O....53 Fysik o d
O....54 Kemi o d
O....55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
O....56 Paleontologi, arkeologi o d
O....57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
O....58 Botanik.
O....59 Zoologi

O....6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
O....60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
O....61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
O....62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
O....63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
O....64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
O....641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
O....643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
O....644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
O....645 Användning av inventarier o d.

O....646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
O....647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
O....648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
O....649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

O....65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
O....651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
O....6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
O....6525-6529 Militära verksamheter
O....653 Handelsverksamheter.
O....654 Telekommunikationsverksamheter.
O....655 Förlagsverksamheter o d.
O....656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
O....657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
O....658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
O....659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

O....66/68 Tillverkning av varor
O....66 Tillverkning av kemivaror o d
O....67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
O....68 Tillverkning av komplexvaror

O....69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

O....7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
O....70 Allmänt om konst och kultur.
O....71 Övergripande planering av fysiska miljöer
O....72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
O....73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
O....74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.Inredning
O....75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
O....78 Musik (konserter o d 792)

O....79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport
O....7911-7913 Seder och bruk .
O....7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
O....792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
O....793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
O....794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

O....795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
O....7951 Sociologi. Socialvård.
O....7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
O....7957 Undervisning o d.
O....7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
O....7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

O....796/799 Sport, idrott o d.

O....8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
O....80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
O....81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

O....82/89 Skönlitteratur på olika språk
O....82 Engelsk skönlitteratur o d.
O....83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
O....84 Fransk skönlitteratur o d
O....85 Italiensk skönlitteratur o d
O....86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
O....87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
O....88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
O....89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

O....9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.
O....90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
O....91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
O....92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

O....93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
O....93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
O....94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
O....95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
O....96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
O....97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
O....98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
O....99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

Var får man tag på den information man behöver?

Man kan gå till biblioteken och söka i böcker eller köpa böcker i bokhandeln. Man kan läsa i tidningar och tidskrifter, höra radio, se på TV, uppsöka forsknings- och utbildningsanstalter och organisationer osv. Men idag kan man sedan ett tiotal år söka på Internet som nu vuxit så att de flesta svenska betydande organisationer har hemsidor där. Ännu är dock dess hemsidor ofta ofullkomliga.

Med utländska hemsidor kan svenskarna nu på Internet finna miljontals sidor med objektiva fakta och subjektiva åsikter. Om man är skicklig och har tur kan man på Internet hitta svar på många frågor som rör detaljer. Men det är mycket svårt att hitta svar på frågor om hur allting hänger samman och svar på frågor om konsekvenserna av åtgärder som förespråkas på Internet.

Det finns på Internet hjäpmedel med vilka man kan söka sig fram. Det finns sökanordningar med fasta ämnesindelningar som man kan gå in i, men ämnena tycks vanligen tämligen godtyckligt valda och ordnade. Man kan också i en del fall söka ämnen på ord i bokstavsordning, ödlor klassas då ihop med öron, öglor, Öregrund och annat på Ö, vilket inte ger någon överblick över ämnenas sammanhang

Informationsfloden är enorm , vilket är ett skäl till uppbyggnaden av klassifikationssystemet för verksamheter. Genom att ha verksamheter som ingångar kan man avsevärt minska antalet ingångar och öka hanterbarheten jämfört med ett system som byggs upp efter ämnen. Vill man veta något frågar man sig vilka personer eller organisationer som kan veta något och går på det.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Bilder med samband mellan områdena 1-9 mm och något om informationsflöden.

De stora huvudområdena och deras samband.

Den fundamentala påverkanskedjan .

Schema med politiska och opolitiska planeringar.

Schema över påverkans -och förändringdproblem.

Människornas kroppar
Människornas psyken
Fysiska miljöer
Sociala miljöer

Bild med pilar för påverkan mellan olika områden.

1/2 Individernas inre verklighet (i psyket) sedd som medel. Vilja och förmåga att förändra.

3/4 Politiska styrningar i den yttre verkligheten (medel).

5/6 Ekonomiska handlingar i den ytre verkligheten (medel till kroppslig nytta).

7/9 Kulturella handlingar i den yttre verkligheten (medel till psykisk nytta).

1/2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som mål. Upplevelse av tillfredsställelse.

Ett schema med alla verksamheterna 10-99

Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.

Hjärnan. Funktioner.

Hjärnan. De inre delarna.

Om den fundamentala påverkanskedjan.

System för att skaffa och sprida kunskaper och värderingar.

De olika mediernas andel av befolkningens mediekonsumtion.

Informations- och kunskapsflöden genom medier och annat.

Den fundamentala påverkanskedjan

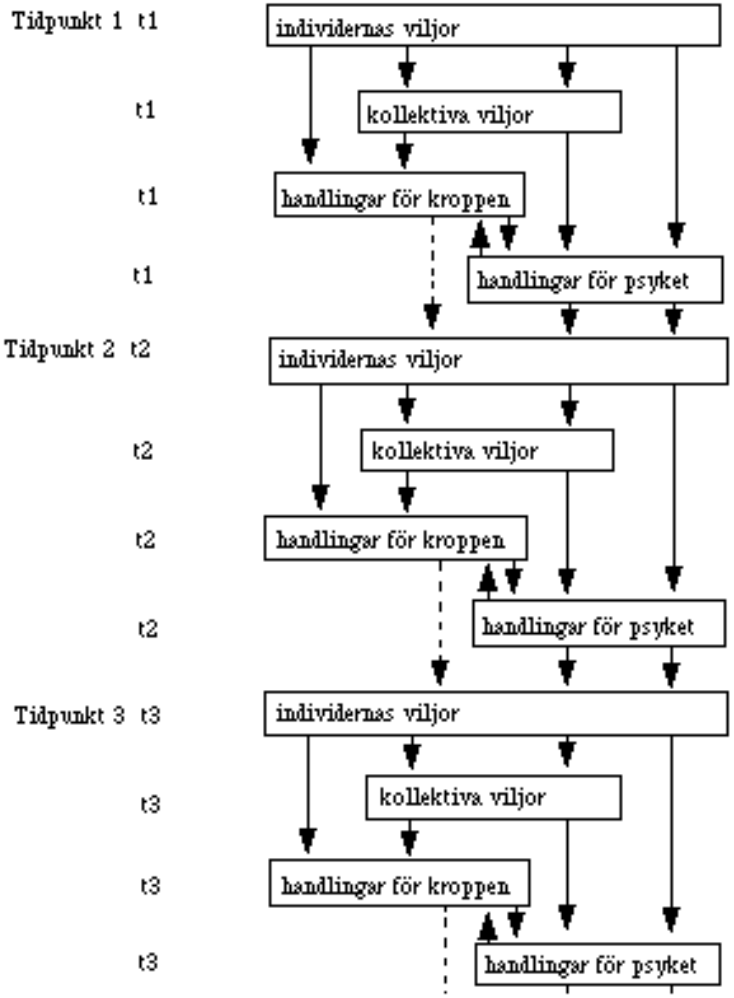

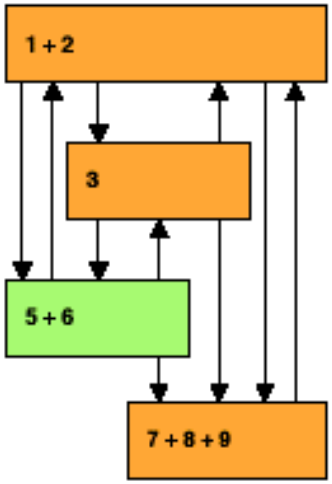

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

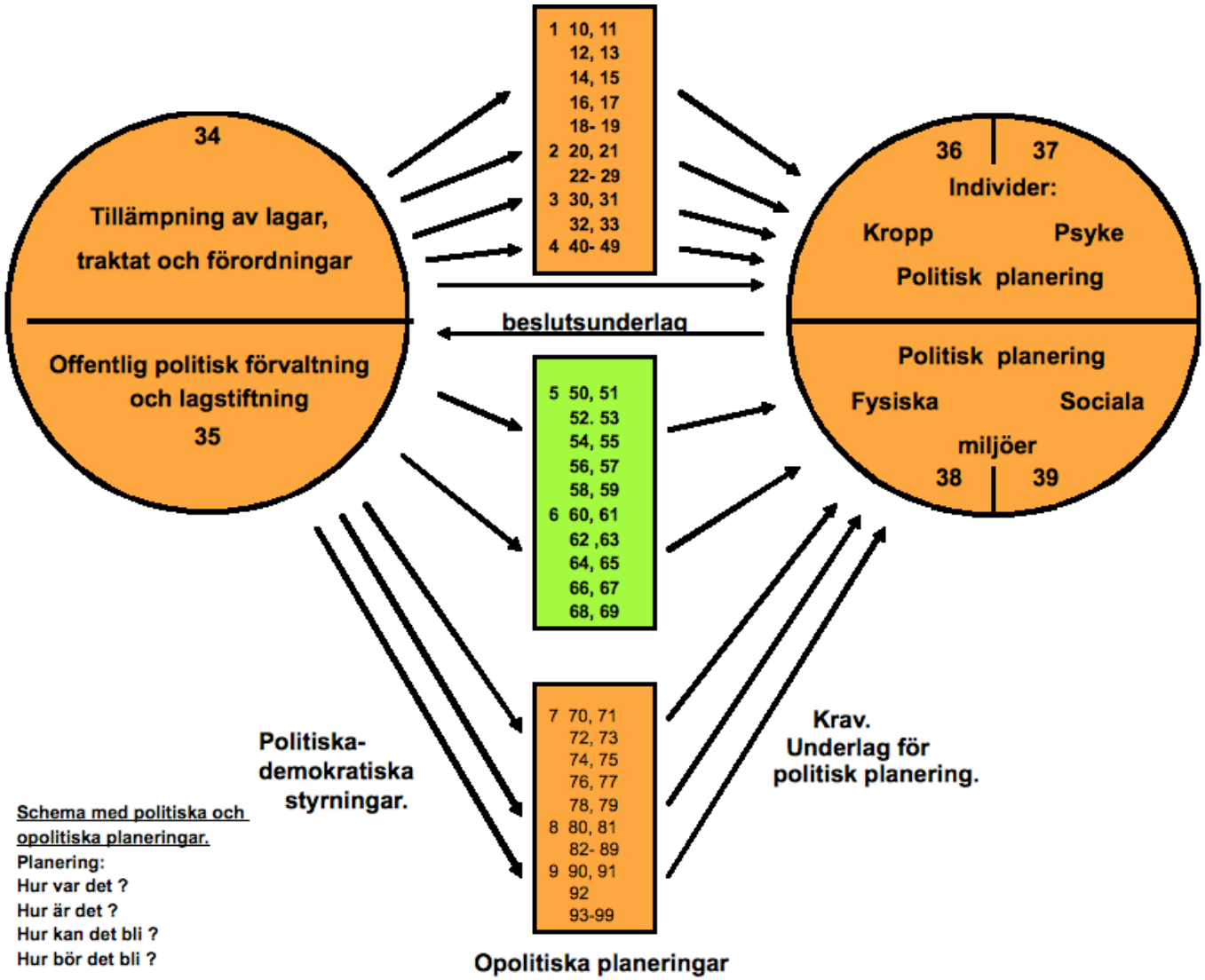

Schema med politiska och opolitiska planeringar.

Planering:
Hur var det ?
Hur är det ?
Hur kan det bli ?
Hur bör det bli ?

Schema över påverkans- och förändringsproblem.

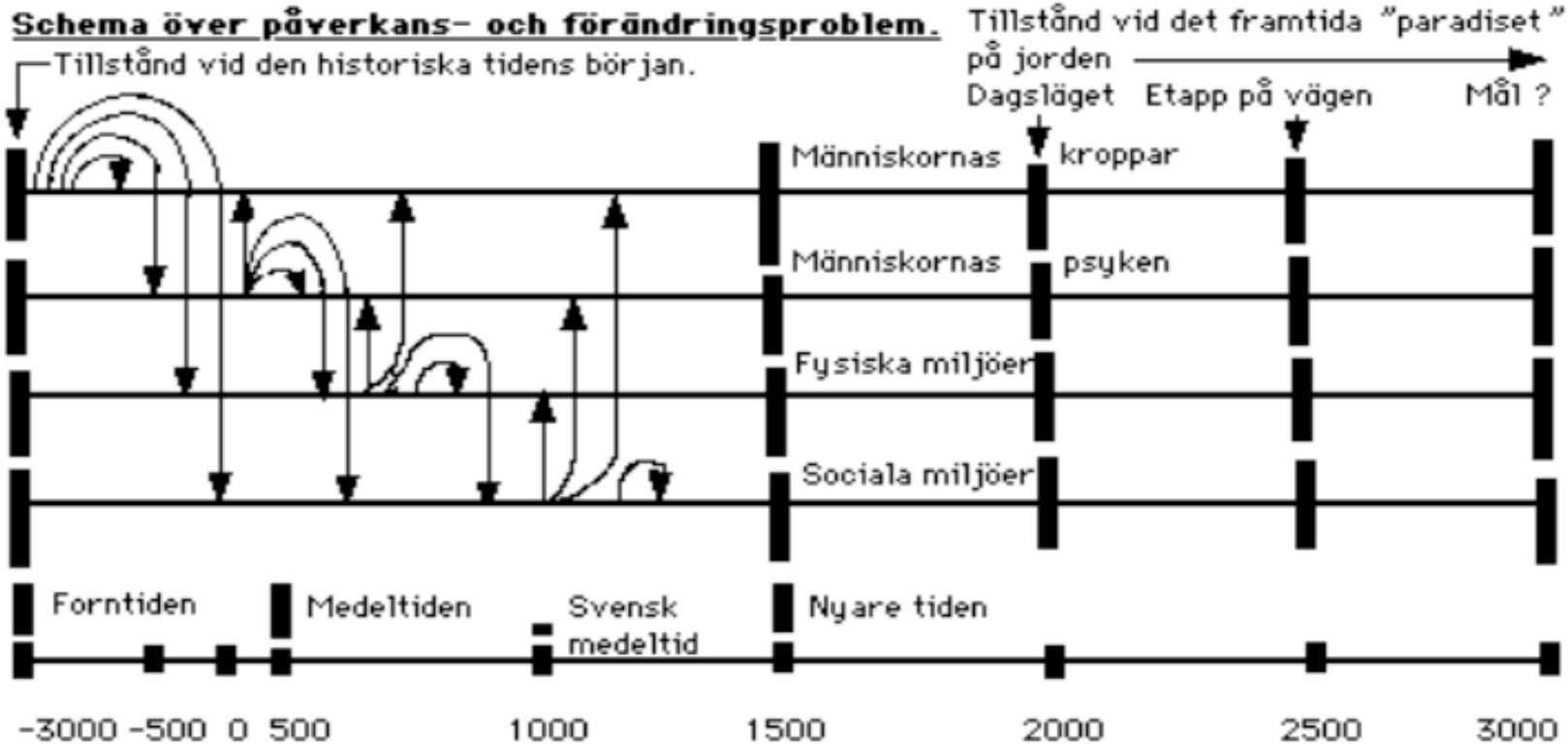

16 pilar med direkta och indirekta påverkansmöjligheter.
Hur kan och bör människorna påverka utvecklingen

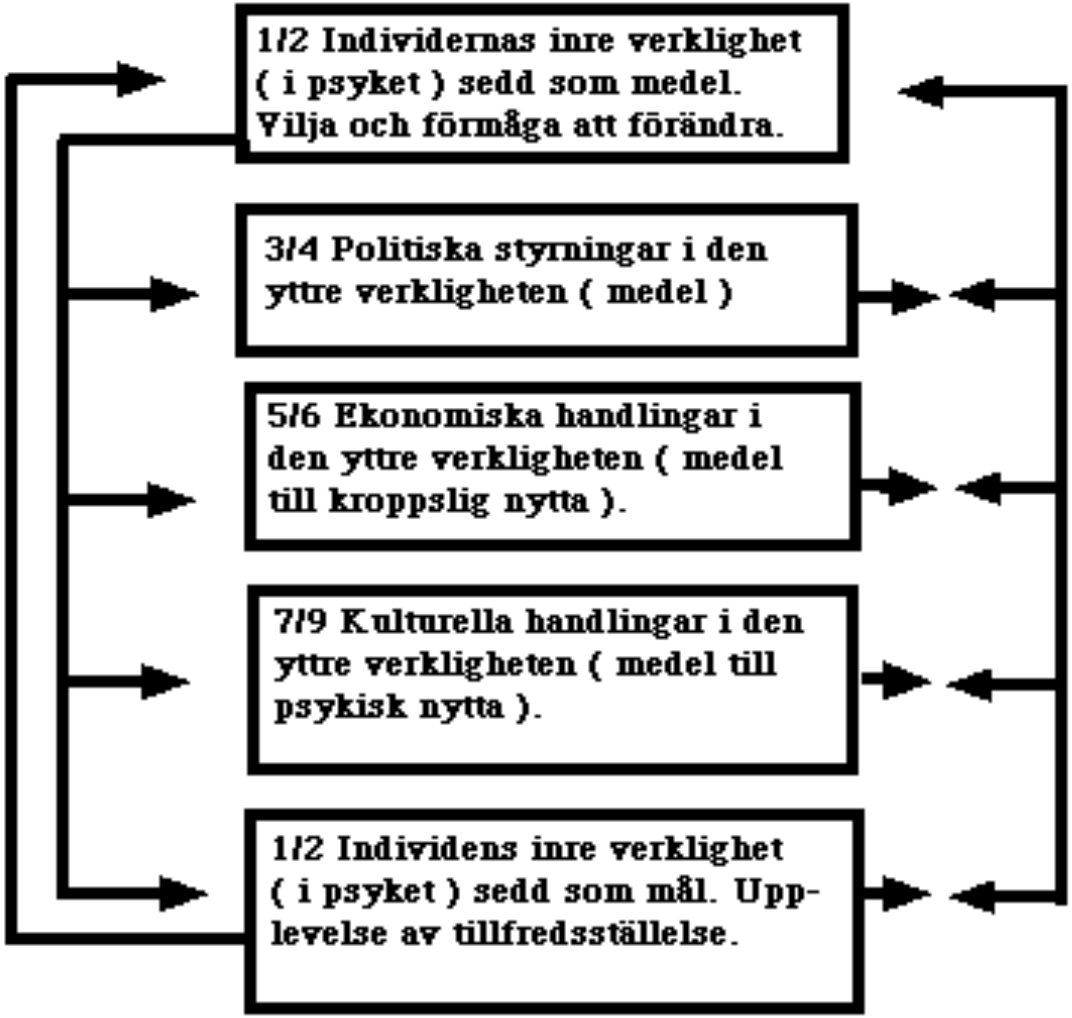
1/2 Individernas inre verklighet (i psyket) sedd som medel. Vilja och förmåga att förändra.
3/4 Politiska styrningar i den yttre verkligheten (medel)
5/6 Ekonomiska handlingar i den yttre verkligheten (medel till kroppslig nytta).
7/9 Kulturella handlingar i den yttre verkligheten (medel till psykisk nytta).
1/2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som mål. Upplevelse av tillfredsställelse.

Omvärldsanalys

Alla mänskliga verksamheter kan finnas i följande lista som innehåller verksamheter motsvarande de kortfattade beteckningarna. En person eller ett företag på ett ställe har alla andra verksamheter som omvärld.

Orange övre delen = filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter samt politiska vetenskaper och politiska verksamheter,
Grönt = naturvetenskap och teknologiska / ekonomiska verksamheter,
Orange nedre delen = kulturella verksamheter.

010503 Sven Wimnell

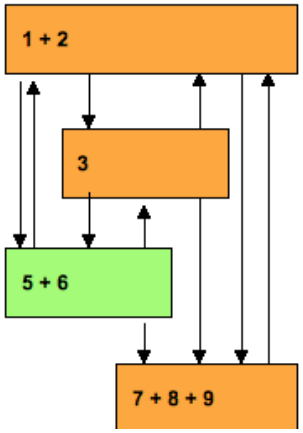

4 = bakgrunden med pilarna. Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt. Se vidare: http://wimnell.com

10 Samhällets samlade kunskaper och övergripande värderingar. Arkiv. Bibliotek. Filosofi- idé- och lärdomshistoria.

11-19 Individens inre verklighet.Kunskaper. Erfarenheter. Framtidsvisioner. Känslor. Värderingar. Ideologi.Psyke. Logik. Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

31 Statistik Demografi. 32 Statssystem Demokrati Val Folkomröstning. 33 Nationalekonomi Internationell ekonomi.
34 Lagar Förordningar Traktat Konventioner Juridik.
35 Demokratiska församlingar. 351 Rikdagen. 352 Kommuner. 353 Regeringen. 354 EU, FN o d. 36-39 Politiska krav
4 Sambandsforskning.

50 Allmän naturkunskap. 51 Matematik. 52 Astronomi Rymdforskning. 53 Fysik. 54 Kemi. 55 Geologi Klimat.
56 Paleontologi Arkeologi. 57 Biologi Mikrobiologi Ekologi Naturgeografi Utvecklingslära. 58 Botanik. 59 Zoologi.
61 Hälso- och sjukvård Räddningstjänst Veterinärverksamhet Djurförsök.
62 Ingenjörsvetenskap : Maskiner El Elektronik Apparater Gruvor Militärt Byggnader Väg o vatten Hygien Transportmedel
63 Biologisk produktion Jordbruk Skogsbruk Trädgård Djurhållning Jakt Fiske

64 Hushåll. 641-642 Matlagning. Servering. 643 Boende. 644 Energi- o hygienförsörjning. 645 Utrustning. 646 Personlig hygien
647 Hushållsekonomi Fastighetsförvaltning. 648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård Hemvård i allmänhet.

651 Kontorsverksamheter Datoranvändning. 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. 6525-629 Militära verksamheter.

653 Handel. 654 Telekommunikationer Internet. 655 Förlag Informationsspridning. 656.Transporter Resebyrå Lagring.
657 Penningverksamheter Finans Försäkring Skatter. 658 Företagsekonomi Arbetskraft Arbetsförmedling Arbetarskydd.
659 Marknadsföring Reklam. 66-68 Tillverkning av varor. 69 Tillverkning – byggande av byggnader och anläggningar.

70 Allmänt om konst o kultur. 71 Planering av fysiska miljöer. 72 Formgivning av byggnader o anläggningar Arkitektur
73 Skulptur Museer Utställningar. 74 Konsthantverk Formgivning av bruksföremål Industridesign Inredning.
75-77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt Teckenkonst. 77 Foto. 78 Musik.

7911-7913 Seder o bruk Etnologi Etnografi Mode Livscykeln Familjebildning Takt Kvinnorörelser Folktro Folkminnen.
7914-7919 Film Radio TV o d Offentliga fester o d. 792 Teater Opera Konserter Revyer Konstdans.
793 Sällskapsnöjen Sällskapsdans Lek Hobby Fritid. 794 Skicklighets- o turspel Lotteri Tips.

7951 Sociologi Socialvård Socialtjänst. 7952-7956 Sociala miljöer i olika fysiska miljöer Polis Kriminalvård o d Integration.
7957 Undervisning Forskning Dagis. 7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Sociala miljöer o verksamheter i grupper o d.
796-799 Sport Idrott o d Motion.

80 Språk. 801 Allmänt. 802 Engelska. 803 Germanska Tyska Svenska mm 804 Franska o d. 805 Italienska o d.
806 Spanska Portugisiska o d. 807 Latin Grekiska. 808 Slaviska o baltiska. 809 Orientaliska o övriga språk.
81 Litteraturvetenskap. 82-89 Skönlitteratur.

90 Tidningar Tidskrifter Journalistik. 91 Allmän geografi Reseskildring Lokalhistoria. 92 Biografi Släkthistoria Memoarer.
93-99 Allmän historia. 93 Världshistoria Forntidshistoria. 94-99 Medeltid o nyare tid. 94 Allmänt o Europa. 95 Asien.
96 Afrika. 97 Nord- o Mellanamerika. 98 Sydamerika. 99 Oceanien Polarområdena Rymden.

Inre och yttre verkligheter och verksamheter

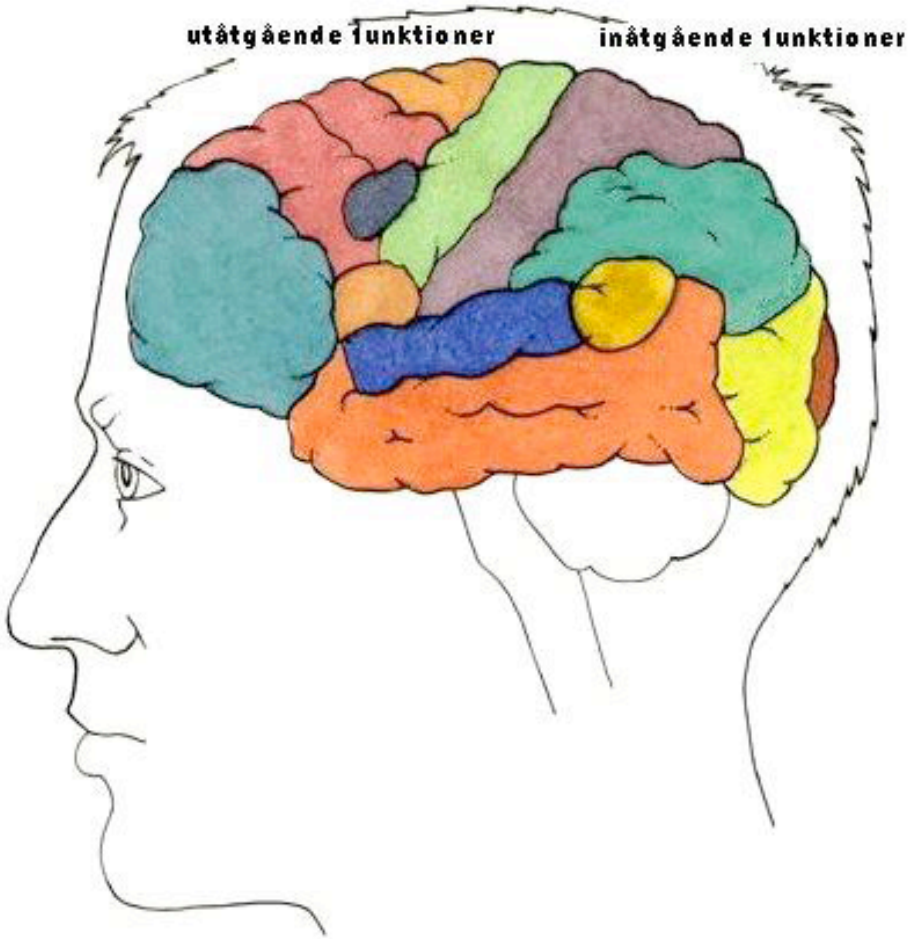

inåtgående funktioner

- hörsel
- talförståelse
- minne
- hudkänsel
- rumsorientering
- bearbetning av synintryck
- syn

utåtgående funktioner

- primära motoriska centra
- sammansatta rörelser
- ögonrörelser
- tal
- socialt beteende, ambitioner, livsmål

© Nationalencyklopedin

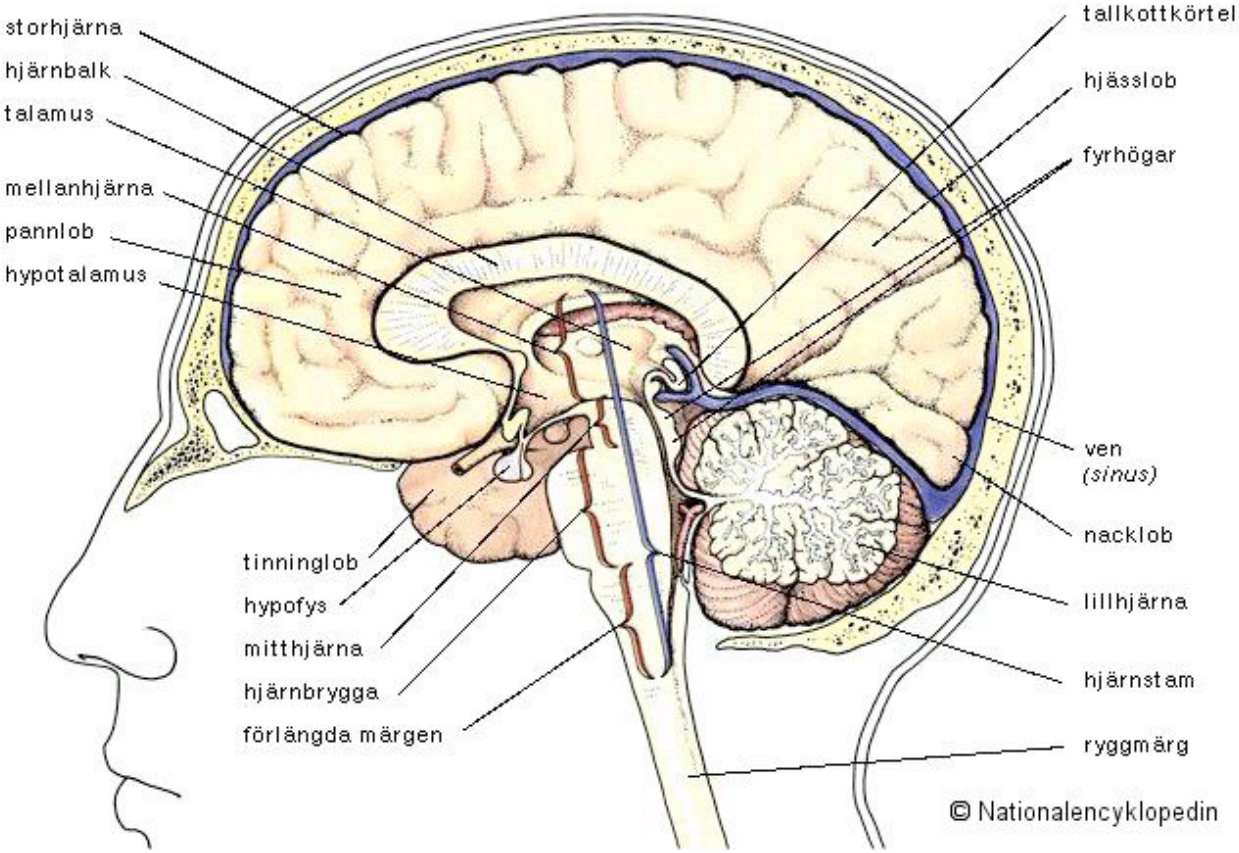
storhjärna
hjärnbalk
talamus
mellanhjärna
pannlob
hypotalamus
tallkottkörtel
hjässlob
fyrhögar
ven
(sinus)
nacklob
lillhjärna
hjärnstam
ryggmärg
tinninglob
hypofys
mitthjärna
hjärnbrygga
förlängda märgen
© Nationalencyklopedin

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom åratal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individenas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration.

Samhällsplaneringens problem. Av grundläggande betydelse är system för att skaffa och sprida kunskaper och värderingar.

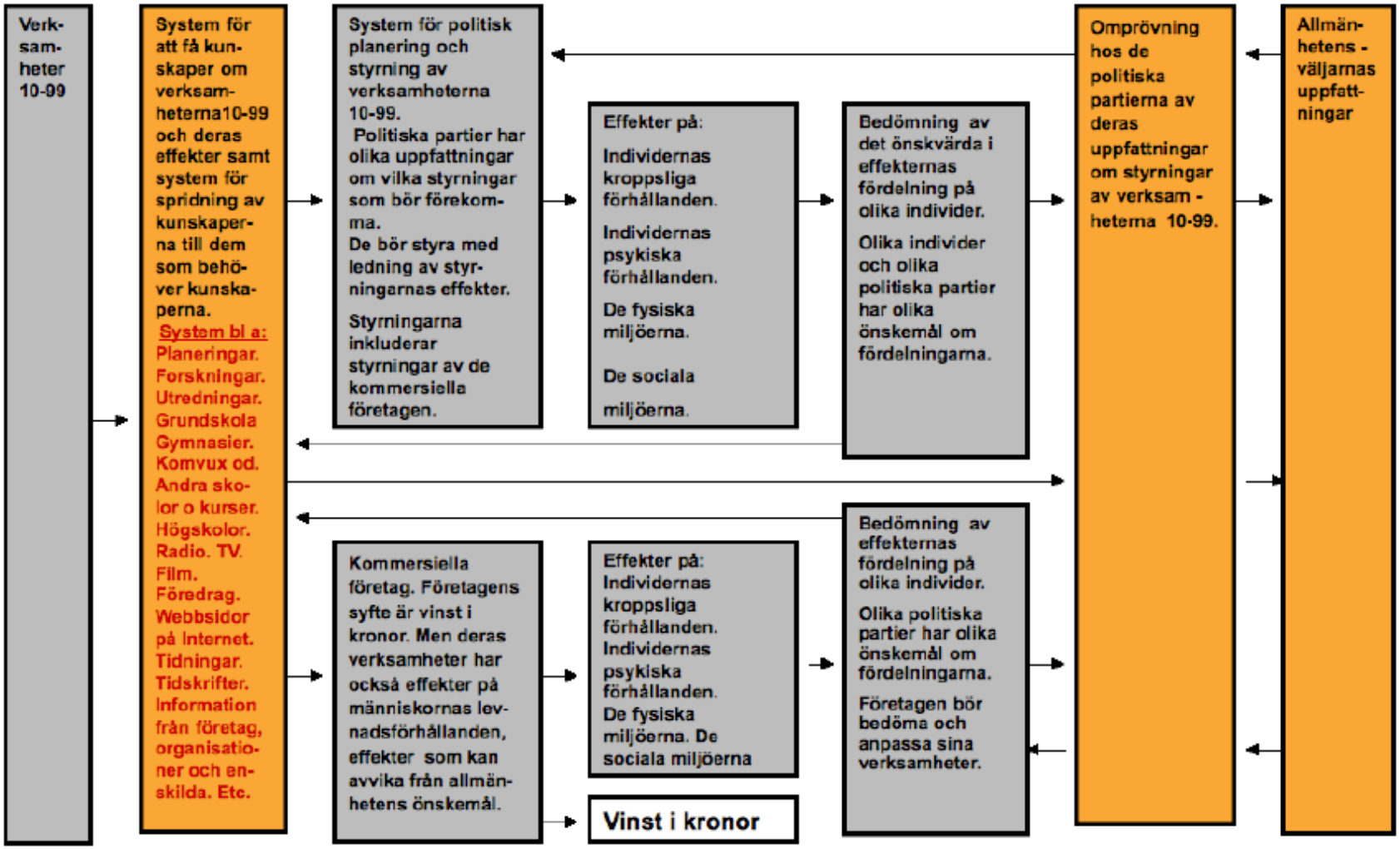

Beräknad medieanvändning i tid fördelad på olika medier och kanaler i befolkningen 9-79 år 2006 (%)

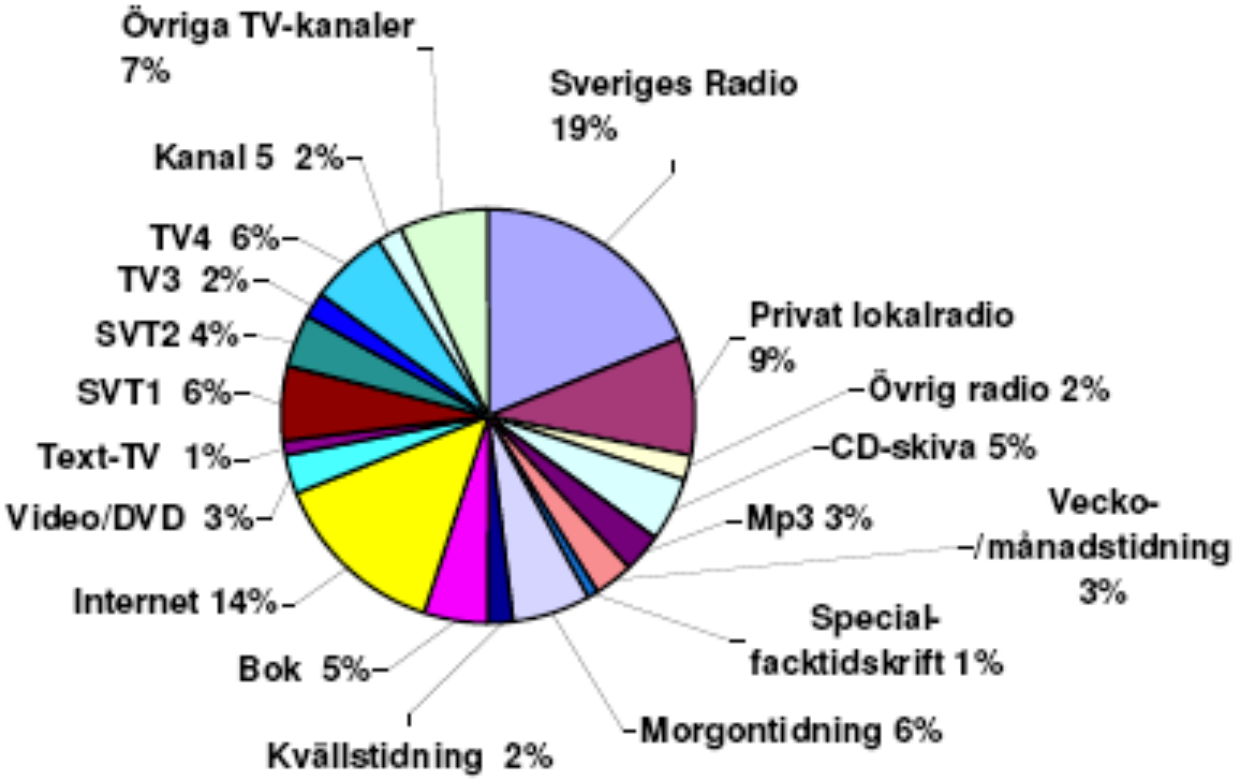

Från Sveriges Radios publicserviceredovisning 2007

Informations- och kunskapsflöden.

Bilden visar beräknad medieanvändning i tid fördelad på olika medier och kanaler i befolkningen 9-79 år 2006 (%), i Sverige: Sveriges radio. Privat lokalradio. Övrig radio. CD-skiva. Mp3. Vecko-Månadstidning. Specialfacktidskrift. Morgontidning. Kvällstidning. Bok. Internet. Video o DVD. Text-TV. SVT 1. SVT 2. TV3. TV 4. Kanal 5. Övriga TV-kanaler.

Men människor utsätts för påverkan också från annat: Samtal i alla möjliga situationer, direktreklam, skyltar och anslag, varuutbud i butiker, skyltfönster, fysiska miljöer med alla deras innehåll av föremål från det minsta till det största, museer, utställningar, nöjestillställningar, biografer, bibliotek, föredrag, kurser, sammankomster, fester, lekar, skolor av alla slag.

Det som förmedlas i flödena är fakta och åsikter. Vad bör informationsflödena innehålla ?

Svar: de fakta och värderingar som behövs för rollerna A1, B1, B2 och A2.

Och sedan ska var och en åstadkomma ekonomiska och kulturella handlingar på lämpligt sätt som var och en själv bestämmer innanför lagarnas och förordningarnas ramar.

Miljö och energi, mänskliga rättigheter, i-länder och u-länder, krig och fred.

Här redovisas något om världens stora problem om krig och fred, mänskliga rättigheter o d, och utredningar om klimat och energi som gjordes före Köpenhamnsmötet.

Kunskapskanalen på TV: Storforum: Efter Kyoto.

“ to 3 12 09 22.00. Snart löper Kyotoprotokollet ut. Klimatmötet i Köpenhamn ska staka ut det fortsatta arbetet, men blir det framgång eller fiasko? Dragkampen är hård och förmötena avlöser varandra. I slutet av juni träffades ledande experter och beslutsfattare från hela världen i Tällberg i Dalarna. Några av dem möts i kvällens Storforum. Programledare är Henrik Ekman. Gäster: Gro Harlem Brundtland, Jan Eliasson, Anders Wijkman, Angela Cropper med flera. ...”

Innehållsrikt program, repris, 2 timmar med kunniga medverkande från hela världen. Finns inte i skriftlig form, men finns en period på svt play.

DN 091029:

“ Snabbguide: Därför är det klimatmöte i Köpenhamn.

Läs om stridsfrågorna, Kyotoprotokollet och klimatkonventionen.

Mötet ska ge nytt klimatavtal

Syftet med mötet, som äger rum i Köpenhamn 7 till 18 december, är att världens länder ska enas om åtgärder som kan bromsa den globala uppvärmningen.15.000 delegater från 192 länder deltar. Huvudfrågan är hur mycket utsläppen av så kallade växthusgaser ska minskas. Annat som är tänkt att ingå i uppgörelsen är: anpassning till klimatförändringens effekter, utveckling av klimatvänligt teknik och finansiering av åtgärderna (framför allt ekonomiskt stöd från rika till fattiga länder).

Det gamla avtalet räcker inte

Det avtal som Köpenhamnsmötet syftar till bygger vidare på det nuvarande avtalet, Kyotoprotokollet, vars målsättningar gäller 2008-2012. När Kyotoprotokollet skrevs på 1997 var det första gången som det spikades bindande internationella mål för minskningen av utsläpp. Målet som anges är att i-länderna ska dra ner utsläppen med totalt 5,2 procent jämfört med år 1990. Nu har 188 länder skrivit på protokollet, däribland Sverige och övriga EU-länder. Exempelvis USA står utanför. U-länderna åläggs inga utsläppsbegränsningar. I Köpenhamn är förhoppningen att få med fler länder och höja målsättningen.

FN:s klimatkonvention är ramen för förhandlingarna

Precis som när Kyotoprotokollet togs fram, hålls Köpenhamnsmötet inom ramen för FN:s klimatkonvention UNFCCC. Konventionen skapades 1992 i Rio de Janeiro och har idag skrivits på av 192 länder, bland dem USA. Det innebär att man samlats kring målsättningen att ta fram åtgärder som stabiliserar mängden växthusgaser i atmosfären på en nivå som inte leder till allvarligare klimatförändringar.

Möten hålls varje år och kallas för COP, Conference of the Parties (syftande på konventionens parter). Köpenhamnsmötet har beteckningen COP15. Konventionen har ett sekretariat i Bonn som bland annat övervakar medlemsländernas utsläpp.

Beslutsunderlaget kommer från FN:s klimatpanel

De fakta som klimatarbetet baseras på kommer från FN:s klimatpanel IPCC. Där deltar flera tusen forskare i arbetet med att sammanställa, analysera och dra slutsatser av aktuell forskning kring klimatfrågorna. Panelen grundades 1988 och dess första rapport, som kom 1990, var startskottet för arbetet inom FN:s klimatkonvention.

Den senaste rapporten kom 2007. Där pekade forskarna med ännu större säkerhet än tidigare ut mänskliga utsläpp som orsaken till den temperaturhöjning som har observerats. De ansåg sig också kunna säga vilka konsekvenser vi har att vänta: höjd havsvattennivå, torka, översvämningar, vattenbrist, kollapsande ekosystem med mera. Vid ett möte på Bali 2007 (COP13) tog politikerna till sig de nya rönen och slog fast att klimatarbetet måste vässas och gå snabbare.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se “

DN 091201:

“ Snabbguide: De avgörande stridsfrågorna på klimatmötet i Köpehamn.

Åtta punkter som avgör vår framtid.

Syftet med konferensen i Köpenhamn är att komma fram till ett nytt avtal om åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser.

Därigenom ska effekterna av den globala uppvärmningen mildras. Det nya avtalet ska till skillnad mot det existerande (Kyotoprotokollet) ha med alla världens länder, och dessutom sätta mer ambitiösa mål.

För att uppnå enighet om ett nytt klimatavtal, är det en rad delfrågor som måste besvaras. Här är de viktigaste som det kommer att bli hårda förhandlingar om i Köpenhamn:

1. Långsiktigt mål. Siktet är inställt på år 2050. Ett mål kan vara att medeltemperaturen inte ska ligga mer än två grader över den medeltemperatur som rådde före den industriella revolutionen. Ett annat mått kan vara att halten växthusgaser i atmosfären inte ska överstiga en viss nivå (350-450 ppm).

2. Minskade utsläpp. Avtalet ska ange bindande mål i siffror för hur mycket länderna ska sänka sina utsläpp. Enligt FN:s vetenskapliga klimatpanel bör i-länderna minska utsläppen med 25-40 procent till år 2020. För u-länderna handlar det om begräsningar i jämförelse med om inga åtgärder vidtogs.

3. Finansiering. Det råder enighet om att i-länderna måste stå för merparten av kostnaderna, även i u-länderna. Men hur stort ska stödet vara? En annan fråga är hur det ska finansieras. Direkt bistånd? Auktioner med utsläppsrätter? Skatt på utsläpp eller särskilt på flyg?

4. Anpassning. Vissa effekter av uppvärmningen är ofrånkomliga – och de fattiga länderna drabbas hårdast. Hur kan smällen dämpas?

5. Teknik. Ny teknik är nödvändig för att lösa klimatproblemet – och även u-länderna måste få tillgång till den. Men hur mycket ska i-länderna skjuta till för att u-länderna ska ha råd med rätt investeringar? En svår fråga gäller patent. U-länderna vill ha fri tillgång till kunskap och teknik. I-länderna försvarar patenträtten.

6. Skogsfrågor och markanvändning. När skog skövlas ökar växthusgaserna, eftersom färre träd kan ta upp koldioxid. Hur kan avskogningen stoppas? Hur ska åtgärderna mätas och finansieras? Stor fråga för länder som Brasilien och Indonesien.

7. Handel med utsläppsrätter och flexibla mekanismer. Till att börja med är handel med utsläppsrätter en fråga för i-länderna. Flexibla mekanismer innebär att rika länder kan investera i klimatåtgärder i fattiga länder istället för på hemmaplan. Frågan är hur de rika länderns ska få tillgodoräkna sig detta.

8. Insatser i särskilda sektorer. Handlar om att sätta mål för utsläppsminskningar inom särskilt problematiska sektorer i u-länderna. Kan också handla om särskilda begräsningar för internationellt flyg och sjöfart.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se “

DN091207 :

“ FN:s framtidsscenarier för klimatet är rena fantasier ”

“Internationellt erkänd energiexpert: Kolet och oljan räcker helt enkelt inte för att utsläppen i atmosfären ska nå de nivåer som FN:s klimatpanel utgår från i sina framtidsscenarier.

Jag ifrågasätter inte att utsläppen av växthusgaser påverkar vårt klimat. Men jag har en annan uppfattning än FN:s klimatpanel IPCC om omfattningen av utsläppen från kol och olja – och den bygger på nya vetenskapliga rön från Uppsala universitet. De framtidsscenarier som IPCC publicerade år 2000 är inte bara osannolika, utan också i flera fall helt orealistiska.

Skälet är att den produktion av kol och olja som IPCC:s skräckscenarier bygger på över huvud taget inte är möjlig. Detta kan förvisso lindra oron för klimatet, men å andra sidan måste vi oroa oss desto mer för framtida energibrist, skriver Kjell Aleklett.

“ År 2000 publicerade FN:s klimatpanel IPCC 40 olika framtidsscenarier där utsläpp från olja, naturgas och kol specificerades. Under de senaste nio åren har dessa scenarier varit ledstjärnan för världens klimatforskare och IPCC motiverar varför de skall följa dem: ”Utsläppsscenarierna är en beskrivning av möjliga snarare än önskvärda framtidsscenarier. De representerar relevanta, rimliga, alternativa framtider.” Trots att utsläpp från fossila bränslen varierar stort ansåg man att alla scenarier var lika sannolika.

Bland dessa finns framtidens skräckscenarier som bland andra Al Gore har varnat för, och de går under benämningen ”Business as usual”. Klimatberäkningar som bygger på dessa utsläpp ger som medelvärde en temperaturökning med 3,5 grader från 1990 fram till 2100. Några scenarier passerar 6 grader.

Global mänsklig verksamhet genererar växthusgaser och utsläppen ökar i samma takt som befolkningen växer. Jag ifrågasätter inte att dessa utsläpp påverkar vårt klimat. I dag kommer 57 procent av växthusgaserna från fossila bränslen och den stora frågan i Köpenhamn är framtidens utsläpp av koldioxid från just fossila bränslen.

Jag har en annan uppfattning än IPCC och min uppfattning bygger på vetenskapliga publikationer publicerade av Globala energisystem vid Uppsala universitet.

Vi kan nu visa att de allra flesta scenarier är osannolika och framför allt är de som man brukar kalla Business as usual helt orealistiska. (Tio publikationer relevanta för denna artikel finns tillgängliga genom hemsidan för Globala energisy-stem, www.fysast.uu.se/ges).

I maj 2007 publicerade DN Debatt mitt klimatinlägg som fick rubriken ”Klimathotet är överdrivet eftersom oljan inte räcker”. En artikel med rubriken ”The peak of the oil age” har i dagarna publicerats av Energy Policy (nätupplagan) och vi har nu vetenskapliga belägg för att oljan inte räcker till eftersom produktionen kommer att minska. Utsläppen från användning av olja kommer därmed att minska med minst 10 procent fram till 2030, och minskningen blir ännu större om den globala ekonomin bromsar in.

Klimatförhandlingarnas huvudfråga borde därför vara: Hur skall vi använda kol i framtiden?

Dagens kolproduktion – stenkol och brunkol – är omkring 3 000 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe) och om scenarierna ”Business as usual” vore realistiska måste produktionen öka sju gånger fram till 2100. Det är en ökning med 600 procent. De senaste 20 åren har de globala kolreserverna reviderats nedåt med 25 procent. Senast var det Indien som halverade sina reserver. ”Kolets Saudiarabien” är USA med 29 procent av de globala reserverna. Före detta Sovjetunionen har 27 procent, Kina 14, Australien 9, Indien 7 och Sydafrika 4 procent av reserverna. Det betyder att 90 procent av de fossila kolreserverna finns

i dessa sex nationer. Vi kan också konstatera att samma sex nationer i dag producerar 86 procent av världens kol.

Om utsläpp från kol skall öka med 600 procent kan det inte ske utan att USA, med världens största kolfyndigheter, ökar sin produktion med samma storlek. I en artikel, som publicerades i maj 2009 i International Journal of Coal Geology, har vi studerat historiska trender och möjlig framtida kolproduktion i USA. Produktionen av höghaltig antracit minskar medan brunkolsbrytningen i delstaten Wyoming ökar. Framtidens kolproduktion är helt beroende av ny kolbrytning i delstaten Montana. Enligt den amerikanska konstitutionen kan de federala myndigheterna inte tvinga Montana att producera kol och i Montana vill man inte producera kol då brytningen kommer att förstöra miljön och stora delar av jordbruksarealen. Om konstitutionen ändras och vi får en brytning i Montana är det möjligt för USA att öka sin produktion med 40 procent, men inte med 100 procent. En ökning med 600 procent är rena fantasierna.

Kina, i dag världens största kolproducent, har hälften så stora kolreserver som USA, och man har inga möjligheter att öka sin kolproduktion med 100 procent, 600 procent är också rena fantasier. Ryssland, med världens näst största reserver, kan öka sin produktion markant, men de orörda ryska kolreserverna finns i centrala Sibirien i ett område utan infrastruktur. Ryssland är för sin egen energiförsörjning inte beroende av detta kol, men skulle en brytning påbörjas någon gång efter år 2050 kan produktionen bara bli en bråkdel av dagens globala produktion. Det är omöjligt att produktionen kan ge en global ökning med 100 procent och 600 procent är på nytt fantasier.

Våren 2008 diskuterade jag klimatfrågan med USA:s dåvarande ambassadör Michael Wood som var intresserad av vår forskning. Mitt förslag till en dellösning var att USA:s president och Rysslands president skulle underteckna ett bilateralt avtal där man garanterade att hälften av de återstående kolreserverna i respektive land skulle förbli oanvända. Folket i Montana skulle jubla och Rysslands framtid skulle inte påverkas. När det gäller framtida utsläpp av koldioxid från kol skulle 25 procent av möjliga utsläpp försvinna.

Slutsatsen blir att den kolanvändning som IPCC rekommenderat klimatforskare att utgå från när man beräknar framtidens skräckscenarier är orealistisk. Frågan är varför dessa gigantiska utsläpp över huvud taget finns med bland möjliga scenarier. IPCC har ett stort ansvar för att tusentals klimatforskare runt om i världen ägnat år av forskning till att beräkna temperaturökningar för scenarier som är helt orealistiska. Konsekvensen är att mycket stora forskningsresurser slösas bort till ringa gagn för någon.

Att de fossila reserverna inte räcker för att måla upp IPCC:s skräckscenarier kan möjligen lindra oron för framtidens klimat men gör å andra sidan att vi måste oroa oss desto mer för framtida resursbrist. Bristen på olja kan till exempel medföra ett ännu större tryck på regnskogen för produktion av biodiesel från palmolja. Det faktum att den fossila energi som krävs för scenariet ”Business as usual” fram till år 2100 över huvud taget inte finns medför att världens växande befolkning behöver ett globalt krisprogram för att skapa nya energilösningar. Vi måste nu med omedelbar verkan förändra det globala energisystemet.

Kjell Aleklett
professor i fysik, Globala energisystem vid Uppsala universitet “

“Kjell Aleklett är verksam vid Globala energisystem som sedan 2008 är ett program för forskning och forskarutbildning på institutionen för fysik och astronomi vid Uppsala universitet. Man har bland annat upprättat forskningssamarbete med China University of Petroleum i Beijing, University of Liverpool Management School och universitetet i Groningen, Nederländerna.”

Professor Kjell Aleklett menar i sin artikel att den olja och den kol som är lätt tillgängligt inte räcker för att åstadkomma de utsläpp som man räknar med och utgår från vid Köpenhamnsmötet. Olja och kol kommer att ta slut innan man uppnår de stora utsläppen. Problemet blir då att man måste skaffa annan energi.

Klimatproblemet måste därför kompletteras med ett energiproblem. Problemen med utsläppen kvarstår, men minst lika svårt blir att hitta den energi som behövs. Anläggningar som står stilla på marken och behöver energi kan kanske få andra energikällor (energibesparande teknik, solceller, kärnkraft, vågkraft; vindkraft med propellrar är miljöförstörande och bör begränsas), men den energi som behövs för rörliga saker kan bli svårare att hitta, det är transporter. Bilar kan kanske göras som elbilar eller hybrider, men flygplan lär knappast gå att drivas med el.

I den situationen kommer man att leta upp dyra oljereserver och för att få tillgång till oljan kan det bli nödvändigt att starta krig. Det sägs ju att krigen i mellanöstern till stor del handlat om oljetillgångar.

Köpenhamnsmötet tycks främst gälla hur man ska fördela klimatproblemen mellan länderna, men hur ska göra inom länderna? Hur ska man fördela mellan företag och hushåll, mellan dem med låga och dem med höga inkomster? Hur ska det styras? Ransonering eller penningstyrning, frivillig fördelning eller tvångsfördelning? Alliansregeringen har ökat inkomstklyftorna, låtit låginkomster betala skattesänkningar för höginkomster, ska detta fortsätta?

Problem i klimatkrisens spår blir problem med välfärdens fördelning, tolkning av jämlikhet, solidaritet och broderskap (från franska revolutionen 1789). I detta ingår på global nivå frågor om det stöd utvecklingsländerna behöver från industriländerna, som ska behandlas på Köpenhamnsmötet.

Ett stort problem är utbildning och information om världens problem, både i u- och i-länder.

“ Tällberg Foundation Papers

Den 2 december lanseras den första utgåvan i skriftserien Tällberg Foundation Papers - "Vi kan inte förhandla med Naturen" där Anders Wijkman och Johan Rockström ger 10 starka rekommendationer till hur Köpenhamnsmötet kan bli en nystart för klimatförhandlingarna.

Skriften förklarar varför klimatförhandlingarna kört fast och pekar på kriserna med klimatet och i våra ekosystem. Författarna pekar på möjligheten till att nu få en nystart för klimatförhandlingarna som kan ge en tidsfrist till eftertanke, reflektion och nödvändiga förändringar.

Processen inför klimatförhandlingarna påminner idag mer om ett skyttegravskrig än om ett genuint försök att hitta gemensamma lösningar. Wijkman och Rockström frågar sig: Vem representerar helheten? Vem arbetar för det gemensamma intresset?

Den kanske allvarligaste bristen i förhandlingarna är tron att klimatproblemet kan hanteras som vilken annan politisk fråga som helst. Naturen gör som den gör och är inte förhandlingsbar.

Författarna avslutar skriften med 10 kraftfulla rekommendationer för en nystart för klimatförhandlingarna där ambitionen är att få industriländerna att ta ett huvudansvar för helheten och inte enbart strida för det nationella särintresset. “

Vi kan inte förhandla med naturen (PDF)

“ **TÄLLBERG PAPERS**
Vi kan inte förhandla med Naturen no. 1 ***December 2009***
Anders Wijkman Johan Rockström

”I frankly think that at this point of time we shouldn’t get unduly swayed by utterances and postures because... every country is trying to see that we get a global deal that everybody wants but with zero cost to ourselves.”
R. Pachauri, on October 14th in Delhi, India.

Vi kan inte förhandla med Naturen

Köpenhamn var tänkt att bli slutstationen i det internationella samarbetet för att rädda klimatet. Med bara några få veckor kvar till mötet kom beskedet från APEC-mötet i Singapore (15/11) att klimatavtalet är uppskjutet. Beslutet fattades av president Obama och de kinesiska ledarna efter initiativ från den nye danske statsministern Lars Lykke Rasmussen.

Lykkes förslag förvånade många. Men han hade knappast något val. Den bittra sanningen var att förhandlingsprocessen inför Köpenhamn kört fast, vilket gjorde förutsättningarna för ett framgångsrikt avtal näst intill obefintliga.

Skulden för det magra resultatet i förhandlingarna vilar på många axlar. Industriländerna som grupp har en stor del av ansvaret. De har inte levt upp till sitt ansvar, vare sig det gäller att minska utsläppen eller att ge stöd till de fattiga ländernas klimatarbete.

USA:s roll i allt detta är speciell. Åtta år med Bush, som gjorde allt han kunde för att blockera klimatåtgärder både på hemmaplan och internationellt, innebär att USA hamnat rejält på efterkälken. President Obamas ambitioner på klimatområdet kontrasterar starkt mot Bush och är ett jättekliv i rätt riktning. Men även Obamas förslag är långt ifrån vad som behövs för att stabilisera klimatet.

Till detta kommer svårigheterna med kongressen. Den amerikanska konstitutionen är annorlunda än den parlamentarism vi är vana vid i Europa. Presidenten har ingen given majoritet i kongressen. Det sista Obama nu önskar sig är ett nytt Kyoto. Då skrev USA under avtalet i december 1997, men det visade sig sedan omöjligt att få senatens godkännande.

Eftersom kongressen ännu inte sagt sitt om klimatet finns det goda argument för Obama att skjuta på beslutet. Samtidigt visar amerikanarnas agerande hur låg respekten är i USA för det multilaterala samarbetet. När USA inte vill eller inte är redo, tvingas hela världen stanna upp.

Rent sakligt kan beskedet från Singapore tolkas på olika sätt. Till det negativa hör naturligtvis att högt ställda förväntningar kommer på skam. Varje år som förloras i klimatarbetet gör läget mera kritiskt, och därmed det fortsatta arbetet att stabilisera klimatet avsevärt svårare. En helt central fråga är vilket år utsläppen av växthusgaser når sin högsta punkt. När denna tidpunkt förskjuts framåt i tiden blir de åtgärder, som krävs därefter, både svårare och dyrare. Ytterligare en negativ konsekvens av att beslutet skjuts upp är näringslivets behov av tydlighet. Många investeringar i effektiv och kolsnål teknik riskerar nu att senareläggas, i avvaktan på klara spelregler.

Så beslutet är ett nederlag, jämfört med planerna. Samtidigt finns det ingen anledning att hymla. Förhandlingarna, som de hittills förts, var oceaner från ett resultat som skulle kunna leverera en stabilisering av klimatet.

I klartext: Världen var inte mogen för ett klimatavtal i Köpenhamn. Om den extra tid, som nu finns att spela med, används på rätt sätt borde förutsättningarna för ett bindande avtal under 2010 vara avsevärt bättre än vid ett avtal nu i Köpenhamn. Men för att så skall ske behövs

något av en synvända, inte minst i värderingen av klimatriskerna – och därmed ambitionsnivån i hur mycket utsläppen måste reduceras – men också över hur ansvaret för hur klimatåtgärderna skall fördelas mellan länderna.

Ett år har gått sedan vi, tillsammans med Bo Ekman, presenterade skriften ”Grasping the Climate Crisis.” Våra budskap var fyra:

* att rader av nya forskningsrapporter efter IPCC:s senaste rapport år 2007 (4th AR) visar att klimatförändringen både går snabbare och riskerar att ge allvarligare konsekvenser än experterna tidigare trott;

* att klimatfrågan inte kan lösas som en fråga för sig utan måste tacklas som en del av krisen för den globala miljön;

* att industriländerna tar alltför lätt på sitt historiska ansvar i klimatfrågan och utvecklingsländernas behov av stöd, inte minst för anpassningsåtgärder;

* att det internationella samarbetet – ”global governance” – lider av allvarliga brister, något som inte minst illustreras av klimatförhandlingarna.

Ett av motiven för denna skrift är att de problem vi tog upp i ”Grasping the Climate Crisis” egentligen inte kommit ett uns närmare en lösning. Tvärtom. Vi ser tyvärr att klyftan hela tiden vidgas mellan vad vetenskapen säger är nödvändigt att göra och vad det politiska ledarskapet världen runt anser vara möjligt att göra. Klyftan växer dels som ett resultat av kortsiktiga och snäva nationella intressen. Men den växer också som ett resultat av oförmågan hos de allra flesta ledande politiker och förhandlare att ta till sig de nya insikterna inom vetenskapen som entydigt pekar i en riktning – att riskerna med uppvärmningen är större än vi tidigare trott och att därför åtgärderna måste vara långt starkare än vad som hittills diskuteras.

Utanför det politiska spelet pågår dock mycket som är löftesrikt. Miljoner människor världen över trycker på för ett ambitiöst avtal. Vid aktionen för ”350 ppm” lördagen den 24 oktober arrangerades möten, konserter och manifestationer på mer än 5200 platser i 181 länder världen över.

Många enskilda företag har tröttnat på den långsamma politiska processen och går före med kraftiga reduktioner i utsläppen. Marknaden för förnybar energi växer snabbt. Ny lovande teknik utvecklas, inte minst på solenergiområdet. Bedömningar bland olika experter pekar mot att solceller kommer att vara konkurrenskraftiga för elproduktion redan inom fem, sex år. Det skulle innebära en veritabel revolution inom energiförsörjningen och göra att kraft-producenternas starka vakthållande vid kol, om än med förhoppningen om ett genombrott för CCS-tekniken (att fånga in och lagra CO^2), och kärnkraft kommer att framstå i en än märkligare dager.

Frågan vi ställer oss, är varför så få politiker visar genuint ledarskap i klimatarbetet. De flesta politiker verkar långt mera lyhörda för de företag och medborgare som tonar ned problemet, och vill skjuta upp eller minimera olika klimatåtgärder, än den växande skara människor som inser att vi måste förändra både livsstil och teknologier i grunden.

Förhandlingarna inför Köpenhamn står och stampar. Den tidsfrist som nu erbjuds inför ett slutligt avtal måste utnyttjas optimalt. Förhandlingarna har hittills inte levererat, inte minst på grund av frånvaron av tydliga direktiv från de politiska ledarna. Mötet i Köpenhamn – som nu får en annan karaktär än som var tänkt – måste inriktas på att ge maximalt tydliga och ambitiösa direktiv för att den fortsatta processen skall ha en chans att lyckas.

De mål för minskning av utsläppen som hittills diskuteras är mycket långt ifrån vad som krävs för en stabilisering av klimatet. Alltmera av

fokus i debatten har kommit att riktas mot de växande utsläppen i länder som Kina och Indien. Utsläppen där är tveklöst ett stort problem. Men genom att ständigt poängtera detta är risken uppenbar att industriländernas primära ansvar, att visa ledarskap i arbetet, kommer i bakgrunden. Vi kommer aldrig att klara av en stabilisering av klimatet om inte industriländerna går före och visar att det går att skapa ett fossilfritt samhälle. Då är det inte reduktioner på 20-30% vi talar om. Utsläppen måste ned till nära NOLL inom ett par, tre decennier. Det är detta debatten borde handla om!

En annan allvarlig brist i förhandlingarna är att riskfrågorna i samband med olika utsläppsnivåer knappt diskuteras, något som står i bjärt kontrast mot hur vi hanterar risk på andra områden i samhället. Ytterligare en svaghet i processen är att det intrikata samspelet mellan atmosfären, haven och ekosystemen på land – och konsekvenserna av den snabba förstöringen av många av våra viktigaste ekosystem – endast berörs i förbigående.

De rika ländernas ansvar, slutligen, att bistå de fattiga länderna - både med åtgärder för anpassning och för investeringar i kolsnål teknik – har, ännu några få veckor före Köpenhamn, inte lett till något anständigt förslag. Det förslag till stöd som presenterades av EU efter toppmötet i Bryssel i slutet av oktober, 2009, är helt otillräckligt. Frånvaron av framsteg på detta område är en viktig orsak till den stämning av djup misstro som präglar förhandlingarna.

(Diagram utelämnas här, innehåller: **Learning curves**. Abatement cost*, € / tonne : *Coal CCS new build*. *Solar PV**. *Onshore wind* . *Geothermal* . GW installed.
* Costs shown are global weighted averages across geographies .
Se **Vi kan inte förhandla med naturen (PDF)**)

Köpenhamn – *station på vägen*

Trots att klimatkrisen och krisen för våra viktigaste ekosystem övertygande visar hur starkt beroende världens olika länder och folk är av varandra, domineras förhandlingarna av en strid mellan nationella intressen. Processen påminner mer om ett skyttegravskrig än om ett genuint försök att hitta gemensamma lösningar. Vi frågar oss: Vem slåss för helheten? Vem arbetar för det gemensamma intresset?

Som ekonomin idag är organiserad är den på snabb kollisionskurs med naturen. Om något, förstärks denna negativa trend av globaliseringen. Klimatförändringen är ett symptom. Överutnyttjandet av många av våra viktigaste ekosystem ett annat. Dessa problem är dessutom intimt sammankopplade.

Det är ingen överdrift att påstå att själva målet för samhällsutvecklingen är fel. Ledande experter, bland dem nobelpristagaren Joseph Stiglitz, har gång på gång understrukit att tillväxt i BNP är ett dåligt mål för samhällsutvecklingen. BNP är ett mått på aktiviteten i ekonomin, men säger litet om välfärden. Föroreningar och rovdrift på naturen räknas genomgående som plusposter i BNP, vilket gör att hög BNP-tillväxt är synonymt med ökat slitage på naturen. Allt detta till trots är tillväxt i BNP det primära målet för regeringar världen över.

Vad världen behöver är ett avtal om ett nytt ekonomiskt system, där ett stabilt klimat och livskraftiga ekosystem är själva utgångspunkten – inte som idag, kortsiktigt tänkande och ekonomisk tillväxt till varje pris. Ett nytt klimatavtal skulle kunna utgöra startskotten för den nödvändiga och successiva övergången till en ny hållbar utvecklingsmodell. Men där är vi tyvärr inte ännu. Klimatförhandlingarna underordnas istället helt den överordnade prioriteringen om snabb ekonomisk tillväxt av konventionellt slag. Detta är en riskfylld väg att gå, som kan få katastrofala konsekvenser för mänskligheten som helhet.

Denna skrift har som främsta syfte att sammanfatta kunskapsläget och ge vårt perspektiv på vad som krävs av det politiska ledarskapet.

Vi är på goda grunder starkt kritiska till hela förhandlingsprocessen och att man inte lyckats bereda marken för ett internationellt bindande avtal i Köpenhamn. Samtidigt kan vi konstatera att ett avtal nu i Köpenhamn skulle riskera låsa fast världen i en konstruktion, som vore långt ifrån vad situationen kräver.

Vårt förslag är därför entydigt: Utnyttja Köpenhamn till att ge klimatförhandlingarna en nystart. Gör maximalt för att föra frågan framåt – både för att reducera utsläppen och för att öka det finansiella stödet till utvecklingsländerna. På båda dessa punkter behövs direktiv som lyfter förhandlingarna till en ny och långt ambitiösare nivå.

Låt sedan förhandlingarna fortsätta, med syfte att få till stånd ett avtal 2010, som bygger på all den nya kunskap som genererats under de senaste åren och som fullt ut inkluderar fattigdomsarbetet. Det slutliga avtalet bör bygga på största möjliga flexibilitet och en bestämmelse om att revidera avtalet vart tredje till femte år, i takt med att ny kunskap genereras och erfarenhet vinns både om effekten av olika policy-åtgärder och satsningar på ny teknik. Parallellt bör en process startas för att snarast möjligt komplettera klimatavtalet med ett avtal till skydd för den globala miljön. Utgångspunkten här bör vara de problem som aktualiseras i Millennium Ecosystem Assessment (MEA), kompletterat med det viktiga arbete som inletts, bl a inom Stockholm Resilience Center, kring problematiken ”planetary boundaries” (mer om detta längre fram).

Ge klimatarbetet en nystart

Vårt budskap kan sammanfattas i följande punkter:

1. Människan kan inte förhandla med Naturen. Politiska kompromisser duger inte för att stabilisera klimatet. Denna självklara insikt borde vara själva utgångspunkten inför Köpenhamn. Men så är det inte, vilket är den främsta anledningen till att de förslag, som hittills diskuteras inför ett avtal, är mycket långt ifrån vad vetenskapen kräver.

2. Tydliggör riskerna. De risker som är förknippade med olika nivåer på utsläpp och koncentrationer av växthusgaser i atmosfären har en undanskymd plats i klimatdebatten. När till exempel 2°-gradersmålet diskuteras, ges intrycket att en halvering av de globala utsläppen till 2050 skulle vara tillräckligt. I själva verket är chansen inte mer än 50 % att det skulle räcka, och då under förutsättning att utsläppskurvan böjer av senast 2015 och att det inte sker några återkopplingar med förstärkt uppvärmning från ekosystem och andra växthusgaser. Genom att debatten är otydlig undanhålls medborgarna helt central information om klimathotet. Om riskerna framstod i all sin tydlighet skulle också villigheten att vidta långtgående åtgärder vara långt större. Vi behöver större ärlighet i debatten

3. Låt Köpenhamn bli ett steg på vägen, men samtidigt en nystart på förhandlingarna. De utsläppsreduktioner som hittills diskuteras är långt ifrån vad som krävs för en stabilisering av klimatet. Det föreslagna stödet till utvecklingsländernas klimatarbete är likaså otillräckligt. Utnyttja därför Köpenhamn som en station på vägen mot ett komplett avtal. Men tidsfristen måste utnyttjas väl och ge förhandlingarna en nystart. Det behövs något av ett mirakel för att åstadkomma den breddning av förhandlingarna som behövs för ett bra avtal.

4. 2°-gradersmålet är alltför riskabelt. Hela klimatarbetet är inriktat på att undvika ”farlig klimatförändring”. Men flera delar av världen upplever redan konsekvenser av klimatförändringen som är ”farliga”. Utmaningen är istället att undvika ”katastrofal klimatförändring”. Ingen vet exakt var gränsen går, men redan en ökning av medeltemperaturen på 2° grader innebär mycket stora risker. Vi föreslår därför att målet för klimatarbetet istället sätts till att begränsa temperaturökningen till en lägre nivå, i linje med det förslag om max

1,5° grader som lagts av de små ö-staterna. Detta leder i sin tur till ett krav på att koncentrationen av CO^2 i atmosfären begränsas till 350 ppm (motsvarar c:a 400 ppm CO^2eq, då övriga växthusgaser räknats in). För att ha en god chans att klara detta mål måste de totala utsläppen nå sin högsta nivå före 2015 och vara NOLL år 2050. För industriländerna innebär det en minskning på betydligt mer än 40 % till år 2020, jämfört med 1990 års nivå.

5. Fastställ en kolbudget för världen, som sätter ett tak på den ytterligare mängd CO^2 som kan släppas ut för att klara en stabilisering av klimatet vid en temperaturökning som är lägre än 2° grader. Fördelningen av utsläppsreduktionen mellan länderna bör bygga på förslaget om GDR, Greenhouse Development Rights, och baseras på en kombination av de kumulativa utsläppen och ländernas betalningsförmåga. Med stöd av den senaste forskningen gör vi bedömningen att den maximala mängd CO^2 som ytterligare kan släppas ut ligger i intervallet 400-500 Gigaton (miljarder ton) CO^2.

6. Skapa ett globalt kontrakt för att stödja klimatarbetet i utvecklingsländerna. De rika länderna är till stor del ansvariga för klimatförändringen, men det är de fattigaste länderna som kommer att drabbas hårdast. Ändå har få framsteg gjorts i diskussionen om industriländernas historiska ansvar för utsläppen och ansvaret att finansiera åtgärder i utvecklingsländerna både för anpassning och investeringar i effektiv och kolsnål teknik. Vad som först och främst behövs är:

* Ett avtal om anpassning, med brett stöd från industriländerna är helt nödvändigt. Detta måste innehålla bindande åtaganden om offentligt stöd för klimatanpassningen. Enligt flera nya studier krävs offentliga medel i storleksordningen ett par hundra miljarder USD om året från 2020.
* Energiomställningen i utvecklingsländerna utgör en av de största och mest viktiga utmaningarna i klimatarbetet. Mer än två miljarder människor saknar moderna energibärare, vilket cementerar fattigdomen. För att möta deras energibehov föreslår vi en global fond, efter hand uppgående till 100 miljarder dollar årligen, som stöd för en global feed-in tariff för att stimulera investeringar i förnybar energi i utvecklingsländerna. Ett sådant system skulle driva fram en helt annan energistruktur i de fattiga länderna och leda till kraftigt minskade utsläpp, helt oavsett vilken nivå på utsläppsreduktionerna som gäller i klimatavtalet.

7. Mångdubbla den offentligt finansierade forskningen på energiområdet. Energiforskningens andel av BNP har sjunkit snabbt under senare decennier, och detta trots att energiförsörjningen är ett långt svårare problem än tidigare. För att åstadkomma genombrott för nya energisystem krävs kraftigt ökade resurser för forskning och utveckling. Parallellt bör världen enas om globala, bindande avtal för att öka energieffektiviteten hos energikonsumerande produkter – alltifrån bilar till belysning, hushållsapparater mm.

8. Initiera en bred reform av både forskningens och utbildningens organisation, till förmån för helhetssyn och bättre förståelse. De allra flesta av de stora problem världen står inför kräver brett samarbete över disciplingränserna. Den långtgående specialisering som idag kännetecknar forskningens organisation försvårar lösningar. Särskilt allvarlig är bristen på naturvetenskaplig förståelse inom samhällsvetenskaperna, främst bland ekonomerna. Fragmentariseringen av kunskapen har naturligtvis också allvarliga konsekvenser för utbild-

ningen i stort. Vi måste få en skola där eleverna lär sig förstå hur saker och ting hänger ihop.

9. Världen behöver ett globalt avtal om hållbar utveckling. Ett klimatavtal, om än aldrig så effektivt, löser inte våra problem. Klimatförändringen kan inte lösas isolerat utan måste ses som en del av en mycket större kris, inte minst i form av överutnyttjandet och den snabba förstöringen av många av de viktigaste ekosystemen. Ett klimatavtal måste kompletteras med ett globalt avtal om hållbar utveckling, där klimat, miljö, social utveckling och rättvisa bildar utgångspunkten. Ett sådant avtal förutsätter helt andra spelregler för ekonomin och handelssystemet, än de vi har idag.

10. Starta en process för att utveckla ett helt nytt system för det internationella samarbetet. FN och Bretton Woods skapades efter andra världskriget – för en annan tid och för andra problem. Principen om att främst skydda den nationella suveräniteten måste överges till förmån för ett system som verkar i ***"helhetens intresse"***.

Politiken rår inte på naturlagarna

Den allvarligaste bristen i de förhandlingar som nu pågår är tron att klimatproblemet kan hanteras som vilken annan politisk fråga som helst. Vi kan förhandla och kompromissa om skatternas höjd, om pensioner och sociala reformer. På dessa områden förfogar nationerna över de maktmedel som behövs för att sätta kraft bakom besluten.

Vårt förhållande till Naturen ser dock radikalt annorlunda ut. Vi äger vare sig makt eller myndighet att besluta över hur de komplexa, adaptiva och ständigt självreglerande ekosystemen beter sig. Varken hot, bestraffningar, mutor, bonusar eller uppmuntran hjälper. Naturen gör som den gör. Det är fysikens lagar som, till exempel, avgör att vatten fryser till is vid 0° grader Celsius. Inga politiska beslut i världen kan ändra på detta.

I god tro, i oförväget blindo, har människan utvecklat en civilisationsmodell som prioriterar kortsiktig ekonomisk tillväxt framför ekologisk stabilitet. Vetenskapen kan med stor visshet säga idag att både klimatet, den biologiska mångfalden, kvävecykeln och oceanernas kemiska balanser är allvarligt rubbade. Systemen är destabiliserade. Orsaken är att människan har drivit igång förändringsprocesser vars förlopp hon varken känner eller precist kan förutsäga. Hur en destabiliserad natur exakt beter sig är ännu för komplext för forskarnas modeller, men det vi redan vet är djupt oroande.

Vår förtröstan på "rationalitet", i första hand ekonomernas modeller, eller på "Gud", är mänsklig, men inte empiriskt välgrundad. Vår brist på systemförståelse – som ytterst beror på vetenskapens fragmentisering och skolans oförmåga att lära oss hur saker och ting hänger ihop - gör att ekonomernas enkla modeller har fått företräde framför naturvetarna. Klimatkris, finanskris, fattigdom, arbetslöshet, ekonomisk nedgång, terror, krig och elände är som regel oplanerade men ändå vardag för miljarder människor.

Människan kan inte förhandla med Naturen. Ändå agerar stora delar av det politiska systemet som om detta vore möjligt. Ekonomin på kort sikt är för de flesta regeringar en överordnad fråga. Ändå borde vi inse att den prioriteringen är fel, och att värnandet av miljön och naturens resurser och en god ekonomi måste gå hand i hand.

Att för ett ögonblick tro att politiska kompromisser skall kunna stabilisera klimatet är inte bara naivt utan direkt farligt. Resonemang i termer av "vad som är politiskt möjligt" skjuter helt vid sidan av målet och visar att man inte förstått problemens sanna natur. Att dessutom, i detta kompromissernas landskap, tro att vi kan "bestämma" att temperaturen inte skall överstiga 2° grader, är aningslöst, för att inte säga farligt. Ett risk- och försiktighetstänkande måste dominera, ja

styra, klimatförhandlingarna. Ödmjukhet borde vara Köpenhamns ledord, inte som nu, kompromiss kryddad med misstro.

Givet hur industrisamhället vuxit fram, där skador på miljön regelmässigt betraktats som ett ”nödvändigt ont” för att förbättra levnadsstandarden, är det föga förvånande att även klimatproblemet betraktas utifrån samma, snäva perspektiv. Allt flera människor inser idag att vår utvecklingsmodell inte längre håller. Men de allra flesta beslutsfattare, både i politik och näringsliv, är fast i gårdagens tänkande - industrisamhällets logik - med potentiellt förödande konsekvenser. Samtidigt är vi övertygade om att det går att vända utvecklingen - genom ändrade regelverk och incitament i ekonomin och genom storskaliga investeringar i effektivare resursanvändning, förnybar energi och restaurerade ekosystem.

Klimatförhandlingarna – *parodi på Doha*

”Look at it. Everyone is doing it. United States is doing it. China is doing it. Everybody is defending his interest.” *Mohammed al-Sabban,* förhandlare för Saudiarabien, när han blev kritiserad för att förhala förhandlingsprocessen.

”Djävulen sitter i detaljerna”. Det är en riktig beskrivning också när det gäller klimatförhandlingarna. Men än viktigare är att ”djävulen sitter i systemet”. De former under vilka förhandlingarna drivs sedan mitten av 1990-talet är som en parodi på Doharundan. Alla parter försöker få ut maximalt av resultatet, med följden att rörelsen framåt är obefintlig. Förhoppningen att förhandlingarna i sin nuvarande form skall leda fram till ett avtal, där klimatbalansen återställs, saknar all realism.

Förhandlingarna påminner inte så litet om ett nollsummespel. Istället för att utgå ifrån vad som krävs för att rädda klimatet, bevakar länderna varandra minutiöst noga och ingen vill ta första steget. Själva processen lämnar således mycket i övrigt att önska.

Debatten som den hittills förts, kan bara förleda och förvilla. Även för en engagerad medborgare är det svårt att orientera sig bland de många förslag till utsläppsstrategier som förekommer och, inte minst, hur de påverkar klimatet. Både liturgin och begreppsvärlden är ytterst komplicerad. Vi frågar oss om terminologin gjorts medvetet svår och abstrakt så att lekmän inte skall förstå.

Ett avgörande problem i förhandlingarna – men föga uppmärksammat i debatten – består i att klimatförändringen behandlas som ett enskilt problem, skild från miljösituationen i stort. Den helt nödvändiga kopplingen till den snabba utarmning som sker av många viktiga ekosystem världen över – och därmed av det livsuppehållande systemet – görs inte. Bristen på helhet och systemsyn kunde inte vara tydligare.

Klimatdebatten ger istället intrycket att det huvudsakliga problemet vi står inför är formerna för energiförsörjningen. ”Om vi bara kan ersätta de fossila bränslena – eller via koldioxidlagring (CCS) bli kvitt CO^2-utsläppen – så kan utvecklingen fortsätta ungefär som förut”, är budskapet. Det minst lika allvarliga problemet – att tropiska skogar, odlingsmark, marina resurser och färskvattenresurser utnyttjas långt över sin förmåga – finns knappt med i debatten.

Ändå var budskapet från forskningsrapporten Millennium Ecosystem Assessment entydigt redan år 2005 (MEA 2005): mer än 60 % av våra viktigaste ekosystem utnyttjas på ett icke hållbart sätt. Sambanden är starka mellan klimat- och ekosystemkriserna, vilket ger goda skäl för att de behandlas genom sammanlänkade politiska processer – och inte som helt skilda fenomen.

Klimatförändringen utgör ett direkt hot mot många arter och ekosystem, vilket i sin tur utarmar naturens motståndskraft att hantera de störningar som klimatförändringen orsakar. Förlusten av biologisk

mångfald gör naturen mera sårbar för uppvärmningen, vilket både kan leda till kollaps av viktiga ekosystem och den uppenbara risken att försvagade ekosystem går från att vara en kolsänka till att utgöra en källa för växthusgaser. Att FN-förhandlingarna primärt ägnar sig åt utsläppen av växthusgaser – och inte på allvar väger in planetens ekosystem – är därför djupt oroande. Det problem vi ytterst står inför handlar om storskaliga och plötsliga förändringar i den globala miljön.

En moralisk katastrof

Med tanke på de stora risker vi står inför borde etiken vara den helt dominerande frågan i förhandlingarna. Hur tar vi ansvar för kommande generationer? Hur tar vi ansvar för alla de fattiga människor som redan idag drabbas hårt av ett mera instabilt klimat?

Här tvingas vi tyvärr konstatera att den etiska dimensionen hittills spelats ned. Industriländerna svarar för mellan 60-70 % av de kumulativa utsläppen, och har dessutom både de ekonomiska och teknologiska resurserna att ta itu med problemen. Därmed har dessa länder ett särskilt ansvar. Men detta historiska ansvar talar man inte om. Det är som om industriländerna är rädda att ta ordet i sin mun – av rädsla för eventuella skadeståndsprocesser.

Industriländerna har lagt beslag på en stor del av det tillgängliga utrymmet av växthusgaser i atmosfären. Billig olja var själva förutsättningen för moderniseringen av våra ekonomier. När nu många u-länder börjar komma ikapp, och vill utveckla sina ekonomier, är budskapet från industriländerna ”att det måste ske på ett annat och, som regel, dyrare sätt” – allt för att undvika en klimatkatastrof. Det påminner inte så litet om attityden under kolonialtiden.

Därmed inte sagt att argumentet inte är rätt i sak. Vi måste bryta ökningen av växthusgaser och detta oavsett var utsläppen sker. Men ett sådant förslag måste naturligtvis paras med ett erkännande av det historiska ansvaret och ett erbjudande att betala de merkostnader för u-länderna som blir resultatet – både i fråga om anpassningsåtgärder och investeringar i kolsnål energi- och industriproduktion.

Men de löften vi hittills sett från industriländernas sida är patetiskt små och svarar inte på långt när upp emot det historiska ansvaret. EU-ledarnas beslut i slutet av oktober ändrar inte på detta. Det förslag EU lagt på bordet är visserligen ett steg i rätt riktning, men klart otillräckligt. Ändå är de behov vi talar om i utvecklingsländerna – både för anpassning och investeringar i kolsnål teknik – begränsade jämfört med de enorma summor som satsats på att rädda banker och finansinstitut under finanskrisen.

Det samlade agerandet hittills i denna fråga från industriländernas sida kan över huvud taget inte försvaras utifrån etiska utgångspunkter. Det är också, som redan framförts, en starkt bidragande orsak till den stora brist på förtroende som karaktäriserar relationerna inför Köpenhamnsmötet mellan utvecklingsländerna och den rika världen.

Var finns riskdiskussionen?

När vi specifikt granskar klimatförhandlingarna och spelet runt dessa är det minst tre allvarliga problem som sticker ut:

* bristen på tydlighet,
* bristen på ambition och, kopplat till detta,
* frånvaron av en seriös diskussion om riskerna med olika klimat-strategier.

Debatten påminner om H C Andersens fabel ”Kejsarens nya kläder”. Alla som är hyggligt pålästa i klimatfrågan förbluffas av bristen på tydlighet och precision. Ansvaret vilar här tungt på många politiska ledare och klimatförhandlare. I sin iver att framstå som handlingskraftiga drar de sig inte från grova förenklingar.

Sanningen hinner alltid ikapp. Men just nu är otydligheten extra farlig eftersom den riskerar att bidra till ett avtal som är långt ifrån vad situationen kräver.

Som vi redan konstaterat kan de förslag till utsläppsminskningar som industriländerna hittills lagt på bordet bara leda till en sak – att medeltemperaturen fortsätter att stiga, långt bortom den gräns på 2° grader som, av de flesta politiska ledare, refereras till som den yttersta gränsen för vad vi kan acceptera.

I en rapport från det brittiska forskningsinstitutet Hadley Centre, i slutet av september 2009, framhölls att temperaturen kan öka med upp till 4° grader redan till 2060 om utsläppen fortsätter som hittills. Konsekvenserna skulle vara ödesdigra. En fyra grader högre medeltemperatur på jorden i dess helhet skulle resultera i ökningar på upp till 10° grader i Arktis och i Södra Afrika. Effekterna för is och glaciärer i Arktis och tillgången på färskvatten i södra Afrika skulle vara katastrofala Vi skulle nå en uppvärmning där risken för ”katastrofala tröskeleffekter” inte kan uteslutas. Exempel på sådana är att monsunsystemen förändras eller att Amazonas regnskog faller över en tröskel mot en torr savann, med storskalig påverkan på nederbörden även på andra kontinenter. ”En helt annan värld”, enligt forskaren Jim Hansen, chef för Goddard Institute, NASA.

Dessa nya insikter gör att ledande klimatforskare, såsom Professor John Schellnhuber, vid Potsdam Institute for Climate Impact research, drar slutsatsen att vad mänskligheten idag står inför är valet mellan farlig och katastrofal klimatförändring, inte mellan ofarlig och farlig förändring. Denna fundamentala skillnad i perspektiv borde resa nackhåren även på de mest garvade politiker.

En förklaring till bristen på tydlighet – men alls inget försvar – har att göra med att klimatsystemet är komplicerat och att koldioxiden stannar mycket länge i atmosfären. Om man liknar atmosfären vid ett badkar, där kranen är stor och växande medan avloppet är litet, är det lättare att förstå hur utsläppen påverkar. Mängden koldioxid har ackumulerats alltsedan industrialismens början genom människans snabbt ökande utsläpp. En mindre del har försvunnit, men merparten är kvar och stannar under lång tid. Det är anledningen att det kommer att ta ansenlig tid innan halten av koldioxid i atmosfären börjar avta, och detta även om utsläppen reduceras kraftigt.

När därför regeringarna sätter upp olika utsläppsmål måste en ingående analys göras både av när reduktionen av utsläppen sker och vilken effekt det sammantaget har på koncentrationen av växthusgaser i atmosfären. Om inte så sker riskerar de åtgärder som vidtas att bli ett tomt slag i luften.

Det faktum att CO^2 stannar kvar länge i atmosfären gör alltså att en minskning av utsläppen som påbörjas idag har långt större betydelse än om samma reduktion vidtas om något decennium eller så.

Ett globalt avtal för hållbar utveckling

För att lösa klimatproblemet har förhandlingarna hittills helt inriktats på att minska utsläppen av växthusgaser. Dessvärre visar ny forskning att detta inte räcker. Snarare är det så, att den avgörande striden för att undvika en katastrofal klimatförändring snabbt förskjutits från att reducera utsläppen av växthusgaser till vår resursförbrukning i stort och vårt sätt att förvalta världens ekosystem. För att klara detta behövs ett nytt ramverk för ekonomin.

Det räcker sålunda inte med att förhandla fram ett ”klimatavtal”, om än aldrig så ambitiöst. Vad vi behöver är ett globalt avtal för ”hållbar utveckling”, inriktat på att både stabilisera klimatet och skydda och regenerera rader av viktiga ekosystem. Den utarmning som nu sker av många av de viktigaste ekosystemen är potentiellt ett lika allvarligt problem som utsläppen av växthusgaser – bland annat på grund av samspelet och kopplingarna mellan atmosfären och det planetära systemet.

En av författarna till denna skrift, Johan Rockström, har nyligen publicerat vetenskapliga belägg för denna helt centrala insikt i en artikel skriven tillsammans med en ledande grupp globala miljöforskare, inklusive Nobelpristagaren Paul Crutzen, John Schellnhuber från Potsdam Institute on Climate Impact Research (PIK), James Hansen från Goddard Institutet vid NASA, och Will Steffen, från Australia National University (Rockström et al., Nature och Ecology and Society, 2009).

Forskningen bakom artikeln i Nature utgör ett första försök att beräkna ett antal gränsvillkor för vad planeten kan tolerera, så kallade ”Planetary boundaries”. Gränsvillkoren sätts upp för ett antal biofysiska processer som tillsammans avgör om Jorden kommer att kunna stanna kvar i det stabila, och för mänskligheten, önskvärda miljötillstånd, som har rått under de senaste tiotusen åren.

Den stabila fas i milljöförhållandena som inträffade efter den senaste istiden, benämnd ”Holocene” (Fig. 1), har varit anmärkningsvärd och utgjort en grundförutsättning för människans utveckling på jorden – inte minst jämfört med de stora svängningarna under kvartärperioden . Först i och med ”Holocene” uppstod förutsättningar att utveckla jordbruket och, efter hand den välfärd och materiella standard vi känner idag i delar av världen. Dessa gynnsamma förhållanden kommer att vara än mer viktiga i framtiden, i ett läge där befolkningen på jorden kan komma att öka med 2-3 miljarder människor fram till år 2050.

Mot bakgrund av den kunskap som finns om miljöutvecklingen och klimatförändringen, ökar oron bland många forskare att industrisamhällets fortsatta utveckling riskerar att ”knuffa” planeten utanför de stabila förutsättningar som rått under ”Holocene”. Artikeln om ”Planetary Boundaries” är ett exempel. Dess starka plädering för att sätta globala gränsvillkor för en rad biofysiska processer på jorden - där syftet är att skapa ett ”säkert utrymme” för våra samhällens vidare utveckling – måste tas på största allvar.

Diskussionen om ”Planetary boundaries” har en del av sitt ursprung genom verksamheten inom Tällbergstiftelsen. Frågan om vilka gränser ekologin sätter för det mänskliga samhällets utveckling var en huvudfråga inom ramen för Tällberg Forum åren 2005-2007, och ledde bl a till att ett brett samarbete kring denna problematik inleddes mellan Tällbergstiftelsen och Stockholm Environment Institute (SEI).

Tecknen idag är tyvärr bara alltför tydliga att de stabila förutsättningar som rått under ”Holocene” är på väg att förändras. Paul Crutzen talar i termer av en ny geologisk era, ”Anthropocene”, där människan nu utgör den dominerande drivkraften bakom förändringarna på planeten.

Hockeyklubbor och tröskeleffekter

Mänskligheten gick in i Anthropocene i mitten av 50-talet. Det var då det globala industriella, demografiska och ekonomiska maskineriet lade i högväxeln. Det var då ”den stora accelerationen” tog fart, som Professor Will Steffens uttrycker det. Befolkningen har mer än fördubblats sedan dess, världsekonomin är mer än tio gånger större. Det senare var bara möjligt att uppnå genom en kraftig exploatering av naturen.

Linjära flöden av energi och råvaror har omsatts till varor och tjänster och stora mängder avfall och restprodukter. Det är därför föga förvånande att många av de viktigaste indikatorerna på miljöområdet pekar åt fel håll. De bildar i själva verket ett mönster av ”hockeyklubbor” (Fig. 2) från utsläppen av växthusgaser och olika föroreningar till avskogning, överfiske, förlust av biologisk mångfald, utarmning av jordbruksmark, dålig hushållning med färskvatten etc. Efter drygt femtio år av en utveckling med icke hållbara förtecken visar det

mänskliga samhället för första gången tydliga tecken på att slå i taket, bildligt talat.

Ett särskilt problem i samband med det ökade resursuttaget och pressen på ekosystemen är risken för plötsliga tröskeleffekter i jordens biofysiska system – med potentiellt katastrofala konsekvenser för mänskligheten. Dessa risker lyfter klimatfrågan till en helt ny nivå, något som enbart får begränsad uppmärksamhet i IPCC:s arbete.

Risken för tröskeleffekter, ”tipping points”, fick däremot stor uppmärksamhet i slutsatserna från den stora forskningskonferensen i Köpenhamn i mars 2009. Mötet, som samlade mer än tvåtusen miljöforskare, var en uppdatering av klimatforskningen efter IPCC:s senaste rapport. I slutrapporten heter det bla: “Utsläppen av växthusgaser motsvarar just nu de scenarier inom IPCC-arbetet som ligger allra högst .... det går inte att utesluta att klimatförändringen accelererar och går längre än vad som motsvaras av de minst förmånliga IPCC-scenarierna, som en följd av tröskeleffekter”

Tim Lenton, John Schellnhuber och medarbetare, presenterade år 2008 (Lenton et al., PNAS, 2008) en lista på nio potentiella tröskeleffekter (”Tipping Elements”) i klimatsystemet, där människans klimatpåverkan riskerar att knuffa olika viktiga natursystem över trösklar med potentiellt katastrofala konsekvenser. Bland dessa märks:

* En destabilisering av Grönlandsisen,
* En drastisk förändring av värmecirkulationen i haven (Atlantic thermohaline circulation),
* En plötslig destabilisering av den Indiska monsunen,
* En uttorkning av Amazonas regnskog (med potentiellt katastrofala konsekvenser för temperatur och nederbörd i både USA, södra Europa och centrala Asien),
* En avsmältning av inlandsglaciärer som inte går att stoppa.

(Fig1-3 utelämnas. Se **Vi kan inte förhandla med naturen (PDF)**)

Gränsvillkor för samhällets utveckling

”Planetary Boundaries”-konceptet tar ett bredare grepp och försöker besvara frågan vad som krävs för att förhindra att olika, potentiellt katastrofala tröskeleffekter på global nivå överträds. Utgångspunkten är bl a de bevis vi redan har om drivkrafterna i Anthropocene och insikten att tröskeleffekter och icke-linjära förändringsprocesser verkar vara regel snarare än undantag. Vidare bygger konceptet på nödvändigheten att se Jorden som ett komplext och självreglerande system, där i princip samtliga viktiga biofysiska processer på planeten interagerar. Analysen leder fram till slutsatsen att minst nio olika processer i naturen inrymmer kritiska gränser som vårt samhälle måste respektera för att undvika potentiellt katastrofala störningar av samhällsutvecklingen i framtiden

De nio föreslagna gränsvillkoren (Fig. 3) inkluderar grovt sett två huvudkluster av processer: sådana med tydliga regionala och globala tröskeleffekter, som klimatförändringen, utarmningen av ozonlagret i stratosfären och försurningen av haven, samt sådana där det, än så länge, saknas vetenskapligt stöd för existensen av globala tröskeleffekter men där ändå konsekvenserna av att överskrida dem kan få allvarliga effekter för en stor del av världens befolkning.

En viktig slutsats av analysen är att flertalet av de biofysiska processer som pekas ut har direkt koppling till klimatsystemet. Förändringar i var och en kan medföra allvarliga konsekvenser för klimatsystemets stabilitet. Detta understryker än en gång det viktiga samspelet mellan atmosfären och många processer både i haven och på land.

Planetary Boundaries (from Nature, sept 2009)

Av resonemanget framgår att ett klimatavtal som bara tar sikte på utsläppen av växthusgaser, inklusive kolavgång via skogsskövling, inte räcker. Många andra faktorer har betydelse för klimatsystemet och

borde omfattas av avtalet. Det finns inte tid före Köpenhamn att fånga upp problematiken i sin helhet. Men ett huvudkrav inför det framtida klimatarbetet måste vara att siktet skall vara inställt på ett globalt avtal för hållbar utveckling, som inte bara omfattar utsläppen av växthusgaser utan även hela problematiken kring överutnyttjandet av många centrala ekosystem, kväve- och fosforcykeln mm

Riskerna mörkas *Falsk trygghet*

I den politiska debatten är det tyvärr sällsynt att olika problem beskrivs som de systemfrågor de oftast är. Snarare är det motsatsen som gäller. Det politiska budskapet skall vara enkelt och helst beskrivas i korta ”soundbites”. Men detta låter sig inte enkelt göras när det handlar om klimatsystemet eller ekosystemens funktion och deras relation till den globala ekonomin.

Förslag om att minska utsläppen har avlöst varandra – från höger till vänster – men som regel utan att tydliggöra vare sig hur koncentrationen av växthusgaser eller jordens medeltemperatur påverkas. Risken är uppenbar att allmänheten invaggas i den falska tryggheten att det politiska systemet har frågan under kontroll.

Ett typiskt exempel på ihåligheten i politiken var uttalandena vid G 8-mötet i Italien i juli i år. G 8-ledarna ställde sig bakom målet att arbeta för att medeltemperaturen på jorden inte skall öka mer än 2° grader Celsius – vilket av många uppfattades som ett framsteg. Men i samma andetag uttalade sig G 8-ledarna också för att halvera utsläppen av växthusgaser fram till 2050.

Det intryck som gavs var att en halvering av utsläppen skulle räcka för att stabilisera uppvärmningen till maximalt 2° grader. Men en sådan slutsats har dåligt stöd i vetenskapen. Redan i sin rapport år 2007 visade FN:s vetenskapliga klimatpanel, IPCC, att en halvering av utsläppen till 2050 inte skulle ge mer än en 50 % chans att klara 2°-gradersmålet. Förutsättningen för resonemanget var dessutom att de globala utsläppen når en högsta nivå senast 2015 och sedan årligen minskar med drygt 4 % i snitt. Det bör noteras att, enligt IPCC, även om de totala utsläppen minskar med 80 % fram till 2050 är det upp till 30 % risk att uppvärmningen blir större än 2° grader.

Vad IPCC sålunda underströk i sin rapport var dels att själva takten i utsläppsminskningen är helt avgörande, dels att risken är betydande – även med en hyggligt snabb och tidig minskning av utsläppen – att 2°-gradersmålet inte nås.

Om vi nu granskar de förslag till utsläppsminskningar som hittills diskuterats i klimatförhandlingarna är de mycket långt ifrån vad som krävs för att de totala utsläppen i världen skall börja minska från 2015. Mot den bakgrunden blir uttalandet att en halvering av utsläppen till 2050 skulle räcka för att klara 2°-gradersmålet än mera svårförståeligt.

Vi är medvetna om att problematiken är komplex och att det fortfarande finns osäkerheter i analysen av hur känslig planeten är – dvs hur stor uppvärmningen blir som en konsekvens av våra utsläpp av värmande gaser. Men det finns ingen ursäkt för att ledande politiker, vare sig på G 8-nivå eller vid EU:s toppmöten, förmedlar budskapet att en halvering av utsläppen skulle räcka för att klara 2°-gradersmålet – och detta utan att med ett ord tydliggöra riskerna att målet inte nås.

Den enda slutsats man kan dra, är att ett mera radikalt budskap i form av utsläppsreduktioner inte anses politiskt möjligt att föra fram. Tala om politikens kapitulation!

Varför diskuteras inte riskerna?

Att halvera utsläppen till mitten av århundradet framstår säkert som en ambitiös målsättning för de allra flesta människor. Vad de då inte vet är att en sådan minskning ändå skulle leda till att koncentrationen

av växthusgaser i atmosfären skulle öka med c:a 30% mellan år 2000 och år 2050. Samtidigt kan vi konstatera att alltfler forskare, nu senast ordföranden i FN:s klimatpanel, Rajenda Pachauri, rekommenderar att halten växthusgaser snarast bör minska, inte öka.

Pachauri gjorde kommentaren till AFP i slutet av augusti. Han underströk att han uttalade sig som ”privatperson” och ej i egenskap av ordförande i IPCC. Bakgrunden är att IPCC hela tiden varit försiktiga med att ge specifika rekommendationer baserat på sina studier – ”för att inte blanda sig i vad som är politikens roll.”

Självklart är det viktigt att skilja på vetenskapliga bedömningar och förslag inom den politiska sfären. IPCC är tydliga angående riskerna i sina vetenskapliga rapporter, men i den korta sammanfattningen riktad till politiska beslutsfattare, tonas osäkerheter och risker ner, vilket lämnar utrymme för ”riskfria” tolkningar.

Forskarsamhället generellt måste vara långt tydligare med att beskriva risker som är förenade med olika utsläppsnivåer och koncentration av växthusgaser i atmosfären. Samhället måste sedan ta ställning vilka risker det är villigt att ta. En 50 % risk att misslyckas, med potentiellt sätt katastrofala effekter som följd – vilket är detsamma som att singla slant med mänsklighetens framtid – är i vår mening en helt oacceptabel risk att ta.

Klimatdebatten borde i första hand handla om de risker vi här beskrivit. Det är bara en part i diskussionen, nämligen vetenskapen, som har kompetensen att tydliggöra riskerna. Om inte vetenskapen är glasklar i sina uttalanden är risken stor att den politiska diskussionen förenklas. Allmänt tal om ”halvering av utsläppen” eller ”reduktioner på 20-30%”, dock utan att i detalj redogöra för konsekvenserna, är oansvarigt.

Hur många medborgare känner till att en halvering av de totala utsläppen till 2050 ger högst 50 % sannolikhet att klara 2°-gradersmålet – dessutom under antagande att inga överraskningar för naturen, typ tröskeleffekter, lurar i vassen? Eller att en utplaning av koncentrationen av växthusgaser på 450 ppm CO^2eq – en nivå som av IPCC bedömts vara ”helt avgörande för möjligheterna att undvika farlig klimatpåverkan” – inte heller ger mer än en 50 %-ig chans att klara 2°-gradersmålet? Hur många känner för övrigt till att en allt större grupp ledande forskare ifrågasätter 2°-gradersmålet och vill se ett mera ambitiöst mål för klimatarbetet? Varför tillämpas inte normala riskresonemang i en fråga som rör hela mänsklighetens framtid?

Det kan inte vara etiskt försvarbart att spela rysk roulett med framtiden på detta sätt – därtill utan egentlig debatt! Skillnaden i detta fall är dessutom att medan risken i rysk roulett ”bara” är en på sex för en katastrof, är risken i klimatrouletten avsevärt större.

På vilket annat område i samhället hanterar vi allvarliga risker så lättvindligt som faktiskt sker när det gäller klimatpolitiken? Om vi jämför med de risker som tolereras i samband med drift av kärnkraftreaktorer eller civilt flyg, så är riskdiskussionen i samband med klimatförändringen direkt pinsam. Vem skulle sätta sig i ett flygplan där piloten informerar passagerarna att risken för en krasch är 50 %? Men med planetens framtid tycks vi dock acceptera detta.

Ompröva 2°- gradersmålet. *Farlig klimatpåverkan redan här*

I den internationella debatten har en temperaturökning på mer än 2° grader kommit att likställas med farlig klimatpåverkan. Allt fler experter invänder mot detta sätt att resonera. Många regioner upplever redan konsekvenser av klimatförändringen som måste betraktas som ”farliga”. Vi borde istället skilja på farlig klimatpåverkan, som redan är här , och katastrofal klimatpåverkan – där konsekvenserna just har katastrofkaraktär.

Rapporten ”The Anatomy of A Silent Crisis” från Kofi Annans Global Humanitarian Forum, utgiven i juni 2009, visar övertygande

hur hundratals miljoner människor redan påverkas starkt negativt av klimatförändringen. Hundratusentals människor dör varje år som en konsekvens av det varmare klimatet – en kombination av gradvisa miljöförändringar och alltmer frekventa stormar, översvämningar och torkkatastrofer. Sårbarheten ökar snabbt i områden där fattigdomen är utbredd. ”För mycket vatten” eller ”för litet vatten” är en adekvat beskrivning av läget för många hundra miljoner människor. Å ena sidan vattenbrist och minskad matproduktion, å andra sidan översvämningar som vållar otaliga dödsoffer, skadar egendom och förstör jordbruksmarken.

Medan konsekvenserna av klimatförändringen för de rika länderna, på kort och medellång sikt, främst har att göra med extra kostnader – så är det för många fattiga länder däremot en fråga om liv och död.

2° - gradersmålet alltför riskabelt

Själva 2°-gradersmålet är inte resultatet av en ingående vetenskaplig bedömning. Det är ett politiskt mål, satt på ett EU-möte i slutet av 1990-talet. På den tiden framstod målet som ambitiöst. Men bilden har med ökande kunskap radikalt förändrats. Redan vid en temperaturökning på 2° grader bedöms konsekvenserna som mycket allvarliga – som till exempel att både Grönlands och Väst-Antarktis glaciärer destabiliseras, att många marina system hotas och att de stora landisarna i Himalaya smälter ned.

Situationen på den Tibetanska platån är djupt oroande. Många av dess glaciärer har minskat i utbredning med upp till 20 % sedan 1960-talet. Takten i avsmältningen ökar för närvarande. Om utsläppen av växthusgaser fortsätter som hittills, görs bedömningen att glaciärerna smält ihop till mindre än en femtedel redan på 2030-talet. Konsekvenserna för färskvattenförsörjningen i både Kina, Indien och Pakistan kommer att bli katastrofala. Mer än en miljard människor berörs. Minst sju stora floder hämtar sitt vatten från Himalayas glaciärer. Under de närmaste årtiondena förväntas vattenflödena öka snabbt – och därmed risken för översvämningar. Men i takt med att glaciärerna smälter bort minskar flödena, med kris i vattenförsörjningen som följd under sommarmånaderna.

Att kalla 2° grader ”säkert” är således mycket osäkert.

350 ppm

Som klimatförhandlingarna just nu förs, görs tre mycket riskfyllda antaganden. Det första går ut på att 2°- gradersmålet är tillräckligt ambitiöst. Vidare tycks förhandlingarna helt grunda sig på IPCC:s senaste rapporter och i stort bortse från all den nya kunskap som vunnits därefter. Det innebär bl a att man underskattar återkopplingarna (feed-backs) från naturen i samband med uppvärmningen. IPCC tar främst upp förändringarna i mängden vattenånga. S k ”långsamma återkopplingar”, som tex minskat albedo när isar och glaciärer krymper – då vita ytor blir mörka och därmed absorberar, inte reflekterar, merparten av den inkommande solstrålningen – beaktas däremot inte. Sak samma gäller för risken att läckagen av metan från tundran i Sibirien och Alaska ökar kraftigt.

Förhandlingarna utgår därtill ifrån att haven och markerna kommer att fortsätta vara en sänka för c:a 50% av våra utsläpp. Samtidigt visar forskningen inom Global Carbon Project (Cadanell et al, 2007) att vi inte kan räkna med detta.

Den senaste forskningen pekar entydigt mot att koncentrationen av CO^2 i atmosfären inte bör vara högre än 350 ppm. Jim Hansen var en av de första som kom med förslaget, i en artikel våren 2008. Tillsammans med en rad internationella forskare kunde Hansen, via paleontologiska studier, visa att de stora landisarna på jorden sannolikt började bildas när koldioxidhalten i atmosfären låg i närheten av den

nivå vi har idag. Det skulle alltså innebära att vi är farligt nära – eller redan överskridit – den punkt där landisarna obönhörligen smälter bort. Hansens råd var därför att reducera inte bara utsläppen – utan framför allt att minska koncentrationen av koldioxid – till en nivå motsvarande 350 ppm. Det är f ö också den nivå som författarna till artikeln om ”Planetary Boundaries” i Nature rekommenderar.

Det finns i själva verket en rad starka argument för att dra ned koncentrationen av halten av CO^2 i atmosfären till 350 ppm: *Först i raden* är konstaterandet att klimatkänsligheten, dvs planetens känslighet för den av människan orsakade uppvärmningen, kan vara betydligt större än den bedömning som görs av IPCC. Detta är f ö den i särklass viktigaste frågan i klimatdiskussionen.

IPCC gör bedömningen att en fördubbling av koncentrationen av växthusgaser i atmosfären (jämfört med läget före industrialiseringen – 280 ppm) leder till en uppvärmning på i medeltal 3° grader. Detta är en oroväckande hög siffra, eftersom vi redan är vid ca 440 ppm CO^2eq och i rask takt på väg mot 550-600 - dvs en fördubbling. IPCC understryker dock att osäkerheten är stor - IPCC anger ett intervall på 2°-4,5° grader.

Ny forskning efter IPCC:s senaste rapport pekar på att känsligheten kan vara väsentligt större. Om de ”långsamma återkopplingarna” inkluderas – som beskrivits tidigare i texten - går det inte att utesluta en temperaturökning på upp emot 6° grader (+, - 2° grader) vid en fördubbling av halten växthusgaser (Hansen et al., 2008). Detta är en ytterst dramatisk slutsats.

Baserat på denna forskning är således osäkerheten betydande när det gäller konsekvenserna av en fördubbling av halten växthusgaser – ett intervall på 2° - 8° grader. Denna osäkerhet är naturligtvis ett stort problem och utgör källan till en bred debatt i forskarsamhället. Överlag är vår bedömning att de flesta klimatforskare är medvetna om – och starkt oroade över – att klimatkänsligheten kan vara större än de 3° grader som IPCC i medeltal utgår ifrån, och att klimatförändringen därför potentiellt kan vara långt mera allvarlig än vi tidigare trott. Detta är ett starkt argument för att stabilisera klimatet vid en avsevärt lägre nivå av växthusgaser i atmosfären än vad som diskuterats.

Ytterligare ett argument för 350 ppm kommer från den tidigare citerade forskningen om tröskeleffekter (Lenton, Schellnhuber m fl). Vi vet inte exakt var gränserna går, men konsekvensen om en tröskel passeras är mycket allvarlig. Slutsatsen i Världsbankens senaste World Development Report (2009) på temat ”Klimatförändringen och utvecklingsagendan”, understryker likaså risken med tröskeleffekter, vilka:

* kan drastiskt minska jordbruksproduktionen i stora delar av tropikerna,
* kan leda till att stora delar av regnskogarna torkar ut, samt
* kan skapa akut brist i färskvattenförsörjningen för nästan 1 miljard människor runt Himalayas glaciärer.

Ännu ett argument är de senaste rönen om den ”maskering” av uppvärmningen som för närvarande sker. Det gäller forskningen om den roll smutsig luft (aerosoler) spelar (Ramanathan et al). Denna forskning visar att nettoeffekten av utsläppen av olika partiklar i luften, framför allt över Asien – från industrier och trafik, men också från ineffektiva eldstäder – innebär att vi de facto intecknat oss för mer än 2° graders uppvärmning redan. Om aerosolerna försvann skulle, enligt Ramanathansforskning, medeltemperaturen snabbt öka med mer än en grad.

Förslaget om 350 ppm CO^2 innebär en stor utmaning för våra samhällen. Vi skall inte bara minska utsläppen kraftigt. Vi skall också ”ta CO^2 ur atmosfären”, genom massiva program för kollagring, genom exempelvis skogsplantering, ändrade former för jordbruket, utnyttjande av tex biochar (biomassa förbränns utan syre och restprodukten blandas ned i jordbruksmark). Denna uppgift är av en helt annan dignitet än vad som hittills diskuteras i klimatförhandlingarna.

Sätt tak för utsläppen

I en helt färsk studie visar ledande tyska forskare (WBGU 2009) att för att nå 2°- gradersmålet med hygglig säkerhet måste de totala utsläppen av CO^2 minska till NOLL före år 2050. Förutsättningen för detta är att utsläppen når sin högsta nivå år 2015 och därefter minskar med i snitt drygt 5% per år. Om utsläppen når sin högsta punkt först 2020 måste de totala utsläppen vara nere i NOLL redan 2040 och minska med hela 9% årligen efter 2020. Denna studie visar om något ihåligheten i uttalandet från bl a G 8-mötet i juli 2009 om att en halvering av utsläppen till 2050 skulle vara tillräckligt för att klara 2°-gradersmålet.

Den tyska studien utgår ifrån en beräkning över hur mycket CO^2 som världen ytterligare kan släppa ut för att med god säkerhet klara 2°-gradersmålet. Arbetet att beräkna kolbudgeten har bl a gjorts inom Potsdam Institute (PIK) och publicerades första gången i den vetenskapliga tidskriften Nature i april, 2009. Bakgrunden var bl a den osäkerhet som hela tiden råder vid diskussionen om koncentrationen av växthusgaser i atmosfären.

Ett mera operationellt sätt att lösa klimatproblemet vore, enligt PIK, att definiera den återstående mängd kol eller koldioxid som världen kan släppa ut innan situationen blir farlig. Denna total-volym ”tillåtna” utsläpp kan sedan fördelas mellan världens länder. Intressant nog, har denna operationella väg starkt stöd i forskningen eftersom koldioxiden är en långlivad gas i atmosfären och det därför i första hand är den totala mängden koldioxid i atmosfären som orsakar uppvärmningen - inte det årliga flödet.

I den här studien frångick Myles Allen och Meinshausen mfl (Allen et al., 2009; Meinhausen et al., 200) således målet att stabilisera halten koldioxid på en viss ppm-nivå. Det visar sig vara enklare, under vissa antaganden, att förutsäga vilken maximal temperaturökning vi får, givet mängden totala utsläpp, jämfört med att beräkna koncentrationsnivån av växthusgaser. Förenklat kan man säga att om målet sätts till totala utsläpp, kan vi ”hoppa över” koncentrations-steget i orsakssambandet och direkt länka den totala mängden utsläpp med temperaturökningen. Målet för klimatpolitiken skulle därmed inriktas mot att inte överstiga en viss mängd totala utsläpp. Författarna visade att ett sådant mål, baserat på kumulativa utsläpp, är behäftat med mindre osäkerheter än ett stabiliseringsmål.

Den beräknade kolbudgeten, dvs de utsläpp som fortfarande är möjliga, fastställdes av Meinshausen till max 1.000 Gton CO^2, ”en triljard ton”, för perioden 2000 till 2050, givet att målet är att klara 2°-gradersmålet med rimlig säkerhet. Under de första nio åren av perioden, år 2000-2008, har våra samhällen redan släppt ut cirka en tredjedel av den uppgivna mängden, vilket gör att det är mindre än 700 Gton CO^2 kvar.

Om strävan istället skulle vara att temperaturhöjningen skall vara lägre än 2° grader, och vi därtill väger in att klimatkänsligheten sannolikt är större än de 3° grader som IPCC utgår ifrån, blir kraven på den återstående kolbudgeten betydligt striktare – kanske ned emot 500 Gton CO^2 – och kraven på utsläppsminskningar än större. Som ett minimum måste de totala utsläppen globalt minska till NOLL år 2050, för att sedan nå negativa utsläpp. Med dagens utsläpp på i

storleksordningen 35 Gton CO^2 per år, har vi således bara 15-20 års utsläpp kvar, innan vi måste stänga av alla fossila källor av koldioxidutsläpp.

När den totala kolbudgeten för världen beräknats återstår den svåra frågan hur den skall fördelas mellan världens länder. Den tyska studien WBGU föreslår en fördelning som baseras på att alla länder ska få släppa ut lika mycket per capita. Det skulle innebära att ett land med tio gånger flera invånare än Sverige skulle få släppa ut tio gånger så mycket. Det kan låta som ett rimligt upplägg.

Men det skulle samtidigt innebära att hela frågan om historiskt ansvar skjuts i bakgrunden, vilket naturligtvis är djupt tveksamt utifrån etiska utgångspunkter. Men även med denna politiska kompromiss i botten slår förslaget hårt mot länder med höga utsläpp, som tex USA. Enligt WBGU:s modell måste USA dra ned sina utsläpp till NOLL redan år 2020. För ett land som Tyskland måste utsläppen ned till NOLL år 2030.

Översatt i utsläppsreduktioner för olika länder blir kraven naturligtvis många gånger tuffare än de förslag till minskningar som hittills diskuterats. Den 30 % -iga reduktion till 2020 som EU föreslagit för industriländerna är långt ifrån tillräcklig. Studien från WBGU talar de facto om reduktioner för många industriländer till år 2020 på upp emot 100 %, varav majoriteten av sänkningen på hemmaplan och resten i form av off-sets.

Dessa resultat stämmer väl överens med den forskning som Stockholm Environment Institute bedrivit under flera år i utvecklandet av en modell – Greenhouse Development Rights (GDR) – för hur fördelningen av utsläppsreduktioner skulle se ut mellan världens länder. Enligt GDR, som tar hänsyn både till det historiska ansvaret (beräknat på utsläppen från 1990 och framåt) och kapaciteten att betala (där ländernas ekonomiska styrka är utgångspunkten) måste de flesta industriländer, däribland Sverige, ta på sig 100 % minskning av utsläpp redan till 2020, för att världen skall ha en god chans att klara 2° -gradersmålet.

Brännved och dynga ger ingen utveckling

Det optimala vore att kombinera förslaget om en kolbudget för samtliga länder – där utsläppen totalt fram till 2050 inte får överstiga 500-750 Gton CO^2 – med förslaget från GDR-modellen, där specifik hänsyn tas till de fattiga ländernas rätt till utveckling.

Energiförsörjningen är helt central i fattigdomsarbetet. Så länge en stor del av den fattiga befolkningen är hänvisad till brännved och djurspillning som energikälla blir det ingen utveckling. Därför måste ett klimatavtal ta vederbörlig hänsyn till de fattiga ländernas rätt till utveckling och ökade behov av energi. Målsättningen skall naturligtvis vara största möjliga satsning på alternativa energikällor, men vi kan inte tänka bort fossila bränslen under flera decennier framöver.

Detta är själva utgångspunkten för förslaget om GDR. Förslaget baseras på de principer som slås fast i FN:s klimatkonvention (UNFCCC) att fördelningsprinciperna för utsläppsminskningar skall baseras både på ländernas kapacitet och ansvar. GDR-modellen gör en pragmatisk definition av dessa parametrar genom att beräkna ansvaret för att ha orsakat klimatförändringen från 1990 och framåt. Varje lands möjligheter att bidra till att minska utsläppen beräknas därefter på inkomstfördelningen i respektive land. I GDR-modellen sätts gränsen för kapaciteten att ta bindande åtaganden för att minska utsläppen till en inkomst på över 20 USD/dag, eller 7500 USD/år.

Varje land får därmed ett åtagande, som beräknas på den andel av landets befolkning som bedöms ha en inkomst som överskrider 7500 USD. Det är ungefär vid denna inkomstnivå som en medelklass börjar utvecklas, och samtidigt utsläppen per capita blir signifikanta. Varje

land får således en gradering av sina skyldigheter – med den fattiga delen av befolkningen befriad från åtaganden, medan medel- och överklassen förutsätts bidra. Det övergripande målet med GDR är både att klara kolbudgeten och att göra det på ett så rättvist sätt som möjligt. Det är vår förhoppning att ett kommande klimatavtal tar så stor hänsyn som möjligt till GDR:s principer.

"Utelämnat diagram: Möjliga alternativa scenarier för reduktion av utsläppen av CO2 för att inte överskrida en kolbudget på 750 GT(miljarder ton) mellan 2010 och 2050. Med dessa alternativ skulle sannolikheten vara mer än 67% att temperaturökningen stannar inom max 2° grader (från WBGU 2009).)

Globalt kontrakt för miljö och utveckling

Klimatarbetet kan bara bli framgångsrikt om alla världens länder en gång för alla bestämmer sig för att lösa klimatproblemet, och istället för att försvara en smutsig fossil utvecklingsmodell, tar sikte på möjligheterna i en hållbar energiframtid. Detta kräver ett samlat, aktivt och konstruktivt ledarskap och deltagande från alla länder. För att så skall kunna ske måste dock ett antal villkor uppfyllas, inte minst i förhållande till världens fattiga länder.

Många av dessa saknar både finansiella resurser, institutioner och kunskap för att kunna engagera sig fullt ut i klimatarbetet. De för fram fullt legitima krav på industriländerna att stödja dem – både i ansträngningarna att anpassa sina samhällen till de påfrestningar som uppvärmningen leder till och att investera i mera effektiv och kolsnål teknik.

Vad världen behöver är ett kontrakt mellan rika och fattiga länder som "gifter ihop" *klimat, miljö och fattigdomsagendorna*. Om inte så sker finns det små möjligheter att lösa något av problemen.

Överenskommelse om anpassning ett måste

Förhandlingarna inom FN:s ram hade länge bara ett fokus: att begränsa utsläppen. Men för varje ny forskningsrapport har det blivit allt tydligare hur viktigt anpassningsarbetet är, inte minst för många fattiga länder i tropikerna. Kombinationen av fattigdom, växande befolkningar och stor sårbarhet – både för extrema väderförhållanden och de mer permanenta förändringarna i nederbörd, bördighet mm – gör dessa länder extra utsatta. Fattigdomsarbetet försvåras allvarligt och det kommer att krävas omfattande stöd i många av dessa länder för att möta hoten från ett mer instabilt klimat.

Det var först i och med klimatkonferensen i Nairobi, november 2006, som anpassningsfrågorna hamnade i centrum av debatten. Ett antal fonder har satts upp, främst med inriktning på de fattigaste länderna, men bidragen hittills har varit löjligt små.

Många utvecklingsländer har utarbetat handlingsplaner för anpassning, s.k. NAPA:s. Dessa planer är ett första försök att föreslå åtgärder för att minska sårbarheten och reducera riskerna i samband med uppvärmningen. Anpassningsarbetet måste börja genast på lokal nivå, både för att lära av erfarenheterna – klimatanpassning är ett nytt begrepp och vi behöver "learn by doing" – samt för att omgående se till så att fattigdomsstrategierna modifieras på grund av klimatriskerna. Annars är risken stor att många utvecklingsinsatser får fel inriktning.

Dessvärre har responsen hittills på anpassningsförslagen från industriländernas sida varit mycket sval. Sverige är ett undantag. Biståndsminister Gunilla Carlsson har lett en internationell kommission med klimatanpassning som specifikt fokus och regeringen har avsatt betydande resurser ur biståndsbudgeten för att stödja anpassningsåtgärder, både via FN och Världsbanken men också via särskilda program i ett antal av SIDA:s samarbetsländer. Även länder som Storbritannien, Nederländerna, Tyskland och Danmark har givit

anpassningsfrågorna ökad uppmärksamhet. Men totalt sett har stödet för anpassning från industriländernas sida varit magert.

Det uteblivna stödet måste betecknas som en moralisk katastrof. Industriländerna har till stor del skapat klimatproblemet och har ett primärt ansvar att ge stöd, framför allt till de fattigaste länderna, så att inte fattigdomens grepp förstärks som en konsekvens av klimatförändringen.

Ingen kan idag exakt säga hur stora behoven är inom områdena anpassning och riskreduktion. Olika studier har kommit till olika slutsatser. Men vi talar om årliga behov i storleksordningen på flera hundra miljarder USD under decennier framöver. En stor del av detta stöd måste tillföras som nya, fräscha pengar – alltså som en komplettering till biståndet.

Industriländerna som grupp har hittills vägrat presentera konkreta förslag om stöd för anpassningsagendan. Det är ett högst märkligt agerande. Det förslag som presenterades av EU i slutet av oktober är, som redan nämnts, ett steg på vägen men helt otillräckligt.

Anpassningsåtgärderna måste under alla förhållanden ges högsta prioritet. Flera industriländer satsar redan stort på anpassning, trots att deras sårbarhet i samband med klimatförändringen som regel är betydligt mindre än många fattiga länders. Det framstår därför som ett oavvisligt krav att de rika länderna mobiliserar omfattande resurser för anpassningsagendan – och detta helt oavsett om det blir ett avtal om utsläppsreduktioner under 2010.

Global fond för förnybar energi

Energiförsörjningen är en annan nyckelfråga. Mer än två miljarder människor i utvecklingsländerna saknar tillgång till moderna energibärare, inte minst el. Att modernisera energiförsörjningen är därför en nyckelfråga i fattigdomsarbetet.

De negativa hälso, miljö- och klimateffekterna till trots, framstår fossila bränslen som regel som det naturliga alternativet i de allra flesta utvecklingsländerna. Förnybara energislag är till exempel 3-4 gånger dyrare initialt än att använda kol i Kina. Kostnaderna för vind och sol är visserligen snabbt på väg ned, men en utbyggnad av dessa energislag kommer under överskådlig tid att ställa sig avsevärt dyrare än fossilenergin.

Samtidigt vet vi att klimatkampen bara kan bli framgångsrik om utvecklingsländerna satsar massivt både på effektivisering och förnybar energi. Olika studier har gjorts för att beräkna merkostnaden. Inom området effektivisering finns många åtgärder som betalar sig snabbt. Här är de främsta hindren brist på kunskap och kapital.

För investeringar inom effektiv biomassa, vind, solceller, solkraftverk mm saknas först och främst tillräckligt bra incitament. En del investeringar kan initieras via s.k. offsets inom CDM-systemet. Den marknaden kan förväntas växa men systemet är byråkratiskt och behöver under alla förhållanden reformeras i grunden.

Ett konkret förslag för att snabbt bygga ut de förnybara resurserna skulle vara en global feed-in tariff. Det innebär att den som levererar el från tex vind eller solceller får ett garanterat pris, som ligger avsevärt över vad konventionell energi, tex kol, betingar. Systemet med feed-in tariffer har fungerat väl i länder som Spanien och Tyskland och övervägs för närvarande i många utvecklingsländer. Sydafrika är ett exempel.

Utbyggnaden kan dock aldrig bli särskilt omfattande om den skall finansieras av utvecklingsländerna själva. Pengarna räcker helt enkelt inte till. En global fond, omfattande efter hand – och senast 2020 – 100 miljarder dollar per år, skulle ge en enorm skjuts åt teknikutvecklingen och verksamt bidra till att utvecklingsländerna undvek att låsa fast sig i fossilekonomin.

Förslaget väcktes nyligen i en särskild rapport från FN och bygger på en detaljerad analys av energibehoven i utvecklingsländerna. Genom en satsning som denna skulle därtill utsläppen av växthusgaser begränsas kraftigt – och detta helt oavsett vilka utsläppsmål länderna binder sig för i ett kommande klimatavtal. Åtgärden skulle främst motiveras av fattigdoms- och utvecklingsagendan, men ge ett värdefullt bidrag till ansträngningarna att stabilisera klimatet.

Det är för oss en gåta att industriländerna inte ser fördelarna av att integrera fattigdoms- och klimatagendan. Visst finns exempel på enskilda biståndsgivare som drar åt det här hållet. Men de storskaliga program som behövs har hittills lyst med sin frånvaro.

Slutord

Det är lätt att känna vanmakt inför de många och stora problem mänskligheten står inför. Alltför länge har den ekonomiska utvecklingen byggt på föreställningen att resursbasen på jorden var oändligt stor; vidare, att planeten kunde utnyttjas som en oändligt stor soptunna. Fler och fler människor inser hur fel detta varit och hur viktigt det är att vi tänker om.

Vi har i denna skrift försökt visa hur ett effektivt klimatavtal bara är ett steg på vägen mot ett hållbart samhälle. Minst lika viktigt är att stoppa överutnyttjandet av många viktiga ekosystem och att beakta de nära kopplingarna mellan klimatsystemet, haven och ekosystemen på land. Vi har också visat att ett klimatavtal 2010 måste vara långt mera ambitiöst i sitt upplägg än vad som hittills diskuterats. Vidare har vi lyft fram de stora bristerna i förhandlingsprocessen och behovet av ett internationellt politiskt system i ”helhetens intresse”.

Problemen och utmaningarna är många. Samtidigt bubblar det av aktivitet bland miljontals människor, många enskilda företag och innovatörer. Marknaden för ”clean-tech” och förnybar energi växer snabbt. Det finns alltså många ljuspunkter att ta fasta på. Den stora frågan är om de politiska ledarna är tillräckligt mogna för att våga tänka nytt och tänka om?

I valet mellan optimism och pessimism kan vi välja ”possibilism”. Vi tror att det hållbara samhället är möjligt att förverkliga. Möjligheterna är många. Det är bara människans vana att göra som vi alltid gjort som kan hindra oss.

REFERENCES

Allen, M.R., Frame, D.J., Huntingford, C., Jones, C. D., Lowe, J. A, Meinshausen, M., and *Meinshausen, N.*, 2009. **Warming caused by cumulative carbon emissionstowards the trillionth tone.** Nature 458:1163 - 1166.

Canadell, J.G., Le Quéré, D., Raupach, M.R., Field, C.R., Buitenhuis, E., Ciais, P., Conway, T.J., Gillett, N.P., Houghton, R.A. and *Marland, G.* **Contributions to accelerating atmospheric CO2 growth from economic activity, carbon intensity, and efficiency of natural sinks.** PNAS 104, 18866-18870 (2007).

Hansen, J., Sato, M., Kharecha, P., Beerling, D., Berner, R., Masson-Delmotte, V., Pagani, M., Raymo, M., Royer, D.L. and Zachos, J.C. **Target atmospheric CO2: Where should humanity aim?** Open Atmospheric Science Journal 2, 217-231, doi: 10.2174/1874282300802010217 (2008).

Huitric M (Ed.), Walker B, Moberg F, Österblom H,Sandin L, Grandin U, Olsson P and *Bodegård J*. 2009. **Biodiversity, Ecosystem Services and Resilience – Governance for a Future with Global Changes. Background report for the scientific workshop »Biodiversity, ecosystem services and governance – targets beyond 2010« on Tjärnö, Sweden,** 4-6 September 2009. Albaeco, Stockholm, Sweden.

Lenton, T.M., Held, H., Kriegler, E., Hall, J.W., Lucht, W., Rahmstorf, S. and *Schellnhuber, H.J.* **Tipping elements in Earth's climate system.** PNAS 105, 1786-1793 (2008).

Meinheusen et al., 2009
Meinshausen, M., N. Meinshausen, W. Hare, S. C. B. Raper, K. Frieler, R. Knutti, D. J. Frame and M. R. Allen (2009). **"Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 2C."** Nature 458(7242): 1158.

Rockström et al., 2009. **Planetary Boundaries: Exploring the safe operating space for humanity in the Anthropocene,** Nature, 461 : 472 – 475, Sept 24 - 2009

The Met Office, Hadley Centre Report at Oxford Conference **"4° degrees and beyond",** 29th September 2009

TEEB (The Economics of Ecosystem Services and Biodiversity),
UNEP, DEFRA,
Environment Ministry of FRG, European Commission.

University of Copenhagen Synthesis Report from Climate change: Global risks,
challenges & decisions. Copenhagen 2009, 10-12 March.

"The Anatomy of A Silent Crisis", Global Humanitarian Forum, 2009

WBGU, 2009. **Solving the Climate Dilemma: The budget approach.** German Advisory Council on Global Change (WBGU). Special Report. p 51.

World Development Report 2009

TÄLLBERG FOUNDATION
Blasieholmstorg 8
111 48 Stockholm
Sweden
Phone: +46.8.440.56.90
info@tallbergfoundation.org
www.tallbergfoundation.org

Tällberg Papers är en ny serie rapporter skrivna av medlemmar i Tällberg Foundations nätverk. Dessa rapporter utgör en kanal för att sprida idéer och koncept som vi upplever för debatten framåt och bidrar till nya insikter hos läsarna. Dessa rapporter representerar inte nödvändigtvis uppfattningarna hos Tällberg Foundation och dess sponsorer. "

DN 091209 sid 16:

“ Temperaturen höjs “

“Nya mätningar visar att det är varmare nu än på 90-talet.

År 2009 ser ut att bli det femte varmaste sedan temperaturmätningarna startade i mitten av artonhundratalet. Och perioden 2000 till 2009 ser också ut att bli varmare än 1990-talet.

Det visar preliminära sammanställningar från världsmeteorologiska organisationen WMO. De visar också att det nuvarande årtiondet ser ut att bli varmare än nittiotalet, trots att 1998 är det hittills varmaste enskilda året. Nittiotalet var i sin tur varmare än åttiotalet.

Åtskilliga rekord och extrema väderhändelser har noterats under året, skriver WMO:

STORA DELAR AV södra Asien och centrala Afrika hade troligen sina varmaste år sedan mätningarna började. I Indien inträffade en värmebölja i maj som orsakade 150 dödsfall. Kina drabbades av en värmebölja i juni med flera noteringar på över fyrtio grader, vilket aldrig har uppmätts tidigare i dessa områden.

Även Norge uppmätte flera värmerekord under en värmebölja i juli.

För Australien har 2009 varit det tredje varmaste sedan mätningarna började, med tre kraftiga värmeböljor. Under värmeböljan i januari och februari inträffade en rad buskbränder, med över 173 dödsfall som följd. I delstaten Victoria noterades en rekordvärme på 48,8 grader, och även vintern var mycket mild över större delen av Australien.

KINA DRABBADES AV den värsta torkan på femtio år. Även stora delar av Indien har drabbats av torka efter en ovanligt svag monsun.

Sommarisen i Arktis var den tredje minsta till omfånget sedan satellitmätningarna inleddes för trettio år sedan.

I juni slog ström- och vindförhållandena i Stilla havet om från La Nina till en svag eller möjligen måttlig El Nino. Denna El Nino håller nu på att förstärkas.

La Nina brukar innebära något svalare år, medan El Nino brukar betyda att jordens medeltemperatur blir något högre.

OM MAN SKA RÄKNA med felmarginaler kan man med större säkerhet säga att 2009 hör till de tio varmaste åren som har uppmätts. I början av nästa år kommer WMO med en uppdaterad version, som också innehåller uppgifter för månaderna november och december.

Den preliminära sammanställningen presenterades på tisdagen på klimatmötet i Köpenhamn, och finns också tillgänglig på WMO:s hemsida.

KARIN BOJS
karin.bojs@dn.se 08-73812 39

Tre centrum lämnar väderuppgifter

Uppgifterna kommer från landstationer, båtar och satelliter från över hundra länder, däribland Sverige.

Tre olika centrum har sammanställt data och konstruerat var sin kurva;

1. Storbritanniens meteorologiska myndighet Metoffice och klimatforskningsenheten vid University of East Anglia.

2. Goddard Institute of Space Studies, GISS, som sorterar under amerikanska rymdstyrelsen Nasa.

3. USA:s nationella klimatdatacenter NCDC.

KÄLLA: WMO”

Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.

“Ladda ner
Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik, Skr. 2007/08:109 (pdf 6,9 MB)
Utgiven: 18 mars 2008
Typ: Skrivelse
Avsändare: Utrikesdepartementet

Sammanfattning

I denna skrivelse redogör regeringen för ambitioner och prioriteringar under mandatperioden vad gäller arbetet för de mänskliga rättigheterna i svensk utrikespolitik.

I skrivelsen lämnas vidare en kortfattad beskrivning av situationen vad gäller mänskliga rättigheter i olika delar av världen, samt av den utveckling som skett institutionellt och av normer, instrument och verktyg för arbetet med mänskliga rättigheter inom EU, FN och i andra internationella organ under de senaste åren.”

Från www.manskligarattigheter.gov.se :

“ Den 27 mars 2008 släpptes de senaste UD-rapporterna om mänskliga rättigheter i världens länder. Under 2009 släpps inga nya rapporter.

Rapporternas slutsatser

Globalt sett sker en positiv utveckling av efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. Ett större antal människor åtnjuter fler rättigheter än någonsin tidigare. Färre avrättas, fler får rösta i fria och rättvisa val. På många håll finns en ökad öppenhet när det gäller att tala om mänskliga rättigheter.

Ekonomisk utveckling på många håll i världen har medfört bättre levnadsvillkor, skolgång och hälsovård för miljontals människor. Under 2007 antog FN:s generalförsamling för första gången på 20 år en resolution mot dödsstraffet.

Samtidigt fortgår grava övergrepp mot de mänskliga rättigheterna. Ett exempel är att antalet dödade journalister, 86 enligt Reportrar utan gränser, inte minskade under 2007. I många länder förekommer fortfarande svår diskriminering av i synnerhet kvinnor och HBT- personer (homo-, bi- och transpersoner).

Det internationella arbetet mot terrorism väcker frågor om rättssäkerhet och folkrättens tortyrförbud.

Respekten för de mänskliga rättigheterna i **EU:s medlemsstater** är i allmänhet mycket god, men brister förekommer. Inte minst efter terroristangreppen i Madrid den 11 mars 2004 och i London den 7 juli 2005 har avvägningen mellan respekten för mänskliga rättigheter och en regerings ansvar för sina medborgares säkerhet hamnat i fokus. Kritik har också riktats mot vissa europeiska länder när det gäller flyktingars rättigheter, övervåld från polisen, människohandel och romernas fortsatt utsatta situation.

Utvecklingen i Afrika söder om Sahara uppvisar flera positiva tendenser. Tretton afrikanska länder har nu avskaffat dödsstraffet och tjugo andra har upphört att verkställa avrättningar.

I **Mellanöstern och Nordafrika** har utvecklingen när det gäller mänskliga rättigheter snarast varit negativ även om förhållandena skiftar från land till land. Dödsstraff förekommer till exempel alltjämt i nästan alla länder i regionen.

Trots den ökade respekten för medborgerliga och politiska rättigheter i **Sydamerika** överlag finns orosmoment. Kuba är fortfarande en auktoritär enpartistat utan yttrande- och föreningsfrihet och ett oberoende rättsväsende. Överbelagda fängelser fortsätter vara ett stort problem på hela kontinenten

I **USA** är dödsstraffet en uppmärksammat problem. Kampen mot terrorismen har också rest frågor om inskränkningar av de mänskliga rättigheterna.

I **Asien** har situationen för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan och Pakistan ytterligare förvärrats. Det utbredda förtrycket är oförändrat hårt i Burma, i synnerhet efter militärens blodiga nedslag mot demonstranter under hösten 2007.

I Nordkorea och Kina finns få tecken på utveckling i positiv riktning. Och i Tibet har den religiösa friheten försämrats genom införandet av nya inskränkande regleringar av verksamheten vid religiösa platser.

Offentlighet och dialog

Som ett led i en aktiv politik för de mänskliga rättigheterna sammanställer Utrikesdepartementet rapporter om efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna i enskilda länder. Sedan 2003 offentliggörs rapporterna i syfte att göra informationen tillgänglig för en bred krets av aktörer – organisationer, myndigheter, företag och enskilda – som intresserar sig för mänskliga rättigheter.

Offentliga rapporter om världens länder speglar regeringens ambition att mänskliga rättigheter ska vara en central del av Sveriges och EUs utrikespolitik. Rapporterna når varje år allt fler läsare, vilket speglar en växande efterfrågan på information om mänskliga rättigheter, i synnerhet på svenska. Regeringens webbplats för mänskliga rättigheter hade 490 000 unika besökare under 2007. “

“Varför skrivs rapporterna?

Rapporterna utgör ett viktigt arbetsverktyg och är en av flera källor till information om de mänskliga rättigheterna för Utrikesdepartementet och andra svenska myndigheter. Själva arbetet med att sammanställa rapporterna bidrar också till att öka kunskapen och medvetenheten inom utrikesförvaltningen om frågor som gäller de mänskliga rättigheterna.

Hur sammanställs rapporterna?

Rapporterna baseras på underlag från Sveriges cirka hundra ambassader runtom i världen. De färdigställs sedan av Utrikesdepartementet i samråd med ambassaderna. Flera olika enheter inom Utrikesdepartementet deltar i arbetet.

Källor

Rapporterna baseras i stor utsträckning på tillgänglig, offentlig information om de mänskliga rättigheterna, inklusive information från människorättsorganisationer såsom Amnesty, från andra länder, samt från FN - framförallt de kommentarer som riktats till enskilda länder av FN:s konventionskommittéer för mänskliga rättigheter.

Därtill tillkommer information från ambassadernas och departementets egna kontakter med aktörer i respektive land, inklusive myndigheter, FN-organ och organisationer som arbetar till skydd för de mänskliga rättigheterna.

Urval av länder

Urvalet är FN:s cirka 190 medlemsländer. För de länder där Sverige

saknar ambassad har underlaget sammanställts av ansvarig svensk ambassad i regionen.

Utrikesdepartementet skriver ingen årlig rapport om läget för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Under rubriken Sverige återfinns istället länkar till den granskning av Sverige som görs av Amnesty och av FN:s konventionskommittéer, samt till regeringens kartläggning och handlingsplan om de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Tidsperiod

Rapporterna avser år 2007. Händelser som inträffat i slutet av 2007 kan i vissa fall saknas, även om ambitionen är att de ska täcka hela årets händelser.

Innehåll

Rapporterna omfattar situationen vad gäller medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, i enlighet med innehållet i FN:s centrala konventioner för de mänskliga rättigheterna. De beskriver situationen för vissa grupper av personer, såsom situationen för barn och kvinnors ställning. Rapporterna anger också vilka internationella konventioner för mänskliga rättigheter som ratificerats av respektive land. Vissa rapporter kan dock av olika skäl sakna information om några områden.

Rapporterna utgör ett arbetsmaterial och är inte skrivna med publiceringen som främsta syfte. Det innebär bland annat att rapporterna skiljer sig en del inbördes vad beträffar längd och detaljnivå. Dessa skillnader är inte i sig avsedda att reflektera Sveriges syn på situationen för de mänskliga rättigheterna i varje individuellt land.

Innehållet i rapporterna har verifierats efter bästa förmåga. Ändå kan vissa felaktigheter förekomma. Målet är att från år till år förbättra rapporterna.

Senast ändrat 2008-04-16”

“ REGERINGENS ÅTTA PRIORITERINGAR

En politik för frihet och mot förtryck - det är ledorden i regeringens prioriteringar i arbetet för mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik. Det framgår i den skrivelse som överlämnades till riksdagen den 18 mars 2008.

Det är i år 60 år sedan FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna antogs av generalförsamlingen. Världen ser annorlunda ut idag jämfört med under det kalla kriget, och efterkrigstidens statiska världsbild och maktförhållanden gäller inte längre. Globaliseringen har frigjort krafter som stärker förutsättningarna för de mänskliga rättigheterna och demokrati i många länder. Till exempel når information om övergrepp ut i realtid via ny teknik. Även de som arbetar mot förtryck har fått nya möjligheter nå ut med sina budskap.

Regeringen har fastställt att arbetet för de mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla delar av utrikespolitiken;säkerhetspolitiken, utvecklingssamarbetet, migrationspolitiken, miljöpolitiken och handelspolitiken. Sverige kommer också att prioritera arbetet med de mänskliga rättigheterna under ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté 2008 och som ordförande i EU:s ministerråd hösten 2009.
Regeringen vill särskilt prioritera följande åtta områden i sitt arbete för mänskliga rättigheter:

Demokratibyggande

Demokrati är en förutsättning för att andra mänskliga rättigheter ska kunna åtnjutas fullt ut. Demokratin har gjort stora framsteg sedan det kalla krigets slut, men hundratals miljoner människor lever fortfarande i diktaturer. Regeringen vill skapa opinion för demokrati, stödja frivilligorganisationers arbete samt sträva efter ökad samverkan med demokratiska stater.

Stärka yttrandefriheten
Yttrandefriheten är en moralisk nödvändighet och ett praktiskt verktyg i kampen för mänskliga rättigheter. Sambandet mellan yttrandefrihet, fattigdom och bristande respekt för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är centralt. Den som inte kan läsa och skriva har svårare att utöva sin yttrandefrihet.

Att dödsstraffet avskaffas
Dödsstraffet är oförenligt med de mänskliga rättigheterna och har ingen plats i en civiliserad rättsordning. Sverige och EU har länge verkat för dödsstraffets avskaffande. Utvecklingen är på väg åt rätt håll; cirka 90 stater har avskaffat straffet formellt, och ytterligare 40 har kvar straffet i sin lagstiftning men tillämpar det inte. I höstas antog FN:s generalförsamling, med EU:s stöd, för första gången sedan 1977 en resolution mot dödsstraffet.

Bekämpa tortyr
Tortyr är inte under några omständigheter tillåtet. Regeringen kommer att påtala övergrepp varhelst de sker och stödja organisationer som hjälper tortyroffer.

Bekämpa summariska avrättningar och godtyckliga frihetsberövanden.
Avrättningar utan rättegång och godtyckliga frihetsberövanden är grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Ändå förekommer det i en rad länder. Sverige är sedan flera år initiativtagare till en resolution i FN som berör summariska, utomrättsliga och godtyckliga avrättningar och ska fortsatt verka för att ge frågan internationell uppmärksamhet.

Värna rättsstatens principer
En rättsstat skyddar allt från äganderätten till friheten att inte bli godtyckligt frihetsberövad. Sverige ska tala för rättsstatens principer i bland annat FN, Europarådet, OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) och i dialogen med andra länder. Utvecklingssamarbetet ska bidra till att stärka efterlevnaden av principerna i andra länder.

Värna de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt
Den humanitära rätten syftar till att lindra mänskligt lidande i krig. Rätten om krigets lagar och de mänskliga rättigheterna kompletterar varandra. Många mänskliga rättigheter gäller utan undantag även i krig, som förbudet mot tortyr. Sverige ska verka för att stärka respekten för den humanitära rätten. Tillämpningen av säkerhetsrådets resolution 1325, som handlar om kvinnor, fred och säkerhet, är central för att skapa hållbar fred och stabilitet och för att långsiktigt stärka kvinnors roll i samhället. När kvinnor på ett jämlikt sätt deltar i krishantering, fredsbyggande och hantering av humanitära katastrofer bidrar det till demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samtidigt som det minskar kvinnors utsatthet.

Bekämpa diskriminering
Diskriminering förekommer i alla världens länder. I många länder har stora grupper långt kvar till att åtnjuta likabehandling. Regeringen vill lägga särskilt fokus på kvinnors, barns och funktionshindrades rättigheter samt på att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet, rasdiskriminering, diskriminering av urfolk och personer som tillhör minoriteter.
Skrivelsen tar också bland annat upp kopplingen mellan miljö och mänskliga rättigheter, företagens ansvar och betydelsen av samarbetet med våra nordiska grannar, FN, EU och andra organ.”

Europa och Centralasien:

- Albanien
- Andorra
- Armenien
- Azerbajdzjan
- Belgien
- Bosnien-Hercegovina
- Bulgarien
- Cypern
- Danmark
- Estland
- Finland
- Frankrike
- Georgien
- Grekland
- Irland
- Island
- Italien
- Kazakstan
- Kirgizistan
- Kosovo
- Kroatien
- Lettland
- Liechtenstein
- Litauen
- Luxemburg
- Makedonien
- Malta
- Moldavien
- Monaco
- Montenegro
- Nederländerna
- Norge
- Polen
- Portugal
- Rumänien
- Ryska federationen (Ryssland)
- San Marino
- Schweiz
- Serbien
- Slovakien
- Slovenien
- Spanien
- Storbritannien
- Sverige
- Tadzjikistan
- Tjeckien
- Turkiet
- Turkmenistan
- Tyskland
- Ukraina
- Ungern
- Uzbekistan
- Vatikanstaten
- Vitryssland
- Österrike

Senast ändrat 2008-05-26

Mellanöstern och Nordafrika:

- Algeriet
- Bahrain
- Egypten
- Förenade Arabemiraten
- Irak
- Iran
- Israel
- Jemen
- Jordanien
- Kuwait
- Libanon
- Libyen
- Marocko
- Oman
- Palestinska områdena
- Qatar
- Saudiarabien
- Syrien
- Tunisien
- Västsahara

Senast ändrat 2008-03-12

Afrika (Söder om Sahara):

- Angola
- Benin
- Botswana
- Burkina Faso
- Burundi
- Centralafrikanska Republiken
- Djibouti
- Ekvatorialguinea
- Elfenbenskusten
- Eritrea
- Etiopien
- Gabon
- Gambia
- Ghana
- Guinea-Bissau
- Guinea-Conacry
- Kamerun
- Kap Verde
- Kenya
- Komorerna
- Kongo, Demokratiska Republiken
- Kongo, Republiken (Kongo-Brazzaville)
- Lesotho
- Liberia
- Madagaskar
- Malawi
- Mali
- Mauretanien
- Mauritius
- Mocambique
- Namibia
- Niger
- Nigeria
- Rwanda
- Sao Tomé e Príncipe

- Senegal
- Seychellerna
- Sierra Leone
- Somalia
- Sudan
- Swaziland
- Sydafrika
- Tanzania
- Tchad
- Togo
- Uganda
- Zambia
- Zimbabwe

Senast ändrat 2008-03-12

Asien och Oceanien:

- Afghanistan
- Australien
- Bangladesh
- Bhutan
- Brunei
- Burma (Myanmar)
- Fiji
- Filippinerna
- Hongkong
- Indien
- Indonesien
- Japan
- Kambodja
- Kina
- Kiribati
- Korea, Demokratiska Folkrepubliken (Nordkorea)
- Korea, Republiken (Sydkorea)
- Laos
- Macau
- Malaysia
- Maldiverna
- Marshallöarna
- Mikronesien
- Mongoliet
- Nauru
- Nepal
- Nya Zeeland
- Pakistan
- Palau, Republiken
- Papua Nya Guinea
- Salomonöarna
- Samoa
- Singapore
- Sri Lanka
- Taiwan
- Thailand
- Tonga
- Tuvalu
- Vanuatu
- Vietnam
- Östtimor

Senast ändrat 2008-04-09

Nordamerika, Latinamerika och Karibien :

- Antigua och Barbuda
- Argentina
- Bahamas
- Barbados
- Belize
- Bolivia
- Brasilien
- Chile
- Colombia
- Costa Rica
- Dominica
- Dominikanska Republiken
- Ecuador
- El Salvador
- Grenada
- Guatemala
- Guyana
- Haiti
- Honduras
- Jamaica
- Kanada
- Kuba
- Mexiko
- Nicaragua
- Panama
- Paraguay
- Peru
- St Kitts och Nevis
- St Lucia
- St Vincent och Grenadinerna
- Surinam
- Trinidad och Tobago
- Uruguay
- USA
- Venezuela

Senast ändrat 2008-03-12

DN 091209 sid 24:

“ EU skärper tonen mot Israel.

Krav på att östra Jerusalem blir huvudstad i självständigt Palestina.

BRYSSEL. Med Sverige i spetsen ökar EU trycket på en lösning i konflikten mellan palestinier och israeler. Till Israels ilska uppmanas landet att dela med sig av Jerusalem och göra den östra delen till huvudstad i en självständig palestinsk stat.

EU är uppenbart frustrerat över bristen på framsteg i konflikten. I ett ovanligt långt dokument uppmanar EU:s utrikesministrar de båda parterna* att genast återuppta förhandlingar om en självständig palestinsk stat.

Sverige hade från början i ett utkast lagt till att östra Jerusalem är huvudstad i denna framtida palestinska stat och fick hård kritik från Israel.

Nu mildrades uttalandet något, även om EU fortfarande tydligt förespråkar en delning av Jerusalem. Bland annat konstaterar ministrarna att man inte kommer att acceptera en lösning som frångår de gränser som gällde före sexdagarskriget 1967, då Israel ockuperade östra Jerusalem.

-Vi är väldigt oroade över situationen i östra Jerusalem och uppmanar till ett slut på diskrimineringen som pågår där. Vi accepterar inte några lösningar som inte håller sig till gränserna före 1967, sade den svenske utrikesministern Carl Bildt som ledde mötet.

EU:S UTRIKESMINISTRAR konstaterar att de aldrig har erkänt Israels annektering av östra Jerusalem och att om det ska bli fred måste Jerusalems status som framtida huvudstad delas upp mellan två stater. Samtidigt uppmanas Israel att omedelbart öppna gränserna mot Gaza så att bistånd, handelsvaror och privatpersoner kan passera.

Sverige har som ordförandeland i EU fått hård kritik från Israel som tycker att det svenska EU-ledarskapet har skärpt tonen mot Israel. När utkastet till tisdagens dokument läckte ut var tonläget högt uppskruvat. Enligt den israeliska tidningen Haaretz skrev Israels förra utrikesminister Tzipi Livni brev till Carl Bildt där hon protesterade mot planerna på att kräva att östra Jerusalem blir huvudstad i ett självständigt Palestina.

EFTER UTRIKESMINISTERMÖTET menade Carl Bildt att de diskussioner som uppstått sedan delar av EU:s uttalande läckt ut visar att EU:s röst är av stor betydelse.

- En del av de opianerade diskussioner som har förts på senare tid visar att EU:s röst räknas, att den väger tyngre än vi kanske trodde. Vi kommer att bli en betydelsefull del av fredsprocessen, sade Carl Bildt.

MARIANNE BJÖRKLUND
DN:s korrespondent
marianne.bjorklund@dn.se”

Krig är miljöförstörande och dyrbara. Konflikten mellan Israel och Palestina har pågått mer än ett halvsekel och lär ha kostat mycket och medfört mycket utsläpp av koldioxid. Naturvårdsmyndigheterna borde sätta en gräns för krigens utsläpp och energimyndigheterna borde sätta gränser för energiåtgången i krig och energiåtgången för att rätta till konsekvenserna med all förstörelse på människor och egendom.

EUs uttalande visar att det är möjligt att i någon mån påverka andra länders beslut fastän man inte har formell rätt att direkt delta i dem, att det därför finns anledning att planera för vad man bör vilja även i sådana fall.

DN 091129:

“ Sören Wibeck: ”Ett land, två folk. Israel-Palestina-konfliktens historia. ”

“ Den skakiga vägen till fred. Konflikten mellan Israel och Palestina är lika långlivad som komplicerad. Men det finns djärva lösningar, konstaterar Per Jönsson efter att ha läst Sören Wibecks bok ”Ett land, två folk”. “

“När Selma Lagerlöf och hennes älskarinna Sophie Elkan våren år 1900 vistades i Jerusalem kände sig Sophie inte hemma i den osannolika blandningen av kristna och muslimska araber, armenier, kopter, judar, greker och italienare. Hon tyckte sig känna ett hat mellan olika religioner och etniska grupper och skrev i ett brev: ”Blott ett ord yttras aldrig, och det är tolerans.”

Nu, mer än ett sekel år senare, tar sig den erfarne Sveriges Radiojournalisten och Mellanösternkännaren Sören Wibeck an denna världens längsta konflikt i en ny matig bok: ”Ett land, två folk. Israel--Palestina-konfliktens historia”. Och han är inte särskilt mycket mer optimistisk än Sophie Elkan.

I skildringen av den ursprungliga, kreativa sionismen med början kring förra sekelskiftet och hur den urartade till ett slags nykolonialism efter Israels tillblivelse 1948 och sexdagarskriget 1967 står Wibeck på fast mark.

Han pulvriserar den utbredda föreställningen att världens judar på grundval av ohistoriska bibliska berättelser skulle ha en naturgiven rätt till en stat i Mellanöstern. Framför allt att den rätten skulle utsträckas till ett ”Stor-Israel” ända från Medelhavet till Jordanfloden, Västbanken inräknat, vilket är kolonisternas (bosättarnas) målsättning.

Lite förvånande är det ändå att Wibeck tycks räkna bort den religiösa aspekt som framför allt tagit sig expansionistiska uttryck efter sexdagarskriget 1967. ”Israel-Palestina-konflikten är en konflikt mellan judisk och arabisk-palestinsk nationalism, det är ingen religiös konflikt”, slår Wibeck fast. Det är ett problematiskt påstående.

Faktum är ju att bosättarnas statsstödda kolonisering av Västbanken har drivits av ofta fanatiskt religiösa judiska grupperingar, som åkallar Gamla testamentets historier om Hebron, Nablus (Shechem) och allehanda andra orters religiöst judiska arv.

Ett lika uppenbart faktum är att Jerusalems status är den sannolikt hetaste tvistefrågan mellan palestinier och israeler. Båda anser att staden är ”deras” religiösa huvudstad, och många av de blodigaste incidenterna har utspelat sig kring den religiösa hjärtpunkten Haram al-Sharif (Tempelberget) och dess västra mur (Klagomuren).

Hur centralt Jerusalem är framgick inte minst när palestiniernas salige ledare Yassir Arafat helt sonika förkastade det Bill Clinton-inspirerade Camp David-avtalet sommaren 2000 eftersom det inte ut lovade full palestinsk suveränitet över Haram al-Sharif.

Ändå är det inte minst i analysen av palestiniernas nationalism och tillkortakommanden som Wibecks bok bjuder på mest insikt.

I dag anser många att palestinsk och judisk nationalism kan dras över en kam och att de har liknande historiska anspråk på det heliga landet Palestina. I själva verket, påpekar Wibeck, drevs den palestinska nationalismen fram som en reaktion på sionismen, utan vilken den kanske aldrig hade uppstått.

För hundra år sedan betraktade sig araberna i Palestina som just araber, delaktiga i den större arabiska gemenskapen och undersåtar i det stora turk-osmanska riket. Först med sionismens segertåg och bildandet av staten Israel växte en palestinsk nationalism fram som inte fick verkligt politisk potential förrän efter Israels erövringskrig 1967. Det innebär i princip att palestinierna inte, lika lite som judarna, har någon naturgiven rätt till en stat i Mellanöstern.

Fast nu finns båda folkens statsanspråk där och lär inte kunna rubbas. Då måste man som Wibeck också konstatera att palestiniernas ledare har sjabblat bort den enda jättechans de hittills fått att skapa en palestinsk stat. Nämligen Camp David-avtalet år 2000 mellan Arafat och Israels dåvarande premiärminister Ehud Barak, som i sin sista version erbjöd palestinierna 95 procent av Västbanken plus markkompensation vid Gazaremsan samt i allt väsentligt suveränitet över östra Jerusalem.

Medan Israels statsgrundare David Ben-Gurion 1947 accepterade FN:s delningsplan för Palestina (det vill säga långt mindre än vad judarna ville ha) så sade Arafat nej trots att han var nästan ända framme vid målet. Ett lika tragiskt som formidabelt felsteg.

Två folk vill ha samma land, sammanfattar Wibeck konfliktens kärna. Och problemet med bosättningarna återspeglar den större konflikten: kakan som ska delas är för liten, och ingen sida vill avstå någon del. Men i bokens sista kapitel, ”Färdvägar för fred”, presenterar författaren ett lösningsförslag som faktiskt känns både konstruktivt och nytt.

Låt de omkringliggande arab-länderna erbjuda det israeler och palestinier vill ha – mer land, är huvudtanken. Byten av mark som nu ändå nästan bara består av öken skulle ge nettovinster för alla inblandade parter. Och eftersom arabländerna under 60 år grundligt har misskött sitt ansvar för den palestinska flyktingfrågan genom att vägra assimilera flyktingarna i sina länder borde det vara hög tid för dem att fysiskt hjälpa till med att få slut på konflikten.

I korthet: Egypten överför en yta söder om det överbefolkade Gaza längs Medelhavskusten till den nya staten Palestina, där man då skulle kunna bygga en modern hamn, ett flygfält och en ny miljonstad. Jordanien överför territorium öster om Jordanfloden till den palestinska staten. Saudiarabien överför motsvarande yta öken till Jordanien. Israel får behålla 13 procent av Västbanken, den del som i dag ligger väster om muren (säkerhetsbarriären), men överför samtidigt ett område i södra Negevöknen till Egypten.

Sådana markrockader skulle kunna ge den nya palestinska staten ett område som är större än det ursprungliga territoriet före Israels ockupation 1967. Det hade nog inte ens en Arafat kunnat säga nej till.

Självklart kostar en sådan lösning på palestiniers och judars längtan efter land massor av pengar i kompensationer och till nyinvesteringar – pengar som vi i omvärlden till stor del lär få betala. Men det skulle sannolikt bli en betydligt bättre affär än om vi och konfliktens parter passivt väntar in nya krig och intifador i Mellanöstern.

Per Jönsson
per.jonsson@dn.se “

DN 091125:

“ Gud och kunskapens äpple. “

“ Denna vecka är det exakt 150 år sedan kom Darwins bok ”Om arternas uppkomst” kom ut. Den tycktes fördriva Gud från skapelsen, men än i dag finns biologer som är troende – som Francis Collins. Nils Uddenberg har läst hans nya bok och bekänner sig som ”from darwinist. ”

“I dagarna är det 150 år sedan Darwins epokgörande bok ”Om arternas uppkomst genom naturligt urval eller De bäst utrustade rasernas bestånd i kampen för tillvaron ” låg på bokhandelsdiskarna. Den slog ner som en bomb. Inget annat vetenskapligt arbete har haft tillnärmelsevis lika stor kulturhistorisk betydelse.

Tidigare hade naturens rikedom och organismernas förunderliga anpassning till sina livsomständigheter tagits som intäkt för ”Guds allmakt, visdom och godhet”, nu blev de i stället ett resultat av slumpmässig variation och hänsynslös utslagning. Människan var inte längre Guds avbild utan bara en naken apa. Den gamla ordningen hade raserats. -Religion, filosofi, politik, litteratur och konst – -inget förblev sig riktigt likt.

Ännu i dag kan man höra Darwin anklagas för att ha släpat människovärdet i smutsen och för att ha banat väg för socialdarwinistisk cynism eller hänsynslös utrensning av förment mindervärdiga folkslag. Andra – och jag hör till dem – uppfattar tvärtom utvecklingsläran, som den mest storslagna vision av livet och människans plats i tillvaron som någonsin har presenterats. Insikten att livet har utvecklats under tusentals miljoner år och att allt som lever – människor, maskrosor och mördarsniglar – har formats av samma naturlagar stämmer till både ödmjukhet och hänryckning. Vi ingår alla i ett sammanhang som innesluter alla tider, kontinenter och livsformer.

För ganska många blev Darwins utvecklingslära en väg bort från den kristna tron. För hundra år sedan intog Darwins tyske beundrare, evolutionsbiologen Ernst Haeckel, ungefär samma plats i debatten som Richard Dawkins gör nu för tiden. Den svärmiske Haeckel, som i ungdomen hade omfattat en panteistisk naturromantik av Goethes snitt, blev med tiden lika hängivet vetenskapstroende. I sina populärvetenskapliga arbeten som Natürliche Schöpfungsgeschichte – ”Naturlig skapelsehistoria” – och Die Welträthsel – ”Världsgåtorna” – försökte han ge naturvetenskapliga svar på de frågor som tidigare hade besvarats av religionen. Haeckel skrev medryckande och för många tänkare i Centraleuropa och Skandinavien – bland andra Sigmund Freud – fick hans böcker betydligt större betydelse än Darwins originalarbeten.

Men alla biologer har inte blivit ateister. Även om religionen alltid har haft lättare att samsas med fysiken än med biologin, har varje tid haft sina exempel på -troende biologer. Den ukrainsk-amerikans-ke genetikern Theodosius Dobzhansky var en av den moderna utvecklingslärans viktigaste arkitekter men samtidigt varmt ortodoxt kristen; en av vår tids mest framgångsrika biologer, Francis Collins, är hängiven både Darwin och Jesus. Collins förde kartläggningen av männi-skans arvsmassa – ett projekt fullt i nivå med den första månlandningen – i hamn och har nyligen utnämnts till ledare för National Institute of Health – NIH – världens största finansiär av medicinsk forskning.

Collins kommer från ett sekulariserat hem men blev kristen medan han utbildade sig till naturvetare. Och sin tro har han hållit fast vid; innan han åtog sig att leda genomprojektet hade han en lång överläggning med sin Gud. I boken ”The Language of God. A Scientist Presents Evidence for Belief” (2007) som nyligen utkommit i en – något slarvig – svensk översättning under namnet ”Evolutionens Gud” försöker han förena sin -evolutionistiska och kristna övertygelse.

De som är angelägna om att ge Gud en plats i skapelsedramat brukar söka efter sådana egenskaper hos de levande varelserna, som de inte anser kan ha uppkommit genom spontan variation och naturligt urval, utan kräva ett ingripande av en intelligent ingenjör. Allt sedan evolutionsläran först lanserades har otaliga mekanismer – från ögats byggnad till det cellulära maskineri som får flimmerhåren hos bakterier att röra sig – utnämnts till belägg för existensen av en sådan Skapare. Men en Gud som söker stöd i våra ofullständiga kunskaper – God of the Gaps – kommer att befinna sig på ständig reträtt. Allt fler gåtor har fått sin natur-vetenskapliga förklaring.

Även Collins går i fällan att försöka finna objektiva argument för sin tro. Även om han tar avstånd från ”intelligent design” som vetenskaplig teori, menar han trots allt att ”sedelagen” och vår lust att osjälviskt uppoffra oss för andra inte kan förklaras enligt de lagar som gäller för evolutionen utan måste ha sitt ursprung hos en Gud. Det är en bräcklig argumentering; i själva verket har det presenterats flera goda förslag på hur osjälviskt be-teende kan uppkomma genom evolutionära mekanismer.

Den framstående evolutionsbiologen Richard Dawkins är en av vår tids skickligaste populärvetenskapliga författare och dessutom en övertygad – närmast missionerande – ateist. En av hans senare böcker, ”The God Delusion” – ”Illusionen om Gud” – är en uppgörelse med religion i allmänhet och kristendomen i synnerhet. Där menar Dawkins att frågan om Guds existens kan lösas med natur-vetenskapliga metoder. På sätt och vis har han rätt. Den moderna evolutionsläran ger betydligt bättre förklaringar till livets mångfald, organismernas ändamålsenliga konstruktion och – inte minst – alla deras ofullkomligheter än någon skapelselära någonsin kan göra.

Men även om jag på många sätt håller med Dawkins finner jag honom tämligen naiv. Som subjektiv verklighet för Collins och andra troende kan Gud inte avvisas som en felaktig vetenskaplig hypotes. Hon eller Han – Guds kön är lika oklart som ointressant – är en del av en livsåskådning, ett sätt att tolka och förhålla sig till världen.

I alla tider och samhällen har människorna skapat sig övergripande världsbilder som de sedan fört vidare till sina barn och troligen är vårt behov av livsåskådningar en del av vår evolutionärt givna natur. En bild av tillvaron och de regler som gäller i denna är helt enkelt en ovärderlig tillgång för en sådan social apa som människan. Och trots Haeckels och Dawkins drömmar är det osannolikt att en livsåskådning enbart kan bygga på vetenskapligt bevisade fakta. Personligen betraktar jag mig som en ”from darwinist” – jag tror på vetenskapen och känner inget behov av någon personlig relation till någon Gud. Men för den skull inbillar jag mig inte ett ögonblick att allt det jag håller för sant är vetenskapligt välgrundat.

Allt talar för att de profeter som har förutspått religionernas död har tagit grundligt miste. I Hitlers Tyskland och Stalins Sovjet intog nazismen respektive kommunismen ungefär samma position som religionen tidigare hade haft och båda dessa förtryckar-ideologier sökte stöd i vetenskapen. I vårt eget sekulariserade land har de senaste decennierna kännetecknats av ett ökande intresse för religion.

Av allt att döma är det alltså fruktlöst att försöka driva religionen på flykten med vetenskapliga argument och kanske är frågan om Guds fysiska vara eller icke-vara inte heller särskilt viktig. Vår angelägnaste uppgift är nog i stället att granska de livsåskådningar som växer fram och vara på vår vakt mot alla former av fundamentalism, de må sedan vara grundade i någon helig urkund, en politisk ideologi eller en ensidig tolkning av vetenskapen.

Nils Uddenberg
essa@dn.se "

" SKRIBENTEN

Nils Uddenberg är professor och författare, docent i -psykiatri och i empirisk livsåskådningsforskning. Hans senaste bok, "Gränsvarelser" (2009), handlar om hur människor genom historien uppfattat aporna.

KÄLLORNA

"Evolutionens Gud"
av Francis Collins, över-sättning Pär Rönnegård (Libris, 2009).

"Illusionen om Gud"
av Richard Dawkins, -översättning Margareta Eklöf (Leopard förlag, 2007).

MER

Evolutionsbiologen Richard Dawkins och molekylärbiologen Francis Collins har diametralt motsatta åsikter om Guds existens. Men båda söker objektiva belägg för sin övertygelse.

För Dawkins är Guds existens en dålig vetenskaplig hypotes; Collins hävdar att människans moralkänsla och Gudslängtan måste ha ett gudomligt ursprung.

Men en människas upplevelse av gudsgemenskap är kanske lika lite tillgänglig för empiriska studier som hennes upplevelse av att vara lycklig eller av att ha ont."

DN 091211:

“ Pristagaren försvarade sina krig “

“ Mött av långa applåder tog USA:s president Barack Obama på torsdagen emot Nobels fredspris i Oslo. Som ett av de mest kontroversiella valen någonsin valde han i sitt tal att genast kommentera kritiken.”

FREDSPRISTAGAREN i ÅR är en överbefälhavare engagerad i två krig, konstaterade Barack Obama redan i början av sitt tal inför kungaparet och gräddan av norskt samhällsliv.

Det 35 minuter långa talet var väl avvägt för att tillfredsställa såväl Nobelkommittén som presidentens egen hemmaopinion.

DET VAR INGEN MJUK fredsaktivist som just tagit emot Nobelmedaljen, tycktes han vilja visa, utan en ödmjuk men beslutsam ledare som inser att rättfärdiga krig ibland är nödvändiga för att bemöta ondskan.

-En ickevåldsrörelse hade inte stoppat Hitlers arméer. Förhandlingar kan inte övertyga al-Qaida att lägga ner sina vapen, sade han.

Men rättfärdiga krig måste följa strikta regler, underströk Obama och hänvisade till sina beslut att förbjuda tortyr och stänga Guantanamolägret på Kuba.

-VI FÖRLORAR OSS SJÄLVA om vi kompromissar med de ideal vi kämpar för att försvara, sade han och fick en lång applåd av publiken i rådhuset i Oslo.

Obama ägnade en försvarlig del av sitt tal åt visionen om en kärnvapenfri värld och strävandena att förhindra spridning av kärnvapen. Men han sade också att en nödvändig förutsättning för varaktig fredär att bekämpa hunger och ekonomiska orättvisor.

Barack Obama levde upp till ryktet som en lysande retoriker. Många av åhörarna rördes till tårar och han belönades med en två minuter lång stående ovation.

Nobelkommitténs ordförandeThorbjørn Jagland försvarade i sitt tal återigen valet av Obama. Egentligen var det enkelt, eftersom den amerikanske presidenten - helt i överensstämmelse med Alfred Nobels testamente - gjort mest för freden det senaste året, sade Jagland och fortsatte:

-Många har sagt att priset kom för tidigt. Men historien kan lära oss mycket om förlorade möjligheter.

OSLO HAR DE SENASTE dagarna varit en stad med Obamafeber. Utanför Grand Hotel på huvudgatan Karl Johan samlades människor hela dagen i hopp om att få se en glimt av presidentparet.

Säkerheten övervakades av 2000 norska poliser och 200 amerikanska Secret service-agenter, polishelikoptrar och prickskyttar på taken.

Efter besök på Nobelinstitutet och hos den norska regeringen var det audiens hos kungaparet på slottet. Prick klockan 13 steg Barack och Michelle Obama in i rådhuset och prisceremonin kunde börja.

Presidentparet lämnar Oslo redan på fredagsförmiddagen och missar därmed kvällens konsert till fredspristagarens ära.

Mats Carlbom
mats.carlbom@dn.se 08-738 24 21

Det Norske Nobelinstitutt :

“ Overrekkelsestalen

Tale av leder i Den Norske Nobelkomite Thorbjørn Jagland
Oslo, 10. desember, 2009

© The Nobel Foundation, Stockholm, 2009.
General permission is granted for the publication in newspapers in any language. Publication in periodicals or books, or in digital or electronic forms, otherwise than in summary, requires the consent of the Foundation. On all publications in full or in major parts the above copyright notice must be applied.

Deres Majesteter, herr President og Nobels fredsprisvinner, Deres Kongelige Høyheter, eksellenser, mine damer og herrer,

Den Norske Nobelkomite annonserte den 9. oktober i år at Nobels fredspris for 2009 skulle tildeles president Barack H. Obama "for hans ekstraordinære innsats for å styrke internasjonalt diplomati og mellomfolkelig samarbeid. Komiteen har lagt spesiell vekt på Obamas visjon om og arbeid for en verden uten atomvåpen."

I sin kommentar til prisen sa Barack Obama at han ikke fortjente å være blant de mange kvinner og menn som har mottatt Nobels fredspris, og som har inspirert verden gjennom sin modige innsats for fred. Men han la til at han også var kjent med at Nobelprisen ikke bare har vært brukt til å honorere konkrete prestasjoner, men også til å fremme spesielle saker. Prisen kunne således være "a call to action."

President Obama har forstått Den Norske Nobelkomite helt riktig. Vi gratulerer han med årets Nobels fredspris!

Årets prisutdeling må sees i lys av den situasjonen vi har hatt i verden med betydelig spenning, en lang rekke kriger og uløste konflikter, konfrontasjon på mange fronter. Og, ikke minst, er faren for spredning av atomvåpen, miljøforringelser og global oppvarming overhengende. Faktisk har tidsskriftet Time Magazine nylig beskrevet det tiåret som nå ebber ut som det verste siden slutten på andre verdenskrig.

Fra første stund i sitt presidentskap har Barack Obama forsøkt å skape et bedre samarbeidsklima som kan bidra til å snu dagens trend. Han har allerede "redusert temperaturen i verden", slik tidligere fredsprisvinner Desmond Tutu formulerte det.

Komiteens utgangspunkt er alltid Alfreds Nobels testamente. Vi skal tildele Nobels Fredspris til den som i det "foregående år", altså i dette tilfellet siden forrige utdeling i desember 2008, har virket mest og best "for brorskap mellom nasjonene, for avskaffelse eller reduksjon av stående armeer samt for avholdelse og fremme av fredskongresser" - slik det står i testamentet.

Spørsmålet var egentlig ganske enkelt: Hvem har gjort mest for fred i verden i det siste år? Dersom spørsmålet blir stilt slik Nobel gjorde det, blir svaret forholdsvis enkelt: Det måtte bli USAs president Barack Obama. Det er sjelden en person i den grad dominerer internasjonal politikk og i løpet av så kort tid tar initiativet til så mange og så store endringer som det Obama har gjort. Spørsmålet for komiteen var heller om den skulle tørre å utpeke denne person når han

er verdens mektigste mann, med det ansvar og de forpliktelser som hviler på enhver amerikansk presidents skuldre.

Men komiteen kom til at Fredsprisen fortsatt må kunne tildeles en politisk leder. Vi får ikke verden på et tryggere spor uten politisk lederskap. Det kan fort være for sent. Mange har fremholdt at prisen kommer for tidlig. Men historien er dessverre så altfor full av tapte muligheter.

Det er nå vi har muligheten til å støtte opp om President Obamas ideer. Årets pris er uten tvil "a call to action" for oss alle.

Komiteen vet at mange vil teste hans idealer opp mot det han virkelig gjør. Det skal vi være glade for. Men hvis kravet er at enten oppfyller man idealene til punkt og prikke og det straks eller så må man slutte å ha idealer, så får vi et svært uheldig skille mellom realpolitikkens krav og idealistiske mål. Da forvandles politikk til ren kynisme. Politiske ledere må kunne tenke ut over realpolitikkens ofte snevre grenser. Det er bare det som kan bevege realpolitikken i riktig retning.

Obama har oppnådd mye. Multilateralt diplomati står igjen sentralt, med vekt på den rolle FN og andre internasjonale institusjoner kan spille. Tidligere generalsekretær Dag Hammarskjøld sa at "the UN was not created to take humanity to heaven, but to save it from hell." USA betaler nå sine regninger, går inn i ulike komiteer, tiltrer viktige konvensjoner. Internasjonale standarder respekteres igjen. Tortur forbys; presidenten gjør hva han kan for å stenge Guantanamo. Menneskerettigheter og internasjonal folkerett legger føringene. Derfor hylles årets prisvinner av dem som leder disse internasjonale institusjonene. Nye muligheter er skapt.

Deres Majesteter, herr President, Deres Kongelige Høyheter, mine damer og herrer,

Visjonen om en verden uten atomvåpen har på en kraftfull måte revitalisert forhandlinger om nedrustning og rustningskontroll. FNs Sikkerhetsråd, under Obamas ledelse, sluttet seg enstemmig til visjonen om en verden uten atomvåpen. Den nye administrasjonen i Washington har revurdert utplasseringen av det planlagte anti-rakettforsvaret i Øst-Europa og ser heller på andre multilaterale løsninger for å sikre regionen. Dette har bidratt til at forhandlingene mellom USA og Russland om de strategiske atomvåpnene foregår i en forbedret atmosfære. En ny avtale mellom USA og Russland ligger forhåpentlig snart på bordet.

Vi ser hvordan visjonen om en verden uten atomvåpen stimulerer også de mindre atommaktene til å foreta nedskjæringer. Vi kan heller ikke forhindre spredning av atomvåpen til nye makter dersom ikke de etablerte atommaktene oppfyller sine forpliktelser. Dette var den klare forutsetning for Ikke-spredningsavtalen; den samme forutsetning gjelder i dag. Neste år avholdes den viktige Tilsynskonferansen for Ikke-spredningsavtalen. Enten gir atommaktene et klart signal om at de er villig til å ruste ned eller så kan konferansen bli en fiasko med fare for nye våpenkappløp. President Obama har gitt sitt signal.

I dagens Washington foretrekkes dialog og forhandlinger som virkemiddel for å løse selv de vanskeligste internasjonale konflikter. USA står ikke lenger på sidelinjen når det gjelder Irans atomprogram. Som presidenten formulerte det i sin innsettingstale: "… we will extend a hand if you are willing to unclench your fist." Det er ikke gitt at forhandlinger alltid fører fram, men Obama har ment at USA har en

plikt til å forsøke. Hvis den utstrakte hånd fortsatt blir møtt med en knyttet neve, står verdenssamfunnet mer samlet om den videre håndteringen.

Obama har insistert på at USA må bygge koalisjoner og vennskap fremfor å skape fiender. Han følger denne strategien også i Afghanistan. Kampen mot voldelig ekstremisme i Afghanistan hviler på et bredt internasjonalt grunnlag og har aktiv støtte fra mange regjeringer rundt om i verden. I det lange løp kan imidlertid problemene i Afghanistan løses kun av afghanerne selv. Dette er også den grunnleggende logikken bak presidentens nye strategi i landet.

Når det gjelder kampen mot klimaendringer, ser vi den samme tankegangen - USA kan ikke være likegyldig overfor globale utfordringer. Selv om landet alene ikke kan løse slike utfordringer, er heller ingen løsning mulig uten USA. Obama har lagt fram konkrete forslag til hva USA kan gjøre. Dette har forbedret mulighetene for å nå en effektiv global avtale - om ikke i år så håper vi at det vil skje til neste år.

Kina blir stadig mer sentral i internasjonal politikk og den globale økonomi. USA har vært opptatt av at mange av de største utfordringene bare kan løses i et tett samarbeid med Kina. Ikke noe land har således forurenset mer enn USA; ikke noe land vil i framtida forurense mer enn Kina. De to lands økonomier er tett bundet sammen. Staters oppstigning fører ofte til krig og konflikt. Enkelte i USA frykter at historien kan gjenta seg på dette punkt. Obama-administrasjonens samarbeid med Beijing gjør at vi har liten grunn til å frykte en slik gjentakelse.

Obamas diplomati er basert på forestillingen om at den som skal lede verden, må gjøre det på grunnlag av verdier og holdninger som deles av størstedelen av jordens befolkning. Det var slik de formulerte seg de tidligere amerikanske presidenter som fremfor noen ble ansett som verdens ledere også utenfor USA: Woodrow Wilson og Franklin D. Roosevelt, John F. Kennedy og Ronald Reagan. Amerikas idealer var verdens idealer; de levde, slik Reagan formulerte det, "not only in the hearts and minds of our countrymen but in the hearts and minds of millions of the world's people in both free and oppressed societies who look to us for leadership."

Obamas idealer faller i stor grad sammen med de idealer som har ligget til grunn for Den Norske Nobelkomites virksomhet gjennom vår 108-årige historie: å styrke de internasjonale institusjoner så mye som mulig; å fremme demokrati og menneskerettigheter; å redusere våpnenes plass og helst avskaffe atomvåpen helt; å styrke dialog og forhandlinger; og, i de aller siste år, å møte klimatrusselen på en effektiv måte.

Hvis vi ser på Nobelprisens historie, har vi flere eksempler på priser til personer eller institusjoner som har fått til grunnleggende avtaler eller andre resultater som har vist seg å bestå historiens prøve. Men vi vil finne minst like mange priser som har gått til dem som prøvde å få til grunnleggende forandringer i internasjonal politikk, men hvor resultatene ennå var uklare på det tidspunkt de mottok prisen. Woodrow Wilson fikk prisen da han stod som svakest både politisk og personlig, rammet av slag som han var. Han hadde skapt Folkeforbundet, men USA ville ikke delta. Wilson var en helt i verden, men ikke i USA. Den amerikanske utenriksminister Cordell Hull fikk prisen etter at FN var etablert, men så tidlig at ingen kunne vite noe sikkert om hva FNs betydning ville bli.

Mange har fått fredsprisen for sitt mot, selv om resultatene lenge syntes små. Carl von Ossietzky, Andrej Sakharov, Lech Walesa, Dalai Lama for å nevne noen. Da Albert Lutuli mottok sin fredspris, var kampen mot apartheid i sin spede begynnelse. Den hadde få resultat å vise til. Da Martin Luther King, Jr., mottok sin pris, hadde han presentert sin drøm om at "my four little children will one day live in a nation where they will not be judged by the color of their skin but by the content of their character", men det var ennå langt fra drøm til realitet.

Herr president, det er med tilfredshet vi kan konstatere at med din tilstedeværelse her i dag har Dr. Kings drøm blitt til virkelighet.
I Midtøsten har det vært mange kriger og det har blitt delt ut mange fredspriser. Hvorfor venter ikke Nobelkomiteen til endelige fredsavtaler er etablert? Ingenting er endelig i historien. Den beveger seg alltid videre. Fred må bygges på nytt og på nytt. Den Norske Nobelkomite kan ikke dele ut en fredspris der ikke noe er oppnådd, men dersom prinsippene er viktige nok og striden om disse av vital betydning for verdens framtid, kan komiteen heller ikke vente til vi er helt sikre på at prinsippene har seiret på alle fronter. Da blir prisen et nokså forsinket godkjenningsstempel og ikke et redskap for fred i verden.

Deres Majesteter, herr President, Deres Kongelige Høyheter, mine damer og herrer,

Herr president, i både første og andre verdenskrig kom ditt land Europa til unnsetning. Det vil vi aldri glemme. Etter første verdenskrig prøvde Woodrow Wilson å skape en verden basert på internasjonalt samarbeid og demokrati. Suksessen var begrenset. Under og etter andre verdenskrig tok Franklin Roosevelt og Harry Truman initiativet til dannelsen av FN og andre globale institusjoner. Ennå i dag lever deres verk videre. Lærdommen var at nasjonalstatenes makt ikke kunne være ubegrenset. Statene må forplikte seg til internasjonal folkerett og de universelle menneskerettighetene. Utviklingen gikk bort fra utemmet nasjonalisme og i retning av større internasjonalisme.

I dag stiller nok en amerikansk president seg i spissen for en ny internasjonal orden. Han bekrefter at USA må lede sammen med andre. Murer skal rives ned. Som han formulerte det i sin tale i Berlin i juli 2008: "The walls between old allies on either side of the Atlantic cannot stand. The walls between the countries with the most and those with the least cannot stand. The walls between races and tribes; natives and immigrants; Christians and Muslims and Jews cannot stand. These now are the walls we must tear down."

Dette må i sannhet være Nobels "brorskap mellom nasjonene."

Deres Majesteter, herr President, Deres Kongelige Høyheter, mine damer og herrer,

President Obama er en politisk leder som forstår at selv de mektigste er svake når de står alene. Han er en mann som har tro på fellesskapets styrke - det være seg lokalsamfunnet der han startet sin karriere for mange år siden eller det globale samfunnet som han leder i dag. Obama har dristighet til å håpe og pågangsmot til å forvandle dette håpet til virkelighet.

Det er dette som gjør ham så betydningsfull. Ved sin atferd og lederskap krever han at vi alle må "take our share of responsibility for a global response to global challenges".

Vi gratulerer årets prisvinner, president Barack H. Obama, med hva han allerede har oppnådd og ønsker han all mulig suksess i hans fortsatte anstrengelser for en fredeligere verden. Måtte du få den hjelp du fortjener! “

Från DN:s ledare 091211: Referat av Obamas tal:

“.... Han började med att förklara att miljoner män och kvinnor - kända såväl som okända - förtjänat priset bättre, att han ännu åstadkommit lite.

Därefter höll han ett brandtal om fred, om universella mänskliga rättigheter och om att krig både kan vara nödvändiga och moraliskt riktiga.

Obama sa att verklig fred förutsätter tre saker. För det första måste världen hitta ett sätt att hantera de regimer som bryter mot krigets regler. Omvärlden måste agera samfällt när stater som Sudan, Kongo och Burma bryter mot folkrätten. Det måste bli konsekvenser när diplomatin inte fungerar.

För det andra måste vi minnas att fred inte är lika med frånvaro av krig. En rättvis fred förutsätter respekt för mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och fria val.

Och för det tredje påminde Obama om värdet av ekonomisk frihet. Om att utveckling sällan sker utan säkerhet, men att säkerhet också omvänt kan ses som en
följd av utveckling.

HAN AVSLUTADE med uppmaningen att sträva efter den värld som borde vara och sa att vi kan erkänna förtryck men ändå kämpa för rättvisa, att vi kan erkänna krig men ändå sträva efter fred.

Barack Obama lyckades formulera den inneboende konflikten mellan fred och rättmätiga krig, och behovet av en folkrätt som mer handlar om folkets rätt än om staters rätt att utöva våld mot sina medborgare. Kriget i Afghanistan är långt ifrån okomplicerat, men det är inte fredsbegreppet heller. Ett omedelbart tillbakadragande skulle måhända göra världenspacifister glada, men det skulle näppeligen öka freden. **DN 11/12 2009 ”**

DN 091218:

“ Inget nytt nedrustningsavtal. “

“ USA:s president Barack Obama och hans ryske kollega Dmitrij Medvedev misslyckades att nå en överenskommelse om kärnvapennedrustning när de träffades vid klimatmötet i Köpenhamn.

– Vi är ganska nära, sade USA:s president Barack Obama.

– Det återstår några tekniska detaljer, sade Rysslands president Dmitrij Medvedev.

Nästan alla frågor som återstått i förhandlingarna har klarats ut, enligt Medvedev. Men närmare ett avtal som ersätter det nyligen utgångna Startavtalet än så kom inte ländernas förhandlare på fredagen. Först nästa år kan det sys ihop, förklarade Medvedevs utrikesrådgivare Sergej Prichodko.

– Arbetet kommer att fortsätta i januari. Presidenterna har uttryckt sin övertygelse om att processen kommer att avslutas inom överskådlig framtid, sade han i Köpenhamn efter det att båda presidenterna träffats på tu man hand.

Företrädare för USA och Ryssland har under en tid fört intensiva samtal i Genève om att ersätta Start-avtalet från 1991. Det bidrog till stora neddragningar i ländernas kärnvapenarsenaler. Men avtalet, som löpte ut tidigare i december, har ännu inte ersatts med någon ny överenskommelse.

TT-Reuters “

Klimatmöte och välfärdsfördelning.

Här redovisas hur Köpenhemnsmötet utvecklades och hur det slutade inte fullt så bra som man tänkt sig. På slutet finns uppgifter om hur EU tänker fortsätta och om Svenska regeringens klimatpolitik.

DN 091205:

”Nu måste världens ledare leva upp till klimatlöftena”

“ Danmarks minister för klimatkonferensen: En uppgörelse bör innehålla en deadline för ett juridiskt bindande avtal. Ett nytt klimatavtal består av flera utmaningar: bindande löften om reduktioner av växthusgaser, assistans för de utsatta länder som drabbas hårdast och ytterligare finansiering, bland annat för utvecklingsländerna. Vi måste dessutom samarbeta för att hitta ny teknik och nya kunskaper, skriver Connie Hedegaard inför FN:s klimatkonferens som inleds i Köpenhamn på måndag. “

“Connie Hedegaard är nyutnämnd EU-kommissionär för klimat och miljö. Förutom att hon är ansvarig minister för FN:s klimatkonferens har hon sedan 2007 varit Danmarks klimat- och energiminister i regeringen Rasmussen III och miljöminister 2004–2007 i regeringarna Rasmussen I och II. Hon tillhör Konservative folkeparti och satt i Folketinget 1984–1990 och igen efter valet 2005. Innan hon blev minister arbetade hon bland annat som journalist vid Berlingske Tidende och danska radion, DR.”

“ Det finns ögonblick i historien när världen kan välja att gå olika vägar. Klimatkonferensen COP15 i Köpenhamn är ett av dessa avgörande ögonblick: Vi kan välja att gå vägen mot grönt välstånd och en mer hållbar framtid. Eller så kan vi välja en väg mot dödläge och inte göra något alls åt klimatförändringarna, vilket lämnar en enorm räkning för våra barn och barnbarn att betala. Valet är inte särskilt svårt.

Den danska regeringens mål är klart och otvetydigt: vi arbetar för ett ambitiöst, globalt avtal som reducerar utsläppen av växthusgaser och levererar på områden som anpassning, teknologi och finansiering. Dessutom bör Köpenhamnsöverenskommelsen innehålla en deadline för ett juridiskt bindande avtal.

Tiden är avgörande. För varje dag världen väntar växer kostnaderna och de potentiellt katastrofala konsekvenserna av klimatförändringarna. Enligt IEA (International Energy Agency) kostar varje förlorat år av passivitet oss 500 miljarder US-dollar. Vi måste låta påtryckningarna ge resultat och använda nuvarande politiska momentum för att få världens ledare att leva upp till sitt ansvar och agera omgående mot klimatförändringarna.

Deadlinen till Köpenhamn fungerar. En efter en har regeringar världen över levererat före klimatkonferensen i december. Nyligen såg vi konkreta mål från Brasilien och Sydkorea samt ett förbättrat bud från Ryssland.

President Obama har aviserat målen för USA, inte bara för 2020 men kanske ännu viktigare för 2025 och 2030. Utsläpp på 4 procent under 1990 års nivå är kanske inte vad världen har hoppats på, men USA verkar inse att priset för att komma sent är att vägen mot minskningar efter 2020 kommer att bli extra brant, med 18 procent under 1990 års nivåer år 2025 och 32 procent år 2030.

Det är även väldigt uppmuntrande att Kina nu kliver fram internationellt. Vi måste dock mer noggrant analysera vad det nya kinesiska beskedet betyder när det gäller procentuell avvikelse från ett framtidscenario där inget görs.

Allt detta är ett tydligt tecken på att tidsfristen till Köpenhamn fungerar och att världens ledare känner trycket av förväntningarna från medborgare, näringsliv och det övriga samhället. Nu är det dags för dessa ledare att leva upp till löftena och bidra med konkreta resultat i Köpenhamn.

Det var inte Danmark som satte tidsfristen till december 2009. I och med Bali Action Plan, handlingsplanen från 2007, bestämde världen att COP15 i Köpenhamn skulle bli en vändpunkt i kampanjen att leda världen in på en mer hållbar väg. 192 länder skrev då under på detta mandat och nu får vi inte låta denna tidsfrist glida oss ur händerna. Tiden är kommen för att skrida till handling och fullt ut utnyttja den politiska möjlighet som byggts upp fram till i dag. Världens ledare har lovat planetens invånare en lösning. Nu är det dags att leva upp till det ansvaret och ta fram ett ambitiöst och globalt heltäckande klimatavtal i Köpenhamn.

Ett framgångsrikt avtal består i grund och botten av fyra utmaningar som behöver lösas. Avtalet bör inbegripa bindande reduktioner i växthusgaser på medellång och lång sikt för i-länder. Och det måste se till att sätta de stora utvecklingsekonomierna på en renare och grönare väg mot välstånd. Vidare bör det också tillhandahålla assistans för de utsatta länderna – de som drabbas hårdast och drabbas först. Till sist måste avtalet generera ytterligare finansiering på bordet – en del av denna behövs för att stödja anpassningar i utvecklingsländer – och ett avtal måste nås om hur vi kan arbeta tillsammans för att sprida och utveckla ny teknik och nya kunskaper. Detta är de fyra hörnstenarna i Köpenhamn där vi måste nå resultat.

Vi måste lyckas med detta. Inget annat alternativ existerar. Klimatförändringarna måste hanteras nu. Köpenhamn är deadline. Tiden är ute. Låt oss avsluta jobbet.

Connie Hedegaard
minister för FN:s konferens om klimatförändringar i Köpenhamn 2009”

DN 091126:

“ Försurningen gick att hejda. “

“Globalt miljöarbete kan ge resultat. 1967 slog en artikel på DN:s kultursida larm om det sura regn som förstörde mark och vatten, och för jämnt trettio år sedan tecknades den konvention som till sist stoppade utsläppen. “

“En hel värld följer förberedelserna inför klimattoppmötet i Köpenhamn. Klimat- och miljöfrågor är numera självklara punkter på dagordningen när toppolitiker och diplomater konfererar och förhandlar. Och miljöpolitik handlar alltmer om att försöka åstadkomma internationella överenskommelser om begränsningar av utsläpp eller skydd av naturvärden.

Den internationella miljöpolitiken har en bemärkelsedag nu på fredag. För trettio år sedan, den 13 november 1979, undertecknades nämligen en konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar av 33 länder vid en ceremoni i Genève. Det var den första konventionen i sitt slag. De undertecknande länderna åtog sig att begränsa och om möjligt minska luftföroreningar som kunde ge skador utanför det egna landet.

I våra dagar är det närmast självklart att luftföroreningar kan spridas över långa avstånd, men ända fram till slutet av 60-talet uppfattades luftföroreningar som ett lokalt fenomen som främst drabbade storstäder och industriregioner. Det var faktiskt i en artikel på DN:s kultursida den 24 oktober 1967, som uppfattningen att luftföroreningar är ett storskaligt internationellt problem framfördes seriöst för första gången. Författaren, Svante Odén, var en ung forskare vid lantbrukshögskolan i Ultuna. Han visade att nederbörden över stora delar av norra Europa var kraftigt försurad till följd av svavelutsläpp från industrier på kontinenten och i England. Artikeln baserades på långvariga mätningar av luftens kemiska sammansättning vid meteorologiska stationer i Europa. Odén framhöll att stora delar av Sverige hade kalkfattiga marker och att de sjunkande pH-värdena kunde leda till fiskdöd i våra sjöar och långsammare tillväxt av våra skogar.

Det är långt ifrån självklart att nya miljöproblem som upptäcks av forskare även uppmärksammas av tjänstemän och politiker. Det finns otaliga exempel där miljöproblem negligerats under lång tid. Men en rad omständigheter bidrog till att försurningsproblemet tämligen snabbt hamnade på den politiska agendan.

För det första var Svante Odén ovanligt skicklig och energisk i sina uppvaktningar av makthavare, och han fick stöd av andra forskare, bland andra Ingenjörvetenskapsakademiens vd, kemiprofessorn Sven Brohult. För det andra behövde Statens naturvårdsverk som inrättats bara några månader tidigare konkreta arbetsuppgifter, och ambitiösa tjänstemän anammade snabbt försurningsfrågan. För det tredje ville s-regeringen visa handlingskraft inom miljöområdet, som seglat upp som ett nytt viktigt politikområde inte minst inom ungdomsgenerationen.

Ett gyllene tillfälle att behandla försurningen som ett internationellt problem erbjöds i samband med den första FN-konferensen om miljö som anordnades i Stockholm 1972. Sverige presenterade en ambitiös vetenskaplig rapport om försurningens omfattning och effekter vid konferensen. Men reaktionen på rapporten blev en besvikelse. Visserligen stöddes dess slutsatser av de övriga nordiska länderna, men de flesta övriga europeiska länderna såg försurningen som ett i första hand nordiskt problem till följd av de kalkfattiga jordarna i Norden. De hävdade att effekterna i deras egna länder var små och var inte beredda att ålägga sina industrier dyra utsläppsrestriktioner för att ”rädda fiskar” i Norden.

Det blev nu väldigt tydligt att försurningsproblemet var asymmetriskt: en del länder med stora utsläpp var inte så känsliga för försurning, medan andra med betydligt mindre utsläpp var desto känsligare. Hur skulle då de länder som drabbades kunna förmå de länder som orsakade försurningen att vidta åtgärder?

Sverige och Norge blev banerförare för de drabbade länderna. De lyckades inom ramen för OECD få till stånd ett internationellt forskningsprojekt för att kartlägga utsläpp, spridning och nedfall av försurande föroreningar i Västeuropa. Forskare från många länder deltog i projektet, och 1977 redovisades en slutrapport som bekräftade försurningens omfattning. Att det uppstod en samsyn bland forskare i många länder var ett viktigt steg.

Vid samma tid uppstod ett annat möjlighetsfönster för miljödiplomati till följd av supermakternas strävan mot avspänning. 1975 undertecknades det s k säkerhets- och samarbetsavtalet i Helsingfors om samarbete mellan öst och väst inom nedrustning, mänskliga rättigheter samt ekonomi, vetenskap och miljö. Det visade sig dock svårt att gå från ord till handling.

Inte minst Sovjet var angeläget om att åstadkomma samarbete på åtminstone något område, och miljö framstod snart som det minst kontroversiella. Så när den norska miljöministern Gro Harlem Brundtland besökte Moskva år 1978 mötte hon till sin förvåning ett betydande sovjetiskt intresse för försurningsfrågan. Sovjet och Norge beslöt att samarbeta för att försöka åstadkomma en internationell konvention inom ramen för FN:s ekonomiska kommission för Europa, Unece.

Medan Sovjet tryckte på de östeuropeiska länderna bearbetade Norge och Sverige de västeuropeiska länderna inte minst genom att hänvisa till OECD-rapporten. Efter intensiva förhandlingar hamrades en kompromiss fram i form av den ovan nämnda konventionen om långväga luftföroreningar. De undertecknande länderna gjorde dock inga konkreta åtaganden om utsläppsbegränsningar. Däremot kom de överens om gemensam kartläggning av luftföroreningar och om ett regelverk för fortsatta förhandlingar.

Även om konventionen till en början var utan konkretion har den efter hand försetts med en rad så kallade tilläggsprotokoll med handfast innehåll. Ett första genombrott kom 1985 då 21 länder undertecknade ett protokoll om en reduktion av svaveldioxidutsläpp med 30 procent fram till 1993. Det föregicks av att den västtyska regeringen sällade sig till det nordiska antiförsurningslägret i början av 80-talet efter upptäckten av omfattande försurningsskador på tyska skogar.

Några av de verkligt stora utsläppsländerna som Storbritannien, Polen och Tjeckoslovakien vägrade dock att underteckna svaveldioxidprotokollet. Förhandlingarna om begränsningar även av andra föroreningar som kväveoxider och tungmetaller fortsatte dock oförtrutet i Genève, och efter hand har även de motspänstiga länderna fallit till föga och valt att underteckna senare protokoll.

Det var protokoll som fick en annan konstruktion än det första. Utifrån omfattande mätningar och modeller försökte forskare fastställa hur mycket utsläppen behövde reduceras i olika länder för att inga europeiska ekosystem skulle få för höga belastningar. Det skapade samtidigt en större politisk flexibilitet, så att länder som inte ansåg sig ha råd att minska sina utsläpp så mycket kunde få lägre reduktionskrav, åtminstone till en början.

Det är också värt att notera att protokollen inte innehåller några sanktioner. Det enda straff de länder fått som inte uppfyllt sina åtaganden, är att saken uppmärksammats i de årliga rapporterna från konventionens sekretariat i Genève. Trots att protokollen således har varit ganska ”mjuka” har det internationella samarbetet

varit framgångsrikt. Trenderna från 60- och 70-talen har brutits, utsläppen av många luftföroreningar har reducerats väsentligt i Europa och många ekosystem har delvis återhämtat sig.

Det är naturligtvis svårt att avgöra hur mycket av detta som beror på de internationella avtalen. En hel del av utsläppsminskningarna hänger t ex samman med att en betydande del av den tunga industrin i Östeuropa kollapsade efter murens fall. Även den storskaliga övergången till naturgas och satsningar på energieffektivisering har i huvudsak andra motiv än att minska utsläpp. Men det har också skett mycket omfattande investeringar i reningstekniker, från gigantiska rökgasfilter på kolkraftverk till katalysatorer i bilar, som är direkt avsedda att minska utsläpp och som också fått stora effekter.

Det nu 30-åriga samarbetet kring långväga luftföroreningar i Europa ger alltså anledning till optimism. Det visar att det går att åstadkomma framgångsrikt miljösamarbete mellan länder med väldigt olika intressen. Men det förutsätter inte bara engagemang och målmedvetenhet, utan även tålamod och förståelse för skillnader länder emellan.

Arne Kaijser
essa@dn.se “

“ Skribenten

Arne Kaijser är professor i teknikhistoria på KTH i Stockholm. Han är för närvarande engagerad i det internationella forskningsprojektet ”Inventing Europe. Technology and the Making of Europé”, som bl a studerar europeiska ”allmänningar” – exempelvis luften över Europa – och hur de har hanterats.

Källorna

Miljöhistorikern Lars Lundgren skildrar i boken ”Försurningen på dagordningen” (1991) hur försurningsfrågan upptäcks och förs upp på dagordningen i Sverige. Det finns en omfattande forskning om luftföroreningspolitiken i Europa från 70-talet och framåt, bland annat två svenska doktorsavhandlingar: Karin Bäckstrand, ”What Can -Nature Withstand?” (2001) och Martin Letell, ”Governable Air” (2006). På Uneces hemsida finns också en officiell historic, ”Clearing the Air. 25 years of the Convention on Longrange Transboundary Air Pollution”.

Mer

”I jämförelse med de flesta andra internationella avtal för att skydda miljön har konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar haft en positiv och observerbar effekt på miljön i det geografiska område som den täcker … Det är inte möjligt att förstå politiken som ledde fram till konventionen genom att enbart se till miljöpolitiska mål. Den blir bara begriplig om man även inkluderar kalla krigets logik.”

Lars Björkbom, svensk förhandlare om konventionen, i skriften ”Clearing the Air”.”

DN 091010:

"Obama måste göra nytt utspel"

“Om inte Barack Obama kommer med nya pengar till Köpenhamn kan det äventyra hela klimatavtalet. Om det ska bli något, måste USA vara med. Det menar statsminister Fredrik Reinfeldt.

Det är en dämpat optimistisk EUordförande som i dag, torsdag, samlar unionens toppolitiker i Bryssel för en sista genomgång inför klimatmötets slutmangling i Köpenhamn på fredag nästa vecka.

-Förhandlingsläget har förbättrats eftersom snart sagt alla större utsläppsländer nu har presenterat någon form av egen klimatpolitik.

Att både USA:s president och Kinas premiärminister kommer till mötets avslutning innebär också att ledarna för alla stora utsläppsländer är på plats, säger han.

UNDER HÖSTEN har utsläppsbuden duggat tätt. I-länder har kommit med konkreta, men ofta otillräckliga, åtaganden om att minska sina utsläpp av växthusgaser.

De stora u-länderna - som Kina, Indien och Mexiko - har kommit med utfästelser som endast begränsar deras utsläppsökningar.

Fredrik Reinfeldt välkomnar alla dessa bud, men påminner om att Köpenhamnsmötets övergripande mål är att hålla den globala temperaturhöjningen inom två grader.

-Den avgörande frågan är denna: Kommer alla olika åtaganden att leda till att vi gör tvågradersmålet trovärdigt? Om svaret blir ja, då har vi lyckats med något fullständigt historiskt. Om det blir nej, då måste mötet redovisa ytterligare ansträngningar som kan leda oss dit.

ÄVEN OM DE FLESTA KORTEN NU ligger på bordet, förväntar sig Fredrik Reinfeldt åtminstone ett nytt utspel under mötet.

-Om USA inte kommer med ett eget förslag om hur man ska finansiera klimatåtgärder i u-länderna, faller en del av den bärande överenskommelse som är tänkt att komma på plats.

Du och andra politiska ledare medverkar vid klinnatmötets sista dagar. Kan ni göra mer än att välja mellan olika kompromissförslag?

-Den frågan har jag också ställt mig. Vad gör man med hundra stats- och regeringschefer på så kort tid? Man får hoppas att våra närmaste medarbetare har lyckats hitta fram till en avslutande förhandlingsprocess, säger Fredrik Reinfeldt.

Han betonar att det viktigaste med klimatmötet inte är att nå ett beslut med en speciell legal struktur.

-Vi har ju tidigare sett att länder kraftigt avvikit från sina åtaganden enligt Kyotoavtalet, trots att det var både färdigt och ratificerat. Det viktigaste är i stället att ledarna tar varandra i hand, åker hem och får jobbet gjort.

Snart är din tid som EU-ordförande slut. Har du kvar tron på att klimatfrågan kan lösas politiskt?

-Vi lever i en marknadsekonomi som inte sätter ett pris på miljöförstöring och klimatförändringar, som gör det gratis att förstöra jordklotet. Utan politiska beslut kan vi inte göra något åt det problemet, säger Fredrik Reinfeldt.

JAN MALMBORG
jan.malmborg@dn.se 08-7381244

LARS-INGMAR KARLSSON
lars-ingmar.karlsson@dn.se 08-73810 59 “

DN 091209 ekonomi sid 6:

“Obama satsar på småföretagen.“

“Skattesänkningar för småföretag, ökad satsning på infrastruktur och ett slags "grönt rotprogram" ska pressa ner den rekordhöga arbetslösheten USA, enligt det jobbprogram som president Barack Obama presenterade på tisdagen.

Vad programmet kostar är oklart, men det anses politiskt nödvändigt för presidenten att fokusera på ekonomin.

Att Obama skulle komma med en satsning på USA: s krackelerande infrastruktur - vägar, broar och telekommunikationer - var inte oväntat. Mer kreativt är förslaget att skapa nya arbetstillfällen genom att ge ekonomisk uppmuntran till miljövänliga och energibesparande om- och tillbyggnader inom den privata bostadssektorn.

DET STÖRSTA HOPPET om en sysselsättningsökning finns inom småföretagandet, som enligt Obama under de senaste åren har stått för 65 procent av tillväxten av nya arbeten. Obama föreslår att man under ett år avskaffar kapitalvinstskatten på småföretag och dessutom sänks skatten för småföretag som anställer ny personal under 2010.

Obamas jobbtal kom samtidigt som det finns flera små tecken på att recessionen har planat ut. Regeringen fick häromdagen dessutom den glada nyheten att man fick 200 miljarder dollar "över" från räddningsprogrammet för den krisande banksektorn, pengar som nu delvis kan användas i det nya jobbpaketet i form av billiga krediter till småföretag.

DET FINNS PROPAGANDAPOÄNG här:
programmet skapades i slutet av 2008 under George W Bushs sista månader vid makten som en räddningsaktion (bailout) för "Wall Street". Nu kan slantarna i stället gå till att rädda "Main Street" - vanliga amerikanska företag och jobb.

Till en verklig vändning är det ännu långt. Arbetslösheten har visserligen stabiliserats kring 10 procent, men siffrorna för enskilda grupper är mer nedslående: bland ungdomar (16-24 år) är 20 procent utan jobb, och bland svarta ungdomar är 35 procent utan arbete,

Det råder delade meningar om i vilken mån Obamas åtgärder kan förbättra situationen. För Obama och Demokraterna är det politiskt nödvändigt med en ljusning i ekonomin och sysselsättningen om inte det ovissa mellanårsvalet i november 2010 ska gå riktigt illa.

DN:s korrespondent
michael.wlniarski@dn.se “

DN 091205:

“Al Gore: USA borde minska utsläpp ännu mer ”

“Det viktigaste med en ny klimatöverenskommelse i Köpenhamn är inte att nu ställa hårda krav på minskade utsläpp. Viktigare är att resultatet gör det möjligt att snabbt kunna skärpa kraven, kanske bara om några år. Det säger USA:s tidigare vicepresident Al Gore i en DN-intervju.

Al Gore tar Montrealavtalet om att minska utsläppen av de skadliga freonerna som exempel.

– Det hade ganska små minskningar i början. Men bara tre år efter att avtalet börjat gälla blev kraven tuffare. Då gick utsläppskurvan ner mycket brantare, säger Gore.

När DN samtalar med honom en tidig morgon per telefon är den svenska utgåvan av hans bok ”Vårt val” på väg ut. Förutom att den är späckad med olika metoder för hur världen ska minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser är den en hård vidräkning med alla som vill förklara bort och tona ner den globala uppvärmningen. Måltavlan är främst lobbyister som betalas av den amerikanska kol- och oljeindustrin.

En del av lobbyisterna är helt utan skrupler, anser Al Gore.

– De kommer med mycket falsk och missledande information om klimatet. Syftet är att förhindra en allmän enighet om vad som är nödvändigt för att genomföra de kraftfulla åtgärder som samhället behöver vidta, säger han.

Visserligen, bedömer Gore, har amerikanerna i gemen blivit mer övertygade om att det krävs långtgående åtgärder för att sätta stopp för den globala uppvärmningen. Men samtidigt lyssnar många människor på ledare i det republikanska partiet som ser uppvärmningen som en illusion.

– Det är bisarrt när man ser hur istäcket kring nordpolen smälter inför våra ögon och hur allt fler vetenskapliga rapporter visar hur katastrofalt läget blir om vi inte gör något.

Al Gore planerar att åka till Köpenhamn. Han om någon vet hur det kan gå med ett klimatavtal som inte är förankrat bland landets egna politiker. Gore var själv – som vicepresident – på plats när Kyotoavtalet förhandlades fram för tolv år sedan. Ännu har inte USA slutgiltigt skrivit under avtalet och kommer heller aldrig att göra det.

– USA tar det försiktigt därför att man inte vill ha ett upprepande av följderna av Kyotoavtalet, säger han som förklaring till att president Barack Obama inte vill ge världen några löften utöver vad som sagts i den amerikanska kongressen.

Men han har samtidigt stor förståelse för att statsminister Fredrik Reinfeldt och andra politiska ledare vill att Obama ska gå längre än han gjort. Men glöm inte, säger Gore, att många amerikanska senatorer kommer från stater med stort beroende av kol och de pressas av energiindustrins lobbyister.

Själv skulle Gore gärna se att USA tog på sig betydligt större minskningar fram till 2020 än de som nu diskuteras i den amerikanska kongressen.

Möjligen kan det komma nya utspel från USA utöver vad Obama hittills sagt, till exempel om ökat ekonomiskt stöd för att utvecklingsländerna bättre ska kunna anpassa sig till den redan pågående klimatförändringen. Men Gore är också noga med att peka på de gränser inom vilka Obama måste röra sig också när det gäller ekonomiskt stöd.

– Obama måste balansera sin egen önskan om ett mer generöst stöd mot den politiska verkligheten att han inte kan övertyga kongressen att gå så långt som många av oss skulle vilja, säger Gore.

Snart vet han antagligen hur långt Obama tänker gå. De två har redan planerat ett möte innan Obama reser till Köpenhamn.

Al Gore är optimistisk inför klimatförhandlingarna i Köpenhamn, inte minst därför att det nu finns en beredvillighet bland många amerikanska politiker att åstadkomma verkliga förändringar för att få ner utsläppen av växthusgaser.

– Jag vet inte hur lång tid det kan ta att nå en ny överenskommelse. Förväntningarna är ju att amerikanska senaten ska kunna godkänna en lagstiftning under de tre fyra första månaderna nästa år, säger han och räknar sedan framåt för att se när ett nytt internationellt klimatavtal skulle kunna slutas.

– Besluten i kongressen skulle göra det möjligt att fullfölja en överenskommelse i juni nästa år. Om det inte lyckas tror många att det ska vara möjligt att göra det i december nästa år i Mexico City, bedömer han.

Då skulle alltså det första steg kunna tas som, enligt Al Gore, förhoppningsvis ska leda till de helt nödvändiga och långtgående utsläppsminskningar som krävs för att få stopp på den globala uppvärmningen.

Lars-Ingmar Karlsson
lars-ingmar.karlsson@dn.se “

DN 091207:

“ 56 tidningar publicerar gemensam ledare för klimatet. “

“56 tidningar i 45 länder publicerar i dag en gemensam ledare som sätter press på delegaterna vid klimatmötet i Köpenhamn. ”Vi gör det här för att mänskligheten står inför en djup kris” skriver bland annat engelska Guardian.

Artikeln publicerades på måndagen i ett 50-tal tidningar runt om i världen – på 20 språk inklusive kinesiska, arabiska, grekiska och norska. Texten har skrivits av journalister vid tidningen Guardian efter samråd med redaktörer från mer än 20 av de inblandade tidningarna.

Flera av världens största tidningar såsom de kinesiska Economic Observer och Southern Metropolitan, Indiens näst största engelska tidning The Hindu, franska Le Monde och ryska Novaya Gazeta publicerar ledaren. De flesta på förstasidan.

Andemeningen av den mångfaldigt publicerade artikeln är att delegaterna vid klimatmötet har två veckor på sig att ”försegla historiens dom på denna generation."

”Om vi inte samverkar för att vidta kraftfulla åtgärder kommer klimatförändringarna att ödelägga vår planet, och med den vårt välstånd och vår säkerhet.”

Tidningarna nämner kontroversen kring de hackade mejl som läckt ut från klimatforskningsinstitutionen CRU, Climate Research Unit, men menar att dessa inte räcker för att motbevisa den stora mängd fakta som visar att den ökade uppvärmningen är människans verk.

"11 av de senaste 14 åren har varit de varmaste någonsin, det arktiska istäcket smälter och förra årets inflammerade olje-och livsmedels-

priser ger en försmak av kaoset vi har att vänta i framtiden" skriver tidningarna.

De menar att frågeställningen inte längre är *om* vi människor är skyldiga till uppvärmningen eller inte - utan hur lite tid vi människor har kvar för att lyckas begränsa den skada vi orsakat.

”Klimatförändringarna har orsakats under århundraden, har konsekvenser som kommer att bestå för all framtid och våra möjligheter att tämja dem kommer att fastställas under de närmaste 14 dagarna. Vi uppmanar representanter från de 192 länder som samlats i Köpenhamn att inte tveka, inte hamna i tvister, inte skylla på varandra utan att istället ta tillfället i akt efter detta stora moderna misslyckande i politiken. Detta bör inte vara en kamp mellan den rika världen och den fattiga världen, eller mellan öst och väst. Klimatförändringarna påverkar alla, och måste lösas av alla.”

Tidningarna menar att om 56 tidningar med olika nationella och politiska perspektiv kunnat enas bakom en och samma ledare så borde klimatdelegaterna i Köpenhamn kunna göra detsamma.

Läs ledaren (på engelska) här.

Sofia Lundgren
sofia.lundgren@dn.se

FÖLJANDE TIDNINGAR PUBLICERAR LEDAREN

Asien: 16 tidningar från 13 länder/regioner
Economic Observer, Kina
Southern Metropolitan, Kina
CommonWealth Magazine, Taiwan
Joongang Ilbo, Sydkorea
Tuoitre, Vietnam
Brunei Times, Brunei
Jakarta Globe, Indonesien
Cambodia Daily, Kambodja
The Hindu, Indien
The Daily Star, Bangladesh
The News, Pakistan
Daily Times, Pakistan
Gulf News, Dubai
An Nahar, Libanon
Gulf Times, Qatar
Maariv, Israel

Europa – 20 tidningar från 17 länder
Süddeutsche Zeitung, Tyskland
Gazeta Wyborcza, Polen
Der Standard, Österrike
Delo, Slovenien
Vecer, Slovenien
Dagbladet Information, Danmark
Politiken, Danmark
Dagbladet, Norge
The Guardian, England
Le Monde, Frankrike
Libération, Frankrike
La Reppublica, Italien
El Pais, Spanien
De Volkskrant, Nederländerna
Kathimerini, Grekland
Publico, Portugal
Hurriyet, Turkiet

Novaya Gazeta, Ryssland
Irish Times, Irland
Le Temps, Schweiz

Afrika - 11 tidningar från 8 länder
The Star, Kenya
Daily Monitor, Uganda
The New Vision, Uganda
Zimbabwe Independent, Zimbabwe
The New Times, Rwanda
The Citizen, Tanzania
Al Shorouk, Egypten
Botswana Guardian, Botswana
Mail & Guardian, Sydafrika
Business Day, Sydafrika
Cape Argus, Sydafrika

Nord- och Centralamerika - sex tidningar från fem länder
Toronto Star, Kanada
Miami Herald, USA
El Nuevo Herald, USA
Jamaica Observer, Jamaica
La Brujula Semanal, Nicaragua
El Universal, Mexico

Sydamerika – tre tidningar från två länder
Zero Hora, Brasilien
Diario Catarinense, Brasilien
Diaro Clarin, Argentina

DN 091207:

“ ... svenskar tycker avtal är viktigt. “

“Svenskarna tar jordens uppvärmning på allvar. Enligt en färsk undersökning som Demoskop låtit göra anser åtta av tio att klimatförändringarna utgör ett stort hot mot världen. ... det är mycket viktigt att ett bindande avtal signeras i Köpenhamn.

“ **Hösten 2006 rådde** klimatfeber. Al Gores film ”En obekväm sanning” visades på biografer världen över och Sternrapporten konstaterade att det skulle kosta mer att låta den globala temperaturhöjningen fortgå än att sätta in motåtgärder. Det var också nu politikerna vaknade.

Genomslaget till trots var det inte förrän långt senare frågan fick fullt fäste hos svenska folket.

- Det är först under det senaste året problemet kommer upp bland de viktigaste i samtliga undersökningar, säger Per Nilsson, analytiker vid Demoskop till DN.se.

Enligt mätningen anser i dag 80 procent av svenskarna att det är utsläpp av växthusgaser som orsakar klimatförändringarna och därmed utgör ett stort hot mot världen.

Siffrorna ligger i linje med tidigare undersökningar:

- De överensstämmer med våra mätningar. Frågan om klimatförändringar brukar komma på tredje plats då vi frågar om inom vilka områden det är viktigt att sätta in åtgärder. Brister inom vård och omsorg samt brottslighet ligger i topp, säger Lars Westermark, chef vid klimatenheten på Naturvårdsverket.

I andra länder har debatten varit en annan, vilket också påverkar opinionen. I USA anser bara 56 procent av befolkningen att klimat-

förändringarna utgör ett stort hot mot världen. I Storbritannien och Tyskland är siffrorna desamma: 56 respektive 55 procent. Något överraskande placerar sig Spanien och Frankrike högre än Sverige med resultat på 86 respektive 84 procent.

- Svenskar har alltid varit ett miljömedvetet folk. Dessutom tar vi gärna en fråga i taget. När den sätter sig bildas snabbt en kraftig majoritet som omfamnar den, vilket nu hänt med klimatfrågan, säger Per Nilsson.

Enligt honom har klimatfrågan gått från att vara tillbakablickande – ”vi har gjort fel” – till att bli av mer optimistisk karaktär, med en tro på att ”vi kan lösa det här”.

- Nio av tio tror att ny teknik kan vara en åtgärd för att komma till rätta med problemen. Och fler (42 procent, reds anm) anser att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att hantera klimatförändringarna än de som anser att den är ett hot mot klimatet (32 procent, reds anm).

Lars Westermark:

- Det bygger på vilka värderingar man har, det går att argumentera för båda sidor. Om vi fortsätter som i dag, med ökad konsumtion av varor, får vi en negativ effekt. Men man behöver inte se till utsläppsnivå per konsumerad krona; vi kan också konsumera tjänster som inte ger några utsläpp.

Liksom många andra undersökningar visar Demoskops mätning att kvinnor tenderar att oroa sig mer över klimatet än män. 87 procent anser att klimatförändringarna utgör ett ”mycket stort” eller ett ”ganska stort” hot mot världen, att jämföra med 74 procent av männen.

- Kvinnor är också mer benägna till uppoffringar, som att äta mindre kött eller köra mindre bil. Det här slår igenom även på utbildningsnivå. Högutbildade brukar vara mer villiga att vidta åtgärder, de har också större kunskap, säger Lars Westermark.

Även politiskt finns skillnader, enligt undersökningen tar de som röstar på oppositionen hotet på större allvar än borgerliga väljare. Siffrorna visar att 85 respektive 74 procent anser att klimatförändringarna utgör ett mycket eller ganska stort hot. Däremot noterades inga skillnader i Stockholm jämfört med övriga Sverige.

Hur ställer sig då svenska folket till klimatmötet i Köpenhamn?

En majoritet, 65 procent, anser att det är mycket viktigt med ett bindande klimatavtal. Lars Westermark menar att svenskarna begär av sina politiker att det ska hända något.

- Våra mätningar visar att man tycker att det är viktigt att vi sätter in åtgärder. Ett eventuellt avtal skulle vara ett led i det.

Nära sju av tio, 65 procent, tror att det blir svårare att hantera klimatförändringarna utan en överenskommelse. En syn som delas av befolkningen i Spanien, Italien, Frankrike och Tyskland – endast i USA är det en majoritet som anser att ett avtal inte har någon större betydelse.

Undersökningen genomfördes av Demoskop på uppdrag av Europaparlamentets partigrupp ALDE (Alliance of Liberals and Democrats for Europe), initierad av svenska Centerpartiet. Totalt genomfördes 1.082 intervjuer under perioden 25-30 november 2009.

Jenny Stiernstedt
jenny.stiernstedt@dn.se “

DN 091209:

“ Varning för splittring. “

“EU försöker hålla klimatfanan högt i Köpenhamn, men under ytan finns stora motsättningar. Unionen måste hålla ihop och visa fortsatt ledarskap.

“**Klimatpolitiken** leder till politiska spänningar i EU. Det har länge varit påtagligt och blev åter tydligt under det internationella klimatmötets allra första dag. En grupp EU-länder med Storbritannien i spetsen anser att det är dags för EU att skärpa unionens interna krav. Andra medlemsländer – anförda av Polen – hävdar att det inte finns något mandat för EU:s ordförande att höja insatsen i Köpenhamn.

Motsättningarna handlar både om strategi och politiskt innehåll. Hur långt ska EU gå i förhandlingarna med omvärlden – och vem ska betala det unionen åtar sig att göra?

Ingen av frågorna har hittills fått ett tillräckligt tydligt svar. Unionens förhandlingsmandat klubbades under toppmötet i slutet av oktober och innehåller flera otydliga skrivningar.

När miljöminister Andreas Carlgren och statsminister Fredrik Reinfeldt sätter sig vid förhandlingsbordet för att tala för unionens tjugosju länder gäller det därför att hålla tungan rätt i mun.

I slutsatserna från oktober heter det att EU tänker skärpa sina egna utsläppskrav, förutsatt att andra utvecklade länder åtar sig ”jämförbara utsläppsminskningar”. EU kan tänka sig att skärpa kravet från 20 till 30 procent fram till 2020 om andra följer efter och om ” utvecklingsländerna bidrar i rimlig utsträckning”.

Storbritannien, Nederländerna och Danmark anser att det är dags för EU att vässa kraven redan nu.

USA har visserligen inte presenterat ett särskilt långtgående bud, men president Obama har ändrat sina resplaner och tänker infinna sig i Köpenhamn under slutförhandlingarna. Det tolkas som ett tecken på att han har mer att ge, trots att presidenten saknar ett förhandlingsmandat från den amerikanska kongressen.

Indien, Kina och Indonesien har också förklarat sig beredda att minska sina utsläpp, även om dessa länders bud är svårtolkade och enbart innebär en neddragning i jämförelse med om ingenting alls görs. Men omvärlden har svarat och EU bör höja insatsen i Köpenhamn, hävdar den här gruppen av EU-länder.

Mot detta resonemang vänder sig flera stater i östra EU. Polens Europaminister har till exempel förklarat att EU varken kan eller bör gå med på ytterligare utsläppsminskningar i Köpenhamn. Om EU ska gå från 20 till 30 procent måste beslutet fattas av unionens stats- och regeringschefer, anser han.

En annan känslig fråga är hur stort finansiellt stöd EU ska ge till utvecklingsländerna, och hur betalningen ska fördelas. Under toppmötet i oktober lyckades Sverige inte få de tjugosju stats- och regeringscheferna att komma överens. I slutsatserna heter det enbart att EU ska bidra med ”sin skäliga andel”.

Det vore förödande om ouppklarade motsättningar mellan EU-länderna förgiftar förhandlingarna i Köpenhamn. Som EU:s ordförande bör Sverige därför sträva efter att att hålla hårt på det som redan beslutats, skjuta ouppklarade interna problem på framtiden och hålla ihop unionen.

Att redan nu gå från 20 till 30 procent verkar väl tidigt, men slutsatserna från oktober kan inte tolkas på annat sätt än att det är ett förhandlingskort som EU:s ordförande kan och bör använda. Att Storbritannien, Danmark och Nederländerna påminner om det är bara bra, även om Sverige som EU:s ordförande måste hålla emot.

Och den ouppklarade tvisten om fördelningen av EU:s bidrag till utvecklingsländerna bör antingen skjutas på framtiden eller lösas genom att unionens rikare länder går med på att betala mer. Att hålla ihop EU har ett pris som är värt att betala. **DN 9/12 2009 “**

DN 091009:

“ Ökad spekulation i utsläppsrätter.

Handeln med utsläppsrätter har ökat kraftigt de senaste veckorna. Dagligen omsätts nu utsläppsrätter motsvarande upp till 10 miljoner ton koldioxid. Priset är starkt relaterat till Köpenhamsmötets resultat.

Blir det slutliga avtalet tufft för industrin, stiger priset och du gör en bra affär. Blir det en urvattnad kompromiss riskerar du i stället att förlora pengar.

Handeln med utsläppsrätter har varit en relativt begränsad marknad. Men handeln ökar. Hittills har i princip bara företag kunnat köpa och sälja utsläppsrätter. Begränsningen har bland annat handlat om att man måste köpa minst 1000 ton åt gången.

Men nu kan man på Londonbörsen som privatperson även köpa mindre partier. En av de första skandinaviska banker som sedan i måndags också säljer till privatpersoner är danska Saxo bank. Just nu kostar en utsläppsrätt cirka 14 euro. Minsta antal rätter är 25 stycken. För tre år sedan kostade utsläppsrätterna runt 30 euro per ton.

- Nu är det mycket vänta och se. Priset blir väldigt beroende av vilka beslut som kommer på konferensen, säger Ole S Hansen som arbetar med råvaruhandel på Saxo.

MEDAN EU INFÖRDE systemet med utsläppsrätter för att få näringslivet att minska sina utsläpp ser Saxo rent ekonomiskt på frågan. Kunderna har efterfrågat produkten och de hoppas kunna göra en bra affär.

I och med att utsläppsrätterna som tilldelades har varit gratis, plus att tilldelningen var så generös att många företag inte kunde göra av med dem, har företag kunnat sälja sina utsläppsrätter med god vinst. Under till exempel 2008 lyckades bara tre av sexton branscher i Sve- rige nå utsläppstaket. Detta har gjort att priserna sjunkit kraftigt. Men det nya utsläppsavtalet är inte lika generöst. Om drygt tre år ska ungefär hälften av utsläppsrätterna auktioneras ut.

Knut Kainz Rognerud
knut.kainz@dn.se 08-738 17 34 “

“ Enormt bedrägeri med utsläppsrätter.

Enligt europeiska polissamarbetet Europol har enorma bedrägerier med utsläppsrätter förekommit i EU. Förlusterna för skattebetalarna uppskattas till motsvarande drygt 52 miljarder kronor.

De första tecknen på oegentligheter syntes i slutet av fjolåret. Då började en onormal ökning i handeln med utsläppsrätter i EU synas i flera länder. 1 maj toppade handeln innan Frankrike, Nederländerna, Storbritannien och Spanien ändrade sina beskattningsregler. Följden blev att handeln minskade med upp till 90 procent. **TT** ”

DN 091210:

“ U-länder splittras på klimatmötet. “

“Stora sprickor syns i klimatmötet i Köpenhamn, sedan tidigare enade länder börjat bråka. Samtidigt meddelar många världsledare att de kommer till slutförhandlingarna. Senast i raden är Rysslands president Dmitrij Medvedev.

Öppet gräl utbröt efter tre dagars förhandlingar inom den tidigare enade u-landsgruppen, när den lilla önationen Tuvalu i Stilla havet gick till angrepp mot bland annat Kina, Indien och Brasilien.

Tuvalu fick stöd av flera länder som hör till de fattigaste och mest sårbara vid kommande klimatförändringar.

Tuvalus förslag var ett tillägg till det nuvarande Kyotoprotokollet som skulle innebära att snabbt växande jättar bland u-länderna skulle tvingas minska sina växthusgasutsläpp från och med 2013.

De fattiga länderna anser att den nuvarande utsläppsnivån är ohållbar och riskerar att utsätta dem för stora risker i en snar framtid.

Förslaget blockerades omedelbart av bland annat Kina, Saudiarabien och Indien.

Utspelet, som visade sprickan mellan rika och fattiga u-länder, fick Kinas premiärminister Wen Jiabao att reagera. På torsdagen ringde han till Indiens premiärminister Manmohan Singh och den brasilianske presidenten Lula da Silva för att reparera skadan.

"De tre ledarna uttryckte alla en vilja att förbättra koordinationen och samarbetet rörande klimatförändringarna", uppgav Kinas statliga nyhetsbyrå.

De hårda förhandlingarna intensifierades samtidigt inför den kommande slutrundan, när världens ledare anländer till Köpenhamn för de avgörande beslutet. Frankrikes president Nicolas Sarkozy sade att han vill se ett europeiskt mål på 30 procents utsläppsminskning av växthusgaser "så snart som möjligt".

Rysslands president Medvedev meddelade samtidigt att han anländer 17 december. Tidigare har USA:s president Barack Obama sagt att han kommer till konferensen den följande och sista dagen av förhandlingar.

På torsdagen kom ett oväntat utspel från näringslivet. Finansmannen George Soros erbjöd en fond på 100 miljarder dollar för att hjälpa fattiga länder att minska utsläppen.

– Fonden på 100 miljarder dollar kan vara skillnaden mellan att konferensen blir ett fiasko eller en succé, sade Soros.

FN har beräknat att tre fjärdedelar av de ekonomiska insatserna för att bekämpa klimathotet måste komma från näringslivet. Men representanter från den privata sektorn har varit tveksamma till mötet.

TT-AFP “

DN 091211:

“ Den ojämna byteshandeln. “

“ Det sägs att Europas ekonomi blivit mindre materiell. Tvärtom förbrukar vi mer råvaror än någonsin, men alltmer hämtas från u-länderna, som får sin natur skövlad. Andreas Malm om världens ekologiskt ojämna utbyte. “

“Låt oss anta att ett land har specialiserat sig på kaffe. Ett annat land har utvecklat en särskild talang för att tillverka bilar. Låt oss anta att de båda länderna endast handlar med varandra: billandet importerar kaffe för tio miljoner dollar, som kaffelandet använder för att köpa bilar till samma värde. Vackrare kan det inte bli. De båda länderna gör vad de är bäst på, möter varandra på världsmarknaden av egen fri vilja, drar nytta av sina respektive förmågor. Utbytet är jämnt, symmetriskt, perfekt som i ett geometriskt mönster.

Låt oss vidare anta att tiden går. Kaffelandet utvecklar sin ekonomi, börjar odla bomull, bryta nickel, utvinna olja. Billandet, å andra sidan, går vidare till produktionen av mjukvara, mobiltelefonisystem och IT-tjänster. Fortfarande handlar de endast med varandra, men nu till ett värde av hundra miljoner dollar. Mönstret är inte längre bara symmetriskt: det pekar framåt. Utvecklingen är i rullning, kaffelandet skeppar i väg alltmer bomull, nickel och olja i utbyte mot framtidens varor och tjänster, billandet rör sig bort från den materiella ekonomin och in i informationsåldern och penningbeloppen tickar uppåt, uppåt som en mätare på det gemensamma framsteget.

Så ser det ut på ytan. Därunder, om man lyfter på den handelsbalans som förefaller jämn i penningtermer, framträder ett annat slags flöde. En osynlig hand skär upp vävnad från det ena landets natur. Oläkliga sår rivs upp där.

Vävnaderna transplanteras till det andra landet i upprepade operationer, i ständigt allt större skala.

Under 1960- och 70-talen blev teorin om det ojämna utbytet fashionabel hos tredje världens befrielserörelser och deras intellektuella supportergrupper i väst. Även efter de formella kolonialväldenas upplösning hölls u-länderna fjättrade, nu genom världsmarknadens dolda fotbojor: de fortsatte producera råvaror. Priserna sjönk. För att upprätthålla sin handelsbalans måste u-länderna exportera allt större volymer, offra mer arbetstid, slita ännu hårdare på kaffeplantagen för att komma över samma mängd bilar – relativt allt dyrare – i en våldsamt nedåtgående spiral. Svett från underbetalt mänskligt arbete exporterades norrut, indränkt i billigare råvaror, som föda till i-ländernas överflöd.

Sedan dess har teorin om det ojämna utbytet fallit i glömska. Vågen av befrielserörelser vändes, och därmed falnade också intresset i akademin (i dag rör sig läran som en vålnad över de nordiska bokdiskarna: den våldsamma, danska Blekingegadeligan var den supportergrupp som drev den till sin yttersta spets). Men på senare år har idéerna fått ett andra liv, nu i grönt. Det talas om ekologiskt ojämnt utbyte, i en forskning som på kort tid slitit penningens slöjor från världshandeln och gett oss en kunskap som ställer de globala relationerna i ny dager.

Grundtanken är enkel: ett samhälle är som vilken kropp som helst. Det behöver resurser, näring och energi för att det ska förbli vid liv. Vissa samhällen har nu utvecklat en ytterligt komplex ämnesomsättning, med stora anspråk på ett obrutet inflöde av resurser. Sådana samhällen kan inte tillgodose sina behov av material och energi inom

de egna gränserna, utan måste fylla dem utifrån, ur de krukor och fat som hålls fram på världsmarknaden. Hur är det möjligt? Genom att priserna på naturresurser är så låga att det glupska samhället utan problem kan mätta sig och fortsätta svälla. I utbyte säljer det sina avancerade produkter, som betingar ett jämförelsevis högt pris – även om de har krävt nickel och olja i fabrikerna, kaffe och bomull på kontoren, som förslösats och förspillts under produktionens gång. Billigt på världsmarknaden: det som tas från naturen. Dyrt: det som spottas tillbaka.

Avancerade ekonomier är endast möjliga genom ett sådant omvänt förhållande mellan biofysiskt och monetärt värde. Resultatet av att deras metabolism vidmakthålls och expanderar är, följaktligen, en ständig åderlåtning av naturen i systemets periferi. Det som framstår som ett jämnt och symmetriskt utbyte i pengar räknat – som mellan vårt kaffeland och vårt billand – visar sig vara materiellt asymmetriskt: ekologiskt ojämnt. Under den frivilliga transaktionens fernissa avtecknar sig en exploatering.

Det är sedan länge väl känt att priserna på råvaror – i full överensstämmelse med den klassiska teorin om ojämnt utbyte – har sjunkit som stenar under de senaste hundra åren, i synnerhet sedan den nyliberala ordningens genombrott på 1980-talet. Men volymerna stiger. För 16 av 18 nyligen studerade exportråvaror – som kol, järn, aluminium – sjönk priserna under 1900-talets sista decennier, men för 14 av dem växte volymerna, exempelvis med 660 procent i fallet aluminium. Det är logiskt, enligt marknadens spelregler: om priserna på råvaror faller måste exportörerna framställa mer av samma vara för att balansera sitt utbyte. Det är ekologiskt katastrofalt: mer natur måste brytas, huggas, skördas, i en spiral som borrar sig fram genom ekosystemen.

Officiell statistik över handelsbalanser befattar sig med penningbelopp, men forskares uppgift är att gå längre in i mörkret; en lykta är ”fysiska handelsbalanser”. Man mäter helt enkelt vikten av de produkter som importeras och exporteras. Det visar sig då att EU har ett väldigt underskott. År 2000 importerade EU (då 15 länder) fyra gånger mer än vad som exporterades, och underskottet befann sig i stadig tillväxt. Den monetära handelsbalansen var däremot förträffligt jämn, ty EU kunde sälja sina exportvaror dyrt. Med tanke på att EU:s ekonomier under ett tidigare historiskt stadium var självförsörjande på kol, men i dag är storimportörer av fossil energi, framstår de rent av som mer exploaterande – mer koloniala – än någonsin.

En fallstudie över Colombia visar andra sidan av myntet. I slutet av 1970-talet gick kaffeodlare ihop i en kartell liknande Opec, pressade upp världsmarknadspriserna och byggde ut sina industrier, som ett led i den sista offensiven för en rättvis ekonomisk världsordning. Kaffelandet Colombias export steg i monetärt värde, och de fysiska volymer som lämnade landet krympte i samma mån. Sedan slog reaktionen till: skuldfällan, strukturanpassningsprogrammen, satsningarna på export av olja, kol och nickel. Alltsedan 1980-talets början dräneras landet på oavlåtligt växande mängder natur.

Ju mer som fraktas bort, desto mindre blir kvar för hemlandets befolkning. Ny forskning för året visar på en järnhård lag: ett u-land med omfattande export till ett i-land har låg egen resurskonsumtion. Höginkomstländernas ekologiska fotavtryck har växt de senaste 30 åren, i takt med globaliseringen, och låginkomstländernas har krympt lika konsekvent. Rika länder tar jordens biokapacitet ur munnen på fattiga.

På marken tar det formen av nedhuggna skogar, förgiftade vattenkällor, spridda tungmetaller, utspilld olja, nedsmutsad luft och reserver

som tömts för alltid. Sådana biofysiska sår från resursutvinning låter sig sällan läkas. Men de avspeglas inte fullt ut ens i den fysiska handelsstatistiken: de volymer som korsar en nationsgräns har lämnat sina smutsigaste spår bakom sig. Den regnskog som kalhuggits eller den luft som förorenats vid produktionen, transporten, raffineringen av råvarorna syns inte i deras vikt.

Forskarna arbetar på att ta fram nya, mer finkalibrerade måttstockar, men har redan nu spräckt några av västvärldens mest omhuldade myter. Som att våra ekonomier blir mindre materiella. Vi påstås ha gått in i informationsåldern, i tjänstesamhällen, i en tid då virtuella flöden bär oss tyngdlöst genom livet. I själva verket är det tvärtom. Mer kaffe, mer bomull, mer nickel och olja utvinns än någonsin förr, forslas till centrum och göder det välstånd som förefaller ideellt. Konsumenter i centrum ser bara inte den materiella basen för sitt liv, den befinner sig tusentals sjömil bort.

Omvänt betyder det att länder med stor resursförbrukning har få lokala miljöproblem. Luften på en gata i Lund kan vara ljuvligt ren, inget avfall samlas på hög, parkerna är idealiskt skötta. Men staden vilar, liksom centrum i stort, på ett inflöde av resurser. Ordningen i centrum beror kort sagt på kaoset i periferins sociala och ekologiska system.

Andreas Malm
essa@dn.se “

“ SKRIBENTEN

Andreas Malm är doktorand i humanekologi och knuten till Lucid, ett nystartat forskningscenter för hållbarhets-vetenskap, vid Lunds universitet. Hans senaste bok, ”Hatet mot muslimer” (Atlas, 2009), belönades nyligen med Natur & Kulturs Johan Hansson-pris.

KÄLLORNA

Frontlinjen för forskningen om ekologiskt ojämnt utbyte dras upp i ett specialnummer (3–4/09) av tidskriften International Journal of Comparative Sociology.

I **”A Climate of Injustice – Global Inequality, North-South Politics, and Climate Policy”** (MIT Press, 2007) integrerar J Timmons Roberts och Bradley C Parks teorin i en skarp analys av den låsning mellan rika och fattiga länder som lamslår klimatförhandlingarna. Nödvändig läsning under Köpenhamn – och efter.

MER

En svensk forskare står nu – en smula ovanligt – i centrum för en veritabel samhällsvetenskaplig revolution: Alf Hornborg, professor i humanekologi vid Lunds universitet.

Hans teori om ekologiskt ojämnt utbyte formulerades i ”The Power of the Machine – Global Inequalities of Economy, Technology, and the Environment” (Alta Mira, 2001); en senare antologi med bidrag från några av världens främsta forskare på området är ”Rethinking Environmental History – World-System History and Global Environmental Change” (Alta Mira, 2007). “

DN 091211:

“ Global skatt på koldioxid det mest effektiva för miljön. “

“En global skatt på koldioxid skulle vara den mest effektiva lösningen på världens klimatproblem. Men från FN:s klimatmöte är inget sådant att räkna med. Avgörande blir vad de största utsläppsländerna - USA och Kina - kan komma överens om. “

“NOTAN FRÅN KÖPENHAMNSMÖTET, som pågår under ännu en vecka, kan än så länge inte beräknas. Åtskilligt kommer att avgöras under de avslutande dagarna, inte minst i mötet mellan president Barack Obama och premiärminister Wen Jiabao. De har ett gemensamt intresse att visa på framsteg som kan föra processen mot ett nytt klimatavtal framåt.

Mycket hänger på vad USA, EU-länderna och andra delar av den rika delen av världen är beredda att bidra med. Men tillväxtländer som Kina, Indien och Brasilien kan inte räkna med att slippa eget ansvar. Utan deras aktiva medverkan, också ekonomiskt, går det inte att hitta lösningar som fungerar globalt.

Klimatfrågan handlar om bistånd, men också om mycket mer. I Kina, som nu släpper ut mest koldioxid i världen, finns en växande oro för den globala uppvärmningen och dess konsekvenser. Men för att möta problemen behöver man tekniska lösningar som inte kostar för mycket, alltså nyskapande innovationer.

BRISTEN PÅ EFFEKTIVITET när det gäller användningen av energi och råvaror är kännetecknande för Kina och andra tillväxtländer. Ofta är det en god affär att vara snålare, men hittills saknas förmågan. Lösningar kan komma från forskning och utveckling som bedrivs i mer avancerade länder, om resultaten sedan görs allmänt tillgängliga.

Många åtgärder för att minska utsläppen av koldioxid skulle redan i dag vara lönsamma. Företag och hushåll överallt i världen tjänar på att använda resurser sparsammare, om det inte krävs investeringar som kostar för mycket. Det internationella konsultföretaget McKinsey har gjort en beräkning, som DN kunde berätta om i början av året, av vad olika åtgärder skulle betyda ekonomiskt.

En hel del av dem. som tillsammans skulle ge en minskning av koldioxidutsläppen med cirka 10 miljarder ton, är lönsamma redan i dag. Runt en fjärdedel av de nuvarande globala utsläppen skulle därmed utan vidare kunna försvinna. Att det ändå tar sin tid beror på trögheter, däribland brist på kunskap och initiativ.

ANDRA ÅTGÄRDER ÄR än så länge mer kostsamma, men skulle kunna löna sig genom att nya lösningar kommer fram. Stöd till innovationer är därför väl använda skattepengar, i kombination med skatt på koldioxid och tak för tillåtna utsläpp. Mycket av det viktiga som redan görs i åtskilliga länder, däribland Sverige, kan få ytterligare skjuts genom Köpenhamnsmötet.

Det betyder att ytterligare åtgärder, både när det gäller olika energisatsningar och bättre skötsel av skog och mark, snart kan bli lönsamma. Däremot krävs det betydligt mer för att avskiljning och lagring av koldioxid ska löna sig. I så fall fordras ytterligare tekniska landvinningar, i kombination med höjd skatt på utsläpp.

Möjlighet finns ändå att kraftigt reducera de samlade utsläppen, enligt McKinsey med upp till 40 miljarder ton. Kostnaderna behöver inte bli oöverstigliga, förutsatt att de tas ut på ett rationellt sätt. Enligt den uppmärksammade Sternrapporten skulle det räcka med att satsa

motsvarande en procent av BNP per år, även om det finns andra bud som ligger betydligt högre.

En global skatt på koldioxid skulle vara det mest effektiva. Uppslutning kring en sådan lösning är inte att räkna med, eftersom olika länders intressen drar åt alltför skilda håll. Samtidigt är det uppenbart att nationella beslut inte räcker, även om EU-länderna tillsammans kan gå steget före.

MEN STORA SKILLNADER i klimatkrav mellan olika delar av världen fungerar inte, eftersom konkurrensen snedvrids och företag med stora utsläpp kan flytta sin produktion. I förlängningen uppstår en risk för handelskrig, samtidigt som den globala uppvärmningen inte kan hejdas.

Därför är det viktigt med ett nytt internationellt klimatavtal efter Kyotoavtalet. Men i praktiken avgörs frågan av vad de två främsta utsläppsländerna, USA och Kina, kan komma överens om. I den globala ekonomin är det alltmer dessa G 2- länder som styr, i bästa fall till resultat som övriga världen kan godta.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se 08-73814 04

DN 091211:

“ EU föreslår Tobin-skatt. “

“EU-ledarna vill driva på för att införa en avgift på globala finanstransaktioner, en så kallad Tobinskatt, enligt ett utkast som Reuters tagit del av. Det är i så fall andra gången gillt för EU. Efter den förra ekonomiska krisen blev det bara en intern utredning.

En svensk regeringskälla bekräftar för TT att uppmaningen till Internationella valutafonden, IMF, att utreda ”en global finansiell transaktionsskatt” finns med i EU-toppmötets slutsatser.

– Men i substans är detta inget nytt. IMF har redan tidigare fått i uppdrag av G 20 att titta på denna möjlighet, säger källan.

I utkastet betonar EU-ledarna vikten av att ersättningssystemen i finanssektorn måste främja en ”sund och effektiv riskhantering”.

Storbritannien och Frankrike har tidigare drivit på för att någon form av straffskatt ska införas på bankbonusar mot bakgrund av att enorma summor skattemedel använts för att rädda finansiella institutioner i den ekonomiska krisen.

Den nu aktuella avgiften – eller Tobinskatten som den brukar kallas efter ekonomen James Tobin som väckte idén för drygt 30 år sedan – skulle vara ytterligare ett sätt att dämpa finansspekulation.

Beslutet är på sätt och vis en logisk följd av en rad åtgärder som varit på bordet under olika toppmöten. En del bedömare med historiskt perspektiv höjer säkert ändå på ögonbrynen.

För ganska precis åtta år sedan, under den belgiska ordförandeperioden hösten 2001, fannsTobinskatten på dagordningen för ett EU-toppmöte första gången. Men då var bakgrunden och skälen delvis

andra. Den så kallade antiglobaliseringsrörelsen, kritisk mot världens ökande frihandel, växte fram åren kring millennieskiftet och fick till en början stor uppmärksamhet.

En kärnorganisation i rörelsen var Attac, som har som enda uttryckligt mål att arbeta för en Tobinskatt. Men skatten skulle främst användas till att föra över resurser från rika länder till fattiga.

De flesta ledande EU-politiker, framför allt britterna, hade inte velat ta i frågan om Tobinskatt med tång. Men den nya globaliseringskritiska agendan påverkade dagordningen. Ett finansministermöte i Liège och ett toppmöte i Bryssel ramades in av stora demonstrationer, och Attacaktivister höll presskonferenser där de krävde Tobinskatt. Frågan blev till slut ”rumsren”.

– Själva tanken med en Tobinskatt, att minska oro och spekulationer, är sympatisk, sade exempelvis finansminister Bosse Ringholm. Han var dock skeptisk till att införa nya skatter:

– Ibland tror man att en skatt löser alla problem.

Till slut lovade EU-ledarna att i alla fall granska frågan. Den utredning som EU-kommissionen sedan gjorde, där Tobinskatten fanns med, fick en inriktning som mer liknade det man nu kommit överens om.

Den handlade inte bara om globaliseringens effekter på välståndsfördelningen i världen. Där fanns också en del om hur det finansiella systemet skulle kunna bli stabilare, spekulationer begränsas och ekonomiska härdsmältor förebyggas. Fonden på den tiden var Asienkrisen och IT-kraschen.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se “

“TOBINSKATT

Idén om en skatt på internationella penningtransaktioner väcktes 1978 av den amerikanske ekonomen James Tobin. Innebörden är att en liten avgift tas ut på varje gränsöverskridande transaktion.

Ofta nämns nivån 0,1 eller 0,2 procent. Intäkterna skulle användas i kampen mot fattigdom. Det kontroversiella förslaget fick ny uppmärksamhet kring millennieskiftet när en rad organisationer krävde införandet av en Tobinskatt vid demonstrationer på olika toppmöten runt om i världen.

Organisationen Attac grundades i Frankrike på grundval av detta enda krav (sedan har organisationen utökat kravlistan). “

DN 091211:

“ Allt att vinna på miljöarbete. “

“Världens största företag släpper ut för mycket växthusgaser och majoriteten saknar långsiktiga klimatmål. Näringslivet behöver hålla en högre ambitionsnivå för att klara FN:s klimatmål, enligt internationella rapporter.

Amanda Haworth Wiklund är en av alla som i veckan packat väskan och åkt till Köpenhamn för att närvara vid klimatmötet. Hon representerar den internationella organisationen Carbon Disclosure Project, CDP, för Norden.

Nyligen presenterades årets rapport från CDP, där företag över hela världen rankats utefter hur pass bra de är på att redovisa sina koldioxidutsläpp. Trots en stark klimat- och miljötrend kan Amanda Haworth Wiklund vittna om att näringslivets företag inte alltid är särskilt positiva till att ta tag i sin miljöpåverkan.

– När vi kontaktar företag för att be om uppgifter över vilken effekt deras verksamhet har på klimatet och i nästa steg vill veta hur de hanterar frågan så är reaktionerna väldigt blandade. Det är allt från ren ilska till välvillighet, säger Amanda Haworth Wiklund.

Sedan millennieskiftet har CDP listat hur världens största företag sköter sin klimatredovisning. De senaste tre åren har också företag i Norden ingått i de årliga mätningarna.

I år har den hittills högsta svarsfrekvensen uppnåtts, bland världens 500 största företag har så mycket som 82 procent av de tillfrågade lämnat in sina uppgifter. I fjol låg siffran på 77 procent. Totalt skickades undersökningen till 2.500 företag, 1.836 lämnade svar. Det står företagen fritt att välja om de vill synas på CDP:s indexlista.

– Kravet vi ställer på företagen är att om de vill vara med på listan så måste deras svar inklusive utsläppsmängd offentliggöras. För företag som har mycket stora utsläpp kan detta vara känsligt men de brukar ändå inse att det finns mer att förlora på att inte redovisa öppet, säger Amanda Haworth Wiklund.

Syftet med CDP:s lista är att på ett konkret sätt försöka göra företagen uppmärksamma på sitt klimatansvar. Tanken är att detta ska leda till en minskad klimatpåverkan, förklarar Amanda Haworth Wiklund. Företagen får svara på en serie frågor som handlar om hur mycket växthusgaser de släpper ut och hur de hanterar klimatfrågan.

– En viktig sak att komma ihåg är att företagens svar per automatik inte verifieras, all information kommer alltså från företagen själva, påpekar Ian Hamilton som forskar i hållbar utveckling vid Umeå universitet och ingår i den grupp som författat den nordiska delen av rapporten.

Men nästan hälften av företagen, 46 procent, har ändå valt att koppla in en tredje part som kan godkänna att svaren är rätt och riktiga. Och Ian Hamilton tillägger:

– Egentligen riktar sig CDP:s lista i första hand till finansiella investerare. Det kan ses som ett verktyg som gör det lättare för investerare att hitta mer miljövänliga bolag. CDP:s kartläggning fyller en viktig funktion eftersom investerare generellt sätt är en traditionsbunden grupp som tenderar till att fokusera på intäkter och kostnader. Listan kan vara en ögonöppnare som leder till fler miljövänliga investeringar.

Högst upp på CDP:s lista placeras företagen som anses vara bäst på att kommunicera en tydlig bild av hur de arbetar med miljöfrågan. Många gånger är företagen som hamnar i topp också är de som faktiskt släpper ut mest, berättar Ian Hamilton.

Anledningen är att dessa bolag för det mesta är verksamma i utsläppstunga branscher, som metall- och gruvindustrier, det ligger helt enkelt i företagets intresse att visa upp att de ändå är medvetna om situationen och tar en miljöhänsyn.

Motsatt gäller att bolag som befinner sig längst ner på listan ofta är tjänsteföretag, som banker, alltså företag som inte finns inom den tunga utsläppssektorn.

Anmärkningsvärt i sammanställningen av årets resultat är endast 36 procent av världens 500 största företag uppger de har en långsiktig plan för att sänka sina koldioxidutsläpp. Det vill säga en plan som sträcker sig efter år 2012.

CDP har kompletterat sin lista med ytterligare en undersökning som heter ”The carbon chasm”. I den undersökningen jämförs miljömålen hos världens 100 största börsnoterade bolag. Rapporten visar att företagen i snitt planerar att sänka sina utsläpp med 1,9 procent.

CDP ställer detta mot vad forskare i FN:s klimatpanel IPCC kommit fram till skulle behövas för att klara miljömålet med 80 procent mindre utsläpp 2050. Det visar sig att företagens planerade snitt och FN:s mål ligger långt ifrån varandra.

Enligt FN bör utsläppen minskas med 4 procent varje år för att klara miljömålet. Håller företagen sin takt med 1,9 procents minskning per år nås målen först 2089. Amanda Haworth Wiklund menar att företagen måste inse att de kan och borde göra mer för en hållbar utveckling.

– Med vår årliga rankinglista har vi märkt att bolagen som deltar faktiskt får en ökad förståelse för hur deras klimatpåverkan ser ut.

Hon berättar om paradexemplet Wal-Mart, den amerikanska detaljhandelsjätten, som genom att svara på CDP:s enkät kom fram till att verksamhetens största klimatförstörare var butikernas bristande kylsystem som gav stora läckage. Att åtgärda detta ledde till att kedjan också fick en vinst i lägre elräkning.

– Företagen har allt att vinna på att vara transparanta i sina klimatkonsekvensbeskrivningar och jag hoppas att Köpehamnsmötet kan leda till mer aktivitet och resultat i de här viktiga frågorna. Det ger företagen ett ekonomiskt mervärde att kunna visa upp att man tar den här på allvar. De företag som inte vill ta till sig detta har inte framtiden för sig.

Karoline Hoppe “

DN 091211:

“ Största miljöbovarna. “

Se CDP:s lista på de som släpper ut mest växthusgaser bland världens 500 största företag.

Företag Bransch	**Koldioxidekvivalent i ton**
1) RWE Energisektorn / Tysk elproducent	247.180,000
2) Arcelor Mittal Världens stförsta stålföretag	207,799,000
3) Korea Electric Power (Kepco) Energisektorn/ Sydkoreanskt elbolag	191,884,046
4) E.ON AG Energisektorn/ Energibolag , säte i Tyskland	158,837.794
5) American Electric Power Energisektorn / Amerikansk elproducent	149,415,000
6) Exxon Mobil Olja- och gasproducent, säte i USA	145,000,000
7) Southern Energisektorn/ Amerikanskt energibolag	141,137,000
8) Lafarge Franskt industriföretag	118,786,000
9) Enel Energisektorn/Italiensk energileverantör	109,862,979
10) Holcim Industriföretag/ ursprung i Schweiz	106,373,585

CDP, Carbon Disclosure Project är en internationell organisation som samlar in och registrerar uppgifter om näringslivets klimat-påverkan.

I CDP:s databas finns information om hur mycket växthusgaser värl-dens största företag släpper ut. CDP har funnits sedan år 2000 och har sitt huvudkontor i London.

Organisationen företräds av 475 finansiella investerare vars till-gångar sammanlagt uppgår till 55 triljoner US dollar (18 nollor).”

DN 091211:

“Första utkastet till långsiktigt klimatavtal“

“Ett första officiellt utkast till ett långsiktigt klimatavtal presenterades på fredagen i Köpenhamn.

Texten lämnar öppet för att inom vissa preciserade ramar diskutera olika ambitionsnivåer. Många av siffrorna är kända sedan tidigare.

Enligt utkastet måste även utvecklingsländerna bidra till utsläppsminskningarna på ett avgörande vis. Siffrorna som anges är en sänkning av utsläppen med 15-30 procent till år 2020, jämfört med om inga åtgärder vidtas. Den ekonomiska tillväxten kommer troligen göra att detta i realiteten innebär en utsläppsökning.

Det framgår inte om utvecklingsländernas åtagande ska vara av frivillig eller bindande karaktär – en av stridsfrågorna i förhandlingarna

I-länderna bör enligt utkastet åstadkomma en genomsnittlig sänkning som ligger i spannet 25-40 procent till år 2020, jämfört med 1990 års nivå. Det ligger i linje med vad FN:s klimatpanel IPCC har föreskrivit.

När det gäller långsiktiga mål lämnas det till förhandlarna att avgöra om den totala nivån på sänkningarna ska vara 50, 85 eller 90 procent år 2050, med 1990 som jämförelseår. Det anges som lämpligt att de rikaste länderna åstadkommer sänkningar på mellan 75 och 95 procent.

Utkastet presenterades av Michael Zammit Cutajar från Malta, som leder samtalen om långsiktiga åtaganden.

DN-Reuters”

DN 091211:

“ EU enigt om klimatmiljarder. “

“EU har enats om att bidra med över 73 miljarder kronor i snabbstartspengar för klimatåtgärder fram till 2012, uppger statsminister Fredrik Reinfeldt.

EU-länderna kommer att bidra med totalt 7,2 miljarder euro fram till och med 2012. Det framkom under en presskonferens med det svenska ordförandeskapet på fredagen.

Pengarna ska användas till att hjälpa fattigare länder att vidta klimat-förbättrande åtgärder. Det kan handla om att bygga vattenreservoarer, bevara skogsområden från skövling och att byta fossila bränslen mot vind- och vattenkraft.

Räknat i euro landar slutsumman på 2,4 miljarder per år under 2010—2012.

Beslutet fattades efter en lång natts diskussioner då samtliga EU-länder slutligen lyckades enas.

- Under nattens förhandlingar har det varit möjligt att få bidrag från alla de 27 medlemsstaterna, sade Reinfeldt.

Pengarna är enligt EU:s ordförande en blandning av "gamla" och "nya" pengar. Exempelvis är de pengar som Sverige och Danmark bidrar med delvis så kallat klimatbistånd som redan finns avsatt i budgeten.

- Vi uppmanar nu övriga världen att göra motsvarande ansträngningar, sade Reinfeldt.

Inför klimatmötet uppskattade bedömare inom EU att mellan 50 och 70 miljarder kronor per år kommer att behövas för att ge snabbstartspaketet tyngd och konkret verkan. Fredagens besked innebär alltså att man lyckats skrapa ihop en tredjedel av snabbstartspengarna.

På torsdagskvällen tillkännagav Fredrik Reinfeldt att Sverige kommer att bidra med drygt 2,5 miljarder kronor per år.

Danmark, Finland, Spanien och Belgien signalerade redan under torsdagskvällen att de tänkte bidra med pengar. Ännu var det dock fortfarande ett tiotal länder som inte ville bidra alls, eller ytterst marginellt.

Under presskonferensen efter EU-toppmötets slut fick Fredrik Reinfeldt frågan huruvida EU nu är närmare att flytta fram positionerna och utlova utsläppsminsningar om 30 procent jämfört med 1990 års nivå.

Svaret blev detsamma som tidigare: då övriga länder erbjuder motsvarande åtaganden kommer EU att öka sina mål. Inte minst USA, men även andra stora utsläppsländer, är viktiga i det här.

Caroline Thorén
caroline.thoren@dn.se “

DN 091211:

“ Klimatmötet splittrat om vilket avtal förhandlingarna gäller. “

“Misstron mellan den rika och den fattiga världen ligger i öppen dager i Köpenhamn. Oenigheten gäller till och med vad man ska förhandla om: det gamla avtalet eller ett nytt?

Förhandlingarna i Köpenhamn pågår längs två spår. Det ena handlar om det existerande klimatavtalet Kyotoprotokollet och i vilken mån de deltagande i-ländernas åtaganden ska förlängas. Det andra handlar om en ny överenskommelse där även USA och u-länderna åtar sig att minska utsläppen.

USA anslöt sig aldrig till Kyotoprotokollet, och angav som skäl att avtalet inte avkräver tillväxtekonomierna Kina och Indien några åtstramningar. Det är en orsak till att ett andra förhandlingsspår öppnades, för att få med världens enda supermakt i en klimatpakt.

Men den fattigare delen av världen, på klimatmötet företrädd av G77-gruppen, fortsätter kräva att Kyotoprotokollet förlängs och att USA ansluter sig.

- Vi ska inte slösa tid på att uppfinna något vi redan har. Vår ödmjuka begäran är att den amerikanska kongressen ratificerar Kyotoprotokollet. Det förväntar vi oss att president Obama ställer upp på, som fredspristagare, som förespråkare för multilateralism och med en släkt i u-världen som han är stolt över, sade G77:s företrädare Lumumba Stanislaus Dia Pin på en presskonferens.

På botten av denna vida klyfta mellan i-länder och u-länder ligger bristande förtroende, menar Lars Westermark, klimatchef på Naturvårdsverket och medlem i klimatpanelen på DN.se.

- Mycket handlar om misstro. I Kyotoprotokollet finns ett regelverk och u-länderna uppfattar det som att i-länderna vill springa ifrån sina bindande åtaganden. Och i-länderna har inte lyckats förklara hur ett nytt avtal skulle se ut, säger Westermark, som deltog i förhandlingarna när Kyotoprotokollet mejslades fram.

Enligt Lars Westermark vill G77-gruppen att i-länderna först gör nya åtaganden för minskade utsläpp inom Kyotoprotokollet. Därefter är man beredd att försöka hitta lösningar på andra punkter.

- EU vill nog i och för sig ta med sig komponenter från Kyotoprotokollet, men då frågar sig de fattiga länderna vilka det är.

I Kyotoprotokollet är det endast i-länder som har juridiskt bindande krav på sig att sänka utsläppen. Det är en modell som G77-gruppen vill se även i fortsättningen, kompletterad med politiska men frivilliga målsättningar i utvecklingsländerna.

- EU kan nog acceptera frivilliga åtaganden om det sker på högsta politiska nivå och har verklig substans, säger Westermark.

Han menar också att det kanske inte ens är meningsfullt att ställa juridiskt bindande krav på alla länder.

- I så fall krävs det institutioner som kan mäta utsläpp och rapportera, och det kommer att vara en svårighet. För i-länderna som anslutit sig till Kyotoprotokollet finns det maskineriet redan på plats, säger Westermark.

Den svenske chefförhandlaren Anders Turesson, som även företräder EU-länderna, har vädrat sin frustration över att förhandlingarna bromsas av ”procedurfrågor”.

- Diskussionen om Kyotoprotokollet skapar problem. Den andra processen har knappt startat, vilket kan få allvarliga följder. Vi behöver adekvata åtgärder också från de stora ekonomierna i u-världen, annars är det omöjligt att nå våra ambitiösa mål, sade Turesson på en presskonferens.

Hans Rosén **hans.rosen@dn.se**”

DN 091211:

“ Ny klimatoenighet i EU. “

“ EU-ordförande Fredrik Reinfeldt har problem att få EU-ledarna att öppna plånboken för snabba klimatåtgärder i fattiga länder. Övertalningsförsöken fortsatte under natten till fredagen.

Statsminister Fredrik Reinfeldt kom till EU-toppmötet i Bryssel på torsdagen med ambitionen att förmå EU-ledarna att lova bidra med 2 miljarder euro om året för klimatinsatser i u-länder de närmaste tre åren. Själv lade han runt 250 miljoner euro i potten, där Storbritannien redan lagt 300 miljoner. Men i övrigt har det varit si och så med bidragsviljan bland EU-ledarna.

Danmark, Finland, Spanien, Belgien med flera har signalerat att de tänker bidra, men stora länder som Frankrike och Tyskland har fortfarande inte avslöjat några summor.

– Vi jobbar under natten för att få fram en bra siffra, sade Fredrik Reinfeldt på en pressträff sent på kvällen.

Reinfeldt kan inte tvinga något land att betala, eftersom EU-ledarna tidigare har beslutat att dessa snabbstartspengar ska vara frivilliga. Flera EU-länder har grava ekonomiska problem och anser att de inte har råd.

Totalt räknar bedömare med att det mellan 2010 och 2012 behövs 5–7 miljarder euro om året för omedelbara insatser i u-länderna.

EU-toppmötet hålls samtidigt som FN:s klimatförhandlingar står och stampar i Köpenhamn. För att bryta dödläget trycker en del EU-länder på för att EU ska höja sitt bud om utsläppsminskningar. Redan tidigare har EU-länderna enats om att minska utsläppen med 20 procent till 2020 jämfört med 1990. Men om andra stora ekonomier gör liknande åtgärder är EU berett att minska med 30 procent.

– Erbjudandet står kvar om övriga utvecklade länder gör motsvarande åtgärder, sade Reinfeldt.

EU-länderna är inte helt samspelta i sina klimatambitioner. Polen har uttryckt tvivel på att höja till 30 procent i Köpenhamn, oavsett hur ambitiöst avtalet blir. I stället vill landet vänta med ett beslut till nästa år, så att EU-kommissionen först kan göra en konsekvenutredning.

Under toppmötet, som fortsätter under fredagen, ska EU-ledarna diskutera vilka villkor som måste vara uppfyllda för att höja budet i Köpenhamn till 30 procent. En tydligare EU-linje kan behövas för att kunna ta ett snabbt beslut i slutet av klimatförhandlingarna i Köpenhamn.

På presskonferensen efter den första toppmötesdagen betonade EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso att alla 27 medlemsstater måste vara överens om huruvida EU ensidigt ska höja sitt bud från 20 till 30 procent, utan motsvarande åtaganden från andra länder.

– Men det är fritt för varje EU-land att på egen hand göra mer om det vill, sade Barosso.

Reinfeldt tog tillfället att uppmana övriga delen av den rika världen att höja sina bud.

– Vi uppmanar den utvecklade delen av världen att göra liknande åtaganden. Vi (EU) kan inte ensamt lösa klimatproblemet. EU står bara för 13 procent av utsläppen, sade han.

Reinfeldt vill också se andra rika länder utlova pengar till klimatåtgärder i fattiga länder både på kort och medellång sikt. Han fick frågan om varför han inte lyckades få ihop tillräckligt mycket så kallade snabbstartspengar från EU-ledarna.

– Vi tror att vi får fram en bättre siffra i morgon än vad vi har i kväll, därför fortsätter vi diskussionerna, sade Reinfeldt.

Barroso var också övertygad om att EU kommer att utlova en tillräckligt stor summa när det gäller snabbstartspengarna för åren 2010—2013.

– Jag tror att det blir ett mycket bra bidrag till framgång i Köpenhamn, sade Barroso.

Maria Davidsson/TT Peter Wallberg/TT “

DN 091212:

“ Klimatet: i omvänd ordning. “

“DET KOMMER att gå åt en hel del danska wienerbröd innan delegaterna i Köpenhamn (kanske) kommer fram till hur mycket världens utsläpp ska minska. Sedan följer en ännu svårare fråga: hur ska minskningen gå till? Och sedan en ännu svårare: vem ska kontrollera att länderna följer sina åtaganden?

För att minska koldioxidutsläppen måste priset på föroreningarna stiga. Det finns två vägar att gå. Antingen beskattas växthusgasen eller så handlar man med utsläppsrätter.

Hittills har handelssystemen vunnit mest gehör. Det är synd men inte så konstigt. Skatter är politiskt svårsålda, särskilt i USA som föddes ur ett skatteuppror. Eftersom EU inte har rätt att beskatta sina medlemsländer fick det bli handelsvarianten, kallad ETS. Än så länge har ETS inte varit någon succé.

VISSERLIGEN HAR utsläppen minskat bland de företag som är med men priset på utsläppsrätterna har varierat våldsamt. Det beror bland annat på att tilldelningen av utsläppsrätter var på tok för generös och att de gavs bort gratis. Prisvariationerna gör att företagen får svårare att planera för investeringar. Små företag får det tuffare att hänga med i handeln än stora.

En skatt, som kan höjas på exempelvis årsbasis, är mer förutsägbar. Dessutom är korruptionsrisken mindre än för utsläppsrätter. Sannolikheten att pengar hamnar i fel fickor med en global utsläppshandel är stor. Europol rapporterades veckan att skattebetalarna svindlats på 52 miljarder kronor genom bedrägerier inom ETS-systemet.

Att handla utsläppsrätter med, säg Burkina Faso, verkar hyggligt komplicerat. Men det är precis det som är tanken. På sikt ska en global marknad skapas, vilket behövs om manska undvika att industrier flyttar.

Rimligare vore att varje land själv gick med på att beskatta koldioxid. Fattiga länder under en viss BNP-nivå skulle kunna få undantag tills de nått en viss standard.

Oavsett hur koldioxiden prissätts kvarstår frågan om vem som ska kontrollera att ingen ruskar. Ett avtal utan sanktionsmöjligheter saknar trovärdighet. Se bara på Kanada som enligt Kyotoavtalet lovade att minska sina utsläpp men i stället ökade dem med 28 procent.

Kanske skulle delegaterna börjat i den änden?

RIKARD WESTERBERG
rikard.westerberg@dn.se “

DN 091212:

“ Kina kan bli grönt snabbare än väntat. “

“Landet med världens största koldioxidutsläpp kan klara sin del av omställningen till en lågfossil värld. Det hävdas för första gången i en färsk rapport undertecknad av Kinas främsta ekonomer.

Den unika rapporten ”Going Clean” är ett samarbete mellan Stockholm Environment Institute och Chinese Economists 50 Forum. Från väst har flera tongivande ekonomer bidragit, bland annat SEB:s Klas Eklund och Nicholas Stern, engelsmannen som öppnade världens ögon för klimatförändringarnas ekonomiska konsekvenser.

I ”Going Clean” har man utgått från ett scenario där de globala koldioxidutsläppen fram till 2050 håller sig inom det så kallade 2-gradersmålet. Kinas andel av utsläppen skulle då vara en tredjedel, totalt 220 miljarder ton.

Denna yttre ram ställer stora krav på en snabb omställning av landets energipolitik. Önskvärt är att utsläppen kulminerar redan 2015, då räcker det sedan med en minskning med 5 procent per år fram till 2050, konstaterar ekonomerna.

De har sedan inventerat tekniska lösningar och dragit slutsatsen att målet kan nås. Främst genom energieffektivitet, förnybar energi, en utfasning av gamla kolkraftverk och en begränsad användning av koldioxidlagring, CCS.

Ekonomerna har också tittat på vilka ekonomiska styrmedel som behövs, frånsett internationella mekanismer för överföring av teknologi och pengar.

– Till en början skulle den viktigaste kinesiska åtgärden vara en skatt på kol. Inom fem år borde man också komma i gång med utsläppshandel, säger Klas Eklund, som tycker att de kinesiska ekonomernas öppenhet är mycket hoppingivande.

Jan Malmborg
jan.malmborg@dn.se “

DN 091212:

“ Kina ställer ökade krav på USA. “

“Kina kan tänka sig att acceptera en halvering av utsläppsnivåerna till år 2050, om USA och andra rika länder gör mer. Det sade det kinesiska sändebudet på klimatmötet i Köpenhamn på onsdagen. Samtidigt lovade Sverige och Danmark klimatstöd till de fattiga länderna.

Kinas sändebud, Xie Zhenhua, uppmanade USA:s president Barack Obama att förbättra sin löften om minskade utsläpp, skriver Reuters.

- Jag hoppas verkligen att president Obama kan ta med sig konkreta besked till Köpenhamn, sade Xie Zhenhua.

Han sade också att Kina kan tänka sig att ha som mål att halvera de globala utsläppen fram till år 2050, om de rika länderna i västvärlden förbättrar sina egna mål när det gäller utsläppsminskningar redan till år 2020.

Det handlar i så fall om att de rika länderna ska lova att minska utsläppen med mellan 25 och 40 procent - jämfört med utsläppsnivåerna 1990 - fram till 2020.

- Om de rika länderna ställer upp på detta tror jag att vi kan diskutera ett utsläppsmål som innebär en halvering av de globala utsläppen till 2050, sade Xie Zhenhua.

Lisa Jackson från den amerikanska miljömyndigheten ville inte kommentera Xie Zhenhuas uttalande, men sade att USA tar samtalen i Köpenhamn på högsta allvar och vill nå en överenskommelse på klimatmötet.

- Vi vill ha stabila relationer med alla våra samarbetspartners i världen, sade Lisa Jackson på en presskonferens på onsdagen.

Kina och USA står tillsammans för 40 procent av utsläppen av växthusgaser i världen. Därmed blir det avgörande om de två länderna lyckas komma varandra närmare på klimatmötet.

På onsdagen utlovade statsminister Fredrik Reinfeldt att Sverige ska bidra med åtta miljarder i så kallade snabbstartspengar som ska hjälpa de fattiga länderna att finasiera klimatåtgärder.

Pengarna ska fördelas under tre år - från 2010 till 2012 - och kommer delvis från biståndet.

Även Danmark utlovar klimatstöd till de fattiga länderna - omkring 1,2 miljarder danska kronor mellan 2010 och 2012.

Dansken Kim Carstensen, som leder Världsnaturfondens klimatarbete, tycker att det råder en ”konstruktiv atmosfär” bland förhandlarna.

- För mig ser det ut som att förhandlarna rör sig framåt. Vi får mer klarhet i vad som är grunden för de beslut som måste fattas, vad betyder olika utsläppsnivåer och finansiella strukturer, sade han på en presskonferens på onsdagen.

Carstensen betonade dock att många frågor inte kan få sin lösning förrän ministrarna tar vid i helgen och framför allt nästa vecka.

- Tjänstemännen som förhandlar nu kan inte lova större utsläppsminskningar eller mer pengar.

På presskonferensen, anordnad av paraplyorganisationen Climate Action Network, deltog även Alden Meyer från Union of Concerned Scientists. Han bekräftade bilden av att förhandlingarna rör på sig.

Meyer förutspådde att det som framför allt återstår när stats- och regeringscheferna kommer till Köpenhamn i slutet av nästa vecka är frågan om finansiering.

- Den kortsiktiga finansieringen kan nog lösas. Men Obama kommer inte vilja lova någon exakt långsiktig siffra eftersom senaten ännu inte har tagit ställning i frågan, sade Meyer.

Ia Wadendal ia.wadendal@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 091214:

“ Afrikanska länder kräver nyordning i Köpenhamn. “

“ De afrikanska länderna höll på måndagsmorgonen en presskonferens där de sade att de rika länderna försöker döda Kyotoprotokollet, vilket ”riskerar att döda även oss”. Sedan dess har dramatiken tilltagit. Afrikanerna tycks åtminstone tillfälligt ha lämnat förhandlingsarbetet, berättar DN:s miljöreporter Lars-Ingmar Karlsson, på plats i Köpenhamn.

Vad är det egentligen som händer? – Det är minst sagt rörigt i och utanför förhandlingslokalerna. För tillfället verkar det stå still här. Orsaken till oredan är att de afrikanska länderna vill ha en annan arbetsordning än vad konferensledningen vill.

– De vill framför allt att man först ska behandla Kyotoprotokollet och förlängningen av det. I andra hand vill de att man ska hitta en överenskommelse inom klimatkonventionen, som alla deltagande länderna i Köpenhamn har skrivit under.

Vad kan detta få för konsekvenser för förhandlingarna? – Planeringen för många var att miljöministrarna nu skulle sätta sig ner och förhandla om sakfrågor, som utsläppsminskningar och finansiering. Men såvitt jag förstår är det för tillfället omöjligt, eftersom de måste ägna sig åt att hitta en lösning på själva förhandlingsprocessen.

Det blir förseningar? – Just nu arbetar bland andra den svenska miljöministern Andreas Carlgren och andra i konferensledningen på att hitta en utväg.

Hur stor är risken för kollaps på mötet? – Det är svårt att säga eftersom det just nu trots allt är förhandlingstekniska frågor som sätter stopp. Men de har sin grund i att man vill så olika saker.

Kan det bli något avtal utan de afrikanska länderna? – Man ska ju vara enig om ett avtal. Men nu förlorar man framför allt en massa tid. **DN “**

DN 091214:

“ Obama läxade upp bankchefer. “

“USA:s president Barack Obama kräver att bankcheferna ska hjälpa till att återuppbygga ekonomin och säger att de inte kommer att kunna stoppa de reformer som han vill genomdriva för att reglera banksektorn.

Obama, som hade kallat bankcheferna till Vita huset på måndagen, uppmanade dem att göra det lättare för företagare att låna pengar. Han underströk att bankerna har en skyldighet gentemot skattebetalarna att återgälda stödet under krisen med en utvidgad kreditgivning.

- Amerikas banker fick en extraordinär hjälp från amerikanska skattebetalare att återuppbygga sin verksamhet och nu när de åter är på fötter förväntar vi oss ett extraordinärt åtagande av dem att hjälpa till att återuppbygga vår ekonomi, sade Obama efter mötet.

Obama var också mycket tydlig med att banksektorn inte kommer att kunna blockera eller urvattna de planerade regleringarna, som syftar till att motverka dumdristig utlåning och riskfyllda affärsmetoder, faktorer som anses ha utlöst den ekonomiska härdsmältan.

Presidenten påtalade motståndet mot reformerna inom delar av finanssektorn. Han hänvisade bland annat till den intensiva lobbyverksamhet som förekommit i kongressen.

TT “

DN 091214:

”Jordens smältande isar måste räddas redan nu.”

“Norges utrikesminister: Läget för jordens täcken av snö och is är sämre än vi trodde. I dag överlämnar jag och Al Gore en rapport om detta till klimatkonferensen i Köpenhamn.

Kryosfären kallas de delar av vårt klot som är täckta av snö och is. I decennier har vi sett att de värmts upp snabbare än resten av jorden. När förre vicepresidenten Al Gore och jag 2008 gav en grupp vetenskapliga experter uppdraget att sammanfatta tillståndet för kryosfären var vi beredda på allvarliga fakta.

Vi har nu fått en rapport som är en häftigt ringande larmklocka. Ingenting annat än ofrånkomliga minskningar av koldioxidutsläppen kan hejda avsmältningen och det måste ske nu, inte 2020, 2030 eller 2050. Till detta arbete krävs visionära ledare som kan se bortom snäva nationella intressen, skriver utrikesminister Jonas Gahr Støre.

Bilden av vår planet – ett skimrande blåvitt klot som avtecknar sig mot stjärnorna, virveln av moln med polernas bländvita ishättor mot blått hav – är en symbol för vårt gemensamma hem som nästan alla på jorden bär inom sig.

Hur länge kommer framtida generationer att få se detta bländande polarvita markera den enda platsen för människans tillvaro? Klimatförhandlarna har samlats i Köpenhamn för att diskutera den globala uppvärmningen och rör sig med årtalen 2020, 2030 eller 2050, men det är mycket möjligt att det globala klimatsystemets framtid utefter dessa decenniedaterade tidslinjer inte bestäms av vad vi gör – eller inte gör – de närmaste åren utan i stället av hur snabbt isen smälter.

Kryosfären – de delar av jorden som är täckta av snö och is – har länge ansetts vara den globala uppvärmningens ”kanariefågel i kolgruvan”. Ända sedan den allra första rapporten från FN:s klimatpanel, Intergovernmental panel on climate change (IPCC), kom 1990 har vi vetat att Arktis värmdes upp snabbare, dubbelt så fort som resten av jorden. Vi har sett glaciärerna på Kilimanjaro långsamt försvinna, och 85 procent smälte bort på 1900-talet.

Under några veckor 2002 såg vi den 12 000 år gamla ”Larsen B”, en så kallad shelf-is i Antarktis, störta i havet.

Vi visste redan att läget var kritiskt. Nu vet vi att snöns och isens framtid på vår blåvita planet är ännu mycket mer prekär.

I april 2008 gav förre vicepresidenten Al Gore och jag en panel bestående av vetenskapliga experter i uppdrag att sammanfatta tillståndet i jordens täcken av is och snö. Nu är uppdraget fullgjort, och i dag den 14 december överlämnar vi rapporten till UNFCCC i Köpenhamn. Vi var beredda på allvarliga fakta. Det vi fick var en häftigt ringande larmklocka från kryosfärens alla hörn, en klocka som slår larm om smältande is:

- Förlusten av Grönlands istäcke har tredubblats bara under de senaste tio åren.
- Snötäcket minskar och landglaciärer från Himalaya till Alperna försvinner i snabb takt. De största förlusterna sker i Anderna och i Nordamerikas nordvästra delar.
- Till och med det mäktiga Antarktis, som en gång tycktes vara immunt mot förlusten av is i andra regioner, visar tecken på att isen smälter över hela regionen i takt med att temperaturen stiger.

Vad innebär detta för världens folk, av vilka de flesta inte alls bor i närheten av is och snö? I framtiden kan det betyda praktiskt taget vad som helst.

• IPCC:s senaste beräkningar (2007), som tyder på att havsytans nivå kommer att ha stigit med 0,5 meter år 2100, anses nu vara tilltagna i extrem underkant. På grund av den allt snabbare avsmältningen på Grönland och i andra regioner kan ökningen ha nått 1,5 meter år 2100, vilket skulle påverka hundratals miljoner människor.

• I och med att snö och havsis smälter försvagas jordytans kapacitet att reflektera solljus, och i och med att permafrosten tinar avges mer metangas och koldioxid än förutsett. Båda dessa förändringar kommer att leda till att hela jorden värms upp mycket snabbare.

• Att landglaciärerna försvinner kan leda till utbredd vattenbrist. Omkring två miljarder människor är i dag beroende av vatten enbart från Himalayas högplatå, världens ”tredje pol”.

Avsmältningen berör alltså inte bara dem som lever i bergen eller i Arktis. Den berör allas vår framtid.

Vad innebär detta för världens nationer som nu är samlade i Köpenhamn? Viktigare än allt annat är att alla ledare enas om kraftiga och ofrånkomliga minskningar av koldioxidutsläpp. Ingenting annat kan hejda isen och snön från att smälta under de närmaste århundradena. Eftersom koldioxiden är så långlivad måste vi ta itu med nedskärningarna i dag, inte nästa år, inte efter 2020. Nu. Klimatförhandlarna har gått så långt de har kunnat var för sig. Det som behövs i Köpenhamn är visionära ledare: sådana som är villiga att se bortom snäva nationella intressen, och bortom frågor om skuld och kompensation, till vår allt skörare planets hotade framtid.

Vi behöver också en beredskapsplan för kryosfären som vi kan börja verkställa nu, så att vi bevarar så mycket snö- och istäcke som möjligt. Det betyder att vi reducerar kortvariga faktorer som för närvarande inte ingår i någon klimatöverenskommelse, till exempel sot och gaser som påverkar ozonlagret, och ägnar större uppmärksamhet än hittills åt kortlivade växthusgaser som vätefluorkolföreningar (HFC) och metan.

Sot bidrar med så mycket som 12 procent till den globala uppvärmningen och ännu mer i kryosfären, där det svärtar snö och is så att avsmältningen ökar dramatiskt. Färska studier visar att en stor del av det sot som faller i Arktis kommer från grödor som bränns på våren i USA, Kanada och Ryssland. Vi måste alla göra vad vi kan för att omedelbart sätta stopp för detta skadliga förfarande.

Rök från gammalmodiga spisar producerar inte bara sot utan dödar också miljoner kvinnor och barn varje år. Om vi ersätter smutsiga spisar med renare, särskilt kring Himalaya, räddar vi liv och värnar samtidigt kryosfären. Det brådskar också med åtgärder mot metan, en Kyotogas som står för minst 25 procent av den globala uppvärmningen, och mer än så vid polerna på våren. Metannivåerna från allt större områden av smältande permafrost stiger hela tiden, och vi måste sätta in stora krafter på att minska alla mänskliga metankällor.

Köpenhamnsöverenskommelsen måste fastställa mål på medellång likaväl som på lång sikt, för 2020, 2030 och 2050, och några silkesvantar blir det inte tal om. Men vi får inte låta dessa årtal invagga oss i tron att vår marginal för insatser att rädda kryosfären har motsvarande bredd. Det är dags att handla nu. Vår planet, som skimrar blå och vit bland stjärnorna, får kanske inte en ny chans.

Jonas Gahr Støre
Norges utrikesminister
Översättning Margareta Eklöf “

“ JONAS GAHR STØRE
Jonas Gahr Støre är född 1960. Han är utbildad sjöofficer och har statsvetarexamen från Institut d’études politiques i Paris. Han har bland mycket annat varit ambassadör vid den norska FN-delegationen i Genève, stabschef vid Världshälsoorganisationen, WHO, och generalsekreterare för norska Röda korset. Han var statssekreterare och stabschef i statsminister Jens Stoltenbergs första regering och blev utrikesminister i Stoltenbergs andra regering 2005. “

DN 091214:

“ COP15 kan bli världens största toppmöte. “

“FN-klimattoppmötet COP15 kan komma att bli världens största toppmöte utanför New York. Redan på måndagen gjorde uppgifter gällande att närmare 130 stats-och regeringschefer anmält sin ankomst till Köpenhamn.

Uppgifterna kommer, enligt Berlingske Tidende, från förhandlingsledare i Bella Center i Köpenhamn. Att närmare 130 stats- och regeringschefer redan anmält sin ankomst kan inte bekräftas av det danska utrikesdepartementer som inte kommer att offentliggöra deltagarlistorna förrän i morgon kväll.

– Men för ögonblicket ser det ut som att COP15 mycket väl kan bli det största toppmötet någonsin utanför New York, säger Louise Brincker, presschef på Utrikesdepartementet, till Berlingske Tidende.

På måndagen bekräftade den brittiska delegationen att Storbritanniens premiärminister Gordon Brown kommer till Köpenhamn på tisdag kväll.

Det är fortfarande oklart om USA:s president Barack Obama landar i Köpenhamn på torsdag eller fredagmorgon. Vad gäller Italiens premiärminister Silvio Berlusconis närvaro vid COP15 så är det oklart om han överhuvudtaget kommer efter att han på söndagen fick munnen och näsan sönderslagen av en man som senare greps av polisen.

Caroline Thorén
caroline.thoren@dn.se “

DN 091213:

“ Böckerna som ger svar på klimatfrågorna.“

“Nyheter och tankar från klimatmötet i Köpenhamn dominerar just nu rapporteringen i medierna. Men när mötet COP15 är slut, fredagen den 18 december, finns böckerna kvar. ”Makten över klimatet”, ”Klimatkoden”, "Vårt val" och ”Global nedkylning” är några av de aktuella titlarna.

För två år sedan kom förre amerikanske vicepresidenten Al Gore med ”En obekväm sanning”. Både som film och i bokform.

– Vi har sålt över 27.000 exemplar av ”En obekväm sanning”, berättar Cecilia Lidbeck på Ica Bokförlag.

Nu är Al Gore aktuell med ”Vårt val” som tar vid där förra boken slutade och närmast är en fördjupning.

– Boken har just kommit ut, lagom till klimatmötet. Al Gore besvarar många av de frågor som nu är aktuella. "Vårt val" berättar väldigt konkret och utförligt om de faktiska lösningar – tekniska, ekonomiska, strukturella – som faktiskt finns. Gore kopplar också ihop klimatkrisen med den ekonomiska krisen och visar hur de hänger ihop, fortsätter Cecilia Lidbeck som är redaktör för boken.

På samma förlag kom tidigare i år den humoristiska, men allvarliga boken, ”50 sätt att sabba planeten” av engelska journalisten Mark Townsend och i samarbete med David Glick.

Mark Townsend tröttnade på alla böcker hur man skulle göra och skrev en bok som handlar om hur vi inte ska göra.

– Fast jag använder mig av ironi och säger att vi ska göra förfärliga saker, säger Mark Townsend.

När sommaren var som varmast, i augusti, gav Norstedts förlag ut ”Global nedkylning”. Författaren heter Fredrik Charpentier Ljungqvist, doktorand och lärare i historia vid Stockholms universitet. Han forskar bland annat om klimatförändringar förr i tiden och boken belyser frågan om den globala nedkylningen idag är unik i historien. Här handlar det alltså om klimatets historia. Bokens underrubrik är ”Klimatet och människan under 10 000 år”.

”Vår beskärda del. En lösning på klimatkrisen” heter David Jonstads bidrag till klimatbokgenren. Den är utgiven på Ordfront förlag och handlar bland annat om det grundläggande problemet ”vi överkonsumerar jordens resurser”.

Jonstad är journalist på tidningen Arbetaren och han menar att även om situationen kan verka hopplös så har vi lyckats med det omöjliga förut. Och han bjuder i sin bok på ett radikalt förslag.

Christian Azar, professor i hållbara energi- och materialsystem vid Chalmers, har hyllats för sin bok ”Makten över klimatet”. Nu ger Bonniers ut den i pocket.

– Den är högaktuell och har fått ett starkt genomslag, säger Lina Junstrand pr- och informationsansvarig på Bonnier Fakta.

Meteorologen och föreläsaren Pär Holmgren är gemensam nämnare för tre klimatböcker på Medströms förlag.

– Vi sysslar med folkbildning, säger förlagschefen Thomas Magnusson.

– Medströms förlag ger ut historia, kulturhistoria och populärvetenskap. Klimatböckerna är viktiga för oss, inte minst för innehållet men vi har också upptäckt att de säljer bra. En anledning tror vi är just Pär Holmgren som är både pedagogisk och underhållande. I höst har förlaget gett ut ”Klimatcoach” av klimatexperten Jessica Cederberg Wodmar och Pär Holmgren. Och nu i november kom ”Klimatkoden” av samma författarpar.

– Det handlar om hur vi kommunicerar klimat. Boken hjälper läsaren att ta ställning i frågor och tolka de olika klimatbudskap vi får.

”Mat & Klimat” är skriven av Pär Holmgren tillsammans med Johanna Björklund och Susanne Johansson. Här förklarar man hur mat och klimat hänger samman och varför det är så viktigt hur maten produceras.

Själv befinner sig Thomas Magnusson i Helsingfors, inte i Köpenhamn. Han förhandlar med olika bokförlag om kommande produktioner.

– Vi talar om Östersjösamarbeten. Vi vill lansera havet som natur. Havet är för många som en icke-existerande miljö. Det blir det nya, vårt engagemang för havet. Efter klimatet – havet, säger Thomas Magnusson övertygande.

Marika Hemmel
marika.hemmel@dn.se “

DN 091216:

“ Trycket ökar när toppolitikerna kommer.“

“ De fattiga och de rika länderna på klimatmötet tvistar om Kyotoprotokollets framtid. l måndags stod till och med förhandlingarna stilla i sex timmar. Vad handlar bråket om?

Kina, Indien och andra utvecklingsländer kräver att Kyotoavtalet förlängs när det går ut 2012. Det betonar att de utvecklade industriländerna har huvudansvaret för uppvärmningen. Därför måste i-länderna åta sig att göra de nödvändiga utsläppsminskningarna.

Och vad tycker i-länderna? EU, Japan och de flesta industriländerna vill att Kyotoavtalet ska vara del av ett nytt klimatavtal. Dels för att få med USA som inte skrivit under Kyotoavtalet. Dels för att ställa krav på u-länderna att begränsa sina utsläpp.

Under klimatmötets avslutande dagar kommer 120 stats- och regeringschefer till Köpenhamn. Vad betyder det för resultatet? Deras närvaro ger möjlighet att lösa de två, tre svåraste frågorna på plats. Närvaron av stats- och regeringschefer sätter tryck på förhandlarna.

Hur stora är chanserna att det blir ett nytt klimatavtal i Köpenhamn? Få förväntar sig att man ska få fram ett juridiskt bindande avtal även om många utvecklingsländer ställer krav på det. Målet nu är att man här ska ha kommit någorlunda överens i alla tunga frågor, främst hur mycket utsläppen av växthusgaser ska minska fram till 2050. Detaljer och den juridiskt bindande texten ska sedan bli klar inom det närmaste året. Men det är tveksamt om man kan överbrygga de stora motsättningarna,

LARS-INGMAR KARLSSON “

"Det går alldeles för långsamt framåt."

“KÖPENHAMN. Det går fortfarande alldeles för långsamt framåt, sammanfattade på tisdagen Yvo de Boer, generalsekreterare för FN:s klimatkonvention, de pågående klimatförhandlingarna.

Dramatiken från måndagen återupprepades dock inte på tisdagen. Det mesta av arbetet skedde i olika arbetsgrupper där tunga frågor som finansiering och utsläppsminskningar behandlades.

Nu deltar miljöministrarna och det förväntas göra det möjligt att komma fram snabbare än när tjänstemännen huvudsakligen skötte förhandlingarna.

De afrikanska länderna, som var mycket aktiva under måndagen, och som då fick förhandlingarna att stå still i flera timmar, hördes inte lika mycket på tisdagen.

- Man ska inte tro att man bara kan kasta bort Afrika. Jag tycker att vi nu börjar att accepteras, och det gör mig lite optimistisk, sa en av de afrikanska delegaterna.

Men hon lämnade öppet för att de afrikanska länderna skulle kunna säga nej till en oacceptabel överenskommelse och därmed omöjliggöra ett avtal här i Köpenhamn.

LARS-INGMAR KARLSSON
lars-lngmar.karlsson@dn.se “

DN 091215:

“ USA har nyckeln till framgång. “

“Konflikten mellan rika och fattiga länder ligger fortfarande och pyr, men nu när förhandlingsarbetet kommit i gång igen är det USA som har nyckeln, tror förhandlingsexperten Lars Westermark.

Är det fortfarande en klyfta mellan rika och fattiga länder?

– Det har det egentligen varit hela tiden. Konflikten har legat under ytan, säger Lars Westermark, chef för Naturvårdsverkets klimatenhet.

Formellt handlar tvisten nord-syd om huruvida man ska gå vidare med det nu gällande Kyotoprotokollet eller om man ska fokusera på att ta fram ett nytt avtal. Men detta hänger ihop med misstänksamheten från utvecklingsländerna i G77-gruppen.

– Om man uppfattar det som att de rika länderna vill smita från sina åtaganden blir det en misstro.

I Kyotoprotokollet är det bara de rika länderna som har åtaganden att sänka sina utsläpp.

Vilken är strategin nu från konferensledningens sida?

– Det kommer att bli väldigt svårt att komma framåt innan USA går in i detta. Det krävs att det är fler parter inblandade än EU och G77. Och det krävs fler initiativ från länder som Japan och Australien. Men USA är nog nyckeln.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se “

DN 091215:

“ Kärngrupp av ledare ska hjälpa Rasmussen till succé. “

“Den danska statsministern Lars Løkke Rasmussen har brett stöd från viktiga ledare för att ro ett klimatavtal i hamn på fredag. Han har en särskild checklista med namn som ska övertalas om att sluta upp bakom ett avtal, skriver danska Berlingske Tidende.

Inför Köpenhamnsmötet fanns en oro för att alltför få viktiga ledare skulle ansluta sig till förhandlingarna. Efter hand har dock den ena regeringschefen efter den andra tackat ja, och nu ser mötet ut att bli det största fristående toppmötet någonsin.

Storbritanniens premiärminister Gordon Brown kommer till Köpenhamn redan i dag, tisdag, vilket ger honom fyra dagar för att hjälpa sin danska kollega Lars Løkke Rasmussen att sy ihop en överenskommelse.

I Berlin säger förbundskansler Angela Merkel att ”Tyskland kommer att satsa allt” på att klimatmötet blir en succé, enligt den danska tidningen Berlingske Tidende. Starkt stöd ska också finnas från regeringarna i Kina, Indien, Brasilien och Sydafrika.

Enligt Berlingskes källor har den danska statsministern knutit till sig en grupp stats- och regeringschefer. Dessa har utarbetat en checklista med namn på länder och ledare som gruppen ska hjälpas åt att över-tyga om att sluta upp bakom ett avtal.

Bland nyckelpersonerna märks förutom Merkel och Brown även Frankrikes Nicolas Sarkozy, Spaniens José Luís Zapatero, Mexikos Felipe Calderón och Australiens Kevin Rudd.

Förhandlingarnas tre stora stötestenar är finansiering, USA:s och Kinas utsläppsminskningar samt hur ett nytt avtal ska förhålla sig juridiskt till det nu gällande Kyotoprotokollet.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se “

DN 091216:

“ FN: Avtal möjligt utan åtaganden om bistånd. “

“En av klimatmötet svåraste frågor – hur mycket pengar rika länder ska ge till fattiga länder i klimatbistånd – ser ut att bli utan svar. FN-chefen Ban Ki-Moon sade på tisdagen att ett globalt klimatavtal inte nödvändigtvis behöver innefatta uppgifter om bistånd till utvecklingsländerna.

En omtvistad fråga är just hur mycket pengar de rika länderna bör ge till de fattiga som står inför allt värre problem med torka, översvämningar och stigande havsnivåer till följd av klimatförändringarna.

EU har föreslagit 22-50 miljarder euro om året från 2020, medan länderna i G77-gruppens ståndpunkt är att de behöver 400 miljarder dollar den kommande tioårsperioden och i det långa loppet 5 procent av industriländernas bnp, uppger danska Politiken.

Ban Ki-Moon säger till Financial Times att ett avtal utan tydliga förpliktelser från utvecklade länder om långsiktig finansiering är en möjlighet. Något som kan tolkas som att FN gett upp hoppet om att överbrygga klyftan mellan länderna.

FN-chefen menar att frågan om långsiktig finansiering för att hjälpa utvecklingsländer att bekämpa den globala uppvärmningen kan vänta till nästa år.

Med bara tre dagar kvar av mötet i Köpenhamn kan FN-chefens kommentarer leda till fler störningar i förhandlingarna. Men Ban Ki-Moon uppmanade de fattiga länderna att underteckna ett avtal i alla fall.

– För det gemensamma bästa bör alla länder delta, säger han till Financial Times.

G77-gruppens förhandlare Lumumba Stanislaus Di-Aping tycker tvärtemot FN och kräver att det faktiska beloppet står i avtalet.

– Det är den enda säkerhet vi har. Detta gäller både pengar här och nu i form av kortsiktig finansiering och långsiktig finansiering, säger han enligt danska Politiken.

Att just finansieringen är ett potentiellt stort problem för ett bindande globalt avtal stärktes ytterligare då He Yafei, Kinas vice utrikesminister, i en intervju med Financial Times sade att hans land ”inte förväntade sig pengar från USA, Storbritannien och andra rika länder”. Samtidigt framhöll He Yafei att ”bistånd till utvecklingsländer var en rättslig skyldighet”.

Även Storbritanniens premiärminister Gordon Brown ställer sig pessimistisk till att världens länder ska kunna enas om ett nytt klimat avtal i Köpenhamn. Han anlände till den danska huvudstaden sent i tisdags och varnade för de effekter som ett misslyckande i Köpenhamn kan få för världsekonomin.

Brown underströk att det finns många olösta frågor och att det är långt ifrån säkert att länderna kan komma överens.

Förutom frågan om långsiktigt stöd till fattiga länder råder fortfarande oenighet om hur mycket de industrialiserade länderna måste minska sina utsläpp och hur mycket utvecklingsländerna måste hålla igen.

USA:s president Barack Obama är trots oenigheterna hoppfull om att ett avtal ska gå i lås under klimatkonferensens slutspurt.

– Presidenten tror att vi inom de närmaste dagarna kan få ett fungerande och förnuftigt avtal i Köpenhamn, sade Vita husets talesman Robert Gibbs på en presskonferens, enligt TT.

Barack Obama reser till Köpenhamn på torsdag för att delta i konferensen på fredagen.

Sofia Lundgren sofia.lundgren@dn.se “

*DN 091216:

“ Brown varnar för klimatmisslyckande. “

“Storbritanniens premiärminister Gordon Brown varnade för de effekter som ett misslyckande i Köpenhamn kan få för världsekonomin när han på tisdagskvällen kom till den danska huvudstaden.

- Om vi skulle misslyckas med att nå en överenskommelse så kan det utlösa en ekonomisk katastrof som bara kan jämföras med den effekt som två världskrig och den stora depressionen hade på ekonomin, sa Brown när han två dagar för tidigt kom till Köpenhamn på tisdagen.

Brown gör bedömningen att den globala uppvärmningen, om den tillåts fortsätta, skulle komma att minska det egna landets inkomster med omkring tjugo procent.

Premiärminister Brown kallade klimatmötet i Köpenhamn för ”ett avgörande ögonblick”, skriver nyhetsbyrån Reuters.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se “

DN 091216:

“ Reinfeldt försöker pressa USA. “

“Det är framför allt USA och Kanada som måste utlova större sänkningar av sina utsläpp om EU ska höja sitt bud. Det sade statsminister Fredrik Reinfeldt på onsdagen, strax innan han begav sig till klimatmötet i Köpenhamn.

EU har lovat att sänka sina utsläpp av växthusgaser med minst 20 procent till år 2020. En sänkning på 30 procent är möjlig och önskvärd – men bara om andra industriländer lägger sig på en liknande nivå, har EU-ledarna slagit fast.

Fredrik Reinfeldt pekade med stor tydlighet ut vilka länder som måste bättra sig om EU ska gå upp till den högre nivån.

- Vi kräver att främst USA och Kanada höjer sina ambitioner så att de kommer i linje med oss. Så är det inte i dag, sade Fredrik Reinfeldt på en presskonferens i EU-parlamentet i Strasbourg.

Reinfeldt gav också en annan fingervisning om vad som krävs för att EU ska spela ut 30-procentskortet: att sänkningarna görs till år 2020. USA framhåller att man har höga ambitioner för perioden 2020 till 2050. USA:s bud så här långt motsvarar dock bara en sänkning av utsläppen på 4 procent till år 2020, räknat från år 1990.

Det räcker inte, fastslog Reinfeldt.

- Nu handlar det om år 2020. Om de rör sig, gör vi det också, sade statsministern innan han drog vidare mot Köpenhamn.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se “

DN 091216:

“Reinfeldt talar om ‘positiv energi’ i Köpenhamn. “

“EU:s ordförande, statsminister Fredrik Reinfeldt kom till klimatmötet i Köpenhamn på onsdagseftermiddagen. ”Vi är här för att föra in positiv energi i processen”, sade han.

Konkret handlade det om att alliera sig med Afrika för att på så sätt öka pressen på Kina och andra stora snabbväxande utsläppsländer. De 53 länderna i Afrika däremot står bara för tre procent av världens utsläpp.

– De har stor påverkan på Kina, tror vi, och på andra snabbväxande ekonomier, sade Reinfeldt.

I Köpenhamn diskuterade Reinfeldt med den Afrikanska unionen (AU) hur Afrika ska garanteras en stor del av det finansiella stödet från den rika världen. Etiopiens premiärminister Meles Zenawi nämnde i diskussionerna med EU att mellan 40 och 50 procent borde gå till Afrika.

Zenawi lade på onsdagen fram ett förslag som mildrade AU:s krav på finansiellt stöd och lägger sig nära EU:s bedömningar. Reinfeldt kallade förslaget intressant och uppgav att EU är beredd att ställa upp för skrivningar som garanterar Afrika en del av pengarna. **TT “**

DN 091216:

“Nattmangling att vänta om slutdokument.“

“ Statscheferenas inträde på scenen i Köpenhamn försenades på onsdagen av fortsatta låsningar i frågan om hur klimatförhandlingarna ska gå till. Miljöminister Andreas Carlgren sade sig sent på eftermiddagen vara beredd på nattmangling.

På torsdagen tar stats- och regeringscheferna över förhandlingarna och redan i dag, onsdag, gör flera av dem framträdanden i Köpenhamn. Venezuelas president Hugo Chávez tal blev dock uppskjutet när u-världens organ G77 gjorde ett utspel.

G77 sade under pågående session i plenum att man inte kunde acceptera grunderna för ett avtalsförslag från det danska ordförandeskapet som sades cirkulera på mötet. Den danske statsministern Lars Løkke Rasmussen hävdade då att det inte finns något danskt förslag.

DN:s utsände på plats Lars-Ingmar Karlsson kommenterar det så här:

– Danskarna gör konsultationer med många olika parter. Det är nog riktigt att det inte finns ett konkret förslag, men konsultationerna säger ju något om vad det förslag som väntas ganska snart kommer att innehålla.

Kina, Indien och Sydafrika argumenterar enligt Lars-Ingmar Karlsson mycket bestämt för att grunderna för förslaget måste komma från klimatmötets arbetsgrupper och inte springa ur en separat process.

– Det danskarna kommer att försöka föreslå är den politiska överenskommelse som ska sammanfatta vad klimatmötet kommit fram till, säger Lars-Ingmar Karlsson.

Finns det fortfarande möjlighet att komma fram till något avgörande i Köpenhamn?

– Ju mindre tid det blir till att diskutera direkt i sakfrågorna, desto mindre möjligheter blir det förstås att komma fram till något konkret, säger Lars-Ingmar Karlsson på plats i Bella Center i Köpenhamn.

Etiopiens premiärminister Meles Zenawi lade på onsdagen fram ett nytt förslag å Afrikanska unionens vägnar om vilket finansiellt stöd världens fattigaste länder behöver för att anpassa sig till klimatförändringar och för att minska sina utsläpp.

Afrika vill se ett stöd på längs sikt med start 2013 som ska ha nått 50 miljarder dollar per år från 2015 och 100 miljarder dollar årligen från 2020. Hälften av de pengarna bör gå till de mest sårbara länderna, framförallt i Afrika och små önationer, enligt Zenawi.

På kort sikt har FN satt upp ett mål om finansiering på 10 miljarder dollar per år 2010-2012, vilket Zenawi stödjer. EU har redan utlovat att ställa upp med en tredjedel av FN:s mål på kort sikt.

Ännu vid 18-tiden på onsdagskvällen saknades utkast att arbeta med. Det innebar att förhandlarna inte kunde börja arbetet med konferensens slutdokument.

– Jag förväntar mig att förslag ska kunna presenteras i kväll och att det ska vara en text som vi ska kunna arbeta med, sade miljöminister Andreas Carlgren till TT.

Enligt miljöministern är det u-länderna, genom sin paraplyorganisation G77, som blockerar processen.

Dessutom fortsätter samtalen i två separata spår. Det ena gäller det nuvarande klimatavtalet, Kyotoprotokollet. Det andra gäller det nya avtalet som ska se dagens ljus i Köpenhamn.

– Kan vi komma igång snart finns det en möjlighet att vi klarar det här. Men det kommer att krävas nattmanglingar och ett intensivt arbete mot klockan, säger Carlgren.

Han påpekar dock att vissa framsteg gjorts, bland annat att EU och Afrika delvis kommit överens i finansieringsfrågan.

– Här har Frankrike spelat en stor roll, säger Carlgren.

FN:s klimatchef Yvo de Boer höll på onsdagskvällen en presskonferens om det svåra läget i förhandlingarna.

– Jag tror fortfarande att det är möjligt att nå framgång, men de närmaste 24 timmarna är absolut avgörande, sade han.

Yvo de Boer uppgav att den danske statsministern Lars Løkke Rasmussen tidigt på kvällen höll konsultationer om hur förhandlingarna ska fortsätta. Han pekade på att det är mycket svårt att gå framåt snabbt i förhandlingar med 193 länder och med tusentals människor i rummet. Därför försöker Rasmussen, enligt de Boer, skapa en ny förhandlingsprocess i en mindre grupp som samtidigt ska vara transparent för alla.

Holländaren de Boer lättade upp presskonferensen genom en skämtsam beskrivning av förhandlingsläget.

– Vi är på väg mot toppen men linbanan har råkat ut för ett oväntat stopp.

Det danska ordförandeskapet annonserade redan vid lunchtid att det skulle lägga fram nya utkast till en klimatöverenskommelse, men ännu vid 19-tiden hade ingenting hänt. Flera u-länder har begärt mer tid för att diskutera en förlängning av Kyotoprotokollet och är kritiska till att ordförandeskapet tänker lägga fram ett eget förslag.

Yvo de Boer betonade att förslaget måste bygga på de texter som de 193 ländernas arbetsgrupper levererade på onsdagsmorgonen. EU är kritiskt till många av texterna, som diplomater beskriver som ”obalanserade”.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se “

DN 091216:

“ Så långt ifrån varandra är länderna. “

“ Konferensen i Köpenhamn börjar lida mot sitt slut. Kommer länderna att kunna enas om ett nytt avtal om åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser?

När nästan 200 länder med olika utgångslägen ska enas uppstår det många konflikter. Att endast dela upp parterna i rika i-länder och fattiga u-länder stämmer dåligt överens med förhandlingsläget.

G77-gruppen består av 134 länder med vitt skilda villkor. Tillväxtekonomierna som Kina och Indien samsas med fattiga afrikanska länder.

Inte heller de rika i-länderna är eniga. EU och USA är knappast överens om hur ett framtida avtal ska se ut. Och även inom EU är länderna splittrade – Storbritannien vill höja insatsen och minska utsläppen med 30 procent till 2020 jämfört med 1990 års nivå. Polen är tveksam och vill att EU-kommissionen först genomför en konsekvensanalys.

För att uppnå enighet om ett nytt globalt avtal måste länderna komma överens i en rad delfrågor. Lars Westermark, chef för Naturvårdsverkets klimatenhet och svensk förhandlare när Kyotoprotokollet togs fram, konstaterar att en överenskommelse är möjlig, men att det i nuläget ser svårt ut.

– Exakt vad överenskommelsen kommer att bestå av är svårt att säga. I bästa fall slås en tidsplan fast för när man ska komma fram till något juridiskt bindande. Det finns även förutsättningar för vägledande eller politiskt tunga beslut. Sedan får vi se om det håller hela vägen.

Så här är läget i de tre viktigaste frågorna:

1. MINSKADE UTSLÄPP

Förhoppningen är att länderna ska komma fram till ett bindande globalt avtal med mål i siffror för hur mycket länderna ska sänka sina utsläpp.

Enligt ***FN:s vetenskapliga klimatpanel*** bör i-länderna minska utsläppen med 25-40 procent till år 2020. Centrala mål i förhandlingarna är att de globala utsläppen av växthusgaser ska halveras till 2050, att toppen av världens utsläpp ska ske 2020 och att den globala uppvärmningen ska begränsas till högst 2 grader Celsius.

Kommentar: – Det svåraste är att få tillräckligt många länderna att enas kring tillräckligt långtgående utsläppsminskningar. Frågan om finansiering är inte heller lätt. Men det är mycket möjligt att det lossnar på någon av de fronterna och då skapas nya förutsättningar. Vi får se nu när regeringscheferna kommer in i bilden om det kan bli något av det, säger Lars Westermark.

I nuläget ligger länderna långt ifrån varandra.

EU är den part som inför mötet antagit de hittills högsta klimatmålen. Utsläppen av växthusgaser ska ned 20 procent till 2020 jämfört med 1990 års nivå och om övriga länder erbjuder motsvarande åtaganden är de flesta EU-länder beredda att öka sina mål till 30 procent.

USA planerar för utsläppsminskningar i tre steg. Det första delmålet är en minskning på 17 procent från 2005 till 2020, därefter ska 30 procent till år 2025 klaras av. Till 2050 är förhoppningen att utsläppen ska ha reducerats med 83 procent jämfört med 2005 års nivå.

Jämfört med 1990 års nivå, som de flesta parter använder som basår, blir minskningen i steg ett inte mer än fyra procent. Många hoppas nu att Barack Obama kommer till Köpenhamn med utökade löften.

Kina Indien, Brasilien och Sydafrika, motsätter sig att världens utsläpp av växthusgaser ska halveras senast 2050 och även att

utsläppstoppen ska nås redan 2020.

Inför mötet i Köpenhamn har ***Kina*** för första gången satt ett nationellt utsläppsmål.
År 2020 ska landet ha minskat sin ”koldioxidintensitet” med 40-45 procent jämfört med 2005 års nivå.

Koldioxidintensitet är ett begrepp som ***Kina*** och andra utvecklingsländer använder, vilket innebär att de räknar utsläpp i förhållande till BNP-enhet. Måttet anger hur koldioxideffektiv ekonomin är och behöver i realiteten inte innebära någon minskning av utsläppen alls.

Kommentar: – Den viktigaste frågan är så klart den om utsläppsminskningar, men den går ju inte att lösa utan att man kommer överens om finansiering med utvecklingsländerna, säger Lars Westermark.

2. FINANSIERING

Det råder enighet om att i-länderna måste stå för merparten av kostnaderna, även i u-länderna. Men hur stort ska stödet vara? En annan fråga är hur det ska finansieras – och om det måste definieras i avtalet.

FN-chefen Ban Ki-Moon öppnar upp för möjligheten med ett avtal utan tydliga förpliktelser från utvecklade länder om pengar till u-länderna. Han uppmanar de fattiga länderna att skriva under oavsett pengalöften. Något ***G77-gruppen*** starkt tar avstånd ifrån. ***G77*** anser att det är viktigt att det faktiska beloppet står i avtalet.

Ban Ki Moon sade på onsdagen att potten bör innehålla 220 miljarder amerikanska dollar från år 2020. På kort sikt har ***FN*** satt upp ett mål om finansiering på 10 miljarder dollar per år 2010-2012. ***EU*** har enats om att bidra med en tredjedel, över 73 miljarder kronor, för klimatåtgärder fram till 2012.

Fredrik Reinfeldt lyckades tidigare i höst förmå ***EU:s ledare*** att ställa sig bakom en prognos som sade att finansieringen av klimatåtgärder i tredje världen uppskattas till 100 miljarder euro per år 2012-2020. Av detta ska länderna i den rika världen bidra med 22-50 miljarder euro.

Fattiga länder kräver dock mer än så. ***Afrika*** anser att hela summan ska bekostas av de rika industriländerna eftersom kontinenten hör till dem som drabbas värst samtidigt som den endast står för 3,7 procent av världens samlade koldioxidutsläpp.

På onsdagen framkom att ***Afrika*** vill se ett stöd på långs sikt med start 2013 som ska ha nått 50 miljarder dollar per år från 2015 och 100 miljarder dollar årligen från 2020. Hälften av de pengarna bör gå till de mest sårbara länderna, framförallt i Afrika och små önationer, uppgav Etiopiens premiärminister Meles Zenawi.

G77-gruppens ståndpunkt är att de behöver 400 miljarder dollar den kommande tioårsperioden och i det långa loppet 5 procent av industriländernas bnp.

Vidare diskuteras frågan om klimatpengarna kan tas från befintlig biståndsbudget. De ***fattiga länderna*** menar att ett nytt avtal utan ytterligare resurser är oacceptabelt. Samtidigt hävdar ***Tyskland, Frankrike och de flesta mindre EU-länderna*** att klimatpengarna kan tas från befintliga budgetar.

3. ETT ELLER TVÅ AVTAL?

Mycket tid har gått åt till att fastställa vad mötet i Köpenhamn handlar om – vilket avtal som förhandlingarna gäller. Utvecklingsländerna vill i första hand se en fortsättning på industriländernas åtaganden enligt Kyotoprotokollet. De rikare länderna vill gå vidare mot ett nytt avtal och de enskilda sakfrågorna.

G77-gruppen har krävt att Kyotoprotokollet förlängs och att ***USA*** ansluter sig. I Kyotoprotokollet förbinder sig endast i-länderna till att sänka utsläppen. En modell som ***G77-gruppen*** vill se även i fortsättningen – dock kompletterad med politiska, men frivilliga, målsättningar från utvecklingsländerna.

USA ratificerade aldrig Kyotoprotokollet, eftersom avtalet inte kräver något från tillväxtekonomierna ***Kina*** och ***Indien***.

EU och ordförandelandet ***Danmark*** hoppades att förhandlingarna skulle mynna ut i ett nytt avtal som skulle kunna ersätta Kyotoprotokollet då det löper ut år 2012.

G77-gruppen protesterade ljudligt och blockerade i måndags förhandlingarna för att styra in samtalen på att försöka få till en förlängning av Kyotoprotokollet och därmed prioritera i-ländernas åtaganden framför u-ländernas. ***G77-gruppens*** protester verkar ha gett resultat.

Köpenhamnsmötets siktar nu på att dels förlänga åtagandena för ett 40-tal industriländer enligt Kyotoprotokollet, dels få till stånd en särskild överenskommelse med ***USA*** och ***u-länderna***, som inte har några åtaganden enligt protokollet.

Kommentar: Lars Westermark, som var med och förhandlade fram Kyotoprotokollet, hade hoppats på ett nytt avtal.

– Det är lite konstigt att gå vidare på Kyotoprotokollet eftersom USA inte är med. Det är en stor brist. På grund av det ville EU ha ett nytt, separat avtal som alla skulle vara med på. Men det väckte misstroende – u-länderna tog det som att vi ville tvinga med dem på samma villkor eller att vi skulle springa ifrån våra åtaganden.

– Men det skulle helt klart vara lättare med ett gemensamt och globalt avtal som all var med i.

Sofia Lundgren
sofia.lundgren@dn.se “

“ I KORTHET: BAKGRUND TIL FÖRHANDLINGSLÄGET

I korthet: Läget i förhandlingarna

1. Minskade utsläpp. EU har lovat 30 procent sänkningar till år 2020. Kan öka till 30 om USA höjer sitt bud från nuvarande 4 procent. Oklart vilka åtaganden utvecklingsländerna tar på sig – själva vill de inte binda sig alls juridiskt.

2. Finansiering. Alla är ense om att i-länderna ska betala mest av klimatåtgärderna. Men hur mycket? Och i vilken mån ska u-världen betala? Inte alls, anser de afrikanska länderna. Enligt FN behövs 10 miljarder dollar per år direkt 2010-2012. EU har lovat att ta en tredjedel av notan.

3. Ett avtal eller två? För utvecklingsländerna är det viktigaste att i-länderna även fortsättningsvis har bindande åtagande att minska utsläppen enligt Kyotoprotokollet. EU och det danska ordförandeskapet har siktat på ett gemensamt avtal för alla länder. “

DN 091216 kultur sid 4:

“Klimatfrågan kan inte lösas. “

“Varje tänkbar lösning på klimatkrisen för med sig nya problem. Sverker Sörlin har läst en pessimistisk men briljant bok om världens framtid.”

Bok: Mike Hulme "Why We Disagree About Climate Change. Understanding Controversy, Inaction and Opportunity"
Cambridge University Press.

“ **KLIMATFÖRÄNDRINGEN** är, särskilt den här veckan, världens största politiska fråga. Den är grund för mänsklighetens öde. "Löser" vi den?

Oavsett vad som kommer ut av Köpenhamnsmötet, så är Mike Hulmes svar: Nej, absolut inte. Förmodligen är det därför som hans bok, "Why We Disagree About Climate Change", är så sympatisk och tänkvärd. Den vidgar förståelsen av vad klimatfrågan egentligen är. För även om den blivit stor, så menar Hulme att den egentligen är ännu större. Den är släkt med andra stora "frågor": freden, demokratin, friheten. Ingen av dem kan "lösas".

Hulme är ingen klimatskeptiker, tvärtom. Han var länge chef för klimatforskningen vid det framstående Tyndall Centre i Norwich. Hans meritlista innehåller mer än hundra vetenskapliga artiklar, trettio böcker, rådgivning till EU och många regeringar. Han berättar också att han gick med i Labourpartiet 1990 och är troende kristen.

Vad som intresserar Hulme är att så litet sker, trots allt. Orsaken, menar han, ligger i klimatfrågans själva natur: allt genomsyrande och omstridd. Frågan tycks absorbera oenighet. Den som anser att mer konsumtion är önskvärd vill att klimatpolitiken främjar tillväxt. Den som anser att rättvisa är överordnad förordar ransonering.

Oenigheten är ideologisk. Hulme anför studier som visar att Times i sin bevakning över årtionden varit mer konservativ i klimatfrågan än Guardianochlndependent. Oenigheten går djupt ner i personlighet och samhällssyn. Människors ställningstaganden, visar psykologisk forskning, beror inte bara på deras kunskapsnivå. De som värderar jämlikhet högt är benägna att tropå klimatförändringen och bejaka åtgärder mot den. De som värderar individualism eller har en hierarkisk samhällssyn är ofta skeptiker och mindre benägna till åtgärder.

DE SOM HAR EN "åtgärdsrationalistisk" uppfattning tror att allmänheten kan övertygas med mer forskningsinformation. Men ny forskning om medier visar att det är viktigare hur berättelser om klimatförändringen formas. Berättelser är besynnerliga, men mäktiga. I USA finns kristna fundamentalister som välkomnar den klimatförändring som leder mot undergången, för där finns ju porten till paradiset. Det underbara med mer värme i Norden och Storbritannien är en myt som ännu har anhängare.

Hulme skiljer mellan vad han kallar klimatförändring med liten och stor bokstav. Över den med liten bokstav härskar naturvetenskapliga metoder, den är ett substantiv. Den med stor bokstav är närmast ett adjektiv: en Klimatförändrad värld. Det är den vi nu anlänt till, och på grund av trögheten i atmosfärens processer kommer att leva i under hela detta århundrade. Substantivet är förstås grundläggande, men det är om adjektivet den globala striden står.

Med ett sådant perspektiv är det rimligt att sätta ambitionerna högre än att nå en bindande överenskommelse om utsläppsmål. Vår värld om femtio år kommer ännu att ha fattiga, krig, våld och misshandel av människor och natur. Om hur denna värld kan formas säger en CO2-minskning ingenting. Den globala politiken, menar Hume, framstår

som infantil och teknokratisk med en övertro på enskilda "lösningar", marknadsledda (utsläppshandel) eller regiminriktade (skatter, traktat).

POÄNGEN MED Klimatförändringen, och skälet till att vi är oense, är att den ställer oss inför ett ifrågasättande av det globala tillståndet. Med ett sjuttiotalsbegrepp av planeringsforskaren Horst Ritter, kallar Hulme klimatet "a wicked problem": oklart formulerat, i grunden olösbart, och där själva lösningsarbetet genererar nya problem och dilemman.

Biobränslen kan leda till matbrist. Kärnkraft ger säkerhetsproblem och öppnar för terrorism. Energiskatter kan leda till minskat välstånd, kanske fler fattiga. Ökad fattigdom i sin tur kan försvaga legitimiteten i klimatpolitiken. Så kallad "geo-engineering" - koldioxidförvaring i jordskorpan, aerosolsköldar i stratosfären - ger inget svar på vilken temperatur som är optimal, heller inte var effekterna uppstår.

Hulme vill, som nästan alla andra, ha ett avtal. Men han påminner oss om att hur snabbt CO2-kurvan än planar ut, så måste vi börja tala allvar om vad vår värld kan och bör vara. Om detta kommer vi att förbli oense.

Varför är det viktigt för honom att tala om att han är kristen socialdemokrat? Därför att vetenskapen ensam inte ger svar, bara ramar för samtalet. Värderingar är oundvikliga för ett samtal som kan leda samhället framåt. Hulme tror, som en gång Gunnar Myrdal, att det är en fördel att redovisa sina egna. Resultatet är lika ödmjukt som briljant;

SVERKER SÖRLIN
kulturdebatt@dn.se “

DN 091217:

"Vårt land kommer att drabbas hårt."

“KÖPENHAMN. Om havsnivån stiger med en meter kommer en femtedel av Bangladesh att läggas under vatten och 20-30 miljoner människor blir klimatflyktingar. Att havsnivån kan stiga ännu mer vågar vi knappt tänka på, konstaterar landets miljöminister Hasan Mahmud.

Han deltar i klimatmötet i Köpenhamn, som nu går in i sitt avgörande skede.

-Hittills är det inte mycket som talar för att mötet blir en framgång. Det pågår mycketkohandeljustnu, men vi har inget att handla med. Vi är bara offer, säger Hasan Mahmud.

Klimatförändringarna hotar Bangladesh från två håll, dels från havet, dels från de stora floderna Ganges och Bramaputra, där riskerna ökar för både störtfloder, jorderosion och senare uttorkning.

-Vårt land kommer att drabbas hårt, även om den globala temperaturhöjningen begränsas till bara två grader. Om mötet inte kan enas ens om det, kommer frustrationen att bli mycket stor, konstaterar Hasan Mahmud, som leder en delegation på över hundra personer.

När DN konfronterar honom med de nya rönen om hotande havsnivåhöjningar som publiceras i Nature, säger han bara:

- Jag kan inte kommentera forskning jag inte tagit del av. För mig är det illa nog med de prognoser vi redan har.

En av de viktigaste frågorna på klimatmötet är finansiering. För Bangladeshs del handlar det om alltifrån att bygga vallar mot havet till att införa gröna energisystem med solenergi och vindkraft.

-Det mesta talar för att de två återstående dagarna inte räcker till för att få fram pengarna. Vi får hoppas att man kan komma överens om ett ramverk, annars kommer vi hem tomhänta, säger Hasan Mahmud.

JAN MALMBORG jan.malmborg@dn.se 08-73812 44”

DN 091217:

“ Två grader höjer havet sju meter. “

“ Havsytan kan stiga snabbare och mer än vad forskarna hittills har sagt, visar nya rön. Även en måttlig uppvärmning på två grader ger på sikt sju, åtta meter högre havsyta. Det innebär att hundratals miljoner människor får sina hem och odlingsmarker dränkta. “

“ **HITTILLS HÄR MAN** trott att havsytan steg mellan fyra och sex meter under perioden mellan de senaste två istiderna. Men vi kan visa att det snarare var mellan sex och nio meter, alltså 50 procent mer, säger Michael Oppenheimer.

Han är professor i geovetenskap vid Princeton-universitetet och huvudförfattare till en studie som publiceras i dagens nummer av tidskriften Nature.

PERIODEN MELLAN de två senaste istiderna, för 125 000 år sedan, brukar användas som jämförelse när forskare ska uppskatta hur jorden förändras av ett varmare klimat. Under denna period var den globala medeltemperaturen cirka två grader varmare än nu, polerna mellan tre och fem grader varmare.

Det berodde på att instrålningen från solen var starkare än i dag, på grund av att jordens bana runt solen var mer avlång.

Michael Oppenheimer och hans medarbetare har gjort den hittills största sammanställningen av geologisk information som avslöjar havsytans läge för 125 000 år sedan.

-Vi har data från ett femtiotal lokaler, bland annat koraller och sediment från stränder.

RESULTATEN VISAR att med 95 procents sannolikhet var havsytan högre än 6,6 meter och med 67 procents sannolikhet var den högre än åtta meter.

Under en period av tusen år steg havsytan med 5,6 meter, det vill säga i genomsnitt 56 centimeter per hundra år.

-Men vissa århundraden måste det ha varit ännu snabbare, mer än en meter, säger Michael Oppenheimer.

Att jordens nuvarande uppvärmning ska begränsas till två grader är ett optimistiskt scenario. FN:s klimatpanel talar om en uppvärmning upp till 6,4 grader redan detta århundrade, om utsläppen av växthusgaser får fortsätta öka.

-Ja, detta är ett minimum. Vi har inte någon lämplig period att jämföra med, men vi förmodar att ju högre uppvärmning desto snabbare och mer stiger havsytan, säger Michael Oppenheimer.

Han är just nu på plats i Köpenhamn. Men han tror inte att han får tillfälle att presentera sin studie för de statliga ledare som försöker träffa en överenskommelse.

-De är upptagna av sina förhandlingar. Men jag hoppas ju att de läser studien, och att de agerar snabbt och kraftigt för att minska utsläppen, för vi kan vara på mycket farlig mark nu.

KARIN BOJS
karin.bojs@dn.se 08-73812 39 “

DN 091217:

“ Varmt vatten tar större plats än kallt. “

Just nu stiger havsytan med tre millimeter om året.

FN:s klimatpanel visar i sin senaste sammanställning att havsytan kan stiga med sextio centimeter under detta århundrade. Men sedan FN-rapporten kom för två år sedan har flera nya studier pekat mot att havsytan kan stiga snabbare än så.

För närvarande stiger havsytan med cirka tre millimeter om året, visar satellitmätningar. Det beror till allra största delen på att världens hav har blivit varmare. Varmt vatten tar större plats än kallt vatten.

En del av havsytans höjning beror på att bergsglaciärer smälter, till exempel i Alperna och i Anderna. Ett visst tillskott av vatten kommer också från Grönlands is.

En studie som publicerades i Science för bara en dryg månad sedan visar att Grönlands is smälter i accelererande hastighet. Redan i dag bidrar Grönlands is med ungefär en halv millimeters höjning av havsytan varje år. Om hela Grönlands is skulle smälta, skulle det motsvara cirka sex meters höjning av havsytan.”

Även Antarktis bidrar redan i dag till att havsytan höjs. För några veckor sedan publicerades en studie i Nature Geoscience som visar att isen minskar på västra Antarktis, men även i viss mån på östra Antarktis som är mycket kallare och mer stabilt. Det handlar än så länge om små mängder, som knappast påverkar den globala havsytan. Men på sikt kan isen från västra Antarktis höja havsytan cirka fem meter. Det kan gå snabbt, eftersom höjd havsyta och ett varmare hav kan tina upp ishyllorna nedifrån.

En expedition ledd av den svenske maringeologen Martin Jakobsson ska inom kort besöka Antarktis för att undersöka just dessa effekter.

DN “

DN 091217 ledare:

“ Kyligt i Köpenhamn. “

“Nu börjar världens ledare anlända till Köpenhamnsmötet. Utgångsläget är inte det bästa. Dåliga förberedelser är ett skäl. Gamla biståndsreflexer och offermentalitet ett annat. “

“ HANS ROSLING, professor i internationell hälsa med stjärnstatus, vill försöka få oss att förstå att världen inte ser ut som i Tintins böcker. Länderna på vårt klot har förändrats och fortsätter att förändras. Det är våra föreställningar som släpar efter.

Det gamla sättet att dela in världen i u- och i-länder håller inte längre. För i vilken kategori ska man i så fall peta in Indien? Eller Kina? Att placera länder med ett så avancerat tekniskt kunnande, en så omfattande industri och så mycket kapital i något slags motsatsförhållande till industrialiserade länder blir bisarrt. Att placera dem sida vid sida med Ghana vars bruttonationalprodukt per capita bara uppgår till en tjugondel av Kinas blir också besynnerligt.

MEN OM HANS ROSLING gjort sitt för att begrava det föråldrade begreppet u-och i-länder så får man lov att säga att Köpenhamnsmötet gjort sitt för att blåsa upp det. Bakom det som på miljömöten kallas u-länder finns G 77-gruppen. Nätverket föddes inom FN 1964 och bestod ursprungligen av 77 länder. Trots att världen sedan dess har blivit bättre, att vi fått en ny och bärkraftig medelklass i det som tidigare var fattiga länder, har gruppen svällt till att omfatta 130 länder. Där finns i dag stater som Indien, Brasilien och Kina. Och det oljerika Kuwait. Malta och Cypern ingick tills länderna bestämde sig för att ställa sig i kön till EU i stället.

I gruppen finns alltså fattiga såväl som rika, väl utvecklade länder såväl som eftersläpare, demokratier såväl som diktaturer, korrupta regimer såväl som mindre korrupta. En annan, avgörande skillnad är att vissa av dem står till anklarna i vatten och andra inte. Människor från de värst drabbade ö-rikena som slåss för sin omedelbara överlevnad talar mindre om vem som orsakat problemet och mer om det skriande behovet av en lösning.

G77 LEDS AV SUDAN och där - precis som i många afrikanska länder - slår den gamla biståndsreflexen till. De flesta som rest till Köpenhamn har gjort det i tron att Kyotoprotokollet som snart löper ut och som USA inte har undertecknat, ska ersättas med ett nytt avtal.

Åtskilliga, däribland Sveriges miljöminister Andreas Carlgren, har betonat att det är möjligt att vissa fattiga länder inte är en del av problemet, men att alla länder är en del av lösningen. Alla måste bidra till att minska utsläppen av växthusgaser.

Men alla måste självfallet inte bidra lika mycket. Flera verktyg för att kompensera fattiga länder för att ställa om och för att inte hugga ned sin regnskog, har diskuterats.

Sudan och svansen av G77-länder vill inte ha något nytt avtal. De vill ha ett förlängt Kyotoprotokoll. I Kyoto friskrevs "u-länderna" från ansvar. Det var i-länderna som för första gången ingick bindande, mätbara avtal om utsläppsminskningar. Inte för att de hållits, men ändå.

Vad som är verkliga strider och vad som är dramatiserade förhandlingsutspel är inte alltid lätt att veta. Det man däremot vet är att 677 stegade ut från mötet, att gruppen kom tillbaka, att den tagit klimatmötet som gisslan och hotat med sammanbrott om länderna inte får som de vill. Många länder har varit missnöjda med det danska ordförandeskapet och Connie Hedegaard. I går fick hon lämna podiet och ge plats åt statsminister Lars Løkke Rasmussen.

Klimatmötet har problem nog utan G77-ländernas ultimativa tonläge. Den patentstrid som fram till för några år sedan begränsade fattiga länders tillgång till bromsmediciner tog flera år att lösa. Nu har världens ledare några dagar på sig för att lösa den patentstrid som rör all klimatsparande teknologi och som "u-länderna" kräver fri tillgång till. Till det ska läggas alla andra frågor om konkreta utsläppsmål och kompensation till korrupta regimer.

RESULTATET SÅ HÄR LÅNGT från Köpenhamnsmötet visar att begreppet i- och u-länder är föråldrat, precis som Hans Rosling säger. Därtill visar det att det håller länderna kvar i en självbild som objekt som ska kompenseras snarare än subjekt som också är en del av framtiden. Det hjälper inte klimatet.

DN 17/12 2009 “

“Många länder har varit missnöjda
med det danska ordförandeskapet och
Connie Hedegaard. I går fick hon lämna
podiet och ge plats åt statsminister Lars
Løkke Rasmussen. “

DN 091217:

“ Rika länder öppnar plånboken. “

“ Det finansiella stödet från rika till fattiga länder för klimatåtgärder börjar ta form. Pengarna är nödvändiga för att nå en klimat-överenskommelse.

Trots de svåra klimatförhandlingarna har framsteg gjorts när det gäller finansiering av åtgärder för att skydda fattiga länder mot torka och översvämningar i klimatförändringarnas spår.

USA aviserade på torsdagen att landet, tillsammans med andra länder, strävar efter en fond som från år 2020 ska kunna betala ut 100 miljarder dollar årligen. Det ligger i linje med EU:s ambition. Även de 53 afrikanska länderna har föreslagit den summan. Det är dock betydligt mindre än vad hela u-landsgruppen G77 har talat om.

USA:s och EU:s villkor är att stora u-länder som Kina, Indien och Brasilien, åtar sig klimatåtgärder som är kontrollerbara.

USA:s utrikesminister Hillary Clinton menade på sin presskonferens att det fanns tecken på att länder, utan att peka ut några, nu börjar backa från kraven på så kallad transparens.

Clinton ansåg att viljan till transparens är avgörande för en uppgörelse.

I USA finns en stor oro för att jobb ska flytta utomlands om olika hårda klimatkrav ställs på jordens viktigaste ekonomier. Kinas vice utrikesminister He Yafei uppger att Kina själv vill sköta kontrollen av sina klimatåtgärder. Kina ser sig inte heller som mottagare av pengar från rika länder.

Viktiga frågor är också var pengarna ska komma ifrån och vem som ska styra över dem. U-länderna vill att så mycket som möjligt från de rika ländernas statsbudgetar. Både EU och Hillary Clinton talar om flera källor. Det kan till exempel handla om pengar från klimatskatter och intäkter från handel med utsläppsrätter.

Den frågan kommer dock inte att avgöras i Köpenhamn.

Under klimatmötet har också FN:s mål om så kallade snabbstartspengar i praktiken uppnåtts. Det handlar om stöd för de närmaste åren 2010-2012 till de allra fattigaste länderna och små önationer. Av 30 miljarder dollar som FN satt upp som mål för de tre åren har EU utlovat 10 miljarder dollar och Japan mellan 15-19 miljarder dollar. USA lovar att bidra med sin del.

Peter Wallberg/TT “

DN 091217:

“ Reinfeldt kallar till ‘räddningsmöte’. “

“EU:s ordförande, statsminister Fredrik Reinfeldt, ställde in sitt planerade anförande inför klimatkonferensen för att i stället försöka få till stånd ett räddningsmöte på högsta nivå mellan de viktigaste aktörerna i förhandlingarna.

EU ska under torsdagskvällens galamiddag hos den danska drottningen försöka övertyga ledare att komma till mötet.

– Vi kommer att använda middagen för att försöka få ihop detta möte och gå på ledare, säger Reinfeldt

– Vi är här för att göra skillnad och nu är snart merparten av stats- och regeringscheferna här. Vi tänker föra ihop en grupp av länder som vi hoppas ska hitta grunderna för en lösning.

Blir det mötet av?

– Vi tänker ta initiativet till det och vi tänker rikta oss direkt till stats- och regeringschefer. Vi tror att det är på den nivån ansvaret ska ligga.

Kommer Kina att vara med?

– Det vet jag inte. Vi kommer att försöka bjuda in de viktigaste länderna. Det är viktigt att få plats för ett samtal och visa att vi gör någonting och inte låta oss stoppas av formaliahänvisningar och det som har bundit det här mötet under alltför lång tid. Nu är ledarna på plats, nu gäller det att visa ansvarstagande.

Hur stor är risken för ett fiasko?

– Det spekulerar vi inte i nu, det kommer att pratas länge om hur det här har gått i efterhand.

Statsministern ser särskilt positivt på att finansieringsfrågan verkar vara nära en lösning.

– I och med att både EU och USA visat att de är villiga att ta ansvar för finansieringen har vi kommit långt. Och då har vi också blottlagt det verkligt väsentliga — minskningen av växthusgasutsläppen, säger Reinfeldt.

Han påpekar att det krävs positionsförflyttningar av både USA och Kina för att utsläppen ska kunna reduceras tillräckligt mycket. I nuläget skulle de samlade buden från länderna ge en total minskning på 18 procent 2020 jämfört med läget 1990. Enligt FN:s klimatpanel IPCC krävs minst 25 procent om tvågradersmålet ska nås.

– Vi är inte så långt från vad som behövs. Det fattas några procentdelar. Det skulle kunna lösas om USA rörde på sig lite, säger Reinfeldt.

– Vi behöver också transparens från Kina. Vi undrar hur landets åtaganden ska kunna följas upp om det inte finns en verifieringsprocess.

Reinfeldt hoppas att USA:s utrikesminister Hillary Clinton ska delta i mötet. Han uppgav också att andra EU-ledare varit i kontakt med president Barack Obama under dagen. Obama anländer dock först på fredag morgon.

På reportrars fråga om Reinfeldt inte kunnat förutse u-ländernas motstånd mot att ha ett enda globalt klimatavtal i stället för att förlänga Kyotoprotokollet, svarar han:

– Grunddilemmat är kvar. Det finns en alldeles för utbredd ovilja att ta sin del av ansvaret. Det finns en kvardröjande gammal föreställning om att en liten avgränsad krets av rika länder kan lösa problemet på egen hand. Det är det vi hela tiden haft som problem. Det är svårt att komma ifrån att vi har en förändrad situation i världen, att vi har ett läge där de vi kallar u-länder precis har passerat ansvaret för över hälften av utsläppen och ändå för vi resonemanget som att den växande halvan inte ska vara en del av själva överenskommelsen.

Reinfeldt fick dock på nytt frågan om han inte kunnat förutse problemen som uppstått i Köpenhamn.

– Ni ska ha klart för er att de 193 länder som är närvarande inte har samma utgångspunkt. Det är inte så att alla är här för att lösa detta. Det finns massor av former av intressen inbyggda i detta, det finns diskussioner som inte är länkade till klimatet, svarade Reinfeldt.

TT “

DN 091217:

“ Klimatmötet lever farligt. “

“FN:s klimatmöte i Köpenhamn riskerar att bli ett fiasko. Allt färre tror nu på en lyckad utgång. ”Vi måste lägga in högsta växeln. Annars kommer vi att färdas mot en katastrof”, sade Frankrikes president Nicolas Sarkozy.

Visserligen kom förhandlingarna igång igen på torsdagen efter 24 timmars dödläge. Men tiden är nu mycket knapp innan omkring 120 stats- och regeringschefer samlas i Bella Center på fredag för att knyta ihop en överenskommelse.

EU:s ordförande, statsminister Fredrik Reinfeldt, ställde in sitt planerade anförande på torsdagskvällen för att försöka få till stånd ett räddningsmöte på högsta nivå mellan de viktigaste aktörerna i klimatförhandlingarna.

Samtidigt har det börjat letas efter syndabockar. Kina har mer eller mindre öppet pekats ut av EU som ansvarigt för den dygnslånga blockeringen.

Blockeringen hävdes när den danske statsministern Lars Lökke Rasmussen lovade att inte lägga fram ett eget utkast till överenskommelse. Han tvingades lova att stats- och regeringscheferna kommer att få ta ställning till två utkast som arbetats fram i två grupper.

Den ena texten handlar om det långsiktig globala samarbetet. Där nämns till exempel mål och åtgärder som ska genomföras i de så kallade G77-länderna, där de allra fattigaste länderna ingår.

Den andra texten handlar om att förlänga det nuvarande klimatavtalet, Kyotoprotokollet, som enbart ställer juridiskt bindande utsläppsminskningskrav på en rad i-länder.

Denna så kallade tvåspårslinje var tveklöst en seger för Kina. Kineserna har vägrat att släppa taget om Kyoto som de menar är den enda garantin de har för att i-länderna tar på sig merparten av utsläppsminskningarna.

EU menar att texterna ställer för lite krav på G77 i form av bindande klimatåtgärder och möjligheter att se till att åtgärderna verkligen genomförs.

– Vi behöver transparens från Kina. Vi undrar hur landets åtaganden ska kunna följas upp om det inte finns en verifieringsprocess, sade Fredrik Reinfeldt.

EU vill ha ett enda globalt avtal, men miljöminister Andreas Carlgren hävdar att man inte bidragit till tidspressen genom att ställa oflexibla krav. Han uppger att EU varit öppet för att arbeta utifrån två spår och menar att det ännu inte är för sent att nå en ambitiös överenskommelse.

Kina skjuter på förhand ifrån sig skulden för ett eventuellt fiasko och försäkrar att landet vill ha en överenskommelse.

Men samtidigt är det tydligt att kineserna inte har något emot ett halvdant slutresultat. Den kinesiske vice utrikesministern He Yafei sade att det nu är dags att sluta strida om sådant som delar länderna och koncentrera sig på det som förenar.

– Om vi inte slutar peka finger åt varandra kommer mötet att sluta i ett stort misslyckande, sade han.

Det innebär i praktiken – med tanke på hur stora motsättningarna är på flera punkter – att kineserna hellre ser en urvattnad överenskommelse än att de tvingas kompromissa om slutresultatet.

Roland Johansson och Peter Wallberg/TT “

DN 091217:

“ Temperaturen höjs med 3 grader. “

“ I ett läckt dokument från FN:s klimatsekretariat framgår att med de hittills utlovade utsläppsminskningarna så riskerar jordens medeltemperatur att stiga med tre grader under detta sekel.

Forskarna i FN:s klimatpanel har länge ansett att en temperaturökning på två grader är hanterbar. Även världens mäktigaste länder i G20 har ställt sig bakom tvågradersmålet. Enligt dokumentet, daterat den 15 december, så räcker det inte med att länderna går upp till sina högsta utlovade ambitioner för att klara det målet.

– Detta visar väldigt tydligt vart vi är på väg, säger Anders Hellberg, klimatchef för svenska Greenpeace.

– Omkring hundra länder på mötet i Köpenhamn har krävt ett mål på 1,5 grader, annars riskerar önationer som Maldiverna att försvinna. Greenpeace lägger skulden i-länderna för att klimatmötet hotar att bli ett fiasko.

– I-länderna måste hållas ansvariga som ett kollektiv. USA, Japan och EU har utsläppsmål som är för låga. De hade lovat att komma till Köpenhamn med höjda utsläppsreduceringar och ökad finansiering (till klimatåtgärder i fattiga länder), säger Hellberg.

Han har dock inte helt gett upp hoppet om ett acceptabelt slutresultat.

– Allt brukar avgöras i sista stund, säger Hellberg.

TT”

DN 091218:

“ De värsta stötestenarna.”

“ Utsläppen. Utgångspunkten för att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser är att begränsa temperaturhöjningen till 2 grader eller möjligen endast 1,5 grader. För att klara det anges olika siffror där en halvering till 2050 är den minst drastiska siffran. Det närmaste målet är 2020. Enligt riktlinjerna från klimatmötet på Bali 2007 ska de utvecklade industriländerna sänka sina utsläpp med 25-40 procent.

Finansieringen. Den andra stora knäckfrågan är hur olika åtgärder för att hjälpa utvecklingsländerna ska finansieras. Alla är överens om att de utvecklade länderna har ansvar för att stödja sämre ställda länder med pengar. Redan nu finns olika fonder och mekanismer och nya diskuteras. Stridsfrågan är hur mycket pengar som krävs, både under de närmaste åren och framför allt på lång sikt.

Skydd av skog. Växande skog tar upp koldioxid och mildrar därför växthuseffekten. Förhandlingarna om ett system för att förhindra att skog försvinner och för att återplantera skog finns redan (REDD). Det ska ge fattiga länder ekonomisk ersättning om de avstår från att hugga ner skog och för att återplantera ny.

Kyotoavtalet. De flesta industriländer vill inte förlänga Kyotoprotokollet eftersom det endast ställer krav på ett fyrtiotal utvecklade industriländer. Däremot vill de få olika delar av det i ett nytt avtal. Utvecklingsländerna kräver att avtalet förlängs efter 2012.

Flygbränsle. Hittills har man inte haft något bra system för att beräkna utsläppen från sjöfarten och flyget. Det är ännu olöst fråga.

LARS-INGMAR KARLSSON “

DN 091218:

“ Dödläget bröts några minuter i tolv. “

“ U-länderna kritiska mot anpassning till främst USA:s krav.”

“KÖPENHAMN. Det krävdes att det "danska spöket" släpptes ut från förhandlingarna för att de skulle kunna fortsätta. Utvecklingsländernas krav på att börja med att diskutera Kyotoavtalet gick igenom och klimatförhandlingarna kunde återupptas igen på torsdagen.”

“Det danska ordförandeskapet har under lång tid arbetat för att få fram en politisk överenskommelse som ska leda fram till ett nytt klimatavtal. Danskarna har prövat sig fram och testat det på en utvald skara länder, både i- och u-länder men framför allt stora länder.

Tanken har varit att denna överenskommelse skulle läggas fram under klimatförhandlingarna här när danskarna bedömde det som lämpligt.

Den skulle bli det förlösande svaret på alla motsättningar. Sedan skulle det förfinas för att bli klart under nästa år och bli den överenskommelse som är nödvändig för att få stopp på klimatförändringen.

Till slut blev "det danska förslaget" i stället ett spöke som utvecklingsländerna inte ville veta av. Det spöklika i förslaget blev inte mindre av att utvecklingsländerna, med Kina och Brasilien i spetsen, angrep förslaget i torsdags och den danske statsministern Lars Løkke Rasmussen förnekade att det fanns ett förslag. Den dispyten satte stopp för vidare förhandlingar i nästan ett dygn.

VAD ÄR DET DÅ som retar upp u-länderna så mycket? Eftersom det är ett förslag som hela tiden befunnit sig under utveckling är det inte helt enkelt ge ett bestämt svar.

Men i stora drag handlar det om att u-länderna uppfattar förslaget som alltför tillmötesgående mot de utvecklade industriländerna, inte minst för att få med USA. Amerikanerna hoppade ju av Kyotoavtalet efter att först ha godkänt det vid de nattliga förhandlingarna i Kyoto 1997. Det behövde därför inte uppfylla löften att minska sina utsläpp av växthusgaser.

Till detta kommer att EU vid klimatförhandlingarna i Bangkok i september deklarerade att unionen inte vill gå med på någon förlängning av Kyotoavtalet. EU:s linje har sedan dess varit att Köpenhamnsmötet ska leda till ett nytt klimatavtal där huvuddelarna av Kyotoavtalet ingår.

DETTA RETADE UPP utvecklingsländerna ordentligt. Vi ska skrota ett redan färdigt avtal för ett nytt som kan ta flera år att färdigställa, har u-länderna argumenterat sedan Bangkok.

Deras argument har EU avvisat med motiveringen det bara är förhandlingstaktik. Här på plats har EU gång på gång hävdat att det också beror på att utvecklingsländerna försöker skyla över den egna oenigheten med angrepp pådet danska ordförandeskapet.

Oavsett eventuell oenighet bland utvecklingsländerna har dessa ett tungt skäl att kräva förlängning av första åtagandepe- rioden i Kyotoavtalet som går ut 2012. I avtalet läggs nämligen hela ansvaret på att minska utsläppen på ett fyrtiotal industriländer.

När nu förhandlingarna återupptagits några minuter i tolv ska de börja med att diskutera Kyotoavtalet. U-länderna har därmed tvingat i-länderna dit de velat hela tiden.

Lars-lngmar Karlsson
lars-ingmar.karlsson@dn.se 08-73810 59 “

DN 091218:

“ USA lovar pengar till omställning i u-länderna.”

“ Klimatmötet går nu in i sin sista skälvande fas. På torsdagen bröts dödläget i förhandlingarna och USA:s utrikesminister Hillary Clinton lade pengar på bordet för klimatinsatser i u-länderna. Toppolitikerna är på plats, utom president Barack Obama som väntas anlända på fredagsmorgonen till mötets sista dag.”

“Med stor pondus trummade mötesordföranden, Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen, igenom en ny mötesordning. För-handlingarna pågår nu längs två spår, precis som u-länderna önskat. Ett spår gäller en fortsättning på Kyotoavtalet, ett gäller övriga frågor och inbegriper även USA och u-länderna, som alla står utanför Kyotoavtalet.

För att förhandlingarna ska gå smidigare än hittills ska de skötas av två kontaktgrupper med en begränsad mängd deltagare, båda med den danska miljöministern Connie Hedegaard som ordförande.

SENT PÅ TORSDAGSKVÄLLEN förhandlade tjänstemän i 14 olikagrupper, samtidigt som miljöministrar satt i egna överläggningar för att peka ut knäckfrågorna.

Under tiden iscensatte Fredrik Reinfeldt och andra EU-ledare ett extra toppmöte med utvaldanyckelpersoner, efter drottningmiddagen på Slottet. Bland annat deltog Frankrikes president Nicolas Sarkozy, Tysklands förbundskansler Angela Merkel, USA:s utrikesminister Hillary Clinton och Kinas premiärminister Wen Jiabao.

För att gå u-länderna till mötes bestämdes tidigare på dagen att Kyotogruppen ska sammanträda först,vilket innebär att u-länderna inte behöver göra några åtaganden innan de vet vad i-länderna inom Kyotogruppen förbundit sig till.

Detta innebär också att USA inte riktigtkommit in i förhandlingarna än. Men deras närvaro vid klimatmötet är ändå påtaglig.

VID EN VÄLBESÖKT presskonferens på torsdag förmiddag bidrog Hilary Clinton till att höja mötestemperaturen. För första gången lovade landet med världens största klimatskuld att bidra med pengar till insatser i drabbade u-länder.

Det amerikanska förslaget liknar på många sätt det som EU lade fram i höstas.

- Under förutsättning att klimatmötet leder till ett heltäckande avtal är vi beredda att ta vår beskärda del av en klimatfinansiering som framåt 2020 ska uppgå till 100 miljarder dollar per år, sa Clinton.

USA kan också tänka sig att bidra med ytterligare pengar till snabba omställningar i u-länderna fram till 2012. Någon summa nämndes inte. EU har tidigare lovat drygt 7 miljarder euro. Japan lade på onsdagen upp 15 miljarder dollar - under förutsättning att det blir ett avtal.

REAKTIONERNA på USA:s utspel var i stort sett positiva:

-Vi välkomnar förslaget. Det visar att USA ser allvarligt på det här, sa Indiens miljöminister Jairam Ramesh.

-Det ligger i linje med vad EU har förväntat sig, sa Sveriges miljöminister Andreas Carigren.

Även Kina, klimatmötets andra nyckelland, höjde på torsdagen röstläget. Vice utrikesminister He Yafei sade sig vid en presskonferens vara nöjd med att förhandlingarna nu förs i två spår. Han poängterade också att Kina mycket väl kan tänka sig en begränsad form av internationell kontroll av landets klimatutsläpp.

Jan Malmborg jan.malmborg@dn.se 08-73812 44 “

DN 091218:

“ Livsstilen viktigare än klimatet i Obamas USA. “

“ USA:s president Barack Obama kommer i dag, fredag, till klimatmötet i Köpenhamn. På hemmaplan säger de flesta att de vill begränsa utsläppen. Men få frågar efter bränslesnåla bilar i bilstaden Detroit.”

“ **DETROIT.** Cheryl Staples skakar på huvudet. Nej, det händer nästan aldrig att någon som kommer in för att köpa en bil frågar hur mycket koldioxid den släpper ut, säger hon.

-Möjligen frågar de om bränsleekonomi, hur mycket bensin den drar.

Det är en stillsam eftermiddag inne i Fordbutiken på Jefferson Avenue i downtown Detroit. Inte många kommer in för att låta ögonen smekas av den cabbade Mustangen eller den extrautrustade fusionshybriden. Här i skuggan av den gigantiska GM-skrapan, med strålande utsikt mot Kanada tvärs över floden, är det iskallt läge för bilförsäljning.

Och, som det verkar, allt som andas klimatdebatt.

KRISEN FÖR AMERIKAS traditionella biljättar General Motors, Ford och Chrysler har slagit hårt mot The Motor City. Mitt i USA:s rostbälte,med förfallande skolor och infrastruktur, med en befolkning som minskar med 25 000 varje år och ändå har USA:s högsta arbetslöshet, lever många familjer vid randen av en ekonomisk avgrund. Då är det inte självklart enkelt att få i gång ett samtal om saker som förefaller vara mer abstrakta: växthusgaser och klimathot.

ÄNDÅ ÄR DET JUST HÄR en stor del av framtidens globala miljö kommer att avgöras. Med en livsstil som bland annat förutsätter fler bilar per familj svarar amerikanerna för fyra gånger mer utsläpp av koldioxid per person än den genomsnittliga världsmedborgaren. Allt fler är överens om att detta måste förändras. Den ekonomiska nedgången kanske kan bidra till det.

Ett litet hopp tänds i försäljningschefen Cheryl Staples ögon när jag kliver in från den bitande nordöstvinden som sveper in från Lake Huron. Men jag kommer inte för att befria henne från någon av de många osålda "gas guzzlers", benslinslukarna, som fyller parkeringsplatsen. I stället vill jag fråga om hon som sales manager någonsin har försökt sälja en bilmodell med argumentet att den är renare än en annan.

Ingen frågar om det, men det är klart att våra bilar följer utsläppsreglerna. Det är en väldig skillnad på renhet och förbrukning hos bilar vi sålde för tio år sedan mot i dag, säger Cheryl Staples.

HON PÅPEKAR att en stor del av de äldsta och smutsigaste bilarna skrotades i somras med hjälp av det regeringsstödda stimulansprogrammet "Cash for clunkers" ("pengar för skrothögar") som gick ut på att varje gammal bil som byttes in mot en ny fick en statlig rabatt på mellan 3500 och 4500 dollar. Därmed försvann mer än en halv miljon gamla bilar från de amerikanska vägarna.

- Jag tror att efterfrågan på miljöbilar är högre på västkusten, där ärdet vanligare med europeiska och japanska bilar, till exempel hybrider som Toyota Prius. Även Ford har hybrider, men de är svårare att sälja, eftersom de kostar minst 5000 dollar mer, säger Cheryl Staples.

NÄR JAG SENARE ringer till The Alliance ofautomobile manufacturers, en sammanslutning av USA:s elva största biltillverkare, är

budskapet att branschen är mycket aktiv för att få ned bränsleförbrukning och utsläpp, medan det är konsumenterna som är tröga.

Våren 2009 slöt Auto alliance helhjärtat upp bakom president Barack Obamas nationella program för att minska bränsleförbrukningen.

-Vi stöder Obamas aggressiva sätt att sätta nivåer, som bland annat innebär att utsläppen ska minska med 40 procent till 2016, säger kommunikationsdirektören Wade Newton.

Ett dilemma, enligt Wade Newton, är att bensinpriset i USA är för lågt för att det ska finnas en stark drivkraft att köpa bränslesnåla bilar. Det var betydligt bättre skjuts på försäljningen av hybridbilar och andra miljöbilar när bensinpriset gick i taket förra året. Men när bensinen blev billigare försvann intresset igen.

Ett annat skäl är avsaknad av infrastruktur, och det håller tillbaka utvecklingen av etanoldrivna bilar: mindre än 1 procent av bensinstationerna i USA säljer E 85.

-Om det står fullt med bränslesnåla bilar parkerade hos bilhandlarna gör de inget nytta för att minska växthusgaserna, säger Wade Newton.

LÄNGRE NER PÅ GATAN, i Chevrolethandeln, frågar jag säljaren Jeff Boyne om samma saker. Han har aldrig hört någon fråga efter bilar som är miljövänliga, men däremot har han hört att intresset är stort för den elbil som lanserades på förra veckans bilmässa i Los Angeles. Den är batteridriven och kan gå 65 kilometer på en laddning. Försäljningen startar under 2010.

-Fastjag vet inte om det beror på miljöintresse. Kanske är det bara för att den blir så billig i drift?

PÅ BENSINMACKEN intill står en man och tankar sin Ford Explorer, en stor och törstig suv.

-Haha, jag har väl egentligen ingen talan som kör en så här stor bil, säger mannen och skrattar lite generat.

Han heter Claude Chapman, jobbar som brottmålsadvokat i Detroit. Han försvarar sig med att hans bil är av årsmodell 2008 och därmed betydligt bensinsnålare än den förra suven han ägde. Och att han behöver den för att bogsera sin båt med på campingresor inne i Kanada.

- Jag är medveten om att vi i USA förbrukar en oproportionerlig del av världens fossila resurser. Jag håller absolut inte med dem som förnekar att det pågår en klimatförändring, vi amerikaner måste verkligen minska på våra utsläpp. Men tyvärr tror j äg att jag hör till en minoritet som tycker så här.

Han har inte hört någon av sina bekanta prata om utsläpp som en faktor när de väljer vilken bil de ska skaffa. I dessa bistra tider är det ekonomin som får avgöra. Det gynnar mer bränslesnåla och mindre bilar, vilket också råkar vara miljövänligare.

Michael Winiarski
DN:s korrespondent
michael.winiarski@dn.se “

“ USA OCH KLIMATMÖTET.

Trots att USA var en av Kyotoprotokollets arkitekter, skrev man aldrig på avtalet. Bill Clinton lyckades 1998 inte få senaten att ratificera det. Under Bushåren ökade därför USA, till skillnad från flertalet Kyotoländer, sina utsläpp av växthusgaser. Nu kommer Barack Obama till Köpenhamn med representanthusets lagförslag om utsläppsminskningar pä 17 procent mellan 2005 och 2020. Om man utgår från Kyotoavtalets basår 1990 blir minskningen bara 4 procent. Och ännu har inte senaten sagt sitt.”

DN 091218 ekonomi sid 6:

“ Uppskjuten budgetsanering grund för nästa kris.“

“ Kvar efter krisen finns skuldberget. Allt fler EU-länder får kraftigt försämrade offentliga finanser och närmar sig en ohållbar situation. Därför är det nödvändigt med budgetsanering i god tid före nästa lågkonjunktur. “

DE SENASTE ÅRENS KRIS har rivit djupa hål i de offentliga finanserna. Det gäller flertalet länder, inom och utom Europa. Brant nedgång i ekonomin medför att skatteinkomsterna sinar, samtidigt som kraven på välfärdssystemen växer. Räddningsaktioner för nödställda banker har samtidigt blivit en stor utgiftspost.

I en verkligt djup nedgång, som riskerar att övergå i depression, fungerar det inte att hålla hårt på budgetbalans eller liknande principer. Inom EU är man inte längre strikt med kravet att det offentliga underskottet får motsvara som mest 3,0 procent av BNP och skuldnivån uppgå till maximalt 60 procent av BNP.

Ännu mer lössläppt är det på andra håll. Japan låter sin offentliga skuldsättning stiga mot enorma 200 procent av BNP, men finansierar hittills sina underskott inom landet. USA är snart uppe i en skuld på 100 procent av BNP, som till stor del ska täckas genom internationell upplåning.

De väldiga beloppen och höga skuldnivåerna gör detta alltmer problematiskt. Men knappast någon ifrågasätter att Japan eller USA skulle sköta sina åtaganden. Därför kan de fortsätta att låna till relativt låga räntor.

Annorlunda är det för mindre länder utan samma tyngd. Mot dem är långivarna mer kritiska och snabbare med att driva upp räntorna. Minskat förtroende medför snart att tillströmningen av krediter stramas åt.

FÖLJDEN KAN BLI en verklig skuldkris där enda alternativet till inställda betalningar är att begära stöd från Internationella valutafonden, IMF. Bland EU-länderna har Lettland, Rumänien och Ungern tvingats dit under den pågående krisen.

Men även andra EU-länder har försatt sig i verklig knipa. Mest illa ute är Grekland som ligger högst i offentlig skuldsättning i förhållande till BNP. De grekiska politikerna tycks sakna grepp om läget och klagar nu själva på den utbredda korruptionen.

Detta är ett större problem än enbart för Grekland, särskilt som landet ingår i euroområdet. Med hänsyn till den gemensamma valutan kan övriga euroländer knappast tillåta en skuldkris som leder till inställda betalningar. Men fortfarande är det en öppen fråga om de ska ingripa och på vilket sätt.

VILJAN ATT STÖTTA GREKLAND begränsas av att det finns bekymmer även på andra håll. Alla de stora euroländerna - Tyskland, Frankrike, Italien och Spanien - har numera en hög offentlig skuldsättning. Bland de mindre euroländerna kämpar Irland med väldiga budgetproblem, där den offentliga skulden rusar uppåt.

Felen begicks i många fall långt före den pågående krisen. Under de goda åren i början av 2000-talet gjordes alldeles för litet för dra ner skuldsättningen. I dåliga tider gick det sedan inte att hindra den offentliga skulden att skjuta i höjden, till nivåer som kan visa sig ohållbara.

Sverige, med sina erfarenheter från 1990-talskrisen, utgör ett undantag. Hos oss är de offentliga finanserna fortfarande starka och ök-

ningen av skuldsättningen mycket måttlig. Men förutom de nordiska grannarna har nästan inga andra länder gått samma väg.

Någon samlad EU-strategi mot skuldökningen finns knappast, även om det svenska ordförandeskapet fick igenom att medlemsländerna gradvis ska dra ner sina underskott. Men i flera fall skjuts budgetsaneringen ändå framåt i tiden: Frankrike planerar att ta upp ett stort lån för att satsa på offentliga investeringar, medan Tyskland väljer att sänka skatterna.

INGET AV DETTA är särskilt övertygande, när den offentliga skuldsättningen redan är i snabb uppgång. Men franska och tyska politiker, liksom många andra, vill i det längsta undvika impopulära beslut om nedskärningar och skattehöjningar. I stället bäddar det för ännu större svårigheter längre fram.

Mardrömmen skulle vara att Europa går in i nästa lågkonjunktur med skuldsättning på nuvarande nivå eller ännu högre. I så fall kan budgetsaneringen tvingas fram vid sämsta möjliga tidpunkt, då ekonomin redan befinner sig en djup vågdal. Brist på handling under de närmaste åren lägger grund för nästa djupa kris.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se 08-73814 04 “

DN 091219 kl 01.17:

“ Nytt bud om överenskommelse – följt av ett nej.”

“ **Vid 1-tiden, natten till lördag, uppgav en diplomatkälla för TT att toppmötet i Köpenhamn slutligen enats om en klimatöverenskommelse. Kort efter kom grus i maskineriet på nytt: Ordföranden för paraplyorganisation G77 avvisade överenskommelsen rakt av.**

Vad den slutliga överenskommelsen innehöll mer i detalj var fortsatt oklart under tidiga natten. Den måste, för att gälla, officiellt antas i plenum av de 193 länderna, vilket kan orsaka nya problem. Överenskommelse kunde nås efter en och en halv timme lång diskussion om 2-gradersmålet. Enligt uppgift till TT så krävde Kina att målet sänktes till 1,5 grader, men den frågan ska ha klarats av till slut.

Ordföranden för u-ländernas paraplyorganisation G77, Lumumba Di-aping från Sudan, avvisade fullständigt överenskommelsen vid en presskonferens strax efter midnatt.

– Det som hänt är att USA, tillsammans med Danmark, har kört över alla andra länder. Överenskommelsen är extremt usel. Den innebär ett övergrepp mot de fattiga, mot all transparens, mot jämställdhet mellan länderna. Den avlägsnar alla skillnader som vi trodde fanns mellan Obama och Bush, sade Lumumba Di-aping.

Det var dock oklart om Di-aping uttalade sig för hela G77, som han påstod, eller bara för Sudans räkning – en viktig distinktion. Kina, Indien och inte minst Sydafrika har alla sagt ja till överenskommelsen trots att de tillhör G77.

Di-aping kunde inte svara på varför de godkänt överenskommelsen.

– Ni måste fråga dem, löd hans korta svar på påpekandet.

Han visste inte heller hur andra länder i G77 skulle rösta i slutändan. Men han sade tydligt att Sudan inte skulle skriva under dokumentet.

Rapporterna från mötet tidigare under kvällen gav en alltmer förvirrad bild. Vid midnatt var läget som följer:

Världens främsta ledare hade kommit fram till ett läge där man var nära en urvattnad klimatöverenskommelse när mötet gick in på övertid. Besvikelsen väntades bli stor över slutresultatet.

Världens stats- och regeringschefer kämpade desperat kvällen lång för att förhindra att klimatmötet i Köpenhamn blev ett fiasko. Tuffa förhandlingar mellan ett 30-tal utvalda ledare, bland andra USA:s president Barack Obama, drog ut på tiden.

Vid 23-tiden gick Frankrikes president Nicolas Sarkozy ut och förklarade att det fanns ett klimatavtal. EU:s ordförande utlyste presskonferens. Men Sarkozy var för tidigt ute och EU fick avlysa presskonferensen.

Det utkast till överenskommelse som diskuterades var ”uppmjukat” för att kunna bli accepterat av alla parter. Enligt en källa är det dock så svagt att det snarast bör kallas en politisk deklaration. Målet att jordens uppvärmning ska begränsas till högst två grader under seklet nås inte, eftersom de viktiga länderna inte utlovat tillräckliga utsläppsminskningar.

Redan under dagen fanns besvikelse hos många länder och miljöorganisationer. USA:s president Barack Obama kom till mötet med stora förhoppningar på sig. Men han hade inga nya bud med sig.

Den hårda striden på toppmötet, som pågick ännu vid midnatt, handlade om att sätta upp mål för utsläppsminskningar till 2020. EU ville att både Kina och USA höjer sina bud. Även USA låg på Kina och krävde dessutom garantier för att utlovade utsläppsminskningar kan kontrolleras.

I utkastet till överenskommelse nämndes dock inga siffersatta mål för 2020.

Även Obama gick ut under kvällen och förklarade att det fanns någon slags uppgörelse – men bara mellan USA, Kina, Brasilien, Indien och Sydafrika. Han sade på en presskonferens att detta var ”början, inte slutet”.

– Det här kommer att bli svårt och kommer att ta tid. Men detta är ändå en framgång, sade Obama.

Obama betonade att utsläppsminskningarna kommer att listas i särskilda appendix i överenskommelsen. Där kommer varje lands löften att kunna utläsas och sedan, med tiden, bli föremål för internationella analyser och granskningar. Detta garanterar också en viss transparens mellan länderna, vilket USA krävt.

Med tydlig hänvisning till Kina sade Obama:

– Detta är en stor utmaning för de snabbt växande u-landsekonomierna. Det är första gången de gör något liknande.

TT-DN “

DN 091219 kl 8:45 :

“ Fiasko i Köpenhamn. “

“Slutet av toppmötet i Köpenhamn präglas av förvirring, frustration och besvikelse. Köpenhamnsuppgörelsen, ett urvattnat dokument som flera länder motsätter sig, är enligt många ett fiasko.

Många av världsledarna har redan åkt hem, men dramatiken i Köpenhamn fortsätter. Den så kallade Köpenhamnsuppgörelsen, som stormakterna enats om, avvisas av flera utvecklingsländer.

Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen har konstaterat att den föreslagna uppgörelsen inte kan antas eftersom länderna är oeniga.

– Vi kan inte anta texten, säger han enligt Berlinske.dk.

Storbritanniens klimatminister Ed Miliband föreslog att länder som ogillar texten ska få sina invändningar noterade, men inte heller det förslaget kunde länderna enas kring. Mötet har nu pausats på Storbritanniens begäran, uppger DR.

Fredrik Reinfeldt var natten till lördagen mycket frustrerad och irriterad över vissa länders ovilja att anstränga sig för att nå ett bra avtal.

– Vi har fått anstränga oss för att inte hela processen ska gå baklänges. Flera länder har klart uttryckt att de inte längre står fast vid tidigare åtaganden, sade statsministern enligt TT.

Mötet i Köpenhamn har präglats av blockader och strandade förhandlingar. Länderna har varken kunnat enas om siffror för utsläppsminskningar eller ens hur ett nytt avtal ska arbetas fram.

När det på fredagen var dags för president Barack Obamas försenade tal sade han att han ”inte kommit för att prata utan för att agera”. Så blev inte fallet. Många hade satt sitt hopp till fredspristagaren, men han hade inget nytt att komma med. Det enda som framkommer i den nya uppgörelsen är att USA specificerat att de bidrar med 3,6 miljarder dollar i klimatbistånd under perioden 2010–2012. Resten av de utlovade 30 miljarder dollarna bidrar Japan och EU med.

Inte heller Kina visade sig vara villigt att ge efter. Landet slogs för att slippa åtaganden som kunde bromsa dess ekonomiska utveckling och var starkt kritiska till att det internationella samfundet skulle få kontrollera utsläppsminskningar.

Världens stats- och regeringschefer kämpade till långt in på natten mot lördagen för att försöka nå en uppgörelse. Läget var förvirrat. Flera gånger trodde ordförandeskapet att en överenskommelse nåtts, men efter protester återupptogs förhandlingarna.

USA:s president Barack Obama annonserade att USA, Kina, Brasilien, Indien och Sydafrika kommit överens. Han medgav dock att vägen till att stoppa hotet från klimatförändringarna fortfarande var lång och att det var "början, inte slutet".

Den så kallade Köpenhamnsöverenskommelsen, som helt saknar bindande krav på utsläppsminskningar, beskrivs av miljöorganisationer som en ”gigantisk besvikelse” och en ”dödsdom för miljoner människor”.

I överenskommelsen sätts ett tvågradersmål, men inga siffror nämns för hur det ska nås. Det nämns inte ens hur mycket utsläppen ska ha minskat till 2050. Tidigare har det hela tiden talats om minst 50 procent, men detta är nu struket.

– Vissa länder vägrade helt enkelt att inkludera siffror, sade Reinfeldt.

I Köpenhamnsöverenskommelsen nämns att i-länderna ska ge 30 miljarder dollar i stöd till åtgärder för att skydda de fattigaste u-länderna från klimatförändringar under de kommande åren 2010-2012. Från

2020 ska en årlig fond på 100 miljarder dollar finansiera klimatåtgärder i den fattiga världen.

Länderna anklagar varandra för brist på vilja att kompromissa. De rika länderna anser att utvecklingsländerna stoppat upp förhandlingarna genom att lägga mer tid på processfrågor än på innehållet i samtalen.

Utvecklingsländerna i sin tur anklagar de rika länderna för att de försöker tvinga fattiga länder att underteckna "en dödsdom". Storbritannien har konstaterat att utvecklingsländerna riskerar att inte få de utlovade klimatmiljarderna om de inte skriver under uppgörelsen. Utvecklingsländerna är även starkt kritiska till att 30 ledare fått förbereda en text som ska gälla alla nationer.

Stillahavsriket Tuvalus Ian Fry, sade att landet inte kan acceptera överenskommelsen.

– Det ser ut som att vi erbjuds 30 silverpenningar för att förråda vårt folk och vår framtid. Vår framtid är inte till salu.

Lumumba Di-aping, sudanesisk ordförande för de fattiga ländernas organisation G77 var mycket missnöjd och kallade uppgörelsen "en självmordspakt för Afrika".

– Överenskommelsen är extremt usel. Man kan inte tänka sig lägre ambitioner.

Venezuelas representant Claudia Salerno Caldera kallade överenskommelsen en ”statskupp mot Förenta Nationerna”.

FN:s klimatpanel har rekommenderat att i-länderna minskar sina utsläpp med 25-40 procent till 2020 för att tvågradersmålet ska kunna nås. Efter de löften som getts under klimatmötet når länderna inte upp ens till 20.

Varje land som skriver under överenskommelsen kommer i ett tillägg ange hur mycket man förbinder sig att skära ner sina utsläpp.

Sent på fredagskvällen beslutades att Tyskland ska vara värd för ett klimatmöte om sex månader.

– Nu får vi gå vidare på sikte mot ett avtal senare. Vi kan ta ytterligare steg vid nästa möte i Bonn i sommar och sedan har vi nästa stormöte i Mexiko i slutet av 2010, sade Fredrik Reinfeldt enligt TT.

Sofia Lundgren
sofia.lundgren@dn.se “

“**KÖPENHAMNSÖVERENSKOMMELSEN**

Huvudpunkterna i överenskommelsen som USA och världens övriga ledande ekonomier nådde i Köpenhamn:

• Den globala temperaturökningen ska inte överstiga två grader Celsius. Utsläpp av växthusgaser måste minska, heter det, men texten innehåller inga bindande krav på utsläppsminskningar, varken på kort sikt (2020) eller lång (2050) – bara en sammanställning av de olika utfästelser som länder tidigare gjort.

• Fattiga länder ska få cirka 30 miljarder dollar i klimatbistånd under perioden 2010–2012, varav 11 miljarder från Japan, 10,6 från EU och 3,6 från USA. Från och med 2020 är målet att klimatbiståndet ska uppgå till 100 miljarder dollar årligen.

• En av de längsta delarna av dokumentet handlar om hur kontroll av utsläppsminskningar i tillväxtländer ska gå till, en mycket känslig fråga för Kina.

En majoritet av de församlade länderna uppges ställa sig bakom nattens överenskommelse men för att sluttexten ska kunna accepteras som en officiell FN-överenskommelse krävs att samtliga 193 nationer skriver under dokumentet. TT “

DN 091219 kl 14.56:

“Köpenhamnsöverenskommelsen. “

“ Huvudpunkterna i överenskommelsen som USA och världens övriga ledande ekonomier nådde i Köpenhamn:

Den globala temperaturökningen ska inte överstiga två grader.

Utsläpp av växthusgaser ska minska, men det finns inga bindande krav på utsläppsminskningar, varken för år 2020 eller 2050.

En sammanställning av de olika utfästelser som länder tidigare gjort är bifogad.

Ett juridiskt bindande avtal ska tas fram under 2010.

Fattiga länder ska få cirka 30 miljarder dollar i klimatbistånd/ snabbstartspengar 2010–2012, varav 11 miljarder från Japan, 10,6 från EU och 3,6 från USA.

Från 2020 ska klimatbiståndet uppgå till 100 miljarder dollar årligen.

I-länder ska anmäla sin utsläppsminskningsmål till FN.
U-länder ska rapportera sina frivilliga klimatåtgärder till FN.
U-länders åtgärder med internationellt finansiellt stöd ska granskas internationellt.

Eget finansierade åtgärder ska övervakas nationellt och rapporteras till FN.
TT ”

DN 091219 kl 13.32:

DN-analys: "Ingenting har hänt."

DN:s klimatreporter Jan Malmborg, på plats i Köpenhamn, anser att själva konferensen inte lett fram till någonting nytt, men att förberedelserna inför den åtminstone satt klimatfrågan på dagordningen.

Hur är läget i Köpenhamn?

– Det är förvirrat och trött. Vi har jobbat till efter midnatt varje dag och det har varit lite farsartat. I natt klämde arrangörerna in 2.000 journalister i en möteslokal för 500 – i en timme. Sedan meddelade de att det inte blev någon presskonferens eftersom delegaterna hamnat i nya förhandlingar.

Hur kan man sammanfatta de senaste tio dagarna?

– 193 länder kom till ett internationellt möte med ett antal bud på utsläppsminskningar för i-länder och på utsläppsbegränsningar för industrialiserade u-länder som Kina och Indien. Sedan har ett antal i-länder kommit med bud när det gäller finansiering av klimatåtgärder i u-länderna och några sådana bud har även presenterats på konferensen – bland annat från USA och Japan.

– Under det sista dygnet har 30 ledare sopat ihop alla dessa bud i samma säck, i ett dokument. Under dessa förhandlingar har inga nya bud tillkommit. Vad jag förstår har det funnits en segdragen kamp mellan USA och Kina om huruvida Kina kan gå med på internationella inspektioner av deras utsläpp. Till slut fick man till en glidande formulering som de kunde enas om. Överenskommelsen är inte något legalt bindande dokument. Fredrik Reinfeldt beskrev det i går som ”några papper”.

– Sammanfattningsvis kan man konstatera att i princip ingenting har hänt under de här dagarna i Köpenhamn. Alla åker från konferensen med i stort sett samma bud som de kom med. Konferensen har inte förändrat situationen för klimatet på något sätt och hade man förväntat sig det så kan man betrakta det här som ett misslyckande.

Är något land nöjd med det här?

– Min första tanke är att kineserna nog är nöjda. De kan åka härifrån med räddat ansikte. De har inte motsatt sig alla typer av överenskommelser – för de har ju uppenbarligen gått med på den här sista överenskommelsen. Samtidigt har det inte kostar dem någonting.

– Det här har varit en process där de som haft de lägsta ambitionerna fått sätta ribban. Ett annat land som satt ribban lågt är amerikanarna.

Kan man säga att mötet fört med sig något positivt?

– Vetskapen om att klimatmötet ska äga rum har tvingat en hel del länder att formulera bud och nationella mål. Det har ökat trycket på nödvändiga förändringar och satsningar på grön teknik. Under själva mötet har få saker skett, men inför mötet har alla ledare vetat att de måste redovisa någonting på det här stora mötet och det har tvingat fram saker som inte hade skett av sig själv.

Vad kan mötet, som av många beskrivs som misslyckat, få för konsekvenser för FN?

– Nästa stora klimatmöte är i Mexiko. På en presskonferens i natt sade Mexikos president att vi får dra lärdomar av det här. I framtiden kan vi kanske inte ha möten där det finns ett krav på konsensus. I och med det uttlandet ifrågasätter han hela FN-systemets konstruktion. FN kan komma att debatteras efter det hör mötet, för visst har det varit farsartat. I 10 dagar har man suttit med procedurfrågor. Först sista dygnet har man börjat förhandla. Det är inte ovanligt att allt händer på slutet när det är sådana här stora möten, men det här är nog det extremaste fallet eftersom resultatet är så magert.

Vad händer nu?

– Nu måste man upprätta någon form av regelverk kring de åtaganden och finansieringsbud som länderna gått med på för att kunna stadgfästa dem. Snabbstartspengarna ska delas ut redan från 2010, vilket är om två veckor, så det måste hända saker ganska snabbt.

DN.se “

DN 091219:

“ Miljörörelsen: Ett misslyckande. “

"Ynkligt", "skamligt", "innehållslöst". Miljöorganisationer och andra tävlade om att beskriva Köpenhamnsmötet som ett misslyckande.

Anders Hellberg, talesman i klimatfrågor för svenska Greenpeace, menar att den 19 december 2009 riskerar att "gå till historien som dagen då miljoner människors dödsdom skrevs under".

"Frågan är egentligen hur många människor som måste dö, hur mycket regnskog som måste brinna och hur stora städer som måste översvämmas innan våra politiker förstår att vi inte kan förhandla med klimatet", säger han i ett pressmeddelande.

Ellie Cijvat, ordförande i Miljöförbundet Jordens Vänner, anser att världens ledare försökt att "rädda sina ansikten i stället för att rädda klimatet".

"Om det här tandlösa avtalet går igenom och blockerar ambitiösa avtal för en längre tid kan det inte betraktas som något annat än största tänkbara misslyckande", säger Cijvat.

Miljöpartiets **språkrör Maria Wetterstrand** beskriver i Dagens Nyheter klimatmötet som "ett monumentalt nederlag för alla aktörer".

Kumo Naidoo, chef för Greenpeace International, sade att överenskommelsen har så många kryphål att "det går att köra ett flygplan genom den, Air Force One, till exempel."

Nnimmo Bassey, ordförande i Jordens vänner, ansåg att världens rika länder nu har dömt miljoner av världens fattigaste till "hunger, lidande och död" allt eftersom klimatförändringarna tilltar. Han lade hela skulden på de utvecklade länderna.

Amerikanska Sierra Club hävdar att ansvaret faller tungt på USA:s senat som inte stöttat president Barack Obama med lagstiftning för att begränsa koldioxidutsläpp.

- President Obama och resten av världen fick betala priset här i Köpenhamn på grund av obstruktionspolitiker i USA:s senat, sade organisationens ordförande Carl Pope.

Pierre Radanne, klimatrådgivare i flera afrikanska länder, talade om ett "sammanbrott för FN" medan

Världsnaturfonden (WWF) oroas av att mötet inte tvingar länder att agera.

- Klyftan mellan retoriken och verkligheten kan kosta miljoner människor livet, hundratals miljarder dollar i förlorad välfärd och missade möjligheter, sade Kim Carstensen som står i spetsen för WWF:s globala klimatinitiativ.

TT-AFP-Reuters “

DN 091219:

”Klimatmötet i Köpenhamn ett monumentalt nederlag.”

“Maria Wetterstrand: Det är dags för en klimatprogressiv allians som utgår från ambitioner och förändringsbenägenhet – inte nationsgränser. Efter Köpenhamn behövs nytänkande inom FN-systemet om hur klimatförhandlingarna bedrivs. Det behövs också starkare pådrivande krafter. Sverige bör ta initiativ till ett nytt samarbete mellan klimatprogressiva länder och andra aktörer från både nord och syd. En sådan allians skulle kunna införa bilaterala klimatskatter på flyg mellan länderna – pengar som kan användas till gemensamma klimatinvesteringar i utvecklingsländer. Även miljöframsynta företag behöver en samarbetspartner på den politiska arenan. De länder som väljer att gå före kan inspirera andra. Klimatet har inte tid att vänta på några som hela tiden vill trycka på bromsen, skriver Maria Wetterstrand.”

“ Klimatmötet i Köpenhamn har inte klarat att ta ansvar för klimatfrågan åt mänskligheten. Inget konkret avtal med legal status finns på plats. Viktiga beslut skjuts på framtiden, vilket innebär fortsatt osäkerhet och risk för rejäl handlingsförlamning gällande klimatinsatser.

Vi är många som förstått riskerna med att låta utsläppen av växthusgaser fortsätta öka. Det handlar om att vi spelar med hela länders möjligheter att existera i framtiden. Miljontals människor riske-rar att förlora sina hem och sin försörjning. Världens BNP kan drabbas hårt i längden av den brist på handlingskraft som världens ledare visat.

Det är inget annat än ett monumentalt nederlag för alla aktörer. Nu krävs det rannsakan och ett självkritiskt förhållningssätt för att inte även framtida förhandlingar ska förbli paralyserade av motsättningar.

Det är lätt att känna hopplöshet och modlöshet i en situation som denna. Samtidigt är det inget alternativ att ge upp. Tvärtom. En dålig Köpenhamns-överenskommelse ställer ännu högre krav på att vi som vill mer fortsätter att arbeta. Annars klarar vi inte att bromsa klimatförändringarna, vilket vore förödande för mänskligheten.

För det första behövs nytänkande inom FN-systemet om hur klimatförhandlingarna bedrivs. För det andra behövs starkare pådrivande krafter.

Sverige borde ta initativ till ett nytt internationellt samarbete mellan klimatprogressiva länder. Det ska vara en progressiv koalition som utgår från klimatambitioner och förändringsbenägenhet i stället för nationsgränser – en Alliance for progressive actors. Då kan vi bidra till att möta båda dessa utmaningar.

Alliansen av progressiva aktörer ska inkludera länder i både nord och syd. Ju fler länder som kommer med, desto större kraft får organisationen.

Vi i Sverige har goda möjligheter att ställa om, med ett starkt stöd från folket. Och vi är inte ensamma. Det finns i dag flera länder som är beredda att vara progressiva i klimatfrågan och ta sin del av det globala ansvaret, oberoende av om deras utsläpp är stora eller små. Maldivernas president har utlovat att hans land ska bli

koldioxidneutralt till 2020, detta trots att hans nation står för mindre än en promille av de globala utsläppen.

De nationer som väljer att stå utanför en progressiv samling gör ett tydligt klimatpolitiskt val. Vi måste lämna bakom oss förhandlingstaktiken att bara jämföra sig med andras ambitioner, något som Kina, USA och EU och många andra har ägnat sig åt. EU:s villkorande av sina egna utsläppsmål med andras agerande ger en signal att det går att förhandla med klimatet.

Det finns i sådana här sammanhang en oro för att vara i frontlinjen. Den som går före riskerar att vara den som gör misstagen som andra sedan kan undvika. I en klimatprogressiv allians kan länder stötta varandra, utbyta erfarenheter om fungerande lösningar, samarbeta om utveckling av ny teknik och nya metoder för klimatarbete. Det är absolut nödvändigt att den arbetar i nära dialog med forskarsamhället.

En allians av klimatprogressiva länder kan samordna politiska styrmedel för att ge tydliga långsiktiga signaler till företag att det kommer att löna sig att agera i en viss riktning.

Det skulle vara möjligt att införa bilaterala klimatskatter på flyg mellan de progressiva länderna och använda pengarna till gemensamma klimatinvesteringar i utvecklingsländer. På så vis kan effekten bli betydligt starkare än om varje land går ensamt.

I dag finns det en rad olika grupper och undergrupper av länder i de internationella klimatförhandlingarna. G 77 samlar utvecklingsländerna och har flera undergrupper. Konflikter mellan rika och fattiga länder har gjort förhandlingarna i Köpenhamn svåra att genomföra. Mellan de rika länderna finns stora skillnader, liksom mellan olika grupper inom G 77. En allians av klimatprogressiva länder kan agera som en blocköverskridande grupp i klimatförhandlingarna och luckra upp låsningar.

För att kunna lämna klimatdiplomatins skyttegravar krävs nytänkande och samling. Ett bra tillfälle att få i gång en klimatprogressiv allians vore inför de kommande klimatförhandlingarna i Bonn i juli nästa år. Då har länderna och aktörerna god tid på sig innan den stora förhandlingen vid COP 16 i Mexico City i december.

I nästa klimatförhandling kan ett sådant väl strukturerat och uppbyggt samarbete bidra till ett bättre internationellt avtal.

Utöver nationer är det viktigt att andra aktörer kan samarbeta under ett progressivt paraply. En ny organisation måste knyta till sig progressiva kommuner och regioner. I USA har många delstater antagit ambitiösare klimatmål än den federala nivån i frustration över den förda politiken. Arnold Schwarzenegger efterlyste i Köpenhamn ett globalt klimatmöte för städernas utmaningar.

En klimatprogressiv allians av länder måste ha en bra dialog med de ideella organisationer som driver miljö- och utvecklingsfrågor. Den förtroendekris som uppstått mellan de politiska institutionerna och de icke regeringsanknutna rörelserna – så kallade NGO:s – under mötet i Köpenhamn kommer att ta ett tag att lösa. Folkrörelsernas röst måste få höras.

Även klimatprogressiva företag behöver en samarbetspartner på den internationella politiska arenan. Politiken behöver ligga i frontlinjen så att miljöframsynta företag inte missgynnas av frikostiga utsläppsregler för andra. Genom en nära dialog med internationella företag med höga miljöambitioner kan politiken bli stöd för en positiv utveckling. Det finns en stark vilja på många håll inom företagsvärlden att ställa om och bli en del av lösningen.

Företag som vill ta större ansvar ska känna sig trygga att politiken är på deras sida.

Sammantaget ser vi en utveckling där institutioner på andra nivåer än den nationella samlas för att driva en ambitiösare klimatpolitik. Det handlar om att värja oss mot det största både miljömässiga och säkerhetspolitiska hot mänskligheten stått inför – klimatförändringarna.

EU är ett exempel på hur samarbete kan lyfta ambitionerna, men det behövs ett samarbete som kan komma ännu längre. Det blir en viktig uppgift för en ny regering att agera för nytänkande även på den internationella arenan.

När de viktiga besluten inte klaras av på den högsta politiska nivån, så måste nya initiativ komma underifrån. På alla nivåer måste vi göra allt vi kan för att sprida en fortsatt positiv kraft i klimatarbetet.

Den som väljer att gå före inspirerar andra. Den som tvekar och håller sig i bakgrunden blir sällan en inspiratör. Oavsett om det handlar om företag, kommuner, enskilda människor eller länder.

De länder som väljer att gå före kan inspirera andra länder att göra mer. Klimatet har helt enkelt inte tid att vänta på några som hela tiden vill trycka på bromsen.

Maria Wetterstrand språkrör Miljöpartiet de Gröna “

“ LÄS MER PÅ DN. SE
Publicerat på DN Debatt om klimatfrågan i höst:

12/10: ”Så löser vi knäckfrågan inför Köpenhamnskonferensen”. Chefen för FN:s kommission för hållbar utveckling och Naturskyddsföreningens generalsekreterare.

3/11: ”Nu måste USA och Kina följa EU i klimatfrågan”. Statsminister Fredrik Reinfeldt.

16/11: ”Köpenhamnsmötet kan alltjämt bli en milstolpe”. Miljöminister Andreas Carlgren.

5/12: ”Nu måste världens ledare leva upp till klimatlöftena”. Danmarks minister för miljökonferensen.

7/12: ”FN:s framtidsscenarier för klimatet är rena fantasier”. Energiexperten Kjell Aleklett.

14/12: ”Jordens smältande isar måste räddas redan nu”. Norges utrikesminister.

16/12: ”Extrema oväder hänger inte ihop med ett varmare klimat”. Kungliga Vetenskapsakademiens klimatdokument.

18/12: ”De länder som släpper ut mest bör bilda ett eget forum”. Gröna liberala samhällsdebattörer. “

DN 091219:

“ Här är plan B – mixtra med hela klotet. “

“ Forskare har redan börjat skissa på en Plan B om den globala uppvärmningen skenar i väg. Några metoder skulle nog kunna fungera – men de blir dyra, svåra och i vissa fall farliga.

På engelska kallas de för ”geo-engineering”, ingenjörskonst som mixtrar med hela jordklotet på en gång.

FN:s klimatpanel IPCC avfärdar sådana metoder med några korta meningar i sin senaste sammanställning för två år sedan – den som hela Köpenhamnsmötet utgår från.

Men i nästa IPCC-rapport, som är planerad till år 2013, kommer geo-engineering att få större utrymme.

För några månader sedan publicerade Storbritanniens vetenskapsakademi Royal Society den hittills största vetenskapliga genomgången om geo-engineering.

Det mest positiva omdömet fick en teknik som nyligen har föreslagits av fysikern Klaus Lackner på Columbiauniversitetet i New York. Den går ut på att tvätta luften på koldioxid genom att sätta upp tio miljoner koldioxid-infångare runt hela jorden.

För närvarande kostar varje apparat cirka 1,4 miljoner kronor, men Lackner hoppas få ner priset till 140 000 styck.

En annan metod som Royal Society finner hyfsat realistisk är att mala ner kalkrika berg, för att på så sätt binda koldioxid från atmosfären.

Lite mer science fiction-artad är idén om rymdspeglar, som astronomen Roger Angel i Arizona har räknat på. Den går ut på att skicka upp omkring 16 triljoner små skärmar till en punkt mellan jorden och solen. Där skulle skärmarna reflektera bort en lagom stor andel av solens strålar, så att jorden blev svalare.

Men det finns flera nackdelar: tekniken skulle ta minst trettio år att utveckla och rymdskärmarna skulle kosta många triljoner dollar. Dessutom måste vi fortsätta att dras med koldioxidens kemiska effekter, exempelvis på kalkhaltigta plankton i världens hav.

Nobelpristagaren Paul Crutzen och andra högst seriösa klimatforskare har varit inne på möjligheten att spruta ut massor av svavelpartiklar i stratosfären med hjälp av flygplan.

Det skulle bli billigare än rymdskärmar och koldioxidfällor. Men det skulle kunna få oväntade och obehagliga effekter på klimatsystemet.

Flera forskargrupper och kommersiella företag testar att gödsla havet med järnfilspån. Tanken är att järnet ska öka tillväxten av alger, och att algerna ska suga upp koldioxid.

Geo-engineering har blivit populärt bland en del debattörer som ser på klimatet från en icke naturvetenskaplig ståndpunkt.

Men de forskare som arbetar professionellt med frågan betonar att växthusgaser i första hand ska minskas på politisk väg. Geo-engineering är uteslutande ett sista halmstrå.

Karin Bojs
karin.bojs@dn.se “

DN 091220:

“ Världens medier om klimatmötet. “

“Världens medier bemöter resultatet från klimatmötet i Köpenhamn med ord som "besvikelse" och "förlorat hopp" och skyller den tunna, icke-bindande politiska överenskommelsen på främst Kina och USA.

BBC News reporter konstaterar att han stött på två typer av reklam var än han vänt sig i den danska huvudstaden – den ena för små underkläder, den andra för ”Hopenhagen” och drömmen om ett klimatavtal. Utrop som "seal the deal" och "bend the trend" har mött delegaterna överallt, men konferensen slutade ändå bara i vad flera regeringschefer benämner som ”ett bra första steg”. ”Problemet är bara att Bali var det första steget och Rio var det första steget…” skriver BBC.

Engelska Guardian ger Kina skulden och påpekar att Kinas premiärminister Wen Jiabao vid ett tillfälle lämnat toppmötet och att en protokollförare då fått hoppa in och förhandla med USA:s president Barack Obama.

Slutligen ger tidningen Storbritanniens klimat-och energiminister, Ed Miliband, en eloge för att han ”räddade situationen” när överenskommelsen återigen höll på att gå omkull genom att påpeka att u-länderna inte skulle få några klimatpengar om de inte gick med på överenskommelsen.

Time skriver att "Obamas klimatkompromiss" lämnar en bitter eftersmak och att presidenten försvann långt innan överenskommelsen var i hamn eftersom ”Air Force One var tvunget att lyfta om det skulle hinna fram innan snöstormen nådde Washington”.

Norska NRK fokuserar på den norska Greenpeaceaktivist som tog sig in på slottet och vecklade ut en banderoll. En dom gör att hon kommer att få fira jul i fängelset.

Norrmännen har liksom engelsmännen gjort bildspel på trötta delegater.

Danska medier nämner att den danska regeringen spenderat mer än 1,2 miljarder danska kronor på klimatkonferensen och konstaterar att världspressen rapporterat om organisatoriskt kaos, hårdhänta poliser och diplomatiska fel från den danska sidan.

Berlingske skriver vidare att Lars Lökke Rasmussen inte kan beskyllas för misslyckandet men att oppositionen garanterat kommer att ta tillfället i akt för att trycka dit den oerfarne statsministern.

Danska Politiken skriver att de flesta observatörer är överens om att Lars Lökke Rasmussen inte kan ställas till svars för det dödläge som utvecklades vid toppmötet men att kritiken av det danska ordförandeskapet ändå är massiv. Delegaterna ska ha klagat på att det var svårt att hitta i Bella Center och att utrymmena var för trånga.

Enligt den tyska tidningen Der Spiegel, missade världen en stor möjlighet i Köpenhamn. Köpenhamnsöverenskommelsen kallas för en ”patetisk kompromiss” som endast kom till stånd för att förhindra ett totalt misslyckande.

Den franska tidningen Le Monde poängterar uppgörelsens tunnhet och kallar det ett icke-avtal. "Det är ett smärtsamt slag mot klimataktivisterna.”

Sydafrikanska Sunday Times beskriver uppgörelsen som oacceptabel. Gareth Morgan, oppositionspartiet Democratic Alliance talesman i

miljöfrågor, anklagar USA: s president Barack Obama för att "saknar ambition" och ”marginaliserade utvecklingsländer”.

Kinesiska China Daily kritiserar amerikanarna och ger dem skulden för att avtalet inte blev något riktigt avtal. ”Obama vägrade att åta sig minskade utsläpp av växthusgaser – ett drag som många menade kunde ha räddat de segdragna klimatförhandlingarna.”

China Daily skriver även att USA:s president Barack Obama meddelade media att affären var klar nästan fyra timmar innan förslaget skickades till delegaterna.

De kinesiska läsarna säger att de är beredda att stå ut med en del olägenheter för att bromsa den globala uppvärmningen. Nästan 74 procent svarar Ja på China Dailys webbfråga.

Sofia Lundgren
sofia.lundgren@dn.se “

DN 091222:

”Klimatmötet en milstolpe.”

“Skogsindustriernas ordförande: Samsynen på skogens betydelse för klimatet är en stor. “

“Klimatmötet i Köpenhamn, COP15, beskrivs av många som ett misslyckande. Det är långt ifrån säkert att så är fallet. Samsynen på skogens betydelse för att lösa klimatfrågan är i stället en milstolpe.

Hittills har fokus legat på att minska utsläpp av främst koldioxid (CO_2). Men vi saknar förmåga att prioritera mellan olika utsläppskällor. Detta leder till ineffektivitet och lägre klimatnytta. Att avverka en hektar regnskog i till exempel Indonesien frigör uppemot 1 500 ton CO_2 direkt. De palmoljeplantager som därefter anläggs skulle kunna ersätta fossila drivmedel upp till cirka 15 ton per år. Det tar sålunda 100 år att återställa CO_2-balansen. Vi ”avskogar” vår planet med omkring 0,2 procent av beståndet årligen. Detta motsvarar nästan 20 procent av tillförseln av CO_2 till atmosfären varje år. En god uppgörelse kring Redd (Reduced emissions from deforestation and forest degradation – minskning av utsläpp från skogsavverkning och skogsförsämring) från COP15 är första förutsättningen för att stoppa den globala avskogningen och en rejäl reduktion av CO_2.

Att 0,2 procents årlig avskogning står för 20 procent av tillförseln av CO_2 innebär att en global skoglig tillväxtökning om 0,8 procent teoretiskt skulle kunna ta hand om resterande mänskligt tillförd CO_2. Är det möjligt att öka planetens virkesförråd med 0,8 procent årligen? Ett svar är att vi faktiskt lyckats med detta i Sverige i 100 år. Den årliga svenska skogstillväxten är drygt 100 miljoner kubikmeter. Detta motsvarar ett upptag av cirka 150 miljoner ton CO_2 per år, varav nettoökningen i skogen är 20–30 miljoner ton

CO2 per år, samtidigt som skogsprodukterna ersätter fossila bränslen ungefär lika mycket till. Sveriges totala CO2-utsläpp är cirka 54 miljoner ton. Skogen i Sverige är sålunda inte CO2-neutral. Den är CO2-positiv. Vi binder mer än vad vi släpper ut.

Var gör en kubikmeter skog störst klimatnytta? Att tillverka drivmedel av skoglig råvara kan enbart motiveras om vi har global tillväxt i skogen. Att tillverka trähus i stället för cementhus innebär i stället att vi binder tre gånger så mycket CO2 som om vi tillverkar biodiesel av samma kubikmeter. Skulle dessutom huset vara ett passivhus och vi reducerar behovet av normala uppvärmningskostnader (i de flesta i-länder med direktverkande fossilel) blir utväxlingen än större.

Vi tror på en omställning från ett fossilt baserat samhälle till ett fotosyntesbaserat, vi kallar det Fotopho (fossile to photosynthesis), där vi nyttjar en del av tillväxten till även annat än energi. Vi ser nya biomaterial och biokemikalier. Vi ser ett flertal lönsamma, klimatnyttiga och uthålligt skapade produkter som första stopp i produktkedjan. Vi ser återvinning och vi ser energianvändning som möjligen andra, tredje, fjärde stoppet i en optimal produktlivscykel.

Om vi ser skogen som CO2-neutral och enbart en fri energiresurs leder det oss fel och vi missar den stora potentialen. Englands situation kan stå som ett exempel. Från några ynka procent förnyelsebar energi är dess åtagande att nå 15 procent till 2020. Denna skogliga resurs finns inte utan här krävs import av biobränsle i olika former med stora energiförluster som följd. Klimatekvationen för England är klart bättre om de importerar trävirke till hus, bygger passivhus och dessutom utnyttjar sin restvärme från elproduktion till fjärrvärme.

Denna diskussion saknades i Köpenhamn och beslut om enbart reduktion av CO2 hade kunnat bli mycket dyrbart. Att binda CO2 i växande, brukad skog är överlägset kostnadseffektivt och lägger dessutom grunden för ett framtida hållbart samhälle som nyttjandet av tillväxten.

Första steget togs i Köpenhamn med Redd. Nu har vi två naturliga steg till att ta, nämligen att öka skogstillväxten och att använda skogsprodukterna på ett klimatsmart sätt. Historien kommer att bedöma COP15 bättre än nutiden.

Leif Brodén
koncernchef Södra,
ordförande Skogsindustrierna

Artikeln är korrigerad. “

DN 09120 kl 00:05. Ledare:

“Fiasko för FN.“

“ Klimatmötet i Köpenhamn är över. Även de mest pessimistiska har skäl att vara besvikna. Ett haveri för klimatet. Men också för FN-systemet.

Ett fiasko. Ordet kan inte undvikas. Inte så mycket för att Köpenhamnsmötet misslyckades med att få ihop ett bindande klimatavtal. Blott de mest obotliga optimisterna hade förväntat sig det. De flesta hade i stället trott på ett urvattnat och till intet förpliktigande slutdokument. Nu blev det knappt ens det. Och anledningen till det stavas FN.

För man kan diskutera om det avtal det talas om, och som statsminister Reinfeldt och EU-Kommisionens ordförande Barosso höll en presskonferens om under natten till lördagen, egentligen är något avtal. Trots att det inte rymmer några siffror om hur mycket utsläppen måste minska eller när, var det mer än några länder mäktade med att skriva under. Vissa nöjde sig inte där utan invände mot att mötet lämnade efter sig ett dokument som inte överenskommits av alla. I FN råder konsensus och principen om en stat en röst. Det kan låta sympatiskt men innebär att ett eller ett par små länder kan kidnappa hela processen. Att få 193 länder eniga in till minsta kommatecken ter sig tämligen utopiskt.

Vissa vill lägga skulden på USA. Andra på ett antal länder inom G77-gruppen och då i huvudsak Kina, men också Sudan, Saudiarabien och Venezuela för att nu nämna några av de mest obstruerande. USA har definitivt en historisk skuld. Men på pluskontot måste skrivas den helomvändning landet gått igenom sedan presidentskiftet för mindre än ett år sedan. Ingenting hade blivit bättre av att president Obama under sitt Köpenhamnsbesök lovat mer än kongressen varit beredd att hålla.

Man får välja sina politiska strider. Och president Obama valde att in-teckna sitt politiska kapital i en stor sjukvårdsreform. Sett ur det per-spektivet var tajmningen för Köpenhamnsmötet dåligt. Det är möjligt att resultatet hade blivit bättre om mötet legat ett år senare.

Nu väntar först Bonn och sedan Mexiko. Men frågan är i vilken mån delegaterna orkar ladda om efter denna urladdning.

USA är som sagt en nyckelaktör, men det är också Kina. Och där är utsikterna för förändring om möjligt än dystrare. Ytterligare en svårighet i kapitlet Kina är hur landet med sina investeringar i Afrika ”köper sig” lojalitet i världspolitiken. Så det där med en stat en röst är en sanning med modifikation.

Tonläget från de länder som obstruerat har varit högt. Större delen av mötet har använts till det som kallas procedurfrågor, till exempel om vem som får tala före eller efter vem. Men man kan lika gärna kalla det sabotage. En sak är att man inte får alla stater med på båten, en annan att de som inte vill följa med så aktivt försöker välta den.

När nu Mexikos president säger att världen måste dra lärdomar av Köpenhamnsmötet, att vi kanske inte ska hålla möten med krav på konsensus, så är han på rätt spår även om det utmanar hela FN-systemets konstruktion. Men Köpenhamnsmötet visar också att vissa länder faktiskt inte har på möten av detta slag att göra över huvud taget. Det är svårt att se någon poäng med att ge närvarorätt till delegater som enbart använder mötet för att torgföra sitt hat mot ”västerländsk imperialism” och som med ständiga formaliainvändningar ser till att inget möte kan hållas.

Om denna insikt blir ett slags slutdokument från Köpenhamnsmötet så kan man kanske börja hoppas på mötet i Mexiko om ett år. Annars riskerar vi att få se farsen repriseras. **DN ”**

DN 091220:

“ Det finns i alla fall en vinnare. “

“ Regnskogen är Köpenhamnsenda vinnare. Det är åtminstone något att glädjas över.

Bevarad regnskog betyder både bromsad klimatförändring och fler bevarade djur- och växtarter på jorden.

I övrigt blev ju Köpenhamnsavtalet en tunn soppa. Men idén att binda koldioxid på jorden genom att rädda tropisk regnskog - REDD-plus - nämns i tre paragrafer i det knappt tre sidor långa dokumentet.

Paragraf sex talar om att parterna är överens om att "omedelbart etablera en mekanism, inklusive Redd-plus, för att göra det möjligt att överföra pengar från utvecklade länder".

Paragraf åtta talar om "rejäl finansiering" för REDD-plus, och nämner summor som 30 miljarder dollar under år 2010-2012. Pengarna ska i första hand gå till "världens fattigaste länder, små öar och länder i Afrika".

Paragraf tio pratar om en fond kallad "Köpenhamns gröna klimatfond" som ska överföra pengar till bland annat REDD-plus.

PENGARNA SKA KOMMA IN både genom bistånd och genom att regnskogsländerna säljer utsläppsrätter till stater och/eller företag.

Naturligtvis har många fattiga tropiska länder med regnskogar hoppats på mer exakta besked. Men detaljerna kommer i ett specifikt REDD-avtal, som kommer att mejslas fram separat den kommande tiden. Köpenhamnsavtalet sätter bara ramarna, och åtminstone i fråga om finansiering verkar dessa skrivningar vara ett rejält steg framåt

FLERA FARHÅGOR som tidigare har funnits om REDD-avtalet verkar undanröjda.

Många hade oroat sig för att Indien och Kina ska lägga rabarber på merparten av REDD-pengarna. Men det står ju uttryckligen att pengarna i första hand ska gå till världens fattigaste länder, små öar och länder i Afrika.

Det har också runnits farhågor om att den biologiska mångfalden ska förlora på avtalet i stället för att vinna, om REDD alltför frikostigt ger pengar till nyplanterad skog.

Risken finns då att skogsbolag hugger ner den biologiskt mest värdefulla och artrika regnskogen och planterar oljepalmer eller andra lönsamma träd istället.

Men något sådant utrymme finns åtminstone inte i de här formuleringarna.

OM VI SKULLE LYCKAS FÅ STOPP påall avverkning och svedjebränning i de tropiska regnskogarna skulle koldioxidutsläppen kunna minska med över tolv-tjugo procent.

Då skulle det bli lite lättare för världens länder att få ihop alla de övriga procenten som krävs för att jordens klimat ska hålla sig i styr.

Karin Bojs Vetenskapsreporter
karin.bojs@dn.se “

DN 091224:

“ Förändrat klimat tvingar djur och växter att flytta. “

“ Växter och djur behöver flytta nästan en halv kilometer per år för att hålla jämna steg med dagens klimatförändringar. På en tredjedel av jordens yta sker förändringarna snabbare än vad ekosystemen klarar, visar ny studie.

– Förändringarna sker med mycket hög hastighet, och det sätter fingret på den stress naturen utsätts för, säger professor Chris Field vid amerikanska Stanforduniversitetet.

När medeltemperaturen ökar förskjuts jordens olika klimat-zoner mot polerna. Då måste djur och växter flytta efter om de ska behålla sina livsbetingelser. I sin senaste studie i den vetenskapliga tidskriften Nature har Chris Field och hans kolleger använt olika scenarier från FN:s klimatpanel för att beräkna hastigheten hos dessa förändringar.

Deras slutsats är att jordens klimatzoner i medeltal förflyttar sig 420 meter per år.

– Det är mer än någonsin tidigare. Inte ens efter senaste istiden flyttade växtligheten med den hastigheten, och det är ändå de snabbaste förändringarna vi känner till, säger Chris Field.

Allra snabbast sker förändringarna i platt och låglänt mark, som öknar, kuster och stäppområden. Där förflyttas klimatzonernas gränser i vissa fall med mer än en kilometer per år. Det beror på att arterna inte kan söka sig upp på ett berg, där höjden gör klimatet svalare.

Det får stora konsekvenser för jordens naturreservat, som ofta är inrättade för att skydda en viss typ av natur.

– Det är bara 9 procent av världens naturreservat som är stora nog att rymma det ekosystem de är satta att skydda, säger Chris Field.

I tropikerna har många arter ett väldigt snävt temperaturspann, samtidigt hyser den tropiska regnskogen närmare en fjärdedel av jordens alla arter.

– Bara någon grads temperaturhöjning får dramatiska förändringar på den biologiska mångfalden där, säger professor Thomas Elmqvist på Stockholm Resilience Center.

Även i Sverige syns tecken på att klimatzonerna flyttar.

– Vi ser redan i dag mycket igenväxning runt vår nuvarande trädgräns i fjällen. Det är antagligen ett resultat av klimatförändringarna, säger Tommy Lennartsson, forskare på Centrum för biologisk mångfald vid Uppsala universitet.

Annika Nilsson
annika.nilsson@dn.se “

DN 091222:

“ Klimatmötet: Resultat och misslyckanden punkt för punkt. “

“ FN:s klimatmöte ledde inte alls till det resultat som det fanns förhoppningar om. Här reder DN.se ut vad överenskommelsen i Köpenhamn innebär, vad man kom fram till och misslyckades med i de avgörande frågorna.

Överenskommelsens status

Målsättning före mötet: Siktet var högt ställt inför mötet. EU såg framför sig en samlad politisk överenskommelse som inkluderade alla länder och som vid halvårsskiftet 2010 skulle omsättas i ett legalt bindande avtal.

Resultatet: Överenskommelsen kommer inte att skrivas på av alla länder. Den blir alltså inte ett bindande FN-dokument och dess status är oklar. Förhandlingarna fortsätter, precis som före mötet, om dels en förlängning av Kyotoprotokollet, dels ett avtal där fler länder är med. Någon deadline för ett legalt avtal nämns inte.

Utsläppsminskningar

Målsättning före mötet: FN:s klimatpanel efterfrågar sänkningar på 25-40 procent till år 2020, jämfört med år 1990. Totala sänkningar globalt på 50 procent till år 2050 anses nödvändigt för att begränsa uppvärmningen till 2 grader jämfört med förindustriell nivå. Dessutom borde utsläppen sluta öka senast 2020.

Resultatet: Köpenhamnsmötet resulterade inte i några åtaganden som är juridiskt bindande. Istället listas ländernas frivilliga åtaganden. EU stannar på 20 procent till 2020, USA på 4 procent. Något årtal för när utsläppen ska toppa nämns inte. Inte heller någon gemensam målsättning för vare sig år 2020 eller 2050. Länderna håller fast vid 2-gradersmålet, men anger inte vilka sänkningar som krävs för att nå dit.

Finansiering

Målsättning före mötet: Att enas om snabba pengar till bistånd åren 2010-2012 och även långsiktigt stöd från de rika länderna till de fattiga. Dessutom skulle man förhandla fram en finansiell arkitektur för hur pengarna ska förvaltas och kanaliseras.

Resultatet: I-världen konkretiserade faktiskt sin betalningsvilja i konkreta siffror, även om många anser att det behövs betydligt mer. I-länderna ställer upp med 30 miljarder dollar i klimatbistånd till de fattiga länderna år 2010-2012. Huvuddelen har Japan, EU och USA lovat stå för. En del tas från redan anslagna biståndspengar. Från 2013 ska klimatbiståndet successivt trappas upp så att det 2020 uppgår till 100 miljarder dollar årligen. Många obesvarade frågor återstår kring hur det finansiella systemet för klimatbistånd ska organiseras. Exempelvis råder oenighet om den nya Köpenhamnsfonden.

Anpassning

Målsättning före mötet: Att enas om vilka åtgärder som behöver vidtas i de mest sårbara länderna och hur det ska betalas.

Resultatet: De pengar som utlovas i överenskommelsen för åren 2010-2012 kommer i stor utsträckning att gå till att skydda de mest sårbara länderna för uppvärmningens effekter. Behovet erkänns men några beslut om vilka åtgärder som ska vidtas fattades inte i Köpenhamn.

Tekniköverföring

Målsättning före mötet: Att hitta former för hur nödvändig klimatteknologi ska kunna överföras från i-länderna till u-länderna.

Resultatet: Parterna kom överens om att inrätta ett ramverk för hur

tekniska lösningar ska kunna överföras från industriländer till utvecklingsländer. Dock fortfarande stora motsättningar om hur det ska fungera. Finns samsyn om att inrätta teknikcenter. Fortsatt oenighet om hur patenträttigheter ska hanteras.

Skogsfrågor och markanvändning
Målsättning före mötet: Bland annat att utforma systemet Redd som syftar till att minska utsläpp genom att begränsa avskogning.
Resultat: Det område där förhandlingarna var mest framgångsrika. Många viktiga beslut är fattade för att i-länder ska kunna skjuta till pengar när u-länder skyddar sina skogar. En del återstår dock innan systemet fungerar i praktiken.

Handel med utsläppsrätter och flexibla mekanismer
Målsättning före mötet: Att vidareutveckla handel med utsläppsrätter som sätter prislappar på utsläppen. Även fortsatta möjligheter för i-länder att göra klimatinvesteringar i u-länder istället för hemmavid skulle diskuteras.
Resultat: I stort sett inga. Det finns ett stort motstånd bland utvecklingsländerna mot nya flexibla mekanismer.

Insatser i särskilda sektorer
Målsättning före mötet: Att sätta särskilda utsläppsmål för vissa branscher som flyg och sjöfart.
Resultat: Inga.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se”

“ VAD HÄNDER NU?
Sista januari ska ländernas utsläppslöften redovisas officiellt.
I juni hålls en ny förhandling på tjänstemannanivå i Bonn i Tyskland.
I december 2010 äger nästa stora FN-möte om klimatet rum i Mexico.

FAKTA: LÄNDERNAS LÖFTEN OM SÄNKTA UTSLÄPP
Industriländernas löften om minskade utsläpp
(till år 2020 i jämförelse med 1990 års nivå)
EU: 20 procent
Japan: 25 procent
USA: 4 procent
Ryssland: 15-25 procent

Utvecklingsländernas löften
Brasilien: 36-38 procents sänkning av utsläppen
Kina: 40-45 procents sänkning av utsläpp i förhållande till BNP till 2020 jämfört med 2005.
Indien: 20-25 procents sänkning av utsläpp i förhållande till BNP till 2020 jämfört med 2005. “

DN 091223:

”FN kan fatta beslut om klimatet utan enhällighet.”

“ Förre utrikesministern och FN-ordföranden: Djupt tragiskt om inte FN skulle kunna spela en central roll i klimatfrågan. Enhälliga resolutioner är ingen helig regel i FN. När Sverige var ordförande antogs det nya mänskliga rättighetsrådet trots att tre länder röstade emot och fyra avstod. Detta är möjligt också i klimatförhandlingarna. Inför Mexikomötet nästa år bör FN och medlemsstaterna utarbeta en förhandlingsstruktur som bygger på arbetsfördelning och engagemang på alla nivåer. Alla ministrar, inte bara miljöministrarna, måste ta ansvar, skriver Jan Eliasson.

“Egentligen borde vi inte vara förvånade över det svaga utfallet i Köpenhamn. Förhandlingen om klimatet handlar ju ytterst om överlevnad i morgondagens värld. Men de nödvändiga åtgärderna berör direkt dagens politiska och ekonomiska situation och intressen.

Vilket slags tillväxt skall vi ha? Hur skall våra livs- och konsumtionsmönster förändras? Vilka uppoffringar måste göras – utan att regeringar förlorar val? Hur skall fattiga länder kompenseras? Hur skall företag och politiker övergå från kvartals- och valperiodstänkande till långsiktigt ansvarstagande?

Alla dessa frågor som växte fram när klimatkonferensen närmade sig sanningens minut hade inga svar – varken i Köpenhamn eller på hemmaplan bland FN:s medlemsstater.

Det var också uppenbart i Köpenhamn att medvetenheten och opinionstrycket kring klimatfrågorna varierade kraftigt mellan olika länder. Jämför Maldiverna, som kan försvinna i havet om mindre än 100 år, med Saudiarabien som har olja i marken och stora finansiella resurser. Eller Kina med tunga krav på fortsatt ekonomisk tillväxt och USA med resursslösande livsmönster, The American Way of Life.

Hoppet stod länge till EU som den pådrivande och inflytelserika kraften. Men detta hopp grusades av förhandlingens negativa dynamik, av Kinas och USA:s utpräglat nationella perspektiv och, tyvärr, av sänkta ambitioner från EU:s egen sida på ett alltför tidigt stadium i förhandlingsprocessen.

Det var frustrerande att följa det internationella spelet i upptakten till Köpenhamnsmötet. De viktigaste aktörerna höll inne med sina förhandlingskort enligt antikverade förhandlingsregler – en part vinner och en annan förlorar. Det handlar i själva verket om en förhandling där antingen alla vinner eller alla förlorar. Varför då tjuvhålla på sina kort?

Lika frustrerande var att notera de fattiga ländernas underordnade roll i uppspelet till Köpenhamn. G 77-gruppen i FN består förvisso av en disparat samling av mer än 130 medlemmar. Men den måste noga konsulteras. Jag minns från mina förhandlingar som ordförande i FN:s generalförsamling hur denna G 77 ofta var skillnaden mellan framgång och misslyckande. Vi vet att denna grupp länder insisterade på att Kyotoavtalet skulle förlängas och skärpas. De var mindre intresserade av nya legalt icke-bindande deklarationer.

I FN eftersträvas alltid enhälliga resolutioner. Men det är ingen helig regel. Under Sveriges ordförandetid i FN antogs till exempel resolutionen om det nya mänskliga rättighetsrådet efter en omröstning (mer än 170 röster för, 3 emot och 4 som avstod). Detta förfaringssätt är alltså också en möjlighet i klimatförhandlingen för att förhindra att några få länder kan kortsluta hela processen. Detta har för övrigt också

antytts av Mexikos president, som är värd för nästa års viktiga uppföljningsmöte.

Det är angeläget att söka behålla FN-formatet för klimatförhandlingen. Detta kräver att substansbehandlingen och mötesord-ningen utformas så att meningsfulla resultat kan uppnås. FN riskerar annars att betraktas som irrelevant och helt ställas åt sidan. Det vore djupt ironiskt, ja tragiskt, om inte världsorganisationen spelade en central roll i en global ödesfråga.

Klimatförändringarna och miljöförstöringen är både globala, nationella och lokala problem. Skall vi effektivt hantera dessa jätteproblem måste en handlingsplan utformas och en mobilisering ske på flera nivåer.

Vi måste få till stånd en internationell arbetsfördelning, där problemen sätts i centrum och de krafter identifieras som främst kan påverka dem. Det innebär att klimatförändringarnas olika orsaker beaktas var för sig och att de olika aktörerna ges realistiska roller. FN och Världsbanken har en uppgift, EU och andra regionala organisationer en annan, liksom regeringar, parlament, näringsliv, forskarsamhället, organisationer och enskilda.

Om inte en sådan arbetsfördelning och mobilisering kring de konkreta problemen sker riskerar vi nya besvikelser och misslyckanden. Detta kan leda till att tilltron till internationellt samarbete får sig en ordentlig törn. Länder och medborgare kan komma att vända sig inåt och söka lösningar i isolering från omvärlden. I dessa grumliga vatten frodas också farliga politiska krafter.

Inför Mexikomötet bör FN och dess medlemsstater börja utarbeta en förhandlingsstruktur som återspeglar behovet av arbetsfördelning och engagemang på alla nivåer. Det är då viktigt att regeringscheferna behåller nära kontakt med förhandlingsförloppet och ger stöd till FN:s generalsekreterare att genomföra Köpenhamnsmötets slutsatser och göra dem juridiskt bindande. Klimatfrågan är övergripande och berör inte bara miljöministrar utan i lika hög grad utrikes-, finans- och industriministrar. Hela regeringskansliet måste ta ett ansvar under regeringschefens ledning. En god internationell strategi i klimatfrågan måste av alla ses som ett vitalt nationellt intresse.

Dit har vi fortfarande en lång väg att gå. I många delar av världen – på Maldiverna, Grönland och, som jag själv sett, ökenutbredningens Afrika – drabbas människor i dag av klimatförändringen. I andra delar av världen märks inte denna förändring lika påtagligt. Tysta förlopp får inga rubriker. Att handla långsiktigt och förebyggande anses inte ekonomiskt eller politiskt lönsamt.

Kanske det klena resultatet av Köpenhamnsmötet trots allt kan stärka viljan att på bred front nå resultat nästa år. Det visade sig i Köpenhamn att någon trovärdig plan B inte fanns. Detta får inte ske under 2010. En sak vet vi: det finns ingen planet B.
Jan Eliasson “

“Jan Eliasson är en svensk diplomat och politiker (S). Han har sedan han anställdes på UD 1965 haft många tunga uppdrag, bland annat som ordförande i FN:s generalförsamling 2005–2006 och som Sveriges utrikesminister april–oktober 2006. Han deltog 1980–86 som Olof Palmes rådgivare i FN:s medlaruppdrag i kriget mellan Iran och Irak. 1988–1992 var han Sveriges FN-ambassadör i New York. 1994–2000 var han kabinettssekreterare vid UD och 2000–05 Sveriges ambassadör i USA. Han utsågs i december 2006 av Kofi Annan till FN:s speciella sändebud i Darfur i Sudan, ett uppdrag han lämnade i juni 2008. “

DN 091222:

”Europa på väg få ny roll i världen.”

“Sverige och Fredrik Reinfeldt får högt betyg för sitt sätt att leda EU av internationella EU-forskare. Reinfeldt säger i en DN-intervju att Europa är på väg att få en ny roll och mer makt i världen.

– Jag ser konturerna till en ny världsordning, säger statsministern efter ett halvår som EU-ordförande.

När Sverige tog över ordförandeklubban den 1 juli befann sig i EU i kris, med ovisshet om nya grundlagen Lissabonfördraget, utan beslutsför kommission och med en akut finanskris och klimatförhandlingar att hantera. DN beskrev det som ett svenskt ”halvår i helvetet”.

Med bara drygt en vecka kvar som EU-ordförande tycker Reinfeldt att det ändå gått över förväntan.

– Det fanns en stor oro i våras och låst läge. Men nu har vi fått EU tillbaka på spåret, och jag märker en lättnad i hela EU-systemet.

De internationella EU-experterna berömmer framför allt Sveriges hantering av Tjeckiens president Vaclav Klaus, som hotade stoppa EU:s Lissabonfördrag. Reinfeldt säger att läget då var allvarligt.

– Det tog några sekunder innan det sjönk in hos mig vad Klaus krävde, berättar han

EU-motståndaren Klaus försökte sätta käppar i hjulet genom att kräva ett tjeckiskt fördragsundantag trots att landets parlament sagt ja. Några EU-ledare ville pressa Klaus att skriva på med hot, men Reinfeldt valde kompromissens väg:

– Min metod var att gå närmare inpå Klaus och överraska honom med att jag faktiskt lyssnade.

Men ett tag var läget kritiskt. Tjeckiens grannländer varnade för att ”nationens framtid stod på spel” om Klaus fick igenom sina krav, berättar Reinfeldt.

– Att vi fick ner stormvågorna och fick igenom fördraget var nog rent diplomatiskt ordförandeskapets största bedrift.

Den största besvikelsen är resultatet av klimatmötet i Köpenhamn.

– Jag hade önskat att klimatmötet hade laddat världen med bättre klimatpolitik. Men jag kan i alla fall säga att de europeiska ledarna, och det spelar ingen roll om de var socialdemokrater eller borgerliga, stred oerhört hårt för att det ändå blev ett slags process framåt.

EU-experternas främsta kritik gäller att valet av ”EU-president” och ”utrikesminister” skedde på ett så hemlighetsfullt sätt.

Fredrik Reinfeldt avfärdar kritiken och menar att det måste gå till så här för att 27 stats- och regeringschefer ska kunna bli eniga.

– Det handlade inte om att välja Europas motsvarighet till Obama. Det handlar om en balans mellan nationell suveränitet och europeisk integration, och att hitta en person som representerade detta, inte en solitär stjärna.

– Det handlade mycket om brittisk inrikespolitik. Gordon Brown tackar mig nu varje gång vi möts för mitt enorma tålamod

I EU:s utvidgning har regeringen hållit låg profil, trots att framsteg har gjorts, med Kroatien och Island, och att man undvikit ett befarat haveri med Turkiet.

Fredrik Reinfeldt medger nu att det var ett sätt att undvika öppen konflikt med främst Frankrike som säger nej till turkiskt medlemskap.

– Jag pratade igenom det här med Sarkozy och vi sa att vi har olika slutmål för Turkiet, men vi måste ha fungerande processer. Den överenskommelsen har hållit hela vägen, och det tror jag har varit bra för Turkiet.

Efter ett halvår som EU-ordförande motsäger Fredrik Reinfeldt den vanliga internationella bilden av att Europa är på väg att bli förbisprunget av övriga världen.

– Europa är den kontinent som tydligast har lämnat oket av nationalism bakom oss. I andra delar av världen agerar man fortsatt reflexmässigt mot globala utmaningar med nationella svar. Medan EU har ett beslutsfattande som är gräns-överskridande. Och EU har också varit redo att gå längst i förhandlingarna om klimat och finanskris.

– Det är inte längre en värld som väntar på USA:s besked, utan det har blivit flera poler av makt. Det kommer alltid att vara den som ligger längst fram i att förstå och hantera gränsöverskridande problem som kommer att göra skillnad.

Henrik Brors
henrik.brors@dn.se
Ingrid Hedström
ingrid.hedstrom@dn.se “

“ EU-ORDFÖRANDEN FÅR STORT FÖRTROENDE

Förtroendesiffrorna steg för Göran Persson när han var EU-ordförande våren 2001, till 40 procent i mars 2001 och till 51 procent i september 2001.

Förtroendesiffrorna för Fredrik Reinfeldt har också stigit, till 54 procent i november 2009.

Opinionssiffrorna för Socialdemokraterna steg däremot inte våren 2001. S låg på 36,6 procent i december 2000 och sjönk till 33,6 i juni 2001.

De borgerliga regeringspartierna låg på 45,3 i juni 2009 och sjönk till 42,9 i december 2009.

Källa: DN/Synovate “

DN 090209:

“ Snabbguide: Så funkar EU. “

“ Syftena, institutionerna, beslutsmakten.

En politisk och ekonomisk union

Europeiska unionen (EU) är en sammanslutning mellan ett antal europeiska länder som valt att de ska ta gemensamma beslut på vissa politiska områden. Antalet frågor har ökat genom åren. Vad som ska bestämmas av EU och vad som ska bestämmas av de enskilda medlemsländerna själva är ständigt föremål för diskussion. Från att ha börjat som ett samarbete mellan sex länder strax efter andra världskriget, har EU 2008 27 medlemsstater. Sverige gick med 1995. En viktig fråga för EU är vilka nya länder som ska släppas in. En del av EU:s medlemsländer har dessutom gått samman i ett fördjupat ekonomiskt samarbete, kallat EMU. Det innebär bland annat att de har en gemensam valuta, euron (mer om EMU nedan). Sverige valde i en folkomröstning 2003 att behålla kronan.

Så styrs EU

Grundidén med EU är att medlemsländerna lämnar ifrån sig makten över vissa frågor till unionen. Den makt som EU därigenom har fått är fördelad på fyra organ: kommissionen, parlamentet, domstolen och ministerrådet. Samspelet mellan dem och de olika medlemsländerna är komplext. EU är en politisk konstruktion som inte liknar någon annan. Dessutom är den stadd i ständig förändring, bland annat beroende på att antalet medlemmar ökar. Lissabonfördraget är en ny uppsättning grundläggande spelregler som har förhandlats fram men ännu inte

införts. På de följande sidorna får du läsa mer om de olika EU-institutionernas uppgifter och befogenheter.

Kommissionen

Kommissionen föreslår nya lagar och ska se till att beslut blir verkställda. Den har också ansvar för EU:s budget. Varje medlemsland tillsätter en ledamot i kommissionen, kallad kommissionär. Sveriges kommissionär är för närvarande Margot Wallström. Kommissionärernas uppdrag är dock inte att driva sitt hemlands intressen, utan att se till unionen som helhet. De har var och en ett eller flera ansvarsområden. Margot Wallström sköter om kommissionens kommunikation utåt. Den nuvarande ordföranden är portugisen José Manuel Barroso.

Ministerrådet

Detta är EU:s högsta beslutande organ, som stiftar lagar och stakar ut kursen inför framtiden. På de flesta områden delar ministerrådet beslutanderätten med parlamentet. Inom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken styr ministerrådet ensamt. Rådet består av medlemsländernas ministrar, samlade kring respektive politikområde. När ländernas stats- och regeringschefer sammanträder kallas detta för Europeiska rådet.

Parlamentet

Det enda organet vars ledamöter utses direkt av väljarna i de olika länderna. Valen hålls vart femte år. Nästa gång det är dags är i juni 2009. Antalet ledamöter är 785, varav 19 från Sverige. Parlamentet har inte full lagstiftningsmakt som exempelvis Sveriges riksdag, men i många frågor har det beslutanderätt tillsammans med ministerrådet. Det gäller exempelvis miljöpolitiken och frågor om varors och tjänsters fria rörlighet inom EU. Även nya medlemsländer ska godkännas av parlamentet, liksom EU:s budget. I andra frågor har det en rådgivande funktion. Nya kommissionärer måste få godkänt av parlamentet, som också kan avsätta kommissionen. Parlamentet sammanträder i Strasbourg men har sitt sekretariat i Luxemburg och ledamöterna utför det mesta av sitt arbete i Bryssel.

EU:s domstol

När det blir konflikt om hur lagar och fördrag ska tolkas är det EU:s domstol som har sista ordet. Medlemsländer som bryter mot EU:s regler kan dömas till dryga böter. Om en domstol i ett medlemsland tycker att det är oklart hur lagarna ska tolkas i ett visst mål, kan den få ett förhandsavgörande från domstolen. Det innebär att domstolen klargör vad som gäller enligt EU-rätten i det aktuella fallet. Hur den slutgiltiga domen ska lyda är sedan upp till domstolen i medlemslandet. Under domstolen finns förstainstansrätten. Hit vänder sig företag och enskilda personer som hamnat i tvist med någon EU-myndighet. EU:s domstol består av en domare från varje medlemsland som biträds av ett antal generaladvokater.

Vad bestämmer EU?

Ett centralt område för EU:s beslutsfattande är den inre marknaden. Den ska präglas av fri rörlighet för varor, tjänster, arbetskraft och kapital. Andra områden där EU bestämmer helt eller delvis är handel med övriga världen, miljö, jordbruk, utrikespolitik, invandring och brottsbekämpning över gränserna. Sjukvård och skola är exempel på sådant som medlemsländerna styr över själva. Till grund för EU:s

beslut ligger fördragen, som talar om vilka grundläggande regler som gäller för medlemskap och beslutsfattande. De beslut som EU fattar kan vara av olika slag. Förordningar gäller direkt och likadant i alla medlemsländer. Direktiv anger vad medlemsländerna ska uppnå men ger dem frihet att själva bestämma hur. Beslut gäller för de särskilda medlemsländer, individer eller juridiska personer som frågan handlar om.

Så funkar EMU

Den nya valutan euro är den mest påtagliga konsekvensen av samarbetet i den ekonomiska och monetära unionen (EMU). 2002 bytte 12 länder ut sin valuta mot de nya sedlarna och mynten. Sedan har ytterligare tre tillkommit. Flera EU-länder, däribland Sverige, har alltså valt att behålla sin egen valuta. Men EMU handlar om mer än sedlar och mynt och Sverige deltar i delar av samarbetet. Det handlar till exempel om fri rörlighet för kapital över gränserna, som en del av den inre marknaden. Sverige rättar sig också efter de villkor som EMU har ställt upp för hur medlemsländerna ska sköta sina ekonomier. Villkoren anger hur stor inflationen och ländernas budgetunderskott får vara. Euroländernas penningpolitik, exempelvis räntenivån, sköts av Europeiska centralbanken (ECB). Ett grundläggande syfte med EMU har varit att skapa större finansiell stabilitet och mindre valutaoro inom unionen.

Medlemsländerna och länder på kö

Medlemmar:
Belgien
Frankrike
Italien
Luxemburg
Nederländerna
Tyskland
Danmark
Irland
Storbritannien
Grekland
Portugal
Spanien
Finland
Sverige
Österrike
Cypern
Estland
Lettland
Litauen
Malta
Polen
Slovenien
Slovakien
Tjeckien
Ungern
Bulgarien
Rumänien Godkända kandidater: Kroatien, Turkiet, Makedonien “

DN 091222:

“EU bearbetar "katastrof" i Köpenhamn. “

“EU:s miljöministrar försöker nu ta nya tag efter misslyckandet i Köpenhamn. Men för dagen är det mest besvikelse och frustration som råder.

– Resultatet i Köpenhamn var verkligen inte vad klimatet behöver, konstaterade miljöminister Andreas Carlgren (C) efter att ha lett Sveriges sista ministermöte som EU-ordförande.

– Det är uppenbart att USA och Kina inte ville ha mer än vad vi uppnådde och jag beklagar det.

Besvikelsen bland ministrarna är enorm över att det inte gick att uppnå mer och Carlgren kallade mötet i Köpenhamn för en katastrof. Men EU:s miljökommissionär Stavros Dimas försökte ändå se några ljusglimtar och lyfte fram att det i pappren från Köpenhamn åtminstone står att temperaturökningen inte ska vara mer än 2 grader. Även om det inte sägs hur det ska gå till att få stopp på uppvärmningen.

Ett av problemen är att en av världens största utsläppare, Kina, uppenbarligen inte är intresserat av ett globalt bindande avtal.

– Det kommer att bli en knäckfråga i de internationella förhandlingarna att få med Kina, säger Carlgren.

Men han tycker inte att EU missbedömt kinesernas vilja inför mötet.

– Det handlar om otillräcklig förmåga att motsvara världens förväntningar från Kinas sida vid mötet i Köpenhamn, säger han.

Frågorna tornar nu upp sig om vad EU konkret kan göra för att få Kina, USA och andra stora utsläppare att vilja gå med på bindande avtal och att göra mer för att minska sina utsläpp. Tisdagens möte i Bryssel gav inte några sådana svar. EU-kommissionen får nu några veckor på sig att utvärdera överenskommelsen i Köpenhamn och lägga fram en analys. Den kommer miljöministrarna att diskutera när de möts i Sevilla i mitten av januari. Förhoppningen är att de då ska kunna formulera hur de ska gå vidare.

– Det bästa scenariot är att vi kan få ett avtal i november/december nästa år i Mexiko, sade Teresa Ribera, spansk miljöminister som tar över ordförandeklubban från Carlgren vid årsskiftet.

Maria Davidsson/TT “

“FAKTA: DAGENS LÖFTEN RÄCKER INTE

Köpenhamnsöverenskommelsen talar om att jordens uppvärmning får vara högst två grader Celsius, men enligt FN-beräkningar kan dagens löften från rika och fattiga länder om utsläppsbegränsningar ge en uppvärmning på hela tre grader jämfört med förindustriell tid.

Industriländernas aktuella löften om att reducera utsläppen av växthusgaser från 1990 till 2020 beräknas innebära en samlad minskning med inte mer än 14—18 procent.

FN:s forskarpanel sade dock 2007 att en minskning med 25—40 procent under samma period är nödvändig enbart för att undvika klimatförändringarnas värsta effekter som torka, värmeböljor, stigande havsnivåer och utplåning av arter.”

DN 091224:

“ USA-senaten antog sjukvårdsreform. “

“ Den amerikanska senaten antog på julaftonen ett lagförslag som ger sjukförsäkring till tiotals miljoner amerikaner som tidigare varit oförsäkrade.

Lagförslaget antogs med 60 röster mot 39. Förhandlingarna fortsätter visserligen i kongressen om hur den slutgiltiga nya sjukvårdslagen ska se ut, men senatens omröstning hyllades av en lättad president Barack Obama.

- Vi är nu otroligt nära att göra verklighet av en sjukvårdsreform i det här landet, sade Obama som lovade att "göra färdigt jobbet".

De nya reglerna för sjukförsäkringen är den största förändring som genomförts på decennier. En utbyggd statlig sjukförsäkring är också omstridd; Obamalägret måste övertyga också partikamrater.

Nu — i januari — förestår tuffa förhandlingar för att jämka samman det antagna förslaget med ett som redan har godkänts i kongressens andra kammare, representanthuset. Där antogs ett lite annorlunda förslag i november.

Båda kamrarna måste sedan säga ja till den kompromiss som blir följden, innan den färdiga lagen kan skrivas under av Obama.

Demokraterna hoppas att man ska ha hunnit långt på vägen när presidenten håller sitt tal om tillståndet i nationen ("State of the Union") i slutet av januari.

Med det förslag som gick igenom senaten skulle 94 procent av alla amerikaner täckas av den utbyggda sjukförsäkringen.

Det ska bland annat bli svårare att neka människor med redan kända sjukdomar en sjukförsäkring, är det tänkt.

Det man träter om är inte minst kostnaderna. Många hyser också farhågor för större myndighetsinblandning i den privata hälsobranschen.

Med det system man haft hittills har USA varit det enda demokratiska industriland som inte sett till att alla medborgare omfattats av sjukförsäkring. Ändå — det har bland annat lyfts fram i en rapport från den internationella samarbetsorganisationen OECD — lägger USA långt mer på sjukvård, både per person och som andel av bruttonationalprodukten, än andra industriländer utan att uppnå högre kvalité i vården.

Obama är inte den ende president från Demokratiska partiet som haft ambitioner att utöka den statliga försäkringen. Bill Clinton försökte, utan att lyckas.

- Det här är för min vän Ted Kennedy, sade den 92-årige demokratiske senatorn Robert Byrd när han röstade ja.

Edward (Ted) Kennedy, som avled i hjärntumör i augusti, drev sjukförsäkringsfrågan under hela sin politikerkarriär.

Även om det ännu inte är klart hur den slutgiltiga statliga sjukförsäkringen kommer att se ut, råder det bred enighet om att den är det största som hänt på området i USA sedan 1965, då man införde Medicaresystemet, som skapades för äldre och personer med funktionsnedsättning.

TT-Reuters “

DN 091225:

“ Kina reviderar upp tillväxt för 2008. “

“ Kina reviderade på fredagen upp sin BNP-tillväxt för 2008 till 9,6 procent, från 9,0 procent som rapporterats tidigare. Orsaken är att nya beräkningar visat att servicesektorn var mer produktiv än vad man tidigare trott.

Även 2009 års tillväxtsiffror kan påverkas enligt landets statistikbyrå, men sannolikt inte så mycket. Under årets tre första kvartal var tillväxttakten 7,7 procent på årsbasis.

Uppreviderings understryker att Kina är på god väg att gå om Japan som världens näst största ekonomi nästa år.

Beskedet från den kinesiska statistikbyrån är också en god, om än liten nyhet, för bedömare som anser att en större tjänstesektor i Kina är viktigt för att nå balans i världsekonomin.

Med de nya siffrorna utgör servicesektorn 41,8 procent av Kinas BNP, i stället för de 40,1 procent som tidigare rapporterats. I i-länder utgör servicesektorn ofta över 70 procent av BNP.

TT-Reuters “

DN 091227:

Foto Henrik Montgomery.

Kinas ledare deltog inte under denna nattmangling i Köpenhamn.

“ Våga kritisera Kina. “

“ Kina har en nyckelroll när en ny världsordning växer fram. Sverige och hela Europa måste fördjupa kunskapen om den nya stormakten, men också våga höja rösten.

Det misslyckade klimatmötet i Köpenhamn blev en tydlig illustration av hur maktbalansen i världen har förändrats. Bilden ovan från det sista förhandlingsdygnets nattmangling är redan klassisk. Där sitter Tysklands Angela Merkel, Storbritanniens Gordon Brown, Frankrikes Nicolas Sarkozy och EU:s ordförande Fredrik Reinfeldt i en ring bredvid varandra och alla ser ut att vara helt förbi av

trötthet. I mitten står USA:s president Obama och lyssnar sammanbitet på mötets olycklige ordförande, Danmarks Lars Løkke Rasmussen.

Men det räcker inte längre att männen och kvinnan i rummet kommer överens. Europa och USA kan inte ensamma sätta dagordningen. Det är naturligtvis delvis ett resultat av att världen har blivit mind-re ojämlik. Länder som för inte särskilt länge sedan var fattiga växer. De kräver sin rätt och är trötta på att ställa in sig i ledet efter den utvecklade världen.

Men det illa organiserade jättemötet i Köpenhamn blev också en nyttig påminnelse om Kinas växande politiska betydelse. Landets ekonomiska makt har länge varit påtaglig och påverkar den globala handeln positivt. Men världens största enpartistat spelar också en avgörande roll för politiska beslut som påverkar oss alla.

Det är för det första uppenbart att det saknas tillräcklig kunskap om och förmåga att förhålla sig till den kinesiska enpartistatens politiska system. Kinas ledare deltar inte själva i förhandlingar, utan skickar företrädare som inte har mandat att gå med på något utan godkännande från högsta ort. Öppna jättemöten med oklar dagordning är inget bra forum för tuffa samtal med Kina.

I The Guardian (22/12) beskrivs till exempel hur det gick till under en av de nattliga diskussionerna. Kinas ledare fanns inte med, utan hade skickat en underordnad till ett möte med både FN:s generalsekreterare och president Obama. Den kinesiske förhandlaren tvingades oavbrutet ringa till sina överordnade för att få instruktioner. Övriga runt bordet fick snällt sitta tysta och vänta.

Om världen ska kunna göra något åt klimatförändringarna krävs en annan förhandlingsordning. I takt med att Kinas världspolitiska betydelse växer är det också dags att påminna om landets fortsatta kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter. Det sker alldeles för sällan.

I höstas var till exempel först USA:s president Obama och sedan EU:s ordförande Reinfeldt på besök i Kina. Under president Obamas besök berördes inte mänskliga fri- och rättigheter och under presskonferensen tilläts inga öppna frågor. Efter toppmötet med EU förklarade Fredrik Reinfeldt att situationen rörande mänskliga rättigheter i Kina är fortsatt oroande, men att ”Europa stödjer Kina i sitt arbete”, vilket är ett obegripligt uttalande.

De pågående samtalen mellan EU och Kina rörande mänskliga rättigheter har visserligen fört med sig en hel del positivt. Kinesiska åklagare utbildas i rättsstatens principer och antalet dödsstraff har minskat. Men huvudintrycket är att det har uppstått ett slags ömsesidig acceptans. Kinas företrädare har lärt sig vad USA och EU brukar säga och nickar artigt utan att protestera. Sedan fortsätter den kinesiska förtrycksapparaten att arbeta på som vanligt. Senast på juldagen dömdes Liu Xiaobo, en av landets främsta demokratiförkämpar, för omstörtande verksamhet för att han propagerar för demokrati.

Därför räcker det inte att erbjuda kurser och utbildning i mänskliga rättigheter. Det är dags att öppet våga kritisera den nya stormakten Kina.

DN “

DN 100103:

”Så ska vi fortsätta arbetet med att rädda klimatet.”

“ Miljöminister Andreas Carlgren: Det globala klimatsamarbetet måste stärkas, annars är risken stor för lösningar som leder till klimatnationalism.

Det var hjärtskärande att se försöken från ö-nationer och fattiga stater att – ofta tillsammans med EU – driva på klimatförhandlingarna i Köpenhamn för att sedan överges av sina rikare grannar och representanter för den egna förhandlingsgruppen, G 77. Nu måste vi pröva flera möjligheter för att stärka de globala lösningarna. Vi ska fortsätta klimatförhandlingarna under FN, men behöver också vara öppna för att pröva alternativa vägar. Tryck behöver sättas på Kina och USA att bidra till nödvändiga internationella lösningar. EU har högst ambition och kommer att fortsätta driva på för omställning, skriver Andreas Carlgren. “

“ **Uppgiften för världens länder i Köpenhamn** var att åstadkomma en ny klimatregim som håller den globala uppvärmningen gott och väl under två grader. Den uppgiften misslyckades. Orsaken är tydlig: de största utsläppsländerna USA och Kina saknade vilja att stå för nödvändiga åtaganden i det internationella samarbetet.

Ibland sprids en förenklad bild av att rika länder stod mot fattiga länder i Köpenhamn. Det är vilseledande. Förhandlingarna i Köpenhamn var en kraftmätning mellan oss som vill att klimatutsläppen ska omfattas av ett gemensamt, bindande, globalt system för utsläppsminskningar, och dem som inte vill. De senare vann dragkampen. Det var ett svek mot klimatet. De första och största förlorarna är de mest sårbara och fattigaste länderna.

USA och Kina står för närmare hälften av världens utsläpp. Därmed är de helt avgörande för att vi ska klara klimatutmaningen. USA presenterade sent i förhandlingarna ett bidrag till finansiering. Det var välkommet, men långt ifrån tillräckligt. Kina var varken intresserat av att lägga tak på de framtida utsläppen eller att binda sig till nödvändig begränsning.

I bägge länderna finns strukturella nationella hinder för åtgärder. USA saknar inrikespolitiskt tryck i klimatfrågan. President Obama har presenterat ett förslag till lagstiftning med sikte på 80 procent utsläppsminskning till år 2050. Men förslaget vilar på bräcklig grund, där en minoritet i kongressen ännu så länge kan blockera genomförandet. Och som supermakt är USA mycket ovilligt att infoga sig i en kraftfull, global klimatregim.

Kina bygger i dag sin tillväxt på utbyggnad av infrastruktur och tung klimatförstörande industri som cement och stål. Utsläppen växer snabbt och kraftigt. Med dagens takt kommer Kina inom kort även att överträffa Sveriges utsläpp per person. En omställning till grönare tillväxt och miljövänlig energi tar tid. Den kraftiga tillväxten är en förutsättning för den kinesiska regeringens auktoritet och fortsatta grepp om landet. Det kinesiska ledarskapets övervägande är djupt maktpolitiskt.

Vad vi såg i Köpenhamn var ett resultat av den fulla kraften av världens nya geopolitiska läge. Från olika håll sammanföll stormaktintressena från USA och Kina.

Kinas agerande uppmuntrade till att mötet fastnade i procedurfrågor. Det var hjärtskärande att se försöken i Köpenhamn från ö-nationer och fattiga stater att – ofta tillsammans med EU – driva på förhandlingarna för att sedan hindras och överges av sina rikare grannar och representanter i den egna förhandlings grup pen, G 77.

Men agerandet från Kina och andra snabbt växande ekonomier innebar också att USA slapp internationell bindning. Som resultat får de största utsläppsländerna fortsatt fritt utrymme att släppa ut växthusgaser. I egen takt och utanför den internationella ordning vi förhandlar om i FN gjorde Kina och USA sedan upp, tillsammans med Sydafrika, Indien och Brasilien.

Det blev också utgångspunkten för det som kallas Copenhagen Accord som ett 25-tal av världens ledare kom överens om. Överenskommelsen på 2,5 sidor är helt otillräcklig för klimatet. Det hade väl varit lyckligast om EU inte alls varit en del av denna lösa överenskommelse. Avgörande för EU blev dock möjligheterna till fortsatt klimatprocess och när överenskommelsen nu finns ska den givetvis användas som ett steg att bygga vidare på.

Men klimatet kräver mer. Och det snabbt. Frågan vi alla behöver ställa oss är hur vi kan höja ambitionsnivån till att nå det som klimatet kräver. En del knyter alla förhoppningar till en fortsättning av enbart Kyotoprotokollet. EU har redan bundit sina åtaganden i lagstiftning och är givetvis inställt på en fortsatt internationell bindning av utsläppen. Men världen har förändrats kraftigt sedan Kyotobeslutet. Kyotoprotokollet täcker enbart en tredjedel av världens utsläpp och innefattar inte länderna där utsläppen växer snabbast och mest. I en båt med tre läckor tätar vi i dag bara en. De två största hålen (USA och Kina) är inte tätade. Det räcker inte. Vad vi behöver åstadkomma är något mycket mer kraftfullt – ett gemensamt, globalt system för utsläppsminskningar, där alla länder medverkar och där huvuddelen av världens utsläpp omfattas av bindande åtaganden om minskningar.

Vi behöver nu för att möta klimatutmaningen:

Pröva flera möjligheter för att stärka de globala lösningarna. Debaclet i Köpenhamn kräver tid för analys och reflektion, samtidigt med nödvändigt snabbt agerande. EU-kommissionen har av miljöministrarna fått i uppdrag att analysera Köpenhamnsförhandlingarna och FN-processen. Risken är nu stor att världen faller till fragmentisering i nationella lösningar som leder till klimatnationalism. Växande krav på klimattullar är nästa steg i avsaknad av en internationell ordning. För att klara klimatutmaningen är jag övertygad om att vi behöver stärka det globala samarbetet. Det är de små staterna som har störst intresse av att skapa gemensamma lösningar. Stora stater kan alltid klara sig. Vi ska vara medvetna om att hittills är det bara FN som kan klara att möta detta, oavsett tillkortakommandet i Köpenhamn.

En del kommer nu att söka en lösning som innebär att vi gasar på hårdare i den process som ledde till bristande resultat i Köpenhamn. Vi ska fortsätta och stärka klimatförhandlingarna under FN, men vi behöver nu också vara öppna att pröva alternativa vägar som komplement till den FN-process som nu användes för att blockera nödvändiga klimatresultat.

Använda alla krafter till att sätta rätt tryck globalt. Aldrig tidigare har den politiska mobiliseringen varit större. Europeiska miljörörelsen har stått för ett stort arbete och varit avgörande för att skapa det trycket. Därför ser jag fram emot den fortsatta dialogen om hur vi ska klara den globala utmaningen. Miljörörelsens strategi att i stort sett bara sätta press på EU i en fråga som är global var ett misstag. Illusionen att om EU höjer sina bud, så följer övriga med, är just en illusion. Får vi inte med de stora länderna, räddar vi inte klimatet. Tio procent ytterligare minskade utsläpp i EU skulle ätas upp på två år om Kinas utsläppsökningar fortsätter. Tryck behöver sättas på Kina och USA att bidra till nödvändiga internationella lösningar.

Stärka EU:s arbete för att vara ledande. EU har högst ambition, var väl förberett och aktivt inför och under Köpenhamnsförhandlingarna. EU kommer att fortsätta driva på för omställning, också för att vi är övertygade om att det är rätt i den internationella konkurrensen. Med besluten om energieffektivisering och den ekonomiska krisen kommer vi att överträffa EU:s mål att minska utsläppen med 20 procent och närma oss 30 procent. Att EU når 30 procents utsläppsminskning kommer att vara viktigt för att klara klimatutmaningen.

Många svek klimatet och de allra fattigaste länderna i Köpenhamn. Utmaningen att klara att hålla temperaturen under 2 grader har inte minskat. Nu behöver vi fler vägar för att rädda klimatet.

Andreas Carlgren, miljöminister(C) “

Från www.regeringen.se 091226:

En sammanhållen klimat- och energipolitik.

Klimat- och energipolitik för en hållbar framtid. Mars 2009. INFORMATIONSBLAD OM PROPOSITIONERNA 2008/09:162 OCH 163.

"Regeringen presenterar en sammanhållen klimat- och energipolitik. Sverige ska visa ledarskap för att möta klimatutmaningen både internationellt och genom de åtgärder vi gör i Sverige. Ambitionen höjs och en konkret strategi presenteras för att snabbt minska Sveriges beroende av fossil energi och kraftfullt minska vår negativa klimatpåverkan. Satsningen på förnybar energi och effektivare energianvändning stärker svensk konkurrenskraft och ger svensk forskning och svenska företag en ledande roll i den globala klimatomställningen.

Klimat- och energimål till år 2020

Regeringens mål för klimat- och energipolitiken till år 2020 är:

- 40 procent minskning av klimatutsläppen.
- Minst 50 procent förnybar energi.
- 20 procent effektivare energianvändning.
- Minst 10 procent förnybar energi i transportsektorn.

Det 40 procentiga klimatmålet gäller jämfört med 1990 och avser den icke handlande sektorn, det vill säga de sektorer som inte ingår EU:s utsläppshandelssystem. Utsläppsmålet gäller därmed t.ex. transporter, bostäder, avfallsanläggningar, jord- och skogsbruk, vattenbruk samt delar av industrin.

För de verksamheter som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter bestäms minskningen av utsläppen gemensamt på EU-nivån inom ramen för handelssystemets regler. EU-länderna har enats om att minska utsläppen i handelssystemet med 21 procent mellan 2005 och 2020.

Åtgärder för att minska utsläppen med 40 procent

För att utsläppen ska vara 40 procent lägre till år 2020 jämfört med 1990 måste utsläppen av växthusgaser angivet i koldioxidekvivalenter minska med ca 20 miljoner ton.

En femtedel av utsläppsminskningen är redan uppnådd, fyra femtedelar återstår fram till år 2020. För att nå målet föreslår regeringen bland annat utvecklade ekonomiska styrmedel på skatteområdet. De styrmedel som redan finns, som koldioxidskatt, kommer att fortsätta användas enligt tidigare beslut och ge fortsatta utsläppsminskningar.

Regeringen avser även att så fort som möjligt genomföra utsläppsminskningar i Sverige i enlighet med beslutade åtgärder inom EU.

Därutöver kommer Sverige genomföra åtgärder för att minska utsläppen i andra länder, som gröna investeringar i utvecklingsländer eller insatser i andra EU-länder. Sverige kommer att kunna tillgodoräkna sig dessa som del av det nationella bidraget till en global klimatöverenskommelse.

Användningen av fossila bränslen för uppvärmning kommer att avvecklas till år 2020.

Målet beräknas nås med följande åtgärder

Beräknad reduktion mellan 1990 och 2020, cirka miljoner ton växthusgaser angivet i koldioxidekvivalenter.

Utsläppsminskningar mellan 1990 och 2007	4
Prognos beslutade nationella åtgärder 2008–2020	5
Utvecklade ekonomiska styrmedel	2
Nationellt genomförande av gemensamma EU-beslut	2
Reduktion övriga åtgärder	0,3
Reduktion genom investeringar i andra EU-länder och flexibla mekanismer	6,7
Mål 2020 Summa totalt:	20

Dessutom presenterar regeringen tre handlingsplaner för omställningen:
• en fossiloberoende transportsektor,
• ökad energieffektivisering och
• främjandet av förnybar energi.

Visionen är att Sverige år 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Tre handlingsplaner för klimat- och energiomställning

Handlingsplanen för fossiloberoende fordonsflotta redovisas i den klimatpolitiska propositionen och handlingsplanerna för energieffektivisering och förnybar energi i den energipolitiska propositionen.

Handlingsplan för förnybar energi

Insatserna för att nå målet om minst 50 procent förnybar energi till år 2020 består bland annat av:
• Elcertifikatsystemet utvecklas, målnivån höjs. Det nya målet för produktionen av förnybar el innebär en ökning i nivå med 25 TWh till år 2020 jämfört med 2002 års nivå.
• En nationell planeringsram för vindkraft fastställs till motsvarande en produktionskapacitet på 30 TWh varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs.
• Villkoren för anslutning av förnybar elproduktion till elnätet förbättras.
• Utveckling av biogas för fordon stimuleras.

Regeringen anser att Landsbygdsprogrammet för perioden 2007-2013 bör utnyttjas för att stödja och utveckla produktion och förädling av förnybar energi.

En mer detaljerad handlingsplan för att nå målet för den förnybara energin kommer att presenteras senast i juni 2010.

Handlingsplan för energieffektivisering

De utökade satsningarna på energieffektivisering syftar till att nå målet om 20 procent effektivare energianvändning till år 2020. Samtidigt uppfylls kraven i det s.k. energitjänstedirektivet. Regeringen tillför 300 miljoner kronor per år under åren 2010–2014 – en fördubbling av dagens medel. Energimyndigheten får ett huvudansvar för att genomföra energieffektiviseringsprogrammet och de åtgärder som krävs för att följa upp energitjänstedirektivets genomförande.

Insatserna omfattar bland annat att:
• Det regionala och lokala energi- och klimatarbetet förstärks.
• Förstärkta insatser för information och rådgivning.
• Den offentliga sektorn ska vara ett föredöme i energieffektiviseringsarbetet. Kommuner och landsting erbjuds möjligheter att ingå frivilliga avtal om energieffektivisering med Energimyndigheten.
• För företag med en betydande energianvändning införs ett stöd, en energikartläggningscheck, för att genomföra energikartläggningar under åren 2010–2014.
• För att ställa om samhället till att bli mer energieffektivt krävs att det finns energieffektiva produkter att erbjuda konsumenterna. Regeringen förstärkta satsningarna på teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiv teknik.
• Krav på individuell mätning av el och varmvatten införs vid ny- och ombyggnad. Ett energieffektivt beteende uppmuntras när kostnaden för energianvändningen blir tydligare.

Handlingsplan för fossiloberoende fordonsflotta

Målet är att Sverige år 2030 har en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen.

Transportsystemet är i dag nästan helt beroende av fossila bränslen och domineras av vägtransporter. Utsläppen från inrikes transporter utgjorde närmare en tredjedel av de samlade utsläppen i Sverige år 2007.

Grunden i arbetet med att minska transportsektorns klimatpåverkan ska utgöras av generellt verkande styrmedel som sätter ett pris på utsläppen av växthusgaser.

Regeringens handlingsplan omfattar såväl skatteförslag som satsningar på förnybara drivmedel och utveckling av alternativa tekniker.

För att främja bilar med låg miljöbelastning föreslås bland annat:

• Nya miljöbilar som tas i bruk från och med den 1 juli 2009 föreslås undantas från fordonsskatt under fem år. Miljöbilsdefinitionen ska successivt skärpas.

• Samarbetsprojekt och uppdrag till myndigheter om ett samlat kunskapsunderlag om marknaden för elbilar och laddhybrider. Uppdraget ska redovisa hur denna marknad behöver stimuleras ytterligare.

• Regeringen förlänger bidragen till tankställen för förnybara drivmedel.

• Framställningen av biodrivmedel och andra flytande biobränslen måste uppfylla vissa hållbarhetskriterier. Biodrivmedel som genererar en minskning av utsläppen med mindre än 35 procent, jämfört med oljealternativet, får inte räknas av mot målet.

• För att användningen av biodrivmedel ska kunna öka snabbt och kostnadseffektivt är regeringen angelägen om att snabbt genomföra EU:s nya bränslekvalitetsdirektiv. Direktivet ger möjlighet att blanda in upp till 10 procent etanol i bensinen respektive sju procent biodiesel (FAME).

• Statens energimyndighet har i uppdrag att analysera förutsättningarna för och konsekvenser av ett kvotpliktsystem för att påskynda introduktionen av förnybara drivmedel i transportsektorn.

Klimatskattepaket

Skatter på energi och utsläpp är effektiva styrmedel för att nå målen inom klimat- och energiområdet. Genom att sätta ett pris på utsläpp som påverkar klimatet visar regeringen att utsläpp har en kostnad som måste betalas, samtidigt som energieffektiviseringar och utfasning av omodern teknik stimuleras. Syftet är också att låta de som förorenar i större utsträckning betala för sin miljöpåverkan.

I propositionen presenteras förändringar av olika skatter och andra ekonomiska styrmedel för att minska utsläppen av växthusgaser med ytterligare 2 miljoner ton till 2020. Inriktningen bör vara att framtida skattehöjningar på energi- och miljöområdena för företag och hushåll balanseras av motsvarande skattelättnader.

Skattebefrielse för nya miljöbilar i fem år

Nya miljöbilar befrias från fordonsskatt under de första fem åren. Dagens miljöbilspremie ersätts därmed med en långsiktig skattebefrielse. Ändringen föreslås gälla för bilar som tas i bruk från och med den 1 juli 2009. Dagens miljöbilsdefinition gäller även för nya bensin- och dieseldrivna personbilar som släpper ut mindre än 120 gram koldioxid per kilometer vid blandad körning. Dessa kommer också att vara befriade från fordonsskatt. En skillnad jämfört med dagens miljöbilspremie är att skattebefrielsen inte bara gäller bilar som köps av privatpersoner utan även de som köps av företag, t ex förmånsbilar.

Fordonsskatten får höjd koldioxidfaktor

Fordonsskatten föreslås vara högre ju mer koldioxid som bilen släpper ut. Koldioxidbeloppet i fordonsskatten höjs från 15 till 20 kronor per gram utöver 120 gram. Nya lätta lastbilar, lätta bussar och husbilar inordnas i den koldioxidbaserade fordonsskatten. Bränslefaktorn för dieselbilar sänks och miljöfaktorn blir 500 kr för bilar från 2007 och tidigare, medan den blir 250 kr för nyare bilar. Sammantaget innebär det att fordonskatten på dieselbilar sänks. Ändringarna träder ikraft 1 januari 2011

Höjd energiskatt på diesel

Energiskatten på diesel höjs i två steg med sammanlagt 40 öre per liter. En första höjning med 20 öre bör ske den 1 januari 2011 och en andra höjning med 20 öre den 1 januari 2013.

För att kompensera den tunga trafiken kommer fordonsskatten för tunga lastbilar och tunga bussar att sänkas.

Höjd koldioxidskatt för uppvärmning för sektorer utanför EU:s utsläppshandelssystem

Nedsättningen av koldioxidskatten för uppvärmning inom jordbruk, skogsbruk, vattenbruk samt delar av industrin minskas. Skattenivån höjs från 21 procent till 30 procent 2011 och till 60 procent 2015.

Ökad koldioxidskatt

Nivån på koldioxidskatten föreslås framöver anpassas för att utsläppen av växthusgaser ska kunna minskas ytterligare 2 miljoner ton till år 2020. Utöver den årliga justeringen enligt konsumentprisindex ska detta ske tillsammans med övriga förändringar av ekonomiska styrmedel.

Gröna investeringar i utvecklingsländer

Utsläppens effekter är globala och oberoende av var i världen utsläppen sker. Det är därför nödvändigt att Sverige och andra industrialiserade länder bidrar till utsläppsminskningar i utvecklingsländerna och därigenom bidrar till hållbar utveckling och tekniköverföring av ny miljöteknik och till att öka förtroendet mellan länder. En ambitiös klimatpolitik förutsätter internationellt samarbete och det svenska ansvaret måste innefatta såväl nationella som internationella åtgärder.

Instrument som bidrar till en global växthusmarknad förväntas ha en central roll i ett nytt internationellt klimatavtal. Genom internationellt samarbete kan de globala insatserna mot klimatförändringar omfatta mer långtgående åtaganden och genomföras kostnadseffektivt. Det handlar även om att få största möjliga klimatnytta för varje satsad krona. En tredjedel av utsläppsminskningen för att nå Sveriges utsläppsmål till 2020 uppnås genom flexibla mekanismer.

Flexibla mekanismer

Genom Kyotoprotokollet åtar sig drygt 30 industriländer att begränsa sina utsläpp med kvantitativa åtaganden inför perioden 2008-2012. Protokollet tillåter länderna att åstadkomma utsläppsminskningarna antingen i sitt eget land eller i andra länder. Möjligheten att även genomföra utsläppsminskningar utomlands ges av de tre styrmedel som Kyotoprotokollet kallar för flexibla mekanismer. De tre styrmedlen är: handel med utsläppsrätter, gemensamt genomförande (JI) och mekanismen för ren utveckling (CDM). De två sistnämnda kallas också för projektbaserade mekanismer. Alla tre har det gemensamt att ett land kan dra nytta av utsläppsminskningar som åstadkommits i ett annat land.

Klimat och utvecklingssamarbete

Klimatförändringen har en direkt koppling till utvecklingen i utvecklingsländerna, särskilt i de minst utvecklade länderna och för de mest sårbara befolkningsgrupperna. Många utvecklingsländer är särskilt utsatta och sårbara för klimateffekter. Under 2009–2011 satsar regeringen drygt 4 miljarder kr på klimat och utveckling. Insatser för att stödja anpassning till klimatförändringarna kan innebära åtgärder som syftar till att minska människors sårbarhet, exempelvis investeringar i hälsa, sanitet och tillgång till vatten.

Effektiva energimarknader

Väl fungerande energimarknader skapar bättre förutsättningar för både energitillförsel, miljö och tillväxt. Målet är att åstadkomma en

effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. En nordisk elmarknad är nödvändig för ett effektivt utnyttjande av gemensamma produktionsresurser i Norden. Flaskhalsar i det nordiska elnätet och mellan Norden och kontinenten ska byggas bort.

Fjärrvärme och kraftvärme ger möjlighet att ta tillvara energi som annars går förlorat och att utnyttja samhällets energiresurser så effektivt som möjligt. Naturgasen, som är ett fossilt och ändligt bränsle, kan ha betydelse under en omställningsperiod, främst i anläggningar inom industrin och för högeffektiv kraftvärme. Utvecklingen av gasmarknaden och infrastruktur bör ske på ett sätt om understödjer en successiv introduktion av biogas.

Kärnkraft

Kärnkraften kommer att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. Med ett ökande fokus på klimatförändringarna uppfyller kärnkraften ett av de viktigaste kraven som ställs på dagens energikällor, nämligen att den endast innebär låga utsläpp av växthusgaser. Regeringen avser att inom kort återkomma till riksdagen med förslag om avskaffande av avvecklingslagen. En utredning får i uppdrag att ta fram förslag till sådan ny lagstiftning för den samhälleliga prövningen av nya anläggningar som möjliggör kontrollerade generationsskiften i det svenska kärnkraftsbeståndet. I och med detta kan förbudet mot nybyggnad i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet tas bort. En förutsättning för utformningen av det nya regelverket är att tillstånd endast ges till nya reaktorer om de ersätter någon av nuvarande tio reaktorer och endast på befintliga platser. Något statligt stöd för kärnkraft i form av direkta eller indirekta subventioner kan inte påräknas. Viktiga förutsättningar för fortsatt drift av kärnkraften är att säkerhetskraven fortsätter att skärpas successivt och att ansvaret för olyckor skärps i enlighet med de möjligheter som ges av rådande internationella konventioner.

Ökad fokus på samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar

Klimatförändringar leder till ökade risker för översvämningar, risk för skred och ras som effekt av ökning av intensiv nederbörd och ökande vattenflöden. Politiken för klimatanpassning utvecklas. Regeringen har avsatt 300 miljoner kronor för 2009–2011. Åtgärderna består bland annat av:

• Statens geotekniska institut (SGI) har i uppdrag att förbättra kunskapsläget vad gäller ras- och skredrisker utmed Göta Älv vid ökade vattenflöden liksom förbättringar av nationella höjddata för att bättre bedöma konsekvenser av översvämningar. För detta arbete anvisas 35 mkr per år 2009–2011.

• Länsstyrelserna får ett övergripande regionalt samordningsansvar för klimatanpassning. För detta arbete anvisas 25 mkr per år 2009–2011.

• Lantmäteriet får 40 mkr per år 2009–2011 för att ta fram en ny höjddatabas för att förbättra kunskapsunderlaget för bedömningen av risker och planering av åtgärder vad gäller att minimera riskerna för ras och skred.

• Behovet av att anpassa samhällsplaneringen till ökade risker för ras och skred kommer att hanteras i samband med den översyn av plan- och bygglagen som nu genomförs.

Miljödepartementet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm • Tfn 08-405 10 00 ”

DN 091207:

“Företagen lovar guld.”

“Inför klimatmötet har flera av de svenska företag som gör de största utsläppen satt upp till synes ambitiösa mål för minskad miljöpåverkan. Men en genomgång av löftena och resultaten hittills visar på stora problem för flera av bolagen att nå målen.”

“Vattenfall

Ett av Europas största enskilda klimathot är statliga företaget Vattenfalls verksamhet. Bolagets stora kolkraftverk i Tyskland och Polen släppte förra året ut över 76 miljoner ton koldioxid. Det är ungefär tre gånger så mycket som all privatbilism i Sverige släppte ut under samma period.

Vattenfall har efter krav från riksdagen satt upp målet att öka produktionen av förnyelsebar el med 10 terawattimmar till 2016. I en intervju med DN förra året medgav vd Lars G Josefsson att målen blir svåra att nå.

Företaget har också som mål att bli klimatneutralt till 2050. Men Vattenfalls lösning att lagra koldioxid i marken för att undvika utsläpp är hittills ingen succé. I Tyskland finns stark lokal opinion mot projektet liksom kritik från miljörörelsen.

SSAB

Bolaget är ett av de företag som släpper ut mest koldioxid i Sverige. Stålproducenten har som mål att minska utsläppen med 2 procent per ton stål till 2012. Dessutom finns ett långsiktigt mål att hitta ny teknik efter 2020. Till följd av den låga produktionen under 2009 har utsläppen kraftigt reducerats i år. Men en ökad efterfrågan på stål i världen framöver gör att SSAB:s totala utsläpp troligen fortsätter att öka. Det visar bolagets egna prognoser.

SAS

Hamnar mycket långt ned på Folksams miljörankning. Visserligen minskade bolaget sina totala utsläpp något 2008 jämfört med året innan. Men SAS släpper fortfarande ut närmare sex miljoner ton koldioxid per år. I Sverige, Norge och Danmark ökade utsläppen. SAS mål är att minska utsläppen med 20 procent inklusive trafikökningen till 2020 med hjälp av bränsleeffektivare flygplan och nya bränslen.

SCA

Trä- och pappersindustriföretaget har som mål att minska koldioxidutsläppen från sina egna anläggningar och från inköpt energi med 20 procent till 2020. Men till skillnad från SAS vill SCA bara minska sina utsläpp i förhållande till produktionen. På tio år har SCA fördubblat sin omsättning. Om tillväxten och produktionen fortsätter i samma takt kan SCA släppa ut betydligt mer koldioxid 2020 än man gjorde år 2005 trots effektiviseringar.

Stora Enso

Även träindustribolaget Stora Enso vill minska sina utsläpp med 20 procent fram till 2020. Också detta mål är per produktionsenhet. Totalt bidrog bolaget direkt och indirekt med 8,6 miljoner ton koldioxidutsläpp 2008 vilket gör att företaget hamnar i utsläppstoppen. Däremot har Stora Enso varit mycket framgångsrikt med att reducera sina utsläpp. Utsläppen har minskat med nästan två miljoner ton sedan 2006.

LKAB

Statliga gruvbolaget LKAB har också en stor miljö- och klimatpåverkan. År 2008 ökade utsläppen av koldioxid, kvävedioxider, svaveldioxider och stoft jämfört med året innan. Orsaken var ökad produktion. Totalt släppte LKAB ut drygt en halv miljon ton koldioxid. Bolaget har som mål att minska energiförbrukningen per producerat ton pelletar fram till 2012 jämfört med 2006. Men en kraftig produktionsökning gör att de totala utsläppen troligen kommer att öka.”

Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. Sid 174-464 i http://wimnell.com/omr36-39za.pdf

174 Världsproblem. Bistånd. Planering.

174 Fördelningsproblem.
176 Läget i världen. Globaliseringen.
178 Människornas verksamheter avgör världens framtid.
179 Planering och styrning. En svensk världsplanering behövs.
179 Om Sven Wimnells hemsida på Internet http://wimnell.com
182 Klassifikationssystemet är ett hjälpmedel.
186 Därefter uppgifter om värderingar och höga institutioner som har anknytning till globala problem:
Folkhälsomål, FNs Millenniedeklaration, FNs konvention om barnets rättigheter, De mänskliga rättigheterna, Agenda 21, Förenta Nationernas verksamheter, Europeiska kommissionens verksamheter, Stockholmsprogrammet (EU), Det de svenska departementen arbetar med, Svensk utrikespolitik och internationellt samarbete, Budgetpropositionens delar för 2010, Innehåll i budget för Internationell samverkan, försvar och internationellt bistånd, Biståndspolitikens inriktning och SIDA.
306 Sverige. Innehåller i början uppgifter om diverse inrikespolitiska problem. Därefter utredningar om levnadskostnader skatter o d.
365 Sammanfattning och några kommentarer.
366 Sammanfattning av 36-39za
374 Människornas verksamheter, kort sammanfattning på en sida.
377 Verksamheter i Haiti. Klimatplanering. Världsplanering. Att planera Sverige och världen.
380-464 Komplettteringar 2010.

Fördelningsproblem.

Klimatmötet i Köpenhamn gav några resultat, men det borde ha gått bättre. Mötesledningen underskattade u-ländernas krav och hade inte lagt upp förhandlingarna med hänsyn till dem. Arbetet drog ut på tiden på grund av u-ländernas motstånd och de betraktades som bråkmakare. Mötesledningen förstod inte u-ländernas svåra läge. För u-länderna var det fråga om bättre välfärd och för i-länderna var det fråga om sämre välfärd.

Att man inte kom längre än man gjorde hänger ihop med republikanerna i USA som gjorde det omöjligt för presidenten Obama att lova mera. Det blev inga stora löften om minskning av utsläpp, men det blev ändå löften om pengar till u-länderna.

Utsläppsproblemen har skjutits upp, Man ska lösa dem till ett extramöte i sommar eller ett möte i Mexico i slutet av 2010. Jordens länder, deras regeringar, har att komma underfund med hur de ska åstadkomma de miljöförbättrande åtgärder som behövs, och hur kostnaderna ska fördelas i befolkningarna.

De Europeiska länderna tycks ha aningar om hur de ska göra, men i USA lär det bli svårt. Människorna där tycks ha låga kunskaper om miljöproblemen och tycks inte vara särdeles benägna att ändra levnadsvillkoren så mycket som blir nödvändigt. Kina har ställt i utsikt stora utsläppsminskningar och där har man möjlighet att styra utvecklingen mer hårdhänt än i USA. Hur andra asiatiska länder och de fattigaste länderna i världen ställer sig är oklart. Oron för framtidens klimat har inte minskat mycket med mötet i Köpenhamn. Vad ska man göra?

Vid studiet av den svenska inrikespolitiken kan man finna, att klimatpolitiken inte är det första problemet, det som främst upptar intresset där är välfärdspolitiken och välfärdsfördelningen. Alliansregeringen talar om att de framför allt vill minska utanförskapet och social-

demokraterna menar att det viktigaste är att minska arbetslösheten. Man kan tycka att det låter som om de hade samma mål, men det skiljer ifråga om välfärdsfördelningen. Alliansen vill öka klyftorna, förbättra för de välbeställda och försämra för de sämre ställda, medan socialdemokraterna vill göra tvärtom. Båda använder förvärvsarbete som argument, men den verkliga skillnaden ligger i åtgärder som påverkar välfärdsfördelningen.

Välfärdsfördelningen är grundproblemet i Sverige och i världen. Det är det som givit utslaget i Köpenhamnsmötet.

Motståndare i USA mot en sjukvårdsreform har menat, att en sjukvårdsreform minskar friheteten, den frihet som välbeställda amerikanare talar så mycket om, men den ökar ju friheten för cirka 47 miljoner amerikanare utan någon sjukförsäkring.

I Sverige har alliansregeringen sänkt inkomstskatterna med 40 miljarder inkomstår 2007 plus 10 miljarder ökning för vart och ett av de följande tre åren, summa 220 miljarder kr för fyra år. Sänkningarna går till största delen till välbeställda. För att få råd med detta har staten försämrat för sämre ställda.

De rimliga hushållskostnaderna i Sverige, inklusive bostad men utom semesterkostnader och andra resor än lokalresor, för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn var 2009 130 000 kr per år. Inkomsten måste vara cirka 15 000 kr i månaden för att pengarna ska räcka till det.

Ensam som tjänar 15 000 kr per månad betalar 2009 22% av inkomsten i inkomstskatt och har mellan 2006 och 2009 fått skatten sänkt med cirka 2000 kr på året. Inkomster och utgifter går ungefär jämnt upp.

Ensam som tjänar 60 000 kr per månad 2009 betalar 41% i skatt och har fått skatten sänkt med cirka 24 000 kr på året. Efter att de angivna hushållskostnaderna betalats var det 2009 ett överskott i hushållsbudgeten på 296 000 kr. Överskottet var 272 000 kr år 2006 och så stort att ökningen av överskottet med 24 000 kr kan ses ej nödvändig.

Motsvarande kostnader för makar/sambor var 2009 195 000 kr= 150 % av ensams kostnader. Om makarna har lika stora inkomster behöver de bara tjäna cirka 10 000 kr var per månad för att få ihop till kostnaderna. Tjänar de 60 000 kr var per månad har de 658 000 kr överskott sedan hushållskostnaderna betalats och de har fått skattelättnader i förhållande till 2006 på 48 000 kr, skattelättnader som gjort bättre nytta på annat håll.

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats. Pensionärer får 2010 sänkta nettoinkomster medan ickepensionärer med höga inkomster får tiotusentals kr lättnader trots att de har hundratusentals kr i överskott.

Problemen med de svenska skatterna ska behandlas mera längre bort i det följande. Hushållskostnaderna för ensam 2009 var cirka 350 kr per dag och för makar/sambor cirka 250 kr per person, ett genomsnitt blir cirka 300 kr per dag.

I statistik om fattigdomen i världen, som kommer då och då genom medierna, har fattigdomsgränsen länge stått vid en dollar per dag, cirka 7 kr, men tycks ha höjts till cirka 10 kr, som i fattiga länder ska jämföras med Sveriges 300 kr.

Fördelningsproblem finns inom länderna men också mellan människorna i hela världen.

Läget i världen. Globaliseringen.

Från wimnell.com/36-39y sid 36.

“Utvecklingen i världen, dvs på jordklotet, beror i väsentliga avseenden huvudsakligen av människornas verksamheter. Människorna har fiender och svårigheter att kämpa mot: bakterier, virus, växter och djur hotar människornas möjligheter att leva och överleva. Jordbävningar och vulkanutbrott, regn, snö, översvämningar, torka, vindar, kyla och hetta ger hot från själva klotet. Människorna är biologiska varelser som föds, åldras och dör och har det att kämpa mot. Detta är ofrånkomliga hot som människorna mer och mer med olika verksamheter övervinner eller mildrar. Det vore väl om det räckte med de hoten. Men människorna kämpar också mot varandra om makt och resurser och det skapar massor av elände.

Globaliseringen. Man kan inte bortse från att alla människor i hela världen och alla länder är starkt beroende av varandra. Koldioxidutsläppens skador på miljön och finanskriserna som började 2008 är tecken på det. Under 2007 och 2008 har jordens klimat blivit ett stort ämne i massmedierna. Utsläpp av koldioxid gör att jorden blir varmare. Glaciärer och polarisar smälter, höjer havsnivåer och orsakar översvämningar. När glaciärerna smält ned blir det vattenbrist nedan-för och växter, djur och människor kan inte leva där som tidigare.

Koldioxidutsläppen är delar av det som ingår i de fysiska miljöerna. Men de största problemen finns i de sociala miljöerna. De gäller människornas relationer av alla slag mellan grupper och individer. I de sociala miljöerna ingår krig och strider och konflikter, vänskap och fiendskap, solidaritet och konkurrens, klasskamp, rasism, diskriminering, mobbning, omhändertagande, vård, uppfostran, utbildning, hjälp och stöd, välfärdsfördelning, indoktrinering, lögnaktighet, moral, kriminalitet, kriminalvård, korruption, lobbyism, integrering, segregering, demokrati osv, och det kan gälla i små och stora grupper, nationellt och internationellt och globalt.

De sociala relationerna hanteras av individer, grupper och organisationer på många nivåer. I Sverige finns tre demokratiskt styrda nivåer: statlig nivå, regional nivå och komunal nivå. Staten har under sig ett stort antal myndigheter och organisationer. Under landsting och kommuner finns nämnder och andra organ. Över staten finns EU, Europeiska unionen för en del av Europa och FN, Förenta Nationerna för all världens länder. Mellan staterna finns många olika slags samarbetsorganisationer. Varje stat har sitt sätt att organisera sina verksamheter, har sin historia och sina speciella traditioner och värderingar. För privata verksamheter finns organisationer av många slag.

Mänsklighetens historia innehåller mycken dramatik och elände. Traditioner och tänkesätt finns av många slag och har utvecklats på många olika sätt. De flesta staterna har formellt ett demokratiskt styrelseskick, andra styrs diktatoriskt. Trenden är att demokratin är på framgång. Ett problem är att det finns mycket fördomar och föråldrade tänkesätt som gör att en utvecklingen i världen inte alltid styrs av förnuft. Religioner innehåller tankegods som försvårar.

Utvecklingen av flyget efter andra världskriget och utvecklingen av telekommunikationerna, med satelliter mm för nära ögonblickliga förbindelser mellan världens alla hörn, radio, TV, Internet och datorer har gjort en helt ny situation för mänskligheten. Men tekniken har lett till bl a utsläpp av koldioxid som kan förstöra hela planeten.

Efter andra världskriget har tidigare underutvecklade länder skaffat sig förmåga att tillverka högteknologiska produkter som förr bara de västerländska industriländerna kunde göra. Kina och Indien med

vardera omkring en miljard invånare konkurrerar nu med de gamla industriländerna och strävar efter att skaffa sig industriländernas högre levnadsstandard med risk att planeten genom ökade utsläpp fördärvas ännu fortare. Produktionen av varor och vissa tjänster flyttar över från de gamla industriländerna med högre löner till utvecklingsländer med lägre löner, vilket kan sänka levnadsstandarden i de gamla industriländerna.

Under historiens gång har människorna vartefter förbättrat de sociala relationerna, men en blick ut över världen visar att situationen nu på det hela taget är dålig. Dåliga sociala relationer har funnits eller kan man finna på många ställen, t ex för att nämna några: Israel, Palestina, Libanon, Irak, Iran, Pakistan, Afghanistan, Sri Lanka, Tibet, Kina, Kambodja, Thailand, Vietnam, Korea, Burma, Indonesien, Sydafrika, Zimbabwe, Sudan, Liberia, Somalia, Eritrea, Etiopien och andra Afrikanska stater, Sovjetunionen, Ryssland, Ukraina, Vitryssland, Baltikum, Balkan, Rumänien, Turkiet, Cypern, Belgien, Chile, Argentina, Brasilien, Bolivia, Colombia, Mellanamerika, Kuba, Mexiko, USA. De här och flera till har haft eller har krig, revolutioner eller andra svåra konflikter under tiden efter andra världskriget, dvs dåliga sociala relationer.

En stor del av världsbefolkningen på drygt sex miljarder personer lever i fattigdom med brist på mat och bostad, vatten och avfallshantering, sjukvård och skolor. Enligt en uppgift finns i Indien 300 miljoner personer som lever på sju kronor om dagen hur det nu går till, samtidigt som det finns rika med hög levnadsstandard. Flera miljoner barn dör varje år i fattiga länder som följd av svält eller sjukdomar som skulle kunna botas om det fanns pengar. Ojämnheterna ger dåliga sociala relationer.

Det finns ett antal stater som har kvar dödsstraffet. I EU får det inte förekomma. USA är världens militärt mäktigast land och ses av många som en förebild, men är på många sätt primitivt. USA har kvar dödsstraffet och har lagar och traditioner om vapeninnehav som är förödande. 2006 skedde 17000 mord där, de flesta med skjutvapen och antalet våldsbrott var 1,4 miljoner (DN 070926 sid 23). 47 miljoner personer har 2009 ingen sjukförsäkring och hälften av alla personliga konkurser är en följd av att man inte kan betala sjukvårskostnader. 2/3 i befolkningen är överviktiga eller feta förmodligen bl a en följd av reklam som lurar folk till felaktig kost och livsstil.

Sverige tillhör länderna med de bästa social relationerna, men de är inte bra. Den borgerliga regeringen skär ned ersättningarna för sjuka och arbetslösa och sänker skatterna för dem med höga inkomster. Inkomstklyftorna ökar. Välfärdsfördelningen försämras. Ensamstående med låga inkomster har inte råd med lägsta rimliga levnadsstandard.

De sociala miljöerna i världen är av många olika slag. Hur kan fattiga under krig engagera sig i koldioxidutsläpp? Ska man komma till rätta med dem måste det i hela världen skapas kunskaper om världens problem och dessa spridas ut så att alla kan vara med och bidra med åtgärder. Om alla ska vara med måste alla kunna läsa och det måste finns skolgång för alla. Om man ska kunna lära sig något måste man vara frisk och ha en dräglig levnadsstandard, det behövs alltså sjukvård och mat och bostad etc. Kraven om mänskliga rättigheter för vuxna och barn måste vara bättre uppfyllda.

Under de senaste 80 åren har världsbefolkningen ökat från cirka två miljarder till cirka sju. Om det fortsätter i samma takt och de outvecklade länderna strävar mot samma livsstil som västvärlden nu blir det svårt att få bukt med klimatproblemen. Befolkningen borde minskas. För att få ned befolkningen måste levnadsförhållanden för de outvecklade länderna förbättras. Med bättre levnadsförhållanden minskar barnafödandet. Förbättringarna måste gälla både materiella förhållanden och inflytandeförhållanden, mänskliga rättigheter, utbildning o d.“

Människornas verksamheter avgör världens framtid. Från wimnell.com/ omr36-39y sid 571:

“ Det är jordklotets människor som avgör hur det ska gå.

Klassifikationssystemets område 1.

För att det ska gå bra måste människorna ha kunkaper om världen och kunna tänka, beräkna effekterna av sina handlingar och handla med god moral som beaktar effektera både för egen del och alla andra. Att tänka och göra moraliska val ingår i människornas inre verkligheter, saker som föregår handlingar i den yttre verkligheten.

Område 2.

Gäller religiösa verksamheter och kan ses som bihang till område 1.

Område 3.

I dagens värld är demokrati med gemensamma styrningar efter allmänna val för det mesta en ledande princip, d v s politik och politiker avgör i hög grad hur det går. Demokratiprincipen innebär att de demokratiska-politiska styrningarna är kompromisser mellan individernas åsikter. De som tagit sig fram till poster där man har rätt att besluta om gemensamma styrningar kan i viss utsträckning styra efter egna personliga tycken.

Beslut om vad som ska göras blir en mix av individernas åsikter och de demokratiska beslutsfattarnas åsikter. De gemensamma styrningarna omfattar bara en del av alla beslut som fattas, och ständigt är det också frågor om vad som ska styras.

Område 4.

Gäller sambandsforskning, hur saker och ting påverkar varandra, och kan ses som komplement till område 3.

Område 5.

Gäller naturforskning som är underlag för materiella verksamheter.

Område 6.

Gäller teknologiska-ekonomiska verksamheter som är till kroppslig-materiell nytta eller onytta.

Här finns bl a sjukvård, lantbruk, skogsbruk, matlagning, energi-, vatten- och hygienförsörjning, städning, krig, handelsverksamheter, transporter, varutillverkning och byggnadsverksamheter.

Område 7-9.

Gäller kulturella verksamheter som är till nytta eller onytta för människornas inre verkligheter.

Här finns bl a arkitektverksamheter, museer, bildkonst, musik, TV, teater, sociala verksamheter, utbildningar, skönlitterära verksamheter, journalistverksamheter, historieskrivande verksamheter.

Område 6 innehåller materiella problem som alla människor har i vardagen, där det gäller att minst ha mat och husrum, kläder och nödvändiga personliga hjälpmedel. Hälften av världens befolkning bor nu i städer och kan inte skaffa mat på egen hand. De som bor på landsbygden kan kanske ha lantbruk som ger mat, men behöver köpa annat som behövs. Alla behöver pengar för att klara vardagen.

Politiken handlar överallt till stor del om hur pengar fördelas mellan hushållen och hur gemensamma nyttigheter skapas och fördelas.

I världen lever en stor del av befolkningen under fattiga förhållanden. I alla länder finns underklasser och överklasser. Den ojämna fördelningen av resurserna skapar mycket onödigt elände. Samtidigt kommer nu krav om förändringar av livsstilar med hänsyn till klimatproblemen.

Världens problem nu behöver planeringar för agerandet mot framtiden, men världen lever i väsentliga avseenden på det hela taget i ett planeringslöst tillstånd. Det beror på brister i människornas inre verkligheter, isynnerhet hos politikerna.

Dåliga tillstånd i de inre verkligheterna beror på brister i de kulturella verksamheterna. Det är brister i utbildningar och informationsverksamheter och man måste beakta, att livsstilar, reklam och underhållningsverksamheter o d kan ses som informationsverksamheter som kan ha dålig inverkan på de inre verkligheterna. “

Planering och styrning.
En svensk världsplanering behövs.

Från wimnell.com/omr36-39y sid 44

"Man bör skilja noga mellan planering och styrning. Man kan planera vad som helst utan att ha några möjligheter att styra det som planeras. Svenskarna har inte möjligheter att direkt ingripa i demokratiska styrningar eller utvecklingar i andra länder. Svenskar kan inte styra processerna i Ryssland, USA, Japan, Kina eller något annat land, men kan hålla en planering som gäller hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli i dessa länder.

Svenskarna är beroende av utvecklingen i andra länder och har förpliktelser genom överenskommelser att medverka i världens utveckling, det är viktigt att svenskarna får en uppfattning om hur det kan och bör bli i andra läner. Därför bör Sverige hålla sig med en svensk världsplanering som underlag för svenskarnas agerande i världen.

Planering innebär att man ställer frågor och svar om hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli. Frågorna bör gälla väsentliga saker. Sådan planering bör ständigt pågå och ändras vartefter som förutsättningar och förhållanden ändras.

För att kunna hålla en världsplanering måste man ha en planering för förhållandena i Sverige, något som finns i någon mån men behöver utvecklas. Det är politikernas, regeringens och riksdagens uppgift. Det sägs att regeringen styr riket, men den gör det utan tillräckligt bra planering. Nästan varje dag ger massmedierna exempel på brister i de planeringar som finns."

Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998, har adressen http://wimnell.com

På hemsidan ges en relativt kort redovisning av ett forskningsarbete med titeln: "Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen." Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter .

Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med innehåll i verksamhetsområden som formar världens framtid.

De inledande dokumenten är:

* Kort introduktion på engelska.
* Introduktion.
* Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.
* Verksamheter i Sverige och i världen.
* Verksamheter i rollerna A och B.
* Sven Wimnells systemtabell med länkar till de 129 områdena.
* Popup-tabell med länkar till de 129 verksamhetsområdena.

Område 40 gäller systemvetenskap och infostruktur, och innehåller många viktiga utredningar om det uppjorda klassifikationssystemet och den samhällsförändringsfilosofi som systemet bygger på.

För att förklara och illustrera de olika verksamhetsområdenas innehåll har i områdena lagts in texter av olika slag. Förteckning över äldre inlägg finns på det inledande dokumentet Verksamheter i Sverige och i världen. Senare inlägg förtecknas i slutet på hemsidans entrésida.

De 129 dokumenten är numrerade 10-99 (tvåsifferområden), i en del fall uppdelade på underområden med tre siffror eller fler. Dokumenten är daterade och omdateras när de vartefter revideras eller kompletteras.

Web-innehavare som hänvisas till ändrar innehåll och adresser ibland. Det är inte möjligt att ständigt kontrollera och införa deras ändringar. Men även om adresserna är felaktiga bidrar de till att förklara områdenas principiella innehåll

Innehållet i de 129 områdena.

I vart och ett av de 129 verksamhetsområdena finns i början hänvisningar till biblioteksavdelningar enligt SAB-systemet, som vanligen används på svenska bibliotek: stadsbibliotek/kommunbibliotek, skolbibliotek, universitetsbibliotek, Kungl. Biblioteket, Riksdagsbiblioteket etc. Studier av böckerna på biblioteken är bra komplement till framställningenpå hemsidan. Mer om SAB finns på (http://wimnell.com/omr40t.pdf)

Kursplaner för grundskolans ämnen enligt läroplanen för grundskolan Lpo 94 och kursplaner för gymnasiets kärnämnen finns på 108, 2, 5, 6, 7, 8 och 9. Kursplaner för gymnasieprogram finns på respektive ämnen. Skolämnena har 080512 också lagts in på respektive områden.

Varje område börjar vanligen med följande:

"Utbildningar vid universitet och högskolor, klassifikationer i biblioteksystem, forskningsämnen, databaser, bibliotek, offentliga organisationer enligt sverige.se, ämnen i riksdagens samhällsguide, CPV-koder för varor och tjänster, näringsgrenar, arbetsställen, yrkesklassificering, utbildningsklasser, forskning, skolämnen, klassifikationssystem för museer:

Sven Wimnell 040421: Utbildningar vid universitet och högskolor (http://wimnell.com/omr40f.pdf)

Sven Wimnell 050109: Infostruktur. Klassifikationssystem: LIBRIS - SAB och SW-systemet. (http://wimnell.com/omr40i.pdf)

Sven Wimnell 050101: SCB:s forskningsämnen inlagda i SW-systemet. Samt nedlagda SAFARIs ämnen inlagda i SW-systemet. (http://wimnell.com/omr40j.html)

Sven Wimnell 050112: Termer ur MeSH (Medical Subject Headings). (http://wimnell.com/omr40k.html)

Sven Wimnell 050112: Några databaser och bibliotek. (http://wimnell.com/omr40l.html)

Sven Wimnell 050121: sverige.se som ersatt SverigeDirekt. Kompletterad 050411 med Riksdagens samhällsguide. Kommentar 2010: sverige.se lades ner 080305.(http://wimnell.com/omr40m.pdf)

Sven Wimnell 050130: CPV-koder 2003. Från Internet 050126. Kompletterad 100201 med SPIN 2007, som ersätter CPV. (http://wimnell.com/omr40n.pdf)
CPV-koder. Europeisk standard. Common Procurement Vocabulary (CPV) var en europeisk standard för att klassificera varor och tjänster.

Sven Wimnell 050130: CPV-koder 2003. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Kompletterad 100201 med SPIN 2007, som ersätter CPV. (http://wimnell.com/omr40o.pdf)

Sven Wimnell 050130: CPV-koder 2003. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Områdena 66-69 förkortade. (http://wimnell.com/omr40p.pdf) Ej aktuell 2010.

Sven Wimnell 050203+100201+100211: SNI 2002.Och antalet arbetsställen 19 99. Inlagda i SW-klassifikationssystem.Kompletterad 100201+100211 med SNI 2007. (http://wimnell.com/omr40q.pdf)
SNI= svensk näringsgrensindelning.

Sven Wimnell 050203: SSYK 96. STANDARD FÖR SVENSK YRKESKLASSIFICERING.Yrken inplacerade i SW-klassifikationssystem. (http://wimnell.com/omr40r.pdf)

Sven Wimnell 050206: SUN, utbildningsklasser, Inlagda i SW-klassifikationssystem. (http://wimnell.com/omr40s.pdf)

Sven Wimnell 050206+100201+100211: SW-klassifikationssystem med inagda: LIBRIS/SAB, sverige.se 2008, SCBs forskningsämnen, CPV för varor/tjänster, SNI arbetsställen 1998, SSYK yrken, SUN 2000 utbildningar. SPIN 2007 varor och tjänster, SNI 2007 näringsgrenar, Statistisk årsbok för Sverige 2010 och Samhällsguiden 2007. 2010 CPV ej aktuell.(wimnell.com/omr40t.pdf)

Sven Wimnell 050403. Lärarutbildning. Forskning. Samhällsplanering. Skolan. (http://wimnell.com/omr40v.pdf)

Sven Wimnell 050429: SW-klassifikationssystem, med inlagda klasser enligt "Nordisk Outline", klassifikationssystem för museer. (http://wimnell.com/omr40x.pdf) "

SCBs statistik: 070605 har lagts in SCBs statistik på område 31. Delar inlagda på102,32,34,61,63,644,647,653,654,656,657,658,69,70,71,72, 73 79 7951,7952-7956,7957. Statistik enligt 36-39zb är inte införd.

Samhällsguiden gjordes tidigare av Riksdagen. Nu görs den av Fritzes bokförlag och finns på Internet med nya adresser och med några ändringar. Guiden finns 080512 redovisad på område 108 och länkar i den har lagts in på respektive områden.

Observera:
Sven Wimnell 080203+081231 +100201: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)
Reviderad/kompletterad 100201.

Sven Wimnell 080424 +100201: Länkar i Sunets Webbkatalog, Mölndals länkkatalog och Länkskafferiet samt myndigheter mm under departementen sorterade enligt SW-klassifikationssystem (http://wimnell.com/omr102h.pdf) sverige.se lades ner 080305.

Senaste på område 36-39:

Sven Wimnell 081108: Politik hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39x.pdf)

Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. (http://wimnell.com/omr36-39y.pdf)

Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bidrag och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39z.pdf

Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. (http://wimnell.com/omr36-39za.pdf)

Sven Wimnell 31 januari 2010: Statistikområden i Statistisk årsbok för Sverige 2010 och något om planering, hushållsekonomi och skatter od. (http://wimnell.com/omr36-39zb.pdf)

Klassifikationssystemet är ett hjälpmedel.

Från wimnell.com/omr36-39y sid 50:

“ **Levnadsförhållandena.**

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet finns i områdena 11-19, men det är svårt att få en tydlig uppfattning om vilka de har varit och är. Det är svårt formulera vilka de kan och bör bli och det är svårt att avgöra hur man ska kunna nå det önskvärda. En förutsättning för tillfredsställande psykiska förhållanden är att de kroppsliga förhållandena och de fysiska och de sociala miljöerna är tillfredsställande

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven finns i områdena 61 och 64 och dess underavdelningar. I område 61 gäller det själva människokroppen samt hälsovård, sjukvård o d. I område 64 gäller det kroppens förhållanden i vardagslivet inklusive försörjning med mat, kläder, bostad, hygienförsörjning, personliga hjälpmedel, bl a pengar som gör det möjligt att köpa det kroppen kan behöva. Hur var det, är det, kan det bli, bör det bli? De kroppsliga förhållande beror av individens psykiska förhållanden och av de fysiska och de sociala miljöerna.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle representeras av områdena 70-78, huvudsakligen 71-72. 73-78 gäller föremål i miljöerna. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
- De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
- De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Hur var det, är det, kan det bli, bör det bli? De frågorna bör ställas inför det som finns infört på områdena och deras underavdelningar. De fysiska miljöerna och upplevelsen av de fysiska miljöerna beror av individernas psykiska och kroppsliga förhållanden och av de sociala miljöerna.

Individens sociala miljö - sociala samhälle representeras av området 79. De sociala miljöerna gäller kort uttryckt människornas psykiska samspel. Hur var det, är det, kan det bli, bör det bli? De frågorna bör ställas inför det som finns infört på området 79 och dess underavdelningar. De sociala miljöerna beror av individernas psykiska förhållanden och av fysiska miljöer och kroppsliga förhållanden.

Att förstå områdenas innehåll.

Lättast att förstå är områdena 5 om naturforskningsverksamheter och 6 om ekonomiska/ teknologiska verksamheter. Det är verksamheter som sysslar med det materiella.

Verksamheterna i 5 ger kunskaper som är förutsättningar för verksamheterna i 6:
61 som handlar om människokroppen och sjukvård o d.

62 ingenjörsverksamheter där materiella hjälpmedel konstrueras: maskiner, elektriska apparater, fordon etc (det tillverkas sedan i 66-69).

63 Jordbruk, djurhållning, skogsbruk, jakt, fiske o d. Produkterna går till 64 eller till varuindustrier i 66-68 och byggande i 69.

64 Hushållsverksamheter. Användning av anläggningar för hushållens och i vissmån företagens försörjning med mat och husrum, värme, vatten och avlopp, kroppsvård, tvätt och städning o d.

65 Diverse tjänster: adminstrationsverksamheter, kontorsverksamheter, handelsverksamheter, televerksamheter, transportverksamheter, penningverksamheter, företag, arbetsförmedling mm.

66-68 Tillverkning av varor.
69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar.

I Sverige finns lagstadgade regler o d om verksamheterna , bl a om ”skälig levnadsstandard”.
Svårare att förstå är områdena 1-4 och 7-9.

Områdena 1-2 kan ses tillsammans.

Område 1 gäller psykologiska och filosofiska verksamheter och 2 religiösa verksamheter o d.

De psykologiska och filosofiska verksamheterna gäller huvudsakligen verksamheter 11-19 i individernas inre verkligheter. Individens religiösa verksamheter ingår i individens verksamheter i de inre verkligheterna, men har under tidernas lopp betraktats som något så speciellt att religiösa verksamheter fått ett eget verksamhetsområde. Man kan skilja mellan de religiösa organisationernas verksamheter med dogmer, ritualer o d och placera dem i 2, och individens religiösa verksamheter i de inre verkligheterna och placera dem i 11-19. Hur som helst kan verksamheterna i 2 ses som bihang till verksamheterna i 11-19.

Verksamheterna i 11-19 gäller individernas verksamheter i de inre verkligheterna, men också vetenskapliga verksamheter som utforskar och beskriver inre verkligheter.

Område 10 gäller verksamheter som så att säga ser de inre verkligheterna utifrån och uppifrån i ett samhällsperspektiv. I 10 finns bl a arkivverksamheter och biblioteksverksamheter som i samhället motsvarar kunskaper o d i individernas inre verkligheter. 109 gäller filosofihistoriska verksamheter o d som ser de inre verkligheterna utifrån i ett samhällsperspektiv.

I Sverige finns lagstadgade regler om kunskaper alla bör ha, genom obligatorisk skola, och staten ställer krav om kunskaper o d för behörighet till vissa yrken. Det finns i viss mån regler om individernas moral, vad som får och inte får göras.

Områdena 3-4 kan ses tillsammans.

Område 3 gäller politiska vetenskaper och politiska verksamheter. Område 4 gäller forskningsverksamheter som utforskar sammanhang mellan olika områden och som är hjälpmedel bl a för de politiska verksamheterna. Det är ett tämligen illa utvecklat forskningsområde där det fattas mycket och där det finns mycket att göra.

I Sverige finns lagstadgade regler om hur politiska verksamheter ska gå till.

Områden 7-9 gäller kulturella verksamheter.

Det är verksamheter som använder det materiella, men där en väsentlig avsikt är att påverka psyken. Verksamheterna kan ses som informationsverksamheter.

Områden 8-9 gäller språk och verksamheter med skrivna ord.

Språk och s k skönlitteratur finns i 8. I område 9 gäller det sakliga beskrivningar. Sakliga beskrivningsverksamheter som gäller särskilda områden 10-99 ingår vanligen i respektive områden. Att förstå verksamheterna i 8-9 borde inte vara svårt.

Område 7 kan delas i två delar: 71-78 och 79.

71-78 gäller fysiska miljöer och fysiska föremål. Verksamheterna i 71-78 har ordnats efter fysiska objekt. I 71 gäller det de största objekten, hela länder, landsdelar, städer o d. I 72 gäller det objekt på byggnadsnivå och i 73-78 föremålsnivå.

Område 79 gäller mänskliga beteenden där den psykiska faktorn är väsentlig, man kan säga, att 79 gäller sociala miljöer och sociala beteenden.

I 791-794 ingår människors vardagliga beteenden och underhållningsverksamheter o d.

I 795 har sociala miljöer och sociala verksamheter ordnats efter de fysiska miljöer där de förekommer (som i 72). I 795 ingår bla utbildningsverksamheter (7957).

i 79 ingår också sportverksamheter (796-799) od eftersom sporten inte ses som ekonomisk/ teknologisk verksamhet utan något som avses påverka psyket och ge tillfredsställelse hos dem som utövar sport eller bara ser på.

För planeringsverksamheterna i 71-72 finns i Sverige lagstadgade procedurer, regler och krav. För verksamheterna i 79 finns i viss mån lagstadgade regler od, men regler om förändringsprocedurer är illa utvecklade, det gäller t ex är hanteringen av problem med integraration och segregation, mobbning, hanteringen av fattigdom och s k utslagna etc.

De sociala miljöerna planeras i någon mån av de offentliga myndigheterna, men borde planeras på ett mer medvetet sätt med hjälp av de fyra planeringsmomenten, hur var det, är det, hur kan det bli och hur bör det bli ?

Mänsklighetens största planeringsuppgift kan anses vara att planera de sociala miljöerna, och planera dem med hänsyn till individernas kroppsliga och psykiska förhållanden, sedda i jämlikhetsperspektiv.

Det innebär bl a att de sociala miljöerna ska stödja jämlikhetssträvanden och solidaritet så att människor når tillfredsställelse och självförtroende och hushållen får pengar till skälig levnadsstandard. Pengarnas fördelning är ett stort problemområde, som man inte lyckats särdeles väl med ens i Sverige.

Samhällsplaneringsproblemen 1 januari 2009.

I Sverige efter andra världskriget förbättrades levnadsförhållandena och välfärdsfördelningen blev jämnare vilket är bra. Den uppnådda välfärdsfördelningen förefaller nu vara under nedmontering. Välfärdsklyftorna ökar. Det har blivit mycket tydligt hösten 2008 med finanskriser och ökad arbetslöshet mm. Samtidigt har det blivit tydligare hur beroende Sverige är av utvecklingen i världen utanför.

Sverige har kommit långt när det gäller levnadsförhållanden och välfärdsfördelning, men det finns stora brister. Någon större tröst i det får man inte när man ser ut över världen. USA får en ny president den 20e januari och förhoppningarna att USA-politiken ska bli bättre är

stora. USA är på många sätt ledande i världen och förbättringar i deras världspolitik skulle betyda mycket. Tyvärr lär man få räkna med att USA ska fortsätta sina krig i Afghanistan och Irak och inte kan få ett snabbt slut på konflikterna mellan Israel och Palestina som pågått i 60 år sedan Israel bildades.

Förhållandena i Afrika är bedrövliga. Kina och Indien med en tredjedel av världsbefolkningen är på uppgång ekonomiskt, men hur kommer deras uppgång att påverka USA och Europa? Vad kommer Ryssland att göra? Kan EU klara samarbetet mellan medlemsländerna och hur kommer det att bli med levnadsförhållanden och välfärdsfördelningen i EU där de konservativa krafterna tycks bli starkare? Religionernas fundamentalister stärker sina ställningar, vilket inte bådar gott. Ska världen komma till rätta med klimatproblemen? Hur blir det med fattigdomen i världen? Kommer de välbärgade att vilja minska välfärsklyftorna? Sveriges bakgrund är världen.

Hur är det då med Sverige? Det är mycket som är viktigt, men det är nödvändigt att hitta de stora dragen. Det avgörande är de inre verkligheterna 11-19 och de politiska verksamheterna med ledarna i regeringen, kommunerna, EU och FN i 35 och de som ställer politiska krav i 36-39, som styr de ekonomiska/teknologiska verksamheterna 61-69 och kulturella verksamheterna 7-9, som bygger upp det vardagliga livet.

Och så måste man komma ihåg att de kulturella verksamheterna alla påverkar de inre verkligheterna 11-19. Bland de kulturella verksamheterna måste man isynnerhet observera informationsverksamheter i radio och TV , 7914, och i tidningar o d, 90, samt utbildningar i 7957. Men också verksamheter som rör livsstilar i konst, reklam, nöjen och sociala relationer, hela 7 och litteratur i 8-9.

Detta behandlas på hemsidans 129 områden och i de särskilda sammanställningar som finns som länkar där.

<u>Syftet med redogörelserna för forskningsarbetet är</u>

* att få läsarna att förstå världsförbättringsproblemen,

* att presentera klassifikationssystemet som en förklarande bild av världen och dess problem med tillstånd och förändringar,

* att påpeka behovet av goda planeringar och redovisa klassifikationssystemet som ett hjälpmedel för planeringar med vars hjälp man kan åstadkomma goda beslut om åtgärder som förbättrar världen i framtiden, och

* att få läsarna att vidtaga åtgärder som förbättrar världen,i första hand några åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena enligt förslag som antyds, men sedan också åtgärder på andra områden som läsarna själva borde kunna konstruera med hjälp av det framförda. “

I det närmast följande läggs in uppgifter om

Folkhälsomål, FNs Millenniedeklaration, FNs konvention om barnets rättigheter, De mänskliga rättigheterna, Agenda 21, Förenta Nationernas verksamheter, Europeiska kommissionens verksamheter, Det de svenska departementen arbetar med, Svensk utrikespolitik och internationellt samarbete, Budgetpropositionens delar för 2010, Innehåll i budget för Internationell samverkan, försvar och internationellt bistånd och Biståndspolitikens inriktning

Folkhälsomål. Från wimnell.com/36-39y sid 39.

"I Sverige finns 11 folkhälsomål. De målen borde också kunna gälla för andra delar av världen. Bra folkhälsa är viktigt i sig, men också en förutsättning för att människor ska kunna orka med att göra något åt klimatproblemen. Folkhälsoinstitutet (www.fhi.se) anger målen:

1 Delaktighet och inflytande i samhället.
Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan och ska därför utgöra ett särskilt målområde. För att nå det övergripande nationella folkhälsomålet ska särskild vikt läggas vid att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt på barns och ungdomars samt äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället.

2 Ekonomisk och social trygghet.
Ekonomisk och social trygghet är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan och skall därför utgöra ett särskilt målområde.

3 Trygga och goda uppväxtvillkor.
Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Trygga och goda uppväxtvillkor skall därför utgöra ett särskilt målområde. Den ökande psykiska ohälsan bland barn och ungdomar bör uppmärksammas särskilt, liksom utvecklingen av barns och ungdomars levnadsvanor.

4 Ökad hälsa i arbetslivet.
Ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor minskar den arbetsrelaterade ohälsan och bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa samt minskar de sociala skillnaderna i ohälsa. Ökad hälsa i arbetslivet skall därför utgöra ett särskilt målområde.

5 Sunda och säkra miljöer och produkter.
Sunda och säkra miljöer och produkter är av grundläggande betydelse för folkhälsan och ska utgöra ett särskilt målområde. De framtida insatserna inom området ska utgå ifrån de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen och en kretsloppsstrategi som inkluderar en miljöorienterad produktpolitik samt de av riksdagen beslutade konsumentpolitiska målen. Insatserna för att skapa en säker trafikmiljö ska på samma vis utgå från de av riksdagen beslutade målen för transportpolitiken.

6 En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvården har stor betydelse för den långsiktiga hälsoutvecklingen genom sin specifika kompetens, sin auktoritet, breda kunskap och stora kontaktyta gentemot befolkningen. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård ska därför utgöra ett målområde. Ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektiv ska genomsyra hela hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling.

7 Gott skydd mot smittspridning.
Samhällets skydd mot smittsamma sjukdomar måste bibehålla en hög nivå för att inte de framsteg som gjorts i fråga om att minska förekomsten av smittsamma sjukdomar ska gå förlorade. Insatser för att förebygga smittspridning är en del av folkhälsoarbetet och därmed viktigt för att nå det övergripande folkhälsomålet. Gott skydd mot smittspridning ska därför utgöra ett särskilt målområde.

8 Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
Möjligheten till trygg och säker sexualitet är grundläggande för individens upplevelse av hälsa och välbefinnande och samhället måste värna om de framsteg som gjorts inom områden som sex- och samlevnadsundervisning, familjeplanering och mödrahälsovård. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa ska därför utgöra ett målområde.

9 Ökad fysisk aktivitet.
Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling. Ökad fysisk aktivitet ska därför utgöra ett särskilt målområde.

10 Goda matvanor och säkra livsmedel.
Goda matvanor och säkra livsmedel är förutsättningar för en god hälsoutveckling hos befolkningen. Goda matvanor och säkra livsmedel skall därför utgöra ett särskilt målområde. Målet för de samlade insatserna inom detta område ska vara att samhället utformas så att det ger förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen. Detta ska främst ske genom insatser som stimulerar till: mer fysisk aktivitet i förskola, skola och i anslutning till arbetet, mer fysisk aktivitet under fritiden, att äldre, långtidssjukskrivna och funktionshindrade aktivt erbjuds möjligheter till motion eller träning på sina egna villkor.

11 Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.
Bruket av beroendeframkallande medel är en viktig bestämningsfaktor för hälsan. Även spelberoende kan leda till ohälsa. Ett ökat fokus på dessa bestämningsfaktorers samlade effekter och inbördes kopplingar krävs. Åtgärder mot skador på grund av tobak, alkohol och spel samt för ett samhälle fritt från narkotika och dopning är nödvändigt för att nå det övergripande folkhälsomålet. Riksdag och regering har tidigare beslutat om samhällets insatser och mål för alkohol- och narkotikapolitiken. Dessa mål ska ligga fast. Målet för samhällets insatser inom tobaksområdet ska vara att minska tobaksbruket. Målet för samhällets insatser mot spelberoende ska vara att minska skadeverkningar av överdrivet spelande. Målet avseende dopning ska vara ett samhälle fritt från dopning.

Kommentarer: Folkhälsomålen gäller hälsan hos de enskilda individerna och innehåller inget om hälsan hos hela folket räknat som det hälsosamma i hur olika grupper bemöter varandra, exempelvis hur de med höga inkomster strävar efter att förbättra de egna levnadsvillkoren på låginkomsttagarnas bekostnad, är det hälsosamt? Eller allmänt sett hur hälsosamt det är med ojämlikhet mellan olika kategorier av människor, i Sverige och i världen. De politiska partierna behandlar sådant, men otydligt och ofullständigt. Ett mål borde också vara att förebygga kriminalitet och att rehabilitera dem som blivit kriminella. Att ge människor empati, dvs förmåga till inlevelse i andras problem

I de elva målen står inte uttryckligen något om utbildning och undervisning. Man borde kunna räkna med att alla elva målen innehåller krav om information och undervisning om ämnesområdena och målen. Grundskolan och efterföljande utbildningar bör innehålla undervisning av folkhälsomålen och hur de kan uppnås, både i Sverige och i världen för övrigt. Isynnerhet mål 1 om Delaktighet och inflytande i samhället medför stora behov av undervisning och annan information. Fokhälsomål för undervisningen kan vara utbildning för människornas olika roller.”

Förenta Nationernas Millenniedeklaration. Sammandrag. Från wimnell.com/36-39y sid 41.

" Generalförsamlingen antar följande deklaration:
Förenta Nationernas Millenniedeklaration

I. VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER

1. Vi, stats- och regeringschefer, har varit samlade till möte i Förenta Nationernas högkvarter i New York från den 6 till den 8 september 2000, i gryningen till ett nytt millennium, för att åter betyga vår tro på organisationen och dess stadga som oumbärliga grundstenar för en fredligare, rättvisare och mer välmående värld.

2. Vi erkänner att vi, utöver våra förpliktelser i våra egna länder, har ett kollektivt ansvar för att principerna om människors värdighet, jämlikhet och jämställdhet upprätthålls på det globala planet. Vi som ledare är därför ansvariga inför alla människor i världen, särskilt de mest sårbara och utsatta, och framför allt världens barn, eftersom framtiden tillhör dem.

3. Vi bekräftar åter vår anslutning till de ändamål och principer som är inskrivna i Förenta Nationernas stadga och som visat sig vara tidlösa och universella. I själva verket har deras relevans och kraft att inspirera ökat i takt med att länder och folk blivit allt mer sammanlänkade och beroende av varandra.

4. Vi är beslutna att skapa en rättvis och bestående fred i hela världen i enlighet med stadgans mål och principer. Vi ålägger oss på nytt att stödja varje ansträngning att upprätthålla respekten för alla staters suveräna likställdhet och deras territoriella integritet och politiska oberoende, att lösa tvister med fredliga medel i enlighet med rättvisans principer och internationell rätt, att garantera rätten till självbestämmande för folk som fortfarande lever under kolonialt styre och utländsk ockupation, att tillämpa principerna om icke-inblandning i staters inre angelägenheter, respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och respekt för allas lika rättigheter utan åtskillnad på grund av ras, kön, språk eller religion samt att samverka internationellt vid lösning av internationella problem av ekonomisk, social, kulturell och humanitär art.

5. Vi tror att den centrala utmaning vi står inför idag är att säkerställa att globaliseringen blir en positiv kraft för världens alla människor. Även om globaliseringen erbjuder stora möjligheter är vinsterna för närvarande mycket ojämnt fördelade, vilket också kostnaderna är. Vi inser att utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier har särskilt svårt att svara på denna utmaning. Därför kan globaliseringen gynna människorna på ett rättvist sätt och skapa en god framtid för alla endast genom kraftfulla och uthålliga insatser som bygger på vår gemensamma värdegrund av medmänsklighet och humanism. Dessa ansträngningar måste innehålla riktlinjer och åtgärder på det globala planet som möter behoven hos utvecklingsländerna och länderna med övergångsekonomier. De måste formuleras och genomföras med dessa länders aktiva deltagande.

6. Vi anser att vissa grundläggande värderingar är särskilt viktiga i de internationella relationerna under det tjugoförsta århundradet.

Dessa är:
* Frihet. Män och kvinnor har rätt att leva sina liv och fostra sina barn i värdighet, fria från hunger och från fruktan för våld, förtryck och

orättvisor. Demokratisk samhällsstyrning i vilken medborgarna är delaktiga och som utgår från folkets vilja är den bästa garantin för dessa rättigheter.

* Jämlikhet. Ingen individ och ingen nation får förnekas möjligheten att dra nytta av utveckling. Lika rättigheter och möjligheter för kvinnor och män måste garanteras.

* Solidaritet. Globala utmaningar måste mötas på ett sätt som fördelar kostnaderna och bördorna i överensstämmelse med grundläggande principer om jämlikhet och social rättvisa. De som lider eller missgynnas förtjänar hjälp från dem som gynnas mest.

* Tolerans. Människor måste respektera varandra oavsett skillnader i tro, kultur och språk. Skillnaderna inom och mellan samhällen bör varken fruktas eller undertryckas utan tas till vara som värdefulla tillgångar för mänskligheten. En kultur av fred och samtal mellan alla civilisationer bör aktivt främjas.

* Respekt för naturen. Alla levande arter och andra naturtillgångar måste behandlas och användas på ett klokt sätt i enlighet med principerna för hållbar utveckling. Endast med den inställningen kan de omätbara rikedomar som naturen försett oss med bevaras och överlämnas till våra efterkommande. De rådande ohållbara mönstren för produktion och konsumtion måste ändras med tanke på vår egen och kommande generationers framtida välfärd.

* Delat ansvar. Ansvaret för hanteringen av ekonomisk och social utveckling världen över och av hot mot internationell fred och säkerhet måste delas av världens länder och bör utövas multilateralt. Som den mest universella och mest representativa organisationen i världen måste Förenta Nationerna ha den centrala rollen.

7. För att omsätta dessa värderingar i handling har vi identifierat viktiga mål som vi tillmäter speciell betydelse.

II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING

Vi skall göra vårt yttersta för att befria våra folk från krigets gissel som i konflikter inom och mellan länder har krävt mer än 5 miljoner liv under det senaste årtiondet. Vårt mål är också att eliminera de faror som massförstörelsevapnen utgör.....

III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING

Vi skall göra vårt yttersta för att befria våra medmänniskor – män, kvinnor och barn – från den extrema fattigdomens elände och förnedring. Mer än en miljard lever just nu i extrem fattigdom. Vi förbinder oss att förverkliga allas rätt till utveckling och att befria hela mänskligheten från nöd.....

IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ.

Vi skall göra vårt yttersta för att befria hela mänskligheten, framför allt våra barn och barnbarn, från hotet om ett liv på en planet som är oåterkalleligt förstörd av mänskliga aktiviteter och vars naturtillgångar inte längre räcker för människornas behov.....

V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING

Vi skall göra vårt yttersta för att främja demokratin och stärka rättssäkerheten, liksom respekten för alla internationellt erkända mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, inklusive rätten till utveckling...

VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.

Vi skall göra vårt yttersta för att säkerställa att barn och andra civila som drabbas oproportionerligt hårt av naturkatastrofer, folkmord, väpnade konflikter och andra humanitära nödsituationer får allt det bistånd och allt det skydd som de behöver för att de skall kunna återgå till ett normalt liv så snart som möjligt.....

VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA BEHOV.

Vi skall medverka till att demokratin stärks i Afrika och bistå Afrika i dess kamp för varaktig fred, utrotning av fattigdomen och hållbar utveckling och därigenom ge Afrika en betydande roll i världsekonomin.....

VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

Vi skall göra vårt yttersta för att göra Förenta Nationerna till ett mer effektivt verktyg i genomförandet av alla dess prioriteringar: kampen för utveckling åt världens alla folk; kampen mot fattigdom, okunnighet och sjukdomar; kampen mot orättvisa; kampen mot våld, terror och brott samt kampen mot misskötseln och förstörelsen av vårt gemensamma hem.....

Vi bekräftar ånyo högtidligen, vid detta historiska tillfälle, att Förenta Nationerna är hela den mänskliga familjens oumbärliga gemensamma verktyg, med vilket vi skall försöka förverkliga våra universella förhoppningar om fred, samarbete och utveckling. Därför lovar vi att oreserverat stödja dessa gemensamma mål och uttalar vår beslutsamhet att nå dem.

Resolution A/RES/55/28 september 2000 "

Mer på wimnell.com/omr103

FN:s Konvention om barnets rättigheter.

Från wimnell.com/omr36-39t sid 11:

Från Barnombudsmannen:

"FN:s konvention om barnets rättigheter eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989.

Barnkonventionen innebär en ny epok i arbetet med barns och ungas villkor. Det är första gången barns egna mänskliga rättigheter formuleras i ett internationellt bindande avtal, som uttrycker världssamfundets samlade syn på barn och ger därmed alla länder ett gemensamt språk och ett gemensamt mål.

Konventionen utgår ifrån att barndomen har ett värde i sig och att barn är en utsatt grupp i samhället med särskilda behov av omvårdnad och skydd, som också innefattar ett rättsligt skydd. Konventionen tillerkänner barn grundläggande medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Den bygger på fyra viktiga principer: att barnet har rätt till likvärdiga villkor, att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut, att barnet har rätt till liv och utveckling samt att barnet har rätt att säga sin mening och få den respekterad.

Sverige var ett av de drivande länderna vid utformningen av barnkonventionen, och en av de första nationer som ratificerade den. I vårt land trädde konventionen i kraft den 2 september 1990. Av FN:s medlemsstater är det totalt 191 stater som anslutit sig, endast USA och Somalia är ännu inte bundna av barnkonventionen. "

Förteckning över konventionens artiklar.

Inledning
Del I
Art. 1 Definition av "barn"
Art. 2 Icke-diskriminering
Art. 3 Barnets bästa
Art. 4 Genomförande av rättigheterna
Art. 5 Föräldrarnas ledning
Art. 6 Rätt till liv och överlevnad
Art. 7 Rätt till namn och nationalitet
Art. 8 Rätt att behålla identitet
Art. 9 Åtskiljande från föräldrar
Art. 10 Familjeåterföreningar
Art. 11 Olovligt bortförande
Art. 12 Åsiktsfrihet och rätten till att bli hörd
Art. 13 Yttrande- och informationsfrihet
Art. 14 Tanke-, samvets- och religionsfrihet
Art. 15 Förenings- och församlingsfrihet
Art. 16 Rätt till privat- och familjeliv
Art. 17 Massmediers roll
Art. 18 Uppfostran och utveckling
Art. 19 Skydd mot övergrepp
Art. 20 Alternativ omvårdnad
Art. 21 Adoption
Art. 22 Flyktingbarn
Art. 23 Handikappade barn
Art. 24 Hälsa- och sjukvård
Art. 25 Översyn avseende omhändertagna barn
Art. 26 Social trygghet
Art. 27 Levnadsstandard
Art. 28 Utbildning, rätt till
Art. 29 Utbildning, syfte
Art. 30 Minoritets- och urbefolkningsbarn
Art. 31 Vila och fritid
Art. 32 Skydd mot ekonomiskt utnyttjande
Art. 33 Skydd mot narkotika
Art. 34 Skydd mot sexuellt utnyttjande
Art. 35 Förhindrande av handel med barn
Art. 36 Skydd mot annat utnyttjande
Art. 37 Skydd mot tortyr och dödsstraff
Art. 38 Skydd mot väpnade konflikter
Art. 39 Rehabilitering
Art. 40 Straffprocess och kriminalvård
Art. 41 Förhållande till mer långtgående bestämmelser

Del II
Art. 42 Informationsskyldighet om konventionen
Art. 43 Kommittén för barnets rättigheter
Art. 44 Implementeringsrapporter
Art. 45 Kommitténs arbetsmetoder

Del III
Art. 46 Undertecknande.
47 Ratificering.
48 Anslutning.
49 Ikraftträdande.
50 Ändringar.
51 Reservationer.
52 Uppsägning.
53 Depositarie.
54 Originaltext “

De mänskliga rättigheterna.

Från wimnell.com/omr103

“ FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna innehåller en inledning och 30 artiklar.

Förenta Nationernas generalförsamling antog och kungjorde den 10 december 1948 en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. Förklaringen antogs med 48 ja-röster. Inget land röstade emot. Åtta länder avstod.

Omedelbart efter denna historiska händelse uppmanade generalförsamlingen alla medlemsstater att offentliggöra förklaringens text och att "göra den spridd, känd, läst och förstådd framför allt i skolor och andra undervisningsinstitutioner utan hänsyn till olika länders eller regioners politiska förhållanden". Förklaringens officiella text finns tillgänglig på FN:s sex officiella språk: arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska. Vidare har en rad enskilda medlemsländer hörsammat generalförsamlingens uppmaning och översatt förklaringen. Den svenska översättningen i det följande har godkänts av svenska regeringen.

ALLMÄN FÖRKLARING OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

Inledning.

Enär erkännandet av det inneboende värdet hos alla medlemmar av människosläktet och av deras lika och oförytterliga rättigheter är grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

enär ringaktning och förakt för de mänskliga rättigheterna lett till barbariska gärningar, som upprört mänsklighetens samvete, och enär skapandet av en värld, där människorna åtnjuta yttrandefrihet, trosfrihet samt frihet från fruktan och nöd, kungjorts som folkens högsta strävan,

enär det är väsentligt för att icke människan skall tvingas att som en sista utväg tillgripa uppror mot tyranni och förtryck, att de mänskliga rättigheterna skyddas genom lagens överhöghet,

enär det är väsentligt att främja utvecklandet av vänskapliga förbindelser mellan nationerna,

enär Förenta Nationernas folk i stadgan ånyo uttryckt sin tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, den enskilda människans värdighet och värde samt männens och kvinnornas lika rättigheter, även som beslutat främja socialt framåtskridande och bättre levnadsvillkor under större frihet,

enär medlemsstaterna åtagit sig att i samverkan med Förenta Nationerna säkerställa allmän och effektiv respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,

enär en gemensam uppfattning av dessa fri- och rättigheters innebörd är av största betydelse för uppfyllandet av detta åtagande,

kungör Generalförsamlingen denna Allmänna Förklaring Om De Mänskliga Rättigheterna

såsom en gemensam riktlinje för alla folk och alla nationer, på det att varje individ och varje samhällsorgan må med denna förklaring i åtanke ständigt sträva efter att genom undervisning och uppfostran befordra respekten för dessa fri- och rättigheter samt genom framstegsfrämjande inhemska och internationella åtgärder säkerställa deras allmänna och verksamma erkännande och tillämpning såväl bland folken i medlemsstaterna som bland folken i områden under deras överhöghet.

* Artikel 1.
Alla människor äro födda fria och lika i värde och rättigheter. De äro utrustade med förnuft och samvete och böra handla gentemot varandra i en anda av broderskap.

* Artikel 2.
Envar är berättigad till alla de fri- och rättigheter, som uttalas i denna förklaring, utan åtskillnad av något slag, såsom ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad må vidare göras på grund av den politiska, juridiska eller internationella ställning, som intages av det land eller område, till vilket en person hör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.

* Artikel 3.
Envar har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.

* Artikel 4.
Ingen må hållas i slaveri eller träldom; slaveri och slavhandel i alla dess former äro förbjudna.

* Artikel 5.
Ingen må utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning .

* Artikel 6.
Envar har rätt att allestädes erkännas som person i lagens mening.

* Artikel 7.
Alla äro lika inför lagen och äro utan åtskillnad berättigade till lika skydd från lagens sida. Alla äro berättigade till lika skydd mot varje åtskillnad i strid med denna förklaring och mot varje framkallande av sådan åtskillnad.

* Artikel 8.
Envar har rätt till verksam hjälp från sitt lands behöriga domstolar mot handlingar, som kränka de grundläggande rättigheter, vilka tillkomma honom genom lag eller författning.

* Artikel 9.
Ingen må godtyckligt anhållas, fängslas eller landsförvisas.

* Artikel 10.
Envar är under full likställdhet berättigad till rättvis och offentlig rannsakning inför oavhängig och opartisk domstol vid fastställandet av såväl hans rättigheter och skyldigheter som varje anklagelse mot honom för brott.

* Artikel 11.
1. Envar, som blivit anklagad för straffbar gärning, har rätt att betraktas som oskyldig, till dess hans skuld blivit lagligen fastställd vid offentlig rättegång, under vilken han åtnjutit alla för sitt försvar nödiga garantier.
2. Ingen må dömas för handling eller underlåtenhet, som vid tidpunkten för dess begående icke var straffbar enligt inhemsk eller internationell rätt. Ej heller må högre straff utmätas än vad som var tillämpligt vid tidpunkten för den straffbara gärningens begående.

* Artikel 12.
Ingen må utsättas för godtyckliga ingripanden i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens, ej heller angrepp på heder och anseende. Envar har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden eller angrepp.

* Artikel 13.
1. Envar har rätt att inom varje stats gränser fritt förflytta sig och välja sin vistelseort.
2. Envar har rätt att lämna varje land, inbegripet sitt eget, och att återvända till sitt eget land.

* Artikel 14.
1. Envar har rätt att i andra länder söka och åtnjuta fristad från förföljelse.
2. Denna rätt må icke åberopas vid laga åtgärder, reellt grundade på icke-politiska brott eller på handlingar, som strida mot Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

* Artikel 15.
1. Envar har rätt till en nationalitet.
2. Ingen må godtyckligt berövas sin nationalitet eller förmenas rätten att ändra nationalitet.

* Artikel 16.
1. Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning på grund av sin ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. De äga lika rättigheter vid giftermål, under äktenskap och vid äktenskaps upplösning.
2. Äktenskap må ingås endast med de blivande makarnas fria och fullständiga samtycke.
3. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten.

* Artikel 17.
1. Envar har rätt att äga egendom såväl ensam som i förening med andra.
2. Ingen må godtyckligt berövas sin egendom.

* Artikel 18.
Envar har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och att ensam eller i gemenskap med andra offentligt eller enskilt utöva sin religion eller tro genom undervisning, andaktsövningar, gudstjänst och iakttagande av religiösa sedvänjor.

* Artikel 19.
Envar har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet för envar att utan ingripanden hysa åsikter och frihet att söka, mottaga och sprida upplysningar och tankar genom varje slags uttrycksmedel och utan hänsyn till gränser.

* Artikel 20.
1. Envar har rätt till frihet i fråga om fredliga möten och sammanslutningar.
2. Ingen må tvingas att tillhöra en sammanslutning.
* Artikel 21.
1. Envar har rätt att taga del i sitt lands styrelse direkt eller genom fritt valda ombud.
2. Envar har rätt till lika tillträde till allmän tjänst i sitt land.
3. Folkets vilja skall utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet. Denna vilja skall uttryckas i periodiska och verkliga val, vilka skola äga rum med tillämpning av allmän och lika rösträtt samt hemlig röstning eller likvärdiga fria röstningsförfaranden.

* Artikel 22.
Envar äger i sin egenskap av samhällsmedlem rätt till social trygghet och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som äro oundgängliga för hans värdighet och för en fri utveckling av hans personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete med hänsyn tagen till varje stats organisation och resurser.

* Artikel 23.
1. Envar har rätt till arbete, till fritt val av sysselsättning, till rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden och till skydd mot arbetslöshet.
2. Envar har utan åtskillnad rätt till lika lön för lika arbete.
3. Envar, som arbetar, har rätt till rättvis och tillfredsställande ersättning, som tillförsäkrar honom själv och hans familj en människovärdig

tillvaro och som, där så är nödvändigt, kompletteras med andra medel för socialt skydd.
4. Envar har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar till skydd för sina intressen.

* Artikel 24.
Envar har rätt till vila och fritid, innefattande rimlig begränsning av arbetstiden och regelbunden semester med bibehållen lön.

* Artikel 25.
1. Envar har rätt till en levnadsstandard, som är tillräcklig för hans egen och hans familjs hälsa och välbefinnande, däri inbegripet föda, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala för måner, vidare rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter, över vilka han icke kunnat råda.
2. Mödrar och barn äro berättigade till särskild omvårdnad och hjälp. Alla barn, vare sig födda inom eller utom äktenskap, skola åtnjuta samma sociala skydd.

* Artikel 26.
1. Envar har rätt till undervisning. Undervisningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den ele-mentära undervisningen skall vara obligatorisk. Yrkesundervisning och teknisk undervisning skall vara allmänt tillgänglig. Den högre undervisningen skall stå öppen i lika mån för alla på grundval av deras duglighet.
2. Undervisningen skall syfta till personlighetens fulla utveckling och till att stärka respekten för människans grundläggande fri- och rättigheter. Undervisningen skall främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt befordra Förenta Nationernas verksamhet för fredens bevarande.
3. Rätten att välja den undervisning, som skall ges åt barnen, tillkommer i främsta rummet deras föräldrar.

* Artikel 27.
1. Envar har rätt att fritt taga del i samhällets kulturella liv, att njuta av konsten samt att bli delaktig av vetenskapens framsteg och dess förmåner.
2. Envar har rätt till skydd för de moraliska och materiella intressen, som härröra från varje vetenskapligt, litterärt eller konstnärligt verk, till vilket han är upphovsman.

* Artikel 28.
Envar har rätt till en social och internationell ordning, i vilken de fri- och rättigheter, som uttalas i denna förklaring, till fullo kunna förverkligas.

* Artikel 29.
1. Envar har plikter mot samhället, i vilket den fri och fullständiga utvecklingen av hans personlighet ensamt är möjlig.
2. Vid utövandet av sina fri- och rättigheter må envar underkastas endast sådana inskränkningar som blivit fastställda i lag i uteslutande syfte att trygga tillbörlig hänsyn till och respekt för andras fri- och rättigheter samt för att tillgodose det demokratiska samhällets rättmätiga krav på moral, allmän ordning och allmän välfärd.
3. Dessa fri- och rättigheter må i intet fall utövas i strid med Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

* Artikel 30.
Intet i denna förklaring må tolkas såsom innebärande rättighet för någon stat, grupp eller person att ägna sig åt verksamhet eller utföra handling, som syftar till att omintetgöra någon av häri uttalade fri- och rättigheter. “

Rio-deklarationen om miljö och utveckling. Agenda 21. 1992.

Från wimnell.com/omr103

Riodeklarationen innehåller 27 principer som inleds med följande ingress:
”Förenta Nationernas konferens om miljö och utveckling
som möttes i Rio de Janeiro juni 1992
som bekräftar Deklarationen från Förenta Nationernas konferens om den mänskliga miljön antagen i Stockholm den 16 juni 1972 och som eftersträvar att bygga vidare på den
med målet att etablera en ny och rättvis gemenskap genom att skapa nya samarbetsformer mellan stater, samhällets viktigaste sektorer och mellan folk..
som verkar för internationella överenskommelser som respekterar allas intressen och som skyddar okränkbarheten hos det globala utvecklings- och miljösystemet.
som erkänner jordens, vårt hem, odelbarhet och ömsesidiga beroende.”

Agenda 21 är konferensens handlingsprogram inför nästa århundrade. Agenda 21 innehåller 40 kapitel, som i miljödepartementets svenska översättningen upptar 408 sidor. I kapitel 1 anges:

”1.3 I Agenda 21 (konferensens handlingsprogram inför nästa århundrade) presenteras åtgärder för att lösa dagens allvarliga problem, men dess syfte är också att förbereda världen för det kommande århundradets utmaningar. Agenda 21 ger uttryck för en global enighet om och ett politiskt engagemang på högsta nivå i samarbete i fråga om utveckling och miljö. Ansvaret för ett framgångsrikt genomförande av programmet ligger främst hos världens regeringar. Strategier, planer, politik och processer på nationell nivå är avgörande för att detta skall uppnås. Det internationella samarbetet bör understödja och komplettera sådana nationella insatser. I detta sammanhang intar FN-systemet en nyckelroll. Andra internationella, regionala och subregionala organisationer uppmanas också att bidra till dessa ansträngningar. Ett brett deltagande från allmänhetens sida och ett aktivt engagemang från icke-statliga organisationer och andra grupper bör också uppmuntras.”

Innehållsförteckning - Agenda 21
(Miljödepartementet, Stockholm 1993)
Kap. 1 Förord

Avsnitt I: Sociala och ekonomiska dimensioner
Kap. 2 Internationellt samarbete för att påskynda en hållbar utveckling i utvecklingsländer & därmed förknippad nationella politik
Kap. 3 Fattigdomsbekämpning
Kap. 4 Förändring av konsumtionsmönster
Kap. 5 Demografisk dynamik och hållbar utveckling
Kap. 6 Skydda och främja människors hälsa
Kap. 7 Att främja en hållbar utveckling av boende och bebyggelse
Kap. 8 Att integrera miljö och utveckling i beslutsfattandet

Avsnitt II: Att bevara och förvalta resurser för utveckling
Kap. 9 Skydd av atmosfären
Kap. 10 En integrerad syn på planering och hushållning av markresurser
Kap. 11 Åtgärder mot avskogning
Kap. 12 Hantering av känsliga ekosystem: Bekämpning av ökenspridning och torka
Kap. 13 Hantering av känsliga ekosystem: Hållbar utveckling av bergsområden
Kap. 14 Att främja ett hållbart jordbruk och en hållbar landsbygdsutveckling
Kap. 15 Bevarande av den biologiska mångfalden
Kap. 16 Miljöanpassad hantering av bioteknik
Kap. 17 Skydd av oceaner, alla slags hav, inkl. slutna och halvslutna

hav och kustområden, samt skydd, rationell användning och utveckling av deras levande tillgångar
Kap. 18 Skydd av kvalitet och tillgång på färskvattenresurser: Integrerade strategier för utveck- ling, styrning och användning av vattenresurserna
Kap. 19 Miljöanpassad hantering av giftiga kemikalier och åtgärder mot den olagliga internationella handeln med giftiga och farliga produkter
Kap. 20 Miljöanpassad hantering av miljöfarligt avfall och åtgärder mot den olagliga internationel la handeln med miljöfarligt avfall
Kap. 21 Miljöanpassad hantering av fast avfall och avloppsvatten
Kap. 22 Säker och miljöanpassad hantering av radioaktivt avfall

Avsnitt III. Att stärka viktiga samhällsgruppers roll
Kap. 23 Förord till avsnitt III
Kap. 24 Globala åtgärder för kvinnor med sikte på en hållbar och rättvis utveckling
Kap. 25 Barn och ungdomars roll för hållbar utveckling
Kap. 26 Att erkänna och stärka ursprungsbefolkningars och deras samhällens roll
Kap. 27 Att stärka de icke-statliga organisationernas roll: Samarbetspartners för en hållbar utveckling
Kap. 28 Lokal myndigheters initiativ till stöd för Agenda 21
Kap. 29 Att stärka arbetstagarnas och deras fackföreningars roll
Kap. 30 Att stärka näringslivets roll
Kap. 31 Teknik- och vetenskapssamhället
Kap. 32 Att stärka jordbrukarnas roll

Avsnitt IV: Medel för genomförande
Kap. 33 Finansiella resurser och mekanismer
Kap. 34 Överföring av miljöanpassad teknologi, samarbete och kapacitetsuppbyggnad
Kap. 35 Forskning för en hållbar utveckling
Kap. 36 Att främja utbildning och höja det allmänna medvetandet
Kap. 37 Nationella mekanismer och internationellt samarbete för kapacitetsutbyggnad
Kap. 38 En internationell institutionell ordning
Kap. 39 Internationella rättsliga instrument och mekanismer
Kap. 40 Information för beslutsfattande

På wimnell.com/omr103 finns några citat från Agenda 21:
Citaten är avsedda att belysa några viktiga drag. Den första principen i Riodeklarationen handlar om att människan står i centrum och har rätt till ett hälsosamt och rikt liv i samklang med naturen. Det är viktigt att framhålla, att det primära är människornas rätt till ett hälsosamt och rikt liv. Detta liv ska levas i samklang med naturen.

Den första punkten i första kapitlet i Agenda 21 .
Kapitel 3 om fattigdomsbekämpning.
Kapitel 4 om förändring av konsumtionsmönster.
Kapitel 6 om människors hälsa
Kapitel 7 om boende och bebyggelse.
Kapitel 8 om att integrera miljö och utveckling i beslutsfattandet .
Kapitel 23. Förord till avsnitt III om att stärka viktiga samhälls-gruppers roll.
Kapitel 33 Finansiella resurser och mekanismer.
Kapitel 35 Forskning för en hållbar utveckling.
Kapitel 36 Att främja utbildning och höja det allmänna medvetandet.
Kapitel 38 En internationell institutionell ordning.
Kapitel 40 Information för beslutsfattande.
Kommentarer.

På wimnell.com/omr103 finns Riodeklarationens 27 principer i förkortat skick och sorterade under följande rubriker:
Grundläggande mål och principer.
Ekonomiskt system för tillväxt och utveckling i alla länder.
Kunskaper, deltagande, planeringsprinciper.
Staternas samabete och lagar.

Förenta Nationerna, FN.

Från http://www.un.org/ 091230:

“ Welcome to the United Nations: It's Your World

The Charter established six principal organs of the United Nations: the General Assembly, the Security Council, the Economic and Social Council, the Trusteeship Council, the International Court of Justice, and the Secretariat. The United Nations family, however, is much larger, encompassing 15 agencies and several programmes and bodies.

Organizational chart | UN System locator

General Assembly

The following Bodies report directly to the General Assembly.

Main Committees

Subsidiary Bodies

- Committees
- Commissions
- Boards
- Councils and Panel
- Working Groups and other

Advisory Subsidiary Body

- United Nations Peacebuilding Commission (1)

Programmes and Funds

- International Trade Centre (ITC)
- Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)
- United Nations Children's Fund (UNICEF)
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)
- United Nations Development Programme (UNDP)
- United Nations Capital Development Fund (UNCDF)
- United Nations Development Fund for Women (UNIFEM)
- United Nations Volunteers (UNV)
- United Nations Drug Control Programme (UNDCP) (2)
- United Nations Environment Programme (UNEP)
- United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT)
- United Nations Population Fund (UNFPA)
- United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)
- United Nations World Food Programme (WFP)

Research and Training Institutes

- United Nations Institute for Disarmament Research (UNIDIR)
- United Nations Institute for Training and Research (UNITAR)
- United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (UNICRI)
- United Nations International Research and Training Institute for the Advancement of Women (UN-INSTRAW)
- United Nations Research Institute for Social Development (UNRISD)

Other UN Entities

- International Computing Centre (ICC)
- Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS)

United Nations Office for Project Services (UNOPS)
United Nations System Staff College (UNSSC)
United Nations University (UNU)

Security Council

The following bodies report directly to the Security Council.

Subsidiary Bodies

1540 Committee
Counter-Terrorism Committee
International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY)
International Criminal Tribunal for Rwanda (ICTR)
Military Staff Committee
Peacekeeping Operations and Missions
Sanctions Committees
Standing Committees and Ad Hoc Committees
UN Compensation Commission
Working Group on Children and Armed Conflict
Informal Working Group on Documentation and Other Procedural Questions

Advisory Subsidiary Body

United Nations Peacebuilding Commission (1)

Economic and Social Council

The following bodies report directly to Economic and Social Council.

Functional Commissions

Commission on Crime Prevention and Criminal Justice
Commission on Narcotic Drugs
Commission on Population and Development
Commission on Science and Technology for Development
Commission for Social Development
Commission on the Status of Women
Commission on Sustainable Development
Statistical Commission
United Nations Forum on Forests

Regional Commissions

Economic Commission for Africa (ECA)
Economic Commission for Europe (ECE)
Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC)
Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP)
Economic and Social Commission for Western Asia (ESCWA)

Standing Committees

Committee on Negotiations with Intergovernmental Agencies
Committee on Non-Governmental Organizations
Committee for Programme and Coordination

Ad hoc bodies

Ad hoc Open-ended Working Group on Informatics

Expert Bodies composed of governmental experts

Committee of Experts on the Transport of Dangerous Goods and on the Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals

United Nations Group of Experts on Geographical Names
Intergovernmental Working Group of Experts on International Standards of Accounting and Reporting

Expert Bodies composed of members serving in their personal capacity

Committee for Development Policy
Committee on Economic, Social and Cultural Rights
Committee of Experts on International Cooperation in Tax Matters
Committee of Experts on Public Administration
Permanent Forum on Indigenous Issues

Other related Bodies

Executive Board of the International Research and Training Institute for the Advancement of Women
International Narcotics Control Board
Committee for the United Nations Population Award
Programme Coordinating Board of the Joint United Nations Programme on HIV/AIDS

Trusteeship Council
International Court of Justice
Secretariat
Specialized Agencies, Related Organizations, Funds, and other UN Entities

Specialized Agencies

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)
International Civil Aviation Organization (ICAO)
International Fund for Agricultural Development (IFAD)
International Labour Organization (ILO)
International Maritime Organization (IMO)
International Monetary Fund (IMF)
International Telecommunication Union (ITU)
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)
United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)
Universal Postal Union (UPU)
World Bank Group
- International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)
- International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID)
- International Development Association (IDA)
- International Finance Corporation (IFC)
- Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)

World Health Organization (WHO)
World Intellectual Property Organization (WIPO)
World Meteorological Organization (WMO)
World Tourism Organization (UNWTO)

Related Organizations

International Atomic Energy Agency (IAEA) (3)
Preparatory Commission for the Nuclear-Test-Ban Treaty Organization (CTBTO) (4)
Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW) (4)

World Trade Organization (WTO)

Secretariats of Conventions

Convention on the Rights of Persons with Disabilities
United Nations Convention to Combat Desertification (UNCCD)
United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)

UN Trust Funds

United Nations Democracy Fund (UNDEF) (5)
United Nations Fund for International Partnerships (UNFIP) (6)

NOTES:

(1) The United Nations Peacebuilding Commission has a direct reporting relationship with the Security Council and the General Assembly, and non-subsidiary relationship with the Economic and Social Council and the Office of the Secretary-General.
(2) The UN Drug Control Programme is part of the UN Office on Drugs and Crime.
(3) The IAEA reports to the Security Council and the General Assembly (GA).
(4) The CTBTO Preparatory Commission and OPCW report to the GA.
(5) UNDEF's Advisory Board recommends funding proposals for approval by the Secretary-General.
(6) UNFIP is an autonomous trust fund operating under the leadership of the United Nations Deputy Secretary-General."

Europeiska kommissionen.

Från Europeiska kommissionen 091230:

EU:s politikområden

Ekonomi, finanser och skatter

- Ekonomi
- Budget
- Bedrägeribekämpning
- Konkurrenspolitik
- En inre marknad för kapital
- Tullpolitik
- Skatter de en fr

Energi och naturresurser

- Energi
- Transeuropeiska nät en

EU i korthet

- EU:s framtid
- EU:s institutioner och organ
- Det civila samhället de en fr , Icke-statliga organisationer en
- Lissabonfördraget
- Reformfördraget
- DORIE - EU-kommissionens arkiv för institutionella frågor

EU:s förbindelser med omvärlden

- Europeiska unionen i världen de en es fr
- Utrikespolitik en es fr pt (Förbindelser med länder utanför EU och med internationella organisationer)
- Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP)
- Program för externt samarbete
- Utveckling och utvecklingsländer en fr

- Humanitär hjälp (Generaldirektoratet för humanitärt bistånd – Echo) en fr
- De mänskliga rättigheterna i världen en
- Utrikeshandel och handelsavtal en fr
- Grannskapspolitiken de en es fr
- EU:s utvidgning

Jordbruk, fiske och livsmedel

- Jordbruk och landsbygdsutveckling
- Fiske
- Säkra livsmedel

Klimatåtgärder

- Energi för en värld i förändring
- Klimatförändringen en
- Du påverkar klimatförändringen!

Kultur, utbildning och ungdomsfrågor

- Idrott en
- Kultur
- Medier
- Programmet "Ett Europa för medborgarna" en
- Språk och flerspråkighet en fr de
- Ungdom
- Utbildning
- Vänortssamarbete en

Miljö, konsumentfrågor och folkhälsa

- Miljö
- Konsumentfrågor
- Folkhälsa
- Hållbar utveckling de en fr
- Säkra livsmedel
- Havsfrågor de en fr

Näringsliv

- Näringslivspolitik
- Inre marknaden

Rättvisa och medborgerliga rättigheter

- Frihet, säkerhet och rättvisa

Regioner och lokal utveckling

- Regionalpolitik

Sektorsövergripande politikområden

- Den finansiella och ekonomiska krisen de en fr
- tillväxt och jobb de en fr
- Bättre lagstiftning
- Konsekvensanalys av nya initiativ en
- Hållbar utveckling de en fr
- Flerspråkighet

Sysselsättning och sociala rättigheter

- Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter

Transporter och resor

- Transeuropeiska nät en
- Transport
- Turism en

Vetenskap och teknik

- Forskning
- Informationssamhället
- Biovetenskap och bioteknik
- Rymden de en fr
- Vetenskapsetik en fr
- Nanoteknologi en
- Europeiska institutet för innovation och teknik en

Nominerade ledamöter av Barrosokommissionen (2009–2014)

José Manuel
Barroso
Ordförande

Catherine
Ashton
Vice ordförande

Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik

Viviane
Reding
Vice ordförande

Rättvisa, grundläggande rättigheter och medborgarskap

Joaquín
Almunia
Vice ordförande

Konkurrens

Siim
Kallas
Vice ordförande

Transport

Neelie
Kroes
Vice ordförande

Digital dagordning

Antonio
Tajani
Vice ordförande

Näringsliv och företagande

Maroš
Šefčovič
Vice ordförande

Kontakter mellan institutionerna och administration

Janez
Potočnik
Miljö

Andris
Piebalgs
Utvecklingsbistånd

Olli
Rehn
Ekonomiska och monetära frågor

Michel
Barnier
Inre marknaden och tjänster

Androulla
Vassiliou
Utbildning, kultur, flerspråkighet och ungdom

Karel
De Gucht
Handel

Algirdas
Šemeta
Skatter och tullar, revision och bedrägeribekämpning

John
Dalli
Hälsa och konsumentpolitik

Máire
Geoghegan-Quinn
Forskning, innovation och vetenskap

Janusz
Lewandowski
Budget och ekonomisk planering

Maria
Damanaki
Havsfrågor och fiske

Günther
Oettinger
Energi

Johannes
Hahn
Regionalpolitik

Štefan
Füle
Utvidgning och grannskapspolitik

Connie
Hedegaard
Klimatfrågor

László
Andor
Sysselsättning, socialpolitik och inkludering

Cecilia
Malmström
Inrikes frågor

Rumiana
Jeleva
Internationellt samarbete, humanitärt bistånd och krishantering.

100119 ersatt med Kristalina Georgieva (enligt Reuters)

Dacian
Ciolos
Jordbruk och landsbygdsutveckling

Klicka på fotona för att läsa de nominerade kommissionärernas meritförteckningar.
Pressmeddelande och bilaga med föreslagna ansvarsområden
Uppdragsbeskrivningar från José Manuel Barroso till de nominerade kommissionärerna
Information om Europaparlamentets utfrågningar
Kommissionsledamöternas uppförandekodex en
Fotogalleri med kommissionsledamöterna en fr
Ledamöter av kommissionen under ledning av José Manuel Barroso (2004-2009)
Tidigare kommissionärer fr
F.d. kommissionsordförande en de fr pt

DN 100103 ledare:

“ Otydligt maktskifte. “

“EU har fått en ny ledning, men risken för fortsatta inre maktstrider är stor. Unionen borde nu ägna kraft åt att bli en tydligare röst i världen.”

“ **EFTER SEX** välskötta månader som Europeiska unionens ordförande kan statsminister Fredrik Reinfeldt pusta ut och ägna sig åt inrikesfrågor. Sverige var en kompetent och välorganiserad ordförande och inga oförutsedda världspolitiska kriser stökade till dagordningen.

Sveriges halvår blev dessutom historiskt. Det var sista gången som ett medlemsland hade fullt ansvar för rådets arbete. Nu har Lissabonfördraget trätt i kraft och med det har unionen fått en president och en utrikesminister.

Vad nyordningen innebär är däremot oklart. Risken är att EU får en ännu mer otydlig och svårbegriplig ledning, vilket vore olyckligt. Efter tio års fördragsdiskussioner behöver unionen ägna sig åt gemensam politik inom viktiga områden.

MEN DET FINNS GOTT OM obesvarade frågor som kan leda till intern maktkamp. Herman Van Rompuy har valts till president och ska ansvara för unionens toppmöten, en del utrikesrepresentation och för samordningen och ledningen av rådets arbete.

Det rullande ordförandeskapet finns emellertid delvis kvar. Spanien tar under sex månader över ansvaret för rådets lagstiftande arbete. När jorbruksministrarna, justitieministrarna eller konkurrensministrarna samlas kommer diskussionerna under det kommande halvåretatt ledas av en spansk minister.

Däremot ska utrikesministrarna ledas av EU:s nya utrikesminister, Cathrine Ashton. Spaniens utrikesminister Moratinos ska i stället vara ordförande för det så kallade allmänna rådet. Premiärminister Zapatero har ingen formell uppgift under det kommande halvåret, vilket är en besynnerlig följd av nyordningen. Möjligen kommer Herman Van Rompuy låta Zapatero vara värd under toppmötet mellan EU och Latinamerika, som ska hållas i maj.

DET HAR MED ÄNDRA ORD inte blivit lättare att förstå hur EU styrs, trots att tanken var den motsatta. Förslaget att unionen skulle få en permanent ordförande, en president, presenterades avEU:s framtidskonvent. Många ansåg att de halvårsvisa ordförandeskapen ledde till ett ryckigt ledarskap i EU.

Men i Sverige fick idén stark kritik. Det var enbart Socialdemokraterna med statsminister Göran Persson i spetsen som ville ha en permanent EU-ordförande. Samtliga borgerliga partier var emot, liksom både Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De var oroliga för centralisering och maktkoncentration. Statsminister Fredrik Reinfeldt har alltså som EU:s ordförande varit med om att genomföra en idé som han och hans parti inte stod bakom.

Och det finns fortfarande en hel del berättigad kritik mot EU:s nya, otydliga och delvis märkliga presidentämbete. Frågan är också om den nya utrikesministern kommer att kunna ägna sig åt något annat än den jättelika omorganisation som väntar. EU:s nya utrikestjänst ska skapas genom en sammanslagning av kommissionens och rådets utrikesdelar. Hur Catherine Ashton samtidigt ska hinna utveckla och förstärka EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik är svårt att begripa.

MEN DET VORE FÖRÖDANDE med fortsatta interna maktstriden Under den långa process som till slut ledde fram till att Lissabonfördraget trädde i kraft har unionen ägnat allt för mycket kraft åt interna organisationsdiskussioner. Under tiden har världen förändrats. Om Europa ska kunna hävda sig krävs en bättre politik för tillväxt, arbete, utbildning, forskning och innovationer.

EU:s röst för öppenhet, demokrati och mänskliga fri- och rättigheter i hela världen borde också bli tydligare. Trots alla obesvarade frågor om organisation och maktdelning måste EU vända blicken utåt.

DN 31/12 2009 “

Stockholmsprogrammet. Kommissionens meddelande om Stockholmsprogrammet på EUR-lex

“ EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION
Bryssel den 10.6.2009 KOM(2009) 262 slutlig
MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET
Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst
Större frihet i en säkrare omvärld

1. INLEDNING

Europas medborgare vill leva i ett EU präglat av fred, välstånd, säkerhet och respekt för den enskildes rättigheter. De vill kunna resa fritt, ha valfriheten att bosätta sig tillfälligt eller permanent i ett annat europeiskt land för att studera, arbeta, bilda familj, starta företag eller tillbringa sin tid som pensionär. Många är dock oroliga för att den stabilitet och säkerhet som byggts upp i Europa nu håller på att hotas av olika kriser och andra fenomen av global natur.

Det är komplicerade ekonomiska och politiska problem som har drabbat världen, och detta gäller även deras konsekvenser för EU. Det handlar om utmaningar som måste angripas på ett övergripande och långsiktigt hållbart sätt. I en värld där rörligheten antagit en global dimension har medborgarna också rätt att förvänta sig att Europa agerar effektivt och ansvarsfullt i frågor som är relevanta för var och en av oss.

Att sträva mot ett Europa för medborgarna där det råder frihet, säkerhet och rättvisa.

Frihet, säkerhet och rättvisa är centrala värderingar för den den europeiska samhällsmodellen och den europeiska integrationspolitiken.
Genom EU:s arbete har vi lyckats skapa en inre marknad och en ekonomisk och monetär union, samtidigt som Europas kapacitet att bemöta globala ekonomiska och politiska utmaningar har stärkts. EU har också gjort viktiga framsteg i arbetet för att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Målet är nu att sätta medborgaren i centrum för detta arbete.

Betydande framsteg har gjorts

Politikområdet ”rättsliga och inrikes frågor” integrerades inom Europeiska unionen genom Maastrichtfördraget, efter att tidigare ha bedrivits helt och hållet på mellanstatlig nivå. Sedan dess har integrationen mellan medlemsstaterna inom dessa områden blivit allt starkare, vilket även gäller Europaparlamentets och EG-domstolens roll. Tammerfors- och Haagprogrammen har bidragit med viktiga politiska impulser i riktning mot en konsolidering av åtgärderna i dessa för medborgarna centrala frågor.

Följande är exempel på de många framsteg som gjorts under de senaste tio åren.

– Genom att kontrollerna vid de inre gränserna avskaffats inom Schengenområdet har nu 400 miljoner människor i 25 länder, från iberiska halvön till Baltikum och från Grekland till Finland, möjlighet att resa mellan olika länder utan gränskontroller. Förvaltningen av EU:s yttre gränser har också blivit bättre samordnad, särskilt genom skapandet av gränsförvaltningsbyrån Frontex.

– EU har även lagt grunden till en gemensam invandringspolitik. Bland annat har man kunnat enas om vissa gemensamma normer som gynnar likvärdig behandling och förutsebarhet när det gäller laglig invandring, en gemensam dagordning för att underlätta invandrares integration i samhället samt skärpta insatser mot olaglig invandring och människohandel. En annan framgång har varit de partnerskap som slutits med tredjeland för att få till stånd en mer samordnad hantering av migrationsflödena.

– Ett gemensamt europeiskt asylsystem för personer i behov av internationellt skydd är under förberedelse. Genom inrättandet av en europeisk byrå för samarbete i asylfrågor har man också lagt planerna för de operativa aspekterna av detta system. Utvecklingen av det gemensamma viseringssystemet har varit framgångsrik och lett till förbättrad öppenhet, insyn och rättssäkerhet för de personer som berörs.

– Samarbetet har också gett upphov till ett starkare förtroende mellan medlemsstaternas myndigheter. Inom straffrättens område har i synnerhet informationsutbytet förbättrats. Polismyndigheter kan idag utan större hinder inhämta underrättelser från en annan medlemsstat, förutsatt att uppgifterna i fråga är tillgängliga.

– Den europeiska arresteringsordern har betydligt underlättat arbetet med att få misstänkta brottslingar utlämnade. Den också bidragit till att förkorta sådana förfaranden från tidigare ett år till endast 11 dagar–6 veckor.

– Gemensamma insatser har gjorts för att bekämpa terrorism och organiserad brottslighet, inklusive it-brottslighet, och för att skydda kritisk infrastruktur.

– Framsteg har även skett inom civilrättens område. EU-medborgarna har numeramöjlighet att på ett snabbare och enklare sätt kräva in fordringar från gäldenärer iandra medlemsstater. Det har införts gemensamma regler för vilken lagstiftning som ska tillämpas vid skade-ståndsansvar och på ingångna kontrakt. Skyddet för barn har förbättrats, bland annat genom att man infört regler som slår vakt om barns rättighet att ha kontakt med sina föräldrar efter en separation samt regler för att förebygga bortförande av barn inom Europeiska unionen.

Mer trevande framsteg inom vissa områden

Utvecklingen har gått relativt långsamt inom t.ex. straffrätten och familjerätten. Detta beror framför allt på att överenskommelser inom dessa områden kräver enhällighet i rådet, vilket ofta medför långa diskussioner som inte leder till några konkreta resultat, eller till att man enas om en text där de ursprungliga ambitionerna urvattnats.

Utöver själva lagstiftningsarbetet är det också en stor och viktig uppgift att se till att lagarna faktiskt tillämpas effektivt. Inom det straffrättsliga samarbetet har t.ex. EG-domstolen begränsad behörighet, och kommissionen kan inte inleda några överträdelseförfaranden. Detta leder till betydande förseningar när EU:s bestämmelser ska införlivas i nationell rätt, vilket kan ge ett intryck av att EU-bestämmelserna gäller ”mest i teorin”.

Men det återstår också många utmaningar som inte är direkt kopplade till procedurfrågor eller institutionella hinder. Inom civilrätten förekommer fortfarande många s.k. mellanliggande förfaranden, som hindrar domar och andra domstolsavgöranden (nedan kallade *domar*) i en medlemsstat från att tillämpas i en annan, t.ex. när det gäller bestridda

fordringar. Skyddet av enskilda och företag som hamnar i konflikt med parter i länder utanför EU brister också. Hinder kvarstår vidare i fråga om erkännande av familjerättsliga handlingar (vigselbevis, dödsattester m.m.) över nationsgränserna. Medlemsstaternas genomförande av direktivet om fri rörlighet för personer är heller inte tillfredsställande. Inom straffrättens område återstår det vissa avvikelser i fråga om skyddet för enskilda i samband med rättsprocesser, och målet att fastställa ett gemensamt minimum av rättssäkerhetsgarantier har inte kunnat uppnås under perioden. Informationsutbytet mellan de nationella myndigheterna om dömda personer fungerar inte heller helt effektivt, och nationsgränserna utgör också ännu betydande hinder för de nationella polismyndigheternas operativa arbete.

Framtida utmaningar

Målet är att erbjuda medborgarna bästa möjliga service. Samtidigt måste samarbetet inom områdena rättvisa, frihet och säkerhet anpassas efter de allt större inbördes skillnaderna inom ett EU som vuxit till 27 medlemsstater. Rätten att resa och bosätta sig fritt i hela EU omfattar nu omkring 500 miljoner människor. Privata och yrkesmässiga relationer över nationsgränserna blir därmed allt vanligare. Dessutom har migrationstrycket på unionen kraftigt ökat, särskilt längs dess gränser i Medelhavsområdet.

De kommande utmaningarna illustreras av följande exempel:

– Fler än 8 miljoner europeer utnyttjar redan sin rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat, och allt tyder på att detta antal kommer att öka i framtiden. Samtidigt möter medborgarna fortfarande många hinder när de vill utnyttja denna rätt, trots att den är en central del av unionsmedborgarskapet.

– De civilrättsliga aspekterna kommer att bli allt viktigare. Ett arvsärende av 10 beräknas idag beröra personer i fler än ett land.
– It-brottsligheten är till sin natur internationell, och dessutom på stadig uppgång. Bara under 2008 upptäcktes cirka 1 500 kommersiella eller icke-kommersiella webbplatser med barnpornografiskt innehåll.

– Terrorism fortsätter vara ett hot mot EU. Under 2007 inträffade eller spårades närmare sex hundra terroristattacker i 11 olika EU-länder (detta omfattar såväl misslyckade och avvärjda som genomförda attacker).

– Det finns idag 1 636 godkända gränsövergångsställen på EU:s territorium. Under 2006 passerades dessa gränsövergångsställen 900 miljoner gånger. I ett öppet samhälle där antalet människor som förflyttar sig mellan länder ökar blir det en viktig och komplicerad uppgift att förvalta de yttre gränserna effektivt.

– Under 2006 fanns det 18,5 miljoner registrerade tredjelandsmedborgare i Europeiska unionen, vilket motsvarar nästan 3,8 % av EU:s totala befolkning. Migrationstrycket förväntas också öka, med tanke på befolkningsutvecklingen och fattigdomen i flera av ursprungsländerna och den ökande medelåldern på befolkningen inom EU: under perioden 2008–2060 förväntas antalet människor i arbetsför ålder minska med 15 %, motsvarande närmare 50 miljoner människor.

– Enligt uppskattningar befinner sig dessutom cirka 8 miljoner olagliga invandrare inom Europeiska unionen, varav många arbetar inom den informella ekonomin. Viktiga uppgifter under de närmaste åren blir därför att arbeta med de faktorer som uppmuntrar till olaglig invandring och att effektivisera åtgärderna för att förhindra sådan invandring.

– Trots att det utvecklats ett gemensamt asylsystem finns det fortfarande ett behov av att homogenisera medlemsstaternas handläggning av asylärenden. Det råder ännustora variationer i andelen beviljade ansökningar. År 2007 beviljades någon form av skyddsstatus (flyktingstatus eller subsidiärt skydd) i första instans i 25 % av fallen. Detta medelvärde döljer emellertid stora inbördes skillnader: några medlemsstater beviljar skyddsstatus i ytterst få fall, medan andelen beviljade ansökningar i andra medlemsstater kan uppgå till närmare 50 %.

Ett nytt flerårigt program

EU behöver nu förbereda ett nytt flerårigt program, med högt ställda målsättningar för det framtida arbetet. Det nya programmet bör utformas med utgångspunkt både från de framsteg som gjorts och de brister som återstår, och ange prioriteringar för de kommande fem åren. Till de centrala målen hör att möta framtida utmaningar och att tydliggöra fördelarna med EU:s område för frihet, säkerhet och rättvisa för allmänheten.

För att ett område för frihet, säkerhet och rättvisa ska fungera som det är tänkt krävs det också en väl utvecklad ”yttre dimension” av åtgärderna som står i samklang med EU:s övriga utrikespolitik och bidrar till att sprida unionens grundläggande värderingar mot bakgrund av de internationella åtagandena för mänskliga rättigheter. Omvänt gynnas också EU:s övriga utrikespolitik av den utveckling av förbindelserna med tredjeland som sker inom ramen för olika partnerskap och internationella organisationer i anknytning till samarbetet i rättsliga och inrikes frågor.

Politiska prioriteringar

Ett genomgående tema för det nya programmet är att **bygga ett ”Europa för medborgarna”.** Alla framtida åtgärder kommer att utformas med utgångspunkt från den enskilda medborgaren, och med hänsyn till följande prioriteringar:

1. ***Att skydda och utveckla medborgarnas rättigheter***: Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa måste först och främst vara ett område där de grundläggande rättigheterna skyddas på ett enhetligt sätt och där respekten för den enskilda människan och den mänskliga värdigheten samt de övriga rättigheter som regleras i stadgan om de grundläggande rättigheterna står i centrum. Det fria utövandet av privatlivets rättigheter måste garanteras oberoende av nationsgränser, särskilt genom ett gott skydd av personuppgifter. Man måste också ta hänsyn till behoven hos särskilt utsatta personer, och medborgarna måste kunna utöva sina specifika rättigheter fullt ut även utanför EU.

2. ***Att underlätta för medborgarna genom att utveckla EU:s rättsliga samarbete:*** Arbetet för att skapa ett europeiskt rättsligt område måste intensifieras, då det idag fortfarande råder en betydande ”fragmentering” i detta hänseende. Först och främst handlar det om att skapa mekanismer för att underlätta enskildas tillgång till rättslig prövning, så att var och en har möjlighet att utöva sina rättigheter överallt inom unionen. Inom avtals- och handelsrätt gäller det att förse de ekonomiska aktörerna med de redskap som behövs för att kunna dra nytta av den inre marknadens alla fördelar. Man bör också förbättra samarbetet mellan rättsutövare, och fortsätta arbetet med att undanröja de återstående hindren för erkännande av rättsliga handlingar i andra medlemsstater.

3. ***Att skydda medborgarna*:** För att ytterligare förbättra säkerheten inom EU och därigenom bidra till att skydda medborgarnas liv och integritet bör det utvecklas en strategi för den inre säkerheten. En sådan strategi skulle inriktas på att förbättra polissamarbetet och det straffrättsliga samarbetet samt att ytterligare stärka säkerhetsanordningar vid inresa till EU.

4. ***Att främja integration i samhället och verka för ett solidariskt EU***: Ett prioriterat mål under de kommande åren blir att konsolidera och fullt ut genomföra en invandrings- och asylpolitik som garanterar solidaritet mellan medlemsstaterna och konstruktivt partnerskap med tredjeland. En sådan politik bör bl.a. leda till en tydlig och gemensam status för personer som invandrat lagligt. Man bör också stärka sambanden mellan invandringen och behoven på den europeiska arbetsmarknaden, och riktade åtgärder för integration och utbildning behöver utformas. De befintliga redskapen för att bekämpa olaglig invandring kan också användas mer effektivt. Det måste slutligen understrykas att alla dessa åtgärder behöver genomföras i samordning med unionens utrikespolitiska arbete, där EU måste hålla fast vid sin humanitära tradition att generöst hjälpa de människor som är i behov av skydd.

Redskap för arbetet

För att det kommande fleråriga programmet ska bli framgångsrikt krävs det att man följer en bestämd **metod**. Denna kan sammanfattas i följande fem punkter:

i) De åtgärder som utvecklats inom samarbetet i rättsliga och inrikes frågor har successivt funnit sin form, och fungerar nu på ett väl samordnat och inbördes samverkande sätt. Under de kommande åren kommer ansträngningar att riktas in på att **harmoniskt integrera åtgärderna med EU:s övriga politikområden.**

ii) För att motverka problemet att de normer och åtgärder som man enas om på europeisk nivå i praktiken **genomförs bristfälligt i medlemsstaterna** bör genomförandet ägnas särskild uppmärksamhet. Utöver införlivandet av bestämmelserna i juridisk mening behöver man också främja ett effektivt genomförande genom olika stödåtgärder (t.ex. genom att vidareutveckla nätverken för yrkesutövare).

iii) Det är av fortsatt hög prioritet att **förbättra EU-lagstiftningen**. EU:s ansträngningar bör koncentreras på att effektivt lösa de problem som närmast angår medborgarna. Man bör därför redan i ett inledande skede överväga effekterna av ett nytt lagförslag på t.ex. medborgarnas grundläggande rättigheter, ekonomin och miljön. Även om lagstiftningen på de aktuella områdena är av relativt sent datum är den redan omfattande. Successiva institutionella förändringar har också gjort den mer komplex, vilket säkert har bidragit till svårigheterna med tillämpningen.

iv) Medborgarna förväntar sig konkreta resultat från EU. Arbetet med **utvärdering av befintliga rättsakter** bör därför vidareutvecklas.

v) Man bör slutligen försäkra sig om att de politiska prioriteringarna backas upp med tillräckliga **finansiella resurser**, som gör det möjligt att genomföra varje åtgärd effektivt och som är tydligt avdelade för respektive ändamål. Instrumenten för den framtida budgetfinansieringen måste således stå i proportion till den politiska ambitionen i det nya fleråriga programmet och utformas på grundval av en utvärdering av de nuvarande instrumentens effektivitet.

2. ATT FRÄMJA MEDBORGARNAS RÄTTIGHETER.....

3. ATT UNDERLÄTTA FÖR MEDBORGARNA – RÄTTIGHETER OCH RÄTTSLIGT SAMARBETE I EUROPA.....

4. ETT EU SOM ERBJUDER SKYDD.....

5. ATT FRÄMJA INTEGRATION I SAMHÄLLET: ETT ANSVARSFULLT OCH SOLIDARISKT EUROPA I FRÅGA OM INVANDRING OCH ASYL.....

6. SAMMANFATTNING. Kommissionen hoppas att rådet, efter en uttömmande diskussion med Europaparlamentet, kan anta ett ambitiöst program på grundval av detta meddelande före årets utgång. På basis av detta kommer kommissionen att lägga fram en handlingsplan för genomförandet av Stockholmsprogrammet så att åtgärder och tidsplan för 2010–2014 kan fastställas i detalj.”

Det departemeten arbetar med.
Utdrag från regeringens sidor på Internet 080216.

Sven Wimnell 080216:
Det regeringen arbetar med enligt Internet 080216.
http://wimnell.com/omr353g.pdf

Innehåll

sid

3 Regeringskansliet med departementen
5 Detta arbetar departementen med

7 Ambassader, konsulat och reseråd
11 Arbete
17 Asyl, migration och integration
28 Boende och byggande
38 Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter
48 EU
91 Försvar, skydd och säkerhet
115 Hållbar utveckling
127 Jordbruk, skogsbruk och fiske
156 Kommunikationer, infrastruktur och IT
166 Kultur, medier och fritid
180 Lag och rätt
202 Miljö, energi och klimat
247 Näringsliv, handel och regional tillväxt
306 Samhällsekonomi och statsbudget
372 Sjukvård, hälsa, sociala frågor, socialförsäkring
423 Stat, kommuner och landsting
434 Utbildning och forskning
468 Utrikespolitik och internationellt samarbete
495 Ansvarsområden A-Ö

505 Statsministern och statsråden

Regeringskansliet med departementen

http://regeringen.se/sb/d/385

Om Regeringskansliet
Statsrådsberedningen
Arbetsmarknadsdepartementet
Finansdepartementet
Försvarsdepartementet
Förvaltningsavdelningen
Integrations- och jämställdhetsdepartementet
Jordbruksdepartementet
Justitiedepartementet
Kulturdepartementet
Miljödepartementet
Näringsdepartementet
Socialdepartementet
Utbildningsdepartementet
Utrikesdepartementet
EU-representationen

Regeringen styr Sverige. Till sin hjälp i arbetet har regeringen Regeringskansliet, en sammanhållen myndighet som består av Statsrådsberedningen, fackdepartementen och förvaltningsavdelningen.

Statsrådsberedningen
Statsrådsberedningen har till uppgift att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet samt ansvara för samordning av den svenska EU-politiken.

Arbetsmarknadsdepartementet
Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för arbetsmarknadspolitik och arbetslivpolitik.

Finansdepartementet
Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör ekonomisk politik, statsbudgeten, skatter, bank, värdepapper och försäkringar, internationellt ekonomiskt samarbete, statlig förvaltning, bostäder, länsstyrelser samt kommuner och landsting.

Försvarsdepartementet
Försvarsdepartementet arbetar för att uppfylla de mål som regeringen och riksdagen bestämt för försvarspolitiken, för skydd och beredskap mot olyckor samt för beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred.

Förvaltningsavdelningen
Förvaltningsavdelningen är Regeringskansliets gemensamma resurs och ansvarar för departementsövergripande förvaltningsfrågor.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet
Integrations- och jämställdhetsdepartementet ansvarar bland annat för integrationsfrågor, jämställdhetsfrågor, demokratifrågor och konsumentfrågor.

Jordbruksdepartementet
Jordbruksdepartementet ansvarar bland annat för frågor som gäller jordbruk, fiske, rennäring, samefrågor, djurskydd, livsmedel samt jakt och viltvård.

Justitiedepartementet
Justitiedepartementet ansvarar för frågor som rör bland annat lagstiftning, polisväsendet, domstolsväsendet, kriminalvården, migration och asyl.

Kulturdepartementet
Kulturdepartementet ansvarar för kultur, medie- och idrottsfrågor.

Miljödepartementet
Miljödepartementet ansvarar bland annat för klimatpolitik, kemikaliepolitik, strålskydd och kärnsäkerhet samt forskning och miljöövervakning.

Näringsdepartementet
Näringsdepartementet arbetar bland annat med frågor som rör näringsliv, energi, IT, kommunikationer och infrastruktur samt regional utveckling.

Socialdepartementet
Socialdepartementets ansvarsområden rör samhällets välfärd: ekonomisk trygghet, sociala tjänster, hälso- och sjukvård, främjande av hälsa samt barns och funktionshindrades rättigheter.

Utbildningsdepartementet
Utbildningsdepartementet ansvarar för skolfrågor, universitet och högskolor, forskning, vuxenutbildning, folkbildning.

Utrikesdepartementet
Utrikesförvaltningens uppdrag är att bidra till att förverkliga regeringens övergripande mål i utrikespolitiska frågor. Till UD:s uppdrag hör också att inom Regeringskansliet samordna den svenska utrikespolitiken.

EU-representationen
EU-representationen är Regeringskansliets förlängda arm i Bryssel. Här arbetar personal från alla departement med att driva Sveriges linje i EU-politiken.

Om Regeringskansliet - övergripande information om myndigheten
Läs mer om hur Regeringskansliet arbetar med jämställdhetsfrågor, mångfald, hälsa i arbetslivet, internrevision och miljöledning. Ta även del av årsböcker, årsredovisningar och aktuella upphandlingar samt arkivets och Klarspråksgruppens service till myndigheter.

Detta arbetar departementen med

http://regeringen.se/sb/d/116

Ansvarsområden A-Ö
Ambassader, konsulat och reseråd
Arbete
Asyl, migration och integration
Boende och byggande
Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter
EU
Försvar, skydd och säkerhet
Hållbar utveckling
Jordbruk, skogsbruk och fiske
Kommunikationer, infrastruktur och IT
Kultur, medier och fritid
Lag och rätt
Miljö, energi och klimat
Näringsliv, handel och regional tillväxt
Samhällsekonomi och statsbudget
Sjukvård, hälsa, sociala frågor, socialförsäkring
Stat, kommuner och landsting
Utbildning och forskning
Utrikespolitik och internationellt samarbete

Nedan ser du vad departementen arbetar med, fördelat på 19 ämnesområden. Under respektive rubrik finns mer information om ansvarsområden, ansvariga departement och statsråd. Du kan också klicka på A-Ö i vänstermenyn för en alfabetisk listning av ansvarsområdena.

Ambassader, konsulat och reseråd
Ansvarsområden: Hjälp till svenskar i utlandet, ambassader och konsulat.

Arbete
Ansvarsområden: Arbetsliv och arbetsmarknad

Asyl, migration och integration
Ansvarsområden: Integration och mångfald, medborgarskap, migration och asylpolitik samt storstadspolitik

Boende och byggande
Ansvarsområden: Bostäder, hållbar samhällsplanering, bebyggelsemiljö, Plan- och bygglagen

Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter
Ansvarsområden: Demokratifrågor, jämställdhet, mänskliga rättigheter, offentlighetsprincipen och samefrågor

EU
Alla departement arbetar med EU-frågor och här kan följa regeringens arbete i rådet. Du hittar mer information om regeringens EU-politik, aktuella EU-frågor och EU-budgeten

Försvar, skydd och säkerhet
Ansvarsområden: Försvarspolitik, skydd och beredskap mot olyckor samt beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred

Hållbar utveckling
Alla departement är involverade i arbetet med hållbar utveckling. Här kan du läsa mer om regeringens politik för hållbar utveckling, samordningen i Regeringskansliet, aktuella konferenser med mera

Jordbruk, skogsbruk och fiske
Ansvarsområden: Djurskydd, djurhälsa och smittskydd, fiske, högre utbildning och forskning inom de areella

näringarna, jakt och viltvård, landsbygds- och miljöfrågor inom jordbruket, livsmedel, rennäring och skogsbruk

Kommunikationer, infrastruktur och IT
Ansvarsområden: Transporter och infrastruktur samt informationssamhället

Kultur, medier och fritid
Ansvarsområden: Kultur, medier, folkrörelsefrågor, idrottsfrågor och ungdomspolitik

Lag och rätt
Ansvarsområden: Lagstiftning, rättsväsendet, brottmålsärenden, internationellt rättsligt samarbete samt rättsliga och inrikes frågor i EU

Miljö, energi och klimat
Ansvarsområden: Miljökvalitetsmålen, energi, vatten och hav, naturvård och biologisk mångfald, kemikaliepolitik, kretsloppspolitik samt miljö och hälsa

Näringsliv, handel och regional tillväxt
Ansvarsområden: Näringslivsutveckling, konkurrens, handelspolitik, handels-, investerings- och Sverigefrämjande, konsumentfrågor, regional utvecklingspolitik, turism, basindustri samt gruv- och mineralpolitik.

Samhällsekonomi och statsbudget
Ansvarsområden: Statsbudgeten, tillväxt, ekonomisk politik, skatter, bank, värdepapper och försäkringar, företag med statligt ägande samt internationellt ekonomiskt samarbete.

Sjukvård, hälsa, sociala frågor, socialförsäkring
Ansvarsområden: Barn, ekonomisk familjepolitik, ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, ekonomisk trygghet vid ålderdom, folkhälsa, handikapp, hälso- och sjukvård inkl. tandvård, socialtjänst och äldre.

Stat, kommuner och landsting
Ansvarsområden: Kommuner och landsting, länsstyrelser samt statlig förvaltning.

Utbildning och forskning
Ansvarsområden: Förskoleverksamhet och skola, gymnasieskola, universitet och högskola, forskning samt vuxenutbildning och folkbildning.

Utrikespolitik och internationellt samarbete
Ansvarsområden: Utrikes- och säkerhetspolitik, global utveckling och bistånd, folkrätt och mänskliga rättigheter, länder och regioner.

Utrikespolitik och internationellt samarbete

Sven Wimnell 080216:
Det regeringen arbetar med enligt Internet 080216.
Utrikespolitik och internationellt samarbete.
http://wimnell.com/omr353g19.pdf

Sammanställningen här är från 080216. Den 30 dec 2009 fanns senare uppgifter på Finansdepartementets hemsida

http://www.regeringen.se/sb/d/1492 och följande sidor med bland annat rubrikerna

Utrikespolitik och internationellt samarbete
Utrikes- och säkerhetspolitik
Utrikesdeklarationen 2009
Sveriges säkerhetspolitik
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik
Nedrustning och icke-spridning
Humanitärt bistånd
Länder och regioner
Organisationer och samarbeten
Frågor och svar om utrikes- och säkerhetspolitik
Budget och mål: Internationell samverkan
Bistånd och utveckling
Sveriges politik för global utveckling
Det nya svenska biståndet
Utvecklingssamarbete inom EU
Globala överenskommelser
Frågor och svar om bistånd
Färre samarbetsländer
Millenniedeklarationen och millenniemålen
Biståndet i siffror
Handel och främjande
Handelspolitik
Sveriges handelspolitik
EU:s handelspolitik
Regionala avtal
Världshandelsorganisationen (WTO)
Parterna måste ta ansvar för fortsatta WTO-förhandlingar
Rådsmöte 26-27 maj 2009
Nya utkast ökar chanserna för brett världshandelsavtal
OECD
Globalt Ansvar
Rapporter
Handels-, investerings- och Sverigefrämjande
Ambassader, konsulat och reseråd

Redovisningarna i det följande är alltså från 2008.

Utrikespolitik och internationellt samarbete (2008)

http://regeringen.se/sb/d/1492

Folkrätt och mänskliga rättigheter
Global utveckling och bistånd
Länder och regioner
Utrikes- och säkerhetspolitik

Utrikesdepartementet (UD) ansvarar tillsammans med utlandsmyndigheterna för Sveriges förbindelser med andra länder. På UD formuleras också de handlingsalternativ som ligger till grund för regeringens ställningstaganden i utrikespolitiska frågor. Till utrikesförvaltningens uppgifter hör dessutom att ta tillvara enskilda svenska medborgares och organisationers intressen utomlands.

Klimatförändringarna hotar de fattigaste
Kommissionen för klimatförändring och utveckling höll sitt första möte på Haga slott den 14-15 februari. Biståndsminister Gunilla Carlsson är ordförande. På en pressträff berättade hon om hur de första mötena hade gått:
- Klimatförhandlingarna som pågår är så viktiga att vi måste hitta ett bra sätt att samarbeta och finna lösningar på de praktiska problemen som uppstår, säger Gunilla Carlsson.

- Läs intervjun med Gunilla Carlsson och Johan Schaar om hur mötet har gått
- Se intervjun med Gunilla Carlsson på YouTube
- Pressmeddelande: Internationella kommissionen för klimat och utveckling möts i Stockholm
- Läs mer om Kommissionen för klimat och utveckling

Utrikesdeklarationen presenteras i riksdagen
I dag presenterar utrikesminister Carl Bildt regeringens utrikesdeklaration. Efter den utrikespolitiska debatten i riksdagen anordnas en pressträff med utrikesminister Carl Bildt, biståndsminister Gunilla Carlsson och handelsminister Ewa Björling. Pressträffen direktsänds på webben.

- Läs mer om utrikesdeklarationen
- Utrikesdeklarationen 2008
- Pressmeddelande: UD:s statsråd om Utrikesdeklarationen
- Vad är utrikesdeklarationen för någonting?
- Se presentationen och debatten på riksdagens webbplats

Svensk ambassadör ny ordförande i CTBTO
Ambassadör Hans Lundborg valdes till ordförande i den styrande kommittén för provstoppsavtalet mot kärnsprängningar (CTBTO). Valet innebär att Sverige under 2008 kommer att leda det viktiga arbetet för att på olika vis främja provstoppsavtalet.

- CTBTO:s webbplats
- CTBTO:s pressmeddelande om utnämningen av Hans Lundborg (på engelska) (pdf 108 kB)

Svenska valobservatörer på plats i Pakistan

Den 18 februari hålls val i Pakistan. Två svenskar ingår i EUs valobservatörsinsats. En av dem har varit på plats sedan slutet av december medan den andre nyligen påbörjat sin tjänstgöring. Valet var ursprungligen planerat till den 8 januari, men valdagen flyttades fram med anledning av mordet på Benazir Bhutto den 27 december.

- Webbplats: EUs valobservatörer i Pakistan (engelska)
- Läs mer om Sveriges förbindelser med Pakistan

Jurister försvarar mänskliga rättigheter i Afrika

Att bli åtalad för landsförräderi helt utan bevis - att bli trakasserad av polis för sin sexuella identitet - att bli fängslad för att skrämmas till tystnad. Det är tre exempel på brott mot de mänskliga rättigheterna i Afrika.

- Jag var hoppfull när vi gick in i processen eftersom det inte fanns några som helst bevis mot min klient. Trots det fälldes han till en långt fängelsestraff, berättar Neneh Chamchongan, advokat från Gambia. Hon är en av de afrikanska jurister som är på Sverigebesök för att tala om sitt arbete för mänskliga rättigheter i bland annat Gambia, Uganda och Zimbabwe.

- Läs mer på regeringens webbplats för mänskliga rättigheter

Ask och Bildt presenterade strategi mot terrorism

Utrikesminister Carl Bildt och justitieminister Beatrice Ask presenterade i dag regeringens skrivelse om hur Sverige ska bekämpa terrorism.
- Det här är ett växande problem. Terroristbekämpning är inget där det ska smusslas med detaljer, här krävs en kraftsamling men diskussionerna ska ske i demokratiska fora, sade Carl Bildt.
Det underströks även av Beatrice Ask:
- För att vinna kriget mot terrorism måste man använda demokratins blanka vapen, sade Beatrice Ask.
- Regeringen har redan fått ett antal beslut på plats, och satsar även mer på polisväsendet.

- Skrivelse: Nationellt ansvar och internationellt engagemang - En nationell strategi för att möta hotet från terrorismen
- Artikel: Samlad svensk strategi ska bekämpa terrorism
- Läs mer om den nationella strategin för att möta hotet från terrorismen

FN:s sändebud talar om företagande och mänskliga rättigheter
Carl Bildt: djupt beklagligt av Ryssland om valobservation
Carl Bildt till säkerhetskonferens i München
Mauretaniens utrikesminister på Sverigebesök
Glädjande EU-besked till 89 000 svenska bilägare

Aktuellt om utrikespolitik och internationellt samarbete

Alla ledtrådar om Raoul Wallenberg samlade

Carl Bildt och Cecilia Malmström till EU-rådsmöte i Bryssel

Fredrik Reinfeldt besöker Europaparlamentet i Strasbourg

Handelsminister Ewa Björling träffar FN:s särskilde representant för företag och mänskliga rättigheter

Internationella kommissionen för klimat och utveckling möts i Stockholm *Pressmeddelande, Utrikesdepartementet, 13 februari 2008*

Pressavdelning

Hjälp oss!

Vi som jobbar med Utrikesdepartementets webbsidor skulle uppskatta om du kunde ta dig tid några minuter för att delta i vår användarundersökning. Enkäten är helt anonym.

Vanliga frågor och svar

UD:s råd inför utlandsresan

Uttalanden från Europeiska unionens råd

Uttalanden om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) publicerade på Europeiska unionens råds webbplats. Rådet ansvarar för länktexterna.

Déclaration de la présidence au nom de l'Union européenne sur la tenue des élections législatives au Pakistan
Frigivande av människorättsförsvarare i Uzbekistan
Dödsdomar i Iran
EU Presidency Statement on the signing of an interim political agreement with Serbia
Officiell utnämning av den thailändska regeringen den 6 februari 2008
Europeiska unionens råds webbplats

Sverige är ordförande i Nordiska ministerrådet 2008. Läs mer på ordförandeskapssidorna.

Senaste publikationer

Program - Nordisk konferens om djurskydd och livsmedelskvalitet
Utrikesdeklarationen 2008
Statement of Government Policy in the Parliamentary Debate on Foreign Affairs 2008
Alla publikationer

Märkesåret 1809

1809 upphörde den månghundraåriga period då Sverige och Finland varit ett land. Samtidigt blev året också en startpunkt för en positiv utveckling i både Sverige och Finland. Med projektet Märkesåret 1809 vill vi påminna om dessa händelser, samtidigt som vi sätter fokus på dagens och framtidens relationer mellan Sverige och Finland.

Slovenien ordförande i EU

Från och med den 1 januari 2008 är Slovenien ordförande i EU. Läs mer på deras ordförandeskapswebb.

Mänskliga rättigheter.se

Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter med fakta, historik och svenska åtaganden.

FN:s millenniemål

ANSVARIGT STATSRÅD

Carl Bildt
Gunilla Carlsson
Ewa Björling

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

Folkrätt och mänskliga rättigheter

http://regeringen.se/sb/d/3303

FN:s råd för mänskliga rättigheter
Folkrätt
Internationella domstolar
Internationella överenskommelser

Sverige har traditionellt satt respekten för folkrätten och de mänskliga rättigheterna i det främsta rummet. För ett litet land som Sverige är respekten för internationella normer en förutsättning för vårt utrikespolitiska agerande.
Omsorgen om folkrätten och de mänskliga rättigheterna genomsyrar regeringens handlande såväl multilateralt i FN som regionalt i EU och andra organ samt bilateralt med enskilda stater.

Sveriges prioriteringar

För att värna om folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna, och verka för att den efterlevs och stärks, har man från svensk sida

- verkat för att människor också i andra länder får del av de mänskliga rättigheter som fastslagits inom ramen för FN och andra internationella fora
- verkat för att folkrätten och de mänskliga rättigheterna genomsyrar svenska och EU:s utrikespolitiska ställningstaganden
- främjat en modern tolkning av FN-stadgan där individens säkerhet och rättigheter är centrala
- fortsatt aktivt slagit vakt om den internationella brottmålsdomstolen (ICC)
- verkat för att den internationella kampen mot terrorism bedrivs med full respekt för folkrätten, de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer
- verkat för en förbättrad övervakning av den internationella humanitära rätten.

Mänskliga rättigheter.se

Webbplatsen om mänskliga rättigheter är till för dig som söker fakta om mänskliga rättigheter i internationella sammanhang och i Sverige.

Mänskliga rättigheter i världens länder

Som ett led i en aktiv politik för de mänskliga rättigheterna sammanställer UD årliga rapporter om situationen i enskilda länder.

UD:s landrapporter

Europadomstolen i Strasbourg

På webbplatsen för mänskliga rättigheter kan du läsa om klagomål till Europadomstolen, Europakonventionen och Europadomstolens domar i mål mot Sverige.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

Folkrätt

http://regeringen.se/sb/d/9193

Folkrätt
Folkrättsdagen på UD 2007

Folkrätten handlar om reglerna för hur stater och andra internationella aktörer ska samarbeta och hur de får och inte får agera gentemot varandra. Det kan röra sig om allt från rätten till att använda våld till hur parter i en konflikt får agera, lösning av internationella tvister, vilka regler som gäller på de fria haven eller internationella bestämmelser på miljöområdet. En mycket viktig del av folkrätten utgörs av de mänskliga rättigheterna som reglerar förhållandet mellan statsmakten och enskilda människor.

Den svenska termen folkrätt (från tyskans "Völkerrecht") motsvaras av engelskans "public international law" respektive franskans "droit international public".

Bindande regelverk

De folkrättsliga reglerna är bindande för stater, men till skillnad från vad som gäller på det nationella planet är möjligheten att utkräva ansvar när en stat brutit mot dessa regler mer begränsad. Det finns till exempel ingen internationell polis som undersöker brott och det saknas en allomfattande domstol. Emellertid har stater på vissa områden kommit överens om att instifta domstolar som har möjlighet att döma över brott mot folkrätten. Ett exempel är FN:s internationella domstol (ICJ) som kan avgöra om en stat brutit mot internationella regler. Ett annat exempel är den internationella brottmålsdomstolen (ICC) som har möjlighet att döma individer som gjort sig skyldiga till folkmord, grova brott mot mänskligheten samt krigsförbrytelser.

Gemensamt ansvar

Respekten för folkrätten upprätthålls också genom politiska påtryckningar. Sverige försöker ofta genom dialog, på egen hand eller genom EU och FN, att få andra stater att rätta sig efter internationella normer. Det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar för att de folkrättsliga reglerna respekteras.

Överenskommelser och sedvanerätt

Folkrättens regler hämtas i första hand ur internationella överenskommelser och så kallad sedvanerätt. Internationella överenskommelser sluts mellan stater och andra aktörer på en rad områden och binder de som är parter i respektive överenskommelse. Sedvanerätten skapas ur de internationella aktörernas kontinuerliga praxis (sedvana), men för att denna praxis ska anses utgöra sedvanerätt krävs också att stater och andra agerar som de gör därför att de anser sig vara juridiskt förpliktigade.

För att ta reda på vad som är gällande sedvanerätt kan det därför ofta vara till hjälp att studera de uttalanden och anföranden som olika representanter för stater och andra internationella aktörer för fram. Till exempel bidrar våra egna regeringsrepresentanter med pressuttalanden och anföranden i olika fora till att definiera den svenska folkrättsliga positionen. Också framstående akademiska forskare bidar till den folkrättsliga utvecklingen.

Många områden

Folkrätten täcker in en rad olika områden. Den reglerar bland annat frågan om erkännande av andra stater, förutsättningarna för diplomatiska och konsulära relationer samt regler för

tvistelösningsmekanismer på det internationella planet. En stor del av regelverket handlar om hur stater skall samarbeta inom områden som transport och kommunikation.

Extra brännbara är de regler som handlar om när stater får använda sig av våld. Den internationella humanitära rätten dikterar de regler man måste iaktta när det väl blivit krig. Det rättsliga regelverket kring de mänskliga rättigheterna handlar om individens skydd i förhållande till staten och de olika skyldigheter som stater har gentemot enskilda. Den internationella havsrätten ställer upp regler för hur de fria haven får användas och i vilken utsträckning kuststater får vidta åtgärder för att skydda sina egna intressen. Reglerna om statsansvar handlar om vad som händer då stater bryter mot olika folkrättsliga bestämmelser och vilket ansvar stater har gentemot andra stater.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

Läs mer om internationella domstolen, ICJ
Läs mer om internationella brottmålsdomstolen, ICC
Sverige och FN

LADDA NER

Conference on International Terrorism and International Law (pdf 43 kB)

Internationella domstolar

http://regeringen.se/sb/d/3304

Internationella domstolen
Permanenta skiljedomstolen
Internationella brottmålsdomstolen
Jugoslavientribunalen
Rwandatribunalen
Specialdomstolen för Sierra Leone
Rättegångar mot de Röda khmererna

De internationella domstolarna spelar en viktig roll för folkrättens efterlevnad, både för att förebygga och beivra folkrättsstridiga handlingar.
Det finns framför allt två typer av domstolar i det internationella systemet. Den första typen syftar till att bidra till fredlig lösning av tvister mellan stater. Denna typ av domstolar har funnits under hela 1900-talet och inkluderar bland annat Internationella domstolen och Permanenta skiljedomstolen.

Den andra typen av internationella domstolar syftar till att ställa enskilda individer inför rätta för grova brott mot den internationella rätten, brott som förövarna annars ofta inte ställs till ansvar för. Dessa domstolar började upprättas först under 1990-talet. De kan både vara tillfälliga och för en särskild situation (till exempel Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen) eller permanenta som Internationella brottmålsdomstolen (ICC).

Sverige anser att de internationella domstolarna fyller mycket viktiga funktioner. Den första typen av domstolar har bidragit

till att många potentiella konflikter stater emellan kunnat lösas juridiskt med fredliga medel. Den andra typen ser till att de främst ansvariga för de grövsta brotten kan ställas till ansvar för sina handlingar och signalerar tydligt att det internationella samfundet inte accepterar straffrihet för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

EXTERNA LÄNKAR

Läs om Europadomstolen på regeringens webbplats för mänskliga rättigheter
Europadomstolens domar i mål mot Sverige

Sveriges internationella överenskommelser (SÖ)

http://regeringen.se/sb/d/3305

Fakta om överenskommelserna
Avtalsfrågor under 2006
2007
2006
2005
2004
2003
2002
2001
2000
1999
Diplomater
Immunitet och privilegier
Internationell atomrätt
Internationell civilrätt
Internationell familjerätt
Internationell skatterätt
Internationell straffrätt
Sveriges bilaterala investeringsskyddsavtal
IT
Krigets lagar
Luftfart
Miljörätt
Mänskliga rättigheter
Nedrustning
Sjöfart
Spetsbergen
Traktaträtt
Åland

Sverige ingår varje år ett stort antal internationella överenskommelser med andra stater och med internationella organisationer. Internationella överenskommelser sluts på många olika områden och för att täcka varierande behov. De förekommer under flera olika benämningar, till exempel traktater, konventioner och protokoll.

Avtalen kan vara bilaterala, det vill säga mellan två parter, eller multilaterala, mellan flera parter. Även unilaterala, ensidiga, viljeförklaringar kan innehålla folkrättsligt bindande åtaganden.

De folkrättsliga reglerna om internationella överenskommelser återfinns i första hand i 1969 års Wienkonvention om traktaträtt, som innehåller grundläggande bestämmelser om bland annat ingående och ikraftträdande, reservationer, tolkning och tillämpning, ändringar, ogiltighet och upphörande.

Svenska bestämmelser

För svensk del ingås internationella överenskommelser efter beslut av regeringen. I vissa fall krävs riksdagens godkännande av en överenskommelse. Regeringen kan också uppdra åt en förvaltningsmyndighet att ingå en internationell överenskommelse i frågor där överenskommelsen inte kräver riksdagens medverkan. De nationella svenska bestämmelserna om internationella överenskommelser återfinns i 10 kap. regeringsformen (RF).

Sveriges internationella överenskommelser (SÖ)

Enligt förordningen (1990:1070, 2001:173) om publicering av Sveriges internationella överenskommelser m.m. gäller som huvudregel att alla för Sverige bindande internationella överenskommelser som har ingåtts av regeringen ska offentliggöras i publikationen Sveriges internationella överenskommelser (SÖ).

Frågor besvaras av Utrikesdepartementets enhet för folkrätt, mänskliga rättigheter och traktaträtt (FMR), telefon 08-405 50 92 eller 08-405 50 93.

Beställning av kopior

Papperskopior av SÖ kan beställas på UD:s bibliotek telefon 08-405 53 18. De överenskommelser som publicerats i SÖ från år 1999 och framåt samt vissa äldre ofta efterfrågade överenskommelser finns tillgängliga här på UD:s webbplats (sök i menyn på årtal härintill).

Multilaterala överenskommelser som utarbetats inom ramen för internationella organ brukar också publiceras på respektive organs webbplats (se listan under Externa länkar härintill).

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

Riktlinjer för handläggningen av ärenden om internationella överenskommelser

EXTERNA LÄNKAR

Förenta nationerna (FN)
Europeiska unionen (EU)
Europarådet
Haagkonferensen för internationell privaträtt
IAEA (Internationella atomenergiorganet)
ICAO (Internationella civila luftfartsorganisationen)
ICRC (Internationella rödakorskommittén)
ILO (Internationella arbetsorganisationen)
IMO (Internationella sjöfartsorganisationen)
UNESCO (Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur)
WIPO (World Intellectual Property Organisation)

Global utveckling och bistånd

http://regeringen.se/sb/d/2355

Ett mer fokuserat utvecklingssamarbete
Åtta huvuddrag i global politik
Internationellt utvecklingssamarbete
Budget och mål
Bilateralt samarbete
Multilateralt samarbete
Samarbete genom EU
OECD:s biståndskommitté, DAC
Millenniemålen
Frågor och svar om global utveckling och bistånd

Utveckling beror inte på någon enstaka faktor, som bistånd eller handel. Den sker när en rad faktorer samverkar på ett positivt sätt. Politiken för global utveckling (se länk till propositionen i högermarginalen) utgår från en helhetssyn på vad som krävs för att uppnå målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Den omfattar därför alla berörda politikområden.

En sammanhållen och samstämmig politik för att bidra till en rättvis och hållbar utveckling i världen är ett av Sveriges bidrag för att uppnå FNs millenniemål att halvera världsfattigdomen till 2015.

Millenniemålen slår fast att det globala samarbetet för utveckling ska stärkas. Nationella, regionala och globala perspektiv sammanflätas allt mer. Nationell politik handlar allt mer om gränsöverskridande frågor som får internationella effekter, till exempel miljöförstöring, hiv/aids och terrorism.

Samstämmighet

En rättvis och hållbar global utveckling kan bara uppnås genom att många krafter drar åt samma håll. Samstämmighet ska prägla både den nationella politiken och den som drivs inom EU. Kopplingar måste göras mellan säkerhets-, handels-, jordbruks-, folkhälso- och migrationspolitik och global utveckling. Det Sverige säger och gör i ett sammanhang måste stämma med svenskt agerande i ett annat. Sverige är det första landet i världen med att slå fast en politik där alla politikområden arbetar för det gemensamma målet om en hållbar och global utveckling.

Samstämmighet ökar också effektiviteten, genom att kunskaper från olika områden tas tillvara och genom att olika insatser kan förstärka istället för att motverka varandra. Sverige medverkar i utvecklingen av ett särskilt index för att mäta samstämmigheten i OECD-ländernas utvecklingspolitik och verkar för att det används som verktyg för samstämmighet i politiken, i Sverige och internationellt.

Två perspektiv

Två perspektiv ska genomsyra politiken för global utveckling:

Ett rättighetsperspektiv som utgår från att människor är aktörer med vilja att utvecklas, inte mottagare eller offer. Politiken utgår från varje människas rätt till ett värdigt liv, utan fattigdom. Demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män, och barnrättsperspektivet lyfts särskilt fram.

Fattiga människors perspektiv där politiken i större utsträckning ska utgå från fattiga människors verklighet, deras erfarenheter och prioriteringar.

Syftet med detta är en helhetssyn på utveckling, som lyfter fram att fattigdom inte bara handlar om brist på fysiska resurser, utan också brist på makt, säkerhet och möjligheter att välja i livet.

Rättighetsperspektivet

Rättighetsperspektivet lyfter fram den centrala betydelsen av de mänskliga rättigheterna, såsom de uttrycks i FN:s allmänna förklaring om dessa och de efterföljande konventionerna. Exempel på sådana är barnkonventionen och konventionen mot diskriminering av kvinnor.

De mänskliga rättigheterna reglerar relationen mellan staten och individen. Det är staten som har ansvaret för att individen kan utnyttja sina rättigheter och att rättigheterna respekteras. Rättigheterna och konventionerna utgör en normativ grund för vad som är ett värdigt liv. Rättigheterna omfattar så väl medborgerliga och politiska rättigheter, som ekonomiska, sociala och kulturella.

Fattiga människors perspektiv

Fattiga människors perspektiv utgår från erkännandet av den subjektiva upplevelsen att vara fattig. När fattiga människor själva beskriver sin situation framgår det klart att det finns många dimensioner av fattigdom som hör ihop med varandra och att upplevelsen av fattigdom är relativ. Dessutom skiljer den sig åt mellan kvinnor och män.

I praktiken måste fattiga människors perspektiv ofta hanteras på mer övergripande nivåer, det vill säga i form av kategorier av människor med likartade problem, en fattig nation, en grupp fattiga länder och liknande makroperspektiv. Men perspektivets fokus ska hela tiden vara den fattiga individen.

I realiteten har inte Sverige direktkontakt med fattiga individer, utan politiken för global utveckling måste genomföras i dialog och samarbete med regeringar, myndigheter och organisationer som i olika grad har dessa kontakter. Genomförandet av politiken handlar därför mycket om att främja och stötta lokala aktörer, så att de på bästa sätt kan fånga upp och företräda fattiga människors perspektiv. Det är också viktigt att stötta det civila samhällets strävan att låta alla människor komma till tals och påverka beslut som är viktiga för individen och samhället.

Åtta huvuddrag i politiken

Erfarenheten visar att det inte finns några enkla lösningar när det gäller utveckling. Ett antal faktorer har utkristalliserats som är ömsesidigt förstärkande och innebär värderingar som ska genomsyra Sveriges politik för global utveckling. Dessa är:

- respekt för de mänskliga rättigheterna
- demokrati och god samhällsstyrning
- jämställdhet mellan kvinnor och män
- hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön
- ekonomisk tillväxt
- social utveckling och trygghet
- konflikthantering och säkerhet
- globala gemensamma nyttigheter

Svenska aktörer

Huvudansvaret för att åstadkomma en rättvis och hållbar utveckling har varje lands egen regering och dess befolkning.

Utöver staten spelar enskilda organisationer, folkrörelser, religiösa samfund, fackföreningar och näringsliv nyckelroller.

Det svenska samhället bör i större utsträckning engageras för att utveckla idéer, bilda opinion och bidra till att konkret genomföra den svenska politiken för global utveckling. Myndigheter, kommuner, utbildningsväsendet, enskilda organisationer, folkrörelser och näringsliv har alla viktiga roller att spela. Många aktörer har viktig kunskap att bidra med. Internationellt informationsutbyte sker på många plan.

Skrivelser till riksdagen

Varje år ska regeringen rapportera till riksdagen vad som skett inom ramen för politiken för global utveckling. Just nu arbetar regeringen fram en ny skrivelse där man aviserar ett omtag i denna politik. Den nya skrivelsen beräknas överlämnas till riksdagen i mars 2008. Se tidigare skrivelser i högermarginalen.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

Proposition 2002/03:122 - Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling
Regeringsskrivelse: Sveriges politik för global utveckling 2006
Tillsammans mot 2015 Sveriges rapport om millenniemålen 2006
Strategi för multilateralt utvecklingssamarbete

EXTERNA LÄNKAR

Sidas webbplats
Expert Group on Development Issues (EGDI)
Swedfund
Sadev - Institutet för utvärdering av svenskt utvecklingssamarbete
Regeringens webbplats för mänskliga rättigheter

Det nya utvecklingssamarbetet

http://regeringen.se/sb/d/9411

Det nya utvecklingssamarbetet
Ett sätt att effektivisera utvecklingssamarbetet
Varför landfokusering?
Färre länder ger effektivare bistånd
Hur gick processen till?
Resultat av landfokuseringen
Hur går vi vidare?
Aktörssamverkan i utvecklingssamarbetet

- Som minister med ansvar för internationellt utvecklingssamarbete är min främsta uppgift att säkerställa att Sveriges insatser ger resultat. En aktiv svensk utvecklingspolitik, genomförd på rätt sätt, kan väsentligt bidra till en rättvis och hållbar global utveckling och spela en roll i kampen mot fattigdomen, säger biståndsminister Gunilla Carlsson.

Afrikanska kontinenten

- Vi ser utmaningarna i Afrika och vill därför öka vårt engagemang där. På denna kontinent är behoven av stöd till fattigdomsbekämpning störst och vägen till att nå millenniemålen längst.

Vårt närområde

- Vi ser utmaningarna i vårt närområde och vill därför öka vårt engagemang för en fortsatt EU-integration och därmed stärka fattigdomsbekämpningen och viktiga reformer i forna sovjetstater och sydöstra Europa.

Konfliktområden

- Och vi ser utmaningarna i länder där människor är särskilt utsatta på grund av konflikter eller avsaknad av demokrati och vill därför öka vårt engagemang för demokrati, mänskliga rättigheter, fred och säkerhet runtom i världen även i länder där förutsättningarna för biståndet är särskilt svåra.

ANSVARIGT STATSRÅD

Gunilla Carlsson

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

Pressmeddelande: Den nya utvecklingspolitiken
Artikel: Den nya utvecklingspolitiken
Artikel: Kampen mot fattigdom kräver nya metoder
Webbsändning: Gunilla Carlsson presenterar resultatet av landfokuseringen
OECD:s biståndskommitté, DAC

LADDA NER

Det nya utvecklingssamarbetet - Gunilla Carlssons presentation (pdf 304 kB)
Läs sammanfattningen av landfokuseringen (pdf 105 kB)
Vägledning - bedömningsgrunder för landfokusering (pdf 97 kB)

Åtta huvuddrag i politiken för global utveckling

http://regeringen.se/sb/d/3418

Demokrati
Mänskliga rättigheter
Jämställdhet
Hållbar utveckling
Tillväxt
Social utveckling
Konflikthantering
Globala gemensamma nyttigheter

Ett land i utveckling kan få stöd och hjälp för att undanröja hinder, men det förutsätter ett genomtänkt, effektivt och rättvist samarbete på global nivå. Sverige har angivit åtta huvuddrag som för inriktningen på svensk utvecklingspolitik.
Utifrån samlade erfarenheter av aktuell forskning har Sverige identifierat åtta så kallade huvuddrag för en rättvis och hållbar global utveckling. Dessa huvuddrag är uttryck för de värderingar som ska genomsyra Sveriges politik och ange vad den svenska politiken ska inriktas på. Huvuddragen är:

- respekt för de mänskliga rättigheterna
- demokrati och en god samhällsstyrning
- jämställdhet
- hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön

- ekonomisk tillväxt
- social utveckling och trygghet

Dessutom finns två huvuddrag där nya krav ställs på helhetssyn och samverkan på det globala planet:

- konflikthantering
- globala gemensamma nyttigheter

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

Internationellt utvecklingssamarbete

http://regeringen.se/sb/d/2581

Internationellt utvecklingssamarbete
Parisdeklarationen - så blir biståndet effektivare
Budgetstödets resultat utvärderat
Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
Hiv/aids
Konflikthantering och säkerhet
Människohandel

Utvecklingssamarbetet är ett viktigt politikområde inom den samlade politiken för global utveckling. Sverige nådde åter enprocentmålet förra året.
Det övergripande målet för utvecklingssamarbetet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. De tidigare sex delmålen tas bort, men ska genomsyra hela utvecklingssamarbetet enligt politiken för global utveckling. Kampen mot fattigdomen står i fokus.

Efterfrågestyrt

Ländernas egna strategier för fattigdomsbekämpning ska vara grunden för de insatser som Sverige gör inom utvecklingssamarbetet. Bistånd ska i större utsträckning vara efterfrågestyrt. Beslut om prioriteringar och insatser ska i ökad utsträckning ske i de fattiga länderna, av regeringarna där och ländernas befolkningar. Det internationella utvecklingssamarbetet ska komplettera utvecklingsländers egna ansträngningar att åstadkomma utveckling.

Östsamarbetet

Samarbetet med Central- och Östeuropa har slagits ihop med det övriga internationella utvecklingssamarbetet . Erfarenheterna från länderna i Central- och Östeuropa - att gå från diktatur till demokrati, från kommandoekonomi till marknadsekonomi på mycket kort tid, ska tas tillvara. Inom samarbetet med Östeuropa kommer stärkandet av demokratiska strukturer, ett aktivt medborgerligt deltagande, och en utveckling av god samhällsstyrning och förvaltning fortsätta att prioriteras högt. Samarbete med svenska kommuner, länsstyrelser, landsting och storregioner kommer även i framtiden att spela en viktig roll för att utveckla lokal och regional förvaltning. Som en del i kampen mot fattigdomen i den delen av världen inriktas utvecklingssamarbetet på åtgärder som främjar dessa länders närmande till europeiska samarbetsstrukturer och värdegemenskaper.

Mer samverkan

Samarbetet med andra givare, FN, EU, organisationer och näringsliv ska förbättras för att minska administrativa kostnader och undvika motsägelsefulla beslut och dubbelarbete. Ur utvecklingslandets perspektiv är det inte relevant om resurserna kommer från Sverige, EU, FN eller finansiella institutioner. Det viktiga är att insatserna är väl samordnade och stödjer landets strategier på ett effektivt sätt. Det innebär att Sveriges totala utvecklingssamarbete både kan breddas och bli mer flexibelt. Sverige ska verka överallt där det är meningsfullt. Insatserna kan koncentreras till färre områden och sektorer, men samtidigt kan fler insatser göras tillsammans med andra aktörer.

Enprocentmålet

Sverige har en hög ambitionsnivå vad gäller fattigdomsbekämpning och global utveckling. Vi tillhör en liten grupp länder som sedan länge svarat upp mot FN:s rekommendation att avsätta minst 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) till internationellt utvecklingssamarbete. Målet att en procent av BNI ska avsättas till bistånd ligger fast och nåddes 2006.

Ökad effektivitet

Sverige har aktivt medverkat i arbetet med att ta fram den så kallade Parisdeklarationen om ökad effektivitet i det internationella utvecklingssamarbetet. De internationella aktörerna inom utvecklingssamarbetet omfattar idag, förutom utvecklingsländerna, omkring 30 givarländer, 20 internationella finansiella institutioner, ett 50-tal FN-organ och tusentals enskilda organisationer och privata aktörer.
För en mer effektiv hantering av stödet från alla dessa aktörer krävs att samarbetsländerna ska äga och styra biståndsinsatserna själva utifrån sina egna strategier för att bekämpa fattigdomen. Det innebär också att biståndsgivarna måste anpassa sina biståndsprocedurer till samarbetsländernas administrativa system, att givarna måste samordna sig mera och att biståndet ska vara obundet.
Läs mer om Parisdeklarationen i länken till höger.

Utvecklingssamarbetet 2007

Biståndet för 2007 uppgår till ca 30 miljarder. Därmed beräknas det nå det så kallade enprocentmålet, det vill säga utgöra en procent av Sveriges BNI, bruttonationalinkomst), liksom förra året.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

UD INFO-faktablad Ett effektivare utvecklingssamarbete

Multilateralt samarbete

http://regeringen.se/sb/d/3416

Multilateralt samarbete
Strategi för multilateralt utvecklingssamarbete
Samarbete genom FN
Samarbete med internationella banker

Kampen mot fattigdom står i fokus för det svenska multilaterala utvecklingssamarbetet. Sverige verkar för att de olika aktörernas respektive fördelar utnyttjas effektivt och driver på för ökad samordning mellan FN och Världsbankens insatser.

Det multilaterala utvecklingssamarbetet omfattar:

- FN:s sociala och ekonomiska verksamhet
- De internationella finansieringsinstitutionerna som Världsbanken, de regionala utvecklingsbankerna och övriga fonder
- Övriga multilaterala insatser

Att uppnå millenniemålen, som utvecklats ur Millenniedeklarationen, är prioriterat inom samtliga multilaterala organ. Det är också en prioritering som Sverige drivit.

FNs ekonomiska och sociala verksamhet har stärkts efter ett genomgripande och alltjämt pågående reformarbete. Det har förbättrat samordningen och lett till en mer rationell arbetsfördelning. Det råder dock fortfarande brist på finansiella resurser inom flertalet verksamhetsområden. Sverige är pådrivande i arbetet med att skapa långsiktiga och stabila former för finansiering av FN. Det övergripande syftet är att utveckla och fullfölja den plattform som Millenniedeklarationen, millenniemålen och de stora FN-konferenserna utgör.

Sverige stor givare

De multilaterala organen inom FN får årsbidrag från medlemsländerna. Därutöver kommer bidrag som betalas av regeringarna vid olika appeller till särskilda satsningar. Bidrag går också till de utvecklingsinsatser och humanitära insatser som FN:s fackorgan stöder i olika länder, till exempel inom hälsa, livsmedelstrygghet och miljö.

Sverige hör liksom övriga Norden till de länder som avsätter en stor del av sina biståndsanslag till multilateralt utvecklingssamarbete. Nästan hälften av det svenska biståndet går dit om man också räknar in de stora utvecklingsbankerna. Stödet utgör både bidrag till reguljär verksamhet och stöd till enskilda program och projekt.

Sverige ger ett omfattande basbudgetstöd till åtskilliga FN-organ och tillhör i flertalet fall de största givarna. Bidragen för 2007 är beräknade till 3 225 miljoner kronor.

FN-reformer

För att FN ska fungera som en viktig aktör inom det ekonomiska och sociala området krävs reformer inom flera områden. Effektivare styrformer krävs, liksom ett samordnat agerande mellan de multilaterala organisationerna. Det är viktigt att detta sker i samklang med samarbetsländernas egna insatser.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

Humanitära hjälpinsatser och skydd
Ny svensk strategi för det multilaterala utvecklingssamarbetet

LADDA NER

Nyhetsbrev om FN-reform på det ekonomiska och sociala området (pdf 199 kB)
Nyhetsbrev FN-reformer Nr 2 (pdf 177 kB)

Millenniemålen - global agenda för utveckling

http://regeringen.se/sb/d/2355/a/30775

Ett mer fokuserat utvecklingssamarbete
Åtta huvuddrag i global politik
Internationellt utvecklingssamarbete
Budget och mål
Bilateralt samarbete
Multilateralt samarbete
Samarbete genom EU
OECD:s biståndskommitté, DAC
Millenniemålen
Frågor och svar om global utveckling och bistånd

För första gången någonsin finns en internationell, gemensamt överenskommen dagordning för global utveckling genom Millenniedeklarationen. Den undertecknades 2000 av världens stats- och regeringschefer.

Millenniedeklarationen slår fast att global utveckling kräver en helhetssyn. Insatser för fattigdomsbekämpning, utbildning, hälsa, fred, säkerhet, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati hör ihop.

För att förverkliga deklarationens intentioner utformades åtta så kallade millenniemål som är mätbara och tidsbundna. Under målen finns arton delmål samt ett antal mätindikatorer. FN samordnar arbetet med millenniemålen direkt under generalsekreteraren genom ett projekt med tre grenar; en uppföljande del, en särskild forskningsdel och en kampanj för

att förmå alla länder att öka kunskapen om målen och därmed skapa en opinion för målens förverkligande.

Åtta millenniemål

De åtta millenniemålen innebär:

- Fattigdom och hunger ska halveras till 2015
- Alla barn ska gå i grundskola 2015
- Jämställdheten ska öka och kvinnors ställning stärkas
- Barnadödligheten ska minska med två tredjedelar till 2015
- Mödradödligheten ska minska med tre fjärdedelar till 2015
- Spridningen av hiv/aids, tbc, malaria och andra sjukdomar ska hejdas till 2015
- En miljömässigt hållbar utveckling ska säkerställas till 2015
- Globalt samarbete genom ökat bistånd, rättvisa handelsregler och lättade skuldbördor i utvecklingsländerna

Alla länder skyldiga att rapportera

Alla länder är skyldiga att rapportera till FN om hur arbetet med måluppfyllelsen framskrider. Över 100 rapporter har inkommit från olika utvecklingsländer. De rika länderna har också börjat rapportera. Framförallt rapporteras här om hur arbetet går med det åttonde målet som bland annat handlar om ökat bistånd, rättvisa handelsregler och lättade skuldbördor i utvecklingsländerna. EU har också gjort en övergripande rapport om EUs arbete med det åttonde målet. (Se länk till Sveriges rapporter i högerspalten).

Ett av Sveriges svar på Millenniedeklarationen och millenniemålen är den politik för global utveckling som antogs av riksdagen i december 2003. (Länk till propositionen och till den resultatskrivelse om politiken för global utveckling som regeringen lämnade till riksdagen i maj i år, finns i högerspalten.)

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (proposition 2003/3:122)
Regeringens skrivelse om Sveriges politik för global utveckling 2005
Skrivelse Sveriges politik för global utveckling 2006
Tillsammans mot 2015 Sveriges rapport om millenniemålen 2006

LADDA NER

Millennieprojektets slutrapport engelska (pdf 1,2 MB)
Annons för millenniemålen (pdf 665 kB)

EXTERNA LÄNKAR

Portal för information om millenniemålen
UNDP om millenniemålen
UNDPs svenska kontor
Svenska FN-förbundet om millenniemålen
FNs rapport 2007 om millenniemålen

Samarbete genom EU

http://regeringen.se/sb/d/2355/a/20211

Ett mer fokuserat utvecklingssamarbete
Åtta huvuddrag i global politik
Internationellt utvecklingssamarbete
Budget och mål
Bilateralt samarbete
Multilateralt samarbete
Samarbete genom EU
OECD:s biståndskommitté, DAC
Millenniemålen
Frågor och svar om global utveckling och bistånd

EU är världens största givare vad gäller utvecklingssamarbete - tillsammans står den Europeiska Gemenskapen (EG) och medlemsstaterna för 55 procent av det globala utvecklingssamarbetet, motsvarande 46 miljarder euro 2006. EG-biståndet, det vill säga det bistånd som hanteras av EU-kommissionen och finansieras genom den allmänna gemenskapsbudgeten och den Europeiska utvecklingsfonden utgör ungefär tio procent av världens samlade bistånd.

Nedan följer en beskrivning av de institutioner som existerar inom ramen för den Europeiska gemenskapen och som arbetar med utvecklingssamarbete och bistånd. Gemenskapens prioriteringar för olika länder och regioner har stor betydelse för det globala arbetet för utveckling.

Institutioner

Europeiska gemenskapens (EG:s) utvecklingssamarbete förvaltas av EU-kommissionen i Bryssel. Kommissionen är indelad i fyra olika organisationer vilka styr, planerar och genomför biståndet enligt följande:

Generaldirektoratet för externa förbindelser (DG RELEX)

Detta generaldirektorat ansvarar för den politiska styrningen genom landstrategier av EG:s utvecklingssamarbete vad avser olika geografiska regioner (utom Afrika) liksom bistånd med politiska inslag såsom respekt för mänskliga rättigheter och säkerhetsrelaterat bistånd.

Generaldirektoratet för utveckling (DG DEV)

DG DEV svarar för policy och utformning avseende utvecklingssamarbetet, till exempel landsbygdsutveckling, infrastruktur, livsmedelsfrågor och sociala frågor. De ansvarar också för landstrategiskt arbete för Afrika.

Europeaid

Organet svarar för genomförandet av huvuddelen av kommissionens bistånd i alla regioner. När det gäller vissa länder på västra Balkan har ansvaret för genomförande delegerats till den Europeiska återuppbyggnadsmyndigheten.

EU-kommissionens kontor för humanitärt stöd (ECHO)

ECHO ansvarar för förvaltning av kommissionens humanitära bistånd vilket genomförs av enskilda organisationer och i viss mån FN:s humanitära organ.

Beslut om stöd till landstrategier och biståndsprojekt fattas av den så kallade kommittologin, det vill saga av kommittéerna som leds av kommissionen och där medlemsstaterna är

representerade. De diskuterar och yttrar sig över förslag från kommissionen innan beslut fattas.

Kommissionen har även delegationer i cirka 150 länder vilka deltar i genomförandet av EG:s utvecklingssamarbete.

Ministerrådet

Rådets roll är att gemensamt besluta, tillsammans med kommissionen, om nya initiativ, förordningar och policydokument. Dessa styr både geografisk och tematisk fördelning av pengarna. Kommissionen har inititativrätt i fråga om utvecklingssamarbete. Kompetensen är delad så att det som beslutas inom EU inte hindrar medlemsstaterna att bedriva bilateralt bistånd enligt nationella beslut. Rådet biträds i Bryssel av rådssekretariatet.

Europaparlamentet

Parlamentet är medbeslutande i frågor som har budgetimplikationer, det vill säga geografiska och tematiska budgetförordningar.

Revisionsrätten

Denna institution granskar kommissionens räkenskaper och förvaltning av medlen. Revisionsrätten lägger årligen fram en revisionsrapport till rådet och parlamentet på vilken de beslutar om ansvarsfrihet för kommissionen.

Budget 2004 för utveckling

Större delen av EG:s externa åtaganden består av utvecklingssamarbete enligt nedanstående fördelning (i miljoner euro).

Afrika söder om Sahara (utom Sydafrika	2 760
Sydafrika	134
Asien	616
Latinamerika	312
Medelhavet och Mellanöstern	842
Irak	160
Östeuropa och Centralasien	535
Västra Balkan	675
Humanitärt bistånd	490
Livsmedelstrygghet och livsmedelsbistånd	419
Annat samarbete (mänskliga rättigheter, miljö, mm)	519
TOTALT	7 462

Policy och geografiska prioriteringar

Utvecklingssamarbetet genom EG styrs av en gemensam policydeklaration som antogs år 2005. Det övergripandet målet är att utrota fattigdomen och en strävan att uppnå millenniemålen. Prioriterade områden för EGs utvecklingssamarbete är:

- Handel och regional integration
- Infrastruktur, kommunikation och transporter
- Vatten och energi
- Landsbygdsutveckling, jordbruk och livsmedelstrygghet
- Hälsa, utbildning, kultur och jämställdhet
- Stöd till eknomiska och institutionella reformer
- Demokrati och mänskliga rättigheter

Det finns vissa grundläggande principer för EGs utvecklingssamarbete. Det ska ligga i linje med det som utförs av medlemsstaterna. Det ska bygga på samarbetsländernas eget ägarskap, det ska utföras i samarbete med övriga givare och det ska, så långt det är möjligt, utföras genom samarbetslandets egna procedurer. Vikten av att EUs andra politikområden är samstämmiga med utvecklingspolitiken understryks också.

Afrika söder om Sahara

Fattigdomsbekämpning är det övergripande målet för samarbetet med afrikanska länder. Utöver detta prioriterar Sverige bland annat fred, säkerhet och konfliktförebyggande. Särskilt fastställda kriterier baserade på behov och prestation styr medelsfördelningen till varje enskilt land.

Sverige driver inom EU frågor om konfliktförebyggande, respekt för mänskliga rättigheter, god samhällsstyrning och en demokratisk utveckling genom kontinuerlig dialog med de afrikanska länderna. Sverige verkar också för ökat regionalt samarbete och samordning av olika givares stöd.

EG-biståndet till Afrika, Västindien och Stilla havet finansieras av Europeiska utvecklingsfonden (EDF) som för närvarande ligger utanför den reguljära EG-budgeten. Utvecklingssamarbetet med de 77 så kallade AVS-länderna styrs av Cotonou-avtalet. Avtalet undertecknades år 2000 i staden Cotonouoch innefattar såväl bistånd som politisk dialog och handel.

Fördelningen av pengar till varje enskilt land styrs av särskilt fastställda kriterier för överföringar baserade på behov och prestation.

Medelhavet, Mellanöstern samt Irak

Biståndet till denna region skall gå till ekonomisk omvandling, till stärkande av socio-ekonomisk jämvikt och stöd för utveckling av det civila samhället samt till regionalt samarbete. Biståndet styrs av nationella och regionala strategier.

Europeiska investeringsbanken har anslagit motsvarande 1 280 miljoner Euro för 2004 för biståndslån utöver gåvobiståndet.

På grund av den rådande situationen i Västbanken och Gaza ges visst stöd till den palestinska myndigheten, för att bidra till reformarbete och för insatser på sociala och ekonomiska områden.

Biståndet till Irak omfattas av humanitära insatser och stöd till återuppbyggnadsprocessen för att återupprätta och förstärka offentliga tjänster, fattigdomsbekämpning, stöd till gott samhällsstyre, det civila samhället och mänskliga rättigheter.

Asien

Biståndet till Asien omfattar i stort sett samtliga länder. De största mottagarna är Afghanistan, Bangladesh, Indien, Sri Lanka och Pakistan. Stöd till makroekonomi och social utveckling är den största sektorn, följt av stöd till regional integration, livsmedelssäkerhet och landsbygdsutveckling. Viktiga frågor som Sverige särskilt prioriterat är övergripande metodfrågor, jämställdhet, mänskliga rättigheter och miljö, samt en effektiv utvärdering av biståndet.

Östeuropa och Centralasien

Tacis-programmet (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States) är Europeiska gemenskapens främsta instrument för biståndsinsatser i Östeuropa, Södra Kaukasien och Centralasien. Det övergripande syftet med programmet är att stödja övergången till marknadsekonomi med speciell tonvikt på demokrati och utveckling av ett rättssamhälle.

Under år 2003 lade kommissionen fram förslag till genomgripande förändringar av Tacis gränsöverskridande program inom ramen för den europeiska grannlandspolitiken. I praktiken betyder det en betydligt närmare samordning av gemenskapens finansiella instrument för samarbete längs EU:s yttre gräns. Sverige har inom ramen för Tacis främst prioriterat grannlandspolitiken och ett ökat engagemang för Vitryssland.

Västra Balkan

EU lämnar ett omfattande bistånd till länderna på västra Balkan genom det så kallade CARDS-programmet (Community Assistance for Reconstruction, Development, and Stabilisation) som omfattar Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Makedonien, Serbien och Montenegro inklusive Kosovo.

Det främsta syftet med biståndet är att stödja ländernas deltagande i den så kallade stabiliserings- och associeringsprocessen (SA-processen), vars övergripande mål är att närma länderna till EU. Samtliga länder är tänkbara kandidater för EU-medlemskap. Tidigare har stöd till återuppbyggnad och flyktingåtervändande dominerat men i takt med ländernas utveckling och förändrade förutsättningar omdirigeras nu stödet successivt från återuppbyggnadsinsatser till institutionsuppbyggande insatser.

Större tematiska och globala program

Europeiska gemenskapen är sedan länge en av världens största givare av humanitärt bistånd. Utöver finansiering av insatser verkar kommissionen för opinionsbildning för det internationella humanitära biståndet, inte minst genom betoning på humanitära kriser som åtnjuter begränsad internationell uppmärksamhet, ofta kallade bortglömda kriser.

Sverige har i sitt samarbete med kommissionen särskilt betonat vikten av att gemenskapens humanitära verksamhet utvecklas i överensstämmelse med det multilaterala ramverket inom FN. Sverige verkar också för att ECHO utvecklar sitt arbete för en smidig övergång från akuta hjälpinsatser till mer långsiktig utveckling.

Livsmedelssäkerhet och livsmedelsbistånd

Programmet syftar till att stödja utvecklingen mot en tryggad livsmedelsförsörjning i samarbetsländerna. När det gäller livsmedelsbistånd försöker EU i hög grad göra uppköp lokalt eller regionalt i utvecklingsländer. Sverige verkar för att livsmedelsbiståndet ska bli mer utvecklingsorienterat genom att koncentrera biståndet till de fattigaste länderna, verka för ökad långsiktig livsmedelssäkerhet och eftersträva upphandling av livsmedel i utvecklingsländer.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

EXTERNA LÄNKAR

EU om utvecklingsssamarbete

OECD:s biståndskommitté, DAC

http://regeringen.se/sb/d/2355/a/80053

Ett mer fokuserat utvecklingssamarbete
Åtta huvuddrag i global politik
Internationellt utvecklingssamarbete
Budget och mål
Bilateralt samarbete
Multilateralt samarbete
Samarbete genom EU
OECD:s biståndskommitté, DAC
Millenniemålen
Frågor och svar om global utveckling och bistånd

Varje år presenterar OECDs biståndskommitté statistik över det totala biståndet i världen. I statistiken framgår också hur mycket varje givarland ger i bistånd.
OECDs biståndskommitté, DAC, samordnar de internationella biståndsgivarnas rapportering om biståndet, och tar fram riktlinjer för biståndet. DAC har slagit fast kriterier för vilken typ av finansiella flöden som får räknas som bistånd. Sådana flöden benämns ODA (Official Development Assistance).

Sedan länge har Sverige för egen del formulerat "enprocentsmålet", som innebär att Sverige ska ge en procent av sin BNI i bistånd. Det uppnåddes 2006.

DACs rapporter om biståndet

OECDs statistik på hur mycket ett land ger i bistånd baseras på de siffror som landet inrapporterat till DAC. Den preliminära statistiken för 2006 offentliggjordes den 3 april i samband med DAC:s högnivåmöte den 3-4 april 2007. Den definitiva och mer detaljerade inrapporteringen till DAC görs i juni månad varje år.

OECD-rapporten, april 2007

Enligt rapporten uppgår Sveriges preliminära procentandel ODA av BNI för 2006 till 1,03 procent (en stor ökning jämfört med 2005 då siffran 0,94 procent). Förändringen beror på att Sverige ökat sitt bistånd samt att skuldavskrivningarna ökat. För budgetåret 2006 inrapporterade Sverige 29,3 miljarder kronor i bistånd. Det är en ökning med 4,1 miljarder kronor jämfört med 2005.

Andra givare

Förutom Sverige var Luxemburg, Norge, Nederländerna och Danmark de enda länderna som 2006 uppnådde FN:s mål på 0,7% ODA av BNI, enligt rapporten. I absoluta tal var de största givarna USA, Storbritannien, Japan, Frankrike och Tyskland. Sammanlagt har de 22 medlemsländerna i DAC inrapporterat 103,9 miljarder US-dollar ODA vilket innebär att det totala biståndet för 2006 faller med 5,1% jämfört med 2005. Skuldavskrivningarnas andel av den totala summan är 19,2 miljarder US-dollar (främst till Irak och Nigeria).

Bistånd till Afrika

Den preliminära statistiken visar att den totala nivån för 2006 på bistånd till Afrika söder om Sahara, skuldavskrivningar ej inräknade, är oförändrad. Detta trots åtagandet från G8-länderna vid mötet i Gleneagles 2005 om fördubblat stöd till Afrika innan 2010. Visserligen visar statistiken att den bilaterala delen stöd till Afrika söder om Sahara ökade med 23 procent i absoluta tal, men denna ökning var till största del skuldavskrivningar.

ANSVARIGT STATSRÅD
Gunilla Carlsson

ANSVARIGT DEPARTEMENT
Utrikesdepartementet

RELATERAT
Det här är OECD
Pressmeddelande: Sveriges bistånd är åter över en procent
Parisdeklarationen - så ska biståndet bli effektivare

EXTERNA LÄNKAR
Läs DAC-rapporten, april 2007, på OECD:s webbplats
DACs översyn av svenskt utvecklingssamarbete
DACs riktlinjer om bistånd och mänskliga rättigheter

Budget och mål: Internationellt bistånd

regeringen.se/sb/d/2355/a/50276

Ett mer fokuserat utvecklingssamarbete
Åtta huvuddrag i global politik
Internationellt utvecklingssamarbete
Budget och mål
Bilateralt samarbete
Multilateralt samarbete
Samarbete genom EU
OECD:s biståndskommitté, DAC
Millenniemålen
Frågor och svar om global utveckling och bistånd

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.
Målen för reformsamarbetet i Östeuropa är stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till Europeiska unionen och dess värdegrunder.

I budgetpropositionen för 2008 uppgår biståndsramen till 32 miljarder kronor, vilket motsvarar en procent av BNI.

Budget 2008: Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete (utgiftsområde 7)
Tusentals kronor

Biståndsverksamhet	25 485 522
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida	881 945
Nordiska Afrikainstitutet	14 448
Folke Bernadotteakademin	41 056
Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	40 000
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	20 000
Totalt	26 482 971

Politikområde 49 Reformsamarbete i Östeuropa (utgiftsområde 7)
Tusentals kronor

Reformsamarbete i Östeuropa	1 219 100

Biståndsramen uppgår till 32 038 miljoner kronor, vilket motsvarar en procent av BNI. Från biståndsramen görs avräkningar om 4 473 miljoner kronor, till exempel för flyktingkostnader. Det återstående beloppet från biståndsramen för politikområde 8 och politikområde 49 uppgår till 27 565 miljoner kronor. Ytterligare 137,2 miljoner kronor tillkommer för samarbete med Östeuropa som inte klassificeras som utvecklingsbistånd.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

Budgetpropositionen för 2008
Faktablad: Budget 2008 - Utrikesdepartementets förslag
Faktablad: Budget 2008 - Det nya utvecklinssamarbetet
Budgetprocessen

Bilateralt samarbete

http://regeringen.se/sb/d/2355/a/20209

Ett mer fokuserat utvecklingssamarbete
Åtta huvuddrag i global politik
Internationellt utvecklingssamarbete
Budget och mål
Bilateralt samarbete
Multilateralt samarbete
Samarbete genom EU
OECD:s biståndskommitté, DAC
Millenniemålen
Frågor och svar om global utveckling och bistånd

Huvuddelen av det svenska utvecklingssamarbetet är bilateralt, det vill säga sker med enskilda länder. Denna del av biståndet handläggs av Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida).
Med bilateralt utvecklingssamarbete med enskilda länder avses inte bara staten eller regeringen utan också institutioner, organisationer och företag. Det bilaterala samarbetet utgör cirka två tredjedelar av budgeten för utvecklingssamarbete.

Samarbetsstrategier och samstämmighet

Utvecklingssamarbetets uppgift är att bidra till att förutsättningar för utveckling skapas.

För länder med vilka Sverige har mer omfattande och komplext samarbete styrs detta genom så kallade samarbetsstrategier. Dessa strategier ska vara nära kopplade till samarbetslandets

egna strategier för att bekämpa fattigdomen och alltmer samordnas med övriga givares.

Från projekt till program

Utvecklingssamarbetet inriktas mer och mer mot stöd till större program inom olika områden, som till exempel hälsa eller utbildning, snarare än att finansiera enstaka projekt. Detta för att skapa större helhet i samarbetslandets utvecklingsarbete.

Med länder där Sverige har stora åtaganden bedrivs samarbetet via så kallade landramar, som bygger på mellanstatliga samarbetsavtal mellan Sverige och samarbetslandet. Det är alltid en part i samarbetslandet som genomför insatserna, till exempel ett fackministerium, en myndighet, ett privat företag eller en enskild organisation. Ofta finns en motsvarande svensk samarbetspart med.

Förutom landramssamarbete förekommer andra typer av insatser i olika länder. Dessa är bland annat:

- stöd till demokrati och mänskliga rättigheter
- näringslivssamarbete
- stöd till ekonomiska reformer
- särskilda miljöinsatser
- humanitärt bistånd
- forskningssamarbete
- stöd via svenska enskilda organisationer.

ANSVARIGT DEPARTEMENT

Utrikesdepartementet

RELATERAT

UD INFO-faktablad Ett effektivare utvecklingssamarbete

EXTERNA LÄNKAR

Sida

Frågor och svar om global utveckling och bistånd

http://regeringen.se/sb/d/4759

Allmänna frågor
EU:s utvidgning
Frihetsberövad i utlandet
Global utveckling och bistånd
Legalisering av handlingar
Reserekommendationer
Råd inför utlandsresan
Utrikes- och säkerhetspolitik

Hur mycket ger Sverige i bistånd?

Under 2007 ges cirka 30 miljarder kronor i bistånd, det vill säga en procent av beräknad bruttonationalinkomst (BNI).
Mer information om det svenska biståndet hittar du under global utveckling och bistånd samt på Sida:s webbplats.

Läs mer om global utveckling och bistånd
Sidas webbplats

Kommer Sverige att uppnå målet om en procent avbruttonationalinkomsten (BNI) i bistånd?

Enprocentmålet uppnåddes 2006.

Hur väljer Sverige samarbetsländer?

Sverige har de senaste trettio åren haft nära bilateralt samarbete med ett 70-tal länder, som har varierat lite under dessa år, där särskilda samarbetsstrategier tagits fram. Därutöver har bistånd

getts till ett stort antal ytterligare länder, en del bilateralt, men det mesta multilateralt (det vill säga via stora internationella organisationer som FN och Världsbanken) och genom både svenska och internationella enskilda organisationer. Därutöver tillkommer humanitärt bistånd (katastrofhjälp) vid krig, konflikter och naturkatastrofer.Sammanlagt har Sverige haft någon form av utvecklingssamarbete med cirka 120 länder.

Från och med denna höst har regeringen dock bestämt att utvecklingssamarbetet ska fokusera på färre länder för att öka kvaliteten och effektiviteten i biståndet. I en noggrann process har 33 länder utvalts för fortsatt långsiktigt samarbete.

Läs mer om landfokuseringen
Landfokusering - ett sätt att effektivisera utvecklingssamarbetet

Vad innebär Sveriges politik för global utveckling?
Denna nya politik för global utveckling antogs av riksdagen i december 2003 utifrån regeringens proposition Gemensamt ansvar - Sveriges politik för global utveckling(2002/03:122).

Kärnan i politiken är att alla politikområden måste dra åt samma håll - att de inte får motverka varandra utifrån målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Politiken utgår från ett rättviseperspektiv och fattiga människors perspektiv
Läs mer om global utveckling

Vad är Milleniedeklarationen och millenniemålen?
Milleniedeklarationen antogs år 2000 av världens stats- och regeringschefer utifrån insikten att det behövs en helhetssyn på utveckling och fattigdomsbekämpning. Utifrån deklarationen antogs åtta mätbara och tidsbundna mål med det övergripande nålet att halvera antalet människor som lever på mindre än en dollar om dagen till år 2015.

Från http://www.regeringen.se/:

“Budgetpropositionen för 2010.”

“Prop. 2009/10:1 **Utgiven:** 21 september 2009. Finansdepartementet. Hämta delar från Budgetpropositionen för 2010

- **Förslag till statsbudget 2010**, finansplan och skattefrågor m.m. prop. 2010/10:1 (pdf 9,1 MB)
- **Bilaga 1**: Specifikation av statsbudgetens utgifter och inkomster 2010 (pdf 1,0 MB)
- **Bilaga 2**: Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser (pdf 795 kB)
- **Bilaga 3**: Utvidgad redovisning av bedömningen av finanspolitikens hållbarhet (pdf 367 kB)
- **Bilaga 4**: Fördelningspolitisk redogörelse (pdf 629 kB)
- **Bilaga 5**: Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män (pdf 559 kB)
- **Bilaga 6**: Ekonomisk politik på lång sikt (pdf 263 kB)
- **Utgiftsområde 1:** Rikets styrelse (pdf 1,5 MB)
- **Utgiftsområde 2**: Samhällsekonomi och finansförvaltning (pdf 3,8 MB)
- **Utgiftsområde 3**: Skatt, tull och exekution (pdf 438 kB)
- **Utgiftsområde 4**: Rättsväsendet (pdf 502 kB)
- **Utgiftsområde 5**: Internationella samverkan (pdf 596 kB)
- **Utgiftsområde 6**: Försvar och samhällets krisberedskap (pdf 804 kB)
- **Utgiftsområde 7**: Internationellt bistånd (pdf 605 kB)
- **Utgiftsområde 8**: Migration (pdf 310 kB)
- **Utgiftsområde 9**: Hälsovård, sjukvård och social omsorg (pdf 3,0 MB)
- **Utgiftsområde 10**: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp (pdf 769 kB)
- **Utgiftsområde 11**: Ekonomisk trygghet vid ålderdom (pdf 521 kB)
- Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten(pdf 262kB)
- **Utgiftsområde 1**2: Ekonomisk trygghet för familjer och barn (pdf 642 kB)
- **Utgiftsområde 13**: Integration och jämställdhet (pdf 494 kB)
- **Utgiftsområde 14**: Arbetsmarknad och arbetsliv (pdf 1,5 MB)
- **Utgiftsområde 15**: Studiestöd (pdf 756 kB)
- **Utgiftsområde 16**: Utbildning och universitetsforskning (pdf 1,5 MB)
- **Utgiftsområde 17**: Kultur, medier, trossamfund och fritid (pdf 1,1 MB)
- **Utgiftsområde 18**: Samhällsplanering bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (pdf 566 kB)
- **Utgiftsområde 19**: Regional tillväxt (pdf 916 kB)
- **Utgiftsområde 20**: Allmän miljö- och naturvård (pdf 504 kB)
- **Utgiftsområde 21**: Energi (pdf 527 kB)
- **Utgiftsområde 22**: Kommunikationer (pdf 777 kB)
- **Utgiftsområde 23**: Areella näringar, landsbygd och livsmedel (pdf 1,7 MB)
- **Utgiftsområde 24**: Näringsliv (pdf 769 kB)
- **Utgiftsområde 25**: Allmänna bidrag till kommuner (pdf 462 kB)
- **Utgiftsområde 26**: Statsskuldsräntor m.m. (pdf 399 kB)
- **Utgiftsområde 27**: Avgiften till Europeiska Gemenskapen (pdf 273 kB)

Sammanfattning Den 21 september 2009 lämnade regeringen Budgetpropositionen för år 2010 (prop. 2009/10:1) till riksdagen. Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statsbudget för 2010, finansplan och skattefrågor m.m. “

Från 279102b1.pdf

PROP. 2009/10:1 UTGIFTSOMRÅDE 5. Internationell samverkan.

Förslag till statsbudget för 2010

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 7
2 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....9
2.1 Omfattning..... 9
2.2 Utgiftsutveckling 10
2.3 Mål 11
2.4 Resultatredovisning 11
2.5 Revisionens iakttagelser.....18
2.6 Politikens inriktning 18
2.7 Budgetförslag 26
2.7.1 1:1 Bidrag till vissa internationella organisationer 26
2.7.2 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet 27
2.7.3 1:3 Nordiskt samarbete 28
2.7.4 1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet 29
2.7.5 1:5 Inspektionen för strategiska produkter.....30
2.7.6 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik och nedrustning..... 31
2.7.7 1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) 31
2.7.8 1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet..... 32
2.7.9 1:9 Svenska institutet 32
2.7.10 1:10 Information om Sverige i utlandet..... 34
2.7.11 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen 35

Från eaca2ad0.pdf

PROP. 2009/10:1 UTGIFTSOMRÅDE 6. Försvar och samhällets krisberedskap.

Förslag till statsbudget för 2010

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 9
2 Utgiftsområde 6 13
2.1 Omfattning..... 13
2.2 Utgiftsutveckling 14
2.3 Ekonomisk styrning m.m. 14
2.3.1 Förändringar inom utgiftsområdet 14
2.3.2 Inriktningspropositionen och det fortsatta förändringsarbetet ..16
2.3.3 Försvarsmaktens ekonomi 16
2.3.4 Ökad samverkan m.m. 17
2.3.5 Fortsatt utveckling av arbetet med samhällets krisberedskap.... 17
3 Försvar 19
4 Samhällets krisberedskap..... 67
5 Strålsäkerhet 101
6 Elsäkerhet..... 107

Från 95c2a5d5.pdf

PROP. 2009/10:1 UTGIFTSOMRÅDE 7. Internationellt bistånd.

Förslag till statsbudget för 2010

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 7
2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd..... 9
2.1 Omfattning..... 9
2.2 Utgiftsutveckling 10
3 Internationellt utvecklingssamarbete..... 13
3.1 Omfattning..... 13
3.2 Utgiftsutveckling 13
3.3 Mål 14
3.4 Resultatredovisning 14
3.5 Revisionens iakttagelser..... 14
3.6 Politikens inriktning 16
3.6.1 Utvecklingssamarbetets roll i en samstämmig politik för global utveckling 16
3.6.2 Den globala ekonomiska nedgången och dess effekter på ett bistånd präglat av långsiktighet 17
3.6.3 Demokrati och mänskliga rättigheter..... 20
3.6.4 Vad Sverige kan göra..... 21
3.6.5 Fortsatt arbete för ökad effektivitet, kvalitet och resultat 27
3.7 Budgetförslag 34
3.7.1 1:1 Biståndsverksamhet 34
3.7.2 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete 38
3.7.3 1:3 Nordiska Afrikainstitutet..... 39
3.7.4 1:4 Folke Bernadotteakademin 40
3.7.5 1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete..... 40
3.7.6 1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete..... 42
4 Reformsamarbete i Östeuropa 45
4.1 Omfattning..... 45
4.2 Utgiftsutveckling 45
4.3 Mål 45
4.4 Resultatredovisning 45
4.5 Politikens inriktning 45
4.5.1 Den globala ekonomiska nedgången och dess effekter på reformsamarbetet..... 45
4.5.2 Vad Sverige kan göra 47
4.5.3 Fortsatt förändringsarbete 47
4.6 Budgetförslag..... 48
4.6.1 2:1 Reformsamarbete i Östeuropa.....48
Bilaga: Samarbetsstrategier

Från 95c2a5d5.pdf

PROP. 2009/10:1 UTGIFTSOMRÅDE 7. Internationellt bistånd. Avsnitt 3.6 Politikens inriktning.

3.6.1 Utvecklingssamarbetets roll i en samstämmig politik för global utveckling.

Att utrota fattigdom, förtryck och ofrihet genom att ge människor tillgång till resurser, personlig säkerhet, möjligheter och makt att påverka beslut och förbättra sina liv, är en av mänsklighetens största moraliska, politiska och ekonomiska utmaningar. Det är också en förutsättning för fred, stabilitet och hållbar utveckling. Kampen mot fattigdom i dess olika uttryck förblir inte bara det överordnade målet för det svenska utvecklingssamarbetet utan också en central utgångspunkt för den samlade svenska utvecklingspolitiken, det vill säga summan av utvecklingssamarbetet och samstämmighetspolitiken.

Regeringens samlade utvecklingspolitik uttryckt i politiken för global utveckling, PGU, (Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling, prop. 2002/03:122, samt Globala utmaningar – vårt ansvar, skr. 2007/08:89) innefattar ett effektivt utvecklingssamarbete och en samstämmighetspolitik som syftar till att säkra utvecklingshänsyn i Sveriges samlade agerande. Politiken för global utveckling ger alla statliga aktörer i uppdrag att, inom ramen för egna områdesspecifika målsättningar, söka vägar för att stärka det svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling. De globala kriser som präglat de senaste åren kommer fortsatt att vara dominerande i världspolitiken. Genom samverkan mellan olika aktörer och mellan olika politikområden och en samstämmig politik kan Sverige bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, vilket i den globala ekonomiska nedgången är viktigare än någonsin.

Ett effektivt utvecklingssamarbete av hög kvalitet är en förutsättning för att Sverige ska kunna bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att själva förbättra sina levnadsvillkor.

Utvecklingssamarbetet har även en viktig uppgift att bidra till ansträngningarna att förstärka utvecklingseffekterna av den samlade svenska utvecklingspolitiken. Det handlar om att bistå i utformningen av politiken inom annan statlig verksamhet med utvecklingssamarbetets specifika kunskap om och erfarenheter av fattigdomsbekämpning och främjande av utveckling. Under våren 2010 avser regeringen t.ex. att anta en policy för migrationsfrågor inom utvecklingssamarbetet. Utgångspunkten är att migration är en av vår tids stora globala utvecklingsfrågor och att utvecklingssamarbetet

kan bidra till att öka utvecklingseffekterna av migration i utvecklingsländerna. Det handlar också om att t.ex. bli bättre på att ta tillvara det svenska näringslivets erfarenheter och kompetens i utvecklingssamarbetet med målet att stärka genomförandet av Sveriges politik för global utveckling.

Regeringen kommer under 2010 att lämna en resultatskrivelse till riksdagen om genomförandet av politiken för global utveckling. Här kommer resultaten av den ambitionshöjning som aviserades i regeringens skrivelse till riksdagen 2008 (skr. 2007/08:89) att redovisas. Genomförandet av politiken för global utveckling fokuseras till sex globala utmaningar: förtryck, ekonomiskt utanförskap, migrationsströmmar, klimatförändringar och miljöpåverkan, konflikter och sviktande situationer samt smittsamma sjukdomar och andra hälsohot.

Regeringen kommer i resultatskrivelsen att fokusera på hur politiken hittills har genomförts i enlighet med de samstämmighetsambitioner som sattes upp i nystarten av PGU 2008. Utvecklingssamarbetets bidrag till den samlade politiken för global utveckling är en viktig del av resultatredovisningen. Mot bakgrund av den globala ekonomiska nedgången och andra globala skeenden som drabbar utvecklingsländer negativt är de sex globala utmaningarna i allra högsta grad relevanta utgångspunkter vilket belyses av omvärldsanalysen nedan.

EU:s ramverk för samstämmighet för utveckling, Policy Coherence for Development (PCD), granskas under 2009 då EU:s andra rapport om PCD presenteras av Europeiska kommissionen. Sverige verkar, som ordförande i EU:s ministerråd, för att rådet beslutar om tydlig vägledning om hur arbetet med PCD kan stärkas för att bättre bidra till ökad samstämmighet i EU:s samlade politik.

Sverige samarbetar inom OECD kring samstämmighet för utveckling. Sverige bidrar med svenska erfarenheter av PGU men har också mycket att lära från vad andra aktörer gör. Sverige stödjer OECD i ett arbete med att utveckla metoder för att göra konsekvensbedömningar hur OECD-ländernas politik påverkar utvecklingsländer.

3.6.2 Den globala ekonomiska nedgången och dess effekter på ett bistånd präglat av långsiktighet.

För ett år sedan utgjorde livsmedelskrisen den dominerande utmaningen för utvecklingsländerna. Sedan dess har en finanskris utvecklats i den rika världen som snabbt övergick till en global ekonomisk nedgång vars like vi inte sett sedan den stora depressionen på 1930-talet.

Inget land i världen undkommer denna nedgång, men den påverkar länder på olika sätt och i olika omfattning. Den ändrar också förutsättningarna för det svenska biståndet på

två sätt.

För det första drabbas Sverige som en liten exportberoende ekonomi relativt hårt av den fallande världshandeln och den svaga internationella investeringskonjunkturen, vilket innebär en prognostiserad negativ BNI-tillväxt på 3,8 procent för 2009 och svag positiv tillväxt på 1,2 procent 2010.

Eftersom biståndsramen är knuten till BNIutvecklingen kommer biståndsramen för 2010 att minska med drygt 2,4 miljarder kronor i jämförelse med innevarande år. Anledningen till att minskningen av biståndsramen är så stor är att biståndsramen för 2009 fastställdes i augusti 2008. BNI-prognosen för 2009 var då 7 procent högre än nuvarande prognos för 2010.

För det andra drabbas utvecklingsländerna och våra samarbetsländer hårt av den globala ekonomiska tillbakagången. Många av de framsteg som gjorts i kampen mot fattigdomen hotas.

Omvärldsförändringarna nödvändiggör vissa justeringar inom ramen för existerande bistånd samtidigt som det är viktigt att långsiktighet och förutsägbarhet kvarstår.

Omvärldsanalys

För utvecklingsländerna innebär den globala ekonomiska nedgången ytterligare en kris ovanpå en rad andra kriser. Den följer på kriser orsakade av kraftigt stigande priser på livsmedel och olja. Världsbanken beräknar att som en följd av högre livsmedelspriser mellan 2005–2008 ökade antalet fattiga i världen med närmare 200 miljoner människor.

I slutet av 2008 hade världsekonomin i praktiken stagnerat. Den globala tillväxten sjönk till 3,1 procent 2008 från 5,1 procent 2007. Internationell handel avtog drastiskt och för första gången sedan 1982 förväntas minskade globala exportvolymer 2009.

Internationella valutafonden (IMF) förutspår nu en negativ tillväxt under 2009 för de rika länderna på 3,8 procent och en viss återhämtning under 2010 med tillväxt på 0,6 procent. Förhoppningar om att tillväxt- och utvecklingsländerna skulle kunna frikoppla sig från nedgången genom hög inhemsk efterfrågan och ökad integration sinsemellan har inte infriats. Med krympande världshandel, minskad inhemsk efterfrågan och kraftigt minskad tillgång till extern finansiering förväntas utvecklingsländernas tillväxt sjunka kraftigt från 6 procent 2008 till 1,5 procent 2009.

Regionala variationer

Den globala ekonomiska nedgången slår olika hårt på olika regioner och med stora variationer

länderna emellan. Den kraftigaste ekonomiska tillbakagången har skett i Central- och Östeuropa, vilket beskrivs mer utförligt i avsnitt 4. Trots att Afrika söder om Sahara är den minst integrerade regionen i den globala ekonomin är det ur ett utvecklingsperspektiv den region som väntas drabbas hårdast av den globala ekonomiska nedgången, huvudsakligen genom lägre exportintäkter. Fallande tillväxt i kombination med omfattande fattigdom gör de afrikanska länderna extra sårbara för externa chocker, samtidigt som ländernas finansiella manöverutrymme för att möta nedgången är starkt begränsat. Regionens tillväxt förutspås nu att sjunka från 5,5 procent under 2008 till endast 1,5 procent 2009 vilket innebär en sjunkande per capita inkomst för första gången på ett decennium. Ett sådant brant fall förutses få omfattande och långvariga effekter på regionen som redan innan krisen var den fattigaste, mest sårbara och sämst utrustade för hantering av kriser.

I Asien har den globala ekonomiska nedgången slagit mycket hårt. Krisen spred sig snabbt i regionen och på grund av världshandelns kollaps tillhör de exportberoende tillväxtländerna några av de hårdast drabbade. I dessa länder riskerar stora grupper av befolkningen att åter hamna i fattigdom. Än idag lever två tredjedelar av jordens fattigaste invånare i Asien. Tillväxten för utvecklingsländerna i Asien väntas sjunka från 7,6 procent 2008 till 5,5 procent 2009, den lägsta sedan den asiatiska krisen 1997–1998.

Latinamerika har påverkats allvarligt av den globala ekonomiska nedgången och förutspås få en negativ tillväxt på 2,6 procent för 2009, men i jämförelse med tidigare kriser i regionen bedöms Latinamerika denna gång stå sig relativt väl rustat för en snar återhämtning. En överlag sund makroekonomisk grund med visst utrymme för kontracykliska åtgärder och erfarenhet av tidigare krishantering tillsammans med stigande exportpriser gör att Latinamerika väntas åter positiv tillväxt om 2,3 procent 2010.

Mellanöstern och Nordafrika påverkades inte så hårt av den finansiella krisen men den efterföljande globala ekonomiska nedgången har fått betydande genomslag i regionen. Minskande remitteringar slår hårt mot fattiga befolkningsgrupper. Tillväxten förväntas sjunka från 6 procent 2008 till 3 procent under 2009, men med stora variationer länderna emellan. Bäst rustade är de oljeexporterande länderna även om oljepriset sjunkit markant.

Så påverkas utvecklingsländerna

Utvecklingsländerna har under det senaste decenniet kunnat dra nytta av globaliseringen för att nå hög tillväxt. Nu slår den ekonomiska

nedgången tillbaka genom samma kanaler som tidigare möjliggjorde framstegen. Finanskrisen har sitt ursprung i den rikare delen av världen men effekterna av den globala ekonomiska nedgången kommer indirekt att slå hårdast på utvecklingsländerna. Det är framför allt via sjunkande handel, utländska direktinvesteringar, remitteringar, tillgång till den internationella finansiella marknaden och minskade biståndsflöden som utvecklingsländer och fattiga invånare i dessa länder drabbas.

Lägre tillväxt i rikare länder, men även i tillväxtekonomier som Kina, leder till lägre global efterfrågan och dramatiskt minskad *handel*. Världshandeln, som har en viktig roll för tillväxten i utvecklingsländer, förväntas minska med drygt 12 procent under 2009, vilket utgör den kraftigaste nedgången sedan andra världskriget. Lägre råvarupriser – i sig en konsekvens av fallande efterfrågan – och lägre volymer sänker exportinkomsterna och inkomsterna till statskassan för många utvecklingsländer. För flertalet utvecklingsländer kommer valutareserverna att minska kraftigt och ländernas sårbarhet för ytterligare försämringar ökar.

Kambodja har t.ex. en förhållandevis öppen och internationellt integrerad ekonomi och har under det senaste decenniet haft god och stabil tillväxt. Den globala ekonomiska nedgången får allvarliga konsekvenser då ett flertal nyckelsektorer, främst klädexport och turism, påverkas negativt. Kläder svarar för 60 procent av den totala exportintäkten. Av Kambodjas totala klädexport går 70 procent till USA. I takt med att den amerikanska efterfrågan sjunker får kambodjanska klädproducenter svårigheter. Bara de senaste månaderna har 60 000 arbetstillfällen, merparten för kvinnor, gått förlorade inom textilindustrin. Det uppskattas att 200 000 kambodjaner som tidigare tagit sig över fattigdomsnivån nu faller tillbaka i absolut fattigdom.

Det privata nettokapitalflödet till utvecklingsländerna uppskattas av Världsbanken att falla med drygt 70 procent jämfört med 2007 och därmed i det närmaste att upphöra 2009. *Utländska direktinvesteringar* har minskat med 20 procent. I flera utvecklingsländer skrinläggs planerade investeringar eller skjuts på framtiden, inte minst inom infrastruktur.

Remitteringar till utvecklingsländer har det senaste decenniet vuxit stadigt i såväl volym som betydelse, och är idag långt större än det samlade internationella biståndet. I takt med den ekonomiska nedgången i rikare länder och tillväxtekonomier blir alltfler migranter arbetslösa. Detta faktum, sammantaget med ökade levnadsomkostnader för migranter som fortfarande arbetar, innebär enligt Världsbanken att remitteringar nu förväntas sjunka med 7–10 procent under 2009 jämfört med tidigare

prognoser. Normalt anses remitteringar vara kontracykliska – gästarbetare remitterar större summor när hemlandet och anhöriga befinner sig i kris – men den simultana globala nedgången innebär denna gång ett procykliskt samband. För många utsatta människor har dessa remitteringar utgjort skillnaden mellan att befinna sig ovanför eller under fattigdomsnivån.

Drygt 6 miljoner bangladeshier arbetade t.ex. fram till nyligen i andra länder och remitterade årligen ungefär 9 miljarder US-dollar, ett belopp som är sex gånger högre än det årliga biståndet till Bangladesh. Idag har remitteringar sjunkit märkbart då cirka 25 procent färre bangladeshier arbetar utomlands.

I likhet med många tillväxtländer hade ett antal utvecklingsländer börjat få tillgång till *den internationella finansiella marknaden*, men den dörren har nu i det närmaste stängts. Kostnaderna för dessa länder att ge ut statsobligationer har ökat och flera utvecklingsländer – inklusive Sveriges bilaterala samarbetsländer som Kenya, Tanzania, Uganda och Zambia – har tvingats senarelägga sådana planer. Den allmänna kreditåtstramningen innebär också att handelsfinansiering blivit dyrare och mer svåråtkomlig vilket framför allt påverkar småskalig produktion.

Bistånd utgör en icke oväsentlig del av många fattiga länders BNP, i genomsnitt 8,5 procent. Dessa länder har inte i någon större utsträckning lyckats attrahera andra finansiella flöden vilket innebär att bistånd blir den absolut största källan av extern finansiering. I snitt utgör bistånd 65 procent av det externa kapitalflödet till de fattigaste länderna.

Vid tidigare ekonomiska kriser i enskilda OECD-länder har biståndet, som så många andra utgiftsposter, minskats i den allmänna budgetära åtstramningen. Det förefaller nu råda insikt om att ekonomiskt stöd till än mer utsatta länder också är en del av den gemensamma lösningen på den ekonomiska nedgången. Indirekt påverkar den globala ekonomiska nedgången emellertid biståndsflödet på ett negativt sätt. Den amerikanska dollarn har apprecierat i relation till de flesta andra givares valutor och dessa valutakursförändringar beräknas minska det samlade värdet av totalt bistånd under 2009 med 3 till 5 miljarder USdollar.

Effekter på millenniemålen och den fattige individen.

Den globala ekonomiska nedgången försenar framsteg eller orsakar tillbakagång i uppfyllandet av de av FN antagna millenniemålen för att bekämpa fattigdomen och öka levnadsstandarden i världen fram till 2015. Krisens effekter påverkar alla åtta millenniemålen. FN:s och Världsbankens prognoser tyder på 70 till 100 miljoner fler fattiga än vad som skulle varit fallet

utan kris 2009. FN:s livsmedels- och jordbruks-organisation FAO uppskattar att antalet hungrande i världen nu uppgår till drygt 1 miljard människor. Det är framför allt människor som de senaste åren lyckats ta sig över fattigdomsnivån som nu riskerar att åter falla under nivån. Målet om halverad andel fattiga och hungriga anses emellertid fortfarande vara möjligt att uppnå på global nivå, givet att den ekonomiska nedgången inte förvärras och att en återhämtning kan ske under 2010.

Millenniemålen rörande mänsklig utveckling, speciellt barn- och mödradödlighet, ser dock inte ut att kunna uppnås på global nivå. I flera utvecklingsländer kommer den ekonomiska nedgången samtidigt att medföra en krympande hushållsbudget för den fattiga individen och krympande statsbudget, vilket kommer att sätta press på investeringar i förbättrad hälsa. Erfarenheter av tidigare ekonomiska kriser visar att situationen försämras långt snabbare vid en lågkonjunktur än vad den förbättras vid en högkonjunktur. Mellan 200 000 och 400 000 fler spädbarn riskerar att dö varje år fram till 2015 om krisen består. Det skulle motsvara att ytterligare 1,4–2,8 miljoner spädbarn dör på grund av den ekonomiska nedgången.

I den ekonomiska krisens spår väntas fattiga och utsatta människor bli än mer sårbara och därmed antas också de globala behoven av humanitärt inriktat stöd komma att öka. En rad olika faktorer, såsom bl.a. klimatförändringar och deras negativa inverkan på omfattningen och frekvensen av naturkatastrofer, har redan bidragit till att de humanitära behoven i världen ökat under senare år. Denna trend väntas fortsätta, liksom ökningen av antalet internflyktingar som är i behov av humanitärt stöd.
Fortsatt höga livsmedelspriser kommer under det närmaste året fortsätta påverka den humanitära situationen för utsatta grupper. Humanitära insatser i form av akut och livsuppehållande livsmedelsbistånd kommer därför fortsatt att efterfrågas.

3.6.3 Demokrati och mänskliga rättigheter.

Det politiska system som bäst tillgodoser människors lika värde och rätten att leva i frihet är det demokratiska styrelseskicket. Därav följer att främjandet av demokrati, respekten för de mänskliga rättigheterna och av rättsstatens principer är viktiga förutsättningar för att uppnå det svenska utvecklingssamarbetets övergripande mål. Demokrati och respekt för mänskliga rättigheter har ett egenvärde och är en del av själva utvecklingsbegreppet. Att bidra till fattigdomsminskning och utveckling innebär att bidra till att skapa samhällssystem utan förtryck och att främja fattiga människors förutsättningar att med egna resurser förbättra sina livsvillkor.

På så sätt är demokrati och respekt för mänskliga rättigheter även medel för andra utvecklingsmål.

De senaste 30 åren har en betydande minskning av antalet auktoritära stater ägt rum, samtidigt som nya demokratier vuxit fram. För första gången i historien dominerar den konstitutionella representativa demokratiska styrelseformen i världen. Samtidigt är utvecklingen inte lika positiv överallt och de senaste åren har det kommit oroande signaler som tyder på att demokrati och politisk frihet snarast minskar i världen.

Stater som idag är formella demokratier kan falla tillbaka i auktoritärt styre och militärkupper har inte varit ovanliga i utvecklingsländer. Merparten av Sveriges bilaterala samarbetsländer utgörs av stater med formellt folkvalda regeringar. I många samarbetsländer finns det dock fortfarande stora brister ifråga om respekt för de mänskliga rättigheterna, politiskt deltagande och ansvarsutkrävande. Människor diskrimineras och deras rättigheter kränks. Folkgrupper utsätts för övergrepp. Själva begreppet mänskliga rättigheter riskerar att urholkas när stater försöker relativisera dess innebörd och på olika grunder hävda undantag.

Flera av Sveriges samarbetsländer brister i efterlevnaden av de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna. Detta gäller särskilt de länder som befinner sig i konflikteller konfliktliknande situationer, vilket framgår av de demokratiindex som tas fram för internationella jämförelser. Samtidigt har flera av Sveriges samarbetsländer under de senaste åren skrivit under eller ratificerat centrala mänskliga rättighetskonventioner som konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna. Sveriges samarbetsländers nationella strategier för fattigdomsminskning innehåller åtgärder för att stärka den demokratiska styrningen av samhället. Strategierna varierar dock kraftigt mellan länderna ifråga om demokratiskt deltagande och viljan att inkludera åtgärder för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

På liknade sätt som den globala ekonomiska nedgången försenar framsteg eller orsakar tillbakagång i uppfyllandet av millenniemålen kan den ekonomiska nedgången få negativa återverkningar på demokratiutveckling och respekt för mänskliga rättigheter, speciellt i nya demokratier med svaga demokratiska traditioner.

I många länder har social oro och politiska omvälvningar följt i den ekonomiska nedgångens fotspår. Politiska spänningar, nationalism och protektionism sätter regeringar under press. Demokratin och rättstatens institutioner spelar en avgörande roll i att öka legitimiteten och ansvarutkrävande av regeringar för de åtgärder de vidtagit för att hantera den ekonomiska nedgången.

För att skärpa Sveriges politik för demokrati och mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet

överlämnade regeringen under 2009 en skrivelse om Sveriges demokratibistånd till Riksdagen (Frihet från Förtryck, skr. 2008/09:11). Implementeringen av den politik som skrivelsen lägger fast kommer prägla regeringens arbete för demokrati och mänskliga rättigheter framöver.

3.6.4 Vad Sverige kan göra. Tre tematiska prioriteringar.

Regeringen har valt att särskilt prioritera tre tematiska områden under mandatperioden: demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Prioriteringarna har valts för att markera en tydlig ambitionshöjning där Sverige har ett mervärde och bedöms kunna påverka utvecklingen i rätt riktning. Till skillnad från tidigare praxis att identifiera årliga prioriteringar inom utvecklingssamarbetet spänner dessa över flera år, och har medvetet identifierats i avsikt att vara giltiga även i en föränderlig miljö.

De tematiska prioriteringarna är lika relevanta idag som när de introducerades och det finns ingen anledning att tona ner deras betydelse på grund av den globala ekonomiska nedgången. Sverige ska även fortsatt vara en förutsägbar och pålitlig givare.

Prioriteringarna återspeglas i planering, genomförande och uppföljning av det samlade svenska utvecklingssamarbetet och är en utgångspunkt för dialogen med Sveriges samarbetsländer och multilaterala utvecklingsorganisationer. De ger också en viktig vägledning för Sveriges arbete med EU:s utvecklingspolitik. Vid förändringar i biståndets inriktning ska de tematiska prioriteringarna vägas in i de överväganden som görs. Som vid många kriser erbjuder även denna omvälvning en möjlighet till förändring.

Demokrati och mänskliga rättigheter förstärks och fokuseras på flera sätt i enlighet med skrivelsen Frihet från Förtryck (skr. 2008/09:11).

För att omsätta skrivelsens innehåll i praktiken avser regeringen senare i år att besluta om en policy som fokuserar den verksamhet som bedrivs inom sektorn demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter och tydliggör hur ett förstärkt rättighetsperspektiv ska vara en central utgångspunkt inom alla sektorer. Regeringens nya policy för stödet till det civila samhället ska genomföras. Initiativet under det svenska ordförandeskapet om demokratibyggande i EU:s yttre förbindelser ska följas upp.

Utgångspunkten för arbetet med att försvara och främja de mänskliga rättigheterna är att de är universella, odelbara och ömsesidigt förstärkande. Ingen människa accepterar frivilligt ett liv i ofrihet och förtryck. Regeringen konstaterar att respekten för de olika opinionsfriheterna

(tanke-, samvets-, religions-, yttrande-, åsikts-, förenings- och mötesfrihet) utgör en stomme i det demokratifrämjande arbetet.

De medborgerliga och politiska rättigheterna utgör det första fokusområdet under prioriteringen. Yttrandefrihet och framväxten av fria, oberoende medier är centralt både i sin egen rätt och för att säkra andra rättigheter. Detta fokusområde betonar även rösträtten, lokal demokrati samt mötes- och föreningsfriheternas betydelse för demokratisering.

Demokratins och rättsstatens institutioner och procedurer utgör det andra fokusområdet – parlament och valda församlingar på lokal nivå, nationella institutioner för mänskliga rättigheter, valprocesser, partisystem och väl fungerande förvaltningar och rättsväsende samt säkerhetssektorn. Lösningar måste grundas på grundläggande mänskliga rättigheter samt baseras på nationellt ägarskap och existerande lokala förhållanden och system som har potential att vinna trovärdighet och legitimitet hos människor som lever i fattigdom. Långsiktighet och kvalitet är avgörande för framgång i det svenska stödet.

Inom det tredje området, demokratiseringens aktörer, prioriterar Sverige förändringsaktörer på global, nationell, regional och lokal nivå inom offentlig sektor, civila samhället, universitet, media, kulturliv och privatsektorn. Det civila samhället har en central roll. Stödet till försvarare av mänskliga rättigheter ska särskilt prioriteras, liksom kvinnors, ungdomars och barns rättigheter och deltagande. Regeringens särskilda satsning om 100 miljoner kronor på demokratisering och yttrandefrihet, som initierades innevarande år, fortsätter under 2010 och ökar i volym till 120 miljoner kronor.

Sverige fortsätter att ge ett omfattande basbudgetstöd till kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter. UNDP:s arbete för bl.a. god samhällsstyrning, demokrati och mänskliga rättigheter kommer också att erhålla fortsatt svenskt stöd. UNICEF:s arbete med att fullgöra åtagandena om barns rättigheter och Barnkonventionens genomförande ges prioritet. FN:s befolkningsfonds (UNFPA) arbete med sexuella och reproduktiva rättigheter är fortsatt en prioriterad fråga för Sverige.

Regeringens satsningar inom den tematiska prioriteringen *miljö och klimat* fortsätter att inriktas på fyra områden: anpassning till klimatförändringarna, energi, miljö och säkerhet, samt vatten. Under våren 2010 avser regeringen anta en ny policy om miljö- och klimatfrågor i utvecklingssamarbetet. Regeringen prioriterar även klimat och utveckling under det svenska ordförandeskapet i EU. Insatser inom miljö- och klimatområdet kan även ha sysselsättningsskapande och kostnadsreducerande effekter vilket är en anledning till att det är viktigt att fortsätta dessa insatser även i tider av kris.

En viktig källa till inspiration i klimatarbetet

är slutrapporten från den internationella Kommissionen om klimatförändring och utveckling, initierad av regeringen 2007. Kommissionen har fokuserat på anpassning till klimatförändringarna, dess kopplingar till naturkatastrofriskreducering, och framhåller att anpassning är kontextspecifik. Centralt för att bemöta klimatförändringarna är att lyfta den lokala nivåns betydelse och den mänskliga dimensionen av anpassningsfrågan. Utvecklingssamarbetet bör användas katalytiskt för att generera andra typer av finansiering för anpassning, bistånd och icke-bistånd, offentliga och privata medel. Inga nya mekanismer och institutioner behövs utan styrning och samordning av existerande sådana måste stärkas menar Klimatkommissionen.

Klimatsatsningen förlängs med ett år, från tre till fyra år, och gäller under perioden 2009–2012 om sammanlagt 4 miljarder kronor. Målet för klimatsatsningen och dess vägledande principer kvarstår. Målet är att på effektivaste sätt bidra till långsiktigt anpassningsarbete främst i de fattigaste länderna, samt att bidra till utvecklingsländers åtgärder för att minska halten av växthusgaser. I detta arbete ingår bl.a. satsningar inom mark- och jordbruk. Inom ramen för regeringens fyråriga klimatsatsning kanaliseras 1,15 miljarder kronor genom Sida för regionala och nationella insatser inom områden som t.ex. miljö, vatten och energi. Länder som berörs av satsningen är Bangladesh, Bolivia, Burkina Faso, Kambodja och Mali.

Ett svenskt extrabidrag till den internationella utvecklingsfonden i Världsbanken (IDA) kommer att ge stöd för finansiering av anpassningsåtgärder till klimatförändringarna och underlätta för utvecklingsländernas klimatarbete under den ekonomiska nedgången. Som en del av klimatsatsningen bidrar Sverige också till Världsbankens fond för ren teknologi (CTF) som fokuserar på utsläppsbegränsningar.

En strategi för miljölån antogs under våren som ett komplement till den nya förordning (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier som trädde i kraft 1 juni 2009. Miljölånen ska bidra till en bättre miljö och minskad sårbarhet till följd av klimatförändringar. Därigenom ska, i enlighet med politiken för global utveckling, levnadsvillkoren för fattiga människor förbättras. Strategin möjliggör långivning för miljöinsatser, bl.a. vad gäller energi och vatten. Regeringen förväntar sig att denna nya satsning ska öka Sveriges möjlighet att bidra till olika typer av miljöinvesteringar i samarbetsländer, och därmed främja en hållbar utveckling. Som ett led i strävan att stärka näringslivets medverkan i utvecklingssamarbetet ska samverkan genom närmare dialog, erfarenhetsutbyte samt ömsesidigt tillvaratagande av kompetens utvecklas.

Arbetet med prioriteringen *jämställdhet och kvinnors roll i utveckling* blir allt viktigare i flera avseenden till följd av de globala kriserna. Studier visar att kriserna får andra konsekvenser för fattiga kvinnor och flickor än för fattiga män och pojkar, då kvinnor och flickor generellt sett har mindre makt och sämre villkor, tillgång till resurser och valmöjligheter än män och pojkar som tillhör samma samhällsklass och lever under samma socioekonomiska förhållanden

Regeringen stödjer kvinnors kapacitet för ökat politiskt deltagande och inflytande i beslutsfattande processer, på såväl lokal som nationell nivå. Förutom att kriserna urholkar sysselsättningsmöjligheter för kvinnor undermineras deras familjeroller när dessa bygger på ansvar för produktion av livsmedel och förnödenheter.

Kvinnors ekonomiska deltagande står i centrum för det stöd som går till bl.a. Världsbankens handlingsplan för jämställdhet, Internationella finansieringsbolaget (IFC), regionala utvecklingsbanker, Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) samt FAO. Världsbankens rådgivningsgrupp för kvinnors ekonomiska ställning, där Sverige ingår, har bidragit till att banken ser över sina allokeringar och omfördelar resurser i syfte att kanalisera mer stöd till kvinnor inklusive genom mikrofinansiering och lokala arbetstillfällen.

Regeringens särskilda satsning för att främja förbättrad mödrahälsa (MDG5) och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), som initierades tidigare i år, ska genomföras. Detsamma gäller den policy för Sveriges internationella hiv och aidsarbete som antogs av regeringen i november 2008. I policyn – Rätten till en framtid – fastläggs att arbetet ska genomsyras av kravet på respekt för mänskliga rättigheter och ökad jämställdhet. Förebyggande insatser liksom lindrandet av de långsiktiga effekterna av hiv och aids prioriteras särskilt. Unga människors och sårbara gruppers behov av ökad synbarhet och möjlighet att på verka sina levnadsvillkor ges ökad uppmärksamhet.

Fokus på kvinnors och flickors säkerhet och tillgång till rättvisa, frihet från våld och exploatering genom människohandel förstärks. Regeringen följer aktivt upp FN:s råd för mänskliga rättigheter och arbetet med EU:s gemensamma MR-riktlinjer om våld mot kvinnor. Handlingsplanen som antogs i februari 2009 för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 (om kvinnor, fred och säkerhet) och 1820 (om sexuellt våld) för perioden 2009–2012 genomförs. Dessa resolutioner är centrala utgångspunkter för samarbetet med konflikt- och postkonfliktländer.

Regeringen tar även fram en policy om främjandet av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Arbetet med policyn ska slutföras våren 2010.

Biståndets roll för att möta den globala ekonomiska nedgången.

Den globala ekonomiska nedgången ställer än större krav på biståndet. Långsiktigt hög ekonomisk tillväxt är en grundläggande förutsättning för varaktig fattigdomsminskning. Förbättrade möjligheter för utvecklingsländerna att dra nytta av den internationella handeln och utveckling av den privata sektorn är viktiga faktorer för att uppnå varaktig tillväxt. Biståndet kan inte ensamt förhindra att dessa länder drabbas av den globala ekonomiska nedgången. Däremot kan det svenska biståndet lindra effekter av den ekonomiska situationen i världen och bidra till förutsättningar för återhämtning och långsiktig utveckling.

Redan under innevarande år har regeringen vidtagit ett antal åtgärder i denna riktning, som exempelvis besluten om extra bidrag till IFC (stöd för mikrofinansiering i de allra fattigaste utvecklingsländerna) och UNICEF (stöd för mödra- och barnhälsa, nutrition, vatten och sanitet och grundskoleutbildning) samt en särskild satsning på att mildra effekterna av höga livsmedelpriser (stöd till ökad produktion och minskad risk för undernäring och svält genom fokus på småskalig jordbruksutveckling) och ett kapitaltillskott till Swedfund International AB (för att bidra till att dämpa den finansiella krisens effekter på utvecklingsländerna).

Sveriges svar på den globala ekonomiska nedgången och de förändrade utmaningar som världen nu står inför sker inom ramen för existerande bistånd. Det handlar inte om ett förändrat bistånd, utan om vissa skiften i allokering av biståndsmedel.

Huvudinriktningen i biståndet kvarstår samtidigt som regeringen avser vidta ytterligare åtgärder och göra anpassningar inom utvecklingssamarbetet för att i möjligaste mån både bidra till att lindra effekterna av den globala ekonomiska nedgången och stärka förutsättningarna för en återhämning. Det humanitära engagemanget och fokus på Afrika fortsätter samtidigt att vara starkt. Vissa omprioriteringar måste därutöver också göras på grund av den kraftiga försvagningen av den svenska ekonomin som medför att biståndsramen minskar. En utgångspunkt i detta arbete är behovet av att minska fattiga individers och gruppers sårbarhet och att främja fattiga kvinnors och mäns medverkan i att skapa ekonomisk tillväxt och förbättra sina levnadsvillkor.

Sammantaget innebär omprioriteringarna att:
– de sociala sektorerna (hälsa och utbildning) värnas, som skyddar de människor som mest riskerar att direkt drabbas av krisen,
– ett gynnsamt klimat för handel och produktiva investeringar, inklusive livsmedelstrygghet, stimuleras,
– användandet av programansatser ökar,
– arbetet med att stärka politiska och

juridiska ramverk för t.ex. ägande- och brukningsrättigheter, finansiella marknader och korruptionsbekämpning intensifieras.

Åtgärder på nationell och internationell nivå.

Regeringen agerar för att upprätthålla den finansiella stabiliteten och därigenom minska återverkningarna på den svenska ekonomin. Som ordförande i EU:s ministerråd under hösten 2009 har Sverige en särskild roll i att föra vidare EU:s arbete med ett samlat svar på krisen. Sverige har också en given plats att vid möten som exempelvis G8 och G20 verka för breda överenskommelser för att hantera och komma till rätta med krisen. Det är en moralisk – och praktisk – skyldighet att rikare länder hanterar finanskrisen kraftfullt med siktet inställt på såväl kort som lång sikt. Detta har betydelse inte minst för förtroendet för ekonomisk öppenhet och integration som medel för utveckling och fattigdomsbekämpning.

Regeringen kommer också att arbeta för att motverka åtgärder som förvärrar situationen för utvecklingsländer. Oroande tecken finns på mer protektionistiska strömningar och regeringen kommer att agera för att motverka dessa tendenser så att krisen inte ska fördjupas ytterligare. Ett snabbt och ambitiöst avslut av de pågående förhandlingarna i WTO, den s.k. Doharundan, skulle vara det bästa sättet att nyttja handel som ett instrument för global tillväxt och försäkra världsekonomin mot protektionistiska tendenser. Studier visar att ju ambitiösare utfall som uppnås i Doharundan desto större andel av vinsterna tillfaller utvecklingsländerna. Regeringen arbetar aktivt för att EU ska vara en konstruktiv part i Doharundan och på så sätt skapa bättre regler för den internationella handeln. Utvecklingsperspektivet utgör en central del av svenska förhandlingspositioner. De s.k. ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) som EU förhandlar med länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet är också väsentliga för utvecklingsländernas möjligheter till långsiktig ekonomisk tillväxt och effektiv fattigdomsbekämpning. Avtalen syftar till att främja regional integration och därmed bidra till effektivare marknader, främja utländska investeringar i respektive region, och bidra till ett successivt utökat handelsutbyte mellan parterna i regionen och med EU. Sverige planerar att bl.a. genom sitt regionala utvecklingssamarbete med Afrika stärka ländernas förmåga att dra nytta av EPA-avtalen.

Med ett bistånd på 1 procent av BNI lever Sverige med god marginal upp till det internationella målet om 0,7 procent av BNI som bistånd. Lika viktigt är att andra biståndsgivare lever upp till sina åtaganden. Det samlade internationella biståndet har aldrig varit så högt som 2008. Även om Sverige är den

största givaren mätt som andel av BNI utgör svenskt bistånd knappt 4 procent av det samlade internationella biståndet. Det är därför extra viktigt att de volymmässigt största givarna (de fem största bilaterala givarna står idag för 60 procent av det samlade internationella biståndet) lever upp till sina åtaganden. Så är inte fallet idag. I dagsläget råder ett underskott på 29 miljarder US-dollar i jämförelse med gjorda utfästelser. I det sammanhanget utgör ett än mer pro-aktivt internationellt påverkansarbete ett viktigt verktyg, och Sverige verkar bl.a. inom ramen för EU-samarbetet för att påverka andra viktiga aktörer.

Multilateralt utvecklingssamarbete och samarbete inom EU.

Den globala ekonomiska nedgången påverkar inte bara Sveriges bilaterala samarbetsländer utan så gott som alla utvecklingsländer och kräver ett samordnat svar. De multilaterala organisationerna, FN och de multilaterala utvecklingsbankerna, kan i vissa fall agera med större flexibilitet och snabbhet än vad som många gånger är fallet i det bilaterala utvecklingssamarbetet. Flera av de multilaterala utvecklingsbankerna har redan i sin reguljära verksamhet faciliteter och instrument som dels syftar till att mildra krisens mer omedelbara effekter men också möjligheter att direkt stimulera en tidig återhämtning, inte minst inom den privata sektorn. Utöver finansiering erbjuder organisationerna erfarenhet, kunskap och analyskapacitet som ger dem en särskild roll i bemötandet av den ekonomiska nedgången.

IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna spelar en viktig roll i att kunna utforma det globala bemötandet av den globala krissituationen. Så gott som universell täckning och hög finansiell kapacitet har möjliggjort kontracyklisk finansiering. Den ekonomiska nedgångens breda träffyta hanteras bäst via drabbade länders statsbudget. Budget och betalningsbalansstöd kommer att bli centralt för att kunna upprätthålla nödvändig offentlig finansiering i de drabbade länderna, inte minst nödvändiga allokeringar till hälsa och utbildning. De internationella finansiella institutionerna har kunskap om och lång erfarenhet av dessa stödformer.

I den internationella diskussionen om åtgärder mot krisen ska Sverige särskilt betona de fattigaste ländernas situation. Inom de multilaterala utvecklingsbankerna ska Sverige slå vakt om deras långsiktiga utvecklingsmandat. Sverige har verkat för att multilaterala organisationer ska vidta snabba åtgärder mot krisen genom tidigareläggning av planerade projekt och program för att understödja den reala ekonomin. Exempel på insatser som genomförts på kort sikt är budgetstöd, garantiarrangemang och handelsfinansiering. På längre sikt är sysselsättningsskapande och tillväxtfrämjande insatser inom

infrastruktur och jordbrukssektorn av särskild vikt. Organisationer med särskild kompetens inom något av dessa områden, såsom FN:s Livsmedels- och Jordbruksorganisation (FAO), kommer här spela viktiga roller. Det ökade utbetalningstrycket på kort sikt samt det ökade långsiktiga behovet till följd av den djupa ekonomiska nedgången har påskyndat diskussioner om utvecklingsbankernas kapitalbas och kapacitet för subventionerad finansiering genom s.k. mjuka fönster. Sverige planerar att medverka i den Asiatiska utvecklingsbankens kapitalhöjning och har i förhandlingarna verkat för en betoning av de fattigaste ländernas behov. Under 2009–2010 inleds sannolikt även förhandlingar om kapitalhöjningar i såväl Afrikanska utvecklingsbanken som Interamerikanska utvecklingsbanken. Parallellt kommer Sverige att medverka i förhandlingar om påfyllnader av de mjuka fönstren i dessa banker samt i Världsbanken. Som stor givare kommer Sverige bl.a. att verka för en ökad effektivitet i institutionernas arbete för fattigdomsbekämpning och klimatarbete.

FN-systemet har genom sin breda verksamhet en viktig roll i att mildra krisens konsekvenser för arbetet med att nå millenniemålen. Denna verksamhet är central när krisen riskerar att leda till ett sämre utgångsläge än när arbetet med målen inleddes. Flertalet FN-organisationer har verksamhet som tydligt kopplar till millenniemålen, med fokus på framför allt de sociala sektorerna. Några av dessa, FN:s världslivsmedelsprogram (WFP) och FN:s barnfond (UNICEF), är särskilt relevanta när det gäller att operativt hantera finanskrisens mest akuta konsekvenser. För WFP, som bidrar till att rädda liv och lindra nöd i de mest utsatta av humanitära situationer, finns tydliga kopplingar mellan finanskris och förvärrad livsmedelstrygghet. UNICEF når de grupper som ofta drabbas hårdast av såväl kriser som konflikter och katastrofer: barn och kvinnor. Dessa organisationer får därför en relativt större vikt i fördelningen av det svenska basbudgetstödet till FN:s fonder och program under 2010.

FN:s utvecklingsprogram (UNDP) har en nyckelroll i att samordna genomförandet av effektiva åtgärdsprogram inom FN för att möta den globala ekonomiska nedgången. Generellt gäller dock att organisationen tydligare bör fokusera sin verksamhet inom områden där man har uppenbara komparativa fördelar gentemot andra aktörer.

Regeringen inser också behovet av att stödja utvecklingen av sociala trygghetssystem. Dessa skyddar människor som befinner sig i fattigdom, förhindrar att fler människor hamnar i fattigdom och gynnar långsiktig ekonomisk utveckling.

FN:s befolkningsfond, UNFPA, har en central roll att främja allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. UNFPA:s

arbete har direkt relevans för flera av FN:s millenniemål men framförallt för målet om minskad mödradödlighet och jämställdhet. Regeringen kommer att fortsatt stödja den förstärkning av UNFPA:s kapacitet i samarbetsländerna som håller på att genomföras och som är av stor vikt för resultat på landnivå.

UNAIDS har en viktig uppgift att samordna FN-systemets insatser för att bekämpa hiv/aids och upprätta samlade nationella program för att bekämpa sjukdomen i samarbetsländerna. Organisationen genomför för närvarande en omfattande utvärdering av sin verksamhet som kommer att bli ett viktigt underlag för utformningen av programmets framtida inriktning och roll i förhållande till andra viktiga organisationer på hälso- och utvecklingsområdet.

Den globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria (GFATM) är en viktig kanal för medel till kampen mot de tre stora fattigdomssjukdomarna vilket också skapar utrymme för hela hälsosektorn på landnivå där nationella budgetar minskar. Under 2010 kommer påfyllnads-förhandlingar ske för fondens verksamhet 2011–2013. I förhandlingarna kommer regeringen ha stort fokus på fondens fortsatta anpassning till fastlagda principer om biståndseffektivitet, särskilt hur fonden på ett effektivt sätt ytterligare anpassar sig till nationella strategier, program, budgetar och genomförandesystem.

EU är fortsatt världens största biståndsgivare. Medlemsländerna och Europeiska kommissionen står tillsammans för nära 60 procent av världens bistånd. Av detta hanterar kommissionen cirka en femtedel, det så kallade EGbiståndet. Sverige bidrar till EG-biståndet med ungefär 2 miljarder kronor årligen genom EUbudgeten och genom den Europeiska utvecklingsfonden (EUF). EU har en mycket viktig roll i att bidra till utvecklingsländernas hantering av den globala ekonomiska nedgången. I de rådsslutsatser som antogs vid EU:s biståndsministermöte i maj 2009 stod den globala ekonomiska nedgången och EU:s samlade relationer till utvecklingsländerna i fokus. Regeringen kommer under 2010 att verka för att dessa frågor har fortsatt prioritet inom EU-samarbetet. Regeringen kommer även att fortsätta att arbeta för ett ökat inflytande i EU:s utvecklingspolitik och kommer att än tydligare prioritera EU-plattformen i syfte att få ökat genomslag för svensk utvecklingspolitik. Detta motiveras inte minst av storleken på EU:s samlade bistånd och EU-ländernas dominerande ställning som den största givargruppen.

Humanitärt engagemang.

Regeringens starka humanitära engagemang fortsätter under 2010. Den ekonomiska krisen och tilltagande humanitära behov ställer extra stora krav på ett starkt och effektivt internationellt humanitärt system. Sverige

kommer fortsätta att agera aktivt för att stärka internationell humanitär insatsförmåga samt den humanitära samordningen, inklusive FN:s centrala roll i detta arbete, både globalt och i fält.

Vad gäller fördelningen av det svenska basbudgetstödet till FN:s fonder och program kommer FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) och FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktningar (UNRWA) att få en relativt större vikt. Sverige kommer särskilt att prioritera utvecklandet av förbättrade och gemensamma metoder för behovsbedömning, vikten av katastrofförebyggande, samt stärkandet av de landbaserade humanitära samordnarna. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) internationella biståndsfinansierade insatser, vilka främst utgör stöd till FN:s humanitära insatser ska fortsatt vägledas av biståndspolitiska styrinstrument och Sveriges politik för humanitärt bistånd (skr. 2004/05:52).

Sverige ser det också som en prioriterad uppgift att fortsätta värna de humanitära principerna och den internationella humanitära rätten, inte minst vikten av fritt och säkert humanitärt tillträde till nödlidande människor. Sverige kommer att lägga särskild vikt vid att förbereda det svenska och internationella humanitära biståndet på att kunna möta de tilltagande, och på senare år mer diversifierade och komplexa humanitära behoven på ett flexibelt och behovsanpassat sätt.

I takt med att extrem sårbarhet hos utsatta befolkningar väntas öka, utan att den direkt orsakas av någon enskild humanitär katastrof, kommer detta också att kräva ställningstaganden kring samspelet mellan utvecklingsbistånd och humanitärt bistånd.

Bilateralt utvecklingssamarbete.

Fokuseringen av det bilaterala utvecklingssamarbetet fortsätter. I de prioriterade samarbetsländerna ska Sverige arbeta i maximalt tre sektorer, där ett svenskt bidrag förväntas ha störst effekt. Genom att bli en större aktör kan Sverige få tydligare genomslag för prioriterade frågor inom de sektorer där utvecklingssamarbetet fortgår.

Landfokuseringen fortsätter, i enlighet med den inriktning som presenterades i budgetpropositionen för 2008, och det svenska utvecklingssamarbetet riktas allt mer mot de allra fattigaste länderna, mot länder i Afrika söder om Sahara och mot länder i konflikt- eller postkonfliktsituation. Satsningen på reformsamarbete i Östeuropa fortsätter. Samtidigt sjunker den totala andelen bistånd till medelinkomstländer. Antalet samarbetsländer minskar successivt. Utvecklingssamarbetet med sju länder har nu avslutats helt och i ytterligare fyra länder kommer de finansiella åtagandena att ha avslutats under 2009. Utvecklingssamarbetet med åtta länder fortsätter även under 2010 för

att sedan vara helt avslutat. Under 2011 avslutas samarbetet med två resterande utfasningsländer. På så sätt säkerställs en ansvarsfull och stegvis utfasning, där pågående insatser kan tas över av samarbetslandet eller andra givare. Med sju samarbetsländer övergår det traditionella utvecklingssamarbetet alltmer till aktörssamverkan, med siktet inställt på självbärande relationer mellan aktörer i samarbetslandet och Sverige.

För det bilaterala utvecklingssamarbetet har regeringen gett Sida i uppdrag (UF2009/38074/USTYR) att se över biståndets inriktning och föreslå eventuella revideringar av aktuella samarbetsstrategier med anledning av den globala ekonomiska nedgången. Vad gäller neddragningar och omallokeringar har Sida utgått från principen att förutsägbarhet och långsiktiga mål bevaras. En preliminär bedömning av enskilda landprogram visar att de flesta av dessa svarar väl mot behov som uppkommit på grund av den globala ekonomiska nedgången.

Andelen programstöd ska öka, bl.a. för att öka biståndseffektiviteten och stärka förutsättningarna för att lindra effekterna av den ekonomiska nedgången. Sociala sektorer som skyddar de som mest riskerar att direkt drabbas av krisen ska i möjligaste mån värnas. Biståndsinsatser som bidrar till ett gynnsamt klimat för produktiva investeringar och tillväxt ska också ges prioritet. Biståndsformer som möjliggör snabba insatser ska särskilt användas. Detta gäller inte minst i de samarbetsländer som befinner sig i konflikt- eller postkonfliktsituation där det också är viktigt att fredsvinster kan uppnås. Då den globala ekonomiska nedgången kan förväntas medföra att konfliktsituationer snabbt förändras blir det än mer viktigt att inte bara ha beredskap för snabba insatser utan att Sverige, liksom övriga givare, kan agera flexibelt och att vi hanterar risker på ett bra sätt. Vikten av samstämmighet mellan biståndet och övriga politikområden blir också desto viktigare.

Regeringen stärker sitt arbete med det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet, för att stimulera handel och produktiva investeringar. Detta är också i linje med den strategi som EU har antagit (Aid for Trade). Den svenska policy som tas fram skapar en välunderbyggd grund för denna del av utvecklingssamarbetet. Sveriges handelsrelaterade utvecklingssamarbete ska särskilt riktas till insatser som ökar samarbetsländernas kapacitet att delta i och dra nytta av internationell handel, såsom effektiv tullhantering och att leva upp till de krav som ställs vid export till andra länder.

En ny förordning (SFS 2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier trädde i kraft 1 juni 2009. Denna förordning förväntas bidra till att mobilisera större resurser för offentliga investeringar som inte kan eller

bör finansieras på marknadsvillkor. Det nya systemet är helt obundet, och innehåller därmed inga krav om svenska leveranser. Utvecklingslån innefattar en biståndsgåva förmedlad av Sida, som villkoras av att motparten lånefinansierar en del av investeringen. Det nya systemet möjliggör också en ökad användning av garantier i det bilaterala biståndet. Garantier kommer främst att riktas till de produktiva sektorerna och kommer därmed att bidra till långsiktig ekonomisk tillväxt samt till att mildra effekterna av den globala ekonomiska nedgången.

3.6.5 Fortsatt arbete för ökad effektivitet, kvalitet och resultat.

Regeringen fortsätter sitt pågående arbete med att skapa ett bistånd som kännetecknas av kvalitet, effektivitet och resultat. Detta är en utgångspunkt för att Sverige ska kunna bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Regeringen ser tydlig resultatstyrning, god rapportering och redovisning som förutsättningar för att detta ska kunna ske.

Granskning av det svenska biståndet.

OECD:s biståndskommitté DAC genomförde under våren 2009 en granskning av det svenska biståndet. De områden som uppmärksammades i granskningen ligger väl i linje med regeringens politik, och fortsatta åtgärder för att göra biståndet mer effektivt planeras.

DAC välkomnar att Sverige har genomfört flertalet av de rekommendationer som presenterades i den senaste DAC-granskningen från 2005. Då konstaterades bl.a. att Sverige behövde minska antalet bilaterala samarbetsländer, öka sektorkoncentrationen, skärpa styrningen av det multilaterala utvecklingssamarbetet samt stärka resultatstyrningen av biståndet. I 2009 års granskning uppmärksammas att ett stort antal reformer nu är genomförda. DAC pekar dock bl.a. på att även om stora insatser har gjorts för att förtydliga policystrukturen, så kvarstår visst arbete för att ytterligare klargöra hur olika policydokument förhåller sig till varandra. Regeringen avser att följa upp DAC:s rekommendationer.

Effektivitet och kvalitet

Genom Parisdeklarationen om biståndseffektivitet 2005 och Handlingsplanen från uppföljningsmötet i Accra 2008 har det internationella samfundet en stark gemensam agenda för att effektivisera biståndet. Sverige är ett av de länder som har varit särskilt pådrivande i utvecklingen av den internationella agendan för biståndseffektivitet.

Regeringen har redan vidtagit ett antal åtgärder inom det svenska biståndet för att lägga

grunden för ökad biståndseffektivitet. Den ovan nämnda land- och sektorfokuseringen gör det möjligt för Sverige att koncentrera sina resurser till färre länder och sektorer och därigenom nå tydligare resultat. Landkategorier har skapats vilket underlättar metodarbete och anpassning till den specifika situationen i respektive land.

Även inom det multilaterala samarbetet har åtgärder vidtagits. Systematiska bedömningar görs av multilaterala organisationer utifrån deras effektivitet och relevans. En ny modell för strategier för samarbete med multilaterala organisationer har tagits fram i syfte att göra det svenska agerandet mer effektivt och samstämmigt. Av samma skäl har regeringen också förtydligat ansvarsfördelningen för det svenska multilaterala utvecklingssamarbetet.

Fortsatt arbete för ett effektivt biistånd.

En plan för genomförandet av åtgärder för ökad biståndseffektivitet har, på basis av Parisdeklarationen och Handlingsplanen från Accra, utarbetats av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) och Sida. Handlingsplanen lägger grunden för ett intensifierat arbete med att skapa förutsättningar för att mer effektivt bidra till utvecklingsresultat för människor som lever i fattigdom. Planen handlar till stor del om att förändra metoder, normer och attityder inom biståndsförvaltningen och i multilaterala utvecklingsorganisationer för att bl.a. möjliggöra ett ökat lokalt ägarskap, ökat användande av samarbetsländernas system, ökade ansträngningar för givarharmonisering och ökad strävan efter resultatorientering. Planen förväntas bidra till ökad samstämmighet mellan svenska biståndsaktörer samt till en genomtänkt och fokuserad dialog mellan Sverige och samarbetsländerna och mellan Sverige och de multilaterala organisationerna. Planen innehåller kvantifierbara mål som följs upp på olika nivåer, inklusive per samarbetsland.

Ett effektivt multilateralt bistånd.

Reformeringen av hur Sverige arbetar med multilaterala humanitära och utvecklings-organisationer är en integrerad del av handlingsplanen för ett effektivt bistånd. Arbetet följer strategin för multilateralt utvecklingssamarbete.

Genomförandet av strategin går vidare 2010 och kommer då också att utvärderas. Arbetet med att bedöma de multilaterala organisationerna fortsätter. Det kommer att samordnas med det bedömningsarbete som Sverige tillsammans med 14 andra länder genomför inom ramen för Multilateral Organisation Performance Assessment Network (MOPAN). Dessutom kommer regeringen att ta fram ytterligare strategier för de viktigaste organisationerna för Sverige. Strategiarbetet kommer att utgå från de organisationsbedömningar som gjorts. Strategierna

är fleråriga och följs på uppdrag av regeringen årligen upp av Regeringskansliet och berörda myndigheter, främst Sida. Bedömningsarbetet har synliggjort såväl goda exempel som brister vad gäller intern och extern effektivitet inom vissa multilaterala organisationer. Detta är en av flera faktorer som spelar in för storleken på det svenska basbudgetstödet tillsammans med exempelvis organisationens tematiska relevans, behov, Sveriges storlek som givare och organisationens finansieringsstruktur.

Att stödja de multilaterala organisationernas arbete med att uppfylla sina åtaganden för ett mer effektivt bistånd är en angelägen uppgift, både vad gäller FN-systemet och utvecklingsbankerna. Regeringen ser det som avgörande att reformer som har inletts i flertalet multilaterala organisationer fortsätter att genomföras.

Arbetet med reformeringen av FN:s ekonomiska och sociala verksamhet går vidare, trots ett allt svårare klimat för dessa diskussioner mellan FN:s medlemsstater. Sverige och de övriga nordiska ländernas aktiva samarbete kring en ny organisatorisk struktur för FN:s jämställdhetsarbete fortsätter. Regeringen kommer att verka för att detta arbete ska resultera i en överenskommelse som kan börja genomföras under året.

Likaså fortsätter arbetet med reformeringen av FN:s arbete på landnivå där syftet är att få FN att agera mer samfällt och svara bättre mot mottagarländernas behov. Den försöksverksamhet som hittills bedrivs i åtta länder visar uppmuntrande resultat och arbetsformen sprider sig spontant till allt fler samarbetsländer. Samtidigt är detta också en utmaning för hela systemet där centrala frågor om finansiering och beslutsfattande måste lösas ut, liksom en lång rad administrativa hinder.

Sverige stödjer även aktivt det reformarbete som pågår inom FN:s olika humanitära organ och som syftar till ökad effektivitet och kvalitet på verksamheten. Sverige verkar aktivt för att stödja de reformer som pågår inom de multilaterala utvecklingsbankerna för att öka deras interna och externa effektivitet. En viktig insats under året kommer att vara uppföljning av de halvtidsöversyner som kommer att göras 2009–2010 av påfyllnaderna av de mjuka lånefönstren i Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken respektive Asiatiska utvecklingsbanken. Inom ramen för den femte påfyllnaden av den globala miljöfonden GEF, som avslutas 2010, driver Sverige på för att det omfattande reformarbete som nu inletts gör att GEF kan spela en effektiv roll i den finansiella arkitekturen för miljö- och klimatförändringar.

Samverkan inom EU för biståndseffektivitet.

Regeringen ser EU som en central aktör för ett mer effektivt bistånd – både vad gäller arbetsfördelning mellan biståndsgivare, men också för

att driva den internationella dagordningen framåt på viktiga områden.

I samband med EU:s biståndsministermöte i maj 2009 konstaterades att ett mer effektivt bistånd utgör en viktig delkomponent i unionens arbete för att stödja utvecklingsländerna i hanteringen av den globala ekonomiska nedgången. Rådet utlovade att arbeta för att accelerera genomförandet av åtagandena i Parisdeklarationen och Handlingsplanen från Accra, bl.a. genom att redan under 2009 anta ett operationellt ramverk. Detta ramverk kommer att ge redskap och vägledning i det praktiska arbetet med att genomföra biståndet, och ska kunna fungera som ett hjälpmedel för de som arbetar med Europeiska kommissionens och medlemsländernas bistånd i fält.

Under det svenska EU-ordförandeskapet utgör hela detta arbete en prioriterad uppgift, där tonvikten ligger på att föra dialog om och sätta press på såväl kommissionen som medlemsstaterna vad gäller genomförandet av både Parisdeklarationen och Handlingsplanen från Accra. Uppföljning och genomförande inom EU blir också ett viktigt bidrag till fjärde internationella högnivåmötet om biståndseffektivitet som hålls i Seoul 2011, och fortsätter således vara en prioritering för regeringen under 2010.

Europeiska kommissionen hanterar 10 procent av världens samlade utvecklingssamarbete. Regeringen kommer att förstärka det svenska påverkansarbetet vad gäller utformningen av detta samarbete genom (1) ett ökat engagemang från utlandsmyndigheterna gentemot de lokala kommissionskontoren, (2) ett ökat svenskt engagemang i de förvaltningskommittéer som fattar beslut om det gemensamma utvecklingssamarbetet samt (3) att verka för att den översyn som påbörjats under 2009 av de gemensamma biståndsinstrumenten leder till att kommissionen åtgärdar de brister som identifierats sedan instrumenten lanserades 2007.

Strategiskt användande av biståndsformer – ökad andel programansatser.

I handlingsplanen för biståndseffektivitet från Accra åtar sig det internationella samfundet att alltid i första hand pröva möjligheten att använda programansatser och samarbetslandets system i utformningen av utvecklingssamarbetet. I de fall givaren väljer en annan biståndsform ska givaren tydligt redogöra för sina motiv för denna avvikelse. Programansatser innebär att biståndsgivaren ger stöd till ett samarbetslands eller en organisations ordinarie verksamhet inom ramen för landets eller organisationens reguljära planering och uppföljning.

Programansatser ska utgöra förstahandsalternativ i det svenska utvecklingssamarbetet. Det är regeringens avsikt att andelen

programansatser ska öka från dagens cirka 47 procent. Säkerställande av adekvat insyn och finansiell kontroll kommer att vara viktigt i detta arbete. Regeringen verkar också för att multilaterala organisationer i ökad utsträckning ska använda sig av sådana biståndsformer. Detta innebär en omställning för biståndsförvaltningen, och regeringen bedömer att det på sikt innebär stora vinster för samarbetsländerna liksom en effektivisering för Sverige som givare. Denna biståndsform förväntas bidra till ökat ägarskap, lägre transaktionskostnader och tydligare resultat.

I dagsläget är projektstöd, d.v.s. stöd till en enskild verksamhet eller avgränsad insats, den dominerande biståndsformen i det svenska biståndet. Även projektstöd ska mer systematiskt använda samarbetsländernas system, och svenska rutiner och administrativa hjälpmedel ska anpassas därvidlag. Stödet till det civila samhällets organisationer i samarbetsländerna ska också effektiviseras med särskild tonvikt på ökad användning av programansatser och ökad användning av organisationernas system.

När andelen programansatser ökar blir arbetet med kapacitetsutveckling, framför allt inom offentlig finansiell styrning, än mer angeläget. Av regeringens skrivelse om biståndets resultat (skr. 2008/09:189) framgår att det svenska utvecklingssamarbetets fokus på kapacitetsutveckling behöver stärkas. Programansatser blir ofta mer effektiva om åtgärder för kapacitetsutveckling genomförs samtidigt. Regeringen avser särskilt verka för att det svenska kapacitetsstödet är efterfrågestyrt och anpassat till samarbetslandets system.

Då biståndet ska vägledas av samarbetsländernas utvecklingsplaner är det viktigt att parallellt stödja oberoende nationella aktörer i samarbetsländerna som kan granska användningen av biståndsmedel och utkräva ansvar. Regeringen avser att fortsatt verka för att stärka exempelvis nationella parlament, oberoende media och civila samhällets organisationer.

Bilaterala samarbetsstrategier som styrinstrument.

Det bilaterala utvecklingssamarbetet ska främst genomföras i tolv länder med vilka Sverige bedriver långsiktigt utvecklingssamarbete, tolv länder i konflikt- och postkonfliktsituationer och nio länder med vilka Sverige bedriver reformsamarbete i Östeuropa. I dessa 33 samarbetsländer ska Sverige vara en aktiv och pålitlig givare, som deltar i den givargemensamma dialogen och som bidrar effektivt inom några utvalda sektorer där Sverige kan göra skillnad och skapa mervärde. Därtill förstärks Sveriges arbete för demokrati och mänskliga rättigheter i ett mindre antal länder där biståndet bedrivs under andra former än

regelrätt stat-till-stat-samarbete.

Regeringen har under 2009 hittills fattat beslut om 19 samarbetsstrategier (av sammanlagt planerade 25) som styr hur biståndet ska genomföras i dessa länder och vilka resultat som förväntas.

Regeringen eftersträvar en god balans mellan olika biståndsformer, biståndskanaler och samarbetspartners i respektive samarbetsland. För att bl.a. kunna säkerställa detta behöver de bilaterala samarbetsstrategierna bli ännu tydligare som styrinstrument. En översyn av riktlinjerna för samarbetsstrategier ska genomföras under 2010, och nya riktlinjer antas.

Regeringens skrivelse om biståndets resultat (skr. 2008/09:189) lyfter också fram dialog som ett arbetssätt som får en allt större roll i utvecklingssamarbetet och i genomförandet av de bilaterala samarbetsstrategierna. De integrerade utlandsmyndigheternas roll i biståndets genomförande bör utvecklas. Synergier mellan den politiska dialogen som ambassaden för med samarbetslandet och biståndets genomförande ska aktivt sökas.

Resultat i fokus.

Genomförandet av den styrmodell som regeringen fattade beslut om 2007 fortsätter. I våras lämnade regeringen för första gången en samlad resultatskrivelse till riksdagen (skr. 2008/09:189).

Skrivelsen visar att mycket kvarstår när det gäller arbetet med att förbättra styrningen och resultatredovisningen inom det svenska biståndet. Den politik och de strategier som regeringen beslutar om och som styr det svenska samarbetet med länder och multilaterala organisationer samt arbetet med olika tematiska frågor måste bli ännu tydligare. Fokus på förväntade och faktiska resultat i beredning, genomförande och uppföljning av enskilda program och projekt måste också öka. Mål för den verksamhet som Sverige ger stöd till genom varje enskild insats måste tydliggöras så att det finns förutsättningar att i efterhand utvärdera i vilken utsträckning de förväntade resultaten uppnåtts.

I syfte att följa upp bl.a. genomförandet av policys och samarbetsstrategier har SADEV fått i uppdrag att ta fram förslag till fleråriga utvärderingsplaner på området. Uppdragen redovisades under våren 2009 (UF2009/54391/USTYR samt UF2009/54393/USTYR). Regeringen avser att återkomma till SADEV i ärendet.

I regleringsbrevet för 2009 fick Sida i uppdrag att snarast införa ett enhetligt resultatstyrningssystem, inklusive system för bedömning av biståndsinsatser och systematiska riskanalyser. Sida ska senast den 30 september 2009 redovisa hur genomförandet fortskrider. Regeringen kommer att fortsätta betona vikten

av att Sida fokuserar på resultat i sin verksamhet.

Regeringen kommer också att öka styrningen av stödet till multilaterala organisationer. Kvaliteten i resultatrapporteringen skiljer sig mycket åt mellan olika organisationer, beroende på hur väl fungerande system respektive organisation har för resultatstyrning. Detta är en av de faktorer som analyseras i de bedömningar som regeringen gör av organisationernas relevans och effektivitet. Där det finns brister arbetar Sverige med att förbättra kvaliteten och tillförlitligheten i rapporteringen inom respektive organisations styrelse eller genom andra former av dialog med organisationen.

Arbetet med utvärderingar måste också systematiseras och kvaliteten i enskilda utvärderingar höjas. System för att ta omhand resultat, lärdomar och erfarenheter från utvärderingar behöver också vidareutvecklas.

Att utvärdera de långsiktiga effekterna av en viss verksamhet är svårt och ofta kostsamt. Ökade ansträngningar ska därför göras för att genomföra utvärderingar tillsammans med andra givare. Regeringen noterar bl.a. att några av SADEV:s pågående och planerade utvärderingar kommer att genomföras tillsammans med andra aktörer. Även Sida deltar i utvärderingar tillsammans med andra givare.

Arbetet med att skapa ökat fokus på resultat i biståndet måste ske med stor kraft och uthållighet. Resultatorienteringen innebär i praktiken en kulturförändring och kräver att såväl chefer som medarbetare i biståndsförvaltningen ägnar resultatfrågorna stor uppmärksamhet. Detta är nödvändigt för att vi ska kunna veta *vad* vi ska satsa på och *hur* vi ska göra det.

Korruption – ett utvecklingshinder.

Korruption är ett allvarligt hinder för utveckling. När resurser som avsatts för att bekämpa fattigdom används för fel ändamål eller förskingras drabbas människor som lever i fattigdom hårdast. Vi kan därför aldrig acceptera att korruption förekommer i vårt utvecklingssamarbete eller i svenska myndigheter. Myndigheterna måste alltid vidta åtgärder vid misstankar om eller konstaterade fall av korruption. Detta gäller oavsett om korruptionen inträffar i samarbetsländernas förvaltningar, i svenska och internationella organisationer som mottar biståndsmedel eller inom de svenska biståndsmyndigheterna.

Arbetet för att bekämpa och minimera riskerna för korruption bedrivs på flera plan. Exempelvis har inom Utrikesdepartementet en projektgrupp tillsatts med uppdrag att förbättra internkontrollen. Som tidigare redovisats har Sida som svar på SADEV:s rapport Att förebygga och hantera korruption i det svenska utvecklingssamarbetet presenterat en åtgärdsplan. Denna innefattar bl.a. revidering av

Sidas regler och införande av ett nytt system för hantering av misstankar om korruption.

Strategier för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället samt för informations- och kommunikationsverksamhet

Det civila samhällets aktörer är centrala för att människor som lever i fattigdom ska kunna förändra sina livsvillkor. Svenska CSO har genom sina erfarenheter, värdegrund och lång siktiga samarbetsrelationer komparativa fördelar gentemot andra stödformer vad gäller samarbete med det civila samhällets aktörer i utvecklingsländer och är ett värdefullt komplement till det statliga biståndet.

Regeringen har nyligen fattat beslut om två nya strategier som avses träda i kraft den 1 januari 2010. Den första strategin styr Sidas stöd till aktörer i det civila samhället i utvecklingsländer genom svenska civilsamhälles-organisationer. Det övergripande målet för verksamheten är ett livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle i utvecklingsländer som bidrar effektivt, med ett rättighetsbaserat arbete, till att minska fattigdom i alla dess dimensioner. Egeninsatsen under strategiperioden ska vara minst 10 procent och bestå av kontant insamlade medel i Sverige. Detta är ett uttryck för svenska civilsamhällesorganisationer engagemang och allmänhetens förtroende för verksamheten.

Den andra strategin styr det informationsoch kommunikationsarbete som finansieras genom Sida och som genomförs av såväl Sida som aktörer i det civila samhället. Målet med verksamheten är att den svenska allmänheten har god kunskap om situationen i utvecklingsländer, svenskt bistånd och dess resultat samt frågor som rör utvecklingens drivkrafter i utvecklingsländer. För ökad transparens och effektivare styrning av informations- och kommunikationsverksamheten samlas finansieringen av verksamheten till en och samma anslagspost. Verksamheten ska omfatta såväl det bilaterala som det multilaterala utvecklingssamarbetet. Den del av den tidigare anslagsposten Stöd till enskilda organisationer som avsåg informationsinsatser förs i och med denna förändring till den nya anslagsposten Informations- och kommunikationsverksamhet för fortsatt utnyttjande av civilsamhällets organisationer. Det totala stödet till svenska civilsamhällets organisationers bistånds- och informationsverksamhet återfinns således fr.o.m. 2010 på två anslagsposter. Därutöver är svenska civilsamhällets organisationer även genomförare av svenskt utvecklingssamarbete under andra anslagsposter.

Samverkan med det svenska näringslivet.

Regeringen fortsätter arbetet med att ta tillvara

det svenska näringslivets erfarenhet och kompetens i genomförandet av politiken för global utveckling, i utvecklingssamarbetet och i reformsamarbetet med Östeuropa.

Som ett led i detta arbete har regeringen fattat beslut om inrättande av ett råd för erfarenhetsutbyte och övergripande dialog mellan representanter på hög nivå från det svenska näringslivet och offentliga aktörer, huvudsakligen inom utvecklingssamarbetet, utrikeshandeln och handels- och investeringsfrämjandet.

Rådet utgör en del av ett nätverk för näringsliv och utveckling som också kommer att omfatta fora för dialog och erfarenhetsutbyte mellan svenska utlandsmyndigheter och svenskrelaterade aktörer på land eller regionnivå i utvecklingsländer. Rådets arbete ska bl.a. bidra till att förbättra förutsättningar för ett gynnsamt klimat för näringsliv, handel och investeringar och fungerande finansiella marknader i berörda utvecklingsländer.

Genom regelbunden ömsesidig dialog och erfarenhetsutbyte med det svenska näringslivet i olika fora kan konkreta erfarenheter diskuteras, samt viktiga lärdomar dras och födas in i genomförandet av politiken för global utveckling och det svenska bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet. Med iakttagande av principen för obundet bistånd, kan detta, när tillämpligt, komma att utgöra del av underlag för regeringen, såväl i dess arbete med att ta fram olika styrinstrument, som i dess ansträngningar att verka för t.ex. teknik- och kunskapsutveckling i utvecklingsländer samt bättre tillvaratagande av svenska företags kompetens och erfarenhet från ansvarsfullt företagande (CSR).

(Anslagstabeller utelämnas här)

SIDA. Från www.sida.se 20100105

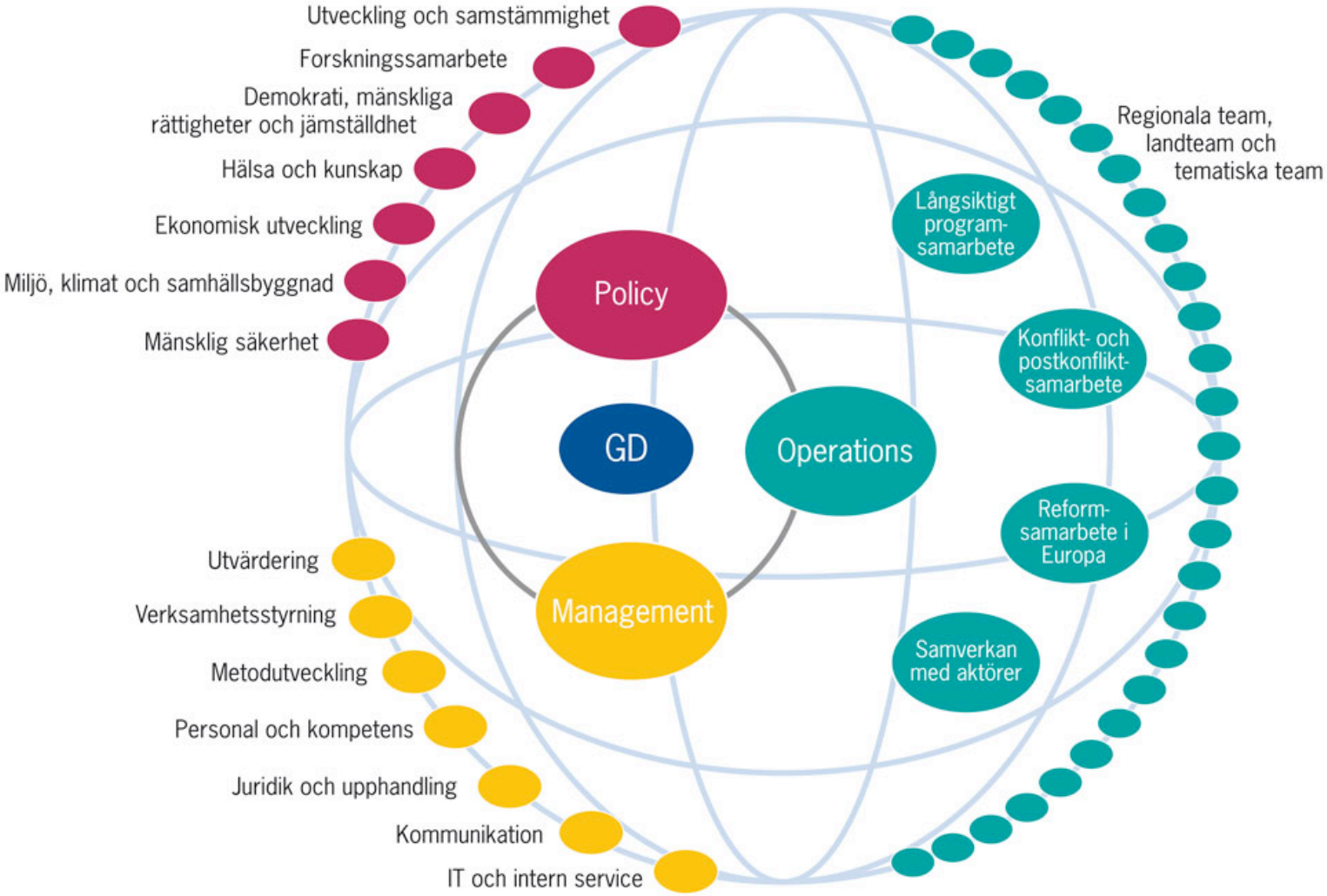

Svenskt bistånd - så fungerar det

Publicerad: den 8 juni 2009 Uppdaterad: den 28 december 2009

Bistånd minskar fattigdomen i världen. När ett rikt land som Sverige hjälper fattiga länder med kunnande och pengar kan dessa länder växa, både ekonomiskt och politiskt. Då kan de stärka eller utveckla ett demokratiskt samhällsskick och skapa förutsättningar för att minska fattigdomen.

Bistånd är både humanitärt bistånd och mer långsiktigt utvecklingssamarbete. Utvecklingssamarbetet är det mest omfattande, även om den akuta nödhjälpen kanske syns mest.

Inkomst från handel
Med hjälp av bistånd får fattiga länder möjligheter att utveckla sitt jordbruk och övriga näringsliv. Då skapas nya inkomster för dem, bland annat genom att exportera sina produkter till andra länder.

Sverige verkar för att handelshinder tas bort som idag hindrar fattiga länder från att få tillträde till världsmarknaden.

Efter mottagarnas behov
Sedan västvärldens organiserade bistånd kom igång på 50-talet har det successivt utformats efter mottagarländernas behov och önskemål.

Från början handlade u-hjälp om att bygga till exempel skolor och sjukhus. Detta är naturligtvis bra i sig. Men i de politiska diskussionerna om biståndet insåg allt fler att västeuropeiska modeller för att bygga välstånd inte enkelt kan överföras till andra länder och kulturer.

Ett nytt begrepp blev ”bistånd på mottagarnas villkor.” På 1990-talet etablerades begreppen utvecklingssamarbete och samarbetsländer. Med rätt förutsättningar kan bistånd ges i form av budgetstöd. År 2008 var den andelen 3 % av Sveriges totala biståndsanslag.

Stärkt rättsväsende
Bistånd kan se ut på många sätt. Sverige har genom Sida till exempel länge hjälpt Moçambique att bygga upp ett utbildningssystem.
Ett aktuellt projekt är Sidas stöd till en reformering av rättsväsendet i Demokratiska Republiken Kongo. I insatsen ingår åtgärder för att stärka utsatta kvinnors ställning i juridiska processer.

Tydliga krav
Den svenska regeringen beskriver varje år hur den vill att Sida konkret ska arbeta med svenskt bistånd och vilken inriktning det ska ha. I ”regleringsbrevet” för 2010 anser regeringen att biståndet ska koncentreras på tre områden:

- demokrati och mänskliga rättigheter
- miljö och klimat
- jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen.

Sidansvarig: Elisabeth Lorenz

Regleringsbrevet visar hur Sidas verksamhet ska finansieras

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 27 oktober 2009

Sida får varje år ett regleringsbrev från regeringen. Brevet anger mål, budget och hur den ska fördelas på olika verksamheter.

Varje år får Sida ett regleringsbrev från regeringen. Regleringsbrevet anger bland annat vilka mål Sida ska uppnå med sin verksamhet. Det anger även hur mycket pengar myndigheten har till sitt förfogande och hur pengarna ska fördelas mellan myndighetens olika verksamheter.

Sidansvarig: Helena Landstedt

Regleringsbrev 2010
Ändring regleringsbrev 2009-10
Regleringsbrev 2009
Regleringsbrev 2008
Regleringsbrev 2007

Vår organisation

Publicerad: den 16 juni 2009 Uppdaterad: den 27 augusti 2009

Vår organisation består av tre delar:

- Policy, som ansvarar för global dialog och samstämmighet, kunskapsutveckling och rådgivning, kvalitetssäkring samt kompetensförsörjning.
- Operations, som ansvarar för att biståndet genomförs.
- Management, som ansvarar för styrnings- och planeringsfunktioner samt service till resten av myndigheten.

Sidansvarig: Sidas kommunikationsavdelning

Sidas operativa ledningsgrupp

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 10 december 2009

Anders Nordström är generaldirektör för Sida. Generaldirektören bär det yttersta ansvaret för att regerings- och riksdagsbeslut genomförs och beslutar bland annat om övergripande frågor vad gäller Sidas organisation.

Till sitt stöd har generaldirektören ett sekretariat och en ledningsgrupp – den operativa ledningsgruppen – med ställföreträdande och biträdande generaldirektörer från Policy, Operations och Management. I den operativa ledningsgruppen ingår också chefen för generaldirektörens sekretariat.
Den operativa ledningsgruppen anvarar för den operativa ledningen av myndigheten, löser ut frågor som kräver helhetssyn och säkerställer att myndigheten jobbar så effektivt som möjligt.

Anders Nordström
anders.nordstrom@sida.se
Anders Nordström är generaldirektör för Sida. Generaldirektören bär det yttersta ansvaret för att regerings- och riksdagsbeslut genomförs och beslutar bland annat om övergripande frågor vad gäller Sidas organisation.

Mia Horn af Rantzien
mia.horn.af.rantzien@sida.se
Mia Horn af Rantzien är ställföreträdande generaldirektör och chef för verksamhetsområdet Policy. Inom Policy finns avdelningar med ansvar bland annat för att fördjupa organisationens ämneskompetens. Inom Policy finns även avdelningar för utvecklingsanalys och forskningssamarbete. Policy samordnar även dialogfrågor och påverkansarbete i internationella organisationer.

Magnus Lindell
magnus.lindell@sida.se
Magnus Lindell är biträdande generaldirektör och är chef för verksamhetsområdet Operations. Inom Operations finns team som ansvarar för att bereda, genomföra och följa upp utvecklingssamarbetet i länder och regioner. Operations ansvarar också för humanitärt bistånd, stöd till enskilda organisationer samt samverkan med aktörer.

Anne-Charlotte Malm
anne-charlotte.malm@sida.se
Anne-Charlotte Malm är biträdande generaldirektör och chef för verksamhetsområdet Management. Management ansvarar för bland annat strategisk mål- och resultatstyrning, IT, metodutveckling, personalfrågor och kommunikation. Management säkerställer att Sida har förutsättningarna att arbeta effektivt och följa lagar och regler.

Christina Wedekull (föräldraledig)
christina.wedekull@sida.seChristina Wedekull är chef för generaldirektörens sekretariat som har ett övergripande samordningsansvar på myndigheten.

Inom Policy finns djup ämnesexpertis

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 15 oktober 2009

Till Policy hör de ämnesexperter som arbetar inom Sida.

Policy ansvarar för:

- Global dialog och samstämmighet med andra givare
- Kunskapsutveckling och rådgivning inom Sida
- Kvalitetssäkring (säkerställa utvecklingsresultat)
- Kompetensförsörjning för teamen i Operations

Med det övergripande målet för utvecklingssamarbetet som utgångspunkt arbetar Policy långsiktigt med följande fem ömsesidigt beroende och breda strategiska policyområden:

- Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet
- Ekonomisk utveckling
- Hälsa och kunskap
- Hållbar utveckling
- Mänsklig säkerhet

Dessa fem områden motsvarar de fem avdelningarna inom Policy och skapar ett ramverk för strategisk analys, rådgivning och påverkansarbete. Avdelningarna utgör även utgångspunkt för Sidas ämnesmässiga kompetensutveckling och lärande och för insatser för konkreta utvecklingsresultat i Sveriges samarbetsländer.

Två sekretariat

Förutom de fem avdelningarna finns också två sekretariat:

Sekretariatet för utveckling och samstämmighet ansvarar för utvecklingsanalys och för utveckling av analysmetoder. Sekretariatet ser även till att Sidas arbete går i linje med Sveriges politik för global utveckling, PGU. Här samordnas också Sidas dialog med bland annat EU, FN-organ och andra globala aktörer.

Sekretariatet för forskningssamarbete samordnar kunskaps- och kapacitetsutveckling för forskning inom utvecklingssamarbetet. Här hanteras bland annat stöd till forskningsprojekt både i Sverige och internationellt.

Sidansvarig: Helena Landstedt

Operations ansvarar för genomförandet av biståndet

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 2 december 2009

Operations ansvarar för att genomföra strategier för utvecklingssamarbetet som beslutats av regeringen.

På avdelningarna i Operations finns team med personal både utomlands och i Sverige. Insatserna som de hanterar genomförs antingen i olika länder eller hela regioner.
De hanterar också humanitära insatser i till exempel katastrof- eller krigssituationer och handlägger stöd genom enskilda organisationer.
Operations ska också utveckla stöd för det som kallas aktörssamverkan. Dessutom utarbetar Operations förslag till nya strategier för land- och regionsamarbeten.

Operations består av fyra avdelningar

- Långsiktigt programsamarbete
- Konflikt- och postkonfliktsamarbete
- Reformsamarbete i Europa
- Samverkan med aktörer

Inom varje avdelning finns ett antal team, som ansvarar för att genomföra strategier för ett land eller en region som är beslutade av regeringen.

Långsiktigt programsamarbete
Avdelningen ansvarar för arbetet länder som Sverige har ett långsiktigt samarbete med. Avdelningen har också ett särskilt ansvar för att hålla samman regional kunskap om Afrika och Asien.
Det regionala utvecklingssamarbetet med Afrika är uppdelat på tre team: regionala teamet fred och säkerhet, regionala teamet HIV/Aids, samt regionala teamet miljö och marknad.

Konflikt- och postkonfliktsamarbete
Avdelningen ansvarar för arbetet i länder som befinner sig i en konflikt- eller postkonfliktsituation.
Avdelningen har också ett särskilt ansvar för att hålla samman regional kunskap om Latinamerika, Mellanöstern och Nordafrika, samt humanitära frågor.

Reformsamarbete i Europa
Avdelningen ansvarar för reformsamarbetet i Europa och har också ett särskilt ansvar för Östersjösamarbetet samt för att hålla samman regional kunskap om Europa.

Samverkan med aktörer
Avdelningen leder och utvecklar vår samverkan med svenskt näringsliv, svenska enskilda organisationer, myndigheter, institutioner och andra organisationer.
Inom avdelningen finns team aktörssamverkan som arbetar med metodutveckling i enlighet med policyn för aktörsamverkan och tre landteam för selektivt samarbete. Dessutom särskilda team för lån och garantier samt global kapacitetsutveckling och globala program.
Sidansvarig: Helena Landstedt

Management styr och stödjer

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 15 december 2009

Management ger förutsättningar för att organisationen ska fungera så effektivt som möjligt.

Management ansvarar för strategisk mål- och resultatstyrning, kompetensförsörjning, finansiell uppföljning, metodutveckling, utvärdering och funktioner för att leverera ändamålsenlig IT samt stöd och service. Här hålls även Sidas kommunikationsarbete samman.

Management ansvarar också för att Sida som myndighet uppfyller lagar och förordningar.

I Management ingår sex avdelningar och ett sekretariat:

Verksamhetsstyrning, som ansvarar för

- Verksamhetsplanering
- Resultatuppföljning
- Sidas budget
- Kvalitetsstyrning
- Kvalitetssäkring
- Ekonomi
- Statistik
- Revision i biståndet
- Årsredovisning

Metodutveckling, som ansvarar för

- Metodutveckling för utvecklingssamarbete i frågor som exempelvis biståndseffektivitet
- Utveckling av interna arbetsprocesser
- Utveckling av riktlinjer för revisions- och antikorruptionsfrågor

Personal och kompetens, som ansvarar för

- Organisations- och chefsutveckling
- Kompetensförsörjning
- Kompetensutveckling
- Sidas arbete med mångfald, arbetsmiljö och arbetsrättsliga frågor

Kommunikation, som ansvarar för att

- Hålla samman Sidas interna och externa kommunikationsarbete
- Driva och samordna arbetet med att genomföra regeringsstrategin för Sidas kommunikations- och informationsarbete

Juridik och upphandling, som ansvarar för

- Sidas juridiska frågor internt och i utvecklingssamarbete
- Upphandlingar

IT och intern service, som ansvarar för

- Att Sidas IT-arbete är strategiskt och effektivt
- Dokumenthantering
- Löneadministration
- Arkiv
- Sidas lokaler
- Säkerhetsfrågor

Sekretariatet för utvärdering

I Management ingår också Sekretariatet för utvärdering (UTV). UTV ansvarar för samordning och kvalitetssäkring av utvärderingar av strategiskt intresse för svenskt bistånd kanaliserat via Sida.

Sidansvarig: Emrika Larsson

Insynsrådet - en rådgivande funktion som utses av regeringen

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 16 oktober 2009

Insynsrådet ska utöva insyn i verksamheten och ge råd till generaldirektören. Insynsrådet är ett rådgivande organ utan beslutsfunktion och de elva ledamöterna utses av regeringen. Generaldirektören är ordförande i Insynsrådet och ansvarar för att hålla rådet informerat om verksamheten.

Ledamöternas främsta uppgift är att företräda ett medborgerligt inflytande och utöva insyn i myndighetens verksamhet. Frågor som diskuteras kan till exempel vara förslag på nya samarbetsformer, hur resultat lämpligen bör redovisas, förslag på strategier samt mer ämnesspecifika frågor såsom kulturinsatser med stöd av svenskt bistånd.

Sidas insynsråd består av:

Anders Nordström, ordförande
generaldirektör, Sida

Charlotte Petri Gornitzka
generalsekreterare, International Save the Children Alliance

Holger Gustafsson
riksdagsledamot, kristdemokraterna

Kent Härstedt
riksdagsledamot, socialdemokraterna

Lena Johansson
generaldirektör, Kommerskollegium

Torbjörn Becker
vd, Östekonomiska Institutionen vid Handelshögskolan

Ulf Berg
vd, Exportrådet

Marie Öberg Lindevall
vd, Helseplan Consulting Group AB

Birgitta Ohlsson
riksdagsledamot, folkpartiet

Kerstin Lundgren
riksdagsledamot, centerpartiet

Marie Nordén
riksdagsledamot, socialdemokraterna

Sidansvarig: Helena Landstedt

Forskningsrådet stöttar och granskar

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 16 oktober 2009

Forskningsrådet uppdrag är att granska Sidas förslag till insatser och samarbeten. Sidas forskningsnämnd rekommenderar också vilka beslut Sida ska fatta i forskningssammanhang.

Regeringen tillsätter ett nytt forskningsråd var tredje år. Nästa gång rådets medlemmar utses är år 2010. Sidas forskningsråd träffas som regel fem gånger per år: tre gånger på våren och två gånger på hösten.

Vi är Sidas forskningsråd:

Professor Gunnar Öquist, ordförande
Kungliga Vetenskapsakademien

Professor Sven Hessle
Institutionen för socialarbete – Stockholms Universitet

Professor Olle Stendahl
Medicinska fakulteten – Linköpings universitet

Professor Inga Persson
Nationalekonomiska institutionen – Lunds Universitet

Professor Lena Gustafsson
VINNOVA – Stockholm

Professor Ingrid Öborn
Institutionen för Växtproduktionsekologi – Uppsala Universitet

Professor Lars-Åke Persson
International Maternal and Child Health (IMCH) – Uppsala Universitet

Professor Ruth Haug
NORAGRIC/Norwegian University of Life Sciences – Oslo, Norge

Professor Hans C. Blomqvist
Swedish School of Economics and Business Administration – Vasa Finland

Från Sida:
Tomas Kjellqvist
Chef för Sekretariatet för forskningssamarbete

Joakim Molander
Chef för Sekretariatet för utvärdering

Sidansvarig: Helena Landstedt

Publikationer

Här kan du ladda ner eller beställa de flesta av Sidas publikationer kostnadsfritt.

Sök efter publikation

Du kan söka på land, ämne, titel, ISBN, beskrivning, serie, format eller artikelnummer

Sökhjälp
Avancerat sök för publikationer

De mest populära publikationerna just nu

- The Logical Framework Approach (LFA)
- Sidas årsredovisning 2008
- Logical Framework Approach - med ett värdesättande förhållningssätt
- Sida Studies No. 24 Body Politics and Women Citizens
- Looking Back, Moving Forward

De senaste publikationerna

- Aktörssamverkan
- Nära partnerskap utvecklar två städer - Göteborg och Nelson Mandela Bay
- Samarbete förbättrar vården av sjuka barn i Vietnam och Sverige
- Miljösamarbete i Indien ger jobb för svenska miljöteknikföretag

Sidas publikationsserier

- Serier - Sida Review
- Östlövet
- Nyhetsbrev - Sida Evaluations Newsletter
- Serier - Country Economic Report
- Serier - Health division document
- Serier - New Education Division Document
- Serier - Perspectives from researchers in the South
- Serier - POM Working Paper
- Serier - Publications on Water Resources
- Serier - Sida Evaluation
- Serier - Sida Studies
- Serier - Sida Studies in evaluation

POLICY

Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet för att bekämpa fattigdomen

Publicerad: den 15 juni 2009 Uppdaterad: den 7 december 2009

Fattigdom handlar inte bara om brist på mat, vatten och tak över huvudet. Att vara fattig innebär också att lida brist på makt och valmöjligheter. Därför är demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet övergripande mål för alla svenska biståndsinsatser.

Att bli jämlikt behandlad och därmed inte diskriminerad på grund av exempelvis kön, sexuell läggning, ålder, funktionshinder, etnisk tillhörighet och att kunna påverka sitt liv och det samhälle man lever i är grundläggande mänskliga och demokratiska rättigheter som har stor betydelse i kampen mot fattigdom.

För miljontals människor är de här rättigheterna långt ifrån självklara. Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet är därför övergripande mål för det svenska utvecklingssamarbetet, och ett av de arbetsområden som Sverige satsar mest på.

Inte okontroversiellt med demokrati

Stöd till de här områdena är inte okontroversiellt. Det handlar i grunden om att fördela makten i samhället så att fattiga och kvinnor får mer att säga till om. Sida arbetar därför med de här frågorna på många olika sätt och tillsammans med många aktörer – regeringarna i samarbetsländerna, internationella organisationer som FN och Världsbanken och med folkrörelser och andra civila organisationer i Sverige och samarbetsländerna. Aktuella exempel på insatser som Sverige stödjer är:

- Uppbyggandet av en ny, demokratisk polisorganisation i Rwanda.
- Sri Lanka Press Institute, för att främja fria medier i landet.
- Social trygghet och skydd för barn i Tadjikistan.
- Kvinnor och urbefolkning i Guatemala, för att stärka deras rättigheter. En insats är en ombudsman för urbefolkningen.
- Romers rättigheter i Kosovo, bland annat för att bryta den dubbla diskrimineringen av kvinnliga romer.
- Motverka könsstympning i Kenya genom att utveckla alternativa ritualer för flickor och unga kvinnor.
- Främja barns rättigheter inom rättssektorn i Laos.

Jämställdhet viktigt i allt bistånd

Kvinnor och flickor drabbas mycket hårdare av fattigdom och rättslöshet än män och pojkar och skälet är att lika möjligheter för kvinnor och män inte finns på alla områden, exempelvis när det gäller att arbeta, äga och tjäna pengar.

Ett jämställdhetsperspektiv ska finnas med i alla Sidas insatser. Det görs alltid en analys av hur en insats påverkar kvinnor respektive män. För närvarande gör Sida också särskilda satsningar på stöd för ekonomiskt inflytande för kvinnor och för att motverka könsrelaterat våld.

Faktaruta:
Sveriges stöd till demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter

- Demokrati och mänskliga rättigheter är de största områdena för biståndet.
- År 2008 gick drygt 3 miljarder kronor av biståndsanslaget till direkta insatser för demokrati och mänskliga rättigheter, vilket utgör 21 procent av Sidas totala biståndsanslag.
- 2009 infördes också ett anslag på 100 miljoner kronor för organisationer och grupper som arbetar för demokrati under särskilt svåra eller riskabla förhållanden, med särskilt fokus på MR-försvarare och yttrandefrihet.

Sidansvarig: Elisabeth Lorenz

POLICY

Ekonomisk utveckling

Publicerad: den 23 juni 2009 Uppdaterad: den 15 oktober 2009

Avdelningen ansvarar för frågor kring lantbruk, livsmedelstrygghet och näringslivsutveckling, samt handel och utveckling av finansiella system.

Avdelningschef Albena Melin

Avdelningen består av två team:
Handel, näringsliv och finansiella system
Teamchef Ewa Hagwall

Lantbruk och livsmedelstrygghet
Teamchef Mari Albihn

Kontakt:
Sidas medarbetare nås via Sidas växel, 08-698 50 00 eller e-post: förnamn.efternamn@sida.se

Sidansvarig: Helena Landstedt

POLICY

Hälsa och kunskap

Publicerad: den 23 juni 2009 Uppdaterad: den 15 oktober 2009

Avdelningen ansvarar för frågor kring hälsa, hiv/aids kunskap, utbildning och informationsteknologi för utveckling (ICT) samt sociala trygghetssystem.

Avdelningschef Anneka Knutsson

Avdelning består av två team:
Hälsa och social trygghet
Teamchef Göran Paulsson

Kunskap, ICT och utbildning
Teamchef David Wiking

Kontakt:
Sidas medarbetare nås via Sidas växel, 08-698 50 00 eller e-post: förnamn.efternamn@sida.se

Sidansvarig: Helena Landstedt

POLICY

Miljö, klimat och samhällsbyggnad

Publicerad: den 23 juni 2009 Uppdaterad: den 1 december 2009

Avdelningen ansvarar för frågor kring vatten, energi, urbana utmaningar och miljö samt ekosystem och klimatförändring.

Avdelningschef Klas Markensten

Avdelningen består av tre team:
Miljö och klimat
Teamchef Maria Berlekom

Samhällsbyggnad
Teamchef Cecilia Scharp

Kontakt:
Sidas medarbetare nås via Sidas växel, 08-698 50 00 eller e-post: förnamn.efternamn@sida.se

Sidansvarig: Helena Landstedt

POLICY

Mänsklig säkerhet

Publicerad: den 23 juni 2009 Uppdaterad: den 15 oktober 2009

Avdelningen ansvarar för frågor kring, fred, säkerhet och återuppbyggnad samt konfliktförebyggande och konfliktlösning. Avdelningen samordnar humanitära policyfrågor med det humanitära teamet inom Operations.

Avdelningschef Henrik Hammargren

Kontakt:
Sidas medarbetare nås via Sidas växel, 08-698 50 00 eller e-post: förnamn.efternamn@sida.se

Sidansvarig: Helena Landstedt

REGION AFRIKA

Djupare engagemang - färre länder

Publicerad: den 29 maj 2009 Uppdaterad: den 6 oktober 2009

Sveriges bistånd ska riktas dit behoven är som störst. Ingenstans är de större än i Afrika. De senaste åren har demokratin stärkts, tillväxten ökat men den utbredda fattigdomen består. Söder om Sahara finns vårt viktigaste uppdrag.

Sveriges arbete i Afrika ändrar kurs. Stödet fokuseras nu till några särskilt viktiga samarbetsländer för ett mer effektivt bistånd. I enlighet med regeringens Afrikaskrivelse ska inriktningen på färre länder ge ett djupare engagemang med en tydligare resultatfokusering.

Färre länder – bättre resultat
I nio afrikanska länder ska vi bedriva ett långsiktigt utvecklingssamarbete. Dessa är Burkina Faso, Etiopien, Kenya, Mali, Moçambique, Rwanda, Tanzania, Uganda och Zambia. Här har vi genom åren utvecklat en unik spetskompetens. Här kan vi göra mest nytta.

Målsättningen är att understödja länderna i deras arbete att förverkliga sina egna strategier för fattigdomsbekämpning. Långsiktighet är ett viktigt ledord men resultat kan redan noteras.

- Via Victoriasjöinititaivet har Kenya, Tanzania och Uganda utformat en enad miljöpolitik.
- I Zambia har vårt stöd medverkat till en kraftig ökning av mediciner till HIV/AIDS.
- I Etiopien har ett av våra projekt givit 3,5 miljoner jordbrukare laglig brukanderätt.

Ytterligare exempel kan du läsa om i resultatbilagan till vår årsredovisning 2008.

Ett enat Afrika är vägen framåt
Afrikas framtid hänger slutligen på afrikanskt ansvar och ägarskap. I frågor som konflikthantering, miljö och ekonomiskt samarbete kommer ländernas förmåga att samverka avgöra kontinentens färdriktning. Tecken på positiva trender saknas inte.

Den Afrikanska Unionens (AU) insatser har gått från tandlösa aktioner till verkningsfulla fredsbevarande operationer och medlingar. En lång väg återstår men det sidastödda arbetet med regional konflikthantering går i rätt riktning.

En del av stödet till Afrikanska Unionen går via EU. Här kan du se en film som beskriver EU:s stöd till AU.

Söder om Sahara har gränsöverskridande naturresurser orsakat många konflikter. För att främja fred och hållbar utveckling är regionala samarbeten därför ett måste. Vi stödjer ett sådant projekt i det strategiskt viktiga området kring Afrikas största sjö, Victoriasjön.

Utöver de länder där Sverige ska bedriva ett långsiktigt samarbete stödjer vi också många andra länder. I vår årsredovisning för 2008 kan du se vilka de är och hur mycket pengar som utbetalats.

Sidansvarig: Helena Landstedt

Afrika
Region Afrika
EU stödjer Afrikanska Unionen
Botswana
Burkina Faso
Burundi
Demokratiska Republiken Kongo
Etiopien
Kenya
Liberia
Mali
Moçambique
Namibia
Rwanda
Sierra Leone
Somalia
Sudan
Sydafrika
Tanzania
Uganda
Zambia
Zimbabwe

Vi samarbetar med

- The African Union
- The East African Community
- The Economic Community Of West African States
- The New Partnership for Africa's Development
- Victoriasjöinititativet

Rapportering om Afrika

- BBC – Focus on Africa Magazine
- FN – Africa Renewal Magazine
- FN – Integrated Regional Information Networks (IRIN)
- Världsbanken om Afrika

Relaterat om Afrika

- Utrikesdepartementet om Afrika
- Fokus på Afrika i det nya svenska biståndet
- Nordiska Afrikainstitutet

REGION ASIEN

Region Asien

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 25 november 2009

Asien är en vidsträckt kontinent med många ansikten. Kraftig ekonomisk utveckling existerar sida vid sida med svår fattigdom. Med fokus på demokrati och miljö arbetar vi för att utjämna skillnaderna mellan fattig och rik.

Sverige inriktar nu sina långsiktiga insatser i regionen till två länder; Kambodja och Bangladesh. Det regionala samarbetet har fokus på Sydostasien. I Mellanösterns konfliktområden intensifieras arbetet med säkerhet och återuppbyggnad. Ett bättre fokuserat bistånd ska ge tydligare resultat.

Bra bistånd kräver olika lösningar

Sverige har varit en viktig samarbetspartner i Kambodja och Bangladesh. Ländernas utveckling går åt rätt håll men framstegen vilar på en bräcklig grund. Svaga statsapparater har lett till utbredd korruption. Med ett fördjupat samarbete kan vi bidra till att stärka den demokratiska utvecklingen.

I Afghanistan, Irak och Västbanken-Gaza är vår roll en annan. Krigshärjade områden kräver en känslighet inför säkerhetsläget. Här kombinerar vi det långsiktiga arbetet med flexibla lösningar och snabba humanitära insatser. Där behoven är som störst måste vi våga ta risker.

Utvecklingen i stora delar av Asien inger hopp. Mycket återstår men vårt arbete ger resultat.

- Stödet till Mekongkommissionen främjar en gränsöverskridande hållbar utveckling.
- I Afghanistan har vårt stöd medverkat till att flickor återigen börjat gå i skola.
- I flera länder har vi bidragit till framgångarna med mikrolån genom Grameen Bank.

Ytterligare exempel kan du läsa om i resultatbilagan till vår årsredovisning 2008.

Breda nätverk bygger för framtiden

Vårt stöd till enskilda organisationer och regionala projekt tillför en dimension till svenskt bistånd i Asien. Med stora och små medel stärks civila krafter för demokrati via enskilda organisationer. Via regionala program kan vi bland annat stödja gränsöverskridande forskningssamarbeten.

Asiens expanderande industri sätter hårt tryck på miljö och klimat. För att bidra till en hållbar utveckling stödjer vi även flera regionala nätverk där miljön står i fokus. och där verksamheten inriktas på att genom samverkan lösa gränsöverskridande problem. Ett viktigt projekt främjar samarbete över nationsgränserna kring Sydostasiens pulsåder, Mekongfloden. Utöver de länder där Sverige ska bedriva ett långsiktigt samarbete stödjer vi också många andra länder. I vår årsredovisning för 2008 kan du se vilka de är och hur mycket pengar som utbetalats.

Sidansvarig: Sidas kommunikationsavdelning

Asien
Regionalt samarbete
Afghanistan
Bangladesh
Indien
Indonesien
Irak
Kambodja
Kina
Laos
Mellanöstern
Sri Lanka
Vietnam
Västbanken och Gaza
Östtimor

Vi samarbetar med

Exempel på organisationer vi samarbetar med i regionen:
Mekong River Commission
Asian Institute of Technology

Rapportering om Asien

BBC news - Asia (övergripande och generell nyhetsbevakning)
FN - Integrated Regional Information Networks (IRIN)
Världsbanken om Asien

Andra länkar

En svensk Asienpolitik – Regeringens skrivelse för Asien
UD om Asien
Den nya utvecklingspolitiken och landfokuseringen

REGION EUROPA

Region Europa

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 6 oktober 2009

Visionen är ett enat Europa. Vägen dit är stärkta demokratier, hållbar utveckling och ett närmande till EU. Vårt reformsamarbete med Östeuropa bryter ny mark.

Reformsamarbete med Östeuropa är från och med 2008 ett nytt politikområde inom biståndet. Målet för detta politikområde är stärkt demokrati, rättvis och hållbar utveckling samt närmande till EU och dess värdegrunder.

Ekonomiska framsteg ger demokratiska utsikter
De senaste tio årens utveckling har lett till en minskad fattigdom i Östeuropa. Framstegen innebär en omställning av samarbetet. Från återuppbyggnad till reformarbete. Sverige ger bland annat stöd till att modernisera förvaltningar i demokratisk riktning.
9 länder står i fokus för reformsamarbetet i regionen; Albanien, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Kosovo, Makedonien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina. Här har Sverige byggt upp ett förtroendekapital som ger våra insatser ett mervärde. Hårt arbete väntar men det ger resultat.

- I Kosovo har organisationen Kvinna till Kvinna främjat kvinnorörelsens framväxt.
- I Ukraina har vi bidragit till stärkta institutioner i kampen mot människohandel.
- I Serbien har vi medverkat till att lagar om jämställdhet och diskriminering antagits.

Ytterligare exempel kan du läsa om i resultatbilagan till vår årsredovisning 2008.

Gränslösa samarbeten är vår framtid
Med ett överhängande klimathot och en global ekonomi är samverkan över gränserna vår framtid. Därför är det viktigt med samarbete mellan myndigheter i Sverige och systermyndigheter i samarbetsländerna.

Även Östersjöns framtid är beroende av internationellt samarbete. År av ofiltrerade utsläpp och övergödning har rubbat den ekologiska balansen markant. Östersjöteamet främjar miljörelaterade initiativ som tas av aktörer i länderna kring Östersjön.

Vårt stöd till samarbetsländerna i Europa går via ett eget anslag; reformsamarbete i Östeuropa. Vilka länder som fått stöd kan du se i vår årsredovsining för 2008.

Sidansvarig: Helena Landstedt

Europa
Region Europa
Samarbete med EU:s nyaste medlemsstater
Albanien
Bosnien-Hercegovina
Centralasien
Georgien
Kosovo

Makedonien
Moldavien
Ryssland
Serbien
Turkiet
Ukraina
Vitryssland

Vi samarbetar med

EU-kommissionen om utvidgningen
EU-twinning
Internationella Migrationsorganisationen
Partnerskapsprogram eng (PDF)

Rapportering om Europa

Europaportalen
BBC news – Europe
Europaworld
Världsbanken om Europa
Översikt över reformsamarbetet med Östeuropa (PDF)

Relaterat om Europa

UD om Europa
UD om reformsamarbete i Östeuropa
Den nya utvecklingspolitiken / landfokuseringen

REGION LATINAMERIKA

Region Latinamerika

Publicerad: den 8 juni 2009 Uppdaterad: den 6 oktober 2009

Ingen kontinent är mer ojämlik än Latinamerika. Ändå minskar fattigdomen år för år. Med ett bättre fokuserat bistånd kan vi bidra till att skynda på den demokratiska utvecklingen.

Sveriges insatser i Latinamerika tar nu en ny riktning. Vi fokuserar det direkta stödet till endast tre länder; Bolivia, Colombia och Guatemala. Syftet är en effektivare ansvarsfördelning mellan biståndsgivare. Målet är en djupare insikt och mätbara resultat.

Nya metoder – Effektivare bistånd

Ett tydligare fokuserat bistånd är framtidens bistånd. För att effektivisera våra insatser krävs en fördjupad dialog med samarbetsländerna. I Bolivia satsar vi särskilt långsiktigt. Framsteg har redan noterats och med svensk spetskompetens kan vi bidra till att lyfta den unga demokratin.
I Guatemala och Colombia arbetar vi främst med frågor kring fred och säkerhet. Interna oroligheter har länge plågat länderna vilket kräver snabba analyser och flexibla lösningar. Svåra utmaningar väntar men vårt arbete ger resultat.

- I Bolivia har vi bidragit till arbetet för att minska korruptionen i statsförvaltningen.
- I Colombia har vårt stöd medverkat till att en lag mot könsbaserat våld antagits.

- I Guatemala har sidastödda mikrolån hjälpt 40 000 kvinnor ur extrem fattigdom.

Ytterligare exempel kan du läsa om i resultatbilagan till vår årsredovisning 2008.

Våra partners når fram

Vårt stöd når kontinentens alla hörn genom enskilda organisationer och regionala program. Sidas samarbetspartners har länge stärkt civila krafter i kampen för demokratiska reformer. Diakonia är en samarbetsorganisation som framgångsrikt jobbar med demokratistöd i regionen.

Stödet till forskning i Latinamerika har länge varit prioriterat av Sida. Vi kan påverka samhällen underifrån genom att bidra till att bygga upp den inhemska kapaciteten att bedriva forskning. Via stödet till det regionala forskningsrådet CLACSO når vi hela Latinamerika.

Utöver de länder där Sverige ska bedriva ett långsiktigt samarbete stödjer vi också många andra länder. I vår årsredovisning från 2008 kan du se vilka de är och hur mycket pengar som utbetalats.

Sidansvarig: Helena Landstedt

Latinamerika
Region Latinamerika
Bolivia
Colombia
Guatemala
Nicaragua

Vi samarbetar med

CLACSO
OAS
White Water to Blue Water
OSPESCA
Diakonia

Nyheter – Rapportering

Latinamerika.nu (övergripande och generell nyhetsbevakning)
Latinamerica Press (Nyhetssajt med fokus på mänskliga rättigheter och pressfrihet)
Världsbanken om Latinamerika

Relaterat om Latinamerika

Utrikesdepartementet om Latinamerika
Den nya utvecklingspolitiken / landfokuseringen

DN 100103:

“ Nu ska arterna räddas.”

“År 2010 är det internationella året för biologisk mångfald. Nu är det meningen att utvecklingen ska vända - så att människan utrotar färre arter.”

“ **VID FEM TILLFÄLLEN** hittills har livet på jorden drabbats avmassutdöenden. Det har haft geologiska förklaringar, som massiva vulkanutbrott och asteroider som har krockat med jorden.

Just nu pågår en sjätte massdöd, minst lika förödande som de fem tidigare. Den här gången är vi människor orsaken. Vi dödar djuren med jakt och fiske, utsätter dem för främmande, invasiva arter och förstör arternas livsmiljö genom att hugga ned skog och sprida gifter.

Tanken var att utvecklingen skulle vända i år, 2010. Det beslutade FN för åtta år sedan, vid ett toppmöte i Sydafrika.

Och visst har det skett framsteg: ett exempel är havsörnen, som i dag klarar sig allt bättre efter att ha varit mycket nära att helt dö ut.

Men vi ligger fortfarande mycket långt från FN:s målsättning, som också har antagits av Sveriges riksdag. Ingen tror längre att år 2010 blir året när människan slutade utrota växter och djur.

-Vi måste sätta upp ett nytt mål till år 2020. Och ett ännu mer kraftfullt mål till år 2050, säger Simon Stuart, brittisk biolog och ordförande i kommittén för arternas överlevnad på IUCN, världens tyngsta organisation för naturskydd.

IUCN upprättar regelbundet globala rödlistor, där forskare från hela världen klassar graden av hot för olika arter.

ALLRA VÄRST ser det ut för groddjuren och sköldpaddorna. Nästan varannan sköldpaddsart hotas av utrotning, och ungefär vart tredje groddjur.

De stora däggdjuren ligger också illa till på många håll, särskilt i Asien.

-I sydöstra Asien hotas allt som är stort: stora djur som noshörningar och apor, men även stora fiskar, säger Simon Stuart.

Han nämner också korallreven: själva koralldjuren far illa när världshaven blir varmare och även surare till följd av människans utsläpp av koldioxid. Då drabbas också en lång rad fiskar som lever och förökar sig på korallreven.

Det hör till naturens gång att arter kommer och går - även i perioderna mellan de geologiska massutdöendena. Men i dag utrotar människan arter mellan tusen och tiotusen gånger snabbare än naturen själv skulle ha gjort.

När IUCN listar orsakerna till utrotningen kommer förstörda livsmiljöer på första plats. På andra plats kommer jakt och fiske. Trea är förgiftning, bekämpningsmedel som används i jordbruket kan exempelvis vara ganska harmlösa för människor men förödande för de mer känsliga groddjuren.

På fjärde plats kommer sjukdomar, till exempel svampsjukdomen chytridiomycos som drabbar grodor och en smittsam cancer som drabbar den tasmanska djävulen - ett stort köttätande pungdjur som bara finns på Tasmanien.

En femte orsak till att arter dör ut är att deras livsmiljö blir invaderad av andra, främmande och invasiva arter. Ett exempel är råttorna, som liftade med människornas båtar och steg i land på många isolerade öar.

Den globala uppvärmningen spelar viss roll redan i dag, exempelvis för korallerna. Men klimatet kan få långt större betydelse om världens temperatur stiger mer än två grader. Då kan exempelvis stora områden regnskog torka ut och brinna upp.

I OKTOBER ska världens länder träffas i Nagoya i Japan för att diskutera hur de ska rädda den biologiska mångfalden påjorden.

Simon Stuart tror att Nagoyamötet har betydligt större förutsättningar att lyckas, jämfört med det misslyckade Köpenhamnsmötet om klimatet.

-Biologisk mångfald är inte alls lika politiskt svårt som klimatet.

Karin Bojs Vetenskapsreporter
karin.bojs@dn.se 08-73812 39 “

DN 100103 kultur:

“Är en ny finansvärld möjlig?”

"Världens springnota" (Stefan de Vylder, Ordfront) är en föredömlig analys som sätter finanskrisen i ett både historiskt och globalt perspektiv. En folkbildande ekonomi-bok av en sort man önskar att det fanns fler av, skriver Dan Jönsson,”

“NYLIGEN KUNDE MAN läsa i den tyska veckotidningen Der Spiegel om hur girigheten, efter en liten tid i kloster, på nytt har gått och blivit dygd i den globala ekonomin.

Aldrig har det varit så lätt att bli rik, säger en finansmäklare som varit med på Wall Street ända sedan 1981. Ett år efter kraschen badar marknaden i billiga och snabba pengar, som packas om och skyfflas runt i form av nya listiga finansprodukter och får bonussystemen att slå i taket. Den nya bankbubblan är här - och den växer snabbare än någonsin. Börskurser och råvarupriser rusar i höjden. Frågan är inte om, utan när det spricker.

Har då marknaderna inget lärt? Svaret är uppenbart: nej. Med denna dystra vetskap känns det på en gång trist och upplyftande att läsa en bok som Stefan de Vylders "Världens springnota". Upplyftande, eftersom den visar att det trots allt existerar ekonomer som tror det går att lära något av finanskrisen. Trist, för att de Vylder faktiskt också verkar tro att dessa lärdomar kan användas för att få marknaden att sitta vackert.

Tyvärr, det kommer inte att hända.

Med denna brasklapp inslängd redan från början vill jag gärna säga att de Vylders bok är en fantastisk prestation på flera sätt. På mycket kort tid, mer eller mindre med elden runt knutarna, har han åstadkommit en gedigen analys som sätter finanskrisen i perspektiv såväl historiskt som globalt.

Den är dessutom föredömligt begriplig, utan att för den skull offra de komplicerade tekniska resonemang som trots allt krävs här och var. Kort sagt en folkbildande ekonomibok av en sort man önskar att det skrevs betydligt fler av.

NÄR EN FINANSKRIS uppstår är orsakerna, enligt de Vylder, i princip tre. För det första handlar det nästan alltid om spekulationsbubblor som brister; för det andra om att staterna varit för slapphänta när det gäller övervakning och reglering av finansmarknaderna. Och för det tredje om att man bedrivit en "procyklisk" ekonomisk politik - en politik, med andra ord, som driver på och förstärker konjunktursvängningarna i stället för att dämpa dem.

de Vylder säger det inte rakt ut, men grovt sett betyder det en marknadsliberal politik, baserad på privatiseringar och skattelättnader snarare än offentliga investeringar och generella välfärdssystem.

Överskådligt och pedagogiskt demonstrerar de Vylder hur denna "procykliska" politik, tillsammans med lättnader på kreditmarknaderna, gång på gång bäddat för finanskriser över hela världen - i Mexiko, Thailand, Argentina, Sverige. Han visar också hur kriserna, när väl den finansiella oron sjunkit undan, i samtliga fall har övergått i djupa lågkonjunkturer med stigande arbetslöshet, för att sluta med drakoniska budgetsaneringar där de fattigaste alltid får betala räkningen.

Och, skriver de Vylder: det finns inget skäl att tro att det blir annorlunda denna gång. 2008 års finanskris skilde sig från tidigare finanskriser bara i ett avseende: att den var global.

De positiva tecken i form av stigande börskurser och "gröna skott" i ekonomin som analytikerna talar om innebär alltså bara slutet på fas

ett. Man ska därtill komma ihåg att de nästan helt är effekterna av mycket kraftiga finans- och penningpolitiska dopingpreparat.

Dagens extremt låga räntor, liksom förstås de gigantiska krispaket som i praktiken innebär att finanshajamas skuldkonton fördes över till framtidens skattebetalare, fungerar tills vidare som en sorts stötdämpare. De riktiga smällarna väntar när denna globala bankakut ska fasas ut - alltså när det blir dags för det man nu talar om som "exitstrategin".

Finansspekulanternas globala "springnota" lär då hamna i knät på dem som aldrig tjänade en spänn på den: framtida generationer och dagens fattiga i Syd.

STEFAN DE VYLDER låter som sagt ändå förhoppningsfull om att en annan finansvärld på lite sikt kan vara möjlig. I ett avslutande kapitel diskuterar han tänkbara recept, som ett reformerat IMF, en större vaksamhet mot stora kapitalflöden, en "kontracyklisk" finanspolitik och så vidare. Finansmarknaderna måste, som det heter, åter "bäddas in" in i den reala ekonomin.

Jag kan förstå hans konstruktiva optimism; på sätt och vis är den ju också en del av hans jobb. Men tillåt mig tvivla. Det finns trots allt en rationell logik bakom den "procykliska"konjunkturpolitiken, bakom bristen på regleringar och övervakning. En logik som det ska mycket till för att våga bryta mot, något Englands Gordon Brown fick erfara när han dristade sig att lufta idén om en så kallad Tobinskatt på finansiella transaktioner (ett förslag Stefan de Vylder för övrigt inte diskuterar, av någon anledning) . Efter en åthutning från USA tvingades Brown på reträtt.

Logiken i fråga är delvis ren maktlogik: man biter inte den hand som föder en. Finansintressena är i dag så starka och så mäktiga att ingen politiker med självbevarelsedrift törs utmana dem på allvar.

I USA brukar det talas om en "svängdörr" mellan Washington och Wall Street, där investeringsbanken Goldman Sachs av hävd agerat plantskola för finansdepartementet. Och denna maktställning är ingen lömsk konspiration, utan en följd av marknadernas blotta storlek.

Som exempel är den globala handeln med valutor i dag tjugo gånger större än den reala handelsvolymen. På sjuttiotalet var den "bara" det dubbla.

MEN DET SOM framför allt gör spekulationsekonomin i stort sett omöjlig att bromsa är att den är en så central del av själva systemet. Vi lever sedan decennier med en global ekonomi som bygger på skuldsättning och fria kapitalrörelser, och där idén om ständig tillväxt, ju högre, desto bättre, gör att bubblor aldrig kan uppfattas som problem förrän de spricker.

Med tanke på finansmarknadernas destruktivitet och orättfärdighet; med tanke på de oerhörda skador de tillfogar offentliga resurser och hur de med sin kortsiktighet försvårar en lösning av långsiktiga globala miljö- och energiproblem är det icke desto mindre uppenbart att något måste göras.

Låt mig komma med ett anspråkslöst förslag: revolution.

DAN JÖNSSON
kulturdebatt@dn.se “

DN 100103:

“ 00-talet i retur.”

“ I mer än åtta år har västvärldens säkerhetstjänster arbetat med att förhindra ett nytt 11 september. Vi har fått mer bevakning, avlyssning och kontroller, inte minst på de mest trafikerade flygplatserna. På juldagen 2009 visade den 23-årige nigerianen Umar Farouk Abdulmutallab att vår nya synliga säkerhet är bättre på att upptäcka tandkräm i handbagaget än att stoppa verkliga terrorister. Det var inte mycket som fattades för att flight 253 mellan Amsterdam och Detroit skulle ha sprängts i luften.

För de amerikanska myndigheterna är terrorförsöket ett genant nederlag. Precis som i fallet med skobombaren Richard Reid var det beslutsamma medpassagerare, inte säkerhetspersonal, som utgjorde skillnaden mellan kris och katastrof.

Parallellerna till flygkapningarna den 11 september är flera. Då som nu fanns det tydliga varningssignaler, men dessa nonchalerades av de ansvariga som inte spred informationen vidare.

Den 23-årige nigerianens far – tidigare regeringsmedlem och en av landets mest framgångsrika företagare – varskodde den amerikanska ambassaden i Lagos om sin sons tilltagande radikalisering. I höstas fick han ett sms där Umar Farouk meddelade att han funnit det ”verkliga islam” och att familjen kunde ge upp hoppet om att återse honom. Fadern kände panik när han insåg att sonen blivit en extremist.

Ändå fick Abdulmutallab behålla sitt visum till USA och slapp bli svartlistad för internationella flygningar.

Inte heller reagerade någon på att resan till Detroit köptes kontant, att det var fråga om en enkelbiljett, att Abdulmutallab endast flög med handbagage, att han bar med sig sprängmedel ombord och att det fanns uppgifter om en förestående terrorattack.

Om inget av detta får säkerhetssystemen att lysa rött då kan man undra vad – förutom bebisars nappflaskor – som aktiverar dem.

Tack och lov misslyckades terroristerna denna gång, men den dåliga nyheten är att vi återigen drabbas av kännbara bieffekter; det militärer kallar för *collateral damage*.

Det blir svårare för Barack Obama att stänga Guantánamolägret, vilket han lovat att göra senast den 22 januari, eftersom nästan hälften av de kvarvarande fångarna är från Jemen. 23-åringen vistades nyligen i landet och blev då tränad av al-Qaida, enligt vad han själv uppgett i förhör.

Jemen är en sönderfallande stat som al-Qaida använder som bas. President Obama kommer att få betala ett högt politiskt pris om han väljer att skicka tillbaka Guantánamofångar dit, särskilt efter all uppståndelse i julhelgen.

En annan oönskad sidoeffekt av den amerikanska säkerhetstjänstens misslyckande är att det blir än mer besvärligt att flyga. Väntetiderna lär växa och kontrollerna öka. Redan nu hörs krav på att metalldetektorer ska kompletteras med kroppsskannrar som berättar det mesta om vad vi har under kläderna.

De som förespråkar utökade kontroller hävdar att dessa gör oss mer trygga, men ingen skanner i världen kan avslöja extrema ideologier och våldsamma tankar. Det krävs människor som tänker, talar och samarbetar för att hindra terrorister som Abdulmutallab, inte fler apparater.

Om vi verkligen vill höja säkerheten får vi gå den israeliska vägen, och låta flygplatspersonal pumpa passagerare på all sköns muntlig information, men det kommer att kosta tid och tålamod.

Det är dessutom tvivelaktigt om vi ska göra det, med tanke på att al-Qaida lika gärna kan angripa obevakade expresståg, bussar eller tun-

nelbanor. När ett transportslag blir vattentätt vandrar terrorn bara vidare.

Säkerhetsfiaskot på juldagen kommer ändå att ge skjuts åt dem som vill flytta fram övervakningssamhällets positioner, men den fråga som världens politiker borde ställa sig är vilken nytta kontrollapparaten gör. Slutsatsen från den gångna helgen är inte att det saknades relevant information utan att myndigheterna var oförmögna att använda sig av den.

I USA finns sedan den 11 september ett helt regeringsdepartement som arbetar med ”säkerheten i hemlandet”, men ju mer fakta man samlar, desto svårare blir det att sovra i stoffet. Säkerhetsbyråkraterna vet så mycket om oss att de till slut inte vet något. De är inte mycket bättre än sovjetiska centralplanerare på att förstå vad som pågår ute i samhället.

Det vi vet säkert är att länder som Jemen och Somalia blivit tummelplatser för jihadister, och västvärlden skulle behöva engagera sig mer i dessa stater både militärt och civilt för att motverka terrorismen. Långsiktigt kan den radikala islamismen bara stoppas genom spridningen av mänskliga rättigheter och framtidshopp. Men för att lyckas med det krävs politiskt mod, uthållighet och resurser. Och det kapitalet är just nu investerat i Irak och Afghanistan.

Symtomatiskt nog slutade 00-talet som det började: med islamistisk terror i luften. Det utlöser garanterat mer övervakning, kontroller och avlyssning, men vi bedrar oss själva om vi tror att 10-talet för den skull blir tryggare.

Peter Wolodarski
peter.wolodarski@dn.se “

DN 100102:

“ Obama pekar ut al-Qaida bakom bomb.“

“USA:s president Barack Obama pekar nu ut terrornätverket al-Qaida som de som låg bakom försöket att spränga ett flygplan i luften för en vecka sedan.”

“Flygplanet, Norhtwest flight 253, var på väg till Detroit i USA när en 23-årig man dagen efter julafton försökte detonera en sprängladdning han hade gömt i kalsongerna. Bomben utlöstes aldrig och mannen kunde övermannas av passagerare och flygpersonal.

Nu säger den amerikanske presidenten att mannen hade försetts med bomben av terrornätverket as-Qaida, rapporterar Sky News.

Det var under sitt veckotal på radio och över internet som Barack Obama pekade ut al-Qaida:

"De tränade honom, utrustade honom med sprängämnet och gav honom order om att slå till mot flygplanet som var på väg till USA", sa den amerikanske presidenten i det hittills tydligaste uttalandet om försöket att spränga det amerikanska flygplanet..

Obama sa att man nu hade fått fram mera information om den 23-årige nigerianske mannen som knyter honom till en al-Qaidagrupp i Jemen..

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se “

DN 100103 söndag:

“ Inne 2010: elbil, stat och långärmat.”

“ Det här året blir historiskt. Regeringarna tar tillbaka makt från marknaden. Ungdomen blir konservativ. Kol och olja tappar mark. Och Victorias bröllop sätter långärmade spår. “

“ Ett skitår, spådde arbetsmarknadsministern om 2009 och även 2010. Nu finns andra spådomar, i stort och smått. I vissa kristallkulor är 2010 ett märkesår då historien tar en ny riktning. För att klara finanskrisens efterdyningar och klimatförändringarna gör en stark stat comeback.

Mats Lindgren är vd på analysföretaget Kairos Future och ser flera stora trendbrott:

-1 trettio fyrtio år har västerlandets regeringar släppt ifrån sig makt till marknaden. Nu slår pendeln tillbaka. Politiken och staten får åter en central roll.

Mats Lindgren ser hur EU stärks för att klara problem som sträcker sig över nationsgränserna. EU får en fast ordförande och en starkare position för parlamentet, ett steg mot Europas förenta stater. Om Obama lyckas sjösätta sin sjukvårdsreform fullt ut innebär det en nyväg för ett USA som varit extremt marknadsliberalt sedan 1960-talet.

I Sverige borde längtan efter en starkare stat gynna socialdemokratin. Men Fredrik Reinfeldt och Moderaterna har bytt retorik och position och talar mer om statens roll än tidigare.

- Partierna blir i praktiken mer lika, säger Mats Lindgren, men samtidigt kommer intresset för politik att öka och det blir hårdare strider om värderingar.

Vilka värderingar? I tjugo års tid har Kairos Future frågat ungdomar om hur de ser på livet och framtiden. Senaste gången deltog nitton tusen unga. Under dessa år har varje ny ungdomskull fått allt starkare ickemateriella värderingar. Trenden har hela tiden gått mot liberalisering, mer frihet, mer individualisering. Men nu vänder det. De som är runt tjugo i dag är mindre intresserade av att ge sig ut i världen, de är mindre liberala och mer traditionella.

-De är generation ordning, säger Mats Lindgren.

Den lilla världen med "family values", har blivit viktig liksom att tidigt hitta en partner, bilda familj och ha ett traditionellt bröllop. Jämställdhet är mindre viktigt än det var för dagens trettioåringar när de var tjugo.

-Kristdemokraterna borde gå bra, säger Mats Lindgren. Göran Hägglund kanske hittat något med sitt prat om verklighetens folk. Men ännu verkar han inte ha nått fram.

Enligt Mats Lindgren är det troligt att vi snart får se tidigare familjebildning och allt yngre förstföderskor. Och denna traditionella kärnfamilj kommer att ta sig fram i en elbil. I backspegeln blir 2010 året då elbilsepoken börjar. Det år då Sverige börjar förvandlas från ett land med bensinstationer till en nation med ett finmaskigt nät med laddningsstolpar. Snart lanserar Mitsubishi en familjebil som ska kunna gå tjugo mil på en laddning. GM och Renault Nissan är också på gång.

Och kronprinsessan Victoria?

Om hennes nya familj ska åka elbil vet vi inte. Men bröllopet i juni 2010 förenar åskådligt de två andra trenderna:

Staten tar ett fast grepp om monarkin och betalar en stor del av kalaset. Och den normbildande summan av händelsen innebär utan tvekan ett uppsving för familjevärdena.

Sofia Boij, chefredaktör på tidskriften Bröllopsmagasinet, är handfast i sin trendspaning: Det blir långärmat. Eller möjligen en bröllopsklänning med tre fjärdedels arm.

- Monarkin brukar inte visa så mycket hud, säger hon. Men det vore roligt om Victoria överraskade.

Sofia Boij tror att sättet på vilket kronpinsessparet väljer att utforma sitt bröllop påverkar många blivande brudpar, men att effekten är fördröjd och kommer att synas först 2011.

1. Statens roll blir avgörande för att klara finanskris och klimatkris, det säger statsminister Fredrik Reinfeldt och andra EU-ledare allt oftare.

2. Familjevården och konservatism kommer starkt. Allt fler tjugoåringar prioriterar familjebildning framför att
resa runt.

3. Elbilstekniken tar ett språng. Vi skymtar slutet för kol och olja.

LASSE GRANESTRAND
lasse.granestrand@dn.se “

“Fotnot:
Tio andra trender att begrunda finns på www.trendwatching.com, ett holländskt analysföretag. Bland annat spår de att 2010 blir ett stort mingelår. l verkliga livet. “

Sverige.

Innehåller i början från sidan 306 uppgifter om diverse inrikespolitiska problem.

Därefter från sidan 344 utredningar av Sven Wimnell om levnadskostnader skatter o d, bland annat principförslag om skatter mm för inkomståret 2010.

DN 091208:

“ Skillnaden mellan fattiga och rika ökar dramatiskt “

“Ny LO-rapport om inkomstutvecklingen: Både alliansregeringen och den förra S-regeringen bär ansvar för de växande inkomstklyftorna. Mellan 1991 och 2007 har de rikaste fått ökade disponibla inkomster med 88 procent. För de fattigaste har de bara ökat med 15 procent. De senaste sex åren har förvärvsarbetande realt fått i genomsnitt 3,3 procent om året i inkomstökning. Siffran för arbetslösa och sjuka är 0,86 procent. Det stora språnget skedde mellan 2006 och 2007 när alliansregeringens första åtgärder slog igenom, men även under den förra S-regeringen skedde en liknande utveckling. Att låta sjuka, arbetslösa och pensionärer halka efter gröper ur tryggheten för alla. De ökande skillnaderna är ett politiskt val, skriver Anna Fransson och Irene Wennmo. “

“Att inkomstskillnaderna har ökat i Sverige är de flesta medvetna om. I en LO-rapport om inkomstutvecklingen som presenteras i dag visar det sig att de rikaste tio procenten av befolkningen mellan 20 och 64 år har fått ökade disponibla inkomster med 88 procent mellan 1991 och 2007. De vill säga inte långt ifrån en fördubbling av sin disponibla inkomst. För de fattigaste tio procenten har inkomsten under dessa år bara ökat med 15 procent. Det är en dramatisk förändring av den svenska inkomststrukturen. En förändring som också märks på andra sätt i det svenska samhället. Utvecklingen har fortsatt i samma riktning också de senaste sex åren. De rikaste har fått mest, de fattigaste minst.

Frågan är vad som ligger bakom denna dramatiska utveckling. LO:s

studie baserar sig på inkomstuppgifter fram till och med 2007, det senaste tillgängliga år som det finns inkomstuppgifter för. Under detta år genomfördes de första viktiga delarna av alliansregeringens reformer, skattesänkningar i form av jobbskatteavdrag, sänkt förmögenhets- och fastighetsskatt, höjd avgift till a-kassan, borttagen skattereduktion för fackföreningsavgift och försämringar i arbetslöshets- och sjukförsäkringen. Sedan dess har ytterligare steg i jobbskatteavdraget och mer omfattande förändringar av sjukförsäkringen genomförts.

Under de senaste sex åren har förvärvsarbetandes inkomster realt ökat med i genomsnitt 3,3 procent om året. Det är en relativt hög nivå. Det är vidare ingen större skillnad mellan arbetare och tjänstemän. Arbetares disponibla inkomster ökade under perioden med 3,46 procent och högre tjänstemäns med 3,47. Lägre och mellantjänstemän har emellertid haft en något sämre inkomstutveckling, deras disponibla inkomster har bara ökat med 3,02 respektive 3,04 procent per år.

Förutom lönen påverkar mycket annat den disponibla inkomsten, till exempel sysselsättningsgrad, kapitalinkomster, bidrag och skatter och försörjningsbörda. Resultaten av analysen understöder dock LO:s tidigare studier av löneutveckling som pekat mot att lönegapet mellan tjänstemän och arbetare inte fortsatt att öka under de senaste åren. Den ökade samordningen mellan LO-förbunden, jämställdhetspotter och fokus på lägstalöner verkar ha levererat goda resultat jämfört med det större fokus på individuell lönesättning som anammats av många tjänstemannaförbund.

Men om inte ökade löneskillnader förklarar den ökade ojämlikheten, vilken är då förklaringen? Det kanske mest alarmerande resultatet i studien är att de som inte är förvärvsarbetande, det vill säga arbetslösa, sjuka och de med sjukersättning (före detta förtidspension) bara har ökat sina inkomster med i genomsnitt 0,86 procent om året. Studerande har fått en genomsnittlig inkomstökning på 1,26 procent. Företagare och jordbrukare har däremot ökat sina inkomster med hela 4,40 procent.

Utvecklingen under de gångna åren har därmed i stor grad omfördelat från dem som inte kan arbeta och från dem som vill studera till dem som förvärvsarbetar.

Under perioden har risken att leva i fattigdom fördubblats bland sjuka, arbetslösa och pensionärer. Den relativa fattigdomen är mätt som andelen med en inkomst under 60 procent under medianinkomsten för samtliga. År 2002 levde åtta procent av sjuka, arbetslösa eller förtidspensionerade i fattigdom jämfört med fyra procent för de förvärvsarbetande. År 2007 var det dubbelt så många, 16 procent, medan antalet bland de förvärvsarbetande inte ökade.

Det är en dramatisk utveckling. Det största språnget skedde mellan 2006 och 2007. Då slog alliansregeringens första åtgärder igenom. Utvecklingen startade dock redan tidigare. Under varje år mellan 2002 och 2007 ökade fattigdomen bland arbetslösa och sjukskrivna. Den borgerliga regeringen har haft som uttryckligt mål att öka de ekonomiska drivkrafterna till arbete genom försämringar för denna grupp. Under den förra socialdemokratiska regeringen skedde dock en liknande utveckling genom att ersättningsnivåerna sänktes (bland annat sjukpenningssänkningen från 80 procent till 77,6 procent) och genom att ersättningstaket i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen inte ökade i takt med inkomstutvecklingen. Vidare har sjukersättningen (före detta förtidspensionen) varit utformad på ett sätt som inte gjort att denna grupp fått del av de ökade välstånd som kommit andra till del.

Arbetets betydelse för individens välfärd visar sig också på andra sätt. De med tidsbegränsade anställningar har svagare anknytning till arbetsmarknaden och det påverkar deras inkomster negativt. Bland arbetare skiljer det ungefär 50 000 kr per år i arbetsinkomst för kvinnor och ungefär 100 000 kr per år för män beroende på om man har fast eller tidsbegränsad anställning. Perioder av arbetslöshet mellan olika anställningar slår hårt mot privatekonomin. Vidare är det endast 32 procent av kvinnorna mellan 20 och 29 år som heltidsarbetade under hela år 2007, jämfört med 52 procent av de jämngamla männen. Bland kvinnor över 30 var det också ungefär hälften som heltidsarbetade under hela året. Bland männen mellan 30 och 49 år var andelen drygt 80 procent. Också det bidrar till en låg inkomststandard, framför allt för unga människor.

Den sittande regeringen gick till val på att minska utanförskapet genom att öka de ekonomiska drivkrafterna till arbete. Att detta synsätt accepterades av många berodde antagligen på det missnöje som fanns med hur sjukförsäkringen fungerade i praktiken. Många hamnade i långa sjukskrivningar trots att många skulle kunna komma tillbaka i arbete med rätt rehabilitering eller med bättre möjligheter att gå vidare till något annat jobb.

Nu syns emellertid konsekvenserna av en sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring som ger ett dåligt försäkringsskydd. Allt fler har, särskilt efter den senaste krisen inom industrin, förstått att arbetslöshet och sjukdom inte bara är något som drabbar andra. Den ökade arbetslösheten, de många som har tillfälliga anställningar och en sjukförsäkring som allt fler misstror innebär att allt fler förstår att de själva löper en överhängande risk att någon gång råka ut för sjukdom eller arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen och socialförsäkringarna behöver ge trygghet för dem som inte kan eller får arbeta, men också för oss alla som riskerar att råka ut för det. Att låta inkomsterna för sjuka, arbetslösa och pensionärer halka efter de arbetandes gröper ur tryggheten för alla.

De ökade inkomstskillnaderna i Sverige är resultatet av ett politiskt val. Denna rapport visar utvecklingen fram till 2007. Allt pekar mot att skillnaderna har ökat ännu mer sedan dess. Studien visar att dessa skillnader till stor del är resultatet av politiska beslut. Det innebär därmed att makten finns att göra något åt de ökande skillnaderna. Också detta är en fråga om ett politiskt val.

Anna Fransson
utredare LO

Irene Wennemo
arbetslivschef LO “

“FATTIGDOMSMÅTT

LO:s studie baserar sig på offentlig inkomststatistik för 20–64-åringar. Studien använder ett relativt fattigdomsmått. Som fattiga räknas personer vars inkomst är lägre än 60 procent av medianinkomsten. Inkomstutvecklingen analyseras för olika grupper. Till gruppen arbetslösa, sjuka och pensionärer hör dem som under året får den största delen av sin inkomst från pension, sjukpenning och arbetsmarknadsstöd.
Källa: LO”

LO 2009-12-08

“ Högerregeringen ödelägger människors liv “

“I ett brev till riksdagens ledamöter skriver LOs ordförande Wanja Lundby-Wedin att regeringens förändringar av sjukförsäkringen leder till att långvarigt sjuka människor inte längre får sjukpenning eller sjukersättning. Det rör sig om ungefär 54.000 människor som berörs under nästa år.

LO varnade tidigt för följderna av förändringarna av sjukförsäkringen, men anklagades då för att överdriva, skriver Wanja Lundby-Wedin.

Vidare skriver LOs ordförande att det är ovärdigt ett välfärdssamhälle att sjuka människor blir av med sin försörjning och riskerar att hamna i arbetslöshet.”

“Till ledamöterna i Riksdagen

Den 9 december fattar Riksdagen beslut om framtiden för alla de människor som står inför att tvingas lämna sjukförsäkringen. Mindre än en månad senare, den 1 januari, ska lagändringar träda i kraft. Dessa innebär en fortsatt rasering av tryggheten för den som blivit sjuk och förlorat sin arbetsförmåga, och för alla oss som riskerar att någon gång bli sjuka under en längre tid.

Det regeringen beskriver som den sista länken i förändringarna av sjukförsäkringen innebär att långvarigt sjuka människor inte längre får sjukpenning eller sjukersättning. I stället hänvisas de till Arbetsförmedlingen och arbetslöshet. Redan under januari riskerar cirka 16 000 personer att hamna i denna situation och totalt under 2010 ungefär 54 000 människor. Majoriteten är kvinnor.

Regeringen har ett ansvar att säkerställa att hälso- och sjukvården faktiskt fungerar i detta avseende och att arbetsgivare lever upp till sitt ansvar genom en väl fungerande företagshälsovård och rehabilitering. Det har regeringen inte gjort. I stället görs ohälsa till ett individproblem och långtidssjuka tvingas ta ensamt ansvar för sin situation.

För många människor kommer detta att bli en ekonomisk katastrof och skapa stor oro i en svår situation. De tvingas leva på mindre än 4000 kronor i månaden eftersom de tvingats behöva lämna a-kassan efter att regeringen gjorde den dyrare och sämre. Många kan behöva söka socialbidrag. Vi ser redan att socialbidragen ökat med nästan 20 procent på bara ett år, delvis som en följd av att människor tvingats ur sjukförsäkringen.

LO varnade tidigt för vilka allvarliga konsekvenser de illa genomtänkta och hastigt genomförda förändringarna av sjukförsäkringen skulle få. I ett brev till samtliga borgerliga riksdagsledamöter i juni 2008 vädjade vi till majoriteten i Riksdagen att tänka om. Då anklagades vi för att överdriva. Vi varnade för hur svårt sjuka skulle drabbas. Att regeringen nu i sista stund skapar undantag för vissa sjukdomar löser inte problemen med den nya sjukförsäkringen.

Att människor som faktiskt är sjuka blir av med sin försörjning och riskerar att hamna i arbetslöshet är ovärdigt ett välfärdssamhälle. Den borgerliga regeringens nya sjukförsäkring är oacceptabel. Sverige behöver en sjukförsäkring som är trygg, rättvis och rättssäker. En försäkring som ger människor, som drabbas av ohälsa, ekonomisk trygghet och en garanti om insatser för att komma tillbaka till arbete.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige
Wanja Lundby-Wedin
LOs ordförande “

DN 091209:

”Vår violinist tvingas sluta – hon hann inte bli frisk.”

“Ledningen för Helsingborgs symfoniorkester: Musiker drivs bort av Försäkringskassans regeltolkningar. Med bara några månaders rehabilitering kvar för sin skada måste vår violinist för sin försörjnings skull ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Hon är inte ensam. Det kan inte vara lagstiftarens mening att det är så här rehabilitering och sjukförsäkring ska fungera. Människor ska ledas tillbaka till arbete, inte tvingas bort från det de har, skriver Tomas Löndahl och Jonas Nyberg. “

“ Genom sina beslut driver Försäkringskassan människor som bara har några månader kvar på sin rehabilitering till arbetslöshet och evigt bidragsberoende. Det är ett slöseri, såväl mänskligt som samhälleligt, och något djupt upprörande. Dessvärre har vi bara sett början på denna cyniska hantering.

För oss på Helsingborgs konserthus har det på senare tid blivit uppenbart hur Försäkringskassans regeltolkningar driver människor bort från arbetsmarknaden. Uppenbart men obegripligt.

Som vi ser det måste det viktigaste vara att se till att de som kan också kommer tillbaka i arbete. Givetvis måste detta i första hand handla om det arbete man av sjukdom eller skada tvingats bort från och som man rehabiliterats för att komma tillbaka till. Att med bara några månader kvar hindras från detta är inte bara ett tydligt avsteg från en human arbetslinje utan också en cynisk inställning till individ och kompetens.

Vi har flera musiker som kommit i kläm, en av dem är Birgitta Ljunggren, violinist i orkestern. Den 8 oktober 2008 blev hon sjukskriven för frusen axel, som i november 2008 töjdes under narkos. Frusen axel är en skada som inte är helt ovanlig bland violinister och som gör arm och axel i princip obrukbara. Innan rehabiliteringen är genomförd tål de ingen eller mycket liten belastning. Rehabiliteringstiden är lång, så ett år efter töjningen är Birgitta ännu inte helt återställd.Men nästan.

Då slår Försäkringskassan till och med bara några månaders rehabilitering kvar tvingas hon för sin försörjnings skull att ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Skulle hon få ett arbete innebär det att den sista delen av rehabiliteringen inte kan genomföras och att Birgitta aldrig kan komma tillbaka till sitt yrke igen. Detta innebär inte bara en personlig förlust för henne, som nu ställs inför hotet om att behöva avsluta en drygt 20 år lång karriär, utan också en förlust av en duktig, välutbildad musiker som orkestern är beroende av att ha.

Birgitta kommer utan fullt genomförd rehabilitering aldrig att kunna spela igen. Det är en stor sorg för henne, en stor sorg för oss, en stor sorg för kulturen och framför allt ett stort nederlag för ett solidariskt samhälle som i det allmännas tjänst vill den enskildes väl. Det finns fler som Birgitta, inte bara hos oss.

Om Birgitta inte slutför sin rehabilitering så avslutas inte bara karriären som violinist. Hon kommer snarare förr än senare att bli sjukskriven igen på grund av sin ömtåliga axel och bortplockad från arbetslivet för gott. Utan rehabilitering permanentas nämligen skadan. Men om Birgitta i stället rehabiliteras fullt ut så kan hon inte bara återgå till arbete utan dessutom arbeta med det hon är utbildad till. En såväl mänsklig som samhällelig vinst.

Här finns många tveksamheter att titta på. Först och främst årsgränsen. Birgitta fick underkasta sig en lång rehabilitering som spräck-

te gränsen, andra drabbas av skador som kräver operation och därefter rehabilitering. Som bekant finns det köer till sjukvården, inte minst till specialistbehandlingar. Får man vänta ett halvår på sin operation så räcker kanske sedan inte ett halvår för att komma tillbaka till fullt arbete. Att avbryta rehabiliteringen innebär bland mycket annat att en eventuell operation i denna mening varit meningslös.

Vi vill att Försäkringskassan via Arbetsförmedlingen ska leda människor tillbaka till arbete, inte få dem att sluta det arbete de redan har. Vi vill heller inte att Försäkringskassan, som nu, lastar över ansvaret på arbetsgivaren. Vi har tagit det ansvaret och betalar motsvarande sjukpenning den tid som återstår innan Birgitta åter är hos oss. Men det kan inte vara lagstiftarens mening att detta är sättet som rehabilitering och sjukförsäkring ska fungera på.

Vi vill göra alla uppmärksamma på att Försäkringskassan genom sitt agerande går emot arbetslinjen. Med mycket små medel hade Försäkringskassan fått tillbaka våra medarbetare i arbete medan de tagna besluten förpassar dem till utanförskapet. Reglerna, eller tolkningarna av dem, måste ändras så att de goda besluten kan tas. Eller finns det utrymmet redan i dag, utan att det används? Det i sig är i så fall upprörande.

Det finns ingen anledning att kasta bort utbildning och arbetslivserfarenhet för en mellanlandning i okvalificerade arbetsuppgifter på väg till en permanent passivitet och ett evigt bidragsberoende. Däremot finns det all anledning att använda såväl hjärna som hjärta.

Tomas Löndahl
vd Helsingborgs symfoniorkester och konserthus

Jonas Nyberg
orkesterchef Helsingborgs symfoniorkester

DN 091211:

“ Jobbskatteavdraget når inte syftet. “

“ Svenskarna har dålig kännedom om jobbskatteavdraget. Därför finns det en risk för att avdraget inte får den effekt som regeringen räknat med, enligt en granskning från Riksrevisionen.

Syftet med jobbskatteavdraget är bland annat att öka incitamenten att jobba, det vill säga få arbetslösa i jobb. Men granskningen visar att just de med svag förankring på arbetsmarknaden har dålig kännedom om avdraget. Därför riskerar reformen inte få den effekt som regeringen önskar.

"Beräkningarna visar att jobbskatteavdraget kan förväntas få en positiv effekt på arbetskraftsutbudet. Men regeringen bör säkerställa att allmänheten får en bättre kännedom om jobbskatteavdraget. Det är en förutsättning för att nå de förväntade effekterna", skriver riksrevisor Claes Norgren i ett pressmeddelande.

- Det finns ett grundläggande problem med folks kunskaper om skatter och bidrag som i olika grupper i samhället är väldigt låg, säger riksrevisor Claes Norgren till TT.

- Därför föreslår vi att Skatteverket får uppdrag att informera om avdraget för att säkerställa de mål, som regeringen har med jobbskatteavdraget.

Särskilt dålig kunskap om jobbskatteavdraget har de med en svag ställning på arbetsmarknaden. Färre än var tredje arbetslös känner till avdraget och kunskaperna bland unga människor och utrikesfödda är dålig enligt Riksrevisionen.

När det fjärde och sista delen av regeringens jobbskatteavdrag har genomförts vid årsskiftet har skatterna sänkts med sammanlagt 70 miljarder kronor januari 2007. “

DN 091207:

“ Vänsterns idétorka. Socialdemokratin borde ha öppet mål. ”

“ Borde det inte vara skördetid för vänstern?

Allt färre äger alltmer av jordens tillgångar. En global härdsmälta har nyss drabbat den kapitalistiska ekonomin och gjort hundratusentals arbetslösa. Medelhavet kokar av flyktingar och miljöproblemen hotar att kväva världen.

Det är som om själva tiden ropar på nya, övergripande lösningar, ett större utrymme för politiken och en bred kamp mot orättvisor. I alla händelser kan man tycka att en revansch-sugen socialdemokrati lätt borde kunna formulera medryckande framtidsstrategier.

Men icke. Behärskat och medietränat diskuterar Mona och Fredrik friskolor, vårdval och betyg medan en armé av unga i Sverige står utan arbete, långtidsarbetslösa tvingas till socialen, gettoiseringen tilltar och en populistisk höger vinner mark.

Det är därför med viss förväntan jag slår upp det nya numret av SSU:s tidskrift Tvärdrag med temat ”Europa och socialismen som försvann” (5/09). Där, om någonstans, borde man kunna möta vitala idéer om en politik som vill vara något mer än en tebjudning för medelklassen.

Men inte ens den unga vänstern tycks ha kommit längre än till baksmällan. Artikel efter artikel konstaterar att en diffus katastrof inträffade med den tredje vägens politik någonstans i slutet av 1990-talet.

Den gav visserligen kortvariga framgångar och en rödare europeisk karta – men till priset av att vänsterns klassiska mål om samhälls-solidaritet försvann ur sikte. När segerruset lagt sig efter tio år kan ingen längre svara på frågan vad ett socialdemokratiskt Europa över huvud taget skulle göra för skillnad

Tonläget är dystert. Socialdemokratin står utan projekt, om det råder enighet, och skribenterna gör inte ens några försök att peka ut nya vägar. Inte ens den oförtröttlige Göran Greider låter optimistisk.

Kärnfrågan här, tror jag, gäller väljarna. Alla tycks utgå ifrån att det inte går att intressera dem för vidare vyer än den senaste räntenivån. Av franska revolutionens tre mäktiga slagord lever i dagens Europa bara ett: friheten, i lagom däst variant.

Men de som en gång formulerade dem hade inga opinionsmätningar att luta sig mot. De hade en tro och förändrade hela kontinenten genom att envist agitera för sin sak. När försökte någon senast på allvar övertyga Europa om det omistliga värdet av jämlikhet och broderskap?

Utan intressanta alternativ blir politiken en trist dragkamp om väder-kvarnar och dagistaxor. Världen väntar.

Lars Linder
lars.linder@dn.se “

DN 091209:

“ Beslut om försäkringsreglerna. “

“Riksdagen fattade på onsdagseftermiddagen beslut, med röstsiffrorna 149–140, om sista steget i den så kallade rehabiliteringskedjan. S-V-MP röstade nej.”

“Beslutet gäller att personer som har varit sjuka i 914 dagar ska gå ett tre månader långt introduktionsprogram hos Arbetsförmedlingen. 15.000 personer berörs från den 1 januari.

Redan för 1,5 år sedan beslutade riksdagen om de olika tidsgränserna i kedjan. Palm påminde om att redan då varnade många för "de dogmatiska tidsgränserna". Hon tog upp att Sveriges Kommuner och landsting liksom Samhall sagt att de är för snäva och att Statskontoret klagat på ett bristfälligt underlag.

- Men regeringen brydde sig inte. Vi vet nu också att statsrådet inte tagit del av remissvaren, sade hon och syftade på att socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson sagt att det inte funnits någon allvarlig kritik mot den nya kedjan.

Palm vände sig också mot att utskottets majoritet efter kritiken knåpat ihop ett nytt lagförslag, som "enligt Försäkringskassan bara ökar rättsosäkerheten".

- Ta ett steg tillbaka, tänk efter, gör om och gör rätt.

Det blev en hård debatt mellan socialförsäkringsutskottets ordförande Gunnar Axén (M) och Veronica Palm

Axén påminde om den tidigare S-politiken där människor, många unga, mot sin vilja tvingades in i förtidspension och permanent utanförskap och tyckte att Palm borde friska upp sitt minne.

- Det var en cynisk politik. Jag är glad och stolt över denna nya möjlighet till en ny start på livet, sade han och efterlyste Socialdemokraternas alternativ.

Axén hade läst partiets skuggbudget och kommit fram till att S accepterat regeringens rehabiliteringskedja med ett undantag — det sista steget.

Palm anklagade Axén för att "medvetet ljuga".

- Vi säger nej till stupstock, nej till dogmatiska tidsgränser och ja till aktivt stöd, sade hon.

Efter det inlägget ingrep talman Per Westerberg och påminde om att riksdagsledamöter ska undvika att anklaga varandra för att ljuga.

I debatten anklagade oppositionen regeringen för att kasta ut människor ur försäkringen och ta ersättningen ifrån dem. Gunvor G Ericsson (MP) sade:

- Er politik skrämmer och oroar. Människor begår självmord på grund av er politik.

Socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson betonade under debatten vikten av att hjälpa folk med nedsatt arbetsförmåga att hitta vägar tillbaka till ett aktivt arbetsliv.

- Därför inför regeringen efter åsrsskiftet en ett arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram som syftar till att fånga upp den som har varit långtidssjukskriven, hans och hennes förutsättningar, behov och behov av stöd.

- Introduktionen är till för att hitta deltagarens behov och åtgärder för att möjliggöra en väg tillbaka till arbetslivet, sade Husmark Pehrsson.

DN/TT “

DN 091209:

“ Regeringen har tvingats till pudel efter pudel. “

“ Tre frågor till DN:s politikchef Henrik Brors om striden om de nya sjukskrivningsreglerna.

Det verkar ha varit en rejäl holmgång i riksdagen om sjukskrivningsreglerna?

– Ja, det lät nästan som att det är val nästa vecka. Partierna har uppenbarligen tolkat det som att det här kan vara en avgörande fråga för väljarnas bild av regeringen.

– Statsminister Fredrik Reinfeldt har ju rest runt i landet för att visa att han är en lyssnade ledare. Han har ju träffat många anställda i äldreomsorgen och andra delar av offentliga sektorn, och han har jämfört sig med Tage Erlander. Om Moderaterna nu framstår som ledare för en regering som slår mot de allra svagaste, de svårt sjuka, så spricker den bilden.

– Vänsterpartiets LiseLotte Olsson sa nu att människor begår självmord på grund av regeringens politik. Men Moderaternas Finn Bengtsson kontrade med att den förra S-regeringen förtidspensionerade mer än en halv miljon människor, och förtidspensionerade löper sju gånger högre risk att dö en för tidig död jämfört med andra människor.

Vad har regeringen gjort för att möta den här kritikstormen?

– Den har i praktiken gjort pudel efter pudel de senaste dagarna. I fredags lovade ju regeringspartierna att svårt cancersjuka inte ska tvingas söka nytt jobb. Och i tisdags utvidgades det löftet till att gälla en lång rad sjukdomar. Lagtexten ändrades och mång av de långtidssjukskrivna som fått avslag sedan i somras kan få ny prövning.

– Ovanpå det lovade den ansvariga ministern, Cristina Husmark Pehrsson, i riksdagsdebatten i dag att regeringen komma med fler förändringar om det visar sig att det nya systemet som träder i kraft vid årsskiftet inte fungerar.

– Och så passade hon dessutom på att be om ursäkt till de anställda på Försäkringskassan som regeringen så sent som förra veckan anklagade för att ha misstolkat lagreglerna och jaga sjuka i onödan.

Det är ett gyllene läge för dom rödgröna med andra ord?

– Det borde kunna vara det. Men i riksdagsdebatten i dag hamnade oppositionsföreträdarna ändå förvånansvärt mycket i försvarsställning. Regeringspartierna gick till gemensam offensiv om hur illa sjukförsäkringen sköttes under S-regeringstiden, då Sverige fick de längsta sjukskrivningsköerna i världen trots att svenska folket ju egentligen tillhör de allra mest friska.

– Oppositionen har svårt att gå i svaromål eftersom man inte har någon gemensam alternativ politik i dag. Socialdemokraterna har sagt ja till regeringens förslag att avskaffa den tidsbegränsade förtidspensioneringen, och det handlar ju om närmare 70.000 av de drygt 90.000 som ska föras över till Arbetsförmedlingen de närmaste tre åren enligt regeringens förslag. Medan Vänsterpartiet vill behålla möjligheten till tidsbegränsad förtidspensionering, och Miljöpartiet har en helt egen modell med en ny socialförsäkring där även en allmän arbetslöshetsförsäkring för alla löntagare ingår.

– Så länge de rödgröna står så här långt ifrån varandra och regeringspartierna snabbt backar ifrån en del av sina omdiskuterade förslag blir debatten ofokuserad och det är inte så lätt att se vem som är vinnare och förlorare. **DN”**

DN 091009:

“ SD får över fem procent.

Sverigedemokraterna skulle få 5,1 procent av rösterna om det hade varit val i november, visar SCB:s stora partisympatiundersökning.

Däremot skulle det inte ge partiet en vågmästarroll i riksdagen. Oppositionen får nämligen 50,0 procent mot regeringspartiernas 42,5 procent.

För de borgerliga partierna är det en statistiskt säkerställd minskning både sedan partisympatiundersökningen i maj och valet 2006.
I SCB:s majundersökning fick Sverigedemokraterna 3,0 procent.

Av SCB:s siffror går det inte att klart utläsa vilka partier som förlorat väljare till Sverigedemokraterna. Trots att SD enligt SCB alltså skulle få 5,1 procent av rösterna om det hade varit val i november, en högre notering än C, KD och lika mycket som V.

SD hamnar i gruppen övriga, där partiet klart dominerar. Piratpartiet är näst störst i gruppen övriga.

Till gruppen övriga har Moderaterna förlorat 1,1 procent, Socialdemokraterna 0,5, Vänsterpartiet 0,2 och Centerpartiet 0,1 procent.

Miljöpartiet tar väljare från både höger och vänster. Av Socialdemokraternas väljare, jämfört med riksdagsvalet 2006, har 0,8 procent gått till MP, från C har 0,4 kommit, från FP och M vardera 0,3 procent.

Socialdemokraterna har jämfört med riksdagsvalet 2006 förlorat 0,8 procent till Miljöpartiet och 0,5 till övriga partier men vunnit från Vänsterpartiet 0,4, Folkpartiet 0,3 och Centerpartiet 0,2.

Moderaterna har förlorat 0,3 procent till Miljöpartiet och cirka 1,1 procent till övriga men vunnit 0,5 procent från Centerpartiet.

SCB:s siffror bekräftar att regeringspartierna har en tuff väg fram till valet, om de vill bli omvalda.

– Det block som leder i den här SCB-mätningen har i 10 av 11 fall tidigare också lett efter valet, säger professor Sören Holmberg till TT.

Redan 2007 konstaterade han att det var "rökt" för regeringen att vinna nästa val, om man jämförde med historiska erfarenheter. Han byggde det bland annat på att så stora skillnader mycket sällan tas in samt att sittande regeringar i stort sett alltid tappar röster i val. I Sverige har det skett i 15 av 19 val sedan andra världskriget.

– Men historiska data i alla ära, det är möjligt att de är mindre intressanta nu när rörligheten i väljarkåren är större än någonsin. Men det är ändå intressant att notera att de måste göra bättre ifrån sig än de historiska siffrorna för att klara sig, säger han.

Regeringens budget i höstas med ytterligare ett jobbskatteavdrag har uppenbarligen inte betalat sig än. Det slår igenom först nästa år, men de tre tidigare jobbskatteavdragen har tydligen inte betalat sig.

– Det är intressant att notera den stora åldersskillnaden i stödet. Det är framför allt bland de äldre som regeringen har stöd. Men bland de yngre har de bara stöd av 30 procent. Det är en väldigt stor skillnad, säger Sören Holmberg.

Det verkar också som om den klassiska klassröstningen visar sig tydligare. I storstäderna är till exempel moderaterna mycket starka och Socialdemokraterna svaga medan det är tvärtom i till exempel Norrland.

Professorn i statsvetenskap och socialdemokraten Ulf Bjereld tror att SCB-mätningen innebär att de rödgröna partierna nu får arbetsro att under lugna och ordnade former formulera sin gemensamma politik inför valet 2010.

– För den borgerliga alliansregeringen var SCB:s mätning ett bistert besked. Ordförandeskapet i EU går mot sitt slut, och de tio månaderna

fram till valet riskerar att präglas av finanskrisens efterverkningar i form av ökad arbetslöshet och ökat utanförskap. Saab-händelserna och sjukförsäkringskrisen innebär en politisk uppförsbacke för regeringen inför julen, säger han till TT.

– För alliansregeringen gäller det nu att försöka återta det inrikespolitiska initiativet och hålla samman regeringen samtidigt som Kristdemokraterna och Centern får möjlighet att profilera sig lite extra inför väljarna, säger han.

TT “

“ SCB:S STORA PARTISYMPATIUNDERSÖKNING

Moderaterna får i novembermätningen 26,2 procent, vilket är en statistiskt säkerställd nedgång med 3,7 procentenheter sedan i maj.

Socialdemokraterna får 36,5 procent, en svag minskning (- 0,1) sedan maj.

Miljöpartiet får 8,4 procent, en ökning med 2,4 procentenheter.

Folkpartiet får 6,5 procent, en ökning med 1 procentenhet.

Centerpartiet får 5,0, en minskning med 0,5.

Kristdemokraterna får 4,8, en ökning med 0,5 procentenheter.

Vänsterpartiet får 5,1, en minskning med 0,6 procentenheter jämfört med majmätningen.

Gruppen **övriga partier** får 7,5 procent av rösterna. Bland övriga partier är **Sverigedemokraterna** klart störst. Partiet får 5,1 procent av rösterna.

Läs undersökningen här “

DN 091210:

“ Oppositionen nöjda med opinionssiffror. “

“ Sverigedemokraterna (SD) skulle få 5,1 procent av rösterna och därmed komma in i riksdagen om det hade varit val i november, visar SCB:s stora partisympatiundersökning. SD tror att resultatet kommer att stå sig till valet.

“Står sig opinionssiffrorna innebär det ändå inte att SD får en vågmästarroll i riksdagen. Oppositionen får nämligen 50 procent mot regeringspartiernas 42,5 procent.

Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson är säker på att SD tar plats i riksdagen efter nästa val.

– Det har jag varit ganska länge. Nu ska det väldigt mycket till om vi inte ska nå över fyra procent, säger han till TT.

Han hänvisar till att SD sakta men säkert ökat.

– Att vi tar ett skutt nu beror på den senaste tiden uppmärksamhet. Efter artikeln i Aftonbladet fick vi 500 nya medlemmar, säger han.

I dag har SD runt 4 000 medlemmar. Starkaste stödet finns bland män i åldersgruppen 18-34 år och de starkaste fästena är Malmö och nordöstra Skåne, där gruppen övriga i partisympatimätningen får över 10 procent. I norra delarna av Sverige liksom i Stockholmsområdet är stödet svagt.

– Vi satsar nu medvetet på storstadsområdena och har tillsatt en särskild valobservatör för norra Sverige. Där ligger vi cirka en mandatperiod efter, säger han.

Åkesson tror att det på valnatten kommer att vara betydligt jämnare mellan blocken än i SCB:s mätning. Det skulle ge SD en vågmästarroll.

– Vi har sagt att vi inte aktivt kommer att stödja Mona Sahlin som statsminister eftersom hon har blivit en symbol för den misslyckade integrationen. Men det andra blocket är inte särskilt mycket bättre och jag utesluter inte ett samarbete med de rödgröna, säger han.

Ett samarbete med SD är dock inget de rödgröna kan tänka sig. Miljöpartiets ställning den senaste tiden i en rad opinionsmätningar som Sveriges tredje största parti bekräftas även i SCB:s undersökning.

– Det är väldigt roliga siffror och en bekräftelse på ett hårt arbete. Vi har jobbat väldigt länge med klimat- och miljöfrågor och nu har de kommit i fokus bland den breda allmänheten, säger partisekreterare Agneta Börjesson.

Hon tycker att det är ”ganska förfärligt” att Sverigedemokraterna fått så högra siffror, men konstaterar att de ”ju inte får något reellt inflytande eftersom de rödgröna får egen majoritet”.

Hon får medhåll av Socialdemokraternas partisekreterare Ibrahim Baylan som även han konstaterar att de med det här resultatet inte får någon vågmästarställning.

– Det här ger oss råg i ryggen, men mitt sikte är inställt på den 19 september nästa år. Tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet är det fullt möjligt att då byta regering, säger han till TT.

– Det har ju blivit allt tydligare under hösten att den enda garantin för det är en rödgrön regering, säger Ibrahim Baylan.

Moderaterna är inte nöjda med den klara minskningen för Moderaterna och det borgerliga blocket men tror inte att loppet är kört än.

– Skillnaderna mellan blocken ökar något. Det föranleder oss att bli mer aktiva och mer tydliga om vad vi vill i framtiden, säger Moderaternas partisekreterare Per Schlingmann om den klara minskningen för Moderaterna och det borgerliga blocket.

Trots det stärkta övertaget för de rödgröna hävdar han att utgången av valet om drygt nio månader är öppet.

– Men det ställer höga krav på oss, säger han och framhåller att det också gäller i än högre grad på grund av SD:s framgångar.

Per Schlingmann svarar ett bestämt nej på om SD:s framgångar kan locka M att snegla på SD:s invandringspolitik. Han tror att SD:s siffror till en del beror på att partiet har lyckats framställa sig som ett parti som ser ett problem som inga andra ser.

– Men våra lösningar handlar inte om att det är människor från andra länder som är problemet, säger Per Schlingmann.

TT-DN “

DN 091214:

“ Sifo ger oppositionen egen majoritet. “

“Oppositionen leder stort och skulle få egen majoritet vid ett val i dag. Enligt Sifo får S, V och MP 52,2 procent mot alliansens 40,8. S ökar statistiskt säkerställda 3,4 procentenheter, M tappar lika mycket.

De rödgrönas försprång från november på 4,9 procentenheter har ökat till 11,4.

Miljöpartiet är tredje största parti med 10,3 procent av väljarna, den högsta siffran sedan 1995.

- Partiet har blivit mer regeringsfähigt tack vare samarbetet med socialdemokraterna. Men den viktigaste förklaringen är klimatdebatten, där MP har stor trovärdighet, säger Sören Holmberg, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet till Svenska Dagbladet.

Både han och chefen för Sifos opinionsmätningar Toivo Sjörén anser att debatten om sjukförsäkringen tydligt påverkat utfallet av mätningen i oppositionens favör.

Också i SCB:s väljarbarometer som publicerades i torsdags har de rödgröna egen majoritet, 50,0 procent jämfört med regeringspartiernas 42,5. Sverigedemokraterna skulle alltså inte enligt någon av mätningarna få en vågmästarroll vid ett val i dag, trots att partiet gott och väl klarar riksdagsspärren med sina 5,1 procent.

Sifos väljarbarometer publiceras i flera morgontidningar.

TT “

DN 091214:

“ Alliansens underläge oroar Reinfeldt. “

“ Alliansregeringens stora underläge i opinionsmätningarna oroar statsministern. - Det är mycket bekymrande, säger Fredrik Reinfeldt.

- Mona Sahlin kommer att bli statsminister om det ser ut så här, utan att ha gett några besked om vad hon vill med Sverige och utan att ha förberett någon gemensam politik, sade Reinfeldt efter ett framträdande på Stockholms universitet.

- Jag tänker göra allt jag kan för att inte kasta ut Sverige i det kalla vattnet, sade Reinfeldt som förutspår att riksdagsvalet i september nästa år kommer att bli en folkomröstning om arbetslinjen.

I en Sifomätning som presenterades i fredags leder oppositionen stort och skulle få egen majoritet vid ett val i dag. Enligt Sifo får S, V och MP 52,2 procent mot alliansens 40,8.

Också i SCB:s väljarbarometer som publicerades i förra veckan har de rödgröna egen majoritet.

Fredrik Reinfeldt tror att hans egen bortavaro, på grund av ordförande-skapet i EU, kan ha påverkat opinionssiffrorna. Det tänker han råda bot på genom att resa mer i Sverige när uppdraget att leda EU är över efter nyår. Även senaste tidens hårda debatt om den nya sjukförsäkringen kan ha inverkat, tror han.

Men han hävdar att Socialdemokraterna egentligen inte har några egna eller andra förslag som skiljer sig från det som regeringen har genom-fört och genomför.

- I grunden har de inga andra förslag. De går på medieuppgifter och är mycket högljudda för att de tror att det finns en opinion att ta hem, säger Reinfeldt och hänvisar till att ledande socialdemokrater som

utrett sjukförsäkringen också kommit fram till slutsatsen att inte går att fortsätta som tidigare och ligga i topp när det gäller sjukskrivningar.

- Göran Persson åkte runt i Europa och skröt om att vi inte har någon arbetslöshet, säger Reinfeldt och menar att S-politiken ledde till att folk gömdes undan i sjukförsäkringen.

- Man fick en stämpel i pannan och ett besked om att du har jobbat klart, säger Reinfeldt och tillägger att den moderata lösningen inte är att förtidspensionera någon för att han eller hon haft en livskris vid 32 års ålder, utan en tro på att individen har en förmåga att komma igen.

Reinfeldt tycker att det är märkligt att debatten om att de nya sjukreglerna skulle tvinga ut svårt sjuka i arbete har fått sådant genomslag, trots att uppgivit att de nya reglerna inte har lett till att svårt cancersjuka snabbare åker ut ur sjukförsäkringen. Att hans egen minister, socialförsäkringsminister Christina Husmark-Pehrsson (M) och de borgerliga partierna i socialförsäkringsutskottet, ändå så dags redan hade bestämt sig för att justera reglerna förklarar Reinfeldt med att de ville förebygga att fel beslut tas senare.

- Vi såg framför oss en tillämpning som inte var avsedd, säger han.

Socialdemokraternas ledare Mona Sahlin vill inte fästa för stor vikt vid opinionsundersökningarna, men hon tror ändå att de kan markera något nytt.

- Det kommer undersökningar hela tiden, det går upp och det går ned och det kommer att vara jämnt när vi går till val. Men jag känner att någonting har hänt i opinionen det senaste halvåret. Det har varit en väldigt jobbig tid för oss inom socialdemokratin men det kändes redan i somras att det kanske var på väg att bottna och vända och jag hoppas att det är det vi ser nu, säger hon.

Orsakerna till de rödgrönas framgångar är flera, tror hon.

- Dels tror jag att det beror på tydligheten i det rödgröna, det var väldigt ovant i början, kantat av ganska jobbig start. Nu har vi presenterat oss, etablerat oss och levererat väldigt mycket gemensamma förslag. Det tror jag väljarna alltmer ser och litar på och uppskattar.

- Men sen är det debatten om a-kassan, pensionärsskatten och sjukförsäkringen, som regeringen lider hårt av. Det här är deras politik men det är nu den syns, säger Mona Sahlin.

TT “

DN 091218:

“ Moderaterna backar. ”

“ Stödet för M har rasat efter debatten om förändringar i sjukförsäkringen.”

“Moderaterna tappar kraftigt i väljarstöd efter de senaste veckornas debatt om sjukförsäkringen. Samtidigt når Miljöpartiet nya rekordnivåer i DN/Synovates decembermätning.”

De tre rödgröna partierna får tillsammans 49,4procent mot 42,9 för de fyra regeringspartierna. I november var övertaget 48,7-45,4.

Om det vore val i dag skulle Socialdemokraternas Mona Sahlin kunna bilda en majoritetsregering tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Sverigedekraterna får sin hittills högsta notering med 5,3 procent, men det räcker inte för att kunna få en vågmästar-ställning.

Den enda stora förändringen i DN/Synovates mätning är nedgången för Moderaterna till 26,7 procent, jämfört med 30,2 förra månaden. De senaste veckornas debattstorm om förändringarna i sjukförsäkringen för långtidssjuka och förtidspensionerade verkar ha slagit igenom i opinionen. Det märks också på i vilka grupper Moderaterna förlorar stöd.

-Partiet har ett stort tapp bland äldre väljare, över 60 år, och bland lågutbildade, säger Synovates opinionsanalytiker Nicklas Källebring.

MODERATERNA ÄR KNAPPT ett år före riksdagsvalet tillbaka på ungefär samma nivå som i valet 2006. De övriga borgerliga partierna ligger samtliga under valresultatet. Folkpartiet får 6,7 procent, mot 7,5 i valet. Centerpartiet 4,9, mot 7,9 procent 2006, och Kristdemokraterna 4,7, jämfört med 6,6 i förra valet.

Sjukförsäkringsdebatten märks också i Socialdemokraternas siffror. Väljarstödet ökar i åldersgruppen 60+, men samtidigt sjunker stödet bland yngre väljare, särskilt bland män under 45 år. S får 34,3 procent i decembermätningen, och ligger fortfarande under valresultatet från 2006 på 35,0.

DET ÄR FORTSATT Miljöpartiet som är vinnaren bland oppositionspartierna. Partiet får 9,8 procent, vilket är den högsta siffran sedan februari 1996. Språkröret Maria Wetterstrand kan fira jul med nästan fördubblat väljarstöd sedan 2006, då partiet fick 5,2 procent i valet.

Vänsterpartiet ligger på 5,3 procent, mot 5,8 i valet.

Bland småpartierna utanför riksdagen ligger Piratpartiet på cirka 1 procent i mätningen.

AVSTÅNDET MELLAN de två politiska blocken är nu 6,5 procent, men Nicklas Källebring menar att det till stor del beror på att det än så länge är högre "mobilisering" bland oppositionspartiernas sympatisörer än bland regeringspartiernas.Det är en större andel av de väljare som röstade borgerligt i förra valet som inte vill uppge något favoritparti i dag jämfört med andelen soffliggare på den rödgröna sidan.

Synovate har gjort mätningen för DN och Sydsvenskan. Andelen osäkra väljare uppgår till 20,3 procent.

HENRIK BRORS
henrik.brors@dn.se 08-7381212 “

“ Jämfört med november 2009: Moderaterna -3,5. Folkpartiet +0,5. Centerpartiet +-0. Kristdemokraterna +0,6. Vänsterpartiet +0,7. Miljöpartiet +0,7. Socialdemokraterna -0,7. Sverigedemokraterna +06. Övriga + 1,2.”

DN 100101:

“Starkt MP i valårets början. “

“Miljöpartiet (MP) plockar popularitetspoäng även i den senaste väljarbarometern. Sämre ser det ut för Kristdemokraterna (KD) och Sverigedemokraterna (SD) som hamnar under riksdagsspärren. “

“MP ökar med 1,3 procentenheter till 10,9 procent i Skops opinionsmätning för december, jämfört med föregående månad. Partiet hamnar därmed på samma nivå som både i Sentios och Novus Opinions senaste mätningar, där MP fick 10,8 respektive 10,9 procent.

Även Vänsterpartiet (V) har hakat på den positiva trenden. Partiet har ökat med 1,5 procentenheter sedan november till 6,4 procent. V:s och MP:s ökningar sedan november är inte statistiskt säkerställda, vilket dock ökningarna sedan oktober är.

Centerpartiet (C) är mätningens största förlorare efter att ha backat med 2,1 procentenheter till 4,7 procent. Minskningen är statistiskt säkerställd, liksom KD:s på 1,6 procentenheter, vilket innebär att partiet hamnar under riksdagsspärren med sina 3,4 procent.

För första gången sedan september hamnar också SD under riksdagsspärren med ett resultat på 3,2 procent.

Det rödgröna blocket går in i valåret med en klar ledning över det borgerliga blocket, 48,4 procent mot 46,3 procent. Sedan november har de rödgröna ökat med 1,1 procentenheter och alliansen minskat med 1,3 procentenheter.

Drygt 1 000 personer i åldrarna 18-84 år intervjuades mellan den 9-30 december.

Emma Fagerberg /TT “

“SKOPS VÄLJARBAROMETER

Partiernas siffror i procent med förändringen sedan november inom parentes:

Socialdemokraterna: 31,1 (—1,7)
Moderaterna: 28,9 (+0,9)
Miljöpartiet: 10,9 (+1,3)
Folkpartiet: 9,3 (+1,5)
Vänsterpartiet: 6,4 (+1,5)
Centerpartiet: 4,7 (—2,1)
Kristdemokraterna: 3,4 (—1,6)
Sverigedemokraterna: 3,2 (—0,9)

Drygt 1 000 personer intervjuades under perioden 9—30 december och besvarade frågan "vilket politiskt parti tycker du bäst om i rikspolitiken?".

Källa: Skop. (TT)

DN 091208:

“ <u>Först om fem år kan krisen vara över.</u> “

“Det tar fem år innan svensk ekonomi repat sig och 230 000 jobb hinner försvinna i näringslivet. Ungdomsarbetslösheten drar i väg till 35 procent.”

“Svensk ekonomi är på väg att kvickna till, enligt en konjunkturprognos från Svenskt Näringsliv, SN, men det går långsamt.

- Men det tar fem—sex år innan krisen är över helt och hållet och innan vi är tillbaka till full sysselsättning, säger SN:s chefekonom Stefan Fölster.

Den höga ungdomsarbetslösheten fortsätter växa. Det handlar om 30 procent nästa år och 35 procent 2011 och det är mycket oroande, enligt Stefan Fölster.

- En del av dem är i utbildning samtidigt som de söker jobb. Men det oroande är att det finns så många som inte räknas som arbetslösa för att de inte aktivt söker arbete. Och det är den gruppen som kommer få problem senare i livet.

Tuffa tider väntar alltså innan det blir bättre. Det handlar inte minst om raset för exportföretagen. I år faller exporten med drygt 12 procent för att nästa år vända upp igen med 7,5 procent.

- Vi får hoppas att den globala konjunkturen tar fart så att vi så småningom om får se en exportledd återhämtning av den svenska ekonomin, säger Stefan Fölster.

- En tredjedel av de svenska börsföretagen gick med förlust under första halvåret i år och många företag kommer fortsätta säga upp personal. Det kommer att bli en svår uppgift och ta lång tid för många företag att komma tillbaka till normala vinstnivåer igen.

Trots att många exportföretag snabbt har lyckats minska sina kostnader krymper näringslivet med 70.000 anställda nästa år och med 150.000 under hela krisen, enligt Svenskt Näringsliv.

"Ännu är det för tidigt att avbryta intensivvården men så småningom måste behandlingen dras tillbaka", skriver SN:s chefekonom Stefan Fölster i en kommentar och pekar på de jättelika stimulanspaketen världen över.

Han tror att det kan ta mer än fem år att komma tillbaka till Sveriges potentiella produktion.

SN tror att Riksbanken kommer börja höja räntan nästa år. Men det handlar om beskedliga räntehöjningar. Först 2011 börjar Riksbanken att höja räntan rejält.

Världens ekonomier är på väg att återhämta sig efter introduktionen av de enorma stimulanspaketen och de rekordlåga räntorna.

- Men det har handlat om och handlar fortfarande om intensivvård av ekonomierna. Så småningom måste den här intensivvården dras tillbaka och frågan är vad som händer då — när notan ska börja betalas i form av högre räntor, säger Stefan Fölster.

CG Ström/TT “

DN 091211:

“ Valet 2010 avgörande för framtiden i storstäderna.”

“ Socialdemokraterna presenterar en ny storstadspolitik: Vi vill satsa mer på tjänstesektorn och skapa en flexibel välfärd av hög kvalitet.

Storstäderna är hela Sveriges tillväxtmotorer. Deras framgång hänger på förmågan att leverera kvalificerade tjänster till en global marknad. Vår politik har tidigare varit inriktad mot de stora företagen och försummat storstädernas småföretag och entreprenörer. Vi ska förbättra villkoren för konkurrenskraftiga kunskapskluster och ta vara på potentialen i tjänstesektor och kreativa näringar. Vidare vill vi bland annat skapa mer flexibla lösningar inom barnomsorgen, ge investeringsstöd till byggandet av hyresrätter och sänka skatten för bostadsrättsföreningar och hyresfastigheter, skriver Mona Sahlin och ledande socialdemokrater i Stockholm, Göteborg och Malmö.

“Sveriges storstadsregioner utgör navet för vårt lands konkurrenskraft. Vi vet att det är i samverkan mellan människor med olika bakgrund, förmågor och drömmar som den moderna storstaden och dess närings-liv utvecklas. Det är människorna som är staden. Många flyttar hit för att förbättra sitt liv, här finns större möjligheter till unika livsval – utbudet är större, liksom öppenheten för olika värderingar.

Valet år 2010 är ett vägval. Då står Socialdemokraternas politik för fler jobb mot Moderaternas politik för ökade klyftor. I våra storstäder är kontrasten glasklar: Mot ökade klyftor och ofinansierade skattesänkningar står vår nya politik för fler jobb och sammanhållning i storstäderna, som slogs fast vid den socialdemokratiska Jobbkongressen i början av november.

Storstäderna är hela Sveriges tillväxtmotorer. Tidigare har Socialdemokraterna fokuserat mer på industrins utveckling än på den tjänstesektor som dominerar i de stora städerna. Politiken har varit inriktad mot de stora företagen men försummat de småföretag och entreprenörer som är viktiga för storstädernas utveckling.

Vår nya politik för storstäderna bygger på fler initiativ för städernas företag. Den bygger också på en flexibel välfärd av hög kvalitet, investeringar i utbildning och byggande och nya initiativ för att bekämpa brott. Dessutom ska vi ta kampen mot barnfattigdomen.

Storstäderna lever alltmer på tjänster. Deras framgång hänger på förmågan att leverera kvalificerade tjänster till en global marknad. Vi ska förbättra förutsättningarna för konkurrenskraftiga kunskapskluster och ta till vara potentialen i den kunskapsintensiva tjänstesektorn och de kreativa näringarna.

Mer än hälften av alla ungdomar i Sverige kan tänka sig att starta företag. Den viljan måste vi ta till vara. Starta eget-stöd ska kunna gå till dem under 25 år. Och även de som redan har ett jobb ska kunna få detta stöd för att kunna ta steget till att bli egen företagare.

Kvalificerade tjänstenäringar lever på kunskap och kompetens. Det kräver tillgång till högutbildad arbetskraft. Därför är större investeringar i högskolan och forskningen en grundbult i vår politik för framgångsrika storstäder. Det kräver i sin tur en grundskola och ett gymnasium av hög kvalitet.

Utbyggnaden av friskolor har inneburit fler valmöjligheter. Men det måste bli ordning och reda. Kvalitetskraven ska skärpas så att man som förälder eller elev vet vad man får – och att man som utförare vet vad som krävs. Skolans viktigaste uppgift är att förmedla kunskap. Pengar till skolan ska användas till skolan. Vi vill stifta en lag om

investeringsskydd som förhindrar att skolor, förskolor och äldreboenden knoppas av för en spottstyver för att ägarna en kort tid senare ska kunna kvittera ut enorma vinster. Det är en stöld av skattebetalarnas pengar.

En framgångsrik storstad lever på att det finns möjligheter att jobba flexibelt. Välfärd av hög kvalitet underlättar för alla att jobba och att göra karriär. Det avgörande är inte om utförarna är kommunala eller privata, utan att skolan, vården och omsorgen håller hög kvalitet. En storstad som har öppet dygnet runt ställer högre krav på välfärden. Vi behöver mer flexibla barnomsorgslösningar för föräldrar som jobbar kvällar och helger eller möter arbetstoppar.

Vi måste också få fart på byggandet i storstäderna – så att ungdomarna kan ta plats. I dag minskar valfriheten i boendet. Vi vill se en blandad bebyggelse med både villor, radhus, bostadsrätter och hyreslägenheter. Unga tvingas bo kvar hemma allt längre och företag kan ha svårt att rekrytera kompetens från andra delar av landet eller världen. Det behövs ett investeringsstöd för hyresrätter för att unga och studenter ska ha möjlighet att hitta en bostad som de har råd med. Det behövs också en ny egnahemssatsning för 2000-talet där fler människors dröm om ett eget hus kan gå i uppfyllelse.

Regeringens omläggning av fastighetsskatten innebär att rörligheten på bostadsmarknaden har minskat och fortsätter att minska. Det hämmar storstädernas utveckling. Därför måste fastighetsskatten göras om – utan att höjas. Skatten på uppskov av reavinster betalas främst av storstadsbor. I dag måste de som väljer att flytta betala, men inte de som väljer att bo kvar. Det håller inte. Vi vill ta bort storstadsskatten. Vi ska också sänka skatten för bostadsrättsföreningar och hyresfastigheter. För att finansiera detta höjer vi skatten för villor som är värda mer än 6 miljoner kronor.

Våldet bland ungdomar tycks bli allt råare. Våld och brottslighet ska alltid leda till snabb reaktion. Det finns också många oroande signaler om ungdomars droganvändning och psykiska ohälsa – faktorer som också ofta är orsak till våld. Vi vill lagstadga om samverkansavtal mellan barnomsorg, skola, socialtjänst, polis, sjukvård och föreningsliv i samförstånd med den som sökt hjälp. Polisen ska finnas tillgänglig i hela staden. Varje skola ska ha en kontaktpolis.

Moderaternas ökade klyftor syns tydligt bland storstädernas barnfamiljer. Andelen fattiga hushåll bland alla barnfamiljer ökar med 50 procent under Moderaternas tid vid makten. En tredjedel av barnen till ensamstående föräldrar lever i fattigdom i Sverige i dag. Detta kan vi inte acceptera. Den nya barnfattigdomen är ett resultat av att regeringen har fördjupat utanförskapet och monterat ned välfärden. Det ska bekämpas med investeringar i välfärd och fler jobb.

Nu lånar regeringen till skattesänkningar. Bara de allra rikaste tjänar på detta. Men regeringen berättar inte hur skattesänkningarna ska betalas. Om skattesänkningarna fortsätter kommer alla i Sverige att få betala mer avgifter för välfärden. Avgiften till a-kassan och trafikförsäkringen har redan höjts – och nu höjs avgiften för akutbesök på sjukhus i Stockholm. Hundralapparna i sänkt skatt riskerar att inte räcka långt när nya avgifter ska betalas.

Under mandatperioden har utanförskapet ökat med 70 000 människor. Arbetslösheten i Sverige stiger snabbare än i vår omvärld – och närmar sig tio procent. Ungdomsarbetslösheten är bland de högsta i Europa. Valet 2010 är ett vägval för våra storstäder. Då ställs vår politik för fler jobb mot Moderaternas framtid av ökade klyftor.

Mona Sahlin partiledare (S)

Mikael Damberg ordförande (S) Stockholms län

Anneli Hulthén kommunstyrelsens ordförande (S) Göteborg

Carin Jämtin vice ordförande (S) kommunstyrelsen Stockholm

Ilmar Reepalu kommunstyrelsens ordförande (S) Malmö "

"SCB: FORTSATT MINSKNING

Socialdemokraterna har under lång tid haft en vikande trend i Stockholm. I SCB:s stora undersökning, presenterad i går, får partiet 22,2 procent i Stockholm stad. Det kan jämföras med 31,3 procent i motsvarande undersökning i maj 2006. I länet minskar också sympatierna, om än inte lika kraftigt (från 32,7 till 27,1 procent). M är största parti både i Stockholms stad (37,4 procent) och länet (45,2 procent). S har minskat något i Malmö sedan 2006. I Göteborg ligger partiet på samma nivå som 2006."

DN 091211:

"DN:s Johan Schück om 2010 års ekonomi."

Hur mår Sveriges ekonomi?

– Sverige har smittats av en internationell farsot, men är nu på bättringsvägen - om man ska använda medinska termer. Ekonomin går på lågvarv och stora resurser, både arbetskraft och anläggningar, står outnyttjade. Exporten är betydligt lägre än före krisen och investeringarna har fallit kraftigt. Det dröjer ännu några år innan läget har blivit normalt igen.

Vad kan vi vänta oss av 2010?

– Återhämtningen som har inletts fortsätter, även om det också kommer en del bakslag. Arbetslösheten fortsätter att stiga ännu en tid, trots att produktionen ökar.

Statistiska centralbyrån, SCB, talar om fortsatt deflation, vad är det som gäller egentligen?

– SCB säger att inflationen, mätt med konsumentprisindex, fortfarande visar negativa tal. Men om man rensar bort effekten av sänkta bostadsräntor så har Sverige en stigande inflation på över två procent.

De flesta ekonomer är överens om att reporäntan kommer höjas stegvis och försiktigt nästa år, när är det mest troligt att Riksbanken höjer räntan?

– Det verkar troligast att den första räntehöjningen kommer efter sommaren, men idag kan ingen säkert veta. Om uppgången i den svenska ekonomin blir snabbare än hittills så kan Riksbanken slå till redan i vår. Man ska dock komma ihåg att det ändå rör sig om extremt låga räntenivåer, där man utgår från dagens 0,25 procent. **DN"**

DN 091211:

“ Ekonomer spår något lägre inflation. “

“Inflationsförväntningarna faller något, enligt Prosperas nya mätning där företrädare för penningmarknadens aktörer fått svara på frågor.

På ett år sikt spås i genomsnitt en inflation på 1,3 procent. På två års sikt bedöms inflationen ligga på 2,1 procent och på fem års sikt 2,2 procent.

I den förra mätningen i november spådde ekonomerna en inflation på 2,2 och 2,3 procent på två respektive fem års sikt.

Samma bedömare tror att Riksbankens reporänta ligger kvar på 0,25 procent om tre månader. Om tolv månader har räntan höjts till 1,1 procent, enligt snittprognosen.

Om två år har räntan höjts till 2,6 procent och om fem år ligger styrräntan på 3,6 procent. Det är marginellt lägre än under novemberenkäten. **TT”**

DN 091207:

“ 1.759 varslade i december. “

“Hittills under december har 1.759 personer varslats om uppsägning, enligt preliminära siffror från Arbetsförmedlingen. Det kan jämföras med nästan 18.000 varslade under hela december i fjol.

I slutet av förra veckan var 248.573 personer inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det är en ökning med 2.587 personer jämfört med veckan före och 79.499 fler än motsvarande vecka i fjol.

Antalet personer som har arbete med stöd uppgick till 71.333, en minskning med 502 personer jämfört med föregående vecka och en minskning med 5.805 jämfört med motsvarande vecka i fjol.

Samtidigt deltog 155.001 personer i program med aktivitetsstöd, en ökning med 903 personer jämfört med veckan före och en ökning med 74.716 jämfört med motsvarande vecka i fjol.

Under veckan anmäldes 7.904 nya platser till landets arbetsförmedlingar. Det är en ökning med 1.130 jämfört med veckan före och 136 fler än motsvarande vecka i fjol. **TT”**

DN 091218:

“ KI: Botten är nådd. “

“ Statliga Konjunkturinstitutet, KI, ser tecken på ljusning i ekonomin och att konjunkturen har bottnat. Det beror bland annat på skattesänkningar och låga räntor.

Sveriges BNP faller med 4,4 procent i år, för att stiga med 2,7 procent nästa år och öka ytterligare till 3,3 procent 2011, enligt KI:s nya prognos. Arbetslösheten landar i snitt på 8,5 procent i år, för att stiga till 10,1 procent nästa år och stiga ytterligare till 10,4 procent ett år senare.

Inflationen, mätt i KPI, blir negativ i år, —0,3 procent. Nästa år blir den positiv igen, 0,5 procent, för att stiga till 1,7 procent 2011.

– Nu har vi haft två kvartal när BNP ökar och vi räknar nu med högre tillväxt än vi tidigare trodde, en ganska kraftig upprevidering, säger KI:s generaldirektör Mats Dillén till TT.

– Arbetsmarknaden utvecklas också bättre och den kommer inte upp på så höga nivåer som vi befarade, men vi kommer fortfarande att få se stigande arbetslöshet en tid framåt.

KI har ingen kritik mot Riksbankens bedömning av den framtida räntebanan. Riksbanken har aviserat att den första reporäntehöjningen ska komma först nästa höst medan marknaden tror att den kommer tidigare.

– När det gäller tidpunkten för räntehöjningen ligger vi och Riksbanken ganska i fas med varandra, säger Dillén.

TT “

DN 091227:

“ Det händer i din plånbok nästa år. “

“Nästa år blir ett bra år – för den som har jobb. Även studenter får lite mer att leva på. Värre blir det för pensionärerna som får se sina pensioner sänkas. Här är de viktigaste nyheterna för din plånbok under 2010.

Sänkt skatt på arbete

Efter nyår blir det ännu mer lönsamt att arbeta. Då höjs jobbskatteavdraget för fjärde gången och de flesta löntagare får mellan 200 och 250 kronor mer i plånboken per månad. Förändringen minskar statens inkomster med cirka 10 miljarder kronor. För den som har genomsnittlig skatt (skattetabell 32) ser sänkningen ut så här:

Inkomst/mån – Skattesänkning/mån

20 000 – 190

25 000 – 229

30 000 – 229

35 000 – 303

40 000 – 303

Höjd gräns för statlig skatt

Vid årskiftet höjs gränsen för att betala statlig skatt från 380 200 kronor till 384 600. Den som har en månadslön över 32 050 kronor i månaden betalar en 20-procentig skatt till staten på belopp över det. Gränsen för den högre 25-procentiga skatten höjs också, från 538 800 kronor till 545 200. Den högre skatten börjar tas ut på månadslöner över 45 433 kronor.

Höjd kommunalskatt
Den genomsnittliga kommunalskatten höjs från 31,52 till 31,56, enligt Statistiska centralbyrån. Men för de flesta kommunerna blir kommunalskatten oförändrad under 2010. Tre kommuner sänker skatten: Sigtuna, Skurup och Trosa. Alvesta höjer mest i landet, 90 öre per intjänad hundralapp.

Dyrare bostadslån
Riksbanken bedömer att reporäntan ligger kvar på 0,25 procent fram till hösten 2010. Då tror banken på en liten höjning av reporäntan till 0,40 procent. Nordea och Swedbank räknar med att reporäntan är uppe i 1,25 procent vid nyåret 2010/2011 Det skulle betyda att räntan för ett tremånaders bostadslån höjs från cirka 1,50 procent till 2,50 procent. För ett hushåll med en miljon kronor i lån innebär det en höjning av räntekostnaderna med 583 kronor i månaden efter skatteavdraget.

Liten hyreshöjning
I år höjdes hyrorna i genomsnitt med 3 procent. Under nästa år kommer hyreshöjningen att bli hälften så stor, cirka 1,5 procent. Den bedömningen gör Hyresgästföreningen, efter att förhandlingarna är klara för hälften av allmännyttans lägenheter.
I Stockholm har de tre största bolagen inom allmännyttan, Svenska bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem, tvåårsavtal som gör att höjningarna blir cirka två procent under 2010 om inte omförhandlingar leder till något annat.

Kärvt för pensionärerna
Skatten för den som är pensionär kommer visserligen att sänkas genom att grundavdraget höjs, men samtidigt minskar pensionsu-tbetalningarna på grund av att pensionssystemets ”broms” slår till för första gången. Det beror i sin tur på att börsutvecklingen var så dålig i början av lågkonjunkturen. Under 2010 minskar inkomst- och tilläggspensionerna med 3 procent och garantipensionerna minskar med 0,9 procent. Sammantaget blir det lite mer i plånboken för dem med lägst pension (enbart garantipension) medan alla andra får en sänkning. Den som har pensionsinkomster på 14 500 kronor får se sin pension sänkas med ungefär en hundralapp.

Studenter
Studenter får lite mer att röra sig mer efter nyår. Regerigen har beslutat att höja låne- och bidragsdelen. Utslaget per månad blir höjningen 350 kronor. Lånedelen ökar med cirka 337 kronor och bidragsdelen med 13 kronor.

Kenneth Westerlund”

DN091221:

”Vi inför nya regler som sänker läkemedelspriserna.”

“Skarp kritik från Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket: Apoteket AB och läkemedelsföretagen utvecklade ett osunt beteende. I våras såg vi att apoteken inte erbjöd sina kunder de billigaste läkemedelskopiorna på marknaden. Ett exempel är en dam i Örebro som upptäckte att hennes läkemedel – som tidigare kostat henne 58 kronor – stigit till 598 kronor. Den 15 juli 2009 införde vi nya bestämmelser och apoteken måste nu erbjuda kunderna marknadens billigaste tillgängliga läkemedel. Vi skärper i dag regelsystemet ytterligare med bland annat ett nytt takbelopp, vilket sänker läkemedelspriserna. Maxpriset vid konkurrens ska i normalfallet vara 30 procent av originalläkemedlets pris när patentet går ut, skriver Gunilla Hulth-Backlund och Magnus Thyberg. “

“ I samband med omregleringen av apoteksmarknaden för ett år sedan fick Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) i uppdrag av rege-ringen att sätta spelreglerna för en ny apoteksmarknad. Bland annat skulle vi se över systemet för utbyte av originalläkemedel till läkemedelskopior och föreslå förbättringar. Under utredningsarbetets gång blev det uppenbart att Apoteket AB och läkemedelsföretag hade utvecklat ett osunt beteende.

Vi såg att apoteken inte erbjöd de billigaste läkemedelskopiorna på marknaden. Detta berodde på att apoteken hade ett stort lager som de var tvungna att sälja ut trots att varan inte längre var billigast på marknaden. Dessutom beställdes i vissa fall den tidigare billigaste varan ännu en gång fast då för ett högre pris. Detta gjorde det möjligt för läkemedelsföretagen att – trots kraftiga prishöjningar – ha en fortsatt försäljning.

Ett exempel på detta är en dam i Örebro som kontaktat oss angående just detta. Hon upptäckte att hennes läkemedel, som vid ett tidigare besök hos apoteket kostat henne 58 kronor, nu kostade 598 kronor. Företagen sänkte alltså regelbundet priserna för att deras läkemedel skulle bli marknadens billigaste, men höjde ofta priset nästkommande månad. De läkemedel som apoteken då hade kvar i sina lager såldes därmed till ett betydligt högre pris än månaden före. Detta tjänade således både apotek och företag på.

Efter den här upptäckten skärpte vi reglerna så att apoteken alltid måste erbjuda apotekskunderna marknadens billigaste tillgängliga läkemedel. Reglerna gäller från den 15 juli 2009 och har börjat tillämpas under hösten och vintern. Nu effektiviserar vi systemet ytterligare för att säkerställa att kunden alltid får det läkemedel som har marknadens lägsta pris. Målet är att få ut så mycket hälsa som möjligt för de skattepengar som går till subvention av läkemedel.

I dag utses det läkemedel som har marknadens lägsta pris, i respektive läkemedelsgrupp, månadsvis. Det går till så att läkemedelsföretagen månadsvis skickar in priser på läkemedel till oss. Det läkemedel som har det lägsta priset utses till ”månadens vara”. Detta är den vara som apoteken ska erbjuda apotekskunderna. Fram till i dag har alltså marknadens billigaste läkemedel utsetts tolv gånger per år.

Nu föreslår vi i stället att det billigaste tillgängliga läkemedlet på marknaden endast ska utses fyra gånger per år. Vårt nya förslag bygger på omfattande analyser där vi bland annat har intervjuat både nationella och internationella aktörer.

De hittillsvarande reglerna har skapat problem för apoteken. Tiden mellan beslutstillfälle och försäljningsstart är kort, vilket leder till

svårigheter för apoteken att hantera sina lager eftersom de tvingas att byta ut just den varan i sitt sortiment varje månad. Den korta framförhållningen gör att apoteken måste ha stora lager, samtidigt som de riskerar att inte hinna sälja slut sina varor då marknadens billigaste läkemedel byts ut varje månad. Vårt nya förslag innebär en stor skillnad för apoteken: de kan planera sitt sortiment för hela fyra månader framöver.

För läkemedelsföretag innebär detta att de får väsentligt bättre förutsättningar för inköpsplanering. Vi föreslår att företagen ska få kännedom om vilken vara som har periodens lägsta pris fyra månader i förväg. Det gör att de, långt i förväg, vet att de ska leverera ett visst läkemedel under fyra månader.

För patientens del förväntas dessa nya regler dels ge lägre läkemedelspriser, dels färre läkemedelsbyten.

Förutom att vi underlättar för apoteken att hantera sina lager föreslår vi regler som kommer att leda till lägre priser på läkemedelskopior. Vi kommer att fortsätta att fokusera på marknadens lägsta pris men föreslår nu också skärpta regler för det högsta tillåtna priset.

Ibland är det så att patienten av medicinska skäl behöver ett annat läkemedel än den läkemedelskopia som har marknadens lägsta pris. Detta har tidigare varit mycket kostsamt eftersom det kan skilja flera hundra procent mellan det billigaste och de konkurrerande preparaten.

I dagens system saknas incitament för läkemedelsföretagen att sänka marknadens högsta pris för läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet. Om exempelvis priset för det dyraste läkemedlet med likvärdigt innehåll är 100 kronor en viss period, så utgör 100 kronor takpriset och alla ansökningar upp till det priset beviljas.

Nu föreslår vi regler som syftar till att minska denna pris-skillnad och som kommer att leda till lägre läkemedelspriser. Vi vill ersätta dagens takpris med ett virtuellt takpris. Ett virtuellt takpris innebär att läkemedelsföretagen garanteras utrymme för prisjusteringar men att vi sätter taket. Detta gör vi till exempel på grund av kostnadsökningar. Vi föreslår att maxpriset vid konkurrens i normalfallet ska vara 30 procent av originalläkemedlets pris när patentet går ut. Det innebär att läkemedel som tidigare kostat 1.000 kr inte kommer att få kosta mer än 300 kr efter det att patentet gått ut.

Vi är medvetna om att våra förslag innebär stora förändringar för apotek, distributörer och läkemedelsföretag. Förändringarna kommer att leda till förbättringar för alla aktörer inom dessa områden. Vi är dessutom övertygade om att våra förslag kommer att gynna prissättningen på läkemedelsmarknaden. Vi har också ett tillsynsuppdrag kring detta regelverk.

TLV arbetar ytterst för medborgarna och patienterna genom att säkerställa god tillgång till kostnadseffektiva och patientsäkra läkemedel.

Vi fortsätter att utveckla vår tillsynsroll. Vi fortsätter vårt arbete att säkerställa god tillgänglighet till läkemedel och priser till nytta för samhälle och konsument. Vi fortsätter vårt arbete med att få ut så mycket hälsa som möjligt för de skattepengar som går till mediciner och tandvård.

Gunilla Hulth-Backlund
generaldirektör Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Magnus Thyberg chef apoteksprojektet
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket “

“ TLV
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, är en statlig myndighet som har till uppgift att pröva om ett läkemedel, en förbrukningsartikel eller en tandvårdsbehandling ska subventioneras av samhället. TLV ansvarar också för att följa lönsamheten på den svenska apoteksmarknaden. Att en statlig myndighet beslutar om vilka läkemedel, förbrukningsartiklar och tandvårdsbehandlingar som ska omfattas av högkostnadsskyddet beror bland annat på att förmånerna ska vara lika för alla i hela landet.
Källa: TLV “

DN 091224:

”Dags att sätta punkt för planekonomin i jordbruket.”

“ Jordbruksexperter efter grisskandalen: Hög tid att Sverige skyddar hela livsmedelskedjan – från jord till bord. Grisskandalen nyligen riktade strålkastarna mot det svenska systemet för kontroll av djurskydd och livsmedel. Denna modell – som avviker från flertalet EU-länders – skiljer inte på djurtillsynen och främjandet av jordbrukets ekonomi. I dag ligger dessa uppgifter inom samma myndighet. Det är nu dags att blåsa in frisk luft i den svenska modellen och sätta punkt för den planekonomiska struktur som utvecklades under krigsåren och det kalla kriget. Redan 1912 föreslog en utredning gemensam tillsyn av hela livsmedelskedjan – för djurhälsans skull och för att vi tryggt ska kunna äta maten, skriver Martin Wierup och Ivar Vågsholm. “

“ Grisskandalen har riktat strålkastarna mot det svenska systemet för kontroll av djurskydd och livsmedel. Vi bör reflektera över det inträffade i skenet av att regeringen nyligen avfärdat sin utredares förslag som syftade till att förebygga sådana skräckexempel.

Vi som skriver detta har tillsammans arbetat i samtliga av de närmast berörda myndigheterna och i näringen. Vi vet vilket hängivet jobb som görs av många för att främja djurens hälsa, djurskydd och livsmedelssäkerhet och djurböndernas situation.

Efter en skicklig analys föreslogs (SOU 2009:8) en ny myndighet för kontroll av hela livsmedelskedjan. Livsmedelsverket, Statens veterinärmedicinska anstalt och delar av Jordbruksverket skulle sammanföras till en ny livsmedelsmyndighet. Dessutom föreslogs att de av Jordbruksverkets nuvarande uppgifter som berör lantbrukets ekonomi skulle överföras till en ny myndighet för jordbruk och landsbygdsutveckling. Syftet var att skilja kontrollen från främjandet, så att inte samma myndighet bestämmer om smågrisarna får kastreras utan bedövning och samtidigt främjar svinproduktionens ekonomi.

Utredningens förslag skulle sätta punkt för den planekonomiska struktur som utvecklades under krigsåren och det kalla kriget då jordbruket styrdes av behovet av en hög självförsörjningsgrad. Detta system kunde försvaras när vi levde i en sluten värld, men nu har vi en öppen värld med nya möjligheter och nya hot. Det är dags att rita om kartan.

I årets budgetproposition valde dock regeringen att behålla nuvarande system. Den svenska tillsynen av våra livsmedel avviker därmed från EU:s linje som tillämpas i flertalet av medlemsländerna. Efter BSE-krisen (galna ko-sjukan) och dioxinskandalen för 10–15 år sedan öppnades ögonen för att det som sker ute på gårdarna har återverkningar på säkerheten hos den mat vi äter. Då föddes begreppet ”från jord till bord”.

EU tog konsekvensen av det inträffade. Ansvaret för hela livsmedelsområdet flyttades 1999 genom Amsterdamfördraget från medlemsländerna till EU – en maktförskjutning som förvånande nog inte har uppmärksammats i debatten. Det förra svenska ordförandeskapet 2001 hade en stor del i succén med att införa en ny livsmedelsförordning. Utgångspunkten var att hela livsmedelskedjan skulle skyddas – från jord till bord. Därför inkluderades även frågor om foder, djurhälsa och djurskydd. En ny inspektionsmyndighet inrättades (Food and veterinary office) vars inspektioner också riktas mot EU:s egna medlemsländer. Resultatet kan följas på nätet enligt principen ”Name and shame”. Även

en ny myndighet för livsmedelssäkerhet (European food safety authority, EFSA) inrättades. Dessa åtgärder i EU har möjliggjort väsentliga framsteg. Ambitionen har höjts. Bland annat genomför EU nu en skärpning av kontroll och åtgärder om salmonella, användning av antibiotika och förbättringar av djurskyddet, med syfte att garantera konsumenternas säkerhet.

Varför genomförde regeringen då inte utredarens förslag? Skälet som anfördes var att det krävdes så mycket ansträngningar för så liten vinning. Förslaget var dock ingen ny idé, en statlig utredning från 1912 föreslog att det skulle vara sammanhållen kontroll av livsmedelskedjan, inklusive epizootier (smittsamma sjukdomar hos djur) och livsmedelssäkerhet. Efter 100 år med utredningar borde nu tiden vara mogen för ett sådant steg!

De myndigheter vars verksamheter hotades av omstrukturering var i sina remissvar av naturliga skäl emot förslaget. Man framhöll att verksamheten utifrån deras horisont fungerade väl. Intressant är att LRF argumenterade för att den nuvarande modellen skall bevaras. Uppgiften att främja lantbrukets ekonomi borde ske integrerad med kontrollen av djurskyddet och säkerheten hos de livsmedel som lantbruket producerade. LRF:s förslag skulle även ta hand om jordbruksministerns satsning på ”Sverige som matland”. Som en jämförelse undrar man hur det skulle se ut om Kemikalieinspektionens uppgift var att främja ”Sverige som kemikalieland” eller om Trafiksäkerhetsverket skulle medverka till skapandet av ”Sverige som billand”. Är det så rege-ringen vill ha det?

Det tycks också råda en ambition att stoppa alla förändringar i den svenska modellen för veterinärfrågor som berör djurhälsa, djurskydd och livsmedelssäkerhet. Detta förefaller ske i en symbios mellan företrädare för alla inblandade förutom djuren och konsumenterna, med uppenbara risker för att roller och ansvarsområden suddas ut eller sammanblandas.

Den principiella skiljelinjen mellan utredarens förslag och dem som var emot förefaller vara att kontroll och tillsyn skall organiseras utifrån jordbruket som ett sektorsområde. Problemet med en sektorsmodell är att perspektivet från jord till bord går förlorat och att varken konsumentens eller djurens bästa sätts i första hand.

Utredningen visade att det behövs en bättre samverkan mellan de myndigheter som nu kontrollerar olika delar av livsmedelskedjan. Detta visar bland annat de kraftigt ökade statliga kostnaderna för kontrollen av smittsamma djursjukdomar och salmonella. En orsak har bedömts vara bristande myndighetssamverkan. Regeringen har nu tillsatt en särskild utredning för att begränsa kostnaderna och de väntade förslag till nedskärningar kommer troligen att vara lättare att hantera med en helhetssyn på livsmedelskedjan.

Den nuvarande myndighetsstrukturen bidrar till oklara roller och den inträffade grisskandalen bör också ses i detta perspektiv. Det bör noteras att de remissinstanser som var emot utredarens förslag nästan samtliga har tagit upp den känsliga djurskyddsfrågan med farhågor för att vårt goda djurskydd kunde försämras om vi ändrar nuvarande system. Skandalen visade att verkligheten var en annan. När konsumenter och andra EU-länder frågar om vår djurhållning måste vi kunna dokumentera att svensk djurhållning är bättre. Som grisskandalen visar, räcker det inte att bara hävda att vi har världens strängaste djurskyddslag.

Det är dags att blåsa in frisk luft i den svenska modellen! Utredningen från januari 2009 pekade samma väg som utredningen 1912, en gemensam tillsyn av livsmedelskedjan behövs för våra djurs hälsa och välfärd och för att maten vi äter skall vara trygg. Behövs det hundra år till av utredningar?

Martin Wierup
Ivar Vågsholm
professorer vid Sveriges lantbruksuniversitet, sedan flera år verksamma i vetenskapliga paneler för djurhälsa, djurskydd och livsmedelssäkerhet vid EU:s livsmedelsmyndighet "

" GRISSKANDALEN
För en månad sedan, den 24 november, avslöjade den så kallade Djurrättsalliansen allvarliga missförhållanden i svenska grisstallar, bland annat på ordföranden i Swedish Meat, Lars Hultströms, gård i Sörmland. Granskningen fick mycket stort genomslag. Två av alliansens aktivister hade i smyg tagit sig in på Hultströms gård och i ljud och bild skildrat bristerna. Fyra dagar senare meddelade Hultström att han med omedelbar verkan lämnar sitt ordförande-uppdrag i Swedish Meat och styrelseposten i HK Scan."

DN 091224:

" <u>Fet mat orsakar inte övervikt.</u> "

"Fet kost gör oss inte feta. Det visar den hittills största studien med 90.000 deltagare. Den fettsnåla nyckelhålsmärkningen saknar vetenskapligt stöd och bör skrotas, anser en ledande svensk forskare."

" – Två generationer svenskar har fått fel kostrekommendationer och har jagat fett i onödan. Det är dags att se över kostråden och basera dem på modern vetenskap, säger Göran Berglund, professor i internmedicin vid Lunds universitet.

Han får stöd i en ny stor brittisk studie, som visar att rädslan för fet mat är överdriven. Åtminstone när det gäller risken för övervikt.

Forskaren Nita Forouhi vid Institutet för metaboliska vetenskaper i Cambridge har tillsammans med sina medarbetare undersökt om andelen fett i kosten påverkar risken för viktökning på lång sikt. De har analyserat matvanorna hos 90.000 personer i Danmark, Nederländerna, Storbritannien, Tyskland och Italien under tio år.

Nita Forouhi fann inget samband mellan andelen fett i maten och om de gick upp i vikt eller inte. Det spelade inte heller någon roll hur mycket mättat eller fleromättat fett deltagarna fick i sig. Alla gick upp ungefär ett kilo i vikt i snitt.

"Det betyder att vi inte ska fokusera på fettet i maten om vi vill hålla en hälsosam vikt. I stället bör vi äta en balanserad diet och göra av med kalorierna vi får i oss genom att vara fysiskt aktiva", skriver Nita Forouhi i e-post till DN.

Hur mycket och vilken sorts fett vi bör äta för att undvika övervikt och sjukdom är en omdebatterad fråga bland forskare. Livsmedelsverket anser att vi bör hålla igen på fettet. Myndigheten rekommen-

derar att högst 25–35 procent av matens energi ska komma från fett. Livsmedelsverkets symbol Nyckelhålet får därför användas på produkter och restauranglunchеr som är fettsnåla.

Forskaren Göran Berglund anser att den nya brittiska studien visar att Livsmedelsverkets råd saknar vetenskapligt stöd. Även Världshälsoorganisationen WHO:s experter kom i höstas fram till att det inte går att dra några slutsatser om sambandet mellan fett i maten, övervikt och hjärt-kärlsjukdom.

– Men Livsmedelsverket fortsätter att betona att man ska minska på fettet för hälsans skull, säger Berglund, som ser fram emot att njuta av julbordets feta lax och sillar.

Annica Sohlström, som är chef för nutritionsavdelningen vid Livsmedelsverket, menar att kostråden och nyckehålsmärkningen bygger på den senaste vetenskapen.

– Vi försöker få till en balans i energifördelningen mellan fett, protein och kolhydrater som underlättar för oss att få alla näringsämnen. När det gäller vikten är det viktigaste hur många kalorier man äter, inte fördelningen, säger hon.

De nuvarande näringsrekommendationerna kom 2004. De uppdateras nu och presenteras om två år.

– Det är för tidigt att säga något hur de kommer att se ut. Men nya viktiga studier tas givetvis med i arbetet, säger Annica Sohlström.

Anna Bratt
anna.bratt@dn.se “

“VÅR KOST INNEHÅLLER 35 PROCENT FETT I SNITT

De svenska näringsrekommendationerna anger vad en person behöver av energi och näringsämnen för tillväxt och livsfunktioner. Enligt dessa bör vi få i oss 25–35 procent fett, 10–20 procent proteiner och resten kolhydrater. Rekommendationerna utgör grunden för Livsmedelsverkets kostråd.

Nyckelhålsmärkta produkter innehåller mindre fett, socker och salt än andra motsvarande produkter. Färdigmat får innehålla högst 30 procent fett. Högst 2 procent av det fett som ingår i produkten får vara indu-striellt framställda transfetter.

Bröd måste innehålla minst 25 procent fullkorn, frukostflingor ska innehålla minst 50 procent. I dag innehåller den svenska kosten i genomsnitt 35 procent fett.

Källa: Livsmedelsverket “

2009-12-29 Hyresgästföreningen :

“ 7 av 10 föräldrar vill att deras barn ska flytta hemifrån.”

Sju av tio föräldrar med hemmavarande barn i åldern 20-25 år vill att deras barn ska flytta hemifrån. Barnen vill också flytta, sju av tio barn i åldern 20-25 år skulle flytta från sina föräldrar om det hade varit möjligt. Men bostadsbristen tvingar dem att bo kvar hemma hos föräldrarna.

Det visar en undersökning som Novus Opinion gjort på uppdrag av Hyresgästföreningen.

-– Det här visar att bostadsbristen långt ifrån är ett ungdomsproblem. Hela familjen påverkas av den landsomfattande bostadsbristen. Det är häpnadsväckande att bostadsbyggandet är så lågt när efterfrågan är så stor, säger Hyresgästföreningens ordförande Barbro Engman.

Undersökningen visar även att fem av tio föräldrar med hemmavarande barn på 15-25 år är oroliga för att barnen inte ska hitta en bostad när det är dags att flytta hemifrån. Dessutom oroar sig sex av tio föräldrar för att barnen inte ska ha råd att flytta till en egen bostad.

Två tredjedelar av föräldrarna anser att hyresrätt är den bästa boendeformen för sina barn.

– Den boendeform som efterfrågas av unga människor, hyresrätten, byggs det minst av. Det är dags att man gör något åt det, innan vi har en ännu större grupp ofrivilliga mambos, säger Barbro Engman.

Undersökningen genomfördes av Novus Opinion på uppdrag av Hyresgästföreningen i de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö under november 2009. Sammanlagt genomfördes 1.000 intervjuer. Målgrupp för undersökningen var föräldrar med hemmavarande barn i åldern 15 år till 25 år.

Kontakt:
André Johansson, pressansvarig, 070-549 64 04
Barbro Engman, förbundsordförande Hyresgästförenigen, 070-524 28 66

Hyresgästföreningens mål är allas rätt till en bra bostad. Vi vill att det byggs fler bostäder som är sunda och bra. Vi kräver rimliga hyror, inflytande och trygghet. Vi är en partipolitiskt obunden organisation för att alltid kunna ta hyresgästernas parti. Hyresgästföreningen förhandlar för alla hyresgäster som så vill - nio av tio hyreshushåll. Varje år vänder sig 100.000 medlemmar till föreningen för att få råd och hjälp i sina mellanhavanden med hyresvärden. Över en halv miljon hushåll är medlemmar i Hyresgästföreningen. Det gör oss till en av Sveriges största folkrörelser och den främsta företrädaren för hyresgästerna. Cirka 15.000 medlemmar har dessutom valt att engagera sig som förtroendevalda. Vi finns i 3.000 bostadsområden runt om i landet.

Publicerad av **Jens Wetterling**

Till undersökningen Storstadsföräldrar om bostäder “

DN 100102kultur sid 5:

“ Nio av tio bibliotek drabbas. “

“Ny genomgång visar bantningen i klartext.”

“HÖSTEN 2009 PÅGICK DET flera väsentliga debatter om folkbibliotekens roll och uppgift i det samtida Sverige. Om man vill förenkla det hela så var den ena sidan befolkad av intellektuella människor som inser att folkbiblioteken faktiskt är offentligt finansierade och politiskt styrda kulturinstitutioner med bildnings- och folkbildningsambitioner. På den andra sidan fann man marknadsanpassade biblioteksföreträdare och politiker som inbillar sig att folkbiblioteken ska erbjuda folk vad folk, vill ha eller, annorlunda uttryckt: att *kundfokus* är det primära.

Jag brukar med en dåres envishet hänvisa till bibliotekslagens andra paragraf där det så utmärkt beskrivs vad folkbibliotekens uppdrag går ut på: "Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek."

I det nya numret av Biblioteksbladet (10/09) har Åsa Ekström gjort en noggrann genomgång av folkbibliotekens ekonomiska situation inför 2010. Förutom att en mängd arbetsplatsbibliotek, biblioteksfilialer och bokbussar försvinner så blir det också minskade medieanslag och indragning av tjänster i en majoritet av kommunerna. 87 procent av de tillfrågade bibliotekscheferna anger minskade resurser 2010.

Det är infamt att landets kommunpolitiker agerar så ekonomiskt kortsiktigt och ideologiskt fegt. Värst är det i borgerligt styrda Upplands Väsby där man nu går från anslagsfinansierad verksamhet till *prestationsfinansiering*. Ersättningen baseras på öppethållande, utlån och besök i biblioteket. Inför 2010 har Upplands Väsby bibliotek sagt upp fyra tjänster på grund av den nya finansieringsmodellen.

Det här är ännu ett exempel på hur oansvariga politiker vill leka marknad i en offentligt finansierad verksamhet. Låt folkbiblioteken slippa bli affärsmässigt drivna kulturinstitutioner!

CHRISTER HERMANSSON
Författare och kulturchef i Strängnäs kommun k-ulturdebatt@dn.se ”

DN 091231:

”Vi går mot striktare regler i det finansiella systemet.”

“ Riksbankschefen Stefan Ingves: Återhämtningen tar tid, men 2010 blir bättre än 2009. Nu behövs ett fördjupat internationellt samarbete och striktare nationella regleringar.”

Erfarenheter från krisen visar att Riksbankens riskvarningar bör kompletteras med möjligheter till ett mer kraftfullt ingripande. Det kräver ett närmare samarbete mellan Riksbanken och Finansinspektionen. Det är därför motiverat att nu se över hur myndigheterna hanterar frågor om finansiell stabilitet. Vem avgör om kreditgivningen till bostadssektorn skapar svårhanterliga risker? Vem ska bestämma när det är dags att sänka belåningsgrad och öka krav på amortering? Dessa frågor kräver svar snarast. Blir riskerna för stora i dag är det vårt jobb att säga till, men ska rollfördelningen mellan myndigheterna ändras krävs förändrad lagstiftning, skriver Stefan Ingves. “

“Under året som gått har svallvågorna efter den världsomspännande finanskrisen börjat lägga sig. Allt är inte över och det kommer att dröja tills förhållandena har återgått till det normala.

Konjunkturnedgången i världsekonomin har varit den mest dramatiska på många decennier.

Vi såg ett tag ut att klara oss, men eftersom Sverige är en exportberoende ekonomi kom vi att drabbas hårdare än många andra.

I september 2008, när den internationella krisen slog till på allvar, agerade myndigheterna världen över snabbt. Riksbanken gav till exempel ut nya former av krediter i såväl svenska kronor som amerikanska dollar när bankerna fick svårt att låna på marknaderna. Vi påbörjade även en snabb och kraftig sänkning av reporäntan. Den ligger nu på historiskt låga 0,25 procent och vi räknar med att ligga kvar på denna låga nivå fram till hösten 2010.

Huvudsyftet med den låga räntan är att klara inflationsmålet och stödja återhämtningen i ekonomin. En låg ränta kan även bidra till den finansiella stabiliteten genom att exempelvis färre företag går i konkurs. För att penningpolitiken ska få avsedd effekt har vi dessutom kompletterat den låga räntan med utlåning till bankerna på längre löptid och till fast ränta.

De akuta krisåtgärderna har hjälpt men nu är frågan snarast vad vi kan göra för att problemen inte ska återkomma. Finansiella kriser är alltid stökiga att lösa och innebär enorma kostnader för samhället i stort. Jag har varit med om två finanskriser i mitt eget land. Det är minst en för mycket, även om den senaste krisen i huvudsak inte var hemmagjord. Och jag vill definitivt inte vara med om en tredje kris. Hur vi ska kunna förebygga att nya kriser inträffar är en fråga som måste få högsta prioritet. Också på det internationella planet har den senaste krisen varit en rejäl väckarklocka. I dag finns den politiska viljan att genomdriva reformer för ett stabilare finansiellt system. Vi måste ta vara på denna chans!

Låt mig ge några exempel på generella åtgärder som redan nu bör genomföras. Den finansiella krisen har visat att bankerna behöver ha större buffert för att täcka de risker de tar. En buffert med mer kapital och av högre kvalitet stärker enskilda bankers förmåga att klara av förluster samtidigt som det minskar risken för att en kris i en bank sprids till andra banker. Detta förstärker därmed hela det finansiella systemets motståndskraft. Riksbanken stöder därför internationella initiativ, från bland annat Baselkommittén, att skärpa de internationella kapitalkraven.

Krisen har också visat att banker måste ha en bättre beredskap för att klara sin finansiering även i ansträngda situationer. Därför stöder vi också de internationella förslag som innebär strängare krav på att bankerna ska hålla likvida tillgångar. Striktare regleringar kommer att göra finansiella tjänster dyrare, men det är ett pris vi måste vara beredda att betala för att minska riskerna i det finansiella systemet.

Avgörande för att hantera globala finansiella kriser som denna är också att det internationella samarbetet fungerar. I krisens akuta skede hösten 2008 visade världens länder prov på detta när de samordnade sina åtgärder. Men det behövs även mer ordnat samarbete mellan myndigheter på en kontinuerlig basis. EU-länderna slöt under 2008 ett samförståndsavtal som innebär ett första viktigt steg mot ett effektivare gränsöverskridande samarbete. Inom ramen för detta avtal arbetar vi nu i de nordiska och baltiska länderna vidare med att ta ett andra steg som ytterligare kommer att fördjupa vårt samarbete.

På nationell nivå delar Riksbanken och Finansinspektionen myndighetsansvaret för att övervaka den finansiella sektorn. Riksbanken har både ansvaret och resurserna för att analysera och bedöma risker för det finansiella systemet i dess helhet. Vår roll är att ingripa genom dialog med aktörerna och genom att varna för risker som uppstår. Här kan vi säkert bli tydligare när vi anser att riskerna blir för stora. Finansinspektionen å sin sida har i första hand ett ansvar för stabiliteten i enskilda finansiella institut och kan föreskriva åtgärder eller ytterst förbjuda verksamhet.

Erfarenheter från krisen visar att varningar behöver kompletteras med möjligheter till ett mer kraftfullt ingripande. En lösning kan därför vara att tillämpa de betydligt skarpare verktyg som Finansinspektionen förfogar över mer generellt med syftet att begränsa risker för systemet som helhet. Det kräver ett närmare samarbete mellan Riksbanken och Finansinspektionen och det är därför väl motiverat att nu se över hur myndigheterna hanterar frågor om finansiell stabilitet.

Bland annat behöver ett antal saker klargöras. Vem ska avgöra om kreditgivningen till bostadssektorn skapar svårhanterliga risker eller inte? Vem ska bestämma när det är dags att sänka belåningsgrader och öka krav på amortering? Dessa frågor kräver svar snarast. Vi behöver förändra dagens vaga regelverk. Blir riskerna för stora i dag är det vårt jobb att säga till, oberoende av den penningpolitik som behövs. Men ska rollfördelningen mellan myndigheterna ändras kräver det förändrad lagstiftning.

Avslutningsvis verkar det nu som att vi har klarat av den värsta krisen. Vägen tillbaka är dock inte utan risker för bakslag. Exempelvis kvarstår stora globala obalanser och många länder har problem med sin statsskuld. Återhämtningen kommer att ta tid, men 2010 blir bättre än 2009.

En förhoppning inför det nya året är att den samarbetsanda som det internationella samfundet och de svenska myndigheterna uppbringade i krisens akuta skede även fortsättningsvis ska genomsyra det mödosamma arbetet framöver med att vårda återhämtningen och skapa ett stabilare globalt finansiellt system.

Pendeln svänger nu mot striktare regleringar, men de behövs.

Stefan Ingves, riksbankschef “

DN 100102:

”Det moderata fotfolket lyssnar inte på Reinfeldt.”

“Ledande folkpartist om moderata utförsäljningar: Det kan behövas en Lex Täby efter avknoppningen av Tibble gymnasium. Täbymoderaternas beslut att utan betalning och normal anbudsprövning överlåta Tibble gymnasium till ett privat företag är ett typexempel på den attityd som Fredrik Reinfeldt gav uttryck för 1995. Men när Reinfeldt för fem år sedan kommenderade halt fortsatte det moderata fotfolket i språng. Det handlar om ideologisk berusning. Ett antal kommuner och åtminstone ett landsting – med Filippa Reinfeldt i ledningen – driver linjen att privat drift per definition är bättre än kommunal. Dessa avknoppningar genomförs trots starka invändningar från jurister, politiker och företag som inte fått lägga anbud, skriver oppositionsrådet i Täby, Mats Hasselgren (FP).

“Nu är det 25 år sedan riksdagen stiftade ”Lex Pysslingen”. En vänster-majoritet som stöddes av LO och TCO försökte genom lagstiftning göra det omöjligt för andra än kommuner att driva förskolor. Projektet misslyckades. Idén om ett politiskt monopol för offentliga tjänster hade mycket svagt stöd. Hela den politiska skalan fanns representerad hos dem som protesterade. Få sörjde när lagen avskaffades och det även formellt blev möjligt att gå från kommunala monopol till större valfrihet och en öppen marknad.

Ett antal huvudsakligen moderata kommunpolitiker riskerar nu förtroendet för denna öppna marknad för välfärdstjänster. På nytt är det den ideologiska berusningen som ställer till det. Men den här gången är det ideologiska axiomet att privat drift alltid är bättre än kommunal. Väl fungerande kommunal verksamhet inom vård, skola och omsorg säljs till underpris eller skänks bort till privata företag. Dessa företag kan göra snabba vinster genom att i sin tur sälja verksamheten till marknadspris.

Hur kunde det bli så tokigt? Jag tror det kanske började 1995. I boken ”Nostalgitrippen” av Fredrik Reinfeldt med flera hyllades begreppet avknoppning som skolpengens tredje steg. Friskolor skulle ersätta kommunala skolor och inte bara fungera som komplement. Med rektor som vd skulle verksamheten bli både bättre och billigare. En perfekt fungerande marknad skulle med automatik åtgärda bristerna i den offentliga verksamheten.

Idén att lägga över driftsansvaret för i princip all kommunal verksamhet till privata utförare slog snabbt rot hos en ny generation av högerpolitiker. Det blev ett självändamål att stänga kommunala skolor, förskolor och vårdenheter.

Reinfeldts teser fick särskilt starkt genomslag i Storstockholm, bland annat i den kommun där Filippa och Fredrik Reinfeldt hade stort inflytande. Täby lyckades på kort tid privatisera samtliga förskolor (utom en) genom att i princip skänka bort verksamheten. Flertalet av dessa förskolor har sedan sålts vidare med betydande vinster för ägarna. Två större grundskolor gick samma väg. En av dessa är i dag till salu.

År 2005 tycktes gruppen bakom ”de nya moderaterna” plötsligt ha insett att ideologin stod i strid med verkligheten, opinionen och den nya imagen. På partiets kommundagar lanserades en ny skolpolitik. Fixeringen vid friskolor kallades ”ett tankefel” och i stället skulle det satsas på den kommunala skolan. Det är en ny och underbar insikt hos mig, sade Fredrik Reinfeldt (DN Debatt och SvD mars–april 2005).

Men denna nya insikt spred sig inte i partiet. Eller var det bara ett taktiskt spel? Fotfolket fortsatte i alla fall framåt med språng trots att ledaren tycktes ha kommenderat halt.

Ett antal kommuner och åtminstone ett landsting, med Filippa Reinfeldt som ledande politiker, har fortsatt att driva linjen att privat drift per definition är bättre än kommunal. De så kallade avknoppningarna har kunnat pågå trots starka invändningar från jurister, politiker i minoritet och från företag som inte fått möjlighet att lägga anbud på verksamheten. De företag som slussats in i gräddfilen har kunnat tillgodogöra sig under lång tid upparbetade värden och omsätta dessa värden i kontanter vid vidareförsäljning. I vissa fall har de också, till följd av att värdet av verksamheten nollsatts, kunnat ta ut snabba och orimliga vinster, till exempel inom förskoleverksamheten i Stockholm. Avknoppningar i Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Täby kommun är anmälda till EU-kommissionen. Enligt EU:s regler för otillåtet statsstöd får offentliga organ inte gynna enskilda företag och snedvrida konkurrensen. Utfallet kan bli skadestånd för Sverige och för kommunerna. Det finns också risk att den som otillbörligt gynnats får betala skadestånd.

Täbymoderaternas beslut att utan betalning och normal anbudsprövning överlåta Tibble gymnasium till ett av rektor nystartat privat företag är ett typexempel på den attityd som Fredrik Reinfeldt gav uttryck för 1995.

Eftersom det överordnade målet var att avveckla kommunal verksamhet bortsåg Täbymoderaterna från att beslutet var lagstridigt och vållade medborgarna ekonomisk skada. Sedan Kammarrätten upphävt beslutet har Täbymoderaterna också vägrat att medverka till att kommunen rättar sig efter domen.

Det faktum att skolans ägare nu ”frivilligt” ersätter kommunen med 6,6 miljoner kronor, vilket torde motsvara betydligt mindre än hälften av marknadsvärdet, är en bekräftelse på den oskickliga hanteringen. Man bör då erinra sig att moderaterna har egen majoritet i Täby. Samtliga övriga partier i kommunen vidtog den sannolikt unika åtgärden att vägra att närvara vid det med tre dagars varsel anordnade extra fullmäktigemöte då moderaterna beslöt att skänka bort skolan.

Maktmissbruk leder till att den sunda och för verksamheten såväl som den kommunala ekonomin positiva mångfalden kan misstänkliggöras. Brist på professionalitet vid försäljning av skola och vård skapar misstro. Än värre är när politiker efter det att besluten inte visat sig hålla för en juridisk prövning visar öppet lagtrots. Man kan jämföra med rättsreglerna för privat verksamhet: Om en majoritetsägare skänker bort bolagets tillgångar kan minoriteten begära kompensation. När det gäller kommunal verksamhet borde kommuninvånarna åtminstone moraliskt sett jämställas med minoritetsägarna.

För så enkelt är det faktiskt: Ansvariga politiker kan aldrig avsäga sig ansvaret för uttaxerade skattepengar och deras användning.

Täbymoderaternas vägran att följa Kammarrättens dom väcker den principiella frågan hur staten ska hantera kommunalt domstolstrots. Lagstiftaren har givetvis inte tänkt sig att en sådan situation skulle kunna uppstå. Men när så skett måste frågorna ställas:

Behöver kommunallagen ändras? Finns det anledning att införa sanktionsmöjligheter? Behövs en ”Lex Täby”?

Den politiska frågan, framför allt för allianspartierna, är hur skadeverkningarna ska kunna begränsas. En skarp och tydlig markering av att dessa partier vid behov inte tvekar att vässa lagstiftningen känns därför angelägen. Den skulle välkomnas av många i de egna leden och säkert också ha en preventiv effekt. Att de gamla monopolisterna inom vänstern gillar läget är lätt att förstå. De behöver knappast argumentera. De kan bara peka på en rad exempel på miljonvinster för dem som fått dela på avknoppningspengarna.

Men vi andra som vill utveckla skola, vård och omsorg i nära samarbete mellan de kommunala huvudmännen och idérika och duktiga privata entreprenörer måste ägna orimligt mycket tid åt att förklara hur vissa beslut kunde bli så bort i tok.

Mats Hasselgren, oppositionsråd (FP) i Täby "

"TIBBLE GYMNASIUM

Tibble gymnasium är i dag en friskola. Rektorn Maj Dellström och läraren Hans Byström lämnade under höstterminen 2006 in en ansökan till Skolverket. Ansökan godkändes den 15 mars 2007.

Kommunfullmäktige i Täby – med moderat majoritet – beslutade den 10 maj 2007 att godkänna avknoppningen av Tibble gymnasium. Från och med den 1 juli 2007 drivs skolan i privat regi under namnet Tibble Fristående Gymnasium. Det är den största friskolan i Sverige med drygt tusen elever.

Källa: Wikipedia "

DN 091124 :

“ <u>När vi litar på andra mår vi bra.</u> “

“ Svenskarna litar ovanligt mycket på varandra, internationellt sett. ‘I länder där var och en kan räkna med hjälp av samhället i svåra situationer känner invånarna större tillit – och de mår bättre och lever längre’, säger sociologen och forskaren Mikael Rostila. “

“Personer som har upplevt orättfärdigheter och svek och därför tvivlar på sina medmänniskors goda vilja – de mår i allmänhet inte så bra, enligt Mikael Rostilas forskning.

– Bland dem är det dubbelt så många som skattar sin egen hälsa som dålig, jämfört med dem som har hög tillit till andra människor, förklarar han. Misstro och ohälsa hänger alltså ihop, liksom tillit och hälsa. Och de villkor människor lever under spelar en viktig roll:

– De som lever i ett samhälle med stora orättvisor utvecklar lätt en mörk människosyn. Men de som känner förtroende för staten och välfärdssystemen tenderar att även lita mer på sina medmänniskor – och tilliten är viktig eftersom den förbättrar vår hälsa.

Mikael Rostila arbetar på Centrum för forskning om ojämlikhet och hälsa (Chess) vid Stockholms universitet. Han har analyserat nationellt representativa intervju-undersökningar från tjugo länder i Europa, och i den doktorsavhandling han lade fram i fjol visade han att Sverige och Danmark, Finland och Norge hör till de länder där invånarna litar ovanligt mycket på varandra.

– De högsta nivåerna av tillit mellan medborgarna finner man i länder där socialdemokrater under lång tid har haft makten och utvecklat ett välfärdssamhälle som bygger på begrepp som rättvisa, jämlikhet och solidariet – alltså den sortens samhälle som vi har haft och delvis har kvar i Sverige, säger han.

Mer marknadsliberala länder som Storbritannien och Irland intar en mellanställning i Europa när det gäller tilliten mellan invånarna, enligt Mikael Rostilas analys. Där är alltså invånarna i allmänhet mer misstänksamma mot varandra än i Sverige och övriga Norden.

– Det hänger samman med att inkomstklyftorna är större och att staten i mindre grad har lagt sig i vad som sker på marknaden, säger Mikael Rostila. Dessutom används inte skattesystemet lika aktivt för att överföra resurser från de välbärgade till de socialt utsatta och fattiga.

I dessa avseenden finns det likheter mellan Storbritannien och USA, påpekar Mikael Rostila. Och där har både umgänget och tilliten mellan invånarna minskat stadigt under efterkrigstiden, det har bland andra den världsberömde statsvetaren Robert Putnam vid Harvarduniversiyetet visat vetenskapligt och skrivit om i boken ”Bowling alone”. Den moderne amerikanen träffar sällan sina vänner och deltar i samhällslivet genom datorn och teven – han till och med spelar bowling ensam, påpekar Robert Putnam.

Här i Sverige har utvecklingen gått åt andra hållet. När välfärdsstaten mognade under 1970- och 1980-talet umgicks svenskarna mer och mer med sina släktingar och vänner, enligt Mikael Rostilas avhandling. Och under samma period ökade medellivslängden samtidigt som tilliten mellan invånarna förbättrades. Det visar flera studier, bland andra de årliga intervjuundersökningar som har gjorts inom ramen för det internationella forskningssamarbetet World values survey.

– Men under 1990-talet när den ekonomiska krisen ledde till kraftiga nedskärningar i den offentliga sektorn – då bröts trenden, då ökade inte längre tilliten mellan svenskarna, den snarast minskade. Man kan ju gissa att det hade med krisen och de ökande inkomst klyftorna att göra. När människor upplever orättvisor och känner sig svikna av samhället blir de också mer misstänksamma mot sina

medmänniskor, säger Mikael Rostila.

Under de senaste tio åren har den mellanmänskliga tilliten hos svenskarna i stort sett varken ökat eller minskat, enligt den enkätundersökning som Sominstitutet (Samhälle opinion massmedia) vid Göteborgs universitet gör varje år.

På ungefär samma nivå som Storbritannien när det gäller tilliten mellan invånarna finner man länder som Frankrike, Österrike och Tyskland där kyrkan är stark och familjen av tradition framhålls som samhällets fundament.

– Där förväntas samhällets olycksbarn söka hjälp och skydd hos föräldrar, släktingar och vänner, säger Mikael Rostila. Det allmänna griper bara in om familjen helt och hållet har misslyckats med att ge sina medlemmar social och ekonomisk trygghet. Och det är inte alltid positivt att vara så beroende av sina nära och kära – om de brister i sitt stöd kan man lätt känna sig väldigt sviken.

Ännu mer misstänksamma mot varandra är invånarna i Grekland, Spanien, Portugal och andra sydeuropeiska länder där marknaden är ännu svagare reglerad och staten i ännu högre grad har lagt över ansvaret för individens välfärd på familjen och vännerna. Även där står kyrkan stark, och de offentliga välfärdssystemen är inte särskilt utvecklade; den som spårar ur socialt eller ekonomiskt och saknar starka band till någorlunda välbärgade släktingar hamnar lätt på samhällets bakgård.

Tilliten mellan medborgarna är lika dålig eller ännu sämre i flera av de före detta socialistländerna i Östeuropa, till exempel Ungern, Polen och Slovenien. Människor minns förtryckets och angiveriets dagar, och den marknad som har vuxit fram är i stort sett helt oreglerad. Dessutom är de skattefinansierade skyddsnäten mycket glest vävda.

– Inkomstklyftorna är enorma, stora folkgrupper lever i rå fattigdom och korruptionen är ett allvarligt problem. En stor andel av invånarna tvivlar starkt på politikernas vilja att minska gapet mellan rika och fattiga, och många är dessutom väldigt misstänksamma mot sina medmänniskor – var och en får klara sig själv, säger Mikael Rostila.

Sverige ligger alltså i topp i Europa när det gäller mellanmänsklig tillit, enligt Mikael Rostilas avhandling. Och ju större tillit hos befolkningen, desto bättre folkhälsa; detta samband har en lång rad forskarlag i världen funnit.

Men när Statens folkhälsoinstitut i våras genomförde den årliga nationella folkhälsoenkäten svarade 26 procent av kvinnorna och 27 procent av männen nej på följande fråga:

”Tycker du att man i allmänhet kan lita på de flesta människor?”

Mest misstänksam verkar befolkningen i Skåne vara, enligt enkäten; var tredje skåning svarade nej på samma fråga. Och den största tilliten tycks västerbottningarna ha; en av fem svarade nej.

Det finns forskare som hävdar att det snarast är de människor som lever i modernt individualiserade välfärdssamhällen av nordisk modell som blir ensamma och förlorar sina relationer, sin tillit och sin känsla av ansvar inför släktingar, vänner och medmänniskor – där ska ju samhället ta hand om dem som råkar illa ut.

Men de flesta studier på området ger ändå stöd åt Mikael Rostilas tes: att solidaritet genom skattesystemet inom ramen för ett välfärdssamhälle av svenskt snitt leder till mer umgänge, högre tillit och bättre hälsa hos befolkningen.

– När samhället griper in och hjälper de arbetslösa och de gamla, de fattiga och de sjuka – då minskar ju belastningen på dessa människors privata nätverk. De behöver inte be om hjälp och kan umgås med släktingar och vänner under positiva former, utan att behöva känna sig underlägsna och beroende, säger Mikael Rostila.

Gert Svensson gert.svensson@dn.se “

Konsumentverkets hushållsbudgetar: för 2009 +bostadskostnader mm.

Från http://wimnell.com/omr36-39z.pdf sid 84

I Konsumentverkets broschyr "Koll på pengarna 2009" finns beräkningar för år 2009. Konsumentverket anger:

Individuella kostnader:

1. Livsmedel: Bygger på en fyra veckors näringsberäknad matsedel med vanliga rätter som innehåller både råvaror och halvfabrikat. Lättöl ingår liksom lite godis, läsk och snacks. Beloppen för vuxna gäller vid begränsad fysisk aktivitet. Är du ensamstående lägger du till 100 kronor per månad för mindre förpackningar och mer svinn.

Alla mål äts hemma eller matlåda (Utom tilläggen 100 kr):

Kvinna 18-30 år 1580 kr per mån. 31-60 år 1540 kr. 61-74 år 1420 kr. 75- år 1380 kr.
Säg kvinna 18-60 år1550 kr per mån. 61- år 1410 kr/mån.

Man 18-30 år 2050 kr. 31-60 år 1950 kr. 61- 74 år 1760 kr. 75- år 1540 kr
Säg man 18-60 år 1980 kr per mån. 61- år 1680 kr/mån

(Om lunch äts ute 5 dagar i veckan blir livsmedelskostnaderna hemma 350 kr/mån lägre för kvinnor och 440 kr lägre för män i åldrarna 18-60 år.)

2. Kläder, skor: Innehåller också kemtvätt, skoreparationer och tillbehör som väska, klocka, paraply. **Vuxen kv: 530 kr/mån. Man 520**

3. Fritid, lek (inklusive mobil): Här ingår bl a leksaker, cd-skivor, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift. **Vuxen person 530 kr/mån.**

4. Hygien (personlig): Tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning etc. För kvinnor till och med 49 år ingår mensskydd för ca 30 kronor i månaden.
Kvinna 18-60 år 360 kr per mån. 61- år 340kr.
Man 18- år 300 kr.

Summa individuella kostnader exkl livsmedel: kv 18-60 år 1420 kr per mån, 61-år 1400 kr, man 18- år 1350 kr.

Gemensamma kostnader:

5. Förbrukningsvaror: Tvätt-och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper m m. **1 person 100 kr per mån. 2 pers 130 kr.**

6. Hemutrustning (inklusive dator): Möbler, husgeråd, tv, dator(ca 200 kr/mån) m m, sådant som slits och ersätts. Frys, disk-, tvättmaskin ingår inte. **1 pers 560 kr per mån, 2 pers 650 kr.**

7. Media, fast telefon, Internet m m: Innehåller även brev, kort och frimärken m m. **1 pers 810 kr per mån, 2 pers 840 kr.**

8. Hemförsäkring kostar olika beroende på bostadsort. Storstad: över 200 000 inv. Mellanstor stad: 50 000 - 200 000 inv. Mindre tätort:under 50 000 inv. Uppgifterna från Konsumenternas försäkringsbyrå. **I person storstad 140 kr per mån. 2 pers 150 kr.** (Mellanstad 90/100. Mindre tätort -70/70.)

Summa gemensamma kostnader storstad (exkl el): 1 pers 1610 kr per mån. 2 pers 1770 kr.

9. El - Uppskattad förbrukning i hyreslägenhet: 1 person 180 kWh per månad, 2 personer 240 kWh. El i Stockholm fast avgift ca 60 kr per mån. KWh-pris ca 1,50 kr. (Fortum) Gör: **1 person 330 kr per mån. 2 pers 420 kr.**

Övrigt:

Kollektivresor och fackavgifter (inkl a-kassa): För en 20-åring anger Konsumentverket: Kollektiva lokalresor 640 kr per månad och fackavgifter (inkl a-kassa) 530 kr per månad. **Summa 1170x12= 14040 per år.**

I Stockholm kostar busskort 690 kr per mån (pensionär 420 kr).

För åldrar 18-60 år är kostnaderna enligt punkterna 1-9 i följande uppställning.

Punkten 10 är en post läkarvård och tandvård, som socialstyrelsen hade i en tidigare socialbidragsnorm, ca 70 kr per månad, men som inte finns med i Konsumentverkets budget.

För livsmedel räknas här med att alla mål äts hemma (matlåda till arbetet), för ensamboende ska läggas till 100 kr per månad.

Hemförsäkring i storstad. Alkohol, tobak, tips & spel ingår ej i någon post ovan.

Bostadskostnader:
Genomsnittlig hyra för hyreslägenheter i riket i januari 2008 enligt SCBs Statistiska medelanden BO 39 SM 0801 var
2 rok 4340 kr per mån = 52080 kr per år.
3 rok 5281 kr per mån = 63372 kr per år.
Procentuell hyresförändring mellan januari 2006 och januari 2007 enligt SCB sid 179 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008: 0,9%. (0,3% i Stor-Stockholm och 1,3% i övriga kommuner med mer än 75 000 invånare). (Den genomsnittliga höjningen var 2004 2,5%, 2005 2,3%, 2006 1,3%.) Det gör för 2007: 2 rok 50478 kr per år.(Ökning 450 kr) 3 rok 61545 kr per år.(Ökning 549 kr) Ökning 2007-2008 antag 1,0%.

I genomsnitt höjdes hyrorna med 2,7 procent mellan januari 2007 och januari 2008, enligt nämnda Statistiska meddeland. Antag höjning 2008-2009 2,7%
Det gör hyror2009:
2 rok 53486 kr per år. Säg 4450 kr per mån = 53400 kr per år. (Statistisk årsbok för Sverige 2010: 52640+3,3%= 54377/år= 4531/mån)
3 rok 65083 kr per år. Säg 5420 kr per mån = 65040 kr per år. (Statistisk årsbok för Sverige 2010: 64071+3,3%= 66185/år= 5515/mån)

Utrymmesstandard :
Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:
Hushåll med en person - 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77), 65 - år cirka 2,0 rok (2,08).
Hushåll med makar, 2 personer - 64 år cirka 2,8 rok (2,72), 65 - år cirka 3,0 rok (2,98).
(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).
I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter: Ensam - 64 år 1,95 rok, 65 - år 2,46. Makar - 64 år 2,92 rok, 65- år 3,14 rok.
I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter: Ensam - 64 år 4,17 rok, 65 - år 4,19. Makar - 64 år 4,72, 65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar. (Utan barn).
Boverkets principer för bostadsytor innebär att 2 rok för ensam och 3 rok för makar ger likvärdig bostandard.
2009:
1 person 2 rok 4450 kr per mån = 53400 kr per år.
2 personer 3 rok 5420 kr per mån = 65040 kr per år.
Konsumentverket anger för 2009 bostadskostnad 4800 kr per månad (inkl el) för ensam 20 år som bor i egen lägenhet 2rok. Utan el 330 kr blir det 4470 kr per mån.

090307 Sven Wimnell

Månadskostnader år 2009, förvärvsarbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam man	Ensam kv.	Makar
1. Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	1980+100	1550+100	1980+1550
2. Kläder och skor	520	530	520+530
3. Lek och fritid (inkl mobil)	530	530	530+530
4. Hygien (personlig)	300	360	300+360
5. Förbrukningsvaror	100	100	130
6. Hemutrustning (inklusive dator)	560	560	650
7. Media, fast telefon, Internet mm	810	810	840
8. Hemförsäkring	140	140	150
9. Hushålls-el	330	330	420
10. Läkarvård, tandvård	70	70	70+70
Summa per månad 2009	**5440**	**5080**	**8630**
Genomsnitt för ensam man +kv/mån	**5260**		

Årskostnader år 2009, förvärvsarbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam man	Ensam kv.	Makar
Summa per månad 2009 enligt månadsedovisningen.	**5440**	**5080**	**8630**
Genomsnitt för ensam man +kv/mån	**5260**		
200 per år:	**63120**		**103560**
Bostadshyra per år säg :			
Ensam 2rok, 12x 4450	53400		
Makar 3rok, 12x 5420			65040
Summa per år 2009, bostad + övrigt	116520		168600
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	14040		28080
Summa per år 2009: bostad + övrigt	**130560**		**196680**
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.			
Säg för enkelhets skull, avrundat	**130 000**		**195 000**

Makar 150 % av ensam.

Pensionärer 2009. I förhållande till förvärvsarbetande icke-pensionärer: Livsmedel: man 1680 kr per mån=300 kr lägre per månad, kvinna 1410= 140 kr lägre, genomsnitt m+kv 220 kr lägre per mån = 2640 kr per år. Busskort: 270 kr lägre per mån= 3240 kr per år. Fackavgift: 530 kr lägre per månad =6360 kr per år. Läkare och läkemedel : 900+1800 = 2700 kr högre per år. Summa: Ensam 9540 kr lägre. Makar 19080 lägre . Hemtjänst: (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år. per **Summa cirka ensam 8000 kr, makar tillsammans cirka 17000 kr lägre.**
Säg totalsumma: Ensam : 122 000 Makar tillsammans: 178 000 (Makar 146 % av ensam)

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor=61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	**Årsinkomst per person**
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott/år	
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712 (55644x 2 - 180000)	
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048	84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384	96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840	108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880	240 kris-		120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936	144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224	156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756 kris-		61512	168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400 gräns		76800	180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088	192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376	204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554	216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952	228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400	240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688	252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976	264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264	276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552	288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840	300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248	312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848	324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408	348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688	360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088	420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480	480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880	540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280	600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680	660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080	720 000

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott /år	
6001	729	8748	5272	63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024	72288	-57712		- 50424	**Ensams förbättring på översk. 2006 - 2009**
8001	1225	14700	6776	81312	-48688		-32376	
9001	1474	17688	7527	90324	-39676		-14352	
10001	1745	20940	8256	99072	-30928		3144 kris-	
11001	2055	24660	8946	107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365	28380	9636	115632	-14368		36264	+164
13001	2676	32112	10325	123900	- 6100		52800	788
14001	2986	35832	11015	132180	2180 kris-		69360	1424
15001	3297	39564	11704	140448	10448 gräns		85896	2048
16001	3607	43284	12394	148728	18728		102456	2684
17001	3918	47016	13083	156996	26996		118992	3308
18001	4228	50736	13773	165276	35276		135552	3944
19001	4539	54468	14462	173544	43544		152088	4568
20001	4881	58572	15120	181440	51440		167880	5240
21001	5191	62292	15810	189720	59720		184440	5876
22001	5502	66024	16499	197988	67988		200976	6500
23001	5812	69744	17189	206268	76268		217536	7136
24001	6123	73476	17878	214536	84536		234072	7760
25001	6437	77244	18564	222768	92768		250536	8348
26001	6768	81216	19233	230796	100796		266592	8672
27001	7100	85200	19901	238812	108812		282624	10388
29001	7761	93132	21240	254880	124880		314760	15176
30001	8091	97092	21910	262920	132920		330840	17576
35001	10444	125328	24557	294684	164684		394368	21140
40001	13094	157128	26907	322884	192884		450768	21644
45001	15759	189108	29242	350904	220904		586808	24464
50001	18659	223908	31342	376104	246104		557208	24464
55001	21559	258708	33442	401304	271304		557208	24464
60001	24459	293508	35542	426504	296504		658008	24464

Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna. Kommentarer till tabellen för 2006.

Från http://wimnell.com/omr36-39t.pdf 080202:

" Lägsta rimliga levnadskostnad för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn och inkomstskatter 2006 var 120 000 kr per år exklusive semester. I tabeller om skatterna 2006 finns uppgifter om hur stora överskotten i hushålssbudgetarna är sedan 120 000 kr och inkomstskatter betalats. Tabell för 2007 finns också, där 120 000 stigit till 122 000.

De borgerligas skatteförslag ligger i den gamla högerns skattetradition som går ut på att klaga på marginalskatterna vid höga inkomster och kräva lägre skatter vid höga inkomster. De med höga inkomster vill framhäva sin förträfflighet och förmåga till ekonomisk framgång genom att klaga på marginalskatter och höga skatter vid höga inkomster.

De som har höga inkomster beundras av många och många tycks se höga inkomster som det viktigaste av allt. Höga chefer inom organisationer tävlar med varandra om att ha höga inkomster och tar ibland till tvivelaktiga metoder för att ge sig själva höga inkomster. Det räcker inte med årslöner på många miljoner, det ska också vara bonusar och pensioner för hundratals, uppemot miljardtals kr.

Ledningen för statliga företag, myndigheter och organisationer (inklusive statsråd och riksdagsledamöter) har inkomster som ligger högt över vad vanligt folk har, och är med och avgör vad det vanliga folket ska få för inkomster. Det makthavande skiktet tycks ha mycket dåliga kunskaper om de levnadsförhållanden som de med låga inkomster lever under. Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte-och bidragsfördelnings problem.

Varken alliansen eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det.

Att leva på sin lön.

Borgerliga kräver "att det ska gå att leva på sin lön" och att man ska få "hälften kvar".

De borgerliga partierna menar att inkomstskatterna är orimligt höga vid höga inkomster. Men om man ser på hur stora skatterna är i procent av inkomsterna blir slutsatsen en annan. Av tabeller framgår att inkomstskatten 2006 för ensam är cirka 30% vid en lön som räcker till lägsta rimliga levnadsstandard, cirka 32% vid medellön och cirka 40 % vid en lön på en halv miljon kr per år, då personen har disponibelt cirka 200 000 kr mer än vad som behövs för den lägsta standarden. Jämfört med 30% skatt för den som bara får ihop till lägsta standard och 40% skatt för den som har 200 000 kr mer disponibelt är 40% mycket lågt och inte något som motiverar skattesänkning.

Ensam som har lön 720 000 kr per år betalar (2006) ca 45% i skatt och har disponibelt efter skatt nära 300 000 kr mer än den som har lön som bara räcker till lägsta standard. Det finns inga goda skäl varför den med lön 720 000 kr ska få en skattesänkning med 16 000 kr som i moderaternas förslag våren 2005. Man kan inte hävda, att den som tjänar en halv miljon eller 720 000 kr inte kan leva på sin lön.

Ensam med deltid kan ha lön på 12 000 kr per månad och har det då svårt att leva på lönen. Ensam sjuk eller arbetslös som haft låg lön kan med 80% ersättning från försäkringar ha ersättning på 10 000-12 000 kr eller lägre, och har då verkligen svårt leva på det.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig på sådana inkomster om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag."

Inkomstskatterna för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär med jobbskatteavdrag är inkomståret 2009:

Inkomst kr/mån	Inkomstskatt avrundat	Ensam överskott i hushållsbudget sedan rimliga levnadskostnader 130 000 kr betalats (Inom parentes inkomstår 2006)		**2009 ökning**
10001	17%	- 30928 kr	(-29880)	-1048
11001	19%	- 22648	(-22176)	-472
12001	20%	- 14368	(-14532)	64
13001	21%	- 6100	(- 6888)	788
14001	21%	2180	(756)	1424
Krisgräns				
15001	22%	10448	(8400)	2048
17001	23%	26996	(23688)	3272
20001	24%	51440	(46200)	5200
25001	26%	92768	(84420)	8348
30001	27%	132920	(115344)	17576
40001	33%	192884	(171240)	21644
50001	37%	246104	(221640)	24464
60001	41%	296504	(272040)	24464

Inkomst 11000 kr per månad = 132000 kr per år räcker till normala levnadskostnader, men skatten 19% av inkomsten gör att hushållsbudgeten går med underskott 22648 kr på året.

I de angivna rimliga kostnaderna 130 000 kr ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. Inkomsten bör vara cirka 15000 kr för att pengarna ska räcka till det. Observera att i siffrorna ingår jobbskatteavdrag. Deltidsarbetande och arbetslösa och sjuka med ersättningar kanske 70% av lönen och inget jobbavdrag kan ligga illa till.

Medianinkomst 2008: 252 900 kr, för män 286 900 och för kvinnor 225 000 kr per år. Per månad: män 23 908 kr och kvinnor 18 750 kr.

Skatteförslag.

Lars Calmfors, professor i internationell ekonomi och ordförande i Finanspolitiska rådet, en myndighet under finansdepartementet, har i medierna förklarat hur jobbskatteavdraget kan minska arbetslösheten. Han menar, att med jobbskatteavdragen kan man sänka lönerna och göra det billigare för arbetgivarna, som då kan anställa flera.

Svenskt Näringsliv publicerade 2009-12-17 på sin hemsida förslag i den riktningen och skrev. "Regeringens skattesänkningar motsvarar ett lönelyft på över 10 procent för en normalinkomsttagare. Samtidigt laddar facken med stora lönekrav inför avtalsrörelsen. Istället för att ge mer till dem som redan har borde de jobba för att minska utanförskapet, anser Christer Ågren, Svenskt Näringsliv....Istället för att jaga fram ytterligare 3 procent i nettolöneökningar borde man jobba för att aktivt minska utanförskapet." LO skulle avstå från löneökningskrav, dvs inga förbättringar för löntagarna, och på det sättet ge arbetsgivarna möjlighet att anställa fler - minska utanförskapet. Regeringen har inte framställt jobbskatteavdragen på det sättet, utan som förbättringar för dem som har arbete.

Från http://wimnell.com/omr36-39z.pdf sid 80:

"Principförslag för inkomståret 2010.

* **Jobbskatteavdraget avskaffas och ersätts med en skattereduktion** lika med skatten på arbetsinkomster, dock högst 1000 kr per månad = 12000 kr per år.

Alternativ 1 jan 2010: Jobbskatteavdraget lämnas också till pensionärer, men sätts då till 800 kr per månad. Om man vill förbättra för pensionärerna i två steg kan man börja med att första året ge 450 kr till pensionärerna och 900 kr till icke-pensionärerna.

* **TV-avgiften avskaffas för privathushåll** och ersätts med en kollektivavgift betald av riksdagen. Ger skattelättnad 2076 kr per hushåll.

* **Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer som inte kan få ungdomsbostadsbidragen. (Häften av LO-kvinnorna har deltid)** För hushåll utan studiemedel: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 400 och 4200 kr per månad. Max bidrag 2 850 kr per mån= 34 200 kr per år. Avtrappning 20% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 171 000. Slutavtrappat vid inkomst 58500+ 171 000= 229 500 kr = 19125 kr per mån. Reglerna följer mönstret för bostadsbidrag till barnfamiljer. Se tabeller på sid 82-83 i 36-39z.pdf.

* **Ersättningar i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar återställs till 80% av lönen.**

* **Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.**

Det första som behöver göras är att ta bort regeln i bostadstilläggssystemet som medför att taxeringsvärden för fritidshus påverkar bostadstilläggen. Det lär kunna ordnas mycket lätt genom följande strykningar i Lag (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.:

"16 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten skall göras för förmögenhet beräknad per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs enligt vad som anges i denna paragraf och 17 §.

Som förmögenhet räknas den skattepliktiga förmögenheten enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt, beräknad med bortseende från värdet av sådan privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som avses i 2 kap. 13 respektive 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) (strykes: ~~och som utgör den sökandes permanentbostad~~) samt skulder med säkerhet i denna egendom. För sökande som har sin bostad i särskild boendeform skall detsamma gälla i fråga om värdet av privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt (strykes: ~~som utgör permanentbostad~~)för den sökandes make".

Att fritidshusens taxeringsvärden ska påverka bostadstilläggen infördes under krisåren på 1990-talet. Någon återställning har inte skett. Pensionärer med låga inkomster tillhör enligt makthavarna en underklass som man inte behöver bry sig om.

I systemet för bostadstilläggen bör förmögenhetstillägget på 15% (den s k skärpningsregeln) tas bort eller minskas till högst 10%. Om ett förmögenhetstillägg ska vara kvar bör beloppsgränserna åtminstone motsvara den nivå som gällde 1975 och som efter uppräkning efter prisutvecklingen sedan dess år 2005 blir 370 000 kr per pensionär (2009 cirka 400 000 kr). I Sveriges behandlas nu lågpensionärerna sämre än 1975.

Sedan förmögenhetsskatten och fastighetsskatten tagits bort, med skattelättnader för icke-pensionärer som kan uppgå till hundratusentals kronor, är det orimligt att för låginkomstpensionärer i bostadstilläggssystemet behålla regler om att förmögenheter ska påverka tilläggen.

I lagen om bostadstillägg innebär 16§ och17§ att pensionärerna får bostadstilläggen reducerade på grund av förmögenhet. När förmögenhetsskatten tas bort kan mycket rika icke-pensionärer få stora skattelättnader. Det är då olämpligt att de sämst ställda pensionärerna har kvar förmögenhetsreglerna i 16§ och 17§, de bör tas bort så att förmögenhet i alla former på inget sätt minskar bostadstilläggen. 16§ och 17§ bör upphöra att gälla.

* I systemet för bostadstilläggen bör man mildra minskningen av tilläggen som är en följd av kapitalinkomster. Med de låga räntorna på sparmedel, vanligen lägre än inflationen, medför skatten 30% att kapitalets realvärde minskar, med minskning av bostadstilläggen minskar det ännu mer. Pensionärer i det nedre avtrappningsskiktet har margi-

naleffekt ensam 2009 88-95% på pensionsinkomster, dvs får behålla mycket litet av ATP-pensionen. Att då dessutom minska tilläggen 62% av kapitalinkomsterna verkar förföljelse, det borde bort.

2009: Ensam pension 92 876-135 676: marginaleffekt skatt 33% + avtrappning bostadstillägg 62%, summa 95%.
Ensam pension över 135 676: 36,3+50= 86,3%
Make pension 82 818-125 618 :95%
Make pension över 125 618: 86,3%

Nu ska pensionärerna få rabatt på fastighetsskatten. Det nya förslaget ska träda i kraft den i december 2008 och tillämpas första gången vid 2009 års taxering. Förslaget innebär att skatten för småhus som är permanentbostäder begränsas till 4 procent av ägarens inkomst. Ägaren måste ha fyllt 65 för att vara berättigad till rabatten eller ha fått sjuk- eller aktivitetsersättning året innan.

Regeln om begränsning av fastighetsskatten kom till under den socialdemokratiska regeringen, men gällde bara permanentboende. Regeringen och finansminister Bosse Ringholm lovade att det skulle ändras så att den skulle gälla också för fritidshus men genomfördes inte före valet.
Den borgerliga regeringen gjorde om fastighetsskatten och begränsningsregeln försvann, men den har nu dykt upp för pensionärer med låga inkomster. **Den bör gälla också för fritidshusägarna i fall då de inte permanentbor i småhus utan bor i hyreslägenhet o d.**
* Övrigt: För pengarna som blir över efter det som nämnts kan man förbättra där den borgerliga regeringen försämrat och som slår mot dem med låga inkomster, vilket inte kan uppräknas nu. Oppositionspartierna har här möjlighet att framlägga sina åsikter."

Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.

(Från sid 462-463 i http://wimnell.com/omr36-39x.pdf)

Enligt socialdemokraternas budgetmotion:

Ny förmögenhetsskatt	3 500 miljoner kr
Växling fastighetsskatt	0
(s sänker inkomsterna på uppskovsreglerna)	

Miljöpartiet motsätter sig förmögenhetskatt och har i sin budgetmotion inte ändrat på alliansens fastighetsskatt.

Enligt Vänsterpartiets budgetmotion:

Fastighetsskatt över taxvärde 2 miljoner V-förslag	800 miljoner kr
Nej till Slopad förmögenhetsskatt	6 890

Många år har det varit på tal att avskaffa förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatterna. Socialdemokraterna avskaffade arvs- och gåvoskatterna vilket var bra, bl a med hänsyn till "generationsskiften". Representanter för företagare har många år krävt att förmögenhetsskatten tas bort, den är en besvärnade pålaga för företagssamheten. Den skrämmer iväg kapital till utlandet och är orättvis. Fd s-finansministern Kjell-Olof Feldt och f d LO-ekonomen P-O Edin har menat att den bör avskaffas, och alliansregeringen har tagit bort den.(sid 381)

Svenskt Näringsliv 20081007:
"Det är djupt oroande att socialdemokraterna föreslår ett återinförande av förmögenhetsskatten. Ett litet land riskerar alltid att drabbas när det uppstår internationella kriser. Vad landets politiska aktörer säger och gör i ett sådant läge har stor betydelse för synen på Sverige och kan få direkt påverkan på räntor och valutaflöden. En

opposition som aspirerar på att sitta vid makten om två år är naturligtvis viktig att lyssna på.

- Trots detta väljer socialdemokraterna att idag lansera och precisera sitt förslag om att återinföra förmögenhetsskatten, konstaterar Annika Lundius, vice VD på Svenskt Näringsliv. En skatt som vi vet har bidragit till ett omfattande valutautflöde ur Sverige och som har tagits bort i nästan alla länder.

Hotet om återinförd förmögenhetsskatt har varit återhållande för kapitalägare som har övervägt att föra tillbaka kapital till Sverige. I den situation vi just nu befinner oss i blir frågan extra känslig och akut. Det är viktigt att inte sätta partitaktik före landets bästa."

Företagarna i DN 20081007:

"S bör tänka om. Rena väljarpopulismen att vilja återinföra förmögenhetsskatten, menar Företagarnas vd.

"Ända sedan regeringsskiftet har s, och inte minst Mona Sahlin, understrukit att företagare är enviktig grupp som ibland glömts bort.

"Vi är löntagarnas parti, men också företagarnas", skrev den socialdemokratiska partistyrelsen i ett inriktningsbeslut före sommaren. Bland många andra lovvärda viljeinriktningar noterar jag också budskapet att "vi vill främja god tillgång på riskkapital".

Jag har därför haft höga förväntningar på socialdemokraternas budgetmotion. Tyvärr blev jag redan i förväg besviken, framför allt på beskedet i går att de vill återinföra förmögenhetsskatten.

När nuvarande regering avskaffade förmögenhetsskatten var det en viktig reform som har gjort det lättare att hitta finansiering till växande företag. Tillsammans med tidigare s-regeringens avskaffande av arvs- och gåvoskatten har det också underlättat den ack så viktiga generationsväxlingen för många av Sveriges företag och lagt förutsättningar för att fler företag fortsätter drivas entreprenöriellt.

Utifrån Skatteverkets och SCB:s finansräkenskaper har beräkningar gjorts som visar att mellan 1980 och 2006 har mer än tusen miljarder kronor lämnat landet. En önskad effekt av att skatten har avskaffats är att dessa miljarder ska leta sig tillbaka till Sverige och bidra till investeringar i jobb och tillväxt här hemma. Men denna effekt är till stor del beroende av att såväl svenska som utländska investerare kan lita på att skatten inte kommer tillbaka."

Statens inkomster av förmögenhetsskatten är i s-förslaget bara 3,5 miljarder kr per år, vilket är mycket litet i en statsbudget. Att återinföra förmögenhetsskatten är en spekulation av socialdemokraterna som kommer att kosta många röster i nästa val och kan hindra att s kommer tillbaka till makten. Miljöpartiet tycker det är ett dåligt förslag och vill inte vara med på det. Vänsterpartiets förmögenhetsskatteförslag ger 6,89 miljarder, också det litet och mindre än det staten förmodligen förlorar på andra sätt till följd av skatten.

Socialdemokraternabör avstå från att återinföra förmögenhetsskatten, och vänsterpartiet bör fina sig i det.

Socialdemokraterna föreslår en fastighetsskatt av gamla typen. Vänsterpartiet föreslår en fastighetsskatt för taxeringsvärden över 2 miljoner kr och det ska ge staten 800 miljoner, en obetydlighet för staten. Socialdemokraterna föreslår fastighetsskatt för taxeringsvärden över 4,5 miljoner och det måste då ge mycket mindre än 800 miljoner, 100 miljoner? Allt tal om fastighetsskatt av gamla typen skrämmer husägarna och de är många.

Både ny förmögenhetsskatt och ny fastighetsskatt motsäger förslagen om att förbättra för småföretagare. Skatterna kommer att drabba pensionärer som inte får del av begränsningsregler som gäller för andra.

Utredningar av Sven Wimnell.

Sven Wimnell 080203: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.con/omr40zf.pdf)
Innehåll:
3 Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete.
4 Om klassifikationssystemet för verksamheter.
5 Om hemsidan.
6 Utredningar och innehållsförteckningar för några utredningar.
7 Sammanfattningar om klassifikationssystemet för verksamheter och den mjuka infostrukturen gjorda före 031020
9 Utredningar 031020 och senare av Sven Wimnell om den mjuka infostrukturen mm.
13 Innehållet i de med O markerade sammanfattningarna i utredningarna före 031020
20 Innehållet i utredningar 031020 och senare av Sven Wimnell om den mjuka infostrukturen mm.

Senare har tillkommit
Sven Wimnell 080424: Länkar i Sunets Webbkatalog, Mölndals länkkatalog och Länkskafferiet samt myndigheter mm under departementen sorterade enligt SW-klassifikationssystem (http://wimnell.com/omr102h.pdf)

Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. (http://wimnell.com/omr36-39y.pdf)

Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bidrag och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39z.pdf

Beskrivningar om svensk politik 050605-081108.

“ Sven Wimnell 050522+050605: De borgerliga partiernas skatteförslag. Och annat om skatter, bidrag och moral. Bostadsbidrag. TV-licens. (http://wimnell.com/omr36-39h.pdf)

Sven Wimnell 050920: Välfärd, skatter, arbete, tillväxt. (http://wimnell.com/omr36-39i.pdf)

Sven Wimnell 060111: Om LO-rapporten Vad vill egentligen moderaterna? Med kommentarter för partierna inför valet 2006. (http://wimnell.com/omr36-39j.pdf)

Sven Wimnell 060316+tillägg 060326: Om alliansens skattelättnader, som ej bör genomföras, och om andra bättre skatteförslag. Bl a slopad individuell TV-avgift. (http://wimnell.com/omr36-39k.pdf)

Sven Wimnell 060327: TV-avgiften i proposition 2005/06:112. Avgifter för privathushåll: De individuella TV-avgifterna bör slopas, och ersättas med en kollektivavgift för alla privathushåll, betald av riksdagen. (wimnell.com/omr36-39l.pdf)

Sven Wimnell 060408: Budgetpropositionen våren 2006. Levnadskostnader. Skatter. bidrag. Förbättringar för dem med låga inkomster. Pensionärer. Icke-pensionärer. (http://wimnell.com/omr36-39m.pdf)

Sven Wimnell 060813: De borgerliga gynnar i valet 2006 mest de höga inkomsterna. (http://wimnell.com/omr36-39n.pdf)

Sven Wimnell 060921: Alliansen vann valet 2006. Epoken Göran Persson är slut. (http://wimnell.com/omr36-39o.pdf)

Sven Wimnell 061023: Politik efter valet 2006. (http://wimnell.com/omr36-39p.pdf)

Sven Wimnell 070111+070223: Den borgerliga regeringens skatter och skattepropaganda. Utdrag ur omr36-39o.pdf+omr36-39p.pdf . Och något om oppositionen. (http://wimnell.com/omr36-39q.pdf)

Sven Wimnell 070328: Om socialdemokraterna och regeringen. Om skatter och skatteförslag. (http://wimnell.com/omr36-39r.pdf)

Sven Wimnell 070419: Skatter och bidrag för 2008. (http://wimnell.com/omr36-39s.pdf)

Sven Wimnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (http://wimnell.com/omr36-39t.pdf)

Sven Wimnell 080528: Komplement till 36-39t.pdf (http://wimnell.com/omr36-39u.pdf)

Sven Wimnell 080808: TV-avgiften, skatterna och pensionärerna. (http://wimnell.com/omr36-39v.pdf)

Sven Wimnell 081108: Politik hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39x.pdf)

Socialdemokraterna. Budgetmotion hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39xbudgets.pdf)

Miljöpartiet. Budgetmotion hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39xbudgetmp.pdf)

Vänsterpartiet. Budgetmotion hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39xbudgetv.pdf) “

Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. (http://wimnell.com/omr36-39y.pdf)

Innehåll:

9 Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Inledande beskrivning av en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

10 Sven Wimnell: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.
(Sven Wimnells hemsida http://wimnell.com)

11 Systemets avdelningar på högsta nivån.
Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer.
Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter.
Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller
Individer och samhällen planerar framtiden.

17 Klassifikationssystem för verksamheter.
Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
Informationsstress vår nya folksjukdom.
Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteksystemen.

22 Bilder med samband mellan områdena 1-9 mm och något om informationsflöden.
De stora huvudområdena och deras samband.

Den fundamentala påverkanskedjan.
Schema med politiska och opolitiska planeringar.
Schema över påverkans -och förändringdproblem.
Bild med pilar för påverkan mellan olika områden.
Ett schema med alla verksamheterna 10-99.
Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.
Hjärnan. Funktioner.
Hjärnan. De inre delarna.
Om den fundamentala påverkanskedjan.
System för att skaffa och sprida kunskaper och värderingar.
De olika mediernas andel av befolkningens mediekonsumtion.
Informations- och kunskapsflöden.
Anteckningar om forskningsarbetet.

36 Några kompletteringar:
Läget i världen. Globaliseringen.
Folkhälsomål.
Förenta Nationernas Millenniedeklaration. 2000.
FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna. 1948.
Rio-deklarationen om miljö och utveckling. Agenda 21. 1992
Planering och styrning. En svensk världsplanering behövs.
45 Sven Wimnells hemsida. Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
Klassifikationssystemet är ett hjälpmedel.
Levnadsförhållandena.
Att förstå områdenas innehåll.
Samhällsplaneringsproblemen 1 januari 2009.
Syftet med redogörelserna för forskningsarbetet.

54 **Läget i världen i början av 2009.**
Uppdelat på avsnitt med följande rubriker:
Klimatet.
Kina.
Israel och Palestina.
Nytt år 2009. I USA.
Ryssland.
Europa.
De inre verkligheterna.
Svensk politik före 2009.
Pengar och finanser 2009.
Viktigare lagar & förordningar. Inför årsskiftet 2008/2009.
Partiledardebatten i riksdagen 090114.
Nytt år 2009. I Sverige.
Vård och omsorg. Försäkringar. Krishantering.
Arbetslöshet. Arbetsmarknad. Näringspolitik.
Försvars- energi- och klimatpolitik. Utrikespolitik. Bistånd.
Forskning och utbildning.
Information, kultur, samverkan, sociala miljöer.
Slutkommentarer.

55 **Klimatet.**
FNs klimatpanel 2007.
Temperaturen stiger i Antarktis.

76 **Kina.**
Nu övergår de goda åren i bistrare tider.
Stimulanspaket gynnar svenska företag.
Nedgång i Kina hotar förvärra globala krisen.
Varnar för kinesiskt sammanbrott.
Kinesiskt demokratiupprop pressar regimen i Peking.
Kina vill ha bättre USA-kontakter.
Dödsstraff för mjölkskandal.
Indien stoppar kinesiska leksaker.
Svår tid väntar Kinas underklass.

Kraftig inbromsning för Kinas ekonomi.

89 **Israel och Palestina.**
Det bortslarvade paradiset Gaza.
Passivt FN har svikit sin uppgift.
Viktigt med återstartad fredprocess i Gaza.
Att prata fred och starta krig.
Minst tusen uppges ha dödats i Gaza.
De flesta israeler vet inget om läget i Gaza.
Israel och Palestina. 60 år i våra röda hjärtan.
Parterna står kvar på ruta ett.
Saudiarabien varnar Israel.
Israel har lämnat Gaza.
Ödeläggelsen stor i Gaza.
Allt vi ägde är förstört.
Gazabor kritiska till Hamas.
Gaza knutpunkten som gett motstånd.

107 **Nytt år 2009. I USA.**
USA gör tummen ner för Bush.
Svart president ger hopp i Selma.
Lång kamp för svartas rättigheter.
USA kräver rivstart av Barack Obama.
Stark position för israelisk lobby i USA.
De mest akuta kriserna.
Varning för Obamas omogna stormaktsdröm.
Hela Barack Obamas tal i svensk översättning.
Alla uppmanas att jobba hårt.
Jubel och lyckönskningar från övriga världen.
Obama stoppar Guantanamoprocesser.
Iran kan bli hårdaste prövningen.
Obama ringde Abbas.
Ingen tid att förlora.
Obama ringde runt i världen.
Obama stoppar munkavle mot aborter.
Castro sträcker ut hand mot Obama.
Obama ökar underskottet för att ge ekonomin ett lyft.
Republikaner trotsade vädjan om enighet.

138 **Ryssland.**
På jakt efter en historia.
Alla har förlorat på gasbråket.
Nord Stream satsar på 2011.

144 **Europa.**
Krig och revolutioner har sysselsatt Europas kartritare.
Kraftig ekonomisk försämring.
Två av tre svenskar ovetande om Europaval.
Europaparlamentets informationskontor i Sverige.
Klimatfrågan försvåras av den ekonomiska krisen.
Fredens gräns lönsam affär för Finland.

157 **De inre verkligheterna.**
Några artiklar om sans och vett, humanism och religioner, fördomar, kvacksalveri, psykiatri, darwinism o evolutionslära känslans språk och musikens makt, vidskepelse och vetenskap, realism och verklighetsbekrivning, vetande och tro om universum och elementarpartiklar.

Bortom sans och vett
Hatet mot humanismen.
Änglarnas återkomst.
Religiös imperialism.
Kvacksalveriets pris.

Var fjärde psykpatient är missbrukare av alkohol.
Darwin steg för steg.
Alla arter är släkt med varandra.
Vissa ser en skapare bakom allt.
Evolutionen fungerar överallt.
Apor är mästare på att planera.
Känslans språk.
Musikens makt.
Guds avbild, skapelsens krona.
Sinnenas revolution.
En katedral för vår tid.

195 **Svensk politik före 2009.**
Svensk politik har tidigare behandlats i ett antal utredningar som finns på Sven Wimnells hemsida, http://wimnell.com
Beskrivningar om svensk politik 050605-081108.
Strukturomvandlingar, arbetslöshet och ny politik.
De borgerliga gynnar i valet 2006 mest de höga inkomsterna.

230 Om levnadskostnader och skatter, bidrag jobbavdrag mm isynnerhet vid låga inkomster.
Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2008 och bostadskostnader mm.
Kvar efter skatt och lägsta kostnader för hushåll.
Skattelättnaderna : bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.
Pensionärer med låga inkomster.
TV-avgiften.
Bostadsbidrag för barnlösa hushåll med låga inkomster. Förslag
Icke-pensionärer med höga inkomster och ensampensionärer med låga pensioner.
2008. Ensam pensionär född 1937 eller tidigare.
I samband med småhus finns två sätt att bo
Bostadstilägg 2008 för ensam pensionär 65 år och äldre.
Begränsningsregel för låginkomstpensionärers fastighetsskatt.
Pensionärer med låga inkomster.
TV-avgiften.
TV-avgift och jobbavdrag.
Medelinkomsttagaren får 3.800 kronor mindre i skatt.
Onödiga skattesänkningar för höginkomster.

247 **Pengar och finanser 2009.**
När tilliten rasar.
Samhällets återkomst.
Ekonomer i krismöte.
Tiden är ute för USA som ensam ekonomisk stormakt.
Hugo Chávez manade till offensiv mot världsordningen.
Vi fortsätter genomföra alla nödvändiga insatser.
Ingen vet vad som händer - men prognoser kan hjälpa oss förstå.
I slutet av nästa år ljusnar det.
Hård kamp om krediter hotar knäcka företagen.
Saab - bilmärket med nio liv.
När blir bolaget lönsamt?
Så mycket har lönen ökat.

264 **Viktigare lagar & förordningar.**
Inför årsskiftet 2008/2009.
Producerad av Regeringskansliet, Information Rosenbad.

281 **Partiledardebatten i riksdagen 090114.**
Inget utrymme för nya ekonomiska satsningar.
Protokoll om riksdagens partiledardebatt 14 januari 2009.

Alliansen pressade Sahlin.
Budgetpropositionen för 2009.

339 **Nytt år 2009. I Sverige.**
Överklasser och underklasser.
Machiavelli: Fursten.
Dagens överklasser och underklasser.
Onödiga skattesänkningar för höginkomster
Opinionstapp för alliansen.
Den borgerliga regeringens kompetens.
Skillnaderna i inkomst är de största i modern tid.

350 Förbättringar för låga inkomster.
2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
Skattelättnaderna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.
Sidor om levnadskostnader och skatter, bidrag, jobbavdrag mm isynnerhet vid låga inkomster.
Jobbavdraget.
Grundavdrag och jobbavdrag.
Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift.
Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.
Varannan svensk okunnig om jobbskatteavdraget.

362 Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt.
Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.
21 600 i skatt för enkel stuga.
365 Budgetunderskott och utgiftstak.
Regeringen måste bejaka tillfälliga budgetunderskott.
Vi behöver flexibla budgetregler.
Moms och inkomstskatt måste sänkas tillfälligt.
Den nya blockpolitiken gynnar bara sd och v.
Rödgröna grupper redo förbereda valplattformen.

376 **Vård och omsorg. Försäkringar. Krishantering.**
Slarv med antibiotika hotar hela sjukvården
Ge tio miljarder extra till offentlig välfärd.
Inför uppsägningsstopp i kommuner och landsting.
Sveket mot de gamla.
Stoppa icke behörig personal i äldrevården.
Yrkeskrav i äldreomsorg.
Vi hindrar de gamla att vara ute när de vill.
Vårdgivare måste anmäla läkare med riskbeteende.
Alla äldre ska få rätt till trygghetsbostäder.
Höjt utgiftstak krävs för att rädda pensionerna.
Minister öppnar för skattesänkning för pensionärer.
Nu måste vi göra om vårt pensionssystem.
Framtidens välfärd.
Hård kritik mot socialtjänsten.
Regeringen måste ta ansvar när vi hamnar i skuldfällan.
Statliga garantier ska rädda boendet.
Lägg ner Livsmedelsverket och tre andra myndigheter.
Försäkringskassan en myndighet i kris.
Ministern vill ha svar på onsdag.
Jag är inte så jätteförvånad.
JO: Mycket allvarlig kritik.
IT-haveri kostar 155 miljoner.
Försumlig socialtjänst får verksamhetsförbud.
Förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

423 **Arbetslöshet. Arbetsmarknad. Näringspolitik.**
Nästan var tionde utan arbete nästa år.
En markant skillnad mellan män och kvinnor.
En ödesfråga för partiet och Sverige.
Krisen gynnar facken.
Vi medger självkritiskt att vi inte räckte till.
Nedskärningar ger fler arbetsförmedlare.
Svart jobbår i USA.
ILO: Finanskrisen slår mot jobben.
Akutåtgärder för företag i kris.
För lite och för passivt.
Regeringen bluffar om nyföretagandet.
Risk att jättar slår ut små bolag.
Stödet till Saab dröjer.
Regeringen backar om bankgarantin.
EU-kommissionen ser över omstridda regler.

440 **Försvars- energi- och klimatpolitik. Utrikespolitik. Bistånd.**
ÖB vill ha nordiskt samarbete.
FP byter linje om försvaret.
Sahlin vill överlägga om försvaret.
Osmakligt utspel av Björklund om försvaret.
Den politiska enigheten ignoreras.
Alltid kamp om försvaret.
Tillgängligheten måste öka.
Inlägg av Björn von Sydow, Sälen 20 januari 2009.
fp-ledaren Jan Björklund vid CFF:s konferens den 20 jan 2009.
Färre pansarförband i ÖB:s förslag.
Soldater ska kunna användas på en gång.
Den tidigare värnpliktsarmén en Potemkinkuliss.
Kraftig ökning av försvarsförmågan.
Sverige var ett av världens mest militäriserade länder.

461 Skrota satsningen på mer vindkraft.
Svensk vindkraft kan ge 12 000 jobb.
Vattenfall vill bygga fler reaktorer.
Ny kärnkraft behövs för Sveriges elbehov.
Socialdemokratin måste satsa på nya kärnkraftverk.
Sverige måste bygga fyra nya kärnkraftverk.
Fp och s måste enas om utbyggd kärnkraft.
Uppgörelse om kärnkraften nära.
Ingen kärnkraft på ny plats.
En hållbar energi- och klimatpolitik för miljö,
konkurrenskraft och trygghet.
Uppgörelsen om kärnkraften är en del i regeringens krispolitik.
Energipolitik som tryggar jobben.
Industrin välkomnar kärnkraftsbeslutet.
Oppositionen kritisk: Undermålig kompromiss.
Oppositionen vill fortsätta att avveckla.
Energin högriskfråga inför valet.
Centern lyssnar på näringslivets krav.
Motstånd i partidistrikten.
Maud Olofsson medger att hon tvingats kompromissa.
Kärnkraft bara en liten tårtbit.
Miljörörelsen kritisk om kärnkraften.
Man bör nog ha en ny folkomröstning.
Räkna med dyr el trots ny kärnkraft.
Nytt kärnkraftsprojekt i Finland.
En fråga bland andra.

Glödlampan släcks efter 130 år.
Så kan vi rädda jordens klimat.
Grönt flyg får priset att lyfta.

Miljöministern flaggar för dyrare biljetter.

504 Slopa enprocentsmålet för svenskt bistånd.
Vi satsar en dryg miljard på klimatsäkrat bistånd.
Oppositionen kräver hårdare tag mot Israel.

510 **Forskning och utbildning.**
S kräver 50 000 extra utbildningsplatser.
10 000 högskoleplatser obesatta trots miljardstöd.
Regeringen politiserar forskningen i smyg.
Resultat ska nyttjas.
Olycksbådande, Leijonborg.
Orimligt stora skillnader i vad elever får kosta.
Svag skolhälsovård hotar barnens hälsa.
100 procents arbetslöshet efter gymnasieprogram.
Vinklat om gymnasierna.
Databas visar bästa gymnasierna.
Kunskapsutveckling i grundskolan får kritik.
Kritik mot nio av tio privata skolor.

529 **Information, kultur, samverkan, sociala miljöer.**
Verkningslös idéskiss.
Kulturrådet kan läggas ned.
Tre myndigheter blir en.
Tre jättar ska styra kulturen.

Lag skall med språk byggas.
Niccolò Machiavelli: "Republiken. Diskurser över de tio första böckerna av Titus Livius.
Skapa public service-kanal med högre programkvalitet.
Ungdomars internetvanor oroar.

Hoten mot journalistiken har aldrig varit större.
Tröga myndigheter sviker medborgarna.
Förbjud myndigheterna att agera på marknaden.
Regeringen öppnar nu för nya storregioner.
Polisen klarar inte att bevaka svenskt EU-ordförandeskap.
Regeringen alltför passiv i integrationspolitiken.
Migrationsverket sviker kvinnor som söker asyl.
Ett bättre liv är inget giltigt skäl för tillstånd.
Vänner på jobbet - och privat.
Väninnan avslöjar maktspelet runt Lindh.
Ny vigselordning föreslås.
Snart blir äktenskapet för alla.
Ingen ska tvingas att viga homosexuella.
Homopar får gifta sig från 1 maj.
Kyrkans rätt att viga måste nu avskaffas.

571 **Slutkommentarer.**

Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bidrag och väl-färdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39z.pdf

Innehåll:

5 Globaliseringsrådet.
6 Länkar - Globalisering.
7 Underlagsrapporter.
17 Den senaste underlagsrapporten.
18 Arbetspapper.
18 Mot en ny skattereform- globaliseringen och den svenska välfärden. Kjell-Olof Feldt.
19 1. Rapportens utgångspunkter.
22 2. Finanspolitikens handlingsutrymme.

25 Några korta kommentarer till Kjell-Olof Feldts rapport.
26 Förmögenhets- och fastighetsskatterna.
29 Regeringen och oppositionen.
30 Jobbskatteavdraget.
32 De korta kommentarerna till Kjell-Olof Feldts rapport avslutas här. Skatter och skattelättnader bör bedömas med hänsyn till levnadskostnader.

33 Delar av Kjell-Olof Feldts kapitel 3-7:
33 3.3 Förmögenhetsskatten
35 3.4 Fastighetsskatten
37 4. Skatten på arbete
48 5. Skatten på konsumtion
51 6. Sammanfattande slutsatser
57 Något om skatte- och bidragshistoria.
60 Strukturomvandlingar, arbetslöshet och ny politik.
61 De borgerliga gynnar i valet 2006 mest de höga inkomsterna.
66 Kort om skatter, bostadsbidrag och marginaleffekter för barnfamiljer, pensionärer och barnlösa icke-pensionärer.
69 Varannan svensk okunnig om jobbskatteavdraget.
72 Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt.
72 Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.

74 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. 2006 och 2008. Skatter och överskott i hushållsbudgetarna.
75 Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna. Kommentarer till tabellen för 2006.
76 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. 2006 och 2009. Skatter och överskott i hushållsbudgetarna.
77 Inkomstskatterna för förvärvsarbetande icke-pensionär med jobbskatteavdrag inkomståret 2009.

77 **Jobbskatteavdragen.**
80 **Principförslag för inkomståret 2010.**
Jobbavdraget ökas för låga inkomster och minskas för höga.
TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
Nytt bostadsbidrag för barnlösa icke-pensionärer.
Sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar återställs till 80%.
Förbättringar för pensionärer med låga inkomster mm.
82 Bostadsbidrag till icke-pensionärer utan barn.

84 Konsumentverkets hushållsbudgetar: för 2009 +bostadskostnader mm.
88 Årskostnader år 2009, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
88 Pensionärers kostnader 2009.
89 Pensionstagare med ålderspension. December 2007. Antal pensionstagare fördelade efter årsbeloppsintervall , kön och

ålder.
90 Sammanräknad förvärvsinkomst 2007
Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler.
91 Från www.skatteverket.se 090302:
91 Genomsnittliga skatte- och avgiftssatser.
91 Nyheter till 2009 års deklaration.

92 Viktigare lagar & förordningar. Inför årsskiftet 2008/2009
Producerad av Regeringskansliet.

96 Från www.forsakringskassan.se 090302:
96 Bostadsbidrag till barnfamiljer.
97 Bostadsbidrag - till unga utan barn.
98 Bostadstillägg till pensionärer.
105 Ålderspension - för dig som är född 1937 eller tidigare.
110 Sveriges ålderspensionssystem - för födda 1938 eller senare.

113 Från www.lagrummet.se 090302:
113 Inkomstskattelag (1999:1229)
113 63 kap. Grundavdrag
115 65 kap. Skatteberäkningen

119 Marginalskatt inkomståret 2009 vid kommunal skattesats 33%.
119 Marginaleffekt av jobbavdraget/ skattereduktionen.
121 Preliminärskatt för inkomståret 2009. (tabeller på sid 139)

124 I det följande några sidor om levnadskostnader och skatter, bidrag jobbavdrag mm isynnerhet vid låga inkomster.
125 Pensionärer med låga inkomster.
126 TV-avgiften.
126 Bostadsbidrag för barnlösa hushåll med låga inkomster. Förslag
127 Icke-pensionärer med höga inkomster och ensampensionärer med låga pensioner.
128 2008. Ensam pensionär född 1937 eller tidigare.
129 I samband med småhus finns två sätt att bo.
130 Bostadstilägg 2008 för ensam pensionär 65 år och äldre.
131 Begränsningsregel för låginkomstpensionärers fastighetsskatt.
131 TV-avgiften.
131 TV-avgift och jobbavdrag.

132 Överspelade utredningar om jobbskatteavdrag för 2008.
134 En jämförelse grundavdrag - jobbavdrag.
135 Exempel på andra jobbavdrag.
137 Jobbavdragen är dåliga i fördelningspolitik.
137 Förvärvsarbetandes extrakostnader p g a arbetet.
138 Förslag om ändring av jobbavdrag och TV-avgift.
Förslag om bostadsbidrag för barnlösa.
139 Skattetabell 33 Skatteavdrag för månadslön 2009.

146 Sifo: Om partiernas stöd hos väljarna i mars 2009.
147 DNs nye ledarchef skriver om Uppdrag handling.
149 Om Sven Wimnells hemsida http://wimnell.com :
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?
151 Sven Wimnell: Beskrivningar om svensk politik 050605-081108:
http://wimnell.com/omr36-39h.pdf till omr36-39x.pdf
152 Innehåll i: Sven Wimnell 090131:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Världen och Sverige i början på 2009.
http://wimnell.com/omr36-39y.pdf
159 Tillägg 090319

Sammanfattning och några kommentarer.

366 Börjar med en sammanfattning av innehållet i Planering, klimat och välfärdsfördelning.
374 Därefter : Människornas verksamheter, kort sammanfattning på en sida och repetition av Den fundmentala påverkanskedjan.
377 Verksamheter i Haiti.
379 Klimatplanering. Världsplanering. Att planera Sverige och världen.

Planering, klimat och välfärdsfördelning.

Första avsnittet: En inledning om planering.

Det är problem med världens klimat. Klimatförändringarna ger redan svåra konsekvenser och det blir säkert värre om inget görs för att förbättra utvecklingen. Det finns också andra problem, om välfärdsfördelningen i världen mm. Det är bråttom att göra något.

Det behövs planeringar som klargör utvecklingen och riktar in den på lämpligt sätt mot framtiden. Planeringar bör inehålla fyra moment:

hur var det,
hur är det,
hur kan det bli och
hur bör det bli.

Vi i världen lever på det hela taget i ett planeringslöst tillstånd. Det finns delvis beskrivningar om hur det var, hur det är, kan bli och bör bli, men det finns inga heltäckande beskrivningar som systematiskt går igenom alla problem och sätter alla delar i relation till varandra.

Det är människorna som kan göra något för att förbättra utvecklingen och människorna agerar enskilt och i grupper som finns i olika storlekar.

Beskrivningar i de fyra planeringsmomenten kan vara av olika kvalitet och kan vara dåliga. Beskrivningar från vetenskapliga institutioner ligger vanligen högt på kvalitetsskalan.

Planeringars uppgift är i första hand att reda ut vad man bör vilja, i andra hand att besluta om åtgärder som leder dit man vill. Vilja och åtgärder bör bedömas efter konsekvenser i viktiga avseenden,

Det är viktigt att observera, att man kan planera vad man vill utan att ha möjlighet att besluta om åtgärder. Sverige bör hålla sig med en världsplanering som underlag för deltagande i styrningar i internationella organisationer och som underlag för utbyten med delar av världen som inte regleras genom sådana organisationer.

Planeringar syftar i första hand till att skaffa sig kunskaper och i andra hand till att påverka.

Den 6 december 2009 börjar FNs klimatmöte i Köpenhamn. Det är meningen att man bl a ska få fram åtgärder som minskar utsläpp av koldioxidgaser mm som påverkar jordens klimat och kan förstöra jordklotet om inget görs för att förhindra det.

Världen är på katastrofkurs. Vill man undvika katastroferna måste människorna i världen få kunskper och bli medvetna om hur saker hänger ihop.

Andra avsnittet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har arbetats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

Klassifikationssystemet är ett beskrivningssystem som på ett systematiskt sätt redovisar eller ger en bild av världen och dess problem. I systemet klassificeras problemen in så att de och deras samband kan förstås och så att systemet kan bli ett hjälpmedel för styrningar mot framtiden.

Det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter.

Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. **Psykologiska och filosofiska verksamheter.**
2. **Religiösa verksamheter o d.**
3. **Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**
4. **Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.**
5. **Naturforsknings- och matematikverksamheter.**
6. **Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
7. **Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
8. **Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.**
9. **Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.**

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer:

* **Individens kroppsliga förhållanden**, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
* **Individens psykiska förhållanden,** dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
* **Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.**
* **Individens sociala miljö - sociala samhälle,** dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :
Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:
A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande örhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor : psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Tredje avsnittet: Miljö och energi, mänskliga rättigheter, i-länder och u-länder, krig och fred.

Här redovisas något om världens stora problem om krig och fred, mänskliga rättigheter o d, och utredningar om klimat och energi som gjordes före Köpenhamnsmötet.

Fjärde avsnittet: Klimatmöte och välfärdsfördelning.

Här redovisas hur Köpenhemnsmötet utvecklades och hur det slutade inte fullt så bra som man tänkt sig. På slutet finns uppgifter om hur EU tänker fortsätta och om Svenska regeringens klimatpolitik.

Femte avsnittet:Världsproblem. Bistånd. Planering.

I inledande kommentarer nämns bl a:

Klimatmötet i Köpenhamn gav några resultat, men det borde ha gått bättre. Mötesledningen underskattade u-ländernas krav och hade inte lagt upp förhandlingarna med hänsyn till dem. Arbetet drog ut på tiden på grund av u-ländernas motstånd och de betraktades som bråkmakare. Mötesledningen förstod inte u-ländernas svåra läge. För u-länderna var det fråga om bättre välfärd och för i-länderna var det fråga om sämre välfärd.

De Europeiska länderna tycks ha aningar om hur de ska göra, men i USA lär det bli svårt. Människorna där tycks ha låga kunskaper om miljöproblemen och tycks inte vara särdeles benägna att ändra levnadsvillkoren så mycket som blir nödvändigt. Kina har ställt i utsikt stora utsläppsminskningar och där har man möjlighet att styra utvecklingen mer hårdhänt än i USA. Hur andra asiatiska länder och de fattigaste länderna i världen ställer sig är oklart. Oron för framtidens klimat har inte minskat mycket med mötet i Köpenhamn. Vad ska man göra?

Vid studiet av den svenska inrikespolitiken kan man finna, att klimatpolitiken inte är det första problemet, det som främst upptar intresset där är välfärdspolitiken och välfärdsfördelningen. Alliansregeringen talar om att de framför allt vill minska utanförskapet och socialdemokraterna menar att det viktigaste är att minska arbetslösheten.

Man kan tycka att det låter som om de hade samma mål, men det skiljer ifråga om välfärdsfördelningen. Alliansen vill öka klyftorna, förbättra för de välbeställda och försämra för de sämre ställda, medan socialdemokraterna vill göra tvärtom. Båda använder förvärvsarbete som argument, men den verkliga skillnaden ligger i åtgärder som påverkar välfärdsfördelningen.

Välfärdsfördelningen är grundproblemet i Sverige och i världen. Det är det som givit utslaget i Köpenhamnsmötet.

Motståndare i USA mot en sjukvårdsreform har menat, att en sjukvårdsreform minskar friheteten, den frihet som välbeställda amerikanare talar så mycket om, men den ökar ju friheten för cirka 47 miljoner amerikanare utan någon sjukförsäkring.

I Sverige har alliansregeringen sänkt inkomstskatterna med 40 miljarder inkomstår 2007 plus 10 miljarder ökning för vart och ett av de följande tre åren, summa 220 miljarder kr för fyra år. Sänkningarna går till största delen till välbeställda. För att få råd med detta har staten försämrat för sämre ställda.

De rimliga hushållskostnaderna i Sverige, inklusive bostad men utom semesterkostnader och andra resor än lokalresor, för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn var 2009 130 000 kr per år. Inkomsten måste vara cirka 15 000 kr i månaden för att pengarna ska räcka till det.

Ensam som tjänar 15 000 kr per månad betalar 2009 22% av inkoms-ten i inkomstskatt och har mellan 2006 och 2009 fått skatten sänkt med cirka 2000 kr på året. Inkomster och utgifter går ungefär jämnt upp.

Ensam som tjänar 60 000 kr per månad 2009 betalar 41% i skatt och har fått skatten sänkt med cirka 24 000 kr på året. Efter att de angivna hushållskostnaderna betalats var det 2009 ett överskott i hushållsbudgeten på 296 000 kr. Överskottet var 272 000 kr år 2006 och så stort att ökningen av överskottet med 24 000 kr kan ses ej nödvändig.

Motsvarande kostnader för makar/sambor var 2009 195 000 kr= 150 % av ensams kostnader. Om makarna har lika stora inkomster behöver de bara tjäna cirka 10 000 kr var per månad för att få ihop till kostnaderna. Tjänar de 60 000 kr var per månad har de 658 000 kr överskott sedan hushållskostnaderna betalats och de har fått skattelättnader i förhållande till 2006 på 48 000 kr, skattelättnader som gjort bättre nytta på annat håll.

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats. Pensionärer får 2010 sänkta nettoinkomster medan ickepensionärer med höga inkomster får tiotusentals kr lättnader trots att de har hundratusentals kr i överskott.

Hushållskostnaderna för ensam 2009 var cirka 350 kr per dag och för makar/sambor cirka 250 kr per person, ett genomsnitt blir cirka 300 kr per dag.

I statistik om fattigdomen i världen, som kommer då och då genom medierna, har fattigdomsgränsen länge stått vid en dollar per dag, cirka 7 kr, men tycks ha höjts till cirka 10 kr, som i fattiga länder ska jämföras med Sveriges 300 kr.

Fördelningsproblem finns inom länderna men också mellan människorna i hela världen.

Utvecklingen i världen, dvs på jordklotet, beror i väsentliga avseenden huvudsakligen av människornas verksamheter. Människorna har fiender och svårigheter att kämpa mot: bakterier, virus, växter och djur hotar människornas möjligheter att leva och överleva. Jordbävningar och vulkanutbrott, regn, snö, översvämningar, torka, vindar, kyla och hetta ger hot från själva klotet. Människorna är biologiska varelser som föds, åldras och dör och har det att kämpa mot. Detta är ofrånkomliga hot som människorna mer och mer med olika verksamheter övervinner eller mildrar. Det vore väl om det räckte med de hoten. Men människorna kämpar också mot varandra om makt och resurser och det skapar massor av elände.

En stor del av världsbefolkningen på cirka sju miljarder personer lever i fattigdom med brist på mat och bostad, vatten och avfallshantering, sjukvård och skolor. Enligt en uppgift finns i Indien 300 miljoner personer som lever på sju kronor om dagen hur det nu går till, samtidigt som det finns rika med hög levnadsstandard. Flera miljoner barn dör varje år i fattiga länder som följd av svält eller sjukdomar som skulle kunna botas om det fanns pengar. Ojämnheterna ger dåliga sociala relationer.

De sociala miljöerna i världen är av många olika slag. Hur kan fattiga under krig engagera sig i koldioxidutsläpp? Ska man komma till rätta med dem måste det i hela världen skapas kunskaper om världens problem och dessa spridas ut så att alla kan vara med och bidra med åtgärder. Om alla ska vara med måste alla kunna läsa och det måste finns skolgång för alla. Om man ska kunna lära sig något måste man vara frisk och ha en dräglig levnadsstandard, det behövs alltså sjukvård och mat och bostad etc. Kraven om mänskliga rättigheter för vuxna och barn måste vara bättre uppfyllda.

Under de senaste 80 åren har världsbefolkningen ökat från cirka två miljarder till cirka sju. Om det fortsätter i samma takt och de outvecklade länderna strävar mot samma livsstil som västvärlden nu blir det svårt att få bukt med klimatproblemen. Befolkningen borde minskas. För att få ned befolkningen måste levnadsförhållanden för de outvecklade länderna förbättras. Med bättre levnadsförhållanden minskar barna-födandet. Förbättringarna måste gälla både materiella förhållanden och inflytandeförhållanden, mänskliga rättigheter, utbildning o d.

Efter de inledande kommentarerna finns uppgifter om klassifikationssystemet och Sven Wimnells hemsida på Internet och därefter uppgifter om värderingar och höga institutioner som har anknytning till globala problem:

Folkhälsomål, FNs Millenniedeklaration, FNs konvention om barnets rättigheter, De mänskliga rättigheterna, Agenda 21, Förenta Nationernas verksamheter, Europeiska kommissionens verksamheter, Stockholmsprogrammet (EU), Det de svenska departemen-ten arbetar med, Svensk utrikespolitik och internationellt samarbete, Budgetpropositionens delar för 2010, Innehåll i budget för Internationell samverkan, försvar och internationellt bistånd, Biståndspolitikens inriktning och SIDA.

Sjätte avsnittet: Sverige.

Innehåller i början uppgifter om diverse inrikespoitiska problem:

306 Skillnaden mellan fattiga och rika ökar dramatiskt.
309 Högerregeringen ödelägger människors liv.
310 Vår violinist tvingas sluta – hon hann inte bli frisk.
311 Jobbskatteavdraget når inte syftet.
312 Vänsterns idétorka. Socialdemokratin borde ha öppet mål.
313 Beslut om försäkringsreglerna.
314 Regeringen har tvingats till pudel efter pudel.
315 SD får över fem procent.
316 Oppositionen nöjda med opinionssiffror.
318 Sifo ger oppositionen egen majoritet.
318 Alliansens underläge oroar Reinfeldt.
320 Moderaterna backar.
321 Starkt MP i valårets början.
322 Först om fem år kan krisen vara över.
323 Valet 2010 avgörande för framtiden i storstäderna.
325 DN:s Johan Schück om 2010 års ekonomi.
326 Ekonomer spår något lägre inflation.
326 1.759 varslade i december.
327 KI: Botten är nådd.
327 Det händer i din plånbok nästa år.
329 Vi inför nya regler som sänker läkemedelspriserna.
331 Dags att sätta punkt för planekonomin i jordbruket.
333 Fet mat orsakar inte övervikt.
335 7 av 10 föräldrar vill att deras barn ska flytta hemifrån.
336 Nio av tio bibliotek drabbas.
337 Vi går mot striktare regler i det finansiella systemet.
339 Det moderata fotfolket lyssnar inte på Reinfeldt.
342 När vi litar på andra mår vi bra.

Därefter utredningar av Sven Wimnell om levnadskostnader skatter o d :

344 Konsumentverkets hushållsbudgetar: för 2009 och bostadskostnader mm.
348 Årskostnader år 2009, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
348 Pensionärers kostnader 2009.
349 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. 2006 och 2009. Skatter och överskott i hushållsbudgetarna.
350 Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna. Kommentarer till tabellen för 2006.
351 Inkomstskatterna för förvärvsarbetande icke-pensionär med jobbskatteavdrag inkomståret 2009.
351 Skatteförslag.
353 Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.
355 Utredningar av Sven Wimnell.
355 Beskrivningar om svensk politik 050605-081108.
356 Innehåll i Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. (http://wimnell.com/omr36-39y.pdf)
363 Innehåll i Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bidrag och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39z.pdf

I Sverige har alliansregeringen sänkt inkomstskatterna med 40 miljarder inkomstår 2007 plus 10 miljarder ökning för vart och ett av de följande tre åren, summa 220 miljarder kr för fyra år. Sänkningarna går till största delen till välbeställda. För att få råd med detta har staten försämrat för sämre ställda.

De rimliga hushållskostnaderna i Sverige, inklusive bostad men utom semesterkostnader och andra resor än lokalresor, för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn var 2009 130 000 kr per år.

Inkomsten måste vara cirka 15 000 kr i månaden för att pengarna ska räcka till det.

Ensam som tjänar 15 000 kr per månad betalar 2009 22% av inkomsten i inkomstskatt och har mellan 2006 och 2009 fått skatten sänkt med cirka 2000 kr/ år. Inkomster och utgifter går ungefär jämnt upp.

Ensam som tjänar 60 000 kr per månad 2009 betalar 41% i skatt och har fått skatten sänkt med cirka 24 000 kr på året. Efter att de angivna hushållskostnaderna betalats var det 2009 ett överskott i hushållsbudgeten på 296 000 kr. Överskottet var 272 000 kr år 2006 och så stort att ökningen av överskottet med 24 000 kr kan ses ej nödvändig.

Motsvarande kostnader för makar/sambor var 2009 195 000 kr= 150 % av ensams kostnader. Om makarna har lika stora inkomster behöver de bara tjäna cirka 10 000 kr var per månad för att få ihop till kostnaderna. Tjänar de 60 000 kr var per månad har de 658 000 kr överskott sedan hushållskostnaderna betalats och de har fått skattelättnader i förhållande till 2006 på 48 000 kr, skattelättnader som gjort bättre nytta på annat håll.

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Principförslag för inkomståret 2010.

* **Jobbskatteavdraget avskaffas och ersätts med en skattereduktion** lika med skatten på arbetsinkomster, dock högst 1000 kr per månad = 12000 kr per år.

Alternativ 1 jan 2010: Jobbskatteavdraget lämnas också till pensionärer, men sätts då till 800 kr per månad. Om man vill förbättra för pensionärerna i två steg kan man börja med att första året ge 450 kr till pensionärerna och 900 kr till icke-pensionärerna.

* **TV-avgiften avskaffas för privathushåll** och ersätts med en kollektivavgift betald av riksdagen. Ger skattelättnad 2076 kr per hushåll.

* **Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer som inte kan få ungdomsbostadsbidragen.**

För hushåll utan studiemedel: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 400 och 4200 kr per månad. Max bidrag 2 850 kr per mån= 34 200 kr per år. Avtrappning 20% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 171 000. Slutavtrappat vid inkomst 58500+ 171 000= 229 500 kr = 19125 kr per mån. Reglerna följer mönstret för bostadsbidrag till barnfamiljer. Se tabeller på sid 82-83 i 36-39z.pdf.

* **Ersättningar i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar återställs till 80% av lönen.**

* **Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.**

Det första som behöver göras är att ta bort regeln i bostadstilläggssystemet som medför att taxeringsvärden för fritidshus påverkar bostadstilläggen.

Sedan förmögenhetsskatten och fastighetsskatten tagits bort, med skattelättnader för icke-pensionärer som kan uppgå till hundratusentals kronor, är det orimligt att för låginkomstpensionärer i bostadstilläggssystemet behålla regler om att förmögenheter ska påverka tilläggen.

* **Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.**

Människornas verksamheter, kort sammanfattning på en sida.

1 Filosofiska och psykologiska verksamheter o d
10 Övergripande kunskaper, värderingar, och samhällkunskap. Arkiv. Bibliotek. Filosofi- idé- och lärdomshistoria.
11-19 Individens inre verklighet. Kunskaper. Erfarenheter. Framtids-visioner. Känslor. Värderingar. Ideologi. Psyke. Logik. Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

3 Politiska vetenskaper och verksamheter.
31 Statistik. Demografi.
32 Statssystem. Styrelseskick. Demokrati.
33 Nationalekonomi. Internationell ekonomi.
34 Lagar. Förordningar. Traktat. Konventioner. Juridik.
35 Demokratiska församlingar. Riksdag, regering. FN, EU etc.
36-39 Politiska krav.

4 Sambandsforskning. Infostruktur.

5 Naturforskning och matematik.

6 Teknologiska/ekonomiska verksamheter
60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter
61 Hälso- och sjukvård. Räddningstjänst. Veterinärverksamhet.
62 Ingenjörsvetenskap : Maskiner. El. Elektronik. Apparater. Gruvor. Militärt. Byggnader. Väg och vatten. Hygien. Transportmedel.
63 Biologisk produktion. Jordbruk. Skogsbruk. Trädgård. Djur-hållning. Jakt. Fiske. Med tillhörande naturvård.
64 Hushållsverksamheter.
641-642 Livsmedel. Matlagning. Servering.
643 Boende. (Byggande 69. Planering/formgivning 71-72)
644 Energi- o hygienförsörjning. Vatten, avlopp, avfall o d. Kraftverk.
645 Hemutrustning. 646 Personlig hygien.
647 Hushållsekonomi Fastighetsförvaltning.
648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård. Hemvård i allmänhet.
651 Kontorsverksamheter. Datoranvändning.
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525-6529 Militära verksamheter o d.
653 Handel.
654 Telekommunikationer. Internet.
655 Förlag. Informationsspridning.
656.Transporter. Resebyrå. Lagring.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
658 Företagsekonomi. Arbetskraft. Arbetsförmedling. Arbetarskydd
659 Marknadsföring. Reklam.
66-69 Tillverkning av varor, byggnader och anläggningar. Gruvor o d.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
70 Övergripande verksamheter om konst o kultur.
71 Planering av fysiska miljöer, världen, länder etc, städer, klimat
72 Formgivning av byggnader o anläggningar. Arkitektur
73-78 Formgivning av föremål, bilder, ljud/musik.
79 Sociala beteenden och miljöer. Sociologi.
791 Seder o bruk. Livscykeln. Familj. Takt. Kvinnor. Folktro mm.
7914 Film. Radio. TV o d.
792 Teater. o d. 793 Sällskapsnöjen. Lek. Hobby. Fritid. 794 Spel.
795 Sociala miljöer. Socialvård. Bistånd. Polis. Mobbning. Integration.
7957 Undervisning. Forskning.
796-799 Sport. Idrott o d. Motion.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
80 Språk.
81-89 Litteraturvetenskap och skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
90 Tidningar. Tidskrifter .Journalistik.
91 Allmän geografi. Reseskildring. Lokalhistoria.
92 Biografi. Släkthistoria. Memoarer.
93-99 Allmän historia.

Den senaste stora redovisningen av verksamheter och myndigheter o d, som visar vad som ingår i de kort beskrivna områdena på föregående sida är:

Sven Wimnell 050206+100201+100211: SW-klassifikationssystem med inagda: LIBRIS/SAB, sverige.se 2008, SCBs forskningsämnen, CPV för varor/tjänster, SNI arbetsställen 1998, SSYK yrken, SUN 2000 utbildningar. SPIN 2007 varor och tjänster, SNI 2007 näringsgrenar, Statistisk årsbok för Sverige 2010 och Samhällsguiden 2007. 2010 CPV ej aktuell.(wimnell.com/omr40t.pdf)
En annorlunda tidigare är:
Sven Wimnell 080524: Länkar i Sunets Webbkatalog, Mölndals länkkatalog och Länkskafferiet samt myndigheter mm under departementen sorterade enligt SW-klassifikationssystem (http://wimnell.com/omr102h.pdf)

Den förkortade listan kan användas vid planering både för världen och Sverige. Vilka har verksamheterna varit, är de, kan de bli och bör de bli?

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom åratal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individenas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration.

Den fundamentala påverkanskedjan

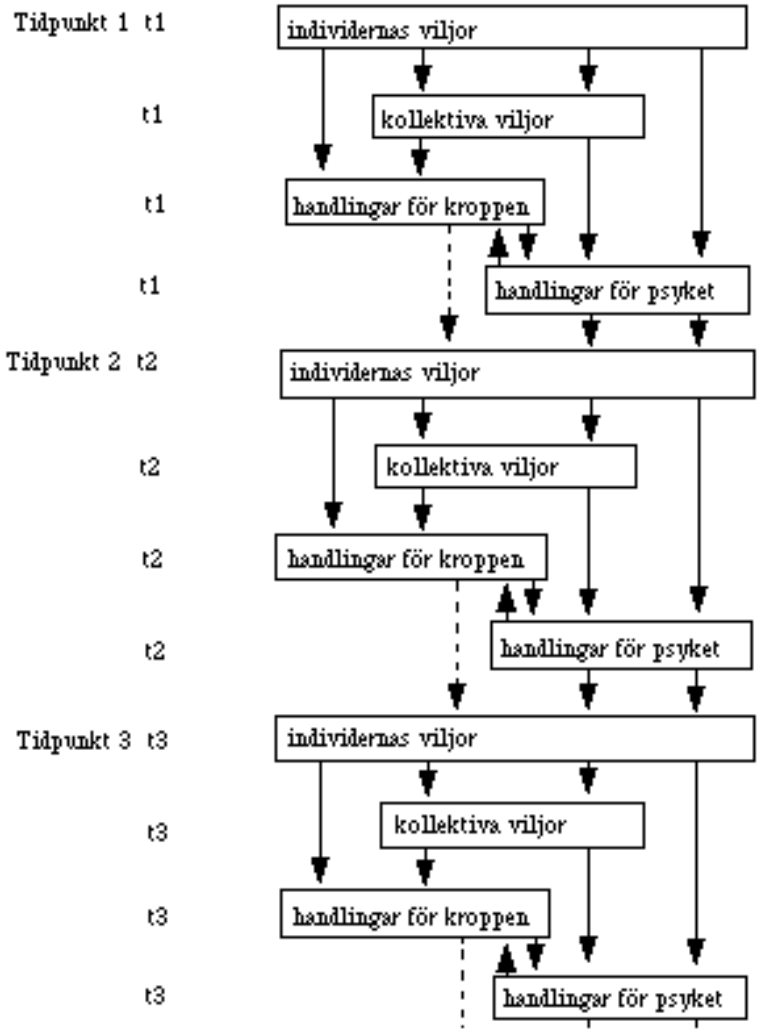

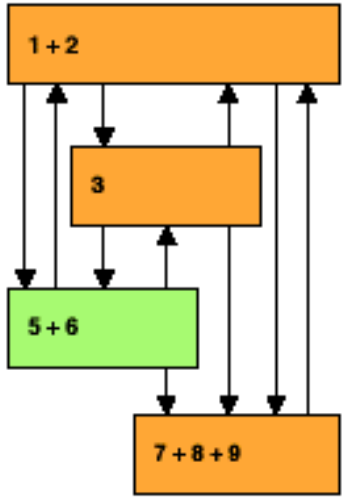

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

Verksamheter i Haiti.

De mänskliga verksamheterna blir olika i olik fall. Verksamhetena i Haiti, efter jordbävningarna, blir andra än dem i Sverige i januari 2010. Men samma lista över verksamheter kan användas.

I listan nyss med verksamheterna på en sida är en del av verksamheterna, nästan alla, röda. De röda är av stor betydelse i Haiti efter katastroferna. Här några korta kommentarer till de röda verksamheterna.

11-19 Individens inre verklighet. Kunskaper. Erfarenheter. Framtidsvisioner. Känslor. Värderingar. Ideologi. Psyke. Logik. Moral.

För alla, både offer och hjälpare, är det viktigt att ha välfungerande inre verkligheter, dvs bra kunskaper etc och god moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

Religiösa uppfattningar kan försvåra.

35 Demokratiska församlingar. Riksdag, regering. FN, EU etc.
36-39 Politiska krav.

De demokratiska församlingarna, i den mån de finns, måste fungera väl på alla nivåer, bl a EU och liknande och FN, och de politiska kraven måste vara lämpliga.

61 Hälso- och sjukvård. Räddningstjänst. Veterinärverksamhet.

Dessa verksamheter är centrala.

62 Ingenjörsvetenskap : Maskiner. El. Elektronik. Apparater. Gruvor. Militärt. Byggnader. Väg och vatten. Hygien. Transportmedel.

Det måste finnas teknisk kunnande och förmåga att finna upp nya metoder när inga finns.

63 Biologisk produktion. Jordbruk. Skogsbruk. Trädgård. Djurhållning. Jakt. Fiske. Med tillhörande naturvård.

Livsmedel och biologiskt material måste produceras.

641-642 Livsmedel. Matlagning. Servering.

Mat, matlagning, servering måste fungera.

643 Boende.

Boende måste ordnas, problem isynnerhet när största delen av bostäderna är raserade.

644 Energi- o hygienförsörjning. Vatten, avlopp, avfall o d. Kraftverk.

Energi- och hygienförsörjning måste fungera. Vatten, avlopp, avfallshantering, el, bränsleförsörjning, bensin etc.

645 Hemutrustning. 646 Personlig hygien.

Saker som behövs. Kläder, personlig hygien, personliga hjälpmedel.

647 Hushållsekonomi.

Pengar hos individer och hushåll mm.

648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård. Hemvård i allmänhet.

Möjligheter att hålla rent och ta hand om skador.

651 Kontorsverksamheter. Datoranvändning.

Möjligheter att administrera alla sorters verksamheter.

6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Stora krav på den offentliga civila förvaltningen.

6525-6529 Militära verksamheter o d.

Risk för kravaller och upplopp kan kräva militära insatser.

653 Handel.

Handeln måste fungera.

654 Telekommunikationer. Internet.
Viktigt med telefon, epost, elektronisk navigeringsutrustning od.

655 Förlag. Informationsspridning.
Tidningsförlag o d måste fungera.

656.Transporter. Resebyrå. Lagring.
Transportmedel av alla slag inklusive vägar och leder, drivmedel mm är viktiga. Möjligheter att ta hand om gods.

657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
Penningsystemen är viktiga, försäkringar.

658 Företagsekonomi. Arbetskraft. Arbetsförmedling. Arbetarskydd
Problem med att ordna alla arbeten som behövs. Arbetarskydd.

66-69 Tillverkning av varor, byggnader och anläggningar. Gruvor o d.
Varutillverkning. Röjning. Rivningverksamheter, byggnadsverksamheter.

71 Planering av fysiska miljöer, världen, länder etc, städer, klimat
72 Formgivning av byggnader o anläggningar. Arkitektur
Planering av återuppbyggnad. Kunskaper om hus. Klimathänsyn.

791 Seder o bruk. Livscykeln. Familj. Takt. Kvinnor. Folktro mm.
De social levnadsmönstren utsätts för påfrestningar och nya krav.

7914 Film. Radio. TV o d.
Information genom medierna är viktig.

795 Sociala miljöer. Socialvård. Bistånd. Polis. Mobbning. Integration.
Socialvård. bistånd, polis, hjälporanisationer.

7957 Undervisning. Forskning.
Skolundervisning och forskning viktig i hela världen.

90 Tidningar. Tidskrifter .Journalistik.
Viktigt med journalister som rapporterar sanningsenligt om viktiga saker.

91 Allmän geografi. Reseskildring. Lokalhistoria.
93-99 Allmän historia.
Kunskaper om världen och dess problem

Verksamheterna som inte är röda saknar inte betydelse. De kunde också vara röda med betydelse för kunskaper, hjälpinsatser, det sociala livet och återuppbyggnad, men förtecknas här för enkelhets skull utan närmare kommentarer:

10 Övergripande kunskaper, värderingar, och samhällkunskap. Arkiv. Bibliotek. Filosofi- idé- och lärdomshistoria.

31 Statistik. Demografi.
32 Statssystem. Styrelseskick. Demokrati.
33 Nationalekonomi. Internationell ekonomi.
34 Lagar. Förordningar. Traktat. Konventioner. Juridik.

4 Sambandsforskning. Infostruktur.
5 Naturforskning och matematik.

659 Marknadsföring. Reklam.

70 Övergripande verksamheter om konst o kultur.
73-78 Formgivning av föremål, bilder, ljud/musik.
792 Teater. o d. 793 Sällskapsnöjen. Lek. Hobby. Fritid. 794 Spel.
796-799 Sport. Idrott o d. Motion.

80 Språk.
81-89 Litteraturvetenskap och skönlitteratur.
92 Biografi. Släkthistoria. Memoarer.

Verksamheter som vill förbättra styrelseskick och demokrati kan inte ge effekt omedelbart, men är viktiga på sikt. Verksamheter som gäller musik, nöjen och lek, sport, nöjesläsning, tillgång till böcker, Internet o d behövs, isynnerhet när det gäller barnen.

Haiti och dess folk är svårt skadat och behöver byggas upp nära nog från grunden. Den som vill vara med om uppbyggnaden kan vara med och planera det, använda klassifikationssystemets verksamhetsområden, och för varje område skriva upp hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli.

Klimatplanering.

Listan kan också användas då man vill planera världens klimat. Klimatplanering ingår i område 71, men planering och genomförande av klimatförändringar beror av verksamheter i många andra områden och man får då anstränga sig med att lista ut vilka områden det kan vara och hur de områdena i sin tur påverkas av andra områden.

Forskningsverksamheter inom naturvetenskaperna i område 5 ger naturligtvis förutsättningar. Transportverksamheterna i område 656 och biltillverkning i 68 påverkar klimatet. Likaså hushållsekonomierna i 647, ingenjörsuppfinningar i 62, skogsbruk i 63, energiförsörjning i 644, oljeutvinning i 67, riksdagsbeslut i 351, i EU 354 etc etc. Klassifikationssystemet innebär inte att man kan sluta tänka, det är ett hjälpmedel till att få med alla faktorer och till att hittta sambanden mellan verksamheterna.

Klimatproblemen innebär bl a att man bör förbättra utformningen av byggnader i 72, vilket innebär arbete med konstruktioner i 62 och ändrade byggverksamheter i 69. De innebär också behov av informationsinsatser i radio och TV i 7914 och i tidningar i 90 samt utbildningsverksamheter i 7957, bara för att nu ge några exempel på verksamheter som måste beaktas.

För att klimatförbätttringarna ska bli framgångsrika måste välfärden förbättras i u-länderna och välfärdsfördelningen bli mer jämlik i hela världen.

Välfärdsplanering.

Vid välfärdsplanering i Sverige och världen måste man noga beakta verksamheterna i 64, med matförsörjning, boende, energi-och hygienförsörjning, hushållsekonomi (pengar) mm. Viktigt är sjukvård o d i 61 och utbildning i 7957. Man måste också se till att individernas inre verkligheter i 11-19 blir bra, vilket i sin tur kräver lämpliga kulturella verksamheter i 7-9.

Individerna behöver pengar, vilket kräver förvärvsarbete med goda arbetsförhållanden , 658. Socialförsäkringar i 657. Socialvård, bistånd o d i 795.

Att planera Sverige och världen.

Gör på samma sätt i en lista för Sverige och en för världen. Listan för världen blir stor om man vill detaljera för alla länderna, vilket är lämpligt. Och lämna listorna till dem som bestämmer. I Sverige är det de politiska partierna som bestämmer. Hur det sedan går beror på utgången i riksdagsvalet hösten 2010.

Statistik: se Sven Wimnell 31 januari 2010:
Statistikområden i Statistisk årsbok för Sverige 2010 och något om planering, hushållsekonomi och skatter o d.
http://wimnell.com/omr36-39zb.pdf

I följande kompletteringar är upptaget litet om de svenska politiska partierna, något om framtidsproblem i Sverige och världen, en hel del om demokrati och informationsproblem, samt på slutet något om Haiti

KOMPLETTERINGAR 2010.

DN 100124:

“ Rödgrön ledning med drygt 10 procentenheter.”

“Oppositionen fortsätter att leda stort över den regerande alliansen i den senaste Sifomätningen. De rödgröna får 51,8 procent mot de borgerligas 41,5.

Regeringspartierna har minskat gapet med 1,1 procentenhet sedan i december. Förändringarna sedan den mätningen är genomgående små och ligger alla inom felmarginalen. Kristdemokraterna har ökat 0,3 procentenheter och balanserar nu på fyra procent.....

TT”

“ Partiernas siffror i procent med förändringen sedan december inom parentes:

• Socialdemokraterna 36,9 (+0,2)
• Moderaterna 25,8 (+0,7)
• Miljöpartiet 9,4 (–0,9)
• Folkpartiet 6,7 (–0,1)
• Vänsterpartiet 5,5 (+0,3)
• Centern 5,0 (–0,2)
• Kristdemokraterna 4,0 (+0,3)
• Sverigedemokraterna 5,0 (–0,1).

Frågan "vilket parti skulle du rösta på om det var val i dag?" ställdes av Sifo till 1 919 personer mellan den 11 och den 21 januari. (TT)”

DN/Synovates januarimätning:

DN 100129: “Avståndet mellan de politiska blocken minskar i opinionen. De tre oppositionspartierna får tillsammans 48,6 mot 45,7 för de fyra regeringspartierna.”

DN 100109 (090623): VALÅRET 2010

“ Socialdemokraterna - historia och ideologi. “

“ Socialdemokraterna är det parti som haft störst inflytande över det svenska samhället. Inför valet 2010 vill partiet regera tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Här är en kort bakgrund till partiet.

Historik

Socialdemokratiska arbetarepartiet är Sveriges äldsta, största och historiskt mest mäktiga parti. Det har regerat större delen av 1900-talet. De borgerliga partierna har bara lyckats besegra S i fyra val efter andra världskriget.

Partiet bildades 1889 för att kämpa för arbetarnas intressen. Det skedde samtidigt som Landsorganisationen (LO) bildades. Genom att lansera sig som ett parti lika mycket för medelklassen har partiet lyckats behålla ett stort väljarstöd genom åren. Partiet har, ofta i samförstånd med storföretagen, dominerat och haft stort inflytande över utvecklingen av det svenska samhället.

Socialdemokraterna tog plats i regeringen första gången 1917 då med ministrar i en koalitionsregering med Liberalerna samlingspartiet. 1920 tog Socialdemokraternas partiledare Hjalmar Branting över som statsminister. Under mellankrigstiden lanserades begreppet ”folkhemmet” som blev namnet på det samhällsbygge som Socialdemokraterna kunde genomföra under sitt i princip obrutna maktinnehav 1932-1976. Vid två val fick partiet över 50 procent av väljarnas röster, år 1940 och 1968.

Den partiledare som suttit längst är Tage Erlander som var partiledare under 23 år och statsminister lika länge. Hans efterträdare Olof Palme satt vid makten under 1970-talet innan ett 44-årigt Socialdemokratiskt maktinnehav bröts 1976.

Palme återkom till statsministerposten 1982. Den 28 februari 1986 mördades han i Stockholm. Han efterträddes av Ingvar Carlsson som 1996 lämnade över till Göran Persson.

Under 1990-talets kris gjorde Socialdemokraterna kraftiga nedskärningar i välfärden, vilket kritiserades av många i partiet som en förskjutning högerut. Detta sammanföll med ett kraftigt tapp i väljarstöd. Efter 1994 har partiet aldrig nått över 40 procent av väljarna. Göran Persson lyckades dock, med stöd av ett organiserat samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, fortsätta regera i tio år innan de borgerliga vann valet 2006.

Göran Persson meddelade sin avgång på valnatten och året därefter valdes Mona Sahlin till Socialdemokraternas nya partiledare.

Ideologi

Partiet startades för att skapa ett socialistiskt samhälle på demokratisk väg. Grunden var att tillvara ta arbetarnas intressen. Partiet stödde från början demokratin och partiet har, statsvetare tvistar om när, i grunden accepterat marknadsekonomin. ”Folkhemmet” som blev namnet på Socialdemokraternas samhällsbygge under 1900-talet innefattar en stor skattefinansierad gemensam välfärd. Socialdemokratin, som är partiets ideologiska bas, förespråkar en fördelningspolitik som ska utjämna ekonomiska skillnader i samhället, och höga skatter för den generella välfärdens skull. Under de senaste 20-30 åren har partiet rört sig mot mitten i fråga om statens och det offentligas roll i ekonomin.

Antal riksdagsledamöter: 130
Antal ledamöter i EU-parlamentet: 5

Partistöd: Socialdemokraterna har de senaste två åren fått totalt 143 miljoner kronor i partistöd.

Viktiga personer:

Partiledare: Mona Sahlin

Föddes 1957 i Stockholm. Mona Sahlin har varit Socialdemokraterna trogen sedan unga år. Hon engagerade sig i SSU från 1973 och valdes vid 25-års ålder in i riksdagen 1982. Vid 33 blev hon arbetsmarknadsminister och fick hantera en växande arbetslöshet i början av 1990-talet. Två år senare blev hon partisekreterare i Socialdemokraterna. Hennes karriär gick spikrakt uppåt. Därför lanserades hon också 1995 som efterträdare till Ingvar Carlsson, men flera politiska ”affärer” som sammantaget kommit att kallas ”Tobleroneaffären” fick henne på fall. Hon tog time out och lämnade politiken, men återkom redan 1998 som minister i Näringsdepartementet, blev senare jämställdhetsminister och därefter integrationsminister. När utrikesminister Anna Lindh mördades i Stockholm var det oklart vem som skulle ta över partiet efter Göran Persson. Slutligen föreslogs Mona Sahlin och hon valdes enhälligt i mars 2007.

Göran Persson
Föddes 1949 i Vingåker. Göran Persson var tidigt politiskt engagerad. Han påbörjade högskolestudier, men avbröt dem när han fick jobb som ombudsman på SSU 1971. Därefter har han ägnat sitt liv åt politiken, fram till 2007 då han avgick som partiledare för Socialdemokraterna. Göran Persson har en bred politisk erfarenhet.

Han var Katrineholms starke man i flera år och hade suttit i riksdagen en period innan han 1989 blev utsedd till skolminister i Ingvar Carlssons regering och genomförde kommunaliseringen av skolan. Två år senare valdes han i riksdagen. I den nya Socialdemokratiska regeringen 1994 blev han finansminister och hade som huvuduppgift att sanera den svenska ekonomin. Om det arbetet skrev han boken ”Den som är satt i skuld är icke fri”.

När Ingvar Carlsson meddelade sin avgång var manegen krattad för att Mona Sahlin skulle ta över partiet. Men Tobleroneaffären satte stopp för det och när flera andra kandidater tackade nej blev Göran Persson den som fick ta över. I samma slag blev han statsminister, en period som skulle vara ytterligare tio år. Även om Socialdemokraterna backade under hans tid, lyckades han fortsätta regera med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Intervju inför avgången: Kurt Mälarstedts intervju: ()

Persson förlorade valet 2006 och meddelade sin avgång på valnatten. I mars 2007 höll han sitt avgångstal vid partiets extrakongress. Här kan du läsa DN:s intervju med Persson inför avgången. SVT:s serie "Ordförande Persson" porträtterar statsministern under flera år. Se klipp här.

Partisekreterare: Ibrahim Baylan

Olof Wijnbladh
olof.wijnbladh@dn.se “

DN 100109 (090623): VALÅRET 2010

“Vänsterpartiet - historia och ideologi.”

“Vänsterpartiet är riksdagens näst minsta parti. Inför valet 2010 vill partiet regera tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Här är en kort bakgrund till partiet.

Historik:
1917 startades Sveriges socialdemokratiska vänsterparti (SSV) efter en utbrytning ur Socialdemokraterna. Partiet splittrades fyra år senare och det största partiet blev SKP, Sveriges kommunistiska parti. Vid flera tillfällen under historien har delar av partiet brutit sig ur och bildat andra mindre partier. Namnet har också ändrats till Vänsterpartiet kommunisterna och slutligen 1990 till bara Vänsterpartiet. Namnbytet, ett år efter Berlinmurens fall, illustrerar också partiets rörelse från traditionellt kommunistiskt parti till ett allmänt vänsterparti. Efter en intesiv debatt om partiets framtid efter kommunismens kollaps i Östeuropa, profilerade sig Vänsterpartiet med sin kritik mot EU och sitt motstånd mot de kraftiga nedskärningarna i den offentliga sektorn under 1990-talet. Partiledaren Gudrun Schyman, som 1993 tog över efter Lars Werner, var en populär partiledare som lyfte partiet. I början av 2003 avslöjades att hon gjort olagliga avdrag i sin deklaration. Hon tvingades avgå och ersattes tillfälligt av Ulla Hoffman innan Lars Ohly utsågs till partiledare 2004. Han möttes av reaktioner när han fortsatte kalla sig ”kommunist” tills han offentligt lovade att sluta använda ordet.

Vänsterpartiet har haft ett stabilt opinionsstöd i 90 år. Stödet för partiet har oftast legat kring 5-7 procent av väljarna. Sitt särklassigt bästa resultat fick partiet 1998 under ledning av Gudrun Schyman då Vänsterpartiet fick 12 procent av rösterna i riksdagsvalet. I EU-valen har partiet också gjord mycket bra ifrån sig. Högsta resultatet kom 1999 med 15,8 procent av rösterna.

Ideologi och politik
Vänsterpartiet strävar efter ett klasslöst samhälle. Det är det mest vänsterradikala av partierna i riksdagen. Partiet kallade sig kommunistiskt fram till Berlinmurens fall, men efter förnyelsen av partiet under 1990-talet står partiet nu för en reformistisk socialistisk politik med framför allt två ideologiska grundpelare: socialismen och feminismen. Utjämning av ekonomiska klyftor i samhället och upprätthållande av en stor välfärdsstat genom höga skatter är viktigt. I grunden bygger det på en misstro mot kapitalismen: staten är bättre än marknaden på att organisera samhället och fördela resurser. Istället ska exempelvis anställda i högre grad bestämma över utvecklingen i företagen. Partiet är också mycket profilerat som EU-, USA- och Israel-kritiskt i utrikespolitiken.

Partiet har fått ett starkare inflytande i svensk politik genom åren, i takt med att partiet lämnat sitt kommunistiska förflutna. Från att på 1940-talet varit det enda parti som inte suttit med i samlingsregeringen har samarbetet med Socialdemokraterna vuxit. Sedan 1998 blev samarbetet med Socialdemokraterna allt mer organiserat, men partiet har aldrig suttit i regeringen. Inför valet 2010 har dock V tillsammans med S och MP ingått ett samarbete ”De rödgröna” med målet att vinna valet och bilda regering tillsammans.

Partistöd: Vänsterpartiet har de senaste två åren fått drygt 32 miljoner i partistöd.

Antal riksdagsledamöter: 22
Antal ledamöter i EU-parlamentet: 1

Viktiga personer:

Partiordförande: Lars Ohly
Föddes 1957 i Stockholm. Han engagerade sig först politiskt i Folkpartiet men vände sig sedan vänsterut. 1978 gick han med i Kommunistisk ungdom och året efter i Vänsterpartiet kommunisterna. Efter gymnasiet började Lars Ohly arbeta som spärrvakt och senare tågmästare, ett yrke han hade i 18 år innan han 1994 blev partisekretare i Vänsterpartiet. Då hade han en lång bakgrund som fackligt aktiv bakom sig. Han har också suttit i kommunfullmäktige i Stockholm och varit riksdagsledamot sedan 1998. I februari 2004 valdes han till ordförande i Vänsterpartiet. Lars Ohly är mycket intresserad av fotboll och är en trogen Djurgårdare.

Partisekreterare: Anki Ahlsten

Olof Wijnbladh
olof.wijnbladh@dn.se “

DN 100109 (090612): VALÅRET 2010

“Miljöpartiet - historia och ideologi.”

“ Riksdagens yngsta parti är Miljöpartiet. Inför valet 2010 samarbetar partiet med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Historik:

Miljöpartiet är riksdagens yngsta parti. Det bildades 1981 och har rötter i miljörörelsen, men även i freds- kvinno- och kärnkraftsrörelsen.

Partiet ställde upp i valen 1982 och 1985 utan större framgång. Men det dröjde bara sju år efter startandet innan partiet nådde riksdagen.

I ”Sälvalet” 1988 tog sig Miljöpartiet in i riksdagen med 5,5 procent av rösterna. Valrörelsen hade kommit att delvis handla om miljöfrågor: algblomning i Östersjön och säldöd på Västkusten. Miljöpartiet tågade in i riksdagen ackompanjerade av sambamusik.

Nästa val blev dock en besvikelse för partiet som åkte ur riksdagen för att sedan återkomma igen 1994. Miljöpartiets bästa valresultat följde sedan i EU-valet 1995 då Miljöpartiet noterade hela 17,2 procent av rösterna. Sedan 1994 har Miljöpartiet suttit i riksdagen.

Partiet har haft många ledare, eller språkrör, som partiet kallar dem. Enligt stadgarna ska de inte sitta längre åtta år och det ska alltid vara en man och en kvinna som är språkrör för partiet. De nuvarande språkrören Maria Wetterstrand och Peter Eriksson har tillsammans suttit sedan år 2002.

Ideologi och politik

Den Miljöpartistiska ideologin vilar på solidaritet med "djur, natur och det ekologiska systemet", "kommande generationer" och "världens alla människor". Det innebär att partiet sätter god och hållbar miljö före både ekonomisk tillväxt i samhället och enskildas materiella standard.

Partiet förordar en mer decentraliserad och direkt demokrati, med fler folkomröstningar. Kritiken mot EU har varit hård för att allt mer makt förs över dit. Fram till 2008 sa partiet nej till EU och krävde att Sverige skulle gå ur unionen. Men efter en medlemsomöstning 2008 accepteras medlemskapet även om partiet är fortsatt EU-kritiskt.

Från början var partiet tydligt med att det ställer sig vid sidan av den traditionella blockpolitiken uppdelade i höger och vänster. Men hittills har partiet bara haft organiserade samarbeten med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. MP har dock i enstaka frågor gjort upp med de borgerliga partierna. Från 1998 har MP samarbetat allt intimare med S och V. Länge krävde Miljöpartiet ministerposter för att fortsätta samarbeta med Socialdemokraterna. Efter valet 2002 förhandlade partiet med både Socialdemokraterna och borgerliga partier, vilket blev mycket uppmärksammat. Förhandlingarna slutade dock med att Socialdemokraterna kunde fortsätta att regera i minoritet. MP fick några egna politiska tjänstemän placerade i regeringskansliet.

Inför valet 2010 har Miljöpartiet ingått ett samarbete med V och S med målet att tillsammans vinna valet och bilda regering.

Antal riksdagsledamöter: 19
Mandat i EU-parlamentet: 2
Partistöd: Miljöpartiet har de senaste två åren fått totalt 28,7 miljoner kronor i partistöd.

Viktiga personer:

Språkrör:
Maria Wetterstrand
Föddes 1973 i Eskilstuna. Hon är utbildad biolog i Göteborg. Tidigt, vid 15-års ålder blev hon medlem i partiet efter succévalet 1988. Åtta år senare blev hon språkrör i Grön Ungdom. Under studietiden var hon politiskt aktiv i Göteborg. År 2002 blev hon språkrör för Miljöpartiet tillsammans med Peter Eriksson.

Peter Eriksson
Föddes 1958 i Tranås. Peter Eriksson har utbildat sig till gymnasielärare i ämnena företagsekonomi och samhällskunskap. Han blev riksdagsledamot 1994 och satt till 1999. Under perioden 1999-2004 var han kommunalråd i Kalix kommun. Han blev mest känd där för sitt arbete med att förnya demokratin. Kommunen ordnade rådslag genom internet och medborgarna kunde också lämna förslag via nätet till kommunpolitikerna. De sista två åren förenade han det jobbet med att vara språkrör för Miljöpartiet tillsammans med Maria Wetterstrand.

Partisekreterare: Agneta Börjesson

Gruppledare: Ulf Holm och Mikaela Valtersson

Olof Wijnbladh
olof.wijnbladh@dn.se “

DN 100109 (090623): VALÅRET 2010

“Moderaterna - historia och ideologi. “

“Moderaterna har sedan 2006 stort inflytande över svensk politik. Partiledaren Fredrik Reinfeldt är statsminister och leder den borgerliga fyrpartiregeringen. Här är en kort bakgrund till

Historik

Riksdagens många konservativa grupper bildade 1904 Allmänna valmansförbundet. Då stod framför allt rösträtts- och försvarsfrågan i centrum. Partiet, eller valorganisationen som det egentligen var, ledde den regering som i början av seklet genomförde en rösträttsreform, men rösträtten gällde då bara män och var kopplad till ekonomisk ställning. Partiet accepterade den allmänna och lika rösträtten och parlamentarismen först efter första världskriget. 1938 grundades Högerpartiet som 1969 blev Moderata samlingspartiet.

De konservativa ledde regeringen från 1906-1911 och 1928-1930. Därefter dröjde det till 1976 innan Moderaterna återkom i regeringsställning, då tillsammans med Centerpartiet och Folkpartiet under ledning av Centerledaren Thorbjörn Fälldin. 1991 blev Moderatledaren Carl Bildt statsminister i en fyrpartiregering med C, FP och KD. Inför valet hade Moderaterna tillsammans med Folkpartiet lanserat valplattformen ”Ny start för Sverige”. Moderaterna gjorde ett bra valresultat 1994, men förlorade ändå regeringsmakten. Partiledarskapet togs 1999 över av Bo Lundgren, som dock tvingades lämna sin post efter det katastrofala valresultatet 2002. Huvudorsak till valförlusten var det så kallade ”valstugereportaget” i SVT:s Uppdrag Granskning där moderater avslöjades med rasistiska uttalanden. Se klipp här på Youtube.

Efter Bo Lundgren kom Fredrik Reinfeldt, som snabbt drev igenom förändringar av Moderaternas politik, var drivande i bildandet av ”Allians för Sverige” tillsammans med C, FP och KD. Det ledde till succé för Moderaterna i valet 2006 och regeringsskifte.

Partistöd: De senaste två åren har Moderaterna fått totalt 103,7 miljoner kronor i partistöd.
Antal riksdagsledamöter: 97
Antal ledamöter i EU-parlamentet: 4

Ideologi

Moderaterna har rötter i både konservativa och liberala idéer. Under historien har de båda ideologierna haft varierande inflytande över politiken. Under 1980-talet vann Moderaterna mark genom ett liberalt budskap, där marknadsliberala reformer framför allt prioriterades. Efter valnederlaget 2002 omorienterade sig partiet kraftigt. Den nya Moderatledaren Fredrik Reinfeldt presenterade det som kom att kallas ”Nya Moderaterna”. Partiledningen drev igenom flera kraftiga kursändringar i politiken, varav flera deklarerades offentligt, bland annat på DN Debatt. Det gällde exempelvis inställningen till välfärden , skattepolitiken, och vården.

Även om ”de nya moderaterna” eller ”Vår tids arbetarparti”, som partiet också kallar sig, har närmat sig den politiska mitten är den positiva synen på marknaden intakt. Partiet argumenterar fortsatt för skattesänkningar och har också genomfört flera sådana sedan 2006. Det ska löna sig bättre att arbeta jämfört med att försörjas på bidrag, menar partiet. Den positiva synen på marknaden syns också i en välvillig inställning till privata alternativ som konkurrensutsätter den offentliga vården och skolan. ”företagande, konkurrens och valfrihet är krafter som utjämnar skillnader mellan människor och bidrar till ett samhälle som präglas av gemenskap och solidaritet” skriver partiet i sitt handlingsprogram.

Viktiga personer

Partiledare Fredrik Reinfeldt
Föddes 1965 i Stockholm. Han är bosatt i Täby och är gift med Filippa Reinfeldt, landstingsråd i Stockholm De har tre barn.

Redan som 11-åring blev Fredrik Reinfeldt elevrådsordförande i Viggbyskolan i Täby. Han gick med Moderata ungdomsförbundet som 18-åring och blev tre år senare ordförande för Muf i Täby. Han engagerade sig i lokalpolitiken och utbildade sig till civilekonom. Efter valet 1991 fick han jobb som borgarrådssekreterare under Carl Cederschiöld i Stockholms stad och blev också invald i riksdagen. 1992 vann han en bitter strid om ordförandeposten i Muf mot Ulf Kristersson. Han fortsatte som riksdagsledamot även efter tiden som Mufordförande 1995. Reinfeldt har skrivit en rad böcker. I ”Det sovande folket” kritiserade han till exempel den svenska välfärdsstaten och kallade den för ”en omöjlig konstruktion”.

Efter Moderaternas katastrofval 2002 togs Reinfeldt in som ekonomisk talesman för Moderaterna. Bara ett år senare valdes han till ordförande i Moderaterna efter att Bo Lundgren tvingats bort. Efter succévalet 2006 efterträdde han Göran Persson som statsminister i Sverige.

Utrikesminister Carl Bildt
Föddes 1949 i Halmstad. Bildt blev tidigt politiskt aktiv i Moderaterna. Kolla här på en intervju med en då 17-årig Carl Bildt.

Som 24-åring blev hand ordförande i Fria Moderata Studentförbundet och under den första borgerliga regeringen jobbade han i regeringskansliet som sakkunnig. 1979 blev han riksdagsledamot och sågs länge som Moderaternas kronprins efter Ulf Adelsohn. 1986 tog han över och fem år senare ledde han partiet till den stora valframgången som gav regeringsskifte i Sverige. Bildt var statsminister 1991-1994. Efter valförlusten blev Bildt allt mer internationellt aktiv. Han arbetade åt EU och FN på Balkan efter krigen i Jugoslavien och var med och ledde fredssamtalen. Senare etablerade han sig som rådgivare och styrelseproffs i internationella företag.

Efter den borgerliga valsegern 2006 utnämndes han överraskande till Sveriges nya utrikesminister.

Bildt har alltid varit mycket intresserad av internet och ny teknik. Han var tidigt ute med sitt elektroniska veckobrev som nu övergått i en blogg, som blivit mycket populär. Den har han fortsatt att skriva i dagligen även som utrikesminister i regeringen Reinfeldt.

Han har varit gift med Gösta Bohmans dotter Mia. Numera är Bildt gift med moderatpolitikern Anna Maria Corrazza Bildt, som 2009 valdes till EU-parlamentet.

Bo Lundgren
Föddes 1947 i Kristianstad. Bo Lundgren blev riksdagsledamot vid 29 års ålder och lämnade riksdagen 2004 efter 28 år. Han är utbildad ekonom och har undervisat på Lunds universitet. I Bildt-regeringen 1991-1994 var Bo Lundgren biträdande finansminister, skatteminister och idrottsminister. Han tog över efter Carl Bildt som partiledare 1999 men fick avgå efter katastrofvalet 2002. Han satt kvar i riksdagen ytterligare två år innan han blev chef för Riksgälden 2004.

Partisekreterare: Per Schlingmann

Olof Wijnbladh olof.wijnbladh@dn.se “

DN 100109 (090612): VALÅRET 2010

“Folkpartiet - historia och ideologi.”

“**Folkpartiet liberalerna är ett av fyra borgerliga partier i regeringen. Det har en lång historia och har liberalismen som ideolo-**

Historia:
Folkpartiet bildades 1934, men har rötter i flera tidigare liberala partier, bland annat Frisinnade landspartiet, grundat 1902. Liberaler under ledning av Karl Staaf satt i regeringsställning vid flera tillfällen under 1900-talets första decennier. Men liberalerna som hade en stark ställning i början av århundradet splittrades över oenighet om förbud för alkoholhaltiga drycker. 1934 slogs frisinnade och liberaler ihop under namnet Folkpartiet. Under 40- och 50-talen var Folkpartiet det ledande oppositionspartiet, men nådde inte regeringsmakten. Partiet sökte samarbeten med såväl Centerpartiet som Socialdemokraterna under 70-talet. 1976 vann de borgerliga partierna valet och Folkpartiet hamnade i regeringsställning. Men redan efter två år sprack samarbetet på kärnkraftsfrågan och Folkpartiet fortsatte som ensamt parti att regera i minoritet. De borgerliga partierna gjorde gemensam sak i regeringsställning igen under åren 1979-1982, men valet därefter blev ett bakslag för Folkpartiet.

Men den nya partiledaren Bengt Westerberg frälste partiet 1985 med en valframgång och begreppet ”Westerbergeffekten” myntades. Även han samarbetade vid enskilda uppgörelser med Socialdemokraterna. Vid landsmötet 1990 ändrades partinamnet till Folkpartiet liberalerna.

Inför valet 1991 gjorde Folkpartiet ett gemensamt utspel med Moderaterna under rubriken ”Ny start för Sverige” och efter valet bildade de tillsammans med KD och Centerpartiet den borgerliga regeringen med Carl Bildt som statsminister.

Bengt Westerberg sökte efter valnederlaget 1994 regeringssamarbete med Socialdemokraterna men S sa nej. Westerberg avgick 1995 med sjunkande opinionssiffror och efterträddes under två år av Maria Leissner. Lars Leijonborg ersatte henne 1997 och han hade till en början svårt att få Folkpartiet att nå några opinionsframgångar. Först i 2002 års val när Folkpartiet profilerade sig i högerliberal riktning och bland annat lanserade förslaget om språktest för invandrare som vill bli svenska medborgare, blev partiet åter populärt och Leijonborg blev kallad ”Leijonkungen”.

Partiet återkom tillsammans med de borgerliga partierna till regeringsmakten 2006. Partiet var försvagat efter den skandal som drabbade partiet under valrörelsen 2006. Det hade avslöjats att företrädare för Liberala ungdomsförbundet gjort intrång i Socialdemokraternas interna nätverk (fp-skandalen), vilket var känt högt upp i partiledningen. Partiledaren Lars Leijonborg, vars närmaste medarbetare partisekreteraren Johan Jakobsson fick avgå efter skandalen, tvingades meddela sin avgång i april 2007. Skolminister och vice partiordförande Jan Björklund tog över.

Ideologi och politik
Liberalismen är den idémässiga basen för Folkpartiet. Partiet sätter individen i centrum och är skeptiskt till kollektivets rätt att bestämma över den.

Av ideologin har följt försvar för demokratin, krav på jämställdhet mellan könen, en positiv inställning till en fri marknadsekonomi och kritik mot en allt för stor stat och höga skatter. Samtidigt har socialliberalismen varit stark i partiet, det vill säga försvar för välfärdssamhällets skydd av de svagaste i samhället. Här har Folkpartiet kritiserat bland annat Moderaterna från vänster. Ibland har Folkpartiet velat samarbeta åt vänster, men de senaste åren har partiet varit helt orienterat mot de övriga borgerliga partierna. Skol- och utbildnings-

frågor har alltid varit en viktig profilfråga för Folkpartiet.

De senaste åren har också en rörelse högerut i politiken kunnat skönjas. Partiet har rört sig från vad bedömare kallat ”snällismen” till ”Kravliberalismen” där partiet argumenterar för att det är rätt att ställa krav på invandrare, på skolungdomar och på arbetslösa.
Partistöd: Folkpartiet fick under 2008 och 2009 totalt 37 miljoner i partistöd.

Viktiga personer:
Partiledare: Jan Björklund
Föddes 1962 i Skene. Björklund har gjort militär karriär och är utbildad officer. 1994 lämnade han det militära för att ägna sig helt åt politiken. Han hade sedan 70-talet varit engagerade i Folkpartiets ungdomsförbund och sedan 1987 suttit i Folkpartiets partistyrelse. Under 1990-talet var Björklund kommunpolitiker i Stockholm, med ansvar för skolfrågor. Vid valet 2006 valdes Björklund in i riksdagen och blev skolminister i den borgerliga regeringen. 2007 blev han partiledare för Folkpartiet.

Lars Leijonborg
Föddes 1949 i Täby i Stockholm. Han är utbildad socionom, men hans arbetsliv har dominerats av politiken. Som 22-åring blev han ordförande i FPU, Folkpartiets ungdomsförbundet. Han har varit pressekreterare, partisekreterare, riksdagsledamot och slutligen partiledare för Folkpartiet 1997. 2006 blev han forskningsminister i den nya borgerliga regeringen. Han tvingades lämna över partiledarskapet till Jan Björklund i april 2007. Två år senare meddelade han att han också lämnar regeringen efter 40 år i politiken.

Bengt Westerberg
Partisekreterare: Erik Ullenhag
Gruppledare i riksdagen: Johan Pehrson.

Olof Wijnbladh olof.wijnbladh@dn.se “

DN 100109 (090623): VALÅRET 2010

“Centerpartiet - historia och ideologi.”

“ Centerpartiet är riksdagens tredje största parti och partiledaren Maud Olofsson är vice statsminister. Här är en kort bakgrund till partiet.

Historik:
Centerpartiet startade som Bondeförbundet 1913. Från början var partiet nationalistiskt och protektionistiskt. 1957 ändrades partinamnet till Centerpartiet.

I takt med jordbrukets nedgång blev Centerpartiet mindre, men på 1970-talet vann partiet ny mark genom kärnkraftsmotstånd och engagemang i miljöfrågor. Fokus låg på decentralisering och småskalighet. I valet 1976 fick partiet 24 procent av rösterna och partiledaren Thorbjörn Fälldin blev statsminister för en borgerlig trepartiregering. Centerpartiet satt också med i den borgerliga regeringen 1991-1994.

Men Centerpartiet har flera gånger historiskt samarbetat med Socialdemokraterna. Under 1950-talet satt partierna i en gemensam koalitionsregering och så sent som i slutet av 1990-talet samarbetade Centerpartiet med de styrande Socialdemokraterna. Det gällde den svenska ekonomin, kärnkraften och energipolitiken. Under ledning av Maud Olofsson, som tog över som partiledare 2001, har partiet förflyttat sig åt höger och är tydlig i sin vilja att samarbeta med de övriga borgerliga partierna. Partiet har också successivt blivit mer EU-positivt.

Ideologi
Ursprungligen startades Centerpartiet för att slå vakt om böndernas och jordbrukets intressen. Men mycket har hänt med ideologin. På

1970-talet utvecklade partiet sin miljöpolitik och har varit det borgerliga parti som varit tydligast motståndare mot kärnkraften. Centerpartiet kallar sin egen ideologi för ”ekohumanism”. Enligt partiets idéprogram är det en blandning av humanismens ”respekt för människovärdet och tro på varje människas möjligheter” och ekologins ”insikter om de villkor naturen ger”. Fyra värden anses centrala: självbestämmande, livskvalitet, lika möjligheter och företagsamhet.

Partiet har strävat efter att etablera sig i mitten av svensk politik och samarbetat med partier både till höger och vänster, Men med Maud Olofsson som partiledare har Centerpartiet åter tydligt positionerat sig som "icke-socialistiskt" och ser Socialdemokraterna som huvudfiende.

Partistöd: Centerpartiet har fått totalt 36,6 miljoner i partistöd de senaste två åren. Huvuddelen har gått till att anställa politiska sekreterare.

Antal riksdagsledamöter: 29
Antal ledamöter i EU-parlamentet: 1

Viktiga personer:

Partiledare: Maud Olofsson
Föddes 1955 i Arnäsvall. Maud Olofsson växte upp i ett Centerpartihem. Hennes far var god vän med Thorbjörn Fälldin och Maud Olofsson blev tidigt politiskt aktiv och fick jobb som ombudsman för Centerpartiets ungdomsförbund som 19-åring.

Därefter har hon haft många politiska uppdrag, såväl lokalt som på riksplanet. Hon har också haft andra arbeten utanför politiken: landsbygdskoordinator på Länsstyrelsen i Västerbotten, vd för Västerbottens läns hushållningssällskap och projektledare för kvinnoprojekt i hemkommunen Robersfors. På 1990-talet tog hennes politiska karriär fart. Hon var sakkunnig i den borgerliga regeringen 1991-1994 och blev invald i Centerpartiets partistyrelse 1996. Två år senare blev hon andre vice partiledare. När Lennart Daléus avgick som partiledare för Centerpartiet 2001 var Maud Olofsson och Lena Ek de två kandidaterna. Olofsson vann gehör och valdes samma år. Hon har därefter genomfört en omläggning av partiets politik och tydligare orienterat Centerpartiet i liberal.

Partisekreterare: Anders Flanking

Olof Wijnbladh olof.wijnbladh@dn.se “

DN 100109 (090612): VALÅRET 2010

“Kristdemokraterna - historia och ideologi.”

“ **Kristdemokraterna är det minsta partiet av de fyra borgerliga partierna i regeringen. Det har en bas i ”kristen etik” och är profilerat på familjepolitiken.**

Historia
Politiken behöver en kristen dimension. Med det syftet startades Kristen demokratisk samling 1964. Men det skulle dröja innan partiet fick brett genomslag. Inför valet 1985 ingick partiet i teknisk valsamverkan med Centerpartiet och fick på detta sätt ett riksdagsmandat. 1987 ändrades namnet till Kristdemokratiska samhällspartiet.

Men det tog trettio år innan partiet självt gick hem hos väljarna. 1991 tog sig partiet in i riksdagen och fick då bilda regering med FP, M och C under statsminister Carl Bildt. 1996 fick partiet namnet Kristdemokraterna. Länge personifierades partiet av Alf Svensson, partiledaren mellan 1973 och 2004. Sedan dess leds partiet av Göran Hägglund. Numera profilerar sig partiet framför allt med sin familjepolitik.

Ideologi och politik
Kristdemokraterna kallar sig självt ett ”värdeorienterat idéparti” till skillnad från en del andra partier som startats för att främja särskilda samhällsgruppers intresse. ”Kristen etik” är en av grundpelarna för ideologin. Begreppen "människans specifika värde" och "rätten till liv", liksom en tro på behovet av nära gemenskaper, som familjen är viktiga.

Historiskt har partiet varit skeptiskt mot aborter, men numera accepteras det. Som socialminister drev exempelvis partiledaren Göran Hägglund under mandatperioden 2006-2010 igenom att utländska kvinnor ska ha rätt att få abort i Sverige. Omsorgen om den heterosexuella kärnfamiljens status, föräldrarnas rätt till valfrihet och omsorgen om äldre dominerar partiet. Föräldrarna ska fritt få bestämma över föräldraförsäkringen och vårdnadsbidrag ska erbjudas. Värdighetsgaranti ska införas i äldreomsorgen.

Ursprungligen valde partiet varken höger eller vänster i politiken, men nu är det ett fast förankrat borgerligt parti.

Partistöd: Kristdemokraterna har fått totalt 32,6 miljoner i statligt partistöd de senaste två åren. Det har huvudsakligen gått till att anställa politiska sekreterare.

Viktiga personer:

Partiledare: Göran Hägglund
Göran Hägglund föddes 1959 i Degerfors. Han blev tidigt partiaktiv och har haft många uppdrag i Kristdemokraterna. Han har ingen högskoleutbildning.

Under en period efter valet 1988 började han jobba som på Wasa Liv med försäkringar, han jobbade också på en fondkommissionärsfirma.

Han blev riksdagsledamot 1991. 2004 utsågs Göran Hägglund till partiledare. Han är socialminister i alliansregeringen. Göran Hägglund är känd för sitt skämtlynne. Under valrörelsen inför riksdagsvalet 2006 hävdade han att alliansen enats om att han skulle vara deras statsministerkandidat.

EU-parlamentariker: Alf Svensson
Alf Svensson är född 1938 och har varit aktiv i Kristdemokraterna sedan starten 1964. Han var lokalordförande och kommunalpolitiker på 1960-talet och början av 1970-talet i Gränna och Jönköping. Han tog över ordförandeskapet för partiet 1973. 2004 lämnade han över till kronprinsen Göran Hägglund.

Alf Svensson har suttit kvar som riksdagsledamot efter avgången som partiledare. Han har varit aktiv i den offentliga debatten och flera gånger kritiserat den borgerliga regeringen. Det har handlat om såväl homoäktenskap, försvarspolitik som biståndspolitiken och vårdpolitik.

Partisekreterare: Lennart Sjögren

Gruppledare: Stefan Attefall

Olof Wijnbladh olof.wijnbladh@dn.se "

DN 100109 (090612): VALÅRET 2010

"Piratpartiet - historia och ideologi. "

" Sveriges färskaste parti har gått från noll till 7,1 procent i EU-valet på tre år. Här är en kort bakgrund till Piratpartiet.

Historik
Partiets bildades 1 januari 2006. Då öppnade Richard Falkvinge en hemsida där en namninsamling genomfördes för startandet av ett nytt parti. 10 februari var 1500 namnunderskrifter på papper insamlade och Valmyndigheten kunde registrera partiet.

Men det var den 31 maj då razzian mot The Pirate Bay genomfördes som medlemstalet växte ordentligt. På ett drygt dygn ökade medlemsantalet till 2000, enligt partiets hemsida. Piratpartiet har hela tiden jämfört sina medlemstal med de andra partierna trots att medlemskapet är gratis och det har räckt att anmäla sig direkt på nätet. Pirate Bay-rättegången, debatterna kring FRA (läs DN:s granskning av FRA-protesterna), Ipred och EU:s Telekompaket har skapat uppmärksamhet kring Piratpartiet. Den 8 juni 2009 hade partiet 49231 medlemmar enligt hemsidan.

Partiet ställde upp i de allmänna valen 2006. Då fick partiet 0,63 procent av rösterna i riksdagsvalet. Partiets stora framgång kom tre år senare i valet till EU-parlamentet i juni 2009. Då fick partiet 7,1 procent av rösterna och ett mandat i parlamentet. Om det nya Lissabonfördraget går igenom tillfaller ytterligare ett mandat Piratpartiet.

Ideologi och politik
Så här beskriver partiet självt sin ideologiska bakgrund i sitt princip-program som antogs våren 2009: "Piratpartiets värdegrund bygger på tre grundläggande värderingar; att den personliga integriteten måste

skyddas, att kulturen måste släppas fri och att patent och privata monopol är skadliga för samhället”.

Partiet tar bara ställning i vissa politiska frågor. Det handlar framför allt om patent, upphovsrätt och integritetsfrågor. I övriga frågor där partiet aktivt har avstått från att ta ställning har man för avsikt att förhandla med andra partier. Piratpartiet eftersträvar en vågmästarställning i riksdagen och kan tänka sig att stödja både en socialdemokratisk och borgerlig regering.

Inför EU-valet 2009 valde partiet ingen partigrupp, utan var öppen att förhandla med flera. Utgångspunkten är att partiet stöder den politiska grupp där man får mest genomslag för sin politik. Därmed kan partigrupen räkna med stöd i de frågor partiet inte tar ställning i.

Viktiga personer i partiet

Partiledare är Richard Falkvinge. Han föddes 1972 och hette då Dick Greger Augustsson. Han växte upp i Göteborg och startade som 16-åring företaget Infoteknik. Har studerat på Chalmers.

Idén om att starta Piratpartiet väcktes hösten 2005. Tog lån för att starta partiet och har begärt donationer från medlemmarna för att finansiera partiarbetet. Kallade sig "ultrakapitalist" i en intervju inför EU-valet.
Partiets förstanamn på valsedeln till EU-valet, Christian Engström, är vice ordförande i Piratpartiet. Christian Engström tog partiets enda mandat till EU-parlamentet. Han är född 1960, har arbetat som programmerare. Han drev ett IT-företag i flera år som han sålde 1997. Försäljningen gav pengar som han använt för att arbeta politiskt de senaste åren. Nu har han en konsultfirma, Glindra. Han har en politisk bakgrund som folkpartist.

Källor: Piratpartiet, Wikipedia, NE, DN, Fokus

Olof Wijnbladh olof.wijnbladh@dn.se “

DN 100109: VALÅRET 2010

“Småpartier kan avgöra höstens val.”

“ En lång och intensiv valkampanj väntar under 2010. Striden om regeringsmakten kan avgöras av de mindre partierna.

Startskottet för det annorlunda valåret går den 20 januari med riksdagens första partiledardebatt.

Aldrig tidigare har två allianser stått mot varandra. För statsminister Fredrik Reinfeldt är opinionssiffrorna dystra, men det är inte Moderaterna som tappat mark. Den borgerliga alliansens svaga kort är Centern och Kristdemokraterna.

Centerledaren Maud Olofsson, har haft en tuff höst och fått se sitt parti tappa en tredjedel av rösterna sedan valet 2006. Men partisekreteraren Anders Flanking är övertygad om att grunden redan är lagd för att höstens "dip" i opinionskurvan ska vändas.

- Läget var detsamma i maj 2006, säger han.

Flanking anser att de dåliga opinionssiffrorna beror på att Centern satsat mycket på regeringsarbetet och partiledaren har varit upptagen med tuffa frågor som nedläggningshotade Saab och kritiserade Vattenfall.

- Nu kommer vi att se mer av partiet, säger han.

Fokus under 2010 läggs på jobb och företagande, samt miljö. Väljare ska lockas från Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Centerpartisterna ser sig som "miljöoptimister" som tror på ny teknik och marknadslösningar och utmålar miljöpartisterna som "miljökonservativa". En

annan strategi är att varna för att Socialdemokraterna vill avveckla Centerns "frihetsreformer", som skatterabatt på hushållsnära tjänster.

Kristdemokraterna ligger ständigt farligt nära gränsen för att trilla ur riksdagen. KD-ledaren Göran Hägglunds flört med "verklighetens folk" har ännu inte gett utdelning i opinionssiffrorna. Men partisekreteraren Lennart Sjögren vill inte låta sig nedslås:

- Effekten går inte att läsa av direkt. Vi har fått ett stort gensvar för huvudbudskapet. Vi har fått en väldigt bra utgångspunkt och bra läge genom diskussionen om verklighetens folk säger han.

De rödgröna har ett rejält försprång trots att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ligger kvar på samma nivåer som vid katastrofvalet 2006. Men det minsta partiet 2006, Miljöpartiet, har blivit det starkaste kortet och får i mätningarna ett fördubblat väljarstöd.

Språkröret Maria Wetterstrand har blivit fixstjärnan på politikerhimlen. Men både hon och Peter Eriksson måste enligt partiets stadgar byts ut 2011. En diskussion pågår om att göra ett undantag för de två men partisekreterare Agneta Börjesson är säker på att det inte blir så.

- Nej. En stor majoritet av medlemmarna vill behålla den ordning vi har, säger Börjesson, som inte tror att det blir en stor fråga på Miljöpartiets kongress i mitten av maj, då partiet ska spika sitt valmanifest.

Att det går så bra för MP tror hon beror på att partiet ligger i mittfåran i politiken, att klimat-och miljöfrågorna hamnat mer i fokus och att MP varit drivande för ett regeringssamarbete.

- Samarbetet har gett MP större trovärdighet, säger hon.

Samarbetet har inte gett motsvarande skjuts för Vänsterpartiet, utan i stället skapat en intern debatt.

Lars Ohly och partiledningen har bytt fot och gått med på att de rödgröna ska gå till val på en bred gemensam valplattform, vilket inte får ett helhjärtat stöd.

"Visar inte partiet en tydlig vänsterprofil kan det vara kört både för partiet och för ett rödgrönt regeringsalternativ", varnar Börje Graf, redaktör för partitidningen Vänsterpress, där det pågår en debatt. I andra inlägg krävs partiledningens avgång och ett stopp för den nuvarande högervridningen genom det rödgröna samarbetet.

Ett litet parti som kan ställa till det för båda allianserna är Sverigedemokraterna, som hoppas få en vågmästarroll. Partiet antar sitt valmanifest i mars.

TT ”

Småpartier kan avgöra höstens val
Feministiskt initiativ – politik och ideologi
Centerpartiet – historia och ideologi
Miljöpartiet – historia och ideologi
Piratpartiet – historia och ideologi
Kristdemokraterna – historia och ideologi
Vänsterpartiet – historia och ideologi
Moderaterna – historia och ideologi
Socialdemokraterna – historia och ideologi
Folkpartiet – historia och ideologi

DN 100120:

“ Partiledardebatt angav valfrågorna.”

“En erfaren allians som tagit ansvar för Sverige mot ett fuskande vänsterexperiment som tar springnota. Så målade statsminister Fredrik Reinfeldt upp alternativen inför valet”

“Vad partierna vill att valrörelsen ska handla om framgick tydligt: Jobb och välfärd — och regeringsduglighet. Och enligt Reinfeldt är det bara alliansen som duger. Oppositionen är ett oprövat vänster-experiment som lovar allt till alla med springnota.

- De senaste dagarna skvallrar om att deras metod är att gå fram med fusköverenskommelser som inte är färdiga. Det är skisser som skickar bärande delar i utredningar, som tar åratal innan de kommer att komma på plats, sade han.

Oppositionsledaren Mona Sahlin hävdade att det i själva verket är regeringen som tar springnota genom att låna till skattesänkningar.

- Det du säger är fusköverenskommelser är renhållningsarbete för att få tillbaka en anständig sjukförsäkring. Du gick till jobb på att fler skulle få jobb och färre hamna i utanförskap. Det blev tvärtom, men jag kallar inte det fusk, det är högerpolitik, sade Sahlin.

Full sysselsättning, bättre kvalitet i välfärd och motstånd mot våld och droger är utmaningarna för en ny regering efter valet, enligt Reinfeldt. Han efterlyste var Socialdemokraternas jobbpolitik är.

- Hur kan massiva skattehöjningar för vanligt folk som jobbar, sjuksköterskor, vaktmästare och metallarbetare, tillsammans med kraftiga skattehöjningar på att anställa unga människor under 26 överfört i stora bidrag till människor som inte jobbar beskrivas som en jobbpolitik? undrade han.

- Jag förstår om du frågar om hur jobbpolitiken ser ut för du verkar ju inte ha någon aning om det. Då hade du väl praktiserat den de här fyra åren, svarade Sahlin.

Vänsterpartiets Lars Ohly följde upp med siffror om konsekvenserna av regeringens politik.

- 343 människor har varje dag det senaste året gått ut i arbetslöshet. 70 000 fler har hamnat i utanförskap, sade han.

Miljöpartiets språkrör Peter Eriksson trodde inte alls att alliansen vinner på regeringsduglighet.

- Jag tror tvärtom att det är bristen på duglighet som gör att ni tappar i förtroende, sade han.

Centerledaren Maud Olofsson avfärdade oppositionens förslag till sjukförsäkring som samma gamla misslyckade medicin fast i dubbel dos. Folkpartiledaren Jan Björklund tog vinterkylan till intäkt för ny kärnkraft, och Kristdemokraternas Göran Hägglund varnade för kombinationen av Socialdemokraternas självgodhet, Vänsterpartiets syn på marknadsekonomi och Miljöpartiets energipolitik.

Owe Nilsson/TT “

INFÖR NYÅRET 2009 / 2010

“Världens utmaningar under tiotalet: Maktfördelningen.”

“ USA blir kvar som stormakt men får sällskap av andra, som Kina och Indien. Ryssland och arabvärlden anstränger sig men har svårigheter att ta sig in i den "globala byn".

Vilken blir USA:s roll i världen efter Bush-eran? Många har länge spått supermaktens försvagning. Landets förmåga att anpassa sig har dock visat sig stor. Dessutom är USA är ett av få rika länder som har en stadig befolkningstillväxt. Enligt beräkningar kommer USA att ha en halv miljard människor om 40 år.

Samtidigt står Kina på tröskeln till supermaktsstatus. En del talar om att ”G2”, bara USA och Kina, kommer att bli det viktigaste beslutsforumet.

Men redan har G20 (de rikaste plus ett antal tillväxtekonomier) ersatt G8 som den mest inflytelserika klubben för världens ledare, och sammansättningen kan ändras fler gånger det närmaste decenniet i takt med att nya länder växer fram och andra tappar inflytande. Brasilien, Mexiko, Indien och Indonesien blir oundgängliga internationella partner. Afrika behöver förmodligen mer utvecklingstid för att inta den rollen, möjligen med undantag av Nigeria och Sydafrika.

Frågan är vilken roll EU kommer att spela under decenniet. Drivkraften beror till stor del på den fortsatta utvidgningen. Om ett turkiskt medlemskap kan göras troligt kan EU:s betydelse som brobyggare komma att stärkas.

Den röda tråden är fortsatt globalisering.

Utrikespolitiska institutets (UI) chef Tomas Ries menar att ”vår” värld, i princip de rika OECD-länderna, kommer att tappa en del makt i förhållande till övriga världen men fortsätta att befinna sig i toppen.

Sedan finns en grupp länder som Ries tror kommer att integreras med detta globaliserade och ekonomiskt integrerade toppskikt. Det handlar framför allt om de i dag snabbt växande Kina, Indien och Brasilien. Där under finns en grupp länder som står och väger: kommer de att bli en del av den globala byn eller inte? Det gäller bland annat arabvärlden och Ryssland. De anstränger sig för att komma med, men de har stora svårigheter.

– I dessa samhällen finns ännu så stora spänningar ännu att man riskerar anarki om man försöker införa demokrati. Man måste först få fram en tillfredsställd medelklass, och det tar tid.

Att Ries placerar Ryssland men inte Kina i denna grupp kan tyckas förvånande.

– Kina håller på och integreras ekonomiskt, vilket sannolikt även leder till en starkare social och politisk integration. Men Ryssland är en skendemokrati och har ännu inte tagit det djupa ekonomiska steget, förklarar Tomas Ries.

I ytterligare tre artiklar spanar vi mot fattigdomen, konflikterna och klimatet.

Anders Bolling anders.bolling@dn.se “

DN 100109: INFÖR NYÅRET 2009 / 2010

“Världens utmaningar under tiotalet: Fattigdomen.”

“Om fattigdomen ska fortsätta att minska måste Afrika börja lyfta. Ett växande hot mot välståndet är den globala ekonomins bräcklighet.

Den ekonomiska krisen stoppade fattigdomsminskningen i världen. I dag finns för första gången en miljard hungrande. En stor del finns i Indien, trots att landet genomgår en intensiv ekonomisk utveckling. De flesta av världens övriga hungrande finns i Afrika söder om Sahara.

Efter det östasiatiska undret på 1980- och 1990-talen och Latinamerikas nya fas av stabilitet, demokratisering och tillväxt är frågan om Afrika till slut också får sin chans. Världsdelen är inne i en relativt fredlig och ekonomiskt positiv period.

Om den demokratiseringsprocess som inletts får fortsätta skymtar ett afrikanskt lyft. Seriösa satsningar på jordbruket kan också spela en huvudroll. Tiotalet blir avgörande.

Tomas Ries på Utrikespolitiska institutet tror att antalet människor i de snabbväxande ekonomierna som lyfts upp från fattigdom till den globala medelklassen kommer att fördubblas under decenniet från 600 miljoner till 1,2 miljarder. Men om tio år kommer fortfarande en mycket stor del av jordens befolkning att vara fattig.

Ries väver samman ekonomins, teknikens och vetenskapens ökade makt till en sammanhållen trend. Det är en trend han i huvudsak ser som positiv. Men han ser en stor risk i den globaliserade ekonomins bräcklighet, vilken visade sig i kraschen 2008–2009.

– Om ekonomin kraschar, då kraschar det globaliserade systemet och demokratierna, då kraschar allt.

I ytterligare tre artiklar spanar vi mot maktfördelningen, konflikterna och klimatet. **Anders Bolling anders.bolling@dn.se**”

DN 100109: INFÖR NYÅRET 2009 / 2010

“Världens utmaningar under tiotalet: Konflikterna.”

“ Färre konventionella krig men fler diffusa konflikter. Färre dödsoffer totalt men större andel civila offer. Ökad spänning mellan fattiga och rika och risk för konflikter kring naturresurser.

I dag pågår ungefär 15 större väpnade konflikter i världen, varav fyra fullskaliga krig.

Medan Irakkonflikten avtar tilltar spänningen i Afghanistan och Pakistan, liksom i Jemen. Colombias konflikt kan vara på väg att ta slut. För Somalia syns ingen ljusning. Sudan står inför en folkomröstning om delning nästa år och löper risk att falla tillbaka i krig, liksom Kongo.

Tendensen går sedan en tid mot färre regelrätta krig och fler konflikter av terrorkaraktär.

En del bedömare menar att vi kommer att få se fler konflikter om naturresurser och mark. Det behöver inte innebära väpnade konflikter, men huggsexor om mineraler och jordbruksmark kan skapa nog så mycket spänning, vilket exemplet Madagaskar visar. En utlösande orsak till statskupp och politisk oro på den afrikanska ön var regimens planer på att hyra ut enorma jordbruksarealer till ett sydkoreanskt bolag enkom för matexport.

Efterfrågan på mat och energi kommer att öka med 50 procent de närmaste 20 åren.

Många av de potentiella tvisterna hänger samman med klimatförändringen: Smälter Himalayas glaciärer kan vattentillgången sina för miljoner människor i Asien, försvinner sommarisarna i Arktis vidtar en huggsexa om stora outnyttjade naturresurser. Å andra sidan har det i decennier varnats för krig om vattentillgångar.

Bates Gill, chef för fredsforskningsinstitutet Sipri, ser en tydlig tendens när det gäller konflikterna framöver: decentralisering.

Allt fler personer kan få tag i vapen och röra sig över gränserna, och de som vill åstadkomma politiska förändringar med avancerade våldsmetoder blir fler. Och de är inte stater.

– Detta är en av baksidorna med globaliseringen, menar Gill. Terrorismen är en del av detta, men det kan också röra sig om kriminella gängs uppgörelser, som de i Mexiko i dag, som dödar fler än i Irak men ändå inte kallas krig.

Det internationella samfundet – såväl FN som stormakter – kommer att få allt svårare att handskas med dessa diffusa konflikter, tror Gill, eftersom systemet är uppbyggt för hantering av mellanstatliga konflikter. Våldsutbrotten kommer att äga rum i avlägsna områden som ofta saknar strategiskt intresse för stormakterna. Siprichefen pekar ut västra Asien, Centralasien och centrala och östra Afrika som riskområden.

Bates Gill kan tänka sig att antalet dödsoffer i konflikterna faktiskt sjunker, som det har gjort de senaste decennierna, men andelen oskyldiga civila som drabbas kommer att öka.

– Jag är dessvärre ganska pessimistisk när det gäller miljontals oskyldiga människors öden.

Tomas Ries på Utrikespolitiska institutet ser framför allt en huvudorsak till konflikter under tiotalet: spänningen mellan rika och fattiga.

I en krympande värld med växande social misär kommer allt fler att försöka ta sig till den rika delen av världen för att få ett drägligt liv. I södra Europa är strömmarna av illegala flyktingar redan ett enormt problem. Ries betonar att han är för invandring, men den måste vara kontrollerad.

Det är den här typen av spänningar jag ser framför mig. Inte så mycket direkta krig. Det är i dag väldigt svårt att utmana USA militärt.

I ytterligare tre artiklar spanar vi mot maktfördelningen, fattigdomen och klimatet.

Anders Bolling anders.bolling@dn.se "

DN 100109: INFÖR NYÅRET 2009 / 2010

"Världens utmaningar under tiotalet: Klimatet och miljön."

"Klimatfrågan kommer att fortsätta att toppa dagordningarna ett bra tag. Den kan på sikt bli en del av en allt viktigare allmän agenda för skyddet av ekologin på jorden.

Hur går världen vidare med klimatfrågan efter debaclet i Köpenhamn? Frågan är om det blir ett avtal för alla enligt FN-modellen eller om nyckelländer och regioner kommer att göra upp sinsemellan.

Besluten måste komma tidigt, helst i år, om det ska bli något. Mexiko står värd för nästa klimattoppmöte i november. Då har USA hunnit behandla frågan i sin kongress, och många av Köpenhamnsdebaclets styvnackade hållningar har möjligen mjuknat. Men ändå: kan 192 länder lyckas nå ett globalt avtal redan elva månader senare?

Sannolikt avgörs också under tiotalet den kontroversiella frågan om huruvida klimathotet är så stort som det framställs. Ligger FN:s klimatpanel rätt i sina prognoser lär vi få se nya globala temperaturrekord. Annars väntar en intressant debatt.

I alla händelser fortsätter omläggningen av energisystemen. Utvecklingen av biobränslen fortsätter. Det kommer att visa sig om tekniken att fånga in och lagra koldioxid är användbar eller bara ett sidospår. Solenergi kommer med all sannolikhet att utgöra en allt större tårtbit i energidiagrammen.

Tomas Ries, chef på Utrikespolitiska institutet, menar att världen befinner sig i en allmän ekologisk kris, som han förutspår kommer att fördjupas.

Det kommer i sin tur att leda till en ny toppagenda för politikerna, en dagordning för att skydda ekologin.

- Den blir ännu viktigare än dagens skydd av mänskliga rättigheter och kan leda till allvarliga spänningar mellan länder, tror Ries.

I ytterligare tre artiklar spanar vi mot maktfördelningen, fattigdomen och konflikterna. **Anders Bolling anders.bolling@dn.se** "

DN 100121:

“Rapport i FN: Färre dör i krig.”

“Krig är mindre dödliga i dag än på 1950-talet, rapporterar ett kanadensisk säkerhetsprojekt, som uppger att det genomsnittliga dödstalet per konflikt och år gått ner med 90 procent sedan 2000.

Hela den nationella dödligheten sjunker även i länder med väpnade konflikter, uppgav deltagare i studien vid en presskonferens i FN på onsdagen.

Ett exempel är inbördeskrigen i Kongo Kinshasa. Det dödstal som hittills gällt där är totalt 5,4 miljoner men studien visar att det är "alldeles för högt". Någon exakt alternativ dödssiffra redovisas inte utan rapporten nöjer sig med att siffran kan vara hälften så stor.

Siffran 5,4 miljoner kommer från den internationella räddningskommittén IRC — som i en kommentar dock vidhåller sin uppgift och avvisar den nya rapporten.

- Vi tror att krigskostnaderna, dödligheten i krig, antalet människor som dödas årligen per konflikt, har gått ner ganska dramatiskt, sade säkerhetsprojektets ledare Andrew Mack.

Sedan 2000 har genomsnittskonflikten tagit 90 procent färre liv årligen än på 1950-talet, visar studien. Den har gjorts av Human Security Report Projekt vid Simon Frasier University i Vancouver. Fyra europeiska länder har stött studien.

TT-Reuters “

DN 100117:

“ Fattigdom allvarligaste problemet.”

“Fattigdom är det största problemet i världen, enligt en opinionsundersökning som gjorts i 23 länder världen runt.

71 procent av de 25 000 som intervjuats anger extrem fattigdom som det allvarligaste problemet. Men de kunde välja fler alternativ, och 64 procent nämner miljö eller föroreningar. 63 procent tar också med stigande mat- och energipriser.

Terrorism, mänskliga rättigheter och spridning av sjukdomar ses som problematiskt av nära 60 procent, därefter kommer klimatförändringar och världsekonomin.

Globescan gjorde undersökningen i juni—oktober 2009 för det brittiska medieföretaget BBC i bland annat Indien, Pakistan, USA, Kina och Japan.

TT-AFP “

DN 091129 (obs november 09) : **Klimatproblemet.**

“ Dags för världen att gå från kunskap till handling.”

“Om en vecka börjar det ödesmättade klimatmötet i Köpenhamn. Fakta ligger på bordet, varför är det då så svårt att samla sig till de rätta besluten? Sverker Sörlin söker svaren i höstens svenska klimatböcker.

“ Köpenhamnsmötet om klimatet blir avgörande. Det har vi hört under de senaste två åren. Då skall Kyotoprotokollets uppföljare beslutas och alla vet att ett sådant innehåll måste vara mycket tuffare än Kyoto, som beslutades 1997 och som några viktiga länder, däribland USA, inte ens undertecknat.

Klimatfrågan är alltså inte precis någon nyhet. Man kan gå tillbaks till 1990. Då presenterades den första IPCC-rapporten i London. Margaret Thatcher underströk situationens allvar. De människor som drabbas, särskilt i nederbördsfattiga områden, ”kommer inte att ropa efter oljekällor, utan efter vatten.” Thatcher var kemist från Oxford. Hon förstod vetenskapliga argument.

Man kan gå till 1980-talets amerikanska kongressförhör, ofta med Al Gore i huvudrollen. Ledande forskare vittnade om att den globala uppvärmningen redan börjat. Man kan gå till 1979. Då presenterades en auktoritativ rapport om klimatet för den amerikanska vetenskapsakademin. Ordförande i gruppen som skrivit den var matematikern Jule Charney. Han hade arbetat mycket i Stockholm, som i mer än ett halvt århundrade varit ett av världens ledande centra för forskning om klimatet.

Man kan gå ända tillbaks till 1967, då Syukuro Manabe presenterade den första datorbaserade modellen för klimatutvecklingen. Den pekade på en sannolik temperaturhöjning på 2–3 grader under de närmaste hundra åren, alltså ungefär samma bedömning som IPCC nu gör, låt vara att man idag har en större bredd i scenarierna eftersom man tar hänsyn till de betydande osäkerheterna. Högsta möjliga värdet idag ligger på sex graders höjning.

Vi har haft gott om tid att vänja oss vid tanken och fundera på åtgärder. Ändå sitter det långt inne nu när det väl måste ske. Varför är det så svårt att göra något åt mänsklighetens klimatpåverkan? När vi satt människor på månen, fått internet och fem veckors semester – varför är detta så besvärligt? Det hela är en global paradox.

Det saknas sannerligen inte forskning. Kunskapen är överväldigande. Internationellt väller klimatböckerna ut. På kolossala Harvard Bookstore i Boston som jag besökte i förra veckan täcker de nu en hel vägg. Flera svenska journalister, forskare och ekonomer har gett sig in i diskussionen. Medierna har också varit fyllda av rapporter, särskilt de tre senaste åren; det stora genombrottet kom med Sternrapporten hösten 2006 och den följande fjärde IPCC-rapporten i februari 2007.

Det finns troligen ingen stor samhällsfråga av naturvetenskaplig art där kunskaperna varit bättre och mer allmänt spridda. Breda grupper av befolkningen över stora delar av världen förstår klimatförändringens grundläggande mekanismer. Det gör egentligen paradoxen bara ännu mer märklig: om nu alla, eller nästan alla, vet hur det fungerar och de flesta är övertygade om att det är mänsklig aktivitet som ligger bakom uppvärmningen – hur kan det då komma sig att så litet sker? Och att Köpenhamnsöverenskommelsen är så svår att sy ihop? Vad säger detta om oss som människor, om våra politiska beslutssystem och om marknaden?

Egentligen har vi ganska bra svar på de flesta av dessa frågor. Filosofen Folke Tersman redovisar i en liten, välskriven och mycket innehållsrik bok, ”Tillsammans”, massor av forskning som förklarar varför människor gör som de gör, det vill säga i regel saker som inte är så bra för klimat och miljö. Varför tar människor bilen? Varför äter de kött? Det genomgående draget i hans redovisning av framförallt psykologisk men också historisk forskning är att människor är obenägna att göra uppoffringar om de inte är övertygade om att det är till nytta. Det är ofta samma sak som att man vill vara säker på att andra gör samma uppoffring. Varför ska jag cykla i regnet när andra ändå kör bil?

Tersman fäster uppmärksamheten på vad man kan kalla behovet av institutioner. Han diskuterar allmänningar. En sådan är världshavens fiskebestånd. Enskilda fiskare motiverar sina beslut att fiska vidare med att de måste försörja sig och sina familjer. Det är ett bra skäl att fiska, men är det ett legitimt skäl att föröda en resurs? Ja, varför skall fiskaren frivilligt minska sina fångster om inte andra gör det? Tersman tar kanske inte tillräcklig hänsyn till den forskning av bland andra årets ekonompristagare Elinor Ostrom som visat att människor i traditionella samhällen ofta lärt sig hantera resursförvaltning ganska bra.

Men i grunden tror jag Tersman har alldeles rätt: det skadliga beteendet uppkommer under dåliga ”regimer” och, vill man tillägga, det uppkommer lättare i en kapitalistisk ekonomi där brukare drivs av krediter, stora investeringar och krav på ständig lönsamhet.

Så måste det inte vara, säger Tersman. Människor är i regel goda medborgare om de bara vet spelreglerna. Det måste med andra ord vara någon auktoritativ instans som talar om för fiskarna att ni får bara fiska så här mycket. Tersmans slutsats för klimatet är rätt given: det är de internationella organisationerna och regeringarna som måste upprätta sådana spelregler. Om de gör det, är hans slutsats, kommer de flesta att uppfatta dem som legitima och leva efter dem, precis som vi redan underkastar oss både lagar och moraliska regler utan större knot.

En svaghet i hans resonemang är att han sällan knyter de rådande beteendemönstren till det ekonomiska systemet. När han någon gång gör det blir det mer uppenbart varför det är så svårt att få till klimatbeslut. Minns ni Svenskt Näringslivs reklamkampanj julen 2007 om den lilla gumman som ville spara men som läxades upp av näringslivets organisation för att hon därigenom vållade arbetslöshet och stagnation? Här finns dilemmats verkliga kärna. Enligt ett normsystem är det rätt, rentav gott, att arbeta flitigt, tjäna mycket pengar, få status och konsumera, trots att alla vet att en ökad produktion, som detta leder till, obönhörligen medför större belastning på klimat och miljö. Enligt ett annat normsystem är det rätt att vara klimatneutral.

Hur kan man samtidigt leva efter båda normsystemen? Svaret är att det är nästan omöjligt.

Ett verkligt bra och hållbart klimatavtal skulle egentligen innebära att världens regeringar gjorde en historisk överenskommelse om att det miljö- och klimatriktiga normsystemet måste vara överordnat det ”vanliga” – som är det som vuxit fram under kapitalism och socialism och som präglar de moderna och industriella ekonomierna. Under de senaste tjugo åren, sedan Brundtlandkommissionen 1987, har doktrinen varit att de två normsystemen kan leva tillsammans. Hållbar utveckling innebär att ekonomin kan och bör växa om det sker ”hållbart”. En bra idé, på papperet. Vi inser nu mer och mer att det är extremt svårt att få ekonomin att växa hållbart. Hur gör man då?

Tillämpar man Tersmans idéer på allvar skulle det innebära en mycket radikal målstyrning av samhället så att olika gränser underskreds, om nödvändigt till priset av minskad ekonomisk omsättning i

alla fall i vissa branscher. På lång sikt skulle sannolikt ekonomiernas sammansättning ändras, och det vore troligen mycket bra. Mer vård, utbildning, underhållning, kultur, mindre varor och transporter.

Detta slags tankeexperiment utförs av David Jonstad i en bok som förespråkar en aktiv fördelning av klimatutrymmet, inte bara mellan stater, som ju COP15 handlar om, utan inom stater, mellan medborgare och mellan företag. Hans bok heter följaktligen ”Vår beskärda del”. Hans utgångspunkt är historisk: inför kriser är människor beredda att ompröva sina liv i grunden. Det sker i krig, vid stora olyckor. Han citerar Churchill: ”utan seger finns ingen överlevnad”.

Jonstad förordar att alla medborgare skall få lika stort utrymme i atmosfären, alltså koldioxidransonering. Man får bara förbruka en viss mängd. Det ansluter faktiskt ganska väl till Tersmans tankar om att det krävs rättvisa för att man skall vara beredd till uppoffringar. Hur skulle det gå till? Vad Jonstad skisserar är egentligen en marknad för individuella utsläppsrättigheter. Varje svensk skulle tilldelas koldioxidransoner som kan användas för att köpa energi till uppvärmning och transporter. Kvoterna styrs av vad Sverige som land får släppa ut under ett globalt klimatavtal. Den som vill ha mer ransoner får köpa dem av sådana som till exempel bor smått och sällan flyger, de har ransoner att sälja.

Ett sådant system har i dag få eller inga förespråkare bland regeringar, men som ett experiment i framtidstänkande fungerar Jonstads bok väl. En framtida klimatkapitalism med ransoner som valuta skulle onekligen stimulera energisnåla och klimatsmarta alternativ. Den som ordnar flygskepp eller mjukt seglande propellerplan som ger flygresor till en bråkdel av koldioxidkostnaden kommer att ha framgång. Invändningarna är förstås många: krångel, fusk, problem vid gränserna, hinder för resande. Kanske måste man tänka hela EU för att ett sådant system skall vara möjligt och då krävs det nog mycket yttre tryck. Det lär inte hända snart, men kanske senare, om andra vägar misslyckas.

En av de stora fördelarna med ett ransoneringssystem är att det undviker de negativa fördelningseffekter som uppkommer med skatter. Schweiz föreslog 2008 en global koldioxidskatt. Det är bra på ett sätt, alla får skäl att minska sina utsläpp. Men för de rikaste gör det ingen skillnad. Med ransonering skulle marknaden se till att de sista ransonerna som finns i ett land blir så dyra att det skulle bli kännbart även för de välbeställda. Då först skulle den där extra semesterresan eller den jättestora sommarvillan verkligen få ett pris som är rätt ur klimatsynpunkt.

En annan mycket nyttig bok som diskuterar detaljerna i vad som nu måste genomföras är Rikard Warlenius ”Vägen till Köpenhamn”. Det är närmast en guide in i den djungel av priser, skatter, kostnader och avtal som hela det globala klimatmaskineriet utgör. Det handlar om att bygga om en stor del av de infrastrukturer som byggts under de senaste hundra åren och se till att utvecklingsländerna har råd att införa dem så att de inte bygger in sig i klimatskadliga system för transporter och uppvärmning.

Det handlar om kolossala summor, även om det i jämförelse med den globala BNP bara rör sig om någon enstaka procent. De 100 miljarder euro per år som EU nyligen beslutade att överföra till utvecklingsländerna är visserligen ett belopp som ligger någorlunda rätt i förhållande till en framtida CO2-nivå på 500–550 ppm. Men skall man klara tvågraderstaket, som alla säger sig vilja, måste man snarare ligga på 350–400 ppm (dagens nivå är 385 ppm) och kostnaderna för det uppges vara tre gånger så stora.

Om detta kommer det att dribblas och trixas. Men Warlenius, liksom ekonomen Nicholas Stern, anser att det trots allt är bättre att ta kostnaden nu, skjuts den uppblir priset bara högre; 20 procent av BNP är en siffra som nämnts. Kanske kan det, paradoxalt nog, vara lättare att föra sådana här diskussioner i anslutning till den globala krisen. I år minskar BNP i många länder med fem procent eller mer. Det är kännbart, men ingen katastrof. Varför skulle man inte kunna offra en eller två procent av BNP på årsbasis för att bygga om samhället för ett långsiktigt hållbart klimat? De flesta människor är trots allt, som Tersman visar, måna om helheten och borde kunna vara beredda att lyssna och förstå.

Genomgående i de flesta klimatböcker är just den starka tron på att det är möjligt att lösa gemensamma problem. En reflexion jag gör är att de viktigaste förutsättningarna för att det alls skall vara möjligt att diskutera globala lösningar finns helt utanför klimatområdet. De är: murens fall och det kalla krigets slut, tillkomsten av ett stort och politiskt kompetent EU samt Obamas seger i presidentvalet. Av det inser vi att politik för rättvisa och frihet också gagnar ett hållbart klimat. En annan slutsats är att det inte är mer forskning eller någon ytterligare decimal på en kurva som är avgörande för politiska beslut. Kunskap behövs för att etablera frågan, visa på samband. Det tog ett halvsekel, men den kunskapen har vi nu.

Vad som fattas är regeringar och ledare som förmår tillämpa den.

Sverker Sörlin
essa@dn.se “

“SKRIBENTEN

Sverker Sörlin är idéhistoriker, författare och professor i miljöhistoria vid KTH. Han forskar om klimatfrågans politik och vetenskap, särskilt i Norden och Arktis. Senaste böcker: ”Nature’s End” (Palgrave 2009) och en biografisk essä om Darwin, ”Den blinde skaparen” (Weyler 2009).

KÄLLORNA

David Jonstad: **”Vår beskärda del: En lösning på klimatkrisen”,** Ordfront.

Folke Tersman: **”Tillsammans: En filosofisk debattbok om hur vi kan rädda vårt klimat”,** Bonnier existens.

Rikard Warlenius: **”Vägen till Köpenhamn: Klimatpolitisk kartbok”,** Cogito.

MER

Vid klimatmötet i Köpenhamn den 7 till 18 december deltar 15 000 delegater från 192 länder. Förhoppningen är att man ska kunna enas om åtgärder som kan bromsa den globala uppvärmningen. Huvudfrågan är hur mycket utsläppen av så kallade växthusgaser ska minskas. Annat som är tänkt att ingå i uppgörelsen är anpassning till klimatförändringens effekter, utveckling av klimatvänligt teknik och en rättvis finansiering av åtgärderna. “

DN 100121:

Pierre Rosanvallon: ”Demokratin som problem.”

“De misslyckade klimatförhandlingarna i Köpenhamn visar på demokratins kris. Men i kristider kan folkmakten tvinga fram politiska förändringar. Det skriver Stefan Jonsson apropå en ny bok.”

“LITTERATURRECENSION
Författare: Pierre Rosanvallon **Titel:** ”Demokratin som problem”
Översättare: Oskar Söderlind **Förlag:** Tankekraft förlag”

“Någon borde helt enkelt gå in och bestämma! Efter fiaskot på klimatmötet i Köpenhamn efterlyser många en potent världsregim – en som fattar allvaret och kan befalla alla att ställa om till klimatneutralt liv, en stark furste med allas bästa för ögonen, eller åtminstone ett litet världsråd av kloka män.

Att FN-systemet inte fungerar, att inga rejäla reformer är tänkbara så länge alla världens stater ska besluta i konsensus, är en vanlig slutsats bland västvärldens kommentatorer. Och att FN-systemet inte fungerar innebär i sin tur att vi måste ge upp tanken på ett globalt demokratisk styre som bygger på att alla nationer är lika representerade.

För var det inte skandalöst att småstater som Sudan, Bolivia, Tuvalu och Venezuela stjälpte förhandlingarna om dessa ödesfrågor? Naturligtvis – fast inte mer skandalöst än att koldioxidmakter som EU och USA var oförmögna att binda sig för åtgärder som staterna i tredje världen kunde acceptera.

I efterhand framstår två saker i blixtbelysning. Dels att mänsklighetens framtid ter sig dyster. Dels att de tongivande politiska institutionerna gjort bankrutt – från FN med alla sina underorgan, över stormakter som USA, Kina och Ryssland liksom Europeiska unionen, Indien och Brasilien och vidare till alla etablerade nationalstater och regionala församlingar.

Bankrutt? Ja, politiska institutioner finns ju till för att lösa gemensamma problem, och nu visar det sig att de inte kan tackla ens det mest överhängande problemet.

Pierre Rosanvallon, professor i Paris, har säkert följt krisen med fascination. Förmodligen skulle han tolka sammanbrottet i Köpenhamn som ett varsel om en politisk förnyelse. För om inte dessa institutioner – FN, stormakterna, nationalstaterna – lyckas representera allmänintresset, då kommer allmänintresset att tvinga fram nya. Det ligger i politikens och demokratins väsen, menar Rosanvallon.

År 2002 fick Rosanvallon en ny lärostol inrättad åt sig vid Collège de France. Han är professor i ett ämne som låter krångligt när det översätts till svenska: ”det politiskas moderna och samtida historia” (Histoire moderne et contemporaine du politique), och som ligger i skärningspunkten mellan statsvetenskap, historia, sociologi och politisk filosofi. På ett ställe förklarar han, mer lockande, att han studerar ”Allmänviljans majestätiska teater”.

Rosanvallons installationsföreläsning vid Collège de France finns nu på svenska tillsammans med en annan skarpsinnig uppsats. Den korta volymen heter ”Demokratin som problem” och ges ut av Tankekraft, det svenska förlaget med bäst väderkorn på idédebatten. Jag har svårt att tänka mig en bok som ger så mycket substans på så få sidor. Rosanvallon har en ovanlig förmåga att skriva glas-

klart och medryckande om politikens lika eviga som dagsaktuella frågor.

Hans grundtanke är att vi för att förstå dagens politiska problem måste rekonstruera deras historiska ursprung. Han använder historien som ett laboratorium för att förstå de politiska vägval som är möjliga i nuet. I detta laboratorium står särskilt ett begrepp i fokus: ”det politiska”. I enlighet med fransk, tysk och brittisk tradition skiljer han mellan ”politiken” (la politique) och ”det politiska” (le politique). Det vore säkert välgörande för svensk samhällsdebatt om den tog lärdom av distinktionen.

Om politiken handlar om vad som sägs i riksdagen, så handlar det politiska om vilka som får tala där och om varför det finns en riksdag över huvud taget. Om politikens historia handlar om kungar, ministrar och valresultat, så handlar det politiskas historia om hur samhället organiserar sin makt.

I Rosanvallons ögon är det politiska själva mötesplatsen mellan makten och samhället. Samhället söker den politiska form som svarar bäst mot medborgarnas motstridiga viljor, intressen och lidelser, samtidigt som makten ger samhället en form som leder till att vissa människor får tillåtelse att tala i dess namn, medan andra lämnas utanför. Så sett är historien om det politiska alltid historien om den demokratiska gemenskapens gräns. Vilka räknas in, vilka utesluts? Vilka påstås tala med folkets stämma, vilka påstås ge röst åt särintressen?

Frågorna har inga givna svar, skriver Rosanvallon. Men genom att studera hur de lösts i olika tider förstår vi bättre hur de kan lösas i dag. I en rad böcker har han gett en ny tolkning av den franska demokratins historia, främst i en mäktig trilogi om medborgarskapets, rösträttens och folksuveränitetens historia. (”Le sacre du citoyen. Histoire du suffrage universel en France”, 1992; ”Le peuple introuvable. Histoire de la représentation démocratique en France”, 1998; ”La démocratie inachevée. Histoire de la souveraineté du peuple en France”, 2000). Här visar han hur politikens drivkraft, folkmakten, passerat genom olika gestalter och inkarnationer som allesammans kännetecknas av att de av sin samtid sågs som fulländade organ för folkmakten, medan de i själva verket visade sig tidsbundna, något som stått klart så snart de uteslutna – arbetare, kvinnor, slavar, minoriteter – krävt röst och inflytande, eller så snart nya problem dykt upp på horisonten. Det vi kallar historien är berättelsen om folkets och samhällets eviga sökande efter sin rätta politiska form.

Och den politiska form som råder i dag har alltså gjort bankrutt, därför att den inte förmår lösa samhällets mest överhängande problem. En lärdom av Rosanvallons demokratihistoria är dock att det i politikens kulisser ofta väntar aktörer som kan bära upp demokratiska former med bättre förmåga.

Så var det nog också i Köpenhamn. Inne i Bella Center förhandlade världssamfundets officiella representanter om koldioxidutsläppen och lyckades inte komma överens. Men även utanför konferensanläggningen fanns personer med samma problem för ögonen, fast organiserade på andra sätt. Där fanns hela det civila samhället av gränsöverskridande klimatorganisationer, miljöföreningar och folkrörelser. Även de representerade alla världens länder. Även de diskuterade och förhandlade. Men till skillnad från de officiella delegaterna nådde de enighet om vilka åtgärder som behövs för att rädda planeten. Allt som saknades dem var det viktigaste: makten att sätta åtgärderna i verket.

Så tycks i dag två idéer om den politiska demokratin och två versioner av allmänviljan stå emot varandra. Den ena officiell och med makt att förändra, men utan gemensam vilja. Den andra inofficiell och med stark gemensam vilja, men utan makt att förändra.

Stefan Jonsson stefan.jonsson@dn.se “

DN 100115:

“ Opinionsbildning: Alla tar hjälp av andra som vet mer.”

”Ett samhälle med ett stigande överskott på information kommer att präglas av ett stigande underskott på uppmärksamhet”, skriver statsvetaren Olof Petersson i sin nyutkomna bok ”Opinionsbildning” (SNS).

Boken är en översikt över vad forskningen säger om opinionsbildning och dess roll i en demokrati. Formuleringen om bristen på uppmärksamhet finns i ett avsnitt om norrmannen Gudmund Hernes analys av journalisters sätt att arbeta: För att vinna och behålla den åtråvärda uppmärksamheten spetsar de till, förenklar, polariserar, intensifierar och konkretiserar.

Man kan invända att dessa metoder varken är nya eller unika för journalister. Muntliga berättare har i alla tider använt sådana knep för att fånga sin publik. Men även om behovet att få andras uppmärksamhet inte är nytt har konkurrensen skärpts. Så frågan är: Hur gör folk för att hitta det värdefulla i allt bruset?

Olof Peterssons bok ger flera möjliga infallsvinklar. Själv betonar han att medborgarna i dag är mer välutbildade än tidigare och inte alls så lättmanipulerade som många teorier om propaganda, pr och opinionsbildning har gett intryck av.

Jag tror han har rätt. Framför allt utgör medborgarna ingen homogen massa. Vi har alla olika intressen och skilda strategier för att orientera oss i floden av intryck och fakta som sköljer över oss.

Eftersom människan är en social varelse är en av de vanligaste strategierna att lyssna på vänner, arbetskamrater, släktingar och andra vars omdöme vi litar på.

Internetvisionärer som hävdar att vi går in i det interaktiva samhället där enkelriktad kommunikation ersätts av dubbelriktad och att alla nu blir både sändare och mottagare underskattar kontinuiteten. Människor har aldrig bara varit passiva mottagare – och de fortsätter i den digitala tidsåldern att ha minst lika stort behov av andras hjälp för att tolka och orientera sig i sin omvärld.

Johannes Åman
johannes.aman@dn.se “

DN 100120:

“Manuel Castells: ”Communication Power.”

“Invasionen i Irak 2003 föregicks av en okritisk kampanj i amerikanska medier. I sin nya bok undersöker sociologen Manuel Castells hur makten söker sig nya vägar på nätet.”

“LITTERATURRECENSION
Författare: Manuel Castells
Titel: ”Communication Power”
Förlag: Oxford University Press “

“Var finns makten i det globala nätverkssamhället? Vad händer till exempel med nationalstaternas möjlighet att utöva makt när det territorium som utgör grunden för deras suveränitet blir alltmer irrelevant i en värld av gränsöverskridande kommunikation? Kapitalets makt anonymiseras när miljardstora transfereringar sker på mikrosekunder. Den makt som utövas inom den representativa demokratins ramar urholkas när de politiska partiernas medlemsantal sjunker och medborgarnas politiska engagemang tar form i löst organiserade nätverk.

Makten har blivit svårare att peka ut och därmed har det också blivit svårare för medborgarna att utkräva politiskt ansvar.

I sin just publicerade bok ”Communication Power” försöker sociologen Manuel Castells besvara frågan vart makten tagit vägen i ett samhälle präglat av en språngartad utveckling av kommunikationsteknologin.

Boken är hans första större arbete efter det monumentala trebandsverket ”Informationsåldern”, som publicerades i slutet av 90-talet. I trilogin formulerar Castells en samhällsteori där den kommunikationsteknologiska utvecklingen främjat den nätverkslogik som nu strukturerar samhället. Där betonar Castells också övergången från en industriell till en informationell ekonomi, styrd av strävan efter konkurrenskraft och produktivitet. Konkurrenskraft uppstår genom flexibilitet, produktivitet genom kreativitet och innovation.

I sin nya bok fokuserar Castells således på maktfrågorna i detta globala nätverkssamhälle. Makt är notoriskt svårdefinierat – och Castells väljer att här göra det lätt för sig. Makt, menar han, baseras på kontroll av kommunikation och information, och den yttersta formen av makt utgörs av förmågan att forma människors sinne och tankar. Militär makt, ekonomisk makt, politisk makt – allt reduceras i det globala nätverkssamhället enligt Castells till en fråga om hur makten konstrueras i kommunikationsprocesserna.

Den avgörande frågan blir för Castells inte om det verkligen förhåller sig på det sättet, utan i stället hur en sådan maktutövning går till och vilka sociala aktörer som blir bärare av makten.

I ett centralt kapitel i boken vill Castells visa hur amerikanska medborgare vilseleddes inför den USA-ledda koalitionens invasion i Irak 2003. Amerikanska medier excellerade inför invasionen i en retorik präglad av patriotism och ”krig mot terrorn”, och återgav okritiskt Bush-administrationens felaktiga påståenden om motiven till kriget.

Därigenom skapades en opinion som underlättade eller till och med möjliggjorde angreppet på Irak. Genom att framgångsrikt styra medierapporteringen kunde president Bush och hans administ-ration vidga sitt politiska handlingsutrymme.

Men bevisföringen blir anekdotisk och analysen trubbig. Det råder ingen som helst tvekan om att flera av de uppgifter som president Bush anförde före kriget – till exempel att Irak hade massförstörelsevapen

eller att Saddam Hussein samarbetade med al-Qaida – var felaktiga och till och med lögnaktiga. Men vad kan vi egentligen dra för slutsats av det? USA hade kanske valt att invadera Irak även om amerikanska medier varit mer källkritiska gentemot president Bush och hans administration.

Nej, värdet i Castells bok ligger inte i hans försök att förlägga makten till de aktörer som kontrollerar kommunikationsprocessen, eller hans försök att pröva sin teori genom att tillämpa den på enskilda händelseförlopp.

Värdet ligger i stället i hans förmåga och hans frimod att begreppsliggöra företeelser i den ”nya värld” som växer fram i den kommunikationella revolutionens spår. Begreppen är kanske inte alltid så exakta och deras användbarhet återstår att bevisa. Men de utmanar tanken och skapar därigenom nya insikter om kommunikationens betydelse i dagens samhälle. Jag skall ge två exempel.

För det första urskiljer Castells en historiskt ny form av kommunikation vilken han kallar mass-själv-kommunikation (”mass self communication”). Det är en masskommunikation eftersom den har en potential att nå en global publik. Men det är också en självkommunikation eftersom produktionen av budskapet är självgenererad, dess riktning är självkonstruerad och mottagandet av dessa budskap är självvalt. Internet är inte ett massmedium, internet är något som möjliggör mass-själv-kommunikation vilket i sin tur får vida konsekvenser för möjligheten att kontrollera kommunikationsprocesserna och därigenom utöva makt.

För det andra menar Castells att makten i det globala nätverkssamhället kan spåras till två grupper. De som har förmågan att starta och ”programmera” olika nätverk (”programmers”) respektive de som har förmåga att länka eller koppla olika nätverk till varandra (”switchers”). Dessa programmerare och omkopplare är inte enskilda individer utan institutioner, företag och regeringar. För att identifiera makten i det globala nätverkssamhället måste vi därför identifiera dessa programmerare och omkopplare. Castells väljer att lyfta fram exemplet Rupert Murdoch och hans mediekoncern News Corporation som bland annat inrymmer det amerikanska tv-nätverket Fox Broadcasting Company, tv-företaget Sky samt den brittiska tabloiden The Sun.

Det har snart gått 20 år sedan Olof Petersson 1990 presenterade den statliga Maktutredningen, som hade till uppgift att ”fördjupa kunskaperna om den svenska demokratins villkor, om medborgarnas möjligheter att påverka sina levnadsvillkor och om de faktorer som skapar makt att forma morgondagens Sverige”.

Det har – för att uttrycka det milt – runnit en del vatten under broarna sedan dess. Kanske är det dags för en ny. Att kontinuerligt reflektera kring rådande maktförhållanden i samhället är ett egenvärde för varje demokrati.

Ulf Bjereld
litteratur@dn.se “

DN 100118:

“ Journalisterna som gav oss sanningen åter. “

“I veckan fick författaren Carsten Jensen Olof -Palme-priset. I dagens essä skriver han att all ”-objektiv” journalistik i världen väger lätt mot de ofta personliga reportage av oberoende journalister som söker sig utanför institutionerna.”

“Är journalister också människor? Man behöver knappt öppna munnen för att ge det självklara svaret, men om man ändå gör det inser man snart att ens ”ja” har rätt omfattande konsekvenser. Om journalister är människor, hur kan man då vara säker på att de berättar sanningen? Människor är inte som fåglar, vilkas ögon tillåter dem att se runt hela horisonten. Människor har ett begränsat synfält, och därför berättar de alltid sina historier utifrån en bestämd vinkel.

Det är mänskligt inte bara att fela. Det är också mänskligt att vara svag, opportunistisk, behagsjuk och att söka bekräftelse, och därför att öppna munnen helst för att tala i egen sak eller till fördel för dem som kan vara till nytta för en själv. Likafullt ställer vi utan vidare krav på journalisten att han ska vara objektiv och menar att han svikit om hans mänsklighet med alla dess begränsningar lyser igenom, som om det vore möjligt för honom att låsa in sin subjektivitet i ett reservat och kasta bort nyckeln.

Journalisten ska vara identisk med den information han vidarebefordrar. Det finns institutioner som garanterar sådant. Tidningen, radio- eller tv-stationen står för att de journalister de anställt berättar sanningen. De skriver i institutionens namn. Deras eget är bara ett tillfälligt bihang, för i princip är informationen så obefläc-kad av deras personlighet att de när som helst kan bytas ut och ersättas av andra journalister som avlagt samma ed. Institutionen har nyckeln till journalisternas inre reservat, och det är bara i personalmatsalen eller på fritiden han tillåts yla mot månen.

Vad händer då om det är institutionen som förlorar sin trovärdighet och ylar mot månen? Två gånger under de senaste tjugo åren har det hänt den amerikanska pressen, och båda gångerna har det varit ett krig i Persiska viken som fått den att ge upp varje sanningskrav för att i stället delta i patriotismens ylande.

Men på det har det också kommit svar, och det är intressanta svar. De har givits av journalister som går sina egna, oberoende vägar, och som där återfunnit nyckeln till sina inre reservat. Och inte enbart i USA, utan också i Ryssland och Italien. Resultatet av deras undersökningar har oftast offentliggjorts i bokform, och journalisternas personlighet har där varit en oundgänglig del av framställningen.

Lägger man de miljoner ton tidningspapper som dagligen publiceras över hela världen i den ena vågskålen och de här böckerna i den andra, kommer man att göra den förbluffande upptäckten att det är tidningarna som befinns vara för lätta. Det är dessa individuella journalister med sina helt olika röster som både samtid och framtid måste gå till för att lära känna verkligheten. Några av journalisterna arbetade samtidigt för stora, väletablerade tidningar. Men det var i böckerna de fann en fristad för sanningen.

George Packers bok om invasionen i Irak, ”The Assassins’ Gate”, är en av de första som gavs ut om kriget. Den berättar två historier samtidigt. Den ena handlar om det katastrofala resultatet av ett illa genomtänkt försök att förvandla en orientalisk diktatur till en västlig demokrati från en dag till en annan. Den andra påminner om den franske författaren Gustave Flauberts roman ”Hjärtats fostran”, där en

ung man förlorar sina illusioner i konfrontation med tidens härskande idéer.

Packer ger till att börja med en grundlig beskrivning av de tankar och förhoppningar som låg bakom invasionen, och långsamt går det upp för läsaren att Packer själv hör till dem som stöder den. Han reser till Irak för att pröva sina egna högtflygande idéer på verkligheten och blir ögonvittne till en katastrof som långsamt utvecklar sig när ett helt land förvandlas till ett bloddränkt slagfält. På bokens sista sidor ger han upp journalistens skenbara neutralitet och formulerar sina slutsatser i form av en personlig bekännelse: ”Till sist insåg jag att de som bar ansvaret för Iraks öde hade uppvisat en vårdslöshet med människoliv som jag inte tvekar att kalla kriminell.”

Bokens två historier understöder ömsesidigt varandra och utgör tillsammans bokens trovärdighet. Här är en journalist som berättar sanningen, sin egen övertygelse till trots.

I Dexter Filkins nedslående ”Krig utan slut” förenas den politiska dysterhet och den existentiella låsning som är typisk för både krigsveteraner och krigskorrespondenter som uppehållit sig för länge i den heta zonen. ”Jag kan inte tala om Irak med någon som inte själv varit där”, säger en kollega vid hemkomsten. ”Jag kan varken tala om Irak eller något annat över huvud taget med någon som inte själv varit där”, lyder Filkins bittra kommentar. Dörren till ett normalt mänskligt liv har stängts för honom. Han har slukats av kriget.

Tidigt inser han att inte bara han, utan också den amerikanska invasionshären är offer för ett komplicerat dubbelspel. Det finns två sorters samtal i Irak. Den ena är det irakierna för med amerikaner, den andra det de för med varandra. Mellan dem finns inget samband. Irakierna får snabbt en tydlig känsla av att de kan inbilla amerikanerna vad som helst och ändå bli trodda: soldater letar efter upprorsmän som just beskjutit dem. Rebellerna står tio meter bort och ser oskyldiga ut, och ögonvittnena rycker beklagande på axlarna. Ingen vet vart fienden tog vägen. Amerikanerna stannar inte i Irak för evigt. Det måste irakierna, och därför spelar de sitt dubbelspel.

Filkins illusionslöshet gäller också hans egen roll som krigskorrespondent. Bara sällan uppstår en spricka i irakiernas fasad, och efter hand som kriget intensifieras isoleras även journalisterna mer och mer från det land de ska beskriva. Filkins avreagerar sig genom att varje kväll riskera livet med en lång löptur längs Eufratfloden - utanför den gröna zonen. Här lever han ett kort ögonblick utanför maskspelet, i en ensamhet som i stället för att vara ett fängelse blir befriande, och som för tankarna till Alan Sillitoes mästerverk ”Långdistanslöparens ensamhet”.

I boken ”Putins Ryssland” beskriver den mördade ryska journalisten Anna Politkovskaja landets dåvarande president Putin som nätt och jämnt mänsklig: ”Om han har en mänsklig sida är han bra på att dölja den”, skriver hon. Med det frontalangreppet närmar sig boken den rena propagandan. Den hårda tonen är journalistik när den är som allra mest rasande, subjektiv och fördömande.

Men även Anna Politkovskaja har två historier att berätta, och åter är det balansen mellan dem som gör historien trovärdig. Den ena är ett svidande angrepp på den nya härskande klassen i Ryssland, en anskrämlig blandning av rasister, krigsmånglare, återuppståndna KGB-officerare och notoriska förbrytare. Den andra historien börjar med den ödmjuka presentationen av författaren själv som ett ansikte i mängden, en helt vanlig människa som upprörs över de brott hon bevittnar. Själv har hon ingen talang för politiska analyser, hävdar hon. Hennes bok är en enkel, känslomässig reaktion.”Jag lever i nuet och skriver om det jag ser.”

Men Anna Politkovskaja var klok nog att inse att även om hon bara var ”ett ansikte i mängden” så lyssnade inte den stora majoriteten av människor till henne. Trots sin isolering kämpade hon som en enmansarmé envist vidare för att berätta sanningen. Och fick betala priset.

Det är här Politkovskajas historia blir verkligt oroande. I dag hyllas hon som martyr för sin kompromisslösa kamp. Men medan hon levde beklagade hon sig med all rätt över att ingen önskade lyssna på hennes obekväma budskap. När vi slog dövörat till blev vi medskyldiga till mordet på henne. Det är möjligt att hon var propagandist, men hon kämpade för en sanning som var oberoende av alla politiska hänsyn.

Detsamma kan sägas om den unge, italienske journalisten Roberto Saviano, som i dag lever under konstant dödshot, omgiven av livvakter. Hans bok om den napolitanska camorran, ”Gomorra”, är en friläggning av den undre värld som härskar över stora områden i ett land som gärna skyltar med sitt medlemskap i EU.

Saviano visar hur camorran inte representerar ett primitivt klansamhälle, utan snarast är en sofistikerad manipulatör av marknadsekonomin som kombinerar brutala mord med en djup insikt i den moderna konsumtionens mekanismer. Camorran är varje nyliberal ekonoms dröm omsatt till verklighet. Organisationen är i stånd att frigöra marknaden från alla restriktioner, framför allt den beklagliga inblandning från statens sida som allmänt går under beteckningen lag och rätt. Dess brott formar sig till en hyllning till vår tids mest firade gudar: tillväxt, vinst och konsumtion.

Antingen du vill klä dig i senaste haute couturen, sniffa lite kokain för sällskapsbruk eller göra dig av med stora mängder giftigt avfall så är camorran den leverantör som tar sig an dina största såväl som minsta behov. Camorran, det är Savianos budskap, har blivit en del av oss själva, och vi kan göra oss av med den lika lite som vi kan göra oss av med vårt eget undermedvetna. Camorran är sanningen om vår livsstil.

Saviano återberättar den bibliska historien om Gomorra för att erinra oss om den förbannelse den handlar om. Alla som vände sig om för att betrakta den brinnande stad som Gud släppt loss sin vrede över förvandlades till en saltstod. Och det är vad Saviano skrivit: en bok om att inte vilja se.

Europas konsumenter är medskyldiga. Vår tystnad gör oss till en del av brottet. Det är vi som inte vänder oss om för att se resultatet av våra egna gärningar.

Ingen av dessa böcker är någon behaglig läsning. Tvärtom. Men innan vi hyllar dem som mästerverk bör vi minnas varför de skrevs. För att sabotera andra, betydligt vanligare och mäktiga historier om verkligheten, som händelsevis är ren lögn och vars uppgift varit att lugna och pacificera: det går bra för demokratin i Irak; demokratin har trots inledande svårigheter slagit rot i Ryssland; en ostörd fri marknad är demokratins bästa, nej enda förutsättning.

Ingen demokrati har någonsin dukat under för att dess medborgare fått en överdos sanning. Men ingen vill höra att man låtit sig bedras eller inte är herre över sitt eget liv. Inte heller vill vi veta att vi är medskyldiga till brott, eller ställas inför kravet att ge upp en livsstil vi kämpat hårt för att uppnå.

Som alltid finns en säker lösning på problemet med obekväma sanningar. Döda budbäraren. Avskeda honom, ignorera honom, undergräv hans trovärdighet eller säg honom att han är en stor berättare men en obetydlig journalist. Eller gör som Putin och camorran: skjut budbäraren med en kula i nacken.

Vad är det att söka sanningen? I sin sista bok ”På resa med Herodotos” skrev Ryszard Kapuscinski att den människa som mister förmågan att låta sig förvånas och överraskas är ihålig, hans hjärta är dött. Om någon tror sig ha sett allt är han färdig inte bara som journalist, utan också som människa. För Kapuscinski var nyfikenheten själva drivkraften. Man kan tillägga att nyfikenheten har en namnlös släkting, den sorts sinne för rättvisa som inte nödvändigtvis anser att förtryckta människor alltid har rätt, men väljer att ställa sig på sanningens sida.

Nyfikenhet dödar katten, lyder ett engelskt ordspåk som också är en varning. Men vad ska katten göra om den utan sin nyfikenhet upphör att vara katt? Den frågan har i varje fall giltighet för journalister, och om vi som medborgare i ett demokratiskt samhälle har någon moralisk förpliktelse så är det att hålla katten och dess förbannade, obekväma, några gånger livsfarliga nyfikenhet vid liv.

Översättning från danska: Lars Linder

Carsten Jensen
essa@dn.se “

“ SKRIBENTEN

Carsten Jensen är dansk författare och debattör. Han har främst skrivit reseskildringar från hela världen, men också romaner. I veckan fick han Olof Palme-priset.

KÄLLORNA:

” The Assassins’ Gate America in Iraq” George Packer (Faber, 2006)
” Hjärtats fostran” Gustave Flaubert Övers. Ellen Witting -(Geber, 1951)
” Krig utan slut. -Reportage från kriget mot terrorn” Dexter Filkins Övers. Katalin Földesi (Bonniers, 2009)
” Putins Ryssland” Anna Politkovskaja Övers. Hans Björkegren (Ordfront, 2005)
” Gomorra. En resa i Camorrans land” Roberto Saviano Övers. Barbro Andersson (Bromberg, 2008)
” På resa med Herodotos” Ryszard Kapuscinski Övers. Anders Bodegård (Bonniers, 2006)

MER : Andra personligt journalistiska böcker om Irak:

Rajiv Chandrasekarans **”Imperial Life in the Emerald City”** (2007). Ett avslöjande reportage om amerikanernas isolerade liv i Irak. En tragisk slapstickfars om hur ett fjärran land ska förvandlas till en demokrati vars grundmekanismer ockupanterna själva inte har de nödvändiga kunskaperna om.

James Hiders **”The Spiders of Allah”** (2009). Om det oöverstigliga avståndet mellan invasionsstyrkorna och den inhemska befolkningen – men också om det nödvändiga avståndet mellan krigskorrespondenten och de soldater han är där för att skildra.“

DN 100121:

“Italiens osynliga slavar.”

“Italiens hårda politik mot invandrare skapar den lågavlönade, svarta arbetskraft som landets vårdapparat och apelsinindustri ropar efter. En ny bok kastar ett annorlunda ljus över det italienska kriget mot papperslösa.”

“Italien har på senare tid kraftigt stramat åt sin invandringspolitik och infört kännbara straff för invandrare som vistas på italiensk mark utan uppehållstillstånd och utan identitetshandlingar. Italien är också ett av de högt utvecklade EU-länder där svartarbete är som allra mest utbrett och där framför allt papperslösa, illegala, invandrare står till tjänst som svart arbetskraft.

Så ser det ut. Men är detta två helt separata fenomen eller finns det någon form av samband dem emellan?

En av förtjänsterna med Marco Rovellis nya bok ”Servi” (Slavar) är att den kastar nytt ljus över den frågeställningen. Författaren riktar strålkastarljuset mot just de sektorer av det italienska näringslivet där svartarbete är som mest förekommande: jordbruket, olika servicenäringar samt byggbranschen. Dessa näringar, och framför allt de riktigt små företagen i respektive bransch, mikroföretagen, har nämligen — delvis som en följd av den globala konkurrensen — ett skriande behov av arbetare som nöjer sig med svält-löner, accepterar att arbeta utan några som helst kontrakt och tillerkända rättigheter och som aldrig protesterar ifall lönen ibland uteblir eller arbetsmiljön är livsfarlig och hälsovådlig.

Ofta sägs det att den inhemska arbetskraften i utvecklade industriländer som Italien blivit för ”bekväm” för att utföra vissa arbetsuppgifter. Men det är inte sant. Det är inte där skon klämmer. Däremot är det få italienska medborgare som accepterar de slavliknande villkor som de illegala invandrarna, på grund av sin osäkra situation, är så illa tvungna att acceptera. Alternativet för dessa presumtiva slavar är att ådömas höga böter, sättas i fängsligt förvar i speciella läger för att sedan kastas ut ur landet, tillbaka till den fattigdom och/eller det förtryck som de en gång flydde från. Och i den situationen väljer de flesta, trots allt, slavarbete framför böter, fängelse och utvisning.

Marco Rovelli — som också undervisar i historia och filosofi och dessutom gjort sig känd som sångare och låtskrivare, tidigare i gruppen Les Anarchistes, nu som solist — vänder alltså på perspektivet och visar att främlingsfientligheten och den allt hårdare politiken mot invandrare ”producerar” just den arbetskraft som vissa delar av det italienska näringslivet ropar efter. Och att boken heter ”Servi” är verkligen ingen överdrift, för det är så uppenbart ett utnyttjande av människor, utan någon som helst möjlighet att säga nej som det här rör sig om.

Marco Rovelli har tidigare skrivit en bok om de fångläger vari de papperslösa flyktingarna vistas innan de förpassas ut ur landet. Den heter ”Lager italiani” (Italienska koncentrationsläger) och utkom 2006. En annan av hans böcker, ”Lavorare uccide” (Arbete som dödar), från 2008, handlar om de anmärkningsvärt många dödsfallen på arbetsplatserna i Italien och där de flesta, föga förvånande, sker inom den svarta, irreguljära, sektorn.

Både i dessa böcker och i den nya, som har undertiteln ”Il paese sommerso dei clandestini al lavoro” (De illegala invandrarna som arbetskraft i den svarta ekonomin), är Rovellis ambition att ge de männi-skor som annars bara framträder som anonyma siffror i statistiken eller nyhetstelegrammen ett ansikte och en röst. Han lyfter fram de enskilda individerna, låter dem berätta om sin situation och sin

bakgrund, gör deras erfarenheter och lidanden så påtagliga att man som läsare aldrig mer kan glömma bort att det är människor, med individuella öden och personligheter, som drabbas när våra regeringar skärper invandringspolitiken och upphäver möjligheten att över huvud taget ansöka om asyl.

Rovellis bok är, kan man säga, ett enda långt reportage, från grönsaks- och fruktodlingarna i Syditalien till den sjudande byggverksamheten i Milanotrakten, ett reportage som skildrar hur svårt, eller rentav omöjligt, det är att komma åt de ansvariga för slavdriften och svartarbetet när verksamheten, som i Italien, ofta bedrivs i form av en lång kedja av upphandlingar och entreprenader där den organiserade brottsligheten (maffian, camorran, 'ndranghetan) utgör en självklar och integrerad del av systemet.

Jag har här använt mig av begreppen ”illegala” eller ”papperslösa” invandrare. Men jag skulle egentligen vilja använda det italienska ordet ”clandestini” (som betyder ”hemliga” och ”dolda”), kanske rentav försvenskat till ”klandestiner”. Rovelli hävdar i sin bok att detta är ett mycket bättre ord, av det skälet att det tar fasta på dessa människors livssituation och inte på hur de länder dit de söker sig betraktar dem. Genom att betona klandestinernas ”människoskap” visar man därmed hur omänskligt det är att förneka dem mänskliga rättigheter.

Alltså: klandestinerna, de osynliga, skuggmänniskorna, de som alltid måste vara försiktiga och uppträda så att de inte blir avslöjade eller angivna, de som inte kan vända sig till myndigheterna när de har problem eller är i nöd. Men som samtidigt är så viktiga för det italienska samhället och den italienska ekonomin att det skulle få rent katastrofala följder om samtliga kastades ut, på en och samma gång.

Om inte klandestinerna fanns skulle, skriver Rovelli, apelsinerna sitta kvar på träden och inga italienare ha italienska tomater på tallriken. För att nu inte tala om åldringsvården, där svartarbetande s k ”badanti” (ofta klandestiner från östeuropeiska länder, i många fall med akademisk examen) utför det arbete som i Sverige utförs av reguljär hemtjänstpersonal i offentlig eller privat regi.

När den italienska regeringen i somras skärpte politiken gentemot klandestinerna blev reaktionerna, även från Lega Nord-anhängare, så starka vad gäller dessa ”badanti” att man blev tvungen att göra undantag för dem. Utan ”badanti” skulle nämligen även rasisternas och invandrarhatarnas gamla föräldrar få tillbringa sina sista år och dagar ensamma, utan omvårdnad och sällskap. Därför erbjöds dessa svartarbetare, till största delen kvinnor, möjlighet att mot en avgift registrera sig som vit arbetskraft.

Rovelli drar sig inte för att även ta upp den känsliga frågan om invandrares brottslighet. Invandrarnas vara eller icke vara i Italien diskuteras ju så gott som alltid som ett säkerhetsproblem. Och han visar då, med stöd i statistik, att invandrare med uppehållstillstånd inte begår fler brott än infödda italienare. Däremot är utlänningar generellt sett kraftigt överrepresenterade i de italienska fängelserna, men det handlar då om just klandestiner, invandrare utan tillstånd att vistas i landet.

Och Rovellis slutsats blir att det enklaste sättet att komma till rätta med denna brottslighet är att göra irreguljära invandrare reguljära. De som integrerats i samhället och nu lever och arbetar där legalt har nämligen dessförinnan ofta själva varit klandestiner. Och många av dem som nu lever som sådana har tidigare haft uppehållstillstånd men inte fått det förnyat. Den eventuella brottsbenägenheten finns alltså inte att söka i invandrarnas ”natur” eller ”kultur” utan har med deras omöjliga situation i Festung Europa att göra. Och varför då inte lika

gärna öppna dörrarna för dem, när vi ändå behöver dem och dessutom redan utnyttjar dem?

Marco Rovellis ”Servi” är en viktig och nödvändig bok, såsom förhållandena i världen ser ut i dag ett välskrivet och seriöst reportage med nya tankeväckande perspektiv. När man läst hans bok bör man kanske också ta och lyssna på hans nya skiva ”Marco Rovelli libertaria”. Själv har jag hittills bara hört sången ”Il campo”, men den gav definitivt mersmak.

Roberto Saviano och Fabrizio Gatti är alltså inte de enda samhällskritiska författare i Italien just nu som låter tala om sig. Till dem sällar sig också Marco Rovelli, med den äran.
Kanske är det dags för något svenskt förlag att upptäcka även hans författarskap?

Margareta Zetterström
essa@dn.se “

“FÖRFATTAREN
Margareta Zetterström är författare, frilansskribent och översättare från franska, tyska och italienska. Hennes senast publicerade bok är ”Arma älskade Italien” -(Tintomara, 2007).

KÄLLORNA
Böcker av Marco Rovelli: **”Servi. Il paese sommerso dei clandestini al lavoro”**
(Feltrinelli, 2009), **”Lager italiani”** (Rizzoli, 2006) och **”Lavorare uccide”** (Rizzoli, 2008).

Även journalisten Fabrizio Gatti har i två böcker behandlat frågan om de papperslösa invandrarnas situation i Italien: **”Bilal. Viaggiare, lavorare, morire da clandestino”** (Rizzoli, 2007) och **”Viki che voleva andare a scuola”** (Rizzoli, 2003). Den första skildrar utnyttjandet av papperslösa invandrare speciellt i frukt- och grönsaksodlingen i södra Italien, den andra en papperslös albansk invandrarfamiljs kamp för livsuppehället i Milanotrakten.

MER
I Italien uppskattas den svarta sektorn omfatta mellan 17 och 25 procent av den totala ekonomin (mot 5 procent för andra ”gamla” EU-länder). Antalet invandrare i Italien som arbetade svart som åldringsvårdare uppskattades för något år sedan till cirka en halv miljon.

Av den italienska statens kostnader för invandringen går cirka 80 procent till att bekämpa invandrarna (specialfängelser, utvisning etc) och endast 20 procent till integration. De reguljära invandrarna i Italien utgör 6 eller 7 procent av befolkningen.

Våldsamheterna i den kalabresiska staden Rosarno nyligen gällde just ”klandestiner”, papperslösa svartarbetare.”

DN 100119:
Flykting- och asylfrågor, skydd mot terrorism, tull och migration.

“ Malmström utfrågas i EU-parlamentet.”

“På tisdagmorgonen inleddes utfrågningen av EU-kommisionskandidaten Cecilia Malmström. Många av frågorna från parlamentet gällder den framtida asyl- och invandringspolitiken. DN:se följer utfrågningen direkt.”

“**Cecilia Malmström** (FP) har av Eu-kommissionens ordförande José Manuel Barosso tilldelats den portfölj som går under namnet "Inrikes frågor" och ger henne ansvar för bland annat flykting- och asylfrågor, skydd mot terrorism, tull och migration.

Malmströms portfölj innehåller en rad känsliga frågor där det gäller att gå balansgång mellan säkerhet och trygghet å ena sidan och respekt för personlig integritet och mänskliga rättigheter å den andra. Frågor där varken medlemsländer eller EU-parlamentariker är överens om var den rätta balansen ligger, skriver TT.

I december antogs det så kallade Stockholmsprogrammet, där den största delen handlar om Eu-ländernas hantering av asylfrågor. Samtidigt trädde Lissabonfördraget i kraft, något som enligt Malmström kommer att ge ett ökat inflytande och ett effektivare beslutsfattande i Europeiska rådet.

Som första punkt tog Malmström upp just asylfrågorna. Hon vill utveckla en gemensam politik för hantering av asylsökande i EU. Angreppssättet ska vara globalt och syftet är att skapa en asylpolitik som verkligen lever upp till de värden om solidaritet och mänskliga rättigheter som EU är satt att försvara.

– EU ska fungera som ett gemensamt skyddsområde för de som söker asyl, sa Malmström till parlamentet.

– Men det kräver också en bra överblick och kontroll av de yttre gränserna, tillade hon.

Malmströms andra mål är att skapa ett system för laglig invandring i Europa. Hela EU har en åldrande befolkning och kommer att behöva invandrad arbetskraft i framtiden. Behoven ser visserligen olika ut men behovet kommer ändå att kvarstå och växa.

– Jag vill att vi ska skapa en laglig invandring med tydliga regler där de som söker arbete ska kunna arbete på rimliga villkor och under förhållanden som fungerar samhällsutvecklande, säger Malmström som dessutom tänker göra en översyn över nuvarande lagstiftning och policys på området.

Malmström talade också om en "Immigration code" där de legala invandrarna ska omfattas av samma rättigheter som övriga EU-medborgare.

Den organiserade brottsligheten och hur man bäst bekämpar den var Cecilia Malmströms tredje punkt under anförandet. Hon vill skapa en intern säkerhetsstrategi byggd på samarbete, solidaritet och respekt. Gränsöverskridande polisiärt och rättsligt arbete kommer här att spela en viktig roll.

En stund in i utfrågningen fick Cecilia Malmström frågan om hur hon tänker sig avancera när det gäller området organiserad brottslighet av olika slag. Malmström svarade att frågan är en av de hon tänker ta itu med genast och att det behövs en inrikes- och säkerhetsstrategi.

Malmström berättade att hon inom kort kommer att lägga fram en utvärdering av de verktyg som redan finns i kampen mot organiserad brottslighet. Omfattande databaser med uppgifter och samarbete med tredje land nämner hon som några av dem.

– När det gäller terrorismen gäller det att verka förebyggande, skyddande och att rättsförfölja de brott som begås. Jag vill också sätta större fokus på offren för terrorismen, förklarar Malmström.

Efter ungefär en timme brände det till lite i utfrågningen. En parlamentariker uttryckte stor oro då han ansåg att Malmström pläderar för massinvandring. Det råder redan hög arbetslöshet i många europeiska städer. Hur tänker Malmström att städer som Paris, Bryssel och Malmö, som redan har problem med detta ska klara av massinvandring.

– Jag hoppas uppriktigt att ni inte får posten som kommissionär, det måste jag säga, sa parlamentarikern.

Cecilia Malmström besvarade lugnt frågan och upprepade att behovet av invandrad arbetskraft varierar från land till land men att behovet kommer att växa i framtiden, något som all demografisk statistik pekar på.

– Invandring är nödvändig för den framtida ekonomin, för att vi ska kunna betala pensioner och upprätthålla de sociala systemen. Detta är inte lösningen men en del av lösningen. Europa måste ha gemensamma regler runt detta och det ska jag verka för.

Frågan om kvinnlig könsstympning hamnade också i Malmströms knä under utfrågningen. En parlamentariker ansåg att frågan måste placeras högt på agendan - något som skulle få världen att lyssna och reagera. På frågan om hur Malmström själv tänker agera i frågan om om inte EU borde upprätta en gemensam strategi för att bekämpa fenomenet svarade Malmström:

– Kommissionen har inte lagstiftningsmöjligheter när det gäller våld mot kvinnor. Lagstiftningen runt fenomenet varierar i EU men jag vet att till exempel Spanien arbetar aktivt med frågan. Från EU:s håll arbetar vi förebyggande genom information och genom insatser från frivilligorganisationer.

Malmström fick den konkreta frågan om vilka hörnstenar som kampen mot terrorismen ska bestå av. Idag sker mycket ad hoc, menade den frågande parlamentarikern som vill se en tydligare strategi när det gäller de åtgärder som vidtas i arbetet mot terrorismen.

– Jag betonade detta tidigare. Först och främst ska vi få en överblick över alla verktyg vi redan har: databasuppgifter, anslag och olika direktiv. Det är det första. Mot bakgrund av det ska jag sedan lägga ett förslag vad gäller effektivitet, proportionalitet med mera.

Återkommande under utfrågningen var frågorna om den framtida asyl- och invandringspolitiken i EU och hur Malmström tänker agera. En oro för att Malmströms förslag om gemensamma regler för medlemsländerna ska leda till högre invandringstryck är tydlig bland många av frågeställarna. Malmström förklarade att en gemensam strategi för asyl och invandringspolitiken är nödvändig inom EU. Detta för de asylsökandes skull, för att skapa ordning i länderna och för att minska lidandet.

– Det handlar om kostnader också. Ju längre en asylsökande måste vänta på besked desto mer kostar det, sa Malmström.

När det gäller den illegala invandringen menar Malmström att den måste bekämpas genom bättre möjligheter att invandra legalt. Hon vill

också stärka Frontex och förbättra samarbetet med tredje land. Samtal med grannländerna Libyen och Turkiet pågår också, underströk Cecilia Malmström.

Caroline Thorén
caroline.thoren@dn.se “

“FAKTA EU-KOMMISSIONEN

Kommissionens roll i EU är att lägga fram lagförslag och följa upp att fattade beslut efterlevs av medlemsstaterna.
Här sitter en kommissionär för varje EU-land, totalt 27 stycken. Mandatperioden är fem år. Kommissionärerna nomineras av medlemsländerna i samråd med kommissionens ordförande.
De utfrågas sedan av EU-parlamentet, som kan säga nej till den föreslagna kommissionen om någon av dem inte håller måttet. Så skedde exempelvis förra gången.
Kommissionens ordförande, för närvarande portugisen José Manuel Barroso, fördelar arbetet mellan kommissionärerna. Ansvarsområdena brukar kallas portföljer. Till sin hjälp har kommissionärerna stora tjänstemannastaber, kallade generaldirektorat.

FAKTA CECILIA MALMSTRÖM

Nytt jobb: nominerad till EU-kommissionär för inrikes frågor (polis- och flyktingfrågor mm.)
Senaste politiska post: svensk EU-minister, har bland annat ägnat sig år Lissabonfördraget, EU:s budget, tillväxt och sysselsättning samt det svenska ordförandeskapet.
Tidigare EU-uppdrag: ledamot i EU-parlamentet 1999-2006 med inriktning på utrikespolitik, mänskliga rättigheter, EU:s utvidgning och konstitutionella frågor.
Parti: Folkpartiet.
Utbildning: filosofie doktor i statsvetenskap med inriktning mot europeisk politik.
Födelseår: 1968.
Uppväxt: delvis i Frankrike, Tyskland och Spanien (talar dessa tre språk flytande).
Bostadsort: Göteborg.
Familj: Man och tvillingar. “

DN 100117:

“ Hushållskassornas gyllene år. “

“Dyrare hus och högre elräkningar – men ändå mer över i hushållskassan för de flesta. 00-talet var ett positivt decennium för privatekonomin. Nu väntar mer osäkra tider.

Reallönerna har stigit alla år från 1999 fram till 2009. Och inflationen har varit låg. Under decenniet har konsumentpriserna stigit med 16 procent. Så låg inflation har inte Sverige haft sedan 1930-talet. Men priserna på vissa varor har ändå skjutit i höjden. Din Ekonomi har plockat ihop en korg av varor och tjänster för att jämföra priserna då och nu.

Till det som har stigit mest hör priset på villor (+88 procent med inflationen borträknad), el (+59 procent), tobak (+47 procent) och frukt (+23 procent). Lokaltrafikresorna har också blivit dyrare. Priset på SL:s månadskort har gått upp med 48 procent på tio år. Men allt har inte blivit dyrare. Teknikutveckling och import från Asien har gjort att svenskarna får mer för pengarna inom vissa områden.

Tydligast märks detta inom elektronikhandeln. Priset på en stationär dator har sjunkit med 69 procent på tio år.

– I mitten av 00-talet kom det stora raset. Det berodde framför allt på två saker. Datorförsäljningen ökade. Det ledde till att fler började tillverka datorer, vilket i sin tur gav ett större utbud. Samtidigt föll dollarn i värde mot kronan, säger David Larsson på analysföretaget IT-research.
Andra varor som har blivit billigare är skor (–14 procent) och kläder (–4,5 procent).

Din Ekonomis prisjämförelse visar också att det har blivit billigare att åka X2000. År 2004 införde SJ rörliga priser, efter det har biljettpriserna varierat beroende på tillgång och efterfrågan. När Din Ekonomi undersökte biljettkostnaden var priset 30 procent lägre än det fasta priset 1999.

Å andra sidan – av prisjämförelsen framgår inte hur lätt eller svårt det är att få tag i de billiga biljetterna.

Ylva Yngveson, chef för Institutet för privatekonomi på Swedbank, anser att det viktigaste som hände privatekonomiskt under 00-talet var att inflationen hölls låg och att reallöneökningarna var stabila.
– Det har varit ett bra årtionde. Det har blivit betydligt större utrymme för konsumtion och sparande, säger hon.

En del av pengarna har svenskarna lagt på boendet.
– Mycket av det som vi har fått mer att disponera har gått till boende. Till köp av bostäder och till upprustning. Vi prioriterar boendet och det är brist på bostäder där folk vill bo, säger Ylva Yngveson.

Att elektronikprylar har sjunkit i pris betyder inte att svenskarna totalt sett lägger mindre pengar på mobiltelefoner, tv-apparater och liknande.
– Priserna dalar men vi verkar köpa på oss mer. Vi omger oss med fler saker som vi behöver en buffert för att ersätta om de skulle gå sönder, säger Ylva Yngveson.

Men nu väntar snålare tider. Löneökningarna blir troligtvis små de närmaste åren och några stora skattesänkningar är inte aviserade konstaterar Ylva Yngveson.
– Det behöver inte bli nattsvart även om många hushåll kommer att känna av högre utgifter för räntor, säger hon.

Kenneth Westerlund
kenneth.westerlund@dn.se “

DN 100121:

“Nästan bara män har miljoninkomster.”

“ Män dominerar stort bland dem som har inkomster över en miljon kronor om året. Och de bor i Storstockholms kommuner.

Nästan 39.000 personer i åldrarna 20—64 år hade över en miljon kronor i sammanräknad förvärvsinkomst 2008, enligt Statistiska Centralbyrån, SCB. Av dem var 86 procent män.
Antalet miljoninkomsttagare var det året tre gånger så många som 1999 räknat i löpande priser och dubbelt så många räknat i fasta priser.

Miljoninkomsttagarna utgjorde drygt 7 promille, det vill säga 7 personer av 1.000 tjänade över en miljon.

I Danderyd hade var tionde person inkomster över en miljon. I kommunerna Gullspång, Bjurholm, Norsjö, Malå, Sorsele, Dorotea, Vilhelmina och Arvidsjaur återfinns inte en enda person med inkomster över en miljon.

Antalet som har noll kronor i sammanräknad förvärvsinkomst är betydligt fler än de som tjänar över en miljon. År 2008 var det antalet 204.000 eller 3,8 procent, enligt SCB.

Medianinkomsten var 252.900 kronor. För män låg medianinkomsten på 286.900 och för kvinnor på 225.000 kronor.

TT “
252.900/12= 21075 kr per månad.
286.900/12= 23908
225.000/12= 18750 (Hälften av LO-kvinnorna har deltid men vill mest ha heltid)

DN 100121:

“Fler svenskar än någonsin.”

“ Svenskarna blir allt fler. Under 2009 flyttade färre från Sverige än året innan. Drygt 40 000 personer flyttade från landet, ungefär 5 100 färre än under 2008, enligt siffror från informations- och upplysningsföretaget Infotorg.

Kombinerat med en stabil invandring på cirka 100 000 personer per år och cirka 112 000 födslar ger det fler svenskar än någonsin — mer än 9,3 miljoner personer, skriver företaget.

Totalt blev vi cirka 82 000 fler under 2009, en ökning med 12 procent jämfört med 2008. Antalet avlidna minskade samtidigt till 90 705 mot 91 441 personer året före.

Infotorgs statistisk baseras på uppgifter från Statens personadress-register (Spar).

TT”

ISF Inspektionen för socialförsäkringen.

Ny myndighet - nytt uppdrag

Inspektionen över socialförsäkringen (ISF) är en svensk statlig förvaltningsmyndighet som bildades den 1 juli 2009 och befinner sig i ett uppbyggnadsskede.

Myndigheten ska genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning stärka rättsäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet och skapa ökad tilltro hos medborgarna. Myndigheten sorterar under Socialdepartementet. ISF är en enrådighetsmyndighet med en generaldirektör och ett insynsråd. ISF:s generaldirektör är Per Molander.

När verksamheten är uppbyggd kommer myndigheten att ha mellan 40 och 50 anställda. Myndigheten kommer successivt att rekrytera medarbetare under uppbyggnadsfasen. Myndigheten ligger i Stockholm.

Genom bildandet av Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) den 1 juli 2009 skapades en självständig tillsynsfunktion inom socialförsäkringsområdet.

ISF:S SYFTE

ISF har en central roll inom socialförsäkringsområdet. ISF ska bidra till att rätt ersättning betalas ut till rätt person i rätt tid. För tilltron till socialförsäkringen är det nödvändigt att säkerställa effektiva handläggningsprocesser och att förhindra felaktiga utbetalningar och obehörigt nyttjande av försäkringen.

ISF:S STYRDOKUMENT

Instruktion
Regleringsbrev för 2009

Hemsidan http://www.inspsf.se/

E-post: registrator@inspsf.se

MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

MSB:s uppgift är att utveckla och stödja samhällets förmåga att hantera olyckor och kriser. Vi bidrar till att samhället förebygger händelser och att vi är beredda när de inträffar. När en allvarlig olycka eller kris inträffar ger vi stöd. Vi ska också se till att samhället lär sig av det inträffade. Arbetet bedrivs i nära samverkan med andra samhällsaktörer och omfattar allt från små olyckor i vardagen till stora katastrofer. Här kan du läsa mer om oss som myndighet.

Organisation och uppdrag
MSB:s uppdrag är att arbeta för ett stärkt samhällsskydd och en god beredskap där alla tar ansvar. Vi arbetar i hela hot- och riskskalan och har uppgifter före, under och efter olyckor och kriser.
Läs mer om Organisation och uppdrag

MSB på Internet
MSB.se är MSB:s ofiiciella webbplats, men vi är naturligtvis aktiva på fler arenor på Internet. Vi driver en rad andra webbplatser i egen regi och i samverkan med andra och vi möter vår omvärld i olika sociala medier.
Läs mer om MSB på Internet

Forskning
I MSB:s arbete för ett säkrare samhälle spelar kunskapsutveckling en strategiskt viktig roll. Då forskning är kunskapsutvecklingens viktigaste medel har MSB i uppdrag att inrikta, beställa och kvalitetssäkra forskning.
Läs mer om Forskning

Hemsida **http://www.msb.se/sv/**
Anpassa
Press
Kalender
In English
Start
Om MSB
Förebyggande
Utbildning & övning
Insats & beredskap
Kunskapsbank
Produkter & tjänster
Forskning
Nyheter och press
Internationellt
Arbetet i EU
Jobba hos oss
Upphandling
Organisation och uppdrag
Så arbetar vi
Kontakta MSB
Mer om webbplatsen
E-post: registrator@msb.se

Berätta vem du är så kan vi ge dig nyttiga genvägar!
Kommuner & landsting
Myndigheter & länsstyrelser
Företag
Räddningstjänst
Insatspersonal
Privatpersoner

DN 100104:

”Så här vill vi förändra regelverket för A-kassan.”

“Socialdemokraterna: Vi vill ha en arbetslöshetsförsäkring som inte diskriminerar unga och föräldrar med barn under 18 år.”

“ Regeringens experiment med arbetslöshetsförsäkringen har lett till att en halv miljon människor trängts ut ur A-kassan. I ett ansträngt ekonomiskt läge prioriterar vi att sänka den enskildes kostnad för A-kassan. Vi ska också höja taket. I dialog med facket tänker vi efter valet se över det komplicerade regelverket, skriver Sven-Erik Österberg.

En väl fungerande, tydlig, frivillig och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring är en viktig grundsten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. En sådan arbetslöshetsförsäkring gör nödvändig strukturomvandling möjlig, ger ekonomisk trygghet till dem som förlorar jobbet, stimulerar efterfrågan i ekonomin när arbetslösheten stiger och motverkar att lönerna pressas nedåt. Dessutom stärks produktiviteten.

Sedan regeringen började experimentera med arbetslöshetsförsäkringen har reglerna gjorts om gång på gång: ersättningens storlek, finansieringen, medlemsvillkoret, arbetsvillkoret och regler för ränta och återkrav.

Resultatet är att en halv miljon människor har trängts ut ur a-kassan. Var tredje löntagare står utan ett inkomstrelaterat skydd vid arbetslöshet. Endast var fjärde ung har rätt till a-kassa och bara en av tio av de arbetslösa får 80 procent av sin tidigare inkomst i arbetslöshetsersättning.

I ett ansträngt ekonomiskt läge prioriterar vi att sänka den enskildes kostnad för a-kassan.

Vi ska också höja taket. Arbetslöshetsförsäkringen ska finansieras solidariskt. Men regelverket måste också ses över. I dialog med fackföreningsrörelsen vill vi skapa en fungerande försäkring som är enkel att förstå, som är pålitlig, rättssäker och som inte kan missbrukas. Det kräver en omfattande översyn av regelverket:

• Den som är arbetslös ska söka jobb eller utbilda sig för att få jobb. Ingen ska behöva lägga merparten av sin tid åt att strida för att få ut den försäkring som man har rätt till. Regeringens nya regler har inneburit att många arbetslösa får vänta i månader på ersättning – samtidigt som deras arbetsgivare ålagts ytterligare uppgifter för att hantera regelverket. Det är inte rimligt. Vi vill se över reglerna så att en tidsgräns kan sättas för hur länge den enskilde ska behöva vänta.

• **Regeringen har gett** a-kassorna en omöjlig arbetssituation. Många stora förändringar har genomförts på kort tid. A-kassorna har inte fått tid på sig att genomföra dem på ett tryggt sätt. Människor har hamnat i kläm. Vi vill ge a-kassorna rimliga villkor så att de kan uppfylla sina åtaganden och avsevärt korta handläggningstiderna.

• **Regeringens regelverk innebär** också att arbetsgivare tvingas till en väsentlig och kostsam administration för att hantera den information som krävs för en korrekt hantering av a-kasseärenden. Vi vill minska krånglet för arbetsgivare.

• **Kravet på arbetsmarknadsförankring** för att få del av försäkringens inkomstrelaterade ersättning avgörs genom utformningen av medlems- och arbetsvillkor. Det är en rimlig grundprincip. Men villkoren måste utformas i relation till hur arbetsmarknaden faktiskt ser ut. Allt fler har korta och tillfälliga jobb. En negativ återverkning av dagens regler är att arbetslösa förlorar ekonomiskt på att ta tillfälliga jobb. A-kassan ska stödja arbetslinjen. Varje arbetad timme behövs. Vi vill formulera regler som alltid uppmuntrar till arbete.

• **Regeringens diskriminerande särregler** för ungdomar, som trots samma avgift får en kortare ersättningsperiod, och de särskilda undantagen för föräldrar till barn under 18 år är främmande inslag i ett inkomstbortfallsbaserat försäkringssystem. Vi vill se över reglerna så att arbetslöshetsförsäkringen kan bli neutral i förhållande till ålder och familjesituation.

Grundtanken med arbetslöshetsförsäkringens utformning har varit att generösa ersättningsvillkor förbättrar matchningen på arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden och ekonomin utvecklas bättre om den som är arbetslös får möjlighet att hitta ett jobb där dennes utbildning och kompetens kommer till nytta.

Syftet har aldrig varit att den arbetslöse ska tvingas ta första bästa jobb, utan i första hand jobb där kunskap och kompetens tas tillvara. Sänkta ersättningar, ökad byråkrati och administrativt krångel stärker inte människors möjligheter att komma snabbare tillbaka till jobb. Men en politik som är inriktad på aktiva insatser, utbildning och praktik innebär reella möjligheter att komma i jobb. Det lägger också grunden för en effektivare kontroll av att försäkringen inte utnyttjas på fel sätt.

Vi kommer inte att upprepa regeringens slarviga misstag. De förändringar vi vill genomföra ska föregås av en noggrann genomlysning. Kostnaden för slarv är godtycke och oförutsebarhet, vilket gör att människor kommer i kläm. Ändringar i ett komplicerat regelverk innebär många konsekvenser, varav några kan vara svåra att överblicka. Därför måste mandatperioden inledas med en sammanhållen översyn av hela regelverket. Detta förarbete kommer att ta tid – men lägger också grunden för en genomarbetad reform.

Därmed kan vi undvika många av de bekymmer vi sett under den gångna perioden.

Vi står för en starkare arbetslinje. Den innehåller en väl fungerande omställningsförsäkring, som omfattar de flesta löntagare och ger trygghet mellan två jobb. Mot socialdemokraternas politik för fler jobb står moderaternas politik för ökade klyftor. Detta är vägvalet 2010.

Sven-Erik Österberg (S), arbetsmarknadspolitisk talesperson”

DN 100119:

”Så blir sjukförsäkringen om vi vinner valet i höst.”

“De rödgröna oppositionspartierna har enats: Vi vill satsa statliga resurser i en ny rehabiliteringsfond. Vinner vi valet kommer vi direkt att avskaffa stupstocken i sjukförsäkringen efter 550 dagar. Vi är överens om att sjukförsäkringen på sikt ska omfatta fler än i dag och att taket höjs till tio basbelopp. De som utförsäkrats av regeringens regeländringar ska återförsäkras om de behöver det. Individuella prövningar ska göras successivt och vi vill ha avstämningspunkter med tydliggöranden om när individen har rätt att få aktiva insatser – inte tidsgränser som gör att man kastas ut i försäkringslöshet. Redan under 2011 vill vi avskaffa dagens stelbenta prövning efter 180 dagar mot en fiktiv arbetsmarknad, skriver ledarna för S, MP och V. “

“ Valet 2010 handlar ytterst om vilket samhälle vi ska ha och vilken människosyn politiken ska utgå ifrån för den regering som ska leda vårt land in i framtiden. Den senaste månadens debatt om regeringens kraftiga försämringar av sjukförsäkringen visar att den borgerliga politiken fördjupar utanförskapet. Regeringen kastar ut tiotusentals svenska medborgare ur sjukförsäkringen in i försäkringslöshet.

För snart fyra år sedan vann de borgerliga partierna valet på att utlova fler jobb och färre i utanförskap. När vi nu kan utvärdera resultatet av mandatperioden är det dessvärre nedslående. På bara ett år har antalet arbetslösa ökat med fler än 100 000 personer. Utbetalningarna av socialbidrag beräknas öka med 50 procent mellan 2006 och 2011. Vår rödgröna politik för fler jobb står mot den borgerliga politiken för ökade klyftor.

Människor som drabbas av regeringens nya regler i sjukförsäkringen lever kvar i en oviss situation och far mycket illa. Tusentals personer kommer att utförsäkras under 2010 och helt förlora sin ersättning. Enbart ett fåtal berörs av regeringens sent gjorda ändringar. I stället ser vi fortsatt hur människor som är sjuka och har en anställning men ännu inte kan gå upp till full tid, riskerar att tvingas säga upp sig för att gå till heltidsarbetslöshet.

Våra tre partier har nu enats om hur vi vill utforma sjukförsäkringen om vi får väljarnas förtroende efter nästa val. Alla människor ska ha möjlighet att arbeta och försörja sig själva. Det är grunden när vi nu tar strid för en förutsägbar och modern sjukförsäkring.

Vi vill inte gå tillbaka till den situation vi hade under förra mandatperioden då alltför många lämnades utan aktiva insatser och stöd för att komma tillbaka i arbete. Vi har därför utvecklat och omprövat vår politik för att få fler sjuka människor tillbaka i arbete och till en fungerande livssituation.

Vi vill se en generell sjukförsäkring som omfattar alla, ersätter inkomstbortfall och finansieras solidariskt. Vi är överens om att sjukförsäkringen på sikt ska omfatta fler än i dag och att taket höjs till tio basbelopp. Vi anser att ersättningen i sjukförsäkringen ska vara 80 procent under hela sjukpenningperioden.

Sjukförsäkringen måste utgå från varje enskild individs unika situation och behov. Människor ska självklart kunna nekas sjukpenning, men bara om deras arbetsförmåga är sådan att detta är rimligt. Vi vill stärka individens rättigheter och införa en individuellt utformad handlingsplan med de aktiva insatser som behövs. Vårt

förslag innebär att krav på individen att vara aktiv alltid ska åtföljas av motsvarande rätt till aktiva individanpassade insatser.

Vinner vi valet kommer vi direkt att avskaffa stupstocken i sjukförsäkringen efter 550 dagar. De som utförsäkrats av regeringens regeländringar och som behöver det ska återförsäkras. Det betyder inte att människor lämnas kvar i sjukpenning hur länge som helst. En individuell prövning ska göras successivt i samarbete med individen och behandlande läkare.

Vi vill ha avstämningspunkter med tydliggöranden om när individen ska ha rätt att få aktiva insatser under hela sjukskrivningen, inte tidsgränser som gör att man kastas ut i försäkringslöshet. Vår nya sjukförsäkring innehåller bland annat följande delar:

• En individuell bedömning av den sjukskrivne ska göras av Försäkringskassan senast sex veckor efter första sjukskrivningsdag. Det ska under hela sjukskrivningsperioden finnas möjlighet att sjukskrivas på deltid i den omfattning som passar den enskilde individens situation.

• Senast efter tre månader ska den sjukskrivne ha rätt till en individuell plan som utformas av Försäkringskassan tillsammans med arbetsgivaren och den enskilde. Planen ska innehålla de insatser som krävs, vem som ansvarar för att insatserna utförs samt inom vilken tidsram de ska vara påbörjade. Vi vill se över krav och incitament riktade mot Försäkringskassan och ansvariga myndigheter för att den enskilda ska få de insatser de har rätt till.

• Vi vill redan under 2011 avskaffa dagens stelbenta prövning mot en fiktiv arbetsmarknad efter 180 dagar. I stället ska det senast efter sex månader göras en fördjupad utredning om möjligheterna till att återgå i arbete. Olika alternativ ska finnas. Den som inte bedöms kunna återgå till sin arbetsgivare inom en rimlig tid ska erbjudas andra möjligheter. Arbetsförmågan ska då prövas bredare än hos den befintliga arbetsgivaren mot en för individen verkligt existerande arbetsmarknad. För detta krävs en ny definition av arbetsförmågebegreppet som är ändamålsenlig.

• Vi vill göra det möjligt att bedriva deltidsstudier och få sjukpenning på deltid, i ett första skede på halvtid.

• Vi vill ge en rehabiliteringspenning i stället för sjukpenning för den som behöver rehabiliteringsinsatser. Rehabilitering ska kunna pågå i förslagsvis ett år med möjlighet till förlängning efter individuell bedömning. Vi vill inrätta MOA-kontor – Människor och Arbete – och samla Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och delar av kommunens insatser för sjuka och arbetslösa i en och samma organisation på lokal nivå. Människor ska ha en dörr in.

• **För att säkerställa** att människor verkligen får tillgång till rehabiliterande insatser vill vi satsa statliga resurser i en ny rehabiliteringsfond. Hur fonden ska utformas och finansieras ska utredas och preciseras efter valet. Den som efter individuella rehabiliteringsinsatser inte kommer tillbaka i för individen lämpligt arbete på den reguljära arbetsmarknaden ska på sikt kunna erbjudas olika möjligheter på en utvidgad arbetsmarknad.

• Förtida pension ska bara kunna vara ett alternativ för den som är över 58 år först när inga åtgärder återstår som kan öka en persons möjligheter till anställning på den öppna arbetsmarknaden och när det

heller inte är möjligt med en anpassad arbetssituation. Det ska alltid vara möjligt att bryta en förtida pension för att arbeta.

• Där så är nödvändigt ska individen kunna få sjukpenning även under längre tid. Det finns sjukdomstillstånd, till exempel vissa psykiska sjukdomstillstånd men även andra, där människor under perioder kan behöva få fortsatt sjukskrivning när återkommande prövning kan påverka sjukdomstillståndet negativt.

• **Vi vill erbjuda de människor som utförsäkrats** och lämnats i sticket av regeringen en rehabiliteringspenning, aktiv rehabilitering eller andra insatser från Arbetsförmedlingen så att de ges reella möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden igen.
Vi vill vara tydliga med att flera av de förändringar vi skissar ovan inte kommer att vara möjliga att genomföra direkt efter valet. Vi tänker inte som den nuvarande regeringen hasta igenom ett nytt system. Vi vill därför se en bred utredning, där riksdagens partier och parterna på arbetsmarknaden ingår, som tar fram förslag till stabila regler.

Efter valet 2010 är det hög tid att skapa ett nytt trygghetssystem som ger människor hjälp och stöd att snabbt komma tillbaka till arbete och ekonomisk trygghet under den tid som rehabiliterings-arbetet tar. Ett samhälle kan mätas utifrån hur det tar hand om sina sjuka och utsatta. Sverige sköter sig dåligt i dagsläget. Det är dags för en ny sjukförsäkring och en ny regering.

Mona Sahlin partiledare Socialdemokraterna
Peter Eriksson språkrör Miljöpartiet
Maria Wetterstrand språkrör Miljöpartiet
Lars Ohly partiledare Vänsterpartiet “

“ REGELN ÄNDRADES
Sjukförsäkringsdebatten startade på DN Debatt den 2 december när sju specialistläkare och en kurator vid onkologen på Karolinska berättade om hur kroniskt sjuka cancerpatienter tvingas ut på arbetsmarknaden efter 180 dagars sjukskrivning, trots smärtor, trötthet och biverkningar av behandlingen. Artikelförfattarna krävde en omedelbar översyn av regelverket och Försäkringskassans interna direktiv. Regeringen presenterade den 5 december en lagändring som undantar svårt sjuka från 180-dagarsregeln.”

DN 100119:

TCO: ”Större hänsyn måste tas till individen”

“ Oppositionens löften om att förändra sjukförsäkringen ses som positiva av TCO. - Men nu krävs det att man sätter sig ned och diskuterar en blocköverskridande lösning på hur sjukförsäkringen ska se ut, säger TCO-ordföranden Sture Nordh.”

“ Det är i en artikel på DN Debatt på tisdagen som Mona Sahlin (S), Peter Eriksson (MP), Maria Wetterstrand (MP) och Lars Ohly (V) drar upp riktlinjerna för hur de tre partierna vill förändra sjukförsäkringen om de vinner valet i höst.

I korthet innebär oppositionspartiernas löften två stora förändringar gentemot i dag:
1. Den bortre tidsgränsen efter 2,5 års sjukskrivning avskaffas.
2. Sjuka kommer inte att prövas mot den övriga arbetsmarknaden efter sex månader. Istället ska de kunna få jobb som faktiskt existerar.

Oppositionen är också självkritisk och skriver att man inte ville ha samma situation som under förra mandatperioden då många sjukskrivna ”lämnades utan aktiva insatser och stöd för att komma tillbaka i arbete”. ”Kanske vill de rehabilitera sig själva”, säger en källa inom TCO till DN.se.

Kritiken mot socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson och regeringens politik, som fram till årsskiftet har tvingat svårt sjuka att söka arbete, har varit hård under vintern. Husmark Pehrsson själv ser dock inte något positivt med de förslag som oppositionen nu kommer med. I ett uttalande för TT kallar hon förslaget för en ”återgång till den gamla dåliga sjukförsäkringen” och varnar för att tusentals människor kommer att förtidspensioneras om förslaget blir verklighet.

TCO-ordföranden Sture Nordh vill inte ge sig in i några politiska diskussioner, ”det sköter politikerna så bra själva”, säger han. Däremot är han nöjd med att oppositionen nu lovar att den stora utförsäkring som nu sker efter två och ett halvt år ska prövas individuellt på ett helt annat sätt än i dag:

- Den teoretiska prövning som ska göras mot hela arbetsmarknaden fungerar i realiteten inte utan drabbar enskilda personer väldigt hårt, säger han till DN.se.

Sture Nordh säger att TCO ör öppet för att det ska finnas kontrollstationer i försäkringen där den sjukskrivnes tillstånd och möjligheter gås igenom. Det TCO har motsatt sig är att tidsgränserna har blivit så stenhårda, säger han.

- Det finns inte tillräckligt mycket individuella hänsynstaganden i dag.

TCO-ordföranden är nöjd med att oppositionen vill fokusera på rehabiliteringen.

- Den är heller inte på plats i dag, säger han men påpekar också att det återstår mycket innan oppositionens förslag kan komma att fungera.

- Vi behöver ha stabila regler i sjukförsäkringen och inte sådana som ändras med jämna mellanrum i takt med att den politiska majoriteten skiftar. Och jag tycker att man öppnar för detta i den här artikeln. Vi behöver en översyn av sjukförsäkringen för att få en försäkring som människor kan lita på och som gör att människor som drabbas av sjukdom kommer tillbaka i arbete så snart som möjligt. Den måste göras över blockgränserna.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

Socialdemokraterns hemsida på Internet 100120:

“Rödgrön plattform för Sveriges säkerhets- och försvarspolitik.”

Publicerad av Johan Ulvenlöv

Med mindre än ett år kvar till valet blir alternativen i svensk politik allt tydligare. Sverige behöver en regering som tror på framtiden och som har en politik för att möta arbetslösheten, klimatförändringarna och de växande klyftorna i Sverige.

I sju olika arbetsgrupper tas gemensam politik fram till en rödgrön regeringsplattform inför valet. På måndagen presenterades en delrapport från arbetsgruppen för en rättvis och hållbar värld – en plattform för en rödgrön säkerhets- och försvarspolitik. Rapporten innehåller också förslag för hur svensk lagstiftning rörande vapenexport ska förändras och krav på hur kvinnor bättre ska skyddas i konflikter. Behovet av en förnyad svensk nedrustningspolitik lyfts fram.

- Vi ger flera viktiga besked när det gäller säkerhetspolitiken. Sverige är, och ska med en rödgrön regering fortsätta vara, militärt alliansfritt. Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. EU är en central utrikes- och säkerhetspolitisk aktör. Vi har genom åren kunnat visa att det går att kombinera aktivt ansvarstagande för säkerhet med militär alliansfrihet – det betyder inte passivitet, säger säger Mona Sahlin.

- Överenskommelsen innebär en rödgrön aktiv nedrustningspolitik för ökad säkerhet. Den syftar till att återföra Sverige till en tätposition i nedrustningsfrågorna. Sverige ska vara en aktiv aktör och bidra med internationella insatser med ett tydligt FN-mandat, säger miljöpartiets språkrör Peter Eriksson.

- Vi behöver en ny, stramare lagstiftning för vapenexporten och kommer att utreda demokratikriterier, hårdare krav gällande mänskliga rättigheter och hårda krav för både ny export och följdleveranser. En annan viktig fråga är att vi inte ger oss ut på några äventyrligheter med ytterligare närmanden till Nato, säger vänsterpartiets ordförande Lars Ohly.

Arbetsgruppen kommer under våren 2010 att återkomma med fler besked på de utrikespolitiska och migrationspolitiska områdena.

Ladda hem plattformen här

En rättvis värld är möjlig “

Socialdemokraterns hemsida på Internet 100120:

Vår politik (s)

Ett rödgrönt samarbete för framtiden – Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är överens om att vägvalet i svensk politik står mellan investeringar för fler jobb eller fortsatt passivitet inför den skenande arbetslösheten.

Det fördjupade rödgröna samarbetet syftar till att begära mandat för en gemensam koalitionsregering efter valet 2010. Samarbetspartierna kommer att som enskilda partier lägga fram egna valmanifest inför väljarna i valrörelsen 2010. Men vi är överens om att utarbeta en gemensam regeringsplattform som ger tydliga och långsiktiga besked inom centrala politiska områden.

RÖDGRÖNA ÖVERENSKOMMELSER

En ny sjukförsäkring
En rättvis värld är möjlig (försvars- och säkerhetspolitisk uppgörelse)
Gemensamma rödgröna förslag för jobb och rättvisa(budgetarna 2010)
En rödgrön politik växer fram (samarbetsrapport)
Förändringar av fastighetsskatten
Rödgröna investeringar i infrastrukturen
S, V och MP investerar i skolorna
Kraftigt stöd för rödgröna investeringar
S, V och MP investerar för framtiden
Rotavdrag med klimatbonus
Ge alla unga en chans
Rödgrönt miljöfordonspaket
Överenskommelse om energipolitiken
Prioritera investeringar i kommuner och landsting

RÖDGRÖNA MOTIONER

35 gemensamma motioner

Vänsterpartiets hemsida på Internet 100120:Vänsterpartiet

Våra viktigaste frågor (V)

Jobb åt alla
Visst är det ganska märkligt egentligen. Vi lever i ett supermodernt samhälle som faktiskt är rikare än någonsin och samtidigt kan inte alla människor få ett jobb. Det finns ju så mycket som skulle behöva göras och samtidigt går människor sysslolösa. Vi vill ändra på det.

Satsa på välfärden
Det behövs fler lärare i skolan så att dina barn kan lära sig mer. Det behövs mer personal i äldreomsorgen så att du inte behöver vara orolig när mormor börjar bli skröplig. I ett sådant samhälle kan alla känna sig tryggare. Vi tycker att det är viktigare än skattesänkningar. Vad tycker du?

Klimat & miljö
De flesta verkar förstå att hotet mot klimatet är helt avgörande för oss alla. Visst vore det bättre om fler tog bussen istället för bilen? I alla fall där det går. Vi tycker att man ska bygga ut kollektivtrafiken och att det ska vara gratis att åka den. Det vore väl bra? Dessutom måste vindkraften byggas ut och det måste satsas på andra miljövänliga energikällor. Läs mer om vad vi gör och vilka som jobbar med klimat och miljö för Vänsterpartiet

Jämställdhet & rättvisa
Genom att satsa på skolan, äldreomsorgen och miljön skapar vi en massa viktiga jobb. Men det finns fler saker vi kan göra. Om Sverige blir mer jämställt och rättvist skapas också fler jobb. För tänk efter lite nu. Om en rik gubbe får en hundralapp till i månaden så går han knappast och köper mer falukorv. Han använder pengarna till att spara och spekulera. Om vi däremot ger pengarna till någon som inte har det så fett, då kommer hon, för det är ofta en hon, ha råd att gå till frisören, gå till tandläkaren och köpa falukorv till ungarna. Och då skapas det nya jobb! Bra va?

Vilka är dina viktigaste frågor?
Det här är några av de frågor som vi tycker är viktigast just nu.....

DN 100109 ledare :

“ Håll koll på kunskap.”

“ Alltför många lärare har dålig kläm på vad de små eleverna kan. Har inte läraren den kunskapen är det svårt att hjälpa eleverna att nå kunskapsmålen.

Hösten 2008 gick 906.189 elever i grundskolan. De undervisades av 88.824 lärare. Varje elev har sin bild av hur det går till i skolan och av hur det borde gå till. Det har också varje lärare.

Bilderna skiljer sig därför att verkligheten i de 4.755 grundskolorna, varav 677 är friskolor, är olika. Anslagen per elev varierar mycket mellan kommunerna, men det är inte så att dyrast är duktigast. Tvärtom kännetecknas de kommuner vars elever gör bäst ifrån sig av relativt små skolbudgetar.

Inom en kommun arbetar skolorna olika: några kör årshomogena klasser, andra arbetar åldersblandat åtminstone upp till och med mellanstadiet. Inom en och samma skola kan undervisningen skilja sig betydligt mellan arbetslagen för att de har olika pedagogiska preferenser. Det ena gänget avfärdar det andra som flummare, det andra gänget avfärdar det första för katederundervisning och årtalsexercis.

Att kunna förknippa varje årtal i historien med ett antal händelser är inget lyckat kunskapsmål. Men att ha någorlunda hum om ungefär när stora förändringar skett är viktigt. 1842 blev det obligatoriskt för svenska barn att gå i folkskola (efterlevnaden var sisådär) och det var kyrkans sak att utöva tillsyn. 1861 inrättades Folkskoleinspektionen, staten ville ha en mer sakkunnig granskning.

Dagens myndighet, Skolinspektionen, har bara funnits i ett år. Men dess inspektörer har hållit på längre, tidigare under Skolverket. I dagarna har myndigheten sammanfattat de senaste sex årens verksamhet i skriften ”Vi vässar pennan”.

Huvudbudskapet är att svenska skolor generellt – utan att generalisera går det inte att tala om den väldigt varierande verksamheten – har för dålig koll på ele-vernas kunskaper. Det gäller inte minst bland lågstadieelever och de elever som nyss börjat i svensk skola och går i introduktionsklasser.

Inspektörer har mött lärare som blivit förvånade när granskarna hört sig för om hur det står till med småskoleelevernas kunskapsutveckling, att pedagogerna skulle följa det systematiskt har aldrig varit aktuellt. Man har litat på sin professionella intuition. Den dåliga uppföljningen är många gånger en outtalad tradition. Men Skolinspektionen noterar att en del lärare hävdar att det är fel att utsätta mindre barn för kontroller och mätningar.

Nu har de inget val. Sedan i våras gör eleverna i årskurs tre nationella prov i matematik och svenska. Det är ingen patentlösning, tvärtom. Det mödosamma inlärningsarbetet, som kan ske under lekfulla former, ska ha givit en god grund tidigare. Men om elever visar stora luckor på nationella prov är det en larmsignal på vrålvolym. (Enligt Skolverkets stora stickprov av vårresultaten var mer än var fjärde dålig på att välja rätt räknesätt.)

Lärare och rektorer bör inte se inspektionerna som påhopp och obefogad kritik, utan som stöd på vägen till ett bättre arbete. Skolinspektionen själv har tagit till sig av kritiken, eller i alla fall lytt order. Sedan Jan Björklund (FP) blev skolminister 2006 har inspektörerna fokuserat mer på skolans kunskapsmål. Tidigare rapporter kunde vara bisarra, skolor med utmärkta resultat fick omdömet ”godtagbar” medan skolor där stora elevgrupper lämnats i sticket fick slutklämmen ”god kvalitet”. Avgörande var då elevinflytande, likabehandlingsplaner, tillgång till skolhälsovård.

Ann-Marie Begler, generaldirektör för Skolinspektionen, konstaterar att de skolor som lyckas bra har höga förväntningar på eleverna. Må denna insikt sprida sig till lärarna på lärarhögskolorna. Så länge de släpper igenom studenter som med nöd och näppe klarar lågt ställda krav bäddar vi för fortsatta skolproblem.

DN 9/1 2010 “

Skolinspektionen. Enheten för analys och statistik Dnr 40-2009:2348

“ Skolinspektionens bedömning av skolors arbete med skriftliga omdömen. “

“Av 539 tillsynade skolor behövde 361 (67 procent *) vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav på att elevens individuella utvecklingsplan ska innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i. Det visar den sammanställning som Skolinspektionen har gjort av resultaten från den regelbundna tillsynen för skolor som besökts under 2009 och där beslut fattats före den 30 november 2009.

Sammanställningen visar att följande brister var vanligast förekommande:

- Elevers individuella utvecklingsplan innehöll inte skriftliga omdömen i samtliga ämnen.
- Elevers individuella utvecklingsplan innehöll inte skriftliga omdömen.
- De skriftliga omdömena var inte tydligt kopplade till de nationella målen.

Sammanställningen inkluderar 539 kommunala och fristående grundskolor i 49 kommuner. Dessa kommuner kan inte anses vara representativa för riket som helhet. Därför kan några generella slutsatser om situationen i riket inte dras. Endast skolor där det i beslutet tydligt framgår att brister finns om skriftliga omdömen har inkluderats i kategorin där författningarnas krav inte uppfylls.

Den 15 juli 2008 ändrades bestämmelserna i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen och motsvarande bestämmelser för särskolan, specialskolan, sameskolan och fristående grund- och särskolor på så sätt att elevens individuella utvecklingsplan nu även ska innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i.

Mer om bestämmelserna som rör skriftliga omdömen och anpassningen av verksamheten till dessa bestämmelser kan läsas i Skolinspektionens informationsblad *Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen* och i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen samt även Skolverkets allmänna råd *Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen* och Utbildningsdepartementets promemoria den 15 januari 2008 *En individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen*.

* En sammanställning som Skolinspektionen presenterade i juni 2009 visade att 69 av 105 tillsynade skolor, 66 procent, behövde vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav på att elevens individuella utvecklingsplan ska innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i.

Ytterligare information

För mer information kontakta:

Hampus Strömberg, undervisningsråd 08-586 080 54
Carina Larsson, pressekreterare 08-586 082 50

Kommunredovisning

Tabellen visar antal skolor i kommunen, därav fristående skolor inom parentes.

Kommun	Antal bedömda skolor	Antal skolor med brist
Alvesta	1 (1)	0 (0)
Arboga	7	6
Arjeplog	3	1
Arvidsjaur	5	5
Arvika	17	15
Askersund	7	7
Avesta	13	4
Boden	1 (1)	0 (0)
Botkyrka	3 (3)	3 (3)
Ekerö	12	7
Falköping	19 (1)	9 (1)
Gnosjö	6	6
Gullspång	4	3
Göteborg	2 (2)	1 (1)
Hallsberg	8	6
Hedemora	9	5
Hofors	7	4
Klippan	13 (2)	2 (2)
Kramfors	13	12
Kungsbacka	26 (2)	12 (2)
Kävlinge	12	1
Lessebo	5	5
Lindesberg	13 (1)	11 (1)
Ljusdal	1 (1)	1 (1)
Ludvika	18	16
Luleå	20 (2)	13 (0)
Lund	49 (7)	27 (6)

Kommun	Antal bedömda skolor	Antal skolor med brist
Malmö	1 (1)	1 (1)
Mjölby	15	4
Mora	13	13
Motala	23 (2)	22 (2)
Nybro	13 (1)	8 (0)
Nyköping	31 (5)	24 (2)
Orsa	6	6
Pajala	9 (2)	4 (2)
Smedjebacken	8	7
Stockholm	4 (4)	3 (3)
Strömstad	9	8
Söderköping	11 (2)	10 (1)
Tibro	4	3
Tierp	11	1
Tingsryd	7	7
Uppsala	1 (1)	0 (0)
Uppvidinge	5	2
Vallentuna	11	8
Vansbro	1 (1)	1 (1)
Vellinge	12 (3)	9 (2)
Västerås	44 (1)	32 (0)
Åtvidaberg	6 (1)	6 (1)

“ DN 100109:

DN 100121:

”Bara hälften av skolornas pengar går till undervisning.”

“Lärarnas riksförbund: Om man skär ned på kommunernas skolbyråkrati finns det nära 5 miljarder kronor som kan läggas på undervisningen. Svenska elevers skolprestationer står stilla eller utvecklas i negativ riktning. Ansvaret för detta är jämnt fördelat bland de politiska partierna. Endast 50,1 procent av grundskolans totalkostnad går till undervisning, jämfört med 63,6 procent för OECD-länderna. Vi behöver en ny modell för finansiering av skolan. Genom att skära ned på byråkratin och satsa på undervisning – skolans kärnverksamhet – kan eleverna få mer specialundervisning och framför allt mer tid med väl förberedda lärare. Finansieringsansvaret för skolan bör flyttas från kommunerna till staten, skriver Lärarnas riksförbunds ordförande Metta Fjelkner”

“Resurserna i svensk skola används fel. Bara hälften av grundskolans totalkostnad går till undervisningen. Lärarnas riksförbund presenterar i dag en rapport som visar hur nära fem miljarder kronor som i dag används till byråkrati i stället kan gå till undervisning.

Skolreformerna från 90-talets början har gjort att stora elevgrupper inte får den undervisning de har rätt till. Den förra borgerliga regeringen fortsatte den underminering Göran Persson inlett med kommunaliseringen. Det är bra att den nuvarande regeringen med sina reformer visar att den vill få svensk skola på fötter igen. Dock saknas den väsentliga frågan om hur skolan ska finansieras.

Något måste göras när otillräckliga resurser satsas på undervisningen, samtidigt som över 11 procent av varje årskull niondeklassare inte får nationell behörighet till gymnasiet. Svenska elevers skolprestationer står stilla eller utvecklas i negativ riktning, beroende på testat ämne.

Ansvaret för detta menar jag är jämnt fördelat bland de politiska partierna. En socialdemokratisk regering genomförde kommunaliseringen under premissen att staten, som garant för en likvärdig utbildning, skulle behålla kontrollen över fem centrala styrinstrument; resurstilldelningen, meritvärderingen av lärartjänster, lärarutbildningen, uppföljningen samt målformuleringen och lagstiftningen.

Men redan efter ett par år avsade sig den då sittande borgerliga regeringen ansvaret för de båda första styrinstrumenten, resurstilldelningen och meritvärderingen. Dessutom tillät man Skolverket att omformulera sitt uppdrag till att i praktiken strunta i uppföljningen. Detta var förödande för svensk skola. Resursfördelningen i kommunerna kunde inte kopplas ihop med skolans måluppfyllelse.

Lärarnas riksförbund har sedan sin kongress 2008 därför efterlyst ökat statligt ansvarstagande, men inget politiskt parti har vågat ta i denna heta fråga på allvar.

Vi behöver en ny modell för en rättvis finansiering av skolan. Därför hoppas jag, när vi nu presenterar vår rapport ”Från byråkrati till undervisning – en finansieringsmodell för framtidens skola”, att politikerna faktiskt tar sitt ansvar.

Dagens ordning med 290 kommuner och därmed 290 utbildningspolitiska system och ambitionsnivåer – därtill ett stort antal privata system – är inte hållbar. Undervisningen måste prioriteras hos alla huvudmän om Sverige ska bli en konkurrenskraftig kunskapsnation.

Vårt land utmärker sig internationellt genom att en liten andel av grundskolans totalkostnad går till undervisningen, endast 50,1 procent. Motsvarande siffra för OECD-länderna är 63,6 procent.
Nästan samtliga länder som har tydligt bättre resultat i senaste PISA-undersökningen satsar en högre andel på undervisningen än Sverige. Ska resultaten förbättras måste staten se till att betydligt mer än hälften av grundskolans totalkostnad går till undervisning.

I dag är utgifterna för den kommunala byråkratin orimligt höga. Nyligen redovisades att antalet ”administratörer i offentlig förvaltning” under 2001–2007 ökat med nästan 30 procent i kommuner och landsting (DN Debatt 28/12 2009).

Den tredje största kostnadsposten för grundskolan går under benämningen ”övrigt”. Denna post är 12 900 kronor per elev och år i grundskolan och enligt våra beräkningar används hela 9 400 kronor per elev och år till skoladministration och liknande. Det motsvarar totalt nästan 9 miljarder kronor.

Sedan kommunaliseringen har den kommunala skoladministrationen vuxit. Det finns i dag ett flertal tjänster som kan skäras bort. Det gäller till exempel en stor andel av de personer som sitter och fördelar resurser till skolorna (detta sköts effektivare med den modell vi presenterar), därtill olika former av diffusa skolutvecklingstjänster, utvecklingspedagoger, skolstrateger med mera.

Lärarnas riksförbund har här genom en noggrann genomgång av kommunernas kostnader funnit ett stort utrymme att minska byråkratin. Därmed kan skolan totalt få 4,5 miljarder kronor, vilket innebär att 5 000 kronor mer per elev och år i stället kan läggas på undervisningen. Det kan betyda att elever får mer specialundervisning och framför allt mer tid med väl förberedda lärare.

De statliga resurserna ska användas till undervisning i klassrummet. Övriga delar som exempelvis lokaler, skolskjutsar och matbespisning, ska fortfarande finansieras och skötas av kommunerna.

I dag fördelas inte resurserna efter skolans och elevernas egentliga behov. Den nya finansieringen består därför dels av en ”nationell elevresurs”, lika för alla elever, dels en ”likvärdighetsresurs” styrd av ele-vernas olikheter i bakgrund och bostadsort.

Skillnaderna i likvärdighetsresursen blir tydlig mellan olika kommuner. Medan Lund, som har gynnsamma förutsättningar, får 3 761 kronor per elev och år i likvärdighetsresurs, får Södertälje, med mindre fördelaktiga förutsättningar, 9 085 kronor per elev och år i grundskolan. Den nationella finansieringsmodellen kompenserar alltså för elevers olika bakgrunder, samtidigt som likvärdigheten i systemet ökar.

På riksnivå innebär vårt förslag en förstärkning av undervisningen med cirka 14 miljarder kronor. I våra beräkningar har vi utgått från de faktiska skolkostnaderna i 90 procent av landets kommuner. Tio procent av kommunerna satsar så lite på skolan att det inte är rimligt att ha med dem i en kostnadsberäkning. För att kompensera för de sämsta kommunerna krävs ett resurstillskott på cirka 9 miljarder kronor, utöver tillskottet från den kommunala administrationen.

Detta innebär en radikal satsning på undervisningsresursen. Men trots detta når Sverige inte upp till OECD-genomsnittet på 63,6 procent. I genomsnitt når vi 60,8 procent av totalkostnaden (jämfört med 50,1 procent i dag). Detta visar hur eftersatt resursstyrningen är i svensk skola.

Vår beräkningsmodell ger dock ett negativt utslag för 5 av landets 290 kommuner. Därför för vi också in en garanti där inga kommuner ska få mindre resurser till undervisningen.

Lärarnas riksförbund föreslår:

• Begränsa den kommunala skoladministrationen. Ansvariga politiker har ett direkt ansvar att begränsa byråkratin och övriga resurskrävande kringuppgifter för skolan.

• Prioritera undervisningen, skolans kärnverksamhet. Skolverket och Skolinspektionen bör regelbundet belysa hur skattebetalarnas resurser används i skolan.

• Flytta finansieringsansvaret för skolan från kommuner till stat. Överflyttningen ska ske via en skatteväxling, förslagsvis genom förändringar i det kommunala utjämningssystemet.

Metta Fjelkner
ordförande i Lärarnas riksförbund "

"PISA (Programme for International Student Assessment) är ett OECD-projekt som syftar till att undersöka i vilken grad respektive lands utbildningssystem bidrar till att femtonåriga elever är rustade att möta framtiden. Genom olika prov undersöks elevernas förmågor inom tre kunskapsområden: matematik, naturvetenskap och läsförståelse. Genom att undersöka dessa samband i internationella jämförande studier kan länderna upptäcka sina egna systems starka och svaga sidor vilket i förlängningen kan leda till en förbättrad skola. Källa: Skolverket "

DN 100119:

"Borg föreslår ny bankskatt."

"Finansminister Anders Borg vill att EU följer USA:s exempel och inför en särskild skatt på finanssektorn för att ta tillbaka de offentliga medel som använts till bankstöd, rapporterar nyhetsbyrån Reuters."

- Vi kan inte acceptera en situation där bankirerna springer i väg från notan, säger Borg inför ett möte med sina europeiska kollegor i Bryssel på tisdagen.

- Jag tror att det finns stöd bland flera av mina kollegor för detta, tillägger Borg, enligt Reuters.

Enligt Borg innebär USA:s president Barack Obamas initiativ med en motsvarande skatt där att det inte längre finns några konkurrensskäl mot förslaget.

Borg tror att skatten eller avgiften kan dra in betydande medel för att stärka de offentliga finanserna.

- Det är ingen skatt på transaktioner, utan en skatt beräknad på balansräkningen, säger han om förslaget.

TT "

DN 100118:

”95 000 i EU dör varje år i yrkesrelaterad cancer.”

“ Ny svensk pilotstudie: Fyra av fem yrkescancerfall i Sverige kan bero på att rökning samverkat med så kallade yrkescarcinogener, som dieselavgaser, radon och sot. I en pilotstudie på Karolinska institutet har vi gått igenom nästan samtliga dödsfall i Sverige som under de senaste 10–15 åren klassats som yrkescancerfall. I 36 procent av fallen fanns exponeringar i de avlidnas yrkeshistoria mot två eller fler cancerframkallande ämnen. Två av tre hade dessutom rökt. Om samhället har en nollvision för yrkesrelaterad cancer bör man satsa på forskning för att hitta de farliga kombinationerna. Men redan nu kan man praktiskt göra en del genom att till exempel asbestexponerade personer undviker andra carcinogener, skriver tre miljömedicinska forskare på Karolinska institutet. “

Kemikalierisker i yrkeslivet har sedan länge hanterats med hjälp av gränsvärden och Sverige har varit ett föregångsland. Vi har lagstadgade gränsvärden och en jämförelse, gjord för 10 år sedan, angav att de svenska gränsvärdena i genomsnitt var lägst i världen.

Låga gränsvärden ger bra skydd mot kemiska hälsoeffekter men garanterar inte totalt skydd. En uppenbar begränsning är att de fokuserar på enskilda kemikalier. Samverkanseffekter kommer i skymundan. Med samverkanseffekter menas här att två eller flera kemiska ämnen inte bara adderar sina hälsoeffekter utan ytterligare förstärker varandras effekt, så kallad synergi. Speciellt när det gäller cancerframkallande och hormonstörande ämnen är situationen oroande.

Otaliga djurförsök visar att carcinogener (kemikalier som kan ge cancer) samverkar på ett potent sätt. Små doser av två ämnen ger i kombination, men inte separat, tumörer (det vill säga 0+0=1). Man brukar förklara detta med att tumörer utvecklas i flerstegsprocesser och att samverkansämnen har förmågan att bidra med varsitt steg. Exponeringarna behöver inte ske samtidigt. Nyföddhetsperioden kan till exempel vara en känslig fas för exponeringar som ökar riskerna i vuxenlivet. Kunskapsläget, som också stöds av jämförande (epidemiologiska) befolkningsstudier, kan tolkas som att samverkanseffekter på cancerutvecklingen inte är ovanliga.

I en orienterande pilotstudie har två av oss (JH och US) gått igenom nästan alla dödsfall (220 fall) som under de senaste 10–15 åren klassats som yrkescancerfall i AFA:s försäkringssystem. Klassningen har gjorts enligt de riktlinjer som genom åren utvecklats för att skilja ut den fraktion av tumörer som beror på yrkesexponering. Det kan vara värt att framhålla att en liten del av alla tumörer som drabbar svenskar ses som yrkesskada. Av de cirka 50.000 personer som får cancer varje år brukar endast ett 20-tal godkännas av AFA som arbetsrelaterade. Vi vet inte hur många som anmäls utan att godkännas. Men det finns beräkningar från EU, som inte är baserade på försäkringsjuridiska bedömningar, om att mer än 95.000 personer per år dör av yrkesrelaterad cancer inom EU.

För att klassa en tumör som yrkesskada krävs en tydlig exponering för en kemikalie som är allmänt accepterad som cancerframkallande. Det finns listor på sådana carcinogener. Men trots att det räcker med ”en” faktor fanns uppgifter om två eller fler exponeringar i den avlidnes yrkeshistoria i 36 procent av fallen, och som vi bedömer kan ha bidragit till tumöruppkomsten. Exempel är dieselavgaser, kromsvets-

rök, radioaktiv strålning, radon, bensen, sot med mera. Men inte nog med detta, 66 procent av personerna hade rökt. Rökning är som alla vet en allmänt accepterad cancerframkallande livsstilsfaktor som kan ge cancer i en mängd organ. Rökning har visats samverka med, eller kan antas samverka med, de flesta ”yrkescarcinogener”.

Om vi räknar samman dem som hade två eller fler ”yrkesfaktorer” med dem som hade rökt, eller hade fler yrkesfaktorer och dessutom rökt, blir siffran 80 procent. Det vill säga, i fyra av fem yrkesrelaterade cancerfall fanns data som talar för att samverkanseffekter kan ha spelat roll. Klassningssystemets struktur anger att 80 procent snarare är en underskattning än en överskattning av den verkliga siffran.

Belyser vår studie ett nytillkommet problem? Yrkescancer är känt sedan 1700-talet och vårt svar är att samverkanseffekter sannolikt alltid har funnits. Vid de höga exponerings-nivåer som gällde förr i tiden var det få som intresserade sig för dem. Det viktiga är att i dagsläget kan de vara centrala för de risker som återstår. Vi utesluter inte heller att de ökat om jobbytena blivit fler på senare år. Men detta återstår i så fall att visa.

Vår studie har svagheter, men vi vill ändå göra resultaten kända då de kan ge snabb vinst. Vi har tre kommentarer med den inriktningen.

1). Vi vill se en diskussion om hur samverkanseffekter kan tas in i framtida bedömningar av cancerfall. Dagens riktlinjer betonar de etablerade yrkescarcinogenerna, som var för sig visats ge cancer. Fokuserandet på ”en” faktor kan göra att man missar fall där två eller flera faktorer samverkat, faktorer som var för sig ter sig harmlösa.

2). Om samhället har en nollvision för yrkesrelaterad cancer bör man satsa på forskning som hittar de farliga kombinationerna. I somras publicerade den välkända tidskriften Nature en artikel med tesen att regelsystemet för kemikalie-hantering dragit in tänkandet kring kemikalierisker i alltför snäva banor. Riskbedömare tänker en carcinogen i taget, och även forskningsråden verkar tänka alltför snävt. Med dagens arsenal av ny forskningsmetodik finns nya möjligheter att peka ut de farliga samverkanseffekterna. Lovande är att WHO:s cancerforskningsinstitut (International Agency for Research on Cancer) nu koordinerar ett internationellt epidemiologiskt projekt (”Synergy”) som är inriktat på att undersöka kombinationseffekter av yrkescarcinogener. Här har svenska forskningsråd en förebild. En av oss (PG) deltar, men resultat beräknas komma först 2011.

Lovande är också att miljödepartementet lyfte frågan på EU:s miljöministerråd den 22 december. Miljöministrarna beslöt då att ge EU-kommissionen i uppdrag att se över i vilken utsträckning befintlig EU-lagstiftning kan hantera kombinationseffekter, till exempel när man gör riskbedömningar av kemikalier och sätter gränsvärden. Kommissionen kan ge rekommendationer om vilka ändringar i lagstiftningen som behövs. I uppdraget framhålls också behovet av policyåtgärder, forskning och riskbedömningsmetoder. Man uppmuntrar kommissionen och medlemsländerna att trappa upp forskningen samt kartläggningen av existerande data. Sammantaget bör detta ge förbättringar på sikt, och våra siffror speglar det potentiella behovet.

3). Forskning och lagstiftning tar tid; kan man göra någonting praktiskt redan nu? Ja, vi tror det. Vid vår genomgång såg vi många fall där personer haft det ena skitiga jobbet efter det andra och på så sätt dragit på sig alltför många carcinogenexponeringar. Ett vanligt scenario är att

personer först blivit exponerade för asbest och sedan haft andra riskfyllda jobb. Många har dessutom rökt. Visserligen är nyanvändning av asbest förbjuden, men beräkningar anger att nya asbesttumörer kommer att drabba människor i ytterligare 40 år. En möjlighet är att den som har blivit asbestexponerad tidigare i livet kan klara sig länge, eller aldrig ens hinna få cancer, om han/hon undviker andra carcinogener.

Ulla Stenius
universitetslektor, Institutet för miljömedicin, Karolinska institutet
Per Gustavsson
professor, Institutet för miljömedicin, Karolinska institutet
Johan Högberg
professor, Institutet för miljömedicin, Karolinska institutet “

“Miljömedicin är läran om hur miljö och levnadsvanor påverkar människors hälsa.
Institutet för miljömedicin (IMM) är en forskningsinstitution vid Karolinska institutet samt ett nationellt expertorgan inom miljömedicinen. IMM bedriver forskning och utbildning, samt utför undersökningar och utredningar inom kemisk och fysikalisk miljömedicin. Det övergripande målet är att på vetenskaplig grund medverka till att skydda befolkningen från skadliga miljöfaktorer och främja en god folkhälsa.”

DN100120:

“ Mer gränshandel lyfter Systembolaget.”

“Systembolagets försäljning steg med hela åtta procent i fjol. En fjärdedel förklaras av ökad gränshandel.

Den totala försäljningen av ren alkohol ökade med 7,8 procent till 44,9 miljoner liter under 2009, jämfört med året före. Och antalet kundbesök lyfte med 6 miljoner till 114 miljoner, enligt Systembolagets egen statistik.

Men svenskarna dricker inte mer för det, hävdar bolaget och hänvisar till forskningsorganet Sorads undersökningar som pekar på oförändrad konsumtion de nio första månaderna i fjol.

Dessutom förklaras den kraftiga ökningen av ändrat köpbeteende vid Sveriges gränser. Den svaga kronan har gjort att svenskar i mindre utsträckning handlar utomlands samtidigt som norrmän och finländare i större omfattning handlar sin alkohol i Sverige.

Detta tillsammans motsvarar cirka två procentenheter av den totala ökningen, enligt Systembolaget.

Mest har vinförsäljningen ökat, nio procent, därnäst starköl, plus sju procent. Försäljning av spritdrycker ökade med drygt fem procent.

Systembolagets försäljning av alkoholfria drycker steg med 19 procent till drygt 1 miljon liter.
TT “

“VIN ÖKAR MEST
Så här mycket ökade försäljningen under 2009 av olika alkoholhaltiga drycker på Systembolaget. Förändring i procent jämfört med 2008.
Vin +9,0
Starköl +6,9
Spritdrycker +5,4
Cider/Blanddrycker +5,2
Källa: Systembolaget, TT”

DN 100121:

“Fler pappor väljer att ta ledigt. “

“Aldrig har männen tagit så mycket föräldraledigt som nu. Det visar nya siffror som DN tagit del av. Men trots rekordsiffrorna har männen långt kvar till kvinnornas nivåer.

– Männens uttag har framför allt ökat när det gäller de yngre barnen, de som inte fyllt två år, säger Niklas Löfgren, försäkringsutvecklare på Försäkringskassans huvudkontor.

År 2000 tog papporna i genomsnitt ut 24 dagar med föräldrapenning. Sedan har det ökat sakta och stadigt och slutade förra året på 34 dagar, enligt Försäkringskassans nya statistik.

– Det är en positiv trend och en utveckling som vi arbetar för, säger Niklas Löfgren.

När det gäller de äldre barnen, 2–8-åringarna, är ökningen betydligt mindre. Från 13 uttagna dagar i genomsnitt under 2000 till 15 i fjol, vilket dessutom var samma resultat som året före.

Papporna kan sträcka lite mer på ryggen när det gäller det totala uttaget av dagar med föräldrapenning. Under förra decenniet steg männens andel med tio procentenheter.

Resultatet för 2009 slutade därmed på 22,3 procent. Ökningen förklaras delvis av att den andra öronmärkta pappamånaden började gälla för barn födda 2002 och senare. Däremot tycks det vara för tidigt att säga om jämställdhetsbonusen, i form av skatteavdrag, som infördes sommaren 2008 har haft någon effekt.

När blir då uttaget av dagar med föräldrapenning jämnt fördelat?

Med den ökningstakt som var under 00-talet når männen 40 procent 2025. För att de ska uppnå exakt hälften behövs det ytterligare nio år.

Philip Hwang är professor i psykologi vid Göteborgs universitet. Han har lett ett forskningsprojekt där man tillfrågat arbetstagare och arbetsgivare om föräldraledigheten i 244 företag.

– 1994 var tre till fyra arbetsgivare positiva till att papporna tog ut föräldraledigheten, 2006 hade det skett en dramatisk förändring och nu är ingen arbetsgivare uttalat negativ till att papporna är hemma, säger Philip Hwang, som tidigare var skeptisk till kvotering.

Varför ändrade du dig?

– Det blev aldrig någon konflikt eftersom alla visste att männen hade rätt att ta ut ledigheten. Det var ett stöd både för personalchefer och arbetstagare.

Ett övergripande syfte med pappaledigheten har varit jämställdheten.

– Vi såg redan på 70-talet att barnen blev lika trygga hos sina mammor som sina pappor, men de traditionella könsrollsmönstren var kvar, säger Hwang.

Helena Bergman vid Institutet för framtidsstudier har forskat om faderskap och familjepolitik.

– Vi fokuserar väldigt mycket på de månaderna som familjen har föräldraledighet men glömmer tiden efter. Om målet är ökad jämställdhet bör vi titta mer på vem som går ner på deltid och hur fördelningen av arbetet ser ut i familjen.

Mikael Bondesson mikael.bondesson@dn.se
Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

“FÖRSÄKRINGENS TAK HÖJDES TILL 33.000 KRONOR

Föräldraförsäkringen betalas ut i 480 dagar per barn. Föräldrar som har gemensam vårdnad har rätt till 240 dagar, av dessa är 60 dagar reserverade för var och en av föräldrarna.

Har du ensam vårdnad om barnet har du rätt till alla 480 dagarna.

Inkomsttaket i sjuk- och föräldraförsäkringen höjdes från drygt 24.800 kronor till drygt 33.000 kronor per månad den 1 juli 2006. De som tjänar upp till 33.000 kronor i månaden fick 80 procent av lönen.”

DN 100121:

“Ljudterror — på jobbet och på krogen.”

“Störande ljud är ett samhällsproblem — på jobbet, fiket och i skolan. Halva befolkningen har svårt att höra vad som sägs, visar en ny undersökning. Och det är människan och allt pladder som stör mest.

- Vi visste att många var berörda men det är ändå överraskande att så många har problem dagligdags i så känsliga miljöer som till exempel skolan, säger Jan-Peter Strömgren, förbundsordförande i Hörselskadades Riksförbund (HRF) som har beställt rapporten.

Drygt 1.100 medlemmar vid fem fackliga organisationer har tillfrågats om ljudmiljön på jobbet. 44 procent av dem uppger att de, ofta eller ibland, har svårt att höra vad andra säger på jobbet.

Det är ljud som skapas av andra människor som stör mest. Knappande tangentbord, skrapande stolar, ringande telefoner - och så allt prat. Särskilt stort är problemet bland dem som arbetar på skolor och förskolor. Hela 79 procent av medlemmarna i Lärarförbundet, där många förskollärare ingår, uppger att de störs av röster och andra aktivitetsljud.

Kan man helt enkelt försöka få folk att bli tystare?

- Jag tror inte det fungerar så. Vi omger oss med allt mer ljud. Och då höjs rösterna, säger Jan-Peter Strömgren som tycker att det framför allt är de onödiga ljuden som ska begränsas.

- Ta bort skräpljuden. Till exempel när man går in i en affär. Varför ska man ha hög musik när man ska handla?

I undersökningen har man också granskat kaféer och restauranger och frågat cirka 2.000 personer om ljudnivån. Här uppger 51 procent av de tillfrågade att de ofta eller ibland har svårt att höra och kunna samtala. Även de yngre har problem, så många som 40 procent i gruppen 16 till 29 år har svårt att kommunicera i krog- och kafémiljö. Och det är inte bara musikens fel.

- I den miljön förstärker man med att möblera på det sätt man gör. Det går att använda mattor och gardiner på ett annat sätt. Ta till exempel en rysk restaurang. Där är det en helt annan ljudbild, säger Jan-Peter Strömgren. **TT “**

Sven Wimnell 050424: Om hörsel och om att tala så det hörs.
http://wimnell.com/omr7914b.pdf

Innehåll:

Sid
2 Inledning
2 Hörselskadades riksförbund (HRF).
10 Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU).
12 Vanligt att inte höra syrsorna, kvinnorna och barnen.
13 Radio och TV.
15 Möten med stor eller liten publik, föreningsmöten, informationsmöten, säljmöten, konferenser o d.

“Ungefär en miljon svenskar är, enligt Hörselskadades riksförbund (HRF), hörselskadade och har svårt att höra det andra säger. I privata samtal mellan människor kan den som hör dåligt be andra tala tydligare och högre. När man lyssnar på radio och TV måste man finna sig i det som bjuds. Samma sak gäller vanligen också på möten och sammankomster där det talas från podiet eller från publiken. De som talar i radio och TV och vid sammankomster är ofta inte på det klara med att de bör tala så att hörselskadade kan uppfatta det som sägs. “

Det bör talas tydligare i radio, tv, skolor och på möten. En miljon svenskar hör inte vad som sägs.

Läs mer om HRF på www.hrf.se.

DN 100121:

“Ambassader läggs ned och nya öppnas.”

“De svenska ambassaderna i Bratislava, Ljubljana, Dakar, Dublin, Luxemburg och Sofia läggs ned, meddelade utrikesminister Carl Bildt vid en presskonferens i dag.

Beslutet innebär att Sverige stärker sin närvaro bland annat på Balkan och i Västafrika. De nya ambassaderna bildas genom att sektionskanslierna i Pristina, Tbilisi, Chisinau, Tirana, Bamako, Ouagadougou, Monrovia, Kigali, La Paz och Phnom Penh uppgraderas till ambassader.

"Vi vill finnas på de platser där vi gör mesta möjliga nytta för de pengar svensk närvaro kostar. Det är positivt att vi kan nyttja våra resurser till att stärka den svenska närvaron i ett antal länder i vårt närområde", säger utrikesminister Carl Bildt i ett pressmeddelande. "Uppgraderingen av sektionskanslierna till ambassader är bland annat ett led i att stödja genomförandet av de svenskfinansierade biståndsinsatserna i de länder med vilka vi bedriver ett långsiktigt utvecklingssamarbete. En stärkt närvaro på plats är oerhört viktigt för genomförandet av ett effektivt, kvalitativt och resultatstyrt utvecklingssamarbete", säger biståndsminister Gunilla Carlsson i pressmeddelandet.

Dagens regeringsbeslut innebär att Sverige 2010 kommer att ha öppnat 40 utlandsmyndigheter och stängt 54 sedan 1990.

Att det är fem ambassader inom EU som läggs ned är ingen slump. Samarbetet inom unionen gör att täta kontakter finns ändå mellan medlemmarnas regeringar.

- Vi har ett mycket intensivt samarbete direkt mellan statsråd, mellan ministerier, mellan myndigheter och det reducerar något behovet av mera klassisk diplomatisk närvaro. Därav de fem nedläggningar som vi gör nu, sade Bildt till journalister.

Utrikesministern sade att UD:s budget nu var i balans men att de senaste upp- och nedgraderingarna av svenska beskickningar knappast gjorde någon större ekonomisk skillnad. “

DN 100126:

“GM överens med Spyker om försäljning.”

“General Motors och Spyker Cars har nått en bindande överenskommelse om att den holländska biltillverkaren köper Saab Automobile.

”Dagens tillkännagivande är goda nyheter för Saabs anställda, återförsäljare och underleverantörer, goda nyheter för miljoner Saab-kunder och - anhängare världen över. Och goda nyheter för GM”, säger John Smith, GM:s vice vd för affärsplanering, i ett pressmeddelande som kort efter klockan 19, svensk tid, lades ut på koncernens hemsida.

Enligt GM kommer det att bildas ett nytt bolag, Saab Spyker Automobiles, där Spyker står som ägare.

I pressmeddelandet skriver GM att man arbetat hårt och kreativt tillsammans med Spyker Cars och svenska regeringen för att nå en överenskommelse som säkrar en hållbar framtid för ”detta unika märke med ikonstatus”.

”Vi känner alla glädje över detta positiva resultat”, heter det vidare.

Enligt GM kan affären med Spyker vara klar och fullt genomförd i mitten av februari, förutsatt att allt går enligt planerna.

Det återstår nu för Sveriges regering att närmare granska affären för att sedan kunna ta ställning till om man står för lånegarantin som krävs för Europeiska investeringsbankens (EIB) lån till Saab Spyker. Näringsminister Maud Olofsson deklarerade kort efter GM:s besked att regeringen redan på tisdagen beslutat att säga ja till statliga garantier för EIB-lånet till Saab.

Därefter återstår att även banken och EU-kommissionen godkänner lånet.

Enligt Eva Srejberg, vice direktör på EIB, ska banken göra en egen bedömning av affärsupplägget innan det kommer ett beslut om Saab med Spyker som ägare får låna.

– Men vi har med oss att Riksgälden och regeringen har en positiv syn på Spyker och har beslutat att ge lånegarantier, säger hon till TT.

EIB undersöker finansiering, avtalsstrukturer och att de projekt som lånet är tänkt för fortfarande gäller.

Hur lång tid en sådan prövning kan ta vill inte Eva Srejber säga något om.

Holländska tidningen de Telegraaf citerar en källa från nyhetsbyrån Bloomberg som säger att Spyker ska betala totalt 350 miljoner euro till General Motors för Saab. Den största delen av betalningen ska ske i aktier i den nya koncernen Saab Spyker.

DN.se - TT “

DN 100117:

“Skalvet i Haiti: Detta har hänt. “

“Några minuter innan klockan 17 tisdagen den 12 januari, drabbas Haiti av en jordbävning med magnituden 7,0. Skalvet är en av de kraftigaste i området på över 200 år och tiotuseltals människor omkommer. Här kan du följa händelserna i Haiti - dag för dag.”

“ Tisdagen den 12 januari

Klockan 16.53, vid midnatt svensk tid, drabbas Haiti av en jordbävning med magnituden 7,0 på richterskalan.

Till att börja med rapporterades att det kraftiga jordskalvet ägt rum i Karibiska havet och en lokal tsunamivarning utfärdades. Senare lokaliserades skalvets epicentrum, som ligger på ett djup av 13 kilometer, cirka 15 kilometer sydväst om den tätbefolkade huvudstaden Port-au-Prince.

Skalvet är en av de kraftigaste i området på över 200 år och efter huvudskalvet noterades även 14 efterskalv varav det kraftigaste med en magnitud på 5,9.

Panikslagna människor flyr ut på gatorna efter första skalvet, hus faller samman, all telefoni slutar fungera och elavbrott mörkar gatorna. Parlamentet, presidentpalatset, sjukhus och skolor kollapsade och mängder av människor begravdes och fastnade i rasmassorna.

Även turistorten Jacmel söder om Port-au-Prince drabbades svårt.

FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon meddelade att FN:s högkvarter i huvudstaden rasade samman och att dess chef och många medarbetare omkommit.

Onsdagen 13 januari

Dagen efter skalvet pågår arbetet för fullt med att få ut människor som fastnat under rasmassorna och sjukvård av de skadade. Men sjukhusen är raserade och få hjälporganisationer finns på plats. Människor gräver med händerna för att få fram dem som fastnat.

Rapporter om skottlossning och plundring kommer från staden och förnödenheterna som erbjuds från världens länder har svårt att nå fram till katastrofområdet.Samordningen är svår och flygplatsen blir överbelastad och kan endast ta emot det allra nödvändigaste.

Haitis premiärminister Jean-Max Bellerive säger till nyhetskanalen CNN att fler än hundratusen människor har dött. President René Préval återgav på onsdagskvällen beräkningar som gick ut på att mellan 30.000 och 50.000 människor mist livet.

Räddningspatruller från Kina och Island anländer sent på onsdagen och börjar gräva i massorna efter överlevande.

Den svenska Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) beslutar att skicka två IT-tekniker som ska finnas som stöd till FN:s styrka i Port-au-Prince.

USA:s utrikesminister Hillary Clinton avbryter sina åtaganden för att prioritera arbetet med de amerikanska Haitiinsatserna och använder flodvågskatastrofen 2004 som jämförelse. USA skickar både plan och fartyg mot Haiti och sänder också upp till 3.500 soldater för att bistå i räddningsarbetet och förbättra säkerhetsläget efter katastrofen.

De svenskar som befinner sig på Haiti som svenska UD fått kontakt med erbjuds att följa med på ett plan mot Reykjavik, men ingen tackar ja. Av de tiotal svenskar som UD tror befinner sig på Haiti har man fått kontakt med sju.

Torsdag 14 januari

Antalet hemlösa efter katastrofen uppskattas vara tre miljoner av landets sammanlagt cirka nio miljoner invånare.

MSB beslutar att utöka hjälpsändningen och planerar för att skicka 20 personer som ska bygga ett basläger i Port-au-Prince till förmån för FN. Samtidigt avsätter Sida 100 miljoner kronor till FN:s humanitära

appell. Två miljoner avsätts till Svenska kyrkans katastrofarbete. Röda Korset får fem miljoner för att de värst drabbade ska få tillgång till bland annat vatten och 20 miljoner beviljas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för bland annat tekniskt stöd och samordning.

Mer hjälp anläner från bland annat från EU och USA men det är fortfarande svårt att arganisera landingar på flygplatsen.

Fredag 15 januari

Världens olika insamlingar börjar komma igång och de svenska insamlingarna startar starkt. Bland annat hade Röda korset fått in över 2,6 miljoner kronor fram till på fredagen, de flesta bidragen via SMS.

USA:s president Barack Obama beslutar att sätta 100 miljoner dollar åt sidan för som han beskriver det ”En av de största hjälpinsatser i vår moderna historia”.

Räddningsarbetare och överlevande kämpar med att gräva fram människor ur rasmassorna.

16 månader gamla Winnie Tilijn räddas ur rasmassorna efter att ha varit fast i 68 timmar.

Lördag 16 januari

Forskare varnar för nya stora skalv i Haiti och dess grannländer. Fyra dagar efter jordbävningskatastrofen pekar bedömare på risken för uppror och ett allas krig mot alla i den fattiga huvudstaden Port-au-Prince. Bland annat härjar Machete-beväpnade gäng på gatorna för att komma över pengar och mat. Haitis president René Preval liknar tillståndet vid en krigssituation.

Inrikesministern Paul Antoine Bien-Aime uppskattar att 50 000 döda hittills hittats, och han befarar att dödssiffran kan stiga till uppemot 200 000.

Sverige skickar sin första hjälpsändning med material. Planet lämnar Arlanda på förmiddagen.

Port-au-Prince drabbas av ett efterskalv av magnituden 4,5. Räddningsinsatserna avbröts tillfälligt men skalvet inte var tillräckligt kraftigt för att orsaka stora skoador.

Söndag den 17 januari

USA:s utrikesminister Hillary Clinton anländer till Haiti. USA startar en provisorisk hamn som kan ta emot hjälp sjövägen.

Plundringarna och våldet trappas upp i Port-au-Prince och två hjälparbetare skjuts natten till söndagen. En skadas svårt och förs till Dominikanska republiken för operation.

Haitis premiärminister uppger att 25 000 döda har begravts, och runtom i Port-au-Prince har invånarna i desperation börjat att bränna lik. De senaste siffrorna från Haitis regering talar om 50 000 döda och 1,5 miljoner hemlösa. Chansen att hitta överlevande är nu minimala.

Expresidenterna Bill Clinton och George W Bush gör ett gemensamt upprop för att samla in pengar till Haiti.

Linnéa Jonjons linnea.jonjons@dn.se “

“FAKTA: HAITI OCH NATURKATASTROFER

Haiti är ett av världens fattigaste länder och har också tidigare **drabbats av omfattande naturkatastrofer.** Så sent som hösten 2008 svepte fyra tropiska cykloner över Haiti, varav två nådde orkanstyrka. Runt 800 människor dog, och flera hundra tusen människors hem förstördes. Senast Haiti drabbades av ett storskalv tros ha varit på 1700-talet. Sakkunniga har dock på senare tid varnat för stor jordbävningsrisk.

Ön Hispaniola, där Haiti ligger, är klämd mellan två tektoniska plattor, den nordamerikanska och den karibiska. Därför är jordbävningar en ständig risk. Men sedan ett kraftigt skalv 1770 har området förskonats från magnituder högre än mellan 5 och 6.

EPICENTRUM NÄRA HUVUDSTADEN

Källa: USGS, Grafik: Anders Bolling “

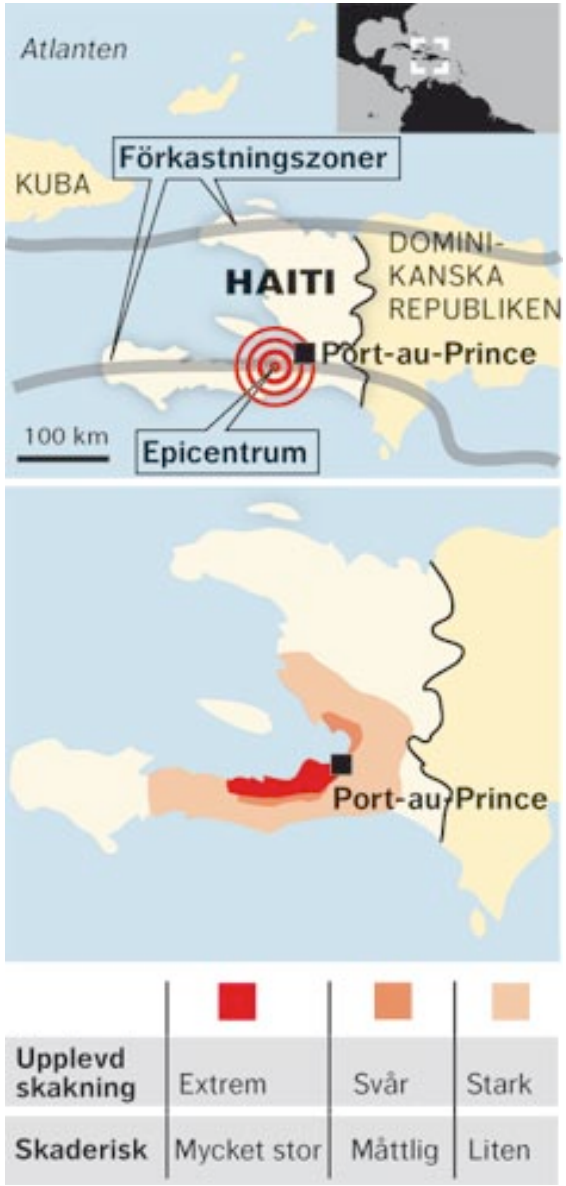

DN 100113:

“Ett av världens mest härjade länder. “

“Diktatorer, dödspatruller, statskupper, jordskred, miljöförstöring, orkaner, upplopp och matkravaller. Och så den värsta jordbävningen i området på hundratals år. Det skalvdrabbade Haiti är ett av världens mest härjade länder.

Bara under de senaste 25 åren har den lilla republiken i Västindien upplevt mer elände än de flesta. Det som skulle kunna vara — och som stundtals också varit — en välmående kaffe- och sockerproducent med vackra stränder och grönskande berg är i dag Amerikas fattigaste land, i princip helt oförmöget att klara sig självt.

Arbetslösheten är minst 50-procentig, och 80 procent av befolkningen lever i djup fattigdom. För två år sedan var Haiti ett av de länder som drabbades hårdast av de plötlsigt stigande matpriserna, och kravaller utbröt.

Så sent som hösten 2008 svepte fyra tropiska cykloner över Haiti, varav två nådde orkanstyrka. Runt 800 människor dog, och flera hundra tusen människors hem förstördes. I november samma år rasade en felbyggd skola samman i huvudstaden och 90 personer omkom, mest barn.

Jordbävningen i tisdags kom typiskt nog sedan åtminstone en siffra faktiskt varslat om en positiv utveckling: under 2009 växte Haitis ekonomi med 2,5 procent, trots den världsomfattande ekonomiska krisen.

"Haiti är vid en vändpunkt i historien. 2009 såg vi hoppet om en ny framtid växa vid horisonten", sade chefen för FN-insatsen Minustah, Hédi Annabi, i ett uttalande så sent som i förra veckan. Nu tillhör han själv dem som befaras ha omkommit i katastrofen.

Minustah sattes in i samband med den senaste allvarliga politiska oron då den korruptionsanklagade presidenten Jean-Bertrand Aristide störtades 2004. När nu även FN-styrkan drabbats hårt av skalvet finns risk för nya problem.

Annars har ändå säkerhetssituationen förbättrats tack vare Minustah, med ett klart minskat antal rån och våldtäkter, säger portugisiske Haitikännaren Fernando Cavalcante, gästforskare för tillfället vid fredsforskningsinstitutet Sipri i Stockholm.

– Vad gäller människorättssidan är frågan mer komplicerad. Inte särskilt mycket har skett vad gäller att försöka skapa ett ekonomiskt och socialt välstånd, konstaterar dock Cavalcante.

Klyftorna är enorma. Hälften av landets tillgångar är i händerna på en procent av befolkningen. Forna diktatorer som far och son Francois och Jean Claude Duvalier — "Papa Doc" och "Baby Doc" — har satt djupa spår.

– Figurer som de har existerat i Haiti ända sedan självständigheten. Det är en historia full av statskupper och korruption och fullständigt avsaknad av respekt för den typ av institutioner som vi förknippar med statlig verksamhet, säger Cavalcante.

DN och Wiktor Nummelin/TT “

DN 2010-01-18 06:51:

“ FN lovar mer och snabbare hjälp.”

“Haiti har infört undantagstillstånd för att få bukt med laglösheten och gäng som regerar gator i huvudstaden Port-au Prince. Men FN lovar nu snabbare hjälp till de tiotusentals som lider nöd i jordbävningskatastrofen.”

“Svensken Gunnar Hällgren på hjälporganisationen Hoppets stjärna berättar om fasorna. Han brukar säga att man måste vara "iskall" för att kunna arbeta koncentrerat med att bistå nödlidande. Men i den förödda huvudstaden brister det för honom utanför ett sexvåningshus som ligger i ruiner över anhöriga till hans vänner.

”Ja, då är det svårt att vara iskall. Då kommer känslorna”, berättar Hällgren på sin blogg.

Hoppet om att kunna hitta överlevande minskar minut för minut. Jens Kristensen, dansk FN-medarbetare, var i söndags en av de få som hittades vid liv. Han var vid medvetande när han drogs fram ur rasmassorna, och FN-chefen Ban Ki-Moon kallar händelsen "ett litet mirakel".

- De drog ut honom utan en skråma, säger Ban som flög i helikopter över Port-au-Prince, där desperata människor nu bränner sina döda, slåss om mat- och vattenransoner och där plundrare stjäl allt som går att stjäla. Ögonvittnen varnar för ett "allas krig mot alla", och en haitisk minister förklarar att regeringen utlyst undantagstillstånd under resten av månaden.

Minst 70.000 har hittills begravts, enligt regeringen. Några exakta tal på hur många som omkommit finns inte, men det nämns siffror på uppemot 200.000. De som saknar tak över huvudet kan räknas i miljoner samtidigt som vårdbehovet för skadade och traumatiserade är enormt och blir alltmer akut.

Ban Ki-Moon talar om den värsta humanitära krisen i världen på decennier.

- Det är en tsunami-liknande katastrof, säger han på en presskonferens innan han skyndar tillbaka till FN-högkvarteret i New York där säkerhetsrådet ska diskutera krisen på måndagen.

Ban lovar att skynda på räddningsarbetet, öka hjälpinsatserna och förbättra samordningen i biståndsarbetet. Och det står klart att det blir en internationell givarkonferens i Montreal nästa måndag, med bland andra USA:s utrikesminister Hillary Clinton på deltagarlistan.

USA och FN har i praktiken tagit över styret av Haiti, men Läkare utan gränser klagar över att en sändning med medicinska förnödenheter hindrats från att landa på den USA-kontrollerade flygplatsen.

"**Flygplan med livräddande** utrustning och vårdpersonal måste prioriteras", säger organisationen i ett pressmeddelande.

Venezuelas vänsterpresident Hugo Chávez anklagar USA för att försöka utnyttja katastrofen för att ockupera Haiti.

- Jag läser att 3.000 soldater är på väg, beväpnade marinsoldater som om det vore krig. Min Gud, det råder knappast någon brist på vapen där. USA borde skicka läkare, medicin, bränsle, fältsjukhus, säger han i sitt eget tv-program.

TT-AFP-Reuters “

DN 2010-01-18 20:13:

“FN-chef vill öka fredsbevarande styrka.”

“**FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon vill öka antalet poliser och militärer i FN:s fredsbevarande styrka på Haiti. Det framkom efter ett möte med FN:s säkerhetsråd på måndagen.”**

“**Sedan tidigare** finns 9 000 soldater och poliser i det krisdrabbade landet och Ban Ki-moon vill förstärka truppen med ytterliggare 1 500 poliser och 2 000 militärer.

– De hjärtskärande scener jag bevittnade i går tvingar oss att agera snabbt och generöst i dag och över en längre period, sade Ban Ki-moon efter söndagens besök på Haiti, rapporterar Reuters.

Uppmaningen till säkerhetsrådet sker med bakgrund i säkerhetsläget på Haiti som blir värre för var dag som går. Det är nu sex dagar sedan jordbävningen lade stora delar av det fattiga landet i ruiner och enligt de senaste uppskattningarna kan så många som 200 000 människor ha dött och 300 000 blivit utan hem.

Trots massiva hjälpinsatser från omvärlden saknar fortfarande hundratusentals invånare vatten och mat. Landets flygplats har inte tillräcklig kapacitet för att ta emot alla hjälpsändningar och kriminaliteten i framför allt huvudstaden Port-au-Prince gör det svårt för hjälparbetare att arbeta i området.

För de som fortfarande är fast under rasen rinner tiden ut och utan mat riskerar situationen att bli allt mer kaotisk, med våld och ökad plundring som följd. Den nya militära och polisiära styrkan skulle kunna hjälpa till att upprätthålla ordningen, men hur lång tid det skulle ta att få den på plats är oklart.

Men det finns hopp. Amerikansk militär rapporterade på måndagen att hamnen i huvudstaden Port-au-Prince kan vara funktionsduglig inom ett par dagar och flygplatsen fungerar allt bättre. Under söndagen dirigerades bara två av 67 plan om.

FN:s världslivsmedelsprogram sade på måndagen att de planerar att flyga in 200 ton mat som kan räcka åt närmare hundratusen invånare, enligt The New York Times. EU lovade på måndagen 1,2 miljarder kronor i akut katastrofhjälp, och ytterliggare tre miljarder för att på sikt återuppbygga landet.

Enligt Reuters kan en resolution om ökad truppnärvaro på Haiti röstas igenom under tisdagen. Den nya militära styrkan kommer i så fall att vara kvar på Haiti i åtminstone ett halvår.

Karl Dalén
karl.dalen@dn.se “

DN 2010-01-18 15:47:

”Haiti kan inte räddas om inte USA tar ledningen.”

“Redan före jordbävningen var Haiti en ”failed state”, en kollapsad stat, menar Haitiexperten Mats Lundahl. Nu när allt är utslaget tror han att det krävs någon form av internationell förvaltning. Och USA:s roll är helt avgörande.”

“Haiti fick aldrig någon chans. Världens första fria svarta republik kom från början att styras av en korrupt ny elit sedan kolonialmakten Frankrike körts bort.

Med ett extremt polariserat politiskt liv har Haiti växelvis drabbats av militärstyre, amerikansk ockupation och två grymma och egensinniga diktatorer. De senaste årens trevande försök till demokrati, som funnits på papperet i tjugo år, har inte förmått lyfta landet ur dess djupa armod. Halva befolkningen lever ständigt nära undernäringens gräns.

En antydan till förbättringar spolades bort med fyra förödande tropiska oväder hösten 2008. Och för sex dagar sedan kom nådastöten: en jordbävning med en av historiens värsta konsekvenser.

Hur kan ett land i en så groteskt svår situation någonsin komma tillbaka? Nationalekonomen och Haitiexperten Mats Lundahl förordar något ”man nästan inte får säga”:

– Jag önskar egentligen att man får till stånd ett slags protektorat. Man måste bryta med hela sin historia nu. Nu är det rent bord. Allt måste byggas upp från grunden. Alla orderlinjer har kollapsat. All fysisk infrastruktur måste göras om.

– Men det är inte lätt, det finns ju inga mallar. Man måste förstås få med sig de nationella ledarna i ett slags samlingsregering.

Det finns exempel på länder som fattat viktiga beslut för sin fortsatta utveckling först efter katastrofer. Ett geografiskt närliggande exempel är Mexiko, där en svår jordbävning 1985 blev startskottet för reformer. Ett annat exempel är hur tsunamikatastrofen 2004 bidrog till fredsavtalet i indonesiska Aceh.

Mats Lundahl, som följt Haiti i 40 år och bland annat skrivit tre böcker om landet, framhåller att ett protektorat, i vilken form det nu skulle upprättas, måste skötas av det internationella samfundet – ”med ett ganska hårt tag i nacken”. Men han betonar också att det inte går om inte amerikanerna tar ledningen.

Det har de gjort hittills. USA beslutade snabbt om massiva insatser i Haiti, inte minst med hjälp av militära resurser. På måndagen fanns 10.000 amerikanska soldater på plats.

Höga representanter, upp till utrikesminister Hillary Clinton, har redan besökt landet, vilket markerar viken vikt man tillmäter insatsen. Det är i praktiken amerikaner som sköter en stor del av transporterna och säkerheten i hjälparbetet. De har kontroll över flygplatsen.

Hillary Clinton har sagt att USA har för avsikt att vara kvar ”under överskådlig tid”. Frågan är vad det innebär. Det finns nära band mellan länderna som motiverar ett större engagemang. Nästan en halv miljon haitier lever i dag i USA. I fredags beslutades om att ge haitier tillfällig skyddad status i USA.

Men det finns också en historia som avskräcker. Förr betraktades Karibien som USA:s ”bakgård”. Mellan 1915 och 1934 ockuperade amerikanska trupper landet. Senast för 16 år sedan landade USA 20.000 soldater i Haiti för att återinstallera presidenten Jean-Bertrand

Aristide, som efter några kaotiska år ändå tvingades lämna makten 2004.

– USA:s klassiska roll i hela västra hemisfären är antingen komplett ointresse eller så kommer vi in och styr hela showen, säger Sarah Stephens, expert på amerikansk demokratiutveckling, till New York Times.

Hon hoppas på att Haitikatastrofen ger en möjlighet för amerikanerna att göra saker och ting på ett nytt sätt.

Washingtonadministrationen litar på den nuvarande presidenten René Préval som en person man kan samarbeta med, och som vidtagit åtgärder för att utveckla ekonomin, enligt New York Times källor. Mats Lundahl är inte lika imponerad av Préval.

– Han har varit oerhörd passiv. Den tillväxt man kunde visa upp under 2009 kom från nivån efter orkanerna 2008.

Landets framtid hänger på omvärlden alltså. Vad talar för att amerikansk och annan utländsk inblandning kan lyckas denna gång?

– Tidigare har det funnits en polarisering i politiken. Nu finns det ingen att skylla på. Nu säger folk ”det kvittar var hjälpen kommer ifrån”, säger Mats Lundahl.

Ett sorgligt historiskt faktum är att omvärldens intresse för Haiti har rasat så snart kameralinserna har vänts därifrån.

– Denna gång tror jag inte man kommer att vända Haiti ryggen, för nu är det för mycket.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se “

DN 100115:

”Vi behöver vatten och mat snabbt.”

“PORT-AU-PRINCE. Hon rör sleven i en gegga av röda bönor. Det är allt vad Maria Felicia har att föda sina fyra barn – och man – med. Det namn hon bär betyder ”den lyckliga”, men sedan lite mer än två dygn har hon inte längre något hem. Liksom miljoner av sina landsmän fick hon sitt hem utplånat i den stora jordbävningen på Haiti.

– Nej, jag vet inte vad jag ska göra. Vad jag, och vi, behöver nu är hjälp. Och det snabbt. Vi har ont om mat, och inget vatten, säger Maria Felicia.

Världssamfundet har reagerat starkt på den haitiska katastrofen, så mycket vet hon. Men Maria Felicia undrar varför hon och de hundratals andra som nu bor på ett fält i stadsdelen Simon City i Port-au-Prince ännu inte har nåtts av någon hjälp.

Det ser ut som en provisorisk tältstad. Men vid en närmare titt är det inte tält, utan tygsjok som har spänts över några pinnar. De enda goda nyheterna är att det inte är kallt och inte regnar. Men annars finns inte mycket hopp för haitierna.

När jag tar mig runt i den svårt sargade huvudstadens centrum är människor övervägande samlade och lugna.

På den tredje dagen av den pågående humanitära katastrofen ligger desperationen ännu inte ovanpå ytan. Värst är nog vattenbristen. Unga och gamla kommer fram till mig och tecknar med handen mot tungan.

Den uttorkade. Brist på vatten påverkar redan folks psyken, men kommer snart att slå hårt mot den fysiska hälsan.

Ovanpå det finns den tärande oron över alla nära och kära som kan finnas bland de tiotusentals som tros ha omkommit under de sammanrasande husen.

– Ovissheten är värst, säger André Gusmy, en ung byggnadssnickare som befann sig i en liten by några mil från Port-au-Prince där bara ett hus krossades. Men han har mängder med släktingar i huvudstaden.

Eller hade. Han har inte hört ifrån någon av dem. Nu är han här för att söka rätt på dem. Letandet försvåras av att mobilnätet i stort sett ligger nere.

– Vi får ingen information. Det är en usel regering, eller snarare ingen fungerande regering alls. Så jag vet inte om jag förlorat några eller i värsta fall alla mina släktingar.

Hela Port-au-Prince befinner sig ute på gatan. Delvis på grund av rädsla för nya efterskalv, men lika mycket därför att en stor del av befolkningen inte längre har tak över huvudet. Tillsammans med de husrasrester och grus som blockerar gatorna gör mängden gående och stående människor att biltrafiken ofta korkas igen.

Ju närmare kärnan i Port-au-Prince jag kommer, desto värre är förstörelsen, och desto mer dyker associationerna till Groznyj och Beirut upp i mitt huvud. En livlös fot som sticker fram under en presenning. Flugbemängda kroppar under upplösning, som ingen tar hand om. Den dävna liklukten. Människors tomma blickar.

Vi passerar en 100 meter lång tillplattad kaka av sprucken betong. Det här var för bara några dagar sedan en sprudlande marknad i tre plan, där man kunde köpa allt i matväg.

Omkring 500 försäljare, och ett okänt antal kunder, lär ha befunnit sig här vid femtiden i tisdags då jordbävningen på ett ögonblick fick hela konstruktionen att falla ihop. De som befann sig därinne kan inte ha haft stor chans att överleva.

Men en kvinnlig försäljare är ännu i livet. Jag hör hennes avlägsna rop, som från underjorden fast bara några betongblock skiljer oss åt. En man med munskydd försöker förtvivlat gräva sig igenom med sina bara händer. Det som skulle krävas för att rädda henne, lyftkranar eller grävmaskiner, syns inte till.

Hon lever, har inte gett upp, trots tre dygn i mörker utan mat och vatten. Men under betongen är hennes rop allt svagare. Ingen utlovad utländsk räddningspatrull syns till här.

När jag återkommer till flygplatsen landar flera grupper med räddningspersonal. En man på FN:s samordningsbyrå säger till mig att det nu finns 17 tunga räddningsteam på plats.

De kommer från hela världen och är sammanlagt flera hundra räddningsexperter. Den största gruppen kommer från USA, och jag ser en stor brigad från södra Florida packa upp sin utrustning och rasta sina räddningshundar.

Kommer försäljerskan under den kollapsade marknadshallen att hinna bli räddad? Det är en kapplöpning mot klockan. Flera överlevande har redan dragits fram ur ruinerna.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN100119:

“Risken för epidemier ökar.”

“Medan sjukhusen översvämmas av skadade och sjuka efter den svåra jordbävningen ökar också risken för omfattande epidemier. Flera av de skadade riskerar också att drabbas av blodförgiftning och amputationer när deras skador inte får vård.

Många sjukhus skadades i skalvet och de operationssalar som ännu fungerar utnyttjas dygnet runt. Flera fältsjukhus är på väg till Haiti men en del av dem har försenats eftersom de flygplan som ska leverera dem inte har fått tillstånd att landa utan omdirigerats till Dominikanska Republiken varifrån de sedan måste transporteras landvägen.

Läkare utan gränser skriver på sin hemsida att organisationen har lyckats få in över 100 extra internationella medarbetare som kirurger, narkosläkare, njurspecialister och psykologer. Fyra av organisationens egna plan har också kunnat landa i Port-au-Prince medan andra har fått ledas om till Dominikanska Republiken.

Bristen på läkare är akut och operationer utförs under svåra sanitära förhållanden. Skadade med infektioner riskerar att dö inom dagar om de inte får medicin.

Antalet utsatta är mycket stort och FN uppskattar att omkring tre miljoner av landets nio miljoner invånare på något sätt drabbats av jordbävningen eller dess efterverkningar. Enligt FN finns det också omkring 37.000 havande kvinnor som nu riskerar att föda sina barn under mycket svåra och ofta direkt farliga sanitära förhållanden.

- Jordbävningen har inneburit att en redan katastrofal hälsosituation förvärrats ytterligare, säger Margaret Chan, generaldirektör för Världshälsoorganisationen WHO på FN:s hemsida.

Under måndagen anlände också FN:s speciella sändebud, den tidigare amerikanske presidenten Bill Clinton, till Port-au-Prince. På samma plan fanns också medicin och förnödenheter.

- Att se alla dessa människor... sovande direkt på gatan, och att se det största sjukhuset i landet ha alla dessa människor väntande på att få hjälp, det ger dig en uppfattning om hur stort det mänskliga lidandet är och hur stort det kan bli om vi inte klarar av att ge snabb och effektiv hjälp, sa han under ett besök på sjukhuset.

Med sig hade Bill Clinton sin dotter Chelsea och två väskor fulla med teddybjörnar.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se “

DN 100119:

“Port-au-Prince i kriminellas händer.”

“Skaror av plundrare drar fram i Haitis förödda huvudstad. Trots omvärldens löften om hjälp med att upprätthålla lag och ordning styr kriminella gäng på gatorna i Port-au-Prince efter förra veckans jordskalv.

En del av plundrarna är överlevare som söker mat och vatten — medan andra som härjar i den laglösa staden är tjuvar som passar på att förse sig med varor de kan sälja senare. Och de drar sig inte för att hindra människor som försöker bärga sina ägodelar.

- De har redan stulit det mesta jag äger, mitt ris, min spaghetti, min mjölk, berättar en gammal man för AFP. Han står intill resterna av sin bostad.

Det är för att förhindra denna utveckling som världens ledare lovat fler poliser och militärer som marinkårssoldater och FN-styrkor. Tills de kommer är Port-au-Prince i ligornas händer.

De första amerikanska soldaterna anlände under måndagen. Helikoptrar for i skytteltrafik och släppte av soldaterna på ett dammigt fält en kilometer ifrån flygplatsen i Haitis huvudstad. Under dagen landade flera tusen marinkårssoldater, de flesta nyss återvända från strider i Irak och Afghanistan.

Även om anarki råder i de jordbävningsdrabbade områdena är den medicinska katastrofen den största utmaningen för biståndet.

Att det kan handla om 200 000 dödsoffer vore mer än nog att hantera var som helst annars i världen. För läkare på plats i Haiti återstår fortfarande det värsta arbetet. Detta är ett land som redan före skalvet var hårt drabbat: aids, tuberkulos, malaria, skaror av undernärda barn och usla hygienförhållanden.

I denna miljö ska vården ta hand om skadade och sjuka i katastrofens spår.

USA tillåter nu att föräldralösa kommer hit från Haiti för att få vård, sade säkerhetsministern Janet Napolitano i Washington på måndagen.

- Samtidigt som vi är inriktade på återförening av familjer i Haiti godkänner vi att föräldralösa, som är tänkbara för adoption i USA, får den vård de behöver här, sade Napolitano.

TT-AFP-Reuters “

DN 100119:

“Hård kamp för Haitis övergivna barn.”

“I skuggan skuggan av en tältduk ligger tre små knyten alldeles stilla i sina plastsängar. Det är några av Haitis tiotusentals övergivna små barn. Ingen vet var deras föräldrar är nu – om de dödades i jordbävningen eller helt enkelt lämnade sina nyfödda åt sitt öde.

Inne i ett större tält intill ligger nära 30 barn i olika åldrar, de vrider sig och jämrar sig. Ord kan inte beskriva scenen. Egentligen talar Paul Hansens bilder för sig själva. Barnen har kommit hit från ett större sjukhus och har samtliga något handikapp, alla är undernärda, flera är hivsmittade från födseln. De är övergivna.

Men att överge barn är inget nytt för Haiti. Dock har problemet förvärrats av jordbävningskatastrofen.

– Det är många föräldrar som överger sina barn när de inte kan försörja sig, säger Genevieve Arty, läkare på barnsjukhuset Hopital Saint Damien i Port-au-Prince.

– Många har också utsatts för olika former av övergrepp.

Sjukhuset har drivits av den kristna välgörenhetsorganisationen ”Nos petits frères et sœurs” (våra små bröder och systrar), inspirerad av Moder Teresas barmhärtighetssystrar ”Missionaries of charity” i Calcutta, berättar Peter Tinnemann. Han är en tysk barnläkare och epidemiolog som har arbetat på detta barnsjukhus i flera år.

– Men nu efter jordbävningen har detta pediatriska sjukhus förvandlats till ett allmänt sjukhus. Alla möjliga skadade är här, mest personer med krosskador i kroppens mjukdelar som leder till infektioner.

Barnen har i princip samma skador som de vuxna, konstaterar Peter Tinneman, men ovanpå det är deras hälsoläge mycket dåligt redan före jordbävningen.

– De är dessutom i chock och apatiska.

Hans haitiska kollega Genevieve Arty instämmer:

– Vi hade inte ens ett fungerande system tidigare, barnhemmen var överfulla, och livet var brutalt för många barn.

Ofattbart sorglig och hjärtslitande på ett annat sätt är lilla Gailin Naids öde. När jordbävningen slog till kastade sig den två och ett halvt-åriga flickans mamma över sin dotter för att skydda henne med sin kropp. Men modern fick ett betongblock över ryggen och dödades.

Pappan Gary Naid ser samlad ut. Han måste trösta dottern som nu sitter i skuggan på sjukhusets gård och får sina skador på hjässan sydda och omplåstrade. ”Mami, papi” kvider hon svagt medan tårarna strömmar ner för kinderna.

– Vi var i huset när taket kraschade ner över oss. Min fru dog omedelbart, säger Gary Naid.

Vad han ska göra nu vet han inte, utan hem och fru. Kanske han åker till sin hemstad i norr om han lyckas komma dit. Han kan inte se någon framtid. Inte för sig eller för sin moderlösa dotter.

Innan vi skils säger Peter Tinnemann lite sarkastiskt:

– Det största bekymret är vad som händer om två tre veckor, när ni journalister är borta och alla dramatiska bilder har tonat bort. Vem kommer då att ta hand om alla de sjuka, skadade, handikappade och föräldralösa barnen?

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se “

DN 100121:

“Efter skalvet — vem styr Haiti?”

“Presidentpalatset liknar en gräddbakelse som någon tappat i golvet. Utanför har Port-au-Princes paradtorg Champs de Mars förvandlats till ett enormt tältläger. Sällan har en stats kollaps varit lika tydlig som i Haiti.

På den breda avenyn mellan palatsruinen och gyttret av hemmabyggda tält marscherar en trupp amerikanska soldater, redigt beväpnade. De eskorterar en skara läkare från USA som i megafon ropar ut att de finns, att de kan hjälpa skadade.

I luften smattrar ännu en amerikansk militärhelikopter.

Yolette Duperier, 33, beskådar spektaklet med viss skepsis från sin liggande position i skuggan av en blå presenning — det enda tak över huvudet hon och hennes fem barn har haft den senaste veckan. Sedan skalvet slog deras liv i spillror.

- Vi kom hit till presidentpalatset för att vi väntade oss att få något av myndigheterna. Men ingen har gett oss något att äta eller dricka. Vi har förlorat allt vi hade. Vi lever som djur, säger hon.

Utöver enstaka polispatruller på gatorna och ett skrivbord med passkontrollanter på flygplatsen syns få spår av den haitiska staten i Port-au-Prince. USA har tagit över kontrollen över flygplatsen och ankrat ett hangarfartyg i bukten utanför huvudstaden. Tusentals amerikanska soldater finns redan i Haiti, och fler är på väg. Vita huset lär få axla ansvaret för Haiti en lång tid framöver.

Men det finns en haitisk regering. Utjagad ur sina raserade kanslier har den tagit sin tillflykt till ett bara lindrigt skalvskadat poliskomplex ute vid flygplatsen. Marie Laurence Jocelin Laségue, kommunikationsminister, säger till TT att haitierna som lever i läger i sin egen huvudstad överdriver sin nöd.

- Ingen kommer att säga att de har fått hjälp. Om de får mat och vatten klockan nio och man frågar dem klockan tre, så säger de att de inte fått något. Folk har förlorat allt, de vill ha sina liv tillbaka, säger hon till TT.

Laségue hävdar att det är regeringen som kontrollerar hjälparbetet.

- Vi är 17 ministrar i tjänst. Vi samlas varje morgon och möter representanter för världssamfundet. Vi diskuterar vad som måste göras, dela ut vatten, hjälpa de behövande, rensa gatorna från lik.

Kan regeringen fungera?

- Ja, vi har inget val. Regeringen har ett ansvar att få det att fungera.

Vem bestämmer egentligen i Haiti i dag? Regeringen? FN? Amerikanerna?

- Det viktiga är att vi får hjälp. Låt mig ge dig ett exempel. Vi har 5.000 fångar som har rymt från fängelse, de är på fri fot nu. Så vi behöver USA och andra att hjälpa oss med säkerheten. Det är vår realitet. Vi tänker inte diskutera vem som bestämmer hit eller dit. Det är inte intressant för oss. Vi är bara intresserade av att de är där och att de hjälper oss. Vi har inget val.

TT “

DN 100120:

“Så kan du hjälpa de nödställda på Haiti.”

“Efter jordbävningskatastrofen i Haiti startar nu flera svenska hjälporganisationer insamlingar för att kunna skicka mat, vatten, personal, medicin och andra förnödenheter. Många som ser tv-klipp på nätet från jordbävningen, bilder på skadade och sörjande funderar, hur kan jag hjälpa? Här finns några organisationer som du kan vända dig till.”

“Sedan jordbävningen i Haiti ägde rum tidigare i veckan har vi nåtts av rapporter om kaos, panik och enorm förstörelse. Man vet ännu inte hur många som omkommit men siffran ser ut att gå uppåt 100.000 människor. Men över tre miljoner människor lever fortfarande, många är skadade och hemlösa, och behöver hjälp.

Den svenska organisationen Frivilligorganisationernas insamlingsråd, (FRII) som samordnar insamlingar av pengar menar att svenskarna har visat ett stort intresse för att hjälpa Haiti.

– Många organisationer var igång redan dagen efter jordbävningen med speciella insamlingar och spridda rapporter från de olika förbunden säger att det finns ett stort intresse för att hjälpa de drabbade i Haiti, säger Erik Zachrison, generalsekreterare för FRII.

– Just nu befinner vi oss i fas ett i katastrofen. Det gäller att få ut folk ur rasmassorna, ge dem vatten, mat och sjukvård.

I fas två behövs rehabilitering av människor som är skadade och i fas tre behöver vi uppbyggnad av skolor, sjukhus, dagis, bostäder och så vidare. Så det behövs mycket pengar nu, men även sedan.

Bland andra Hoppets Stjärna, Rädda Barnen och Röda Korset, Unicef och Svenska kyrkan återfinns bland de som har specialinsamlingar till Haiti. Även Plan Sverige, Sveriges femte största insamlingsorganisation, startar en hjälpinsamling och sänder extrapersonal till Haiti.

– Öronmärkta pengar är det bästa sättet att hjälpa då det kostar mycket med transporter för att kunna transportera medicin och andra förnödenheter, menar Karin Wiklund på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, som skickat två IT-tekniker och 20 svenskar som ska bygga ett basläger i Haiti.

Enligt FRII håller elva organisationer med så kallade 90-nummer på att samla in pengar till Haiti. Det går att skänka pengar genom att betala in pengar på deras postgironummer, eller via sms.

Men man bör vara försiktig med vart man ger pengarna så att man inte stöter på någon bedragare. Det bästa sättet är att ge till en organisation man känner igen och som har ett 90-konto som utfärdats och kontrolleras av Stiftelsen för Insamlingskontroll.

Här är en lista på organisationer som har insamlingar till Haiti:
World Food Programme och UNICEF

Olika FN-organ som exempelvis World Food Programme och UNICEF med att täcka den fattiga befolkningens mest grundläggande behov.

Röda korset

Röda Korset finns på plats i Haiti och jobbar med humanitärt stöd. Just nu saknas material i form av filtar, medicin och annat på plats i Haiti. Svenska Röda Korset stödjer både det lokala Röda Korsets arbete med förebyggande och grundläggande hälso- och sjukvård, hygien, information om hiv/aids, hjälp vid naturkatastrofer, katastrofberedskap.

Rädda Barnen
Rädda barnen är på plats i Haiti och jobbar med akuta hjälpinsatser, som utdelning av filtar, tvål och myggnät och ytterligare beredskapsarbetare är också på väg till det drabbade området. Så fort tillfälliga bostäder har ordnats kommer Rädda Barnen även att sätta upp barnvänliga platser dit barnen kan komma för att prata och leka och få stöd och hjälp för att återhämta sig.

Läkare Utan Gränser
Läkare Utan Gränser har redan behandlat nära tusen människor och skadade fortsätter att strömma in till de hälsocenter som fortfarande fungerar. Läget i Port-au-Prince är kritiskt och många av Läkare utan gränsers byggnader är förstörda. Främst medicin och platser att behandla skadade på saknas. Över 800 lokalanställda arbetar för organisationen i Haiti och fler är på väg.

Unicef Sverige
UNICEF Sverige har startat en katastrofinsamling för att hjälpa barnen som drabbats av den kraftiga jordbävningen. Det första planet med katastrofhjälp till Port-au-Prince från UNICEF i Panama var lastat med förnödenheter som räcker till 10 000 familjer.

Läkarmissionen
Läkarmissionen arbetar intensivt med att förbereda en hjälpinsats för de som drabbats på Haiti. Läkarmissionen samarbetar med internationella partners på plats. Exakt hur insatsen kommer att se ut är ej ännu bestämt men den kommer att handla om en humanitär eller medicinsk insats.

Svenska FN-förbundet
FN finns på plats i Haiti och har även de drabbats hårt av jordbävningskatastrofen. FN:s huvudbyggnad har rasat och 100 FN anställda saknas vilket skapar svårigheter. FN finns på plats genom bland annat World Food Programme och behöver omvärldens stöd för sina hjälpinsatser. Det svenska FN-förbundet samlar in pengar till Haitis behövande.

Plan Sverige
Plan har startat en insamling för att kunna ge nödhjälp till dem som drabbats av jordbävningen. Arbetet med att förflytta människor ut ur riskzonerna pågår för fullt. Personal från Plan på närliggande Dominikanska Republiken har skickats till Haiti för att bistå i arbetet.

Svenska kyrkan
Kyrkornas internationella katastrofnätverk, ACT, finns redan på plats i Haiti och inleder nu omfattande katastrofinsatser. Hela världen, Svenska kyrkans internationella arbete är en del av det internationella kyrkliga nätverket ACT.

Lions
Lions via Lions Clubs International Foundation (LCIF) har gett ett katastrofbidrag till Haiti för att hjälpa befolkningen som drabbats av jordbävningen. LCIF har kontakt med Lions i Haiti och i de angränsande länderna för att samordna hjälpen. Lions har beslutat sända tält via MSB – Myndigheten för samhällsskydd och beredskap – samt att öppna ett speciellt 90-konot för Haiti.

SOS-Barnbyar
SOS-Barnbyar har två boenden på Haiti. De skadades i jordbävningen, men ingen omkom. I byarna bor sammanlagt 400 barn och många av dem har svenska faddrar. Den ena barnbyn ligger i norra delen av Haiti och den andra en och en halv mil utanför Port-au-Prince. SOS-Barnbyar har liksom flera andra hjälporganisationer startat en insamling till förmån för de drabbade i Haiti.

Hoppets Stjärna
Hoppets Stjärna har också barnhem i Haiti men har fått kontakt med dem och fått rapporter om att de klarat sig relativt bra. Byggnaden är välbehållen men skolorna i närliggande byar är förstörda och några av barnen saknas sedan de befunnit sig i en skolbyggnad när den rasat.

ActionAid
Även Action Aid har barnfadderbyar på Haiti. Organisationen fanns på plats med nödhjälp från första dagen och räknar med att hjälpa 20.000 människor. Genom ActionAids katastroffond kan tillhandahålls mat, rent vatten och utbildning.
Läkare i världen
Läkare i världen (Médecins du Monde) har läkarteam på plats i Haiti. Läkare i världen arbetar på Haiti sedan länge med bland annat mödravård, undernärda barn och annan sjukvård. Till följd av katastrofen så skickas ännu fler hjälparbetare som bidrar i arbetet efter jordskalvet.
FRII
FRII är samlingsorganisation för insamlingsorganisationer. Rådets 92 medlemmar är Sveriges stora insamlare såsom till exempel Cancerfonden, Rädda Barnen, Röda Korset, Greenpeace, Amnesty International, Lutherhjälpen, Plan Sverige, Sjöräddningssällskapet och Frälsningsarmén.
Charity Rating
Charity Rating är en intresseorganisation som drivs för att hjälpa givaren. På hemsidan kan man göra sökningar och få fram den organisation som passar just för det ändamål man själv anser viktigast. En slags sammanställning av organisationer som hjälper behövande.

Läs mer:
Många svenskar vill hjälpa de drabbade i Haiti
Varning för Haiti-lurendrejeri

Linnéa Jonjons
linnea.jonjons@dn.se “

DN 100122:

“De vill skapa ordning mitt i kaoset.”

“LÉOGANE.Det enda som återstår av det gamla hemmet är en cykel. Det nya består av ett tak av korrugerad plåt, några tvärställda plankor och ett golv av lös jord. Rose Marie och Nerva Virgil är en utblottad familj bland tiotusentals andra i den stad i Haiti som drabbades hårdast av förra veckans jordbävning.”

“ – Vi har inget att ge våra barn, säger Rose Marie. Vi har inga pengar, ingen mat, inget vatten.

Hon och hennes man har levt halvt om halvt under bar himmel i över en vecka. Men de har inte suttit sysslolösa. De vill skapa någonting ur ingenting för sig och sina två barn.

Överallt runt omkring oss hamras och släpas och fejas det. Motsatsen är total mot hur invånarna i det förödda centrala Port-au-Prince har hanterat situationen. Medan huvudstadens centrum är en stor valplats för plundrare finns det i Léogane en vilja att själv försöka återställa något av det som fanns.

Var ska man försöka hitta ljuspunkter i Haitis nattsvarta mörker – om inte i den stad som har drabbats av jordbävningen allra värst? Var finns hoppet om framtiden?

Det finns bland annat när renhållningen börjar återupptas. Den tanken slår mig under en rundvandring i den lilla provinsstaden, som ligger några mil väster om Port-au-Prince. Trots all förstörelse, trots alla döda, pågår här febrila försök att ta rätt på det som förvandlades till spillror och grus under jordbävningen den 12 januari.

Det är som ett stort plockepinn, vad som finns kvar av Léogane. Staden låg närmast den haitiska jordbävningskatastrofens epicentrum.

Experter har uppskattat att 90 procent av husen är förstörda eller skadade. Det stämmer bra med vad ögat kan se. Vartannat hus ligger slaget till marken, de övriga är mer eller mindre skadade. Minst 2 000 har dödats, någon har sagt 10 000, men exakt hur många det är vet ingen, inte ens hur många invånare staden hade. Kanske 130 000, kanske fler.

Nästan alla man möter säger: ”Vi har ingenting, inte vatten, inte mat, inga bostäder.” Och ändå kan jag förnimma något slags hopp. När vi besöker Léogane är folk inte apatiska, tvärt emot vad man kunde vänta sig. Staden kan närmast liknas vid en ofantlig myrstack, där invånarna är intensivt sysselsatta med att röja upp, släpa byggmaterial och reparera hus. Egentligen har de inte mycket till val. När jag går till fots längs huvudgatan stoppas jag av en vänlig man i övre medelåldern:

– Se till att gå i mitten av vägbanan. Annars kan ett fallfärdigt hus rasa över dig, varnar mannen. Han heter Lissade Rodrigue och är pensionerad ingenjör.

Han sitter fastlåst i Haiti, berättar han, med en familj i New York och flera adopterade barn här på ön. Jämfört med vad de flesta i Léogane har ställts inför är det kanske ett lyxproblem. Men även han har drabbats svårt: hans hus längre ner på gatan är borta. Och även han saknar mat och vatten.

– Vem kan leva i åtta dagar utan vatten? Vi kommer att dö snart, säger Lissade Rodrigue.

Kyrkan Saint Rose de Lima stod mitt i byn. Den är nu lagd i ruiner. En man plockar bland bråten och tar till vara användbara tegelstenar ur rasmassorna.

Eller finns hoppet från en högre makt. Marat Guirand, kyrkans präst, ser uppgiven ut där han står framför den en gång ståtliga kyrkan. Några pipor från kyrkans orgel sticker fram ur ruinen. Två stora bronsklockor ligger tysta i gruset. Hur många församlingsmedlemmar som upplevde sina sista jordiska ögonblick i Guds hus är en fråga som kanske aldrig får ett svar.

– Jag har egentligen ingenting att säga, vem som helst kan ju se med egna ögon, säger han och ser ut över den stora platsen framför kyrkan, som nu är ett flyktingläger fyllt med plåtskjul, halvuppförda brädkåkar och små tält.

– Bara Gud kan bestämma om han ska göra någonting för de här människorna, säger fader Marat.

Hoppet kan också stå till främmande makt. Gabriel Saint Juste, 23 år, bor i USA sedan några år. Han var på besök i Léogane då jordbävningen kom.

– Alla mina dokument, med pass och USA-visum, brann upp i samband med skalvet. Jag hoppas att de amerikanska myndigheterna har kvar några spår av mig så att dokumenten kan återskapas, säger Gabriel.

Hoppet står förstås till utländskt bistånd, men det är hittills bara ett hopp.

Hjälporganisationen Catholic Relief Service är den enda som har visat sig i Léogane, med distribution av några hundra matpaket. Det är fader Gurand som samordnar den nödhjälpen.

För de tusentals svårt skadade finns hoppet i MSF, Médécins sans frontières (Läkare utan gränser), som alltid är först på plats i katastrofsituationer världen över.

MSF satte upp en liten rörlig fältklinik i en före detta sjuksköterskeskola i Léoganes utkant redan i söndags, och där behandlas de typiska krosskador som uppstår vid jordbävningar. Dagen efter satte japanska och spanska läkarlag upp sina tält intill.

Inne i salen har en kirurg från Quebec börjat sy på en liten flickas söndertrasade hand, assisterad av haitiska sjuksköterskeelever.

– De flesta skadade hade inte behandlats på flera dagar, säger Pete Buth, som är MSF:s platschef.

Det innebär att många har drabbats av kallbrand i armar och ben, som då måste amputeras. Pete Buth vill inte gradera denna katastrof bland andra han upplevt, men han säger att den här gången är utmaningarna ovanligt stora.

– Att snabbt få ut förnödenheter och medicin, och framför allt vatten, det är nyckeln till framgång. Därefter är det mat.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se “

“SENASTE NYTT
Tjuvar tog Röda Korsets Haitipengar
Halva Haitis produktion har slagits ut
Erik Zachrison på FRII: Kritiken är för tidigt väckt
FN varnar för Haiti-adoptioner
Stödgalan för Haiti visas i fler kanaler
Skattelättnader för Haiti-hjälp
Hög ekonomisk tillväxt före skalvet
Hög ekonomisk tillväxt före skalvet
Solidariteten spirar i misären
Kritik mot hjälporganisationer
DN I HAITI
Fabienne blev 15 år
Hård kamp för Haitis övergivna barn
Haitierna fruktar att våldet tar över
Skalvets offer ännu utan vård
”Vi behöver vatten och mat snabbt”
”Klagorop blandas med stank från lik”
DN:s Michael Winiarski: ”Som hämtat ur Dantes inferno”
BAKGRUND/FAKTA
Antalet räddade efter flera dagar ovanligt stort
Så talar du med barnen om katastrofen i Haiti
Skalvet i Haiti: Detta har hänt
Små framsteg för skalvforskning
Så kan du hjälpa de nödställda på Haiti
”Det måste finnas utrymmen där man kan bli instängd men inte krossad”
ANALYSER
”Haiti kan inte räddas om inte USA tar ledningen”
REPORTAGE/INTERVJUER
Svenska: Kändes som en evighet
OPINION
Haiti: Pinsamt tyst från EU
Lär av katastrofen
Rätt hjälp till Haiti”

DN 100123:

“ Michael Winiarski: Vanmakten är det värsta.”

“SANTO DOMINGO. Jag promenerar längs havet på en nerskräpad strandpromenad i Santo Domingo och betraktar all bråte bland lavaklipporna. Då hör jag mig själv säga till min norske kollega: ”Det är i varje fall skönt att det inte ligger döda kroppar här”. Han rycker till: ”Det var märkligt, jag tänkte just på precis samma sak.”

“Efter nio dagars rapportering från Haiti är jag på väg tillbaka till min ordinarie stationeringsort, Washington, via Dominikanska republiken. Detta efter att ha stått mitt i en av de värsta mänskliga katastrofer som världen har skådat på senare tid. Inte för att det är första gången som jag har varit med om hemskheter. Även de krig jag har bevakat under 1990- och 2000-talen – i Nagorno-Karabach, Tjetjenien, Afghanistan, Libanon, Georgien och Gaza – vållade omätliga lidanden.

Men Haiti är värre, av flera skäl. Dels är det själva skalan som är svåröverträffad – så många döda kroppar, så många förstörda liv, så många skadade och traumatiserade, så många hemlösa, så många förtvivlade och apatiska. Dels är det att detta sker i ett land som redan före jordbävningen saknade de flesta former av samhällsstruktur. I och med att Haiti inte tidigare har drabbats av en stor jordbävning fanns heller inte den minsta katastrofberedskap på plats. Och det som kommer in utifrån är ”för sent och för lite” – i just den ordningen.

Svåruthärdligt har varit att se hur skadade män, kvinnor och barn låg i dagar under bar himmel och utan att få sina sår tillsedda och därför började utveckla kallbrand. Följden blev amputationer. Men visst finns undantag i senfärdigheten. Det är det de professionellt skötta hjälporganisationerna som alltid är redo att snabbt ge sig i väg och vet vad de ska göra på plats. Där är MSF (Läkare utan gränser) outstanding, men även andra vältrimmade organisationer, som MTjS (ryska ministeriet för katastrofsituationer) är imponerande snabba och fokuserade.

Det är däremot inte de stora byråkratierna, som EU och FN. Jag befann mig i den svårt drabbade Léogane, på en mobil klinik som MSF satt upp fyra dagar efter katastrofen. Läkarna och sjuksköterskorna slet för att snabbast möjligt beta av de oräkneliga jordbävningsskadade som väntade i ett tältläger utanför kliniken. Då klev det in tre bastanta herrar med Tysklands och EU:s flaggor och stora märken med texten ”Germany” och ”Foreign Ministry” fram och bak på sina jackor.

De undrade om detta var en japansk klinik. Jag pekade på den stora MSF-loggan i dörren och på MSF:s flagga ovanför och svarade: Nej, detta är Médécins Sans Frontières. De såg förvånade ut. Sedan jag frågade vad de gjorde här. Den myndigaste av dem – chefsdoktor enligt namnbrickan – sade att de kommit på besök för att göra en ”assessment of the medical need” (utvärdera de medicinska behoven).

Jag höll på att tappa hakan. Här låg tusentals sårade, infekterade, traumatiserade och döende människor inför allas åsyn. Men allt vad dessa herrars fantasi tycktes räckte till var att göra en bedömning av vårdbehovet, och förmodligen skriva en utförlig rapport till Berlin och Bryssel. Utvärderingar har säkert sin tid, men akut livräddning borde gå före. En mänskligare reaktion hos läkarna hade varit att kavla upp ärmarna, tvätta händerna och sätta igång och behandla sårskador.

Jag har fått frågan vad som är svårast att se – och skildra – under de förhållanden som råder i Haiti i dag. Det är egentligen inte menings-

fullt att gradera, eftersom så mycket förfärligt sker inför ens ögon hela tiden. Är det de döda kropparna, högarna med uppsvällda lik, den avskyvärda stanken av förrutnelse? Jag tror faktiskt inte det. Snarare är det min vanmakt, oförmågan att göra någonting när ett hav av människor framför mig tecknar mot tungan och magen. De håller på att förgås av törst av hunger. Någon gång har man en flaska vatten på sig, eller ett paket torra kex, att dela med sig. Men i stort sett är man maktlös i den situationen. Och uppdraget är i första hand att rapportera till omvärlden.

Svårast är vad som händer med barnen, framför allt de som har blivit lämnade ensamma i världen. Det är särskilt ett barn som fastnat i minnet, 2½-åriga Gailin Naid, som jag och Paul Hansen träffade på ett barnsjukhus som drivs av den kristna välgörenhetsorganisationen "Nos Petits Frères et Soeurs". När jordbävningen kom kastade sig flickans mamma över sin dotter för att skydda henne med sin kropp. Men modern fick ett betongblock över ryggen och dödades. Eller de många barn som deras föräldrar har övergivit, för att de inte klarar av att föda dem. Vi som inte själva har gått igenom det de har kan inte döma eller fördöma deras handling. Men de övergivna barnen är oräkneliga.

Slutligen hänger ett citat kvar, som en lärdom i hur den så kallade mediedramaturgin fungerar under katastrofer. Det var en läkare på ett barnsjukhus som sade det (sedan han medgivit att han blivit cynisk med åren):

”Först skildrar ni döden och skräcken, sedan mirakulösa räddningar, och därefter kommer turen till barnen. Men när medierna – och mediekonsumenterna – är mätta på det senaste eländet och de dramatiska bilderna har tonat bort, riktas intresset på nästa kris eller krig. Om två-tre veckor - vem kommer då att bry sig om hur det går för Haitis sjuka, skadade, handikappade och föräldralösa barn?”

Läs Michael Winiarskis reportage och se Paul Hansens bilder från Haiti:
”Som hämtat ur Dantes inferno”
”Vi behöver vatten och mat snabbt”
”Klagorop blandas med stank från lik”
Skalvets offer ännu utan vård
Haitierna fruktar att våldet tar över
Hård kamp för Haitis övergivna barn
Fabienne blev 15 år
De vill skapa ordning mitt i kaoset
"Vanmakten är det värsta"

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se “

DN 100124:

“ Letandet efter fler överlevande avslutas.”

“ Haitis regering har "med tungt hjärta" beslutat att avbryta räddningsinsatserna efter överlevande och koncentrera hjälpen till de 1,5 miljoner människor som blivit hemlösa.

- Hoppet att finna ytterligare överlevande är i princip ute nu, även om vi fortfarande kan uppleva mirakel, förklarade Elisabeth Byrs, talesman för FN: s humanitära organ Ocha, i Genève på lördagen.

Två sådana mirakel skedde under fredagskvällen då två överlevande - en av dem en 84-årig kvinna - grävdes fram tio dagar efter jordbävningen. Under lördagskvällen räddades en 23-årig man ur ruinerna av ett hotell efter elva dagar och föreföll vara vid god hälsa.

Enligt Elisabeth Byrs kommer den internationella räddningspersonalen nu undan för undan att resa hem. Enstaka team med tyngre lyftutrust-ning kommer att stanna kvar för att fortsätta sökandet efter döda i ras-massorna och för att hjälpa till med distributionen av mat och medicin.

SEDAN SKALVET HAR 132 människor grävts fram levande av internationella team.

På lördagen samlades stora skaror vid den helt förstörda katedralen Notre Dame i centrala Port-au-Prince för begravningen av ärkebiskopen Joseph Ser ge Miot som omkom i skalvet.

Under dagen syntes små tecken på normalitet i huvudstaden, rapporterar Reuters. Några banker öppnade sina kontor och en större mataffär började sälja livsmedel. Enligt föreståndaren skulle lagret bara räcka en vecka.

ANDERS HELLBERG anders.hellberg@dn.se 08-73810 44 “

“ Minst 110 000 döda i jordskalvet

Uppskattningar av förödelsen efter Jordskalvet den 12 januari revideras kontinuerligt, men enligt Haitis inrikesdepartement har fler än 110 000 människor dött - och dödstalen fortsätter stiga. Minst 190 000 skadades och 600 000 blev hemlösa.

Enligt en preliminär beräkning av EU-folk har 4000 byggnationer förstörts eller skadats i huvudstaden Port-au-Prince. l Léogane nära epicentrum, strax utanför Port-au-Prince, uppges 80-90 procent av byggnaderna ha förstörts, l Jacmel söder om huvudstaden ligger omkring hälften av husen i ruiner.

Mångmiljardbelopp lär gå till långsiktig återuppbyggnad. EU:s utrikes- och biståndsministrar diskuterar frågan på måndag, och den 25 januari har Kanada bjudit in till givarkonferens där företrädare för bland annat Haiti, FN, USA och EU deltar.

TT-AFP”